ANNALES ECCLESIASTICI CAESARIS BARONIJ S.R.E. CARD. A...

Lodovico Aureli, Giovanni Battista Coccini

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE
9
2 G
32

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

32

K
228

Digitized by Google

Digitized by Google

ANNALES ECCLESIASTICI
CÆSARIS BARONII
S.R.E. CARD.

À

LVDOVICO AVRELIO
PERVSINO

In totidem libellos breuissimè
redacti.

In Quot magna uolumina opus
ab Authore digestū est.

ROMÆ Sumptibus Pompilij Totti A.D. MDCXXXVI
Superiorum permissu. Cū Priuilegio S. Pont.

Digitized by Google

VITTORIO EMANUELE
BIBLIOTECA
ROMA

Digitized by Google

VRBANO VIII.
PONT. OPT. MAX.

Ludouicus Aurelius,
Fælicitatem.

QVOD tuæ Solium Maieſtatis, Pater Beatiſſime, adire non reformidem, facit incredibilis illa Benignitas, qua complecteris vniuerſos; quòd debeam, illa ſuadet pluſquam Regia Munificentia, qua, cum Ciuibus alijs meis compluribus, Fratres quoque honeſtiſſimis militaribus Præfecturis exornaſti. nam quemadmodum ineptus eſſem omninò, ſi huiuſce com-

pendiariæ Epitomes oblatione tuis reſponderi à me poſſe beneficijs exiſtimarem; ita ingratus, atque excors, ſi hanc obſequij mei teſtandi opportunitatem volens, libenſque præterirem. Enimuerò vt longè infra cælum Arbores, quantumuis proceræ, conſiſtant, extenſis tamen, quàm maximè poſſunt, ramis, intento veluti digito, Solem indicant, & fatentur authorem vitæ ſuæ; quod dum illæ faciunt, propioribus tactæ, imbutæque radijs, in ipſa beneficij conteſtatione, nouo beneficij genere perfruuntur. idem mihi ſperare poſſe videor à Sole Maieſtatis, ac Beneficentiæ tuæ, Pater Beatiſſime. Quare dum Opuſculo huic meo qualicumque à tuo nomine patrocinium imploro, ſacrorum Pedum, quibus humillimè aduoluor, oſcula ſupplex rogo.

EMI-

EMINENTISSIMO, AC REVERENDISS. PRINCIPI
FRANCISCO
CARD.
BARBERINO
S.R.E. VICECANCELLARIO.

Ludouicus Aurelius. F.

POST Patrui ter Maximi imploratum à me, eo non dedignante, Patrocinium, tua quoque publicis dicata curis tempora Interpello, Franciſce Cardinalis Eminentiſſime. iſtud enim, quod in te viget benemerendi ſtudium ſingulare: effuſa iſta in omne genus hominum beneficentia: aurea iſta humanitatis, ne accedentium obtutus per-

Digitized by Google

ſtringantur, obtenta veluti nubes Maieſtati, ſpem mihi fecere certiſſimam fore, vt eo, quo ſupplices reliquos ſoles, vultu, hoc eſt ſereno, ac benigna luce perfuſo, Opuſculum excipias meum, in quo illud vnum fortaſſe non improbabis, quod, dum ex ampliſſimis Baronij voluminibus Eccleſiaſticæ Hiſtoriæ veluti ſuccum exprimo, Te, tuaſque Apes conſilij Duces ſequutus ſim; quam enim illæ, in delibanda è florum amœnitate roris anima, ſolertiam oſtendunt, vſque adeò Tu in deligenda è Scriptorum monumentis ſacræ, profanæque eruditionis varietate æmularis, vt non magis ſplendidè Auito in Stemmate mellis opifices, quam verè Tuo in pectore artifices ſapientiæ Apes eniteant. Vale.

In

In Epitomen Annalium Eccleſiaſt. Cæſaris Card. Baronij à Ludouico Aurelio confectam

ALEXANDER DONATVS SOCIET. IESV.

MAgnorum qui parua operũ compendia promis
Nomina vis fama promere magna tua.
Eſt tibi Dux Cęſar, veteris qui cognitor æui
Poſtera manſuro lumine ſæcla replet
Nec plura ille tamen per longa volumina Princeps
Edidit, AVRELI quam breue cogit opus.
Mirus vterque, prior magnis docet omnia, paruis
Tu quoque non impar dicere cuncta potes.

HIERONYMI PETRVCCII SOCIET. IESV

De Baron. Epitome à Lud. Aurelio perfecta Iudicium.

DÆdala condiderat Mundũ Sapiẽtia: Mundus
Alter ab exiguo puluere natus Homo eſt.
Hic minor; at maioris habens compendia Mundi,
Gratior Artifici, nobiliorque fuit.
Ingens in lucem duodena volumina Cæſar
Quæ dedit, Hiſtoriæ quid niſi Mundus erant?
Contrahit immenſos Opifex Aurelius orbes,
Grandiaque exiguo in corpore ſenſa ligat.
Eſt liber hic idem, qui Cæſaris ante; ſed idem
Mole minor, rerum pondere maior erit.

POE-

Digitized by Google

FOELICIS VERDVCCIOLI PERVSINI

**Philoſophiæ, & Sacræ Theologiæ Doct.
& In patrio Gymnaſio Eloquentiæ
Profeſſoris.**

**Ad Eundem Ludouicum Aurelium.
Epitome Annalium, Vnius anni labor.**

EXceſſura fidem miracula; ſed bona certam
Poſteritas vero diſcat habere fidem.
Non tibi ſors vacua dedit ocia ducere vita:
Te Toga, clamoſum Te vocat vſque Forum.
Et potes annali Annales breuiare labore?
Dum legis, ac ſcribis, ſe breuis annus agit.
Quo celer ò Curru biſſena volumina curris?
Hoc ſpatio totidem Sol quoque Signa videt.

AD

AD LECTOREM.

BARONIVS, quem breuiandum ſuſcepimus, hoc ipſo nomine optimè de Chriſtiana Republica meritus videri poteſt, quòd, Hiſtoriam dum texit, Hiſtoriæ fines egredi videatur. nuda etenim, ac ſimplici narratione minimè contentus, multa ex alijs recitat, multa diſputat, omnia expendit, obſcura retegit, refellit falſa; nihil denique in diſquiſitionem non reuocat; quo factum eſt, vt, laudabili alioquin prolixitate, multos à legendo reuocet. quid quòd tot voluminum precium non vulgare à coëmendo non paucos deterret? Hæc multos perpulere, vt opus in Epitomen redigere tentauerint; vnus, quod ſciam, Henricus Spondanus ad finem vſque proſequutus fuerit; in quo, quia multi adhuc breuitatem deſiderant, prolixitatem nauſeant; operæ precium nos facturos duximus, ſi immenſi huius Operis ſumma tantum capita perſtringentes, ac veluti delibantes, faſtidioſis hiſce ſtoma-

chis

obis propinauerimus. Quid ſi Apellis, ac Prothogenis certamen æmulati, poſtrema, ac tenuiſſima ductu linea, laudem qualemcumque nacti fuerimus? Omiſimus conſultò Authoris Prolegomena, ac longiorem ad Annales Apparatum: multa quoque ex ipſo opere præterire oportuit, quòd ad Hiſtoriæ ſeriem non æquè pertinerent, vt quæſita tantoperè breuitati inſeruiremus. numerauimus in margine annos Chriſti: addidimus rerum veluti argumenta, & ſummariola, Authorumque nomina, & loca, vndè res petitæ, quæ in opere recenſentur, quò quiſque ea, quæ nos attigimus, ipſis ſtatim ex fontibus poſsit haurire, ac Baronium ipſum, vt libuerit, &, quos diximus, Authores adire. Tù Lector æqui, bonique conſule.

EX

EX EPISTOLA LXI.

CENTVRIÆ MISCELLANEÆ

I. LIPSII.

AGE ad ipſam iam Hiſtoriam. & quam præmittimus? pietas vult *Diuinam*. facilis ea eſt, nec diu tenebit. *Iudaica* vetus eſt, e libris ſacris, Ioſepho, & eius Interprete Hegeſippo petenda. noſtra hæc noua, id eſt *Chriſtiana*, olim ex Euſebio, Sozomeno, pluribus. nunc ex vno CÆSARE BARONIO adfatim haurietur. & quid in diligentia Viri tanta deeſt? imo vt ſuperſit vereor; ijs vtique qui ex profeſſo Theologos non agunt: & ſufficit vniuersè initia, progreſſum, diſſidia, capita, & Antiſtites Religionis noſtræ, ſcire. non abnuo. Compendium bonum exactiſſimi illius laboris ſit; non ſit fortaſſe bono Authoris.

Hæc Lipſius. cæterum tantum abeſt, vt me Authori, quem, vt omnes plurimi faciunt, Ipſe ſuſpicio, incommodaturum exiſtimem, vt potius ex huiuſce meæ Epitomes veluti illecebra Lectorem ad Annales ipſos euoluendos, exarſurum putem: voueo quidem certè, atque impenſius opto.

Sum.

Digitized by Google

Summa Priuilegij.

SAnctiſsimi Domini Noſtri Vrbani PP. VIII. Priuilegio cautum eſt, ne cui liceat Compendium huiuſmodi Latino ſermone conſcriptum, neque in Italicum tranſlatum, per vniuerſam Ditionem Eccleſiaſticam mediatè, ſeu immediatè ſubiectam, ad decennium iniuſſu Pompilij Totti, imprimere, aut alibi impreſſum, vendere, ſub pœnis, de quibus in eo. prout conſtat per eius Breue, ſub Anulo Piſcatoris expeditum. Die 16. Iulij. 1635.

Imprimatur,

Si videbitur Reuerendiſs. P. Mag. Sacri Palatij Apoſtolici.

A. Torniellus Viceſgerens.

Imprimatur.

Fr. Nicolaus Riccardius Sacri Palatij Apoſtolici Magiſter, Ord. Præd.

Digitized by Google

ANNALES ECCLESIASTICI CAESARIS BARONII S.R.E. CARD.

A LVDOVICO AVRELIO Peruſino.

In totidem libellos breuiſſimè redacti in quot magna volumina opus ab Authore digeſtum eſt.

LIBER I.

Reſpondens primo Authoris Tomo.

NASCITVR Chriſtus Dominus in ſpelunca è rupe exciſa, non longè à muris Bethleem, Auguſto (ſi principatum illius à Iulij Cæſaris cæde auſpicemur) iam annos XLII. imperante; octaua dein' die, ipſis Ianuarij Kalendis, eadem in ſpelunca, vt verior fert ſententia, circumciditur, indito, ex Angeli præcepto, IESV nomine. Exinde Magi Viri

Digitized by Google

ſapientes, ac Dynaſtæ, ex Arabia, ſtellæ ductu profecti, Puerum recens natum, faſſi Deum, adorant, ac muneribus colunt. Diua Puerpera, quadrageſimo à partu die, ex lege, Hieroſolymam petit: Templum init: Natum Deo dicatum, præſcripto redimit precio: mira à Simeone, mira ab Anna audit, quæ ad Herodem, haud dubiè, delata, iniectam à Magis ſuſpicionem ita auxerunt, vt facinus immaniſſimum, tot infantium cædem, imperaret. præmonitus ab Angelo Ioſeph, Puerum, ac Matrem in Ægyptum auexerat, Dei aduētu Ægypti Simulacra, ex Prophetæ vaticinio, corruiſſe conſtans eſt fama, antiquorum Patrum authoritate firmata. In hunc eundem annum, licet diſſentiat Ioſephus, incidit Iudæ Galilei ſeceſſio, qui Theodum, alium Impoſtorem, æmulatus, cenſum à Cæſare imperatum ſeruitutem indignam eſſe contendens, multos, & ipſe ex ſua Gente, ad defectionem compulit, quæ vtrique malè vertit. *Ioſ. lib. 20. c. 2. Act. 5.*

Ad annum Chriſti ſecundum ſpectat Gentis Iudæorum iuſiurandum, quo illam Herodes adegit, vt Cæſari, ac ſibi, poſteriſque fidem obligaret, quod præſtare abnuentes, Phariſei, ſex millium numerũ excedentes, à Tyranno mulctati ſunt. mulctã tamen (quod mirum videri poſſit) Pherore Herodis Fratris Vxor perſoluiſſe dicitur. Chri. Ann. 2. *Phil. l. 2. de temp. Ioſ. l. 17. c. 3*

He-

Chri. Ann. 8. Herodes, Regnum alioquin fœliciſſimus, annum prope ſeptuageſimum agens, diris corporis, animique cruciatibus vexatus, moritur: regnum Archelao, ex filijs ſuperſtitibus maiori natu, legat. Herode Antipa, ac Philippo Tetrarchis inſtitutis, reliquis cognatis, Sorori in primis, oppida nonnulla, aurique magnam vim tribuit. Cæſari (quòd credi vix poſſit) Vxorique eius Liuiæ, præter aurea vaſa, ac argentea, reliquit argenti ſignati centies, ac quinquagies centena millia. *

Herodis mors, & legata.

Ioſ. lib. 17. c. 8. & ſeq. Euſeb. l. 1 c 8.

**Quindecim, vt nūc loquimur, milliones.*

Ab Herodis morte, cum Archelaus, atque Antipas ſeſe inuicē delaturi ad Auguſtum Romam nauigaſſent, apud Iudæam, multi, varijs artibus multitudine ſibi conciliata, regium nomen vſurparunt; hinc res Iudæorum peſſum ire cœperunt. Archelaus non ab Antipa Fratre modo, ſed à Gentis etiam Legatis accuſatus, dimidia Regni parte ab Auguſto donatus, Regis nomine abſtinere eſt iuſſus, donec huiuſmodi ſeſe honore dignum redderet.

Ioſ. lib. 17. c. 12.

Chri. Ann. 9. Ioſeph interim de Herodis morte certior ab Angelo factus, ex Ægypto cum Virgine, ac Puero nonum iam annum ineunte diſceſſit, apud Nazaret, Galileæ Oppidum, deinceps moraturus, ea ipſa in Ædicula, quæ magno poſtmodum miraculo, in Dalmatiam primùm, dein' Picenum delata,

Chriſti ab Ægypto reditus.

propè Recinetum nunc viſitur, ac religioſiſſimè colitur.

Annum duodecimum agens Christus Dominus à Parentibus, qui Hieroſolymam petierant, diuino conſilio ſe ſubducens, anxiè perquiſitus, tertia demum die in Templo, inter Legis Doctores inuentus eſt audiens illos, ac ſupra ætatis captum cum eis diſſerens. Hoc anno cōſtat accidiſſe Varianam cladem apud Germaniam, in pœnā expilatæ ab eo Duce antea Syriæ, cui præfuerat, quamque, vt tradit Vellius, & ex eo alij, diuitem pauper ingreſſus, diues pauperem reliquit.

Chri. Ann. 12.

Luc. 2.

Clades Variana.

Vell. Suet. in Oct. Dio. lib. 56.

Archelaus à Iudæorum, ac Samaritanorum Legatis iudicio poſtulatus, Viennam, Galliæ Vrbem, exulatum mittitur Ditione illius, Syriæ attributa. Hoc eodem anno Augusti menſe, obijt Augustus Cæſar, ætatis anno ſeptuageſimo ſexto. Imperium, poſt eum, inijt Tiberius Nero eius Priuignus, tenuitque annis viginti duobus, cum dimidio.

Archelaus relegatur.

Augustus moritur.

Chri. Ann. 16.

Ioſ. lib. 17. c. 15.

Is cum initio Principatus, ac per aliquot deinceps annos, Iudæos in Vrbe tunc degentes, non ſecus, ac Augustus, humaniter habuiſſet, Seiani poſtmodum arte extorres egit, atque in Sardiniam, vt ſtipendia inibi facerent, quaſi ad compeſcenda Inſulæ latrocinia, amandauit.

Chri. Ann. 21.

Chriſti anno XXVIII. recedente à

Chri. Ann. 28.

Pro-

Procuratione Iudææ Valerio Grato *Pila-*
vndecimo exacto anno, Succeſſor ei *tus in*
datus eſt Pilatus, qui, cum auratos *Iudæã*
clypeos (Cæſaris imagines ſcribit Io-
Philo ſephus) Hieroſolymam intuliſſet, de-
de le- dicaſſetque, magnas turbas conciuit,
gat. ad victuſque populi pertinacia, Cæſareã
Caiũ. tranſtulit. haud ita multo poſt iterum
Ioſ. lib. orta ſeditio Populi, quod ſacram pe-
17.c.3 cuniam in profanum vſum verti iuſſiſ-
ſet, hoc eſt in extructionem aquædu-
ctus, quam ab vſque trecenteſimo
ſtadio in Vrbem inferre conſtituerat.

Chri. Ann. 30. Chriſti annum XXX. auſpicatur *Io.Ba-*
S Lucas à prædicatione Ioannis Ba- *ptiſta.*
ptiſtæ, eiuſdemque vitæ ratione, à qua
monaſticam dimanaſſe conſtat. ad Io-
annem deſerta loca incolentem, vt
omnis generis mortales confluebant,
ita Chriſtus Dominus acceſſit, ab eo-
que, licet aliquandiù renuente bapti-
zatur in Iordane fluuio, qui diuino *Chri-*
contactu virtutem adeptus eſt; eò *ſtus ba*
quippè loci leproſos accedere, & lo- *ptiza-*
Greg. tos ſanari ſolitos tradunt. Poſt hæc, *tur.*
Turo. inquit Euangeliſta, ductus eſt Ieſus in
de glo. deſertum. inibi cum ieiunium ad dies
mart. quadraginta protuliſſet, tentari ſe à
c.17. Dæmone paſſus eſt à deſerto loco;
ac ieiunio, ad Opus Redentionis ac-
cedens propius, ſectatorem habuit
Io. 1. primùm Andream, qui ex diſcipulis *Apoſto*
erat Ioannis Baptiſtæ; is Simonem *lorũ vo*
Fratrem de Chriſti Numine admoni- *catio.*

tum ad eum ſecum adduxit, quem intuitus Chriſtus, iam tum Eccleſiæ aſſurgentis veluti baſem conſtituit. hinc Nouatores facile refelluntur, qui Primatum qualemcumque Petro a Chriſto ideo traditum contendunt, quòd cæteris Apoſtolis maior eſſet natu: conſtat enim Andream, ætate pariter, ac vocatione Petro priorem fuiſſe. vocatus exindè Philippus traditur, &, Philippo admonente, Natanaël, quem quidam Bartholomæum fuiſſe putant; ſed D. Auguſtini ſententiæ tutius inhærendum, qui ſecus ſenſit, & Natanaëlem inter Apoſtolos ideò cooptatum negat, quod eſſet legis Doctor; Deus autem contemptibilia Mundi eligere conſtituiſſet.

Nuptiæ apud Canam. Horum diſcipulorum vocationem ſequutæ ſunt nuptiæ apud Caná Galileæ Viculum, ac inibi primum à Chriſto miraculum perpetratum. ſunt qui commenti ſint Sponſum his in nuptijs fuiſſe Ioannem Euangeliſtam, qui tamen miraculo illectus, Sponſa relicta, Chriſtum ſequutus ſit. Imminente autem Paſcha, Chriſtus Hieroſolymam aſcendiſſe dicitur, ibique ſummo cum imperio nundinatores è Templo exturbaſſe. Interim Herodes Antipas Galileæ Tetrarcha, Herodiadis ex Ariſtobulo Fratre Neptis, quæ Philippo item Fratri nupſerat, amore captus,

Io. 2. *Io 2.* *Matt. 14.* *Marc. 6.* *Luc. 3.* *Ioſ. lib. 17. c. 7*

captus à Viro eam abduxit; factum *Io. Baptiſta carcer.*
cum improbaret Ioannes, Tyranni iuſ-
ſu in carcerem detruſus, ac demum
biennio fere poſt, improbæ Saltatricis
precibus, capite plexus eſt. Dum re-
cederet è Iudæa Chriſtus Dominus
recepturus ſe in Galileam, Samarita-
nam offendit Mulierem, quà cum lon-
gum ſermonem inſtituit, quem proſe-
Io. 4. quitur Ioannes Euangeliſta; in Galilea
Matt. 4. Marc. 1. Luc. 4. iterum reperit Andream, ac Simonem
Fratrem piſcationi operam dantes, qui
relictis retibus vocantem Chriſtum,
& aliud piſcationis genus eis deman-
dantem, confeſtim ſequuti ſunt; nec
ita multo poſt vocantem item Ieſum
ſequuntur Iacobus, & Ioannes Fra-
tres, relictis actutum retibus, ipſo-
que Patre Zebedeo. Hic cum Mat-
thæus addat, Chriſti operum admira-
bilium famam tota Syria percrebuiſſe,
multi non immeritò exiſtimant tunc
Euſeb. lib. 1. c. 13. factum, vt Edeſſæ Rex Abagarus il- *Abagarus.*
lum per literas ad ſeſe acciret, ei-
demque Chriſtus reſcriberet. addunt
nonnulli, ijdemque probati Authores,
non reſcripſiſſe modo, ſed ſui imagi-
nem quoque miſiſſe, non arte pictoris
elaboratam, ſed ipſius ſummi Opificis
manu perfectam.

Chri. Ann. 32. Ad alteram Chriſti profectionem,
ad Paſcha Hieroſolymis celebrãdum,
ſpectat Paralytici curatio, qui ipſis
Io. 5. triginta & octo annis in probatica

piſcina excubauerat. poſt hæc accubuit Ieſus in domo Simonis Phariſæi, quò Mulier acceſſit, quæ erat in Ciuitate peccatrix. *hic longam ſatis diſputationem Author inſtituit, an vna, eademque hæc Mulier fuerit, ac Maria Magdalena Soror Lazari, ac Martæ, & vnam, eandemque fuiſſe tradit, contraria ſententia multis teſtimonijs reprobata.* proſequentes autem Euangeliſtæ ſacram Hiſtoriã, tradunt Chriſtum remigraſſe in Patriam, ibique (vt accidit contemptui habitum. poſt hæc peragraſſe Oppida, ac Vicos Galileæ multoſque mortales, animorum æquè, ac corporum ſanitati reſtituiſſe; nec per ſe ſolum, ſed etiam per Diſcipulos, quos binos dimiſit ad Euangelium latè propagandum.

M. Magdalena.

Matt. 13. Marc. 6. Luc. 4.

At Chriſtus Dominus audita Ioannis nece (quę ad hunc annum ſpectat, vt antea innuimus) ingreſſus nauiculam, abijt trans fretum in auia, ac deſerta loca, quo cum haud ſecius turbæ eum multæ ſequerentur, nec cibum ſecum detuliſſent, per ſummum miraculum, quinque panibus, ac duobus piſcibus eas, numerum quinque millium excedentes, pauit. Seceſſit poſt hæc Dominus in partes Tyri, ac Sidonis, & exindè in Galilæam redijt, multaque ibi miracula exhibuit, exiguoque iterum pane, pauciſque piſciculis turbam aluit innumeram; exin, dimiſſa

Io. Baptiſta cædes.

Chri. Ann. 33.

Matt. 14. Marc. 6. Luc 9. Io. 6.

Matt. 15. Marc. 7.

dimiſſa turba, ſeceſſit cum ſolis Diſcipulis, quibus veluti in Concilium coactis, ſummum Petro ſacerdotium attribuit.

In hunc Chriſti annum (vt aliqua ex profanis miſceamus) incidit Seiani cædes iubente Tiberio; eius inquam Seiani, quem Fortunà ad ſummum humanæ fœlicitatis faſtigium euectum, veluti fatigata deſtituit. hunc ſupra Cæſarem vidit Roma, & poſt diuinos ei delatos honores, vnco in Gemonias traxit. *Seiani cædes.*

Chri. Ann. 34. *Matt.* 21. *Marc.* 11. *Luc.* 19. *Io.* 12.

Trigeſimum tertiũ expleuerat ætatis annum Chriſtus Dominus, cum, inſtante paſcha, Hieroſolymam petijt pro ſalute omnium Crucis ſupplicium ſubiturus. præceſſere Chriſti mortem non longo interuallo, Lazari ad vitam reuocatio, fauſtæ Populi acclamationes, diuinique honores habiti in die Palmarum. hinc Sacerdotum, & Scribarum odium: hinc captioſæ Phariſæorum, ac Sadducæorum quæſtiones de Tributo, de reſurrectione mortuorum, de maximo Legis mandato; conuiuium quoque in domo Simonis iteratum, Magdalenæ obſequium, Concilium Sacerdotum in atrio Caiphæ; cum Apoſtolis cœna, & Paſchæ celebratio: pedum lotio, Sacroſancta Euchariſtiæ inſtitutio. à cœna receſſit Chriſtus in montem oliuarum, Hortumque Getſemani, quò, nocte con- *Chriſti Paſſio.*

A 5 cubia,

cubia, Pilati ſatellitium, Iuda ductore, cum acceſſiſſet, illum, rei non ignarũ, comprehenſum in Prætoriũ adducit. ibi, nocte reliqua, ludibrio habitus, circumductus, ſeruiliter cæſus, diris impetitus, Cruci demum addicitur. Chriſto in Cruce pendente concuſſa eſt tellus; tenebris obductum eſt cœlum, multaque alia prodigia acciderunt, quæ apud Euangeliſtas habentur. eius ſepulturam curauit Ioſeph ab Arimathèa, corpuſque ſindone inuolutum ſaxeo condidit monumẽto. Hebrei etenim, quod plerique ex oriẽte populi, mortuorum corpora non cremabant, vt Romani. *hic refert Author, ac reprobat nonnullorũ ſententias, qui tradunt, alio, quã XXXIII. ætatis anno, Chriſtum exceſſiſſe. diligentius etiã perquirit, quo menſe, quoque die, non tantum quoto ætatis anno Chriſtus ſit mortem paſſus;* Exindè in memoriam Dominicæ paſſionis, honoremque, apud Chriſtianos mos inoleuit ſextam feriam ieiunijs deſtinare, nec ſextam tantum, ſed etiam quartam, quod ea die Sacerdotes Iudæorum de eo morti tradẽdo conſilium inierint. Religioſæ interim Mulieres emerunt aromata, vt Chriſti corpus condirent; qui mos ab Ægyptijs in Iudæos manauit; Ægyptij enim ſic curabant corpora per XXXX. dies, eaque, hac arte, ita exſiccabant, vt veluti lapideſcerent, &

Can. Apoſt. 68. Ignat. Epiſt. ad Phi lipp. Clem. Conſt. l. 5. c. 16. & l. 7. c. 22. Geneſ. c. 50.

& longum in æuum ſeruarentur. hinc mirari quis deſinet, cur, poſt curatum Chriſti corpus à Ioſepho, idem quoque præſtare piæ Mulieres vellét. Surrexiſſe autem à mortuis Dominum Mulieres comperère, idque diſcipulis retulere. diluculò id accidiſſe Eccleſia credit, *& firmat Author relata aliquorum diſcrepantia, & reiecta.* rediuiuum apparuiſſe primũ Matri, nemo pius, vt ait Hieronymus, negauerit; apparitiones aliæ notæ ſunt ſatis ex Euangelijs, & Pauli teſtimonio; has dum peragit, Apoſtolos plena ſacerdotali poteſtate donat, Petrũ in primis, cui Nauis clauum regendum tradit, prærogatiua inter alios ſingulari.

Chriſti reſurrectio.

De ſcript. Eccleſ. in Iacob.

Diſcipuli receſſerant, iuſſi, in Galileam, rurſum Hieroſolymam reuerſi, etiam poſt Domini in Cœlũ aſcenſum ibidem ſubſtitere ad vſque aduentum Paraclèti, à quò mire incenſi, inſtructique, opus longè maximum aggreſſi, orbem terrarum Chriſto ſubdere ex compoſito decreuerunt; & verò etiã fœliciſſimè perfecerunt; vt deinceps ex inſtituto demonſtrabimus. Quo loco Dominus in Cœlum aſcendit, veſtigia ſolo impreſſa reliquit. eo ipſo loco Templum poſtea cum extrueretur rotundo ſchemate, concamerari totum opus nequiuit; relictus eſt itaque ſummo in faſtigio meatus apertus (vt licet conijcere) quo nunc pacto

Digitized by Google

Romæ adhuc viſitur Agrippæ Templum; illud etiam mirum (Sulpitij verba) *quod locus ille, in quo poſtremũ inſliterant diuina veſtigia, continuari pauimento non potuit, ſiquidem quacumque applicabantur, inſolens humana ſuſcipere terra reſpueret, excuſſis in ora apponentiũ ſæpe marmoribus; quin etiam calcati* Deo *pulueris adeò perenne documentũ eſt, vt veſtigia impreſſa cernantur, & cum quotidie confluentiũ fides certatim Domino calcata diripiat, damnũ tamẽ arena non ſentiat, & eadem adhuc ſui ſpeciem veluti impreſſis ſignata veſtigijs terra cuſtodit.* *Sulp. Seuer. lib. 2.*

Matthias locum Iudæ implet

Antequam Hieroſolyma diſcederẽt Apoſtoli, atq; adeò ante ipſum Diuini Spiritus aduentum, in primis replendũ Iudæ proditoris locum cenſuerunt, Petro perorante. cum itaque propoſiti eſſent Ioſeph, qui vocabatur Barſabas, & Matthias, *cecidit* (inquit Lucas) *ſors ſuper Matthiam*. ſors autem illa, vt tradunt Patres, fuit inſinuata Apoſtolorum mentibus diuina voluntas; ne autem ſorte eligerentur Sacerdotes, Romanis etiam legibus vetitum erat; nec apud Hebreos id vſurpatum conſtat, niſi ſemel paulo ante Hieroſolymitanum excidium, & à factioſis quidem hominibus, Reipublicę ſtatu collabente; tùm Petrus, diuino Spiritu percitus, concionabundus ſacra myſteria multitudini circumfuſæ; *Dion. de Ecc. Hier. p. 3. c. 5.* *Dion. Alic. lib. 2.* *Ioſ. de Bell. l. 4. c. 5.*

ſtupen-

ſtupentique reſérare inſtituit, atque adeò, primo veluti congreſſu, tria virorum millia ad Chriſti caſtra, victoria ſpecioſiſſima, traduxit.

Tert. ad Phiſ. c. 10 Cipr. de Or. Dom. Propagandæ Fidei intenti Apoſtoli, precationes ſtatis horis non deſerebant, vnde mos in Eccleſiam inuectus ſacras, ſeu Canonicas, vt vocamus, Horas concinendi, aut recitandi, qui à Clericis etiam nùm ſeruatur, ac Monachis. *Horæ canonicæ.* his accedebant miracula, per quæ nouam doctrinam adſtruebant, naſcentemque alebant Fidem. qui verò dabant Chriſto nomen agros, ac domos vendebant, preciumque *Act. 5.* ad Apoſtolos deferebant, communem in vſum inſumendum; quod cum haud quaquã ſinceré præſtitiſſet Ananias quidam, cum Vxore Zaphira, mendacium Petro acrius exprobrantẽ, exanimes ante illum cecidere. *Ananiæ, & Zaphiræ interitus.* *Euſeb. Chron. et Hiſt. l. 2. c. 1* Hoc eodem anno Iacobus Alphei cognomento Iuſtus Frater Domini appellatus, Hieroſolymorum Epiſcopus à Petro inſtitutus, eam Eccleſiam rexiſſe traditur, annis XXIX. conſecrationi autem illius adfuiſſe Iacobum Zebedei, & Ioannem, ex antiqua *tom. I. Cõcil.* traditione habèmus, & ex Aniceti Epiſtola, qui etiam teſtatur traditam à Petro formam eſſe, vt electus Antiſtes non minus, quam à tribus Epiſcopis conſecraretur. *Ritus ordinãdi Epiſcopos.* extremo hoc anno *Act. 6.* Stephanus, omnium Fidelium primus,

mar-

martyrium. maryrio affectus eſt extrà portam Aquilonarem. Locum poſtea Eudocia Auguſta, regio ſumptu extructo inibi Templo, egregiè illuſtrauit: *quoniam verò Sacra Hiſtoria tradit diſcipulos, ſuper morte Stephani, feciſſe planctum magnũ; Author opportunè de mortuorum ſuffragijs, deque igne purgatorio diſputationem inſtituit, quam apud eũ legas.* Poſt mortẽ Stephani, pergit ſacer Hiſtoricus. *facta eſt perſecutio magna in Eccleſia, quæ erat Hieroſolymis, & omnes diſperſi sũt per Regiones Iudæa, & Samariæ, præter Apoſtolos*, cur autem Apoſtoli, dilapſis cæteris Diſcipulis ſubſtitere? an quia alijs audentiores? an quia de populo optimè meriti operatione virtutum, gratia apud eum valerent plurimùm; vt ſine populi tumultu exturbari tutò nequirent? Diſcipuli igitur, ea de cauſa per totam Aſiam diſperſi, vocati ſunt Aduenæ diſperſionis, ad quos ſuas dedere epiſtolas Petrus, ac Iacobus; diuina autem id prouidentia factum par eſt credere, vt ea ratione dominicus ager ad diuini verbi ſemen ab Apoſtolis fœlicius poſtea recipiendum, prius à Diſcipulis excoleretur; itaque cum ad Philippi predicationem *recepiſſet Samaria verbum Dei*; quaſi ad maioris molis opus, miſſi ſunt illuc Petrus, & Ioannes, qui baptizatis à Philippo manus imponerent, vt acciperent

Euag. lib. 1. c. 22.

Chri. Ann. 35.

Act. 8.

perent Spiritum ſanctum. *quo loco* *Sacrũ*
Author de Sacro Chriſmate diſputa- *Chriſ-*
tionem inſtituit. Inter baptizatos à *ma.*
Philippo, Simonem Magum Samarita- *Simon*
num hominem fuiſse referunt. is, cum *Mag.*
Petrum, ac Ioannem Spiritum ſan-
ctum, vt diximus, conferentes, & cum
eo miraculorum virtutem, animaduer-
tiſſet, poteſtatem huiuſmodi precio
comparare ſeſe ab eis poſſe exiſtima-
uit; à quo Simoniæ, vt vocamus, cri-
men inoleuit. *huius autem hominis*
commenta, ſectã ſectatoreſque fusè hic
narrat Author, ex antiquis monumen-
tis; fuiſſe autem illum eundem Simo-
lib.18. nem impoſtorem, qui, Ioſepho teſte,
c.6. Gentem illam in montem Garizin
coegit, fugatuſque eſt inde à Pilati
milite, quidam putant.

Recedentibus è Samaria Petro, ac
Ioanne, Philippus ſubſtitit, ibidemque
Candacis Reginæ Eunucum ad Chri- *Cãda-*
ſti Fidem traductũ luſtrali abluit fon- *cis Re-*
Iren. te, raptuſque inde, Azòtum delatus *gina*
lib.3. eſt, cuius Vrbis Ciuibus Euangelio *Eunu-*
c.12. imbutis, perrexit Cæſaream. at Eu- *cus.*
Euſeb. nucum, in Æthiopiam poſtquam per-
l.2.c.1 uenit, euangelizaſſe inibi Chriſtum
Nice- plerique omnes tradunt. adoraſſe
ph.l.2. autem pridem Æthiopes Deum im-
cap.6. mortalem expertes Idolorum, Author
lib.17. eſt Strabo. quemadmodum & cir-
cuncidi ſolitos, habetur ex Herodo-
to, quem Ioſephus laudat. itaque

haud

haud ægrè eorum, cum Chriſtiana, Religionem coaluiſſe putandum eſt.

Pauli cõuerſio. Saulus interim patriæ legis æmulator ſtudioſiſſimus, Chriſtianæ acerrimus inſectator, miro oſtento ad Chriſti Fidem cõuerſus, magnum rei Chriſtianæ momentum attulit. afferebat ille ſecum literas à Principibus Sacerdotum ad Damaſci Sinagogas, quibus, pro imperio, pœnam Chriſtianæ Fidei Sectatoribus conſtituebant. mirum hoc videri poteſt, cum Vrbs ea externo eſſet ſub Principe, & Herodis quidem hoſte Areta Rege; documento Chriſtianis Principibus, quo pacto ſuis in Ditionibus ſummi Sacerdotis, in his, quæ ad Religionem pertinent, excipere mandata debeant. accidiſſe autem hæc biennio fermè poſt Chriſti Seruatoris mortem, exacto verò, poſt cædem Stephani, vix dum anno, exploratum eſt. *Chri. Ann. 36. Act. 9.*

Pauli ætas tẽpore cõuerſionis. at enim cum lapidaretur Stephanus, Saulus Adoleſcens fuiſſe dicitur; conuerſionis deinde tempore, *Vir ſpirans minarum* appellatur, quo factum, vt nonnulli multis poſt Stephani obitum, annis, Pàuli ad Chriſtum conuerſionem accidiſſe exiſtimauerint. verùm ex germana græcæ vocis νεανίε ſignificatione, controuerſia ſublata videri poteſt, pro qua latinus Interpres reddidit *Adoleſcentis; præferocis ingenij Iuuenis* melius redditurus. vtcumque, fuiſ-

ſe

ſe tùm Paulum annorum quinque circiter, ac triginta, ex eo deduci abundè poſſe exiſtimamus, quod ſcribens idem ipſe ad Philemonem, anno ſui carceris ſecundo, Neronis principatus quarto, *Senem* ſe eſſe teſtatur, proinde, vt minus, ſexagenarium. ſcripſit autem anno poſt Chriſtum agnitum XXIV. quod verò neque ætate grandior tùm fuerit, ex eo videtur poſſe conijci. quod duodecim ferè poſt conuerſionem annis Paulus, ac Barnabas Liſtram Licaoniæ Vrbem cum veniſſent, ac claudum inibi, ingenti miraculo, ſanum reddidiſſent, habiti ab incolis pro Dijs ſunt, volebatque eis Sacerdos hoſtias immolare. *vocabant autem* (inquit Lucas) *Barnabam quidem Iouem, Paulum autem Mercurium.* & quamuis Lucas addat, *quoniam ipſe* Paulus, *erat dux verbi*, & ita Mercurium referret eloquentia, nihilominus iuniorem adhuc eum fuiſſe par eſt credere, vt Mercurium referre aptius potuerit. porrò *Cur. et*
vocatum eum *Paulum* etiam ante *quãdo*
conuerſionem quidam putant eo ar- *paulus*
gumento, quod Romanus eſſet, licet *hoc no-*
In Pra Saulus à Iudęis vocaretur; qua in ſen- *menſũ*
fat. ad tentia videtur eſſe Origenes. alij, in *pſerit.*
ep. ad quibus Ambroſius, & Auguſtinus, con-
Rom. tendunt in ipſa conuerſione cum mo-
Ambr. ribus nomen immutaſſe, alij denique,
ſerm. vt Hieronymus, non ante Sergium
31. Pau-

Paulum Proconſulem ad Chriſti fidem à ſe traductum, Apoſtolum, Pauli nomen tanquam ſpolium, adeptum; quod non ante hoc tempus eo nomine appellatus legatur; quæ ſententia magis arridet: quamquam non tam illud vſurpaſſe ad gloriam, quam ab ipſo Proconſule inditum ei fuiſſe ad clientelam putamus. Sed iam Apoſtoli veſtigia ſectemur, conſtat illum, Damaſci aliquandiu moratum, petijſſe Arabiam, indeque Damaſcum repetiſſe, moratumque ibidem triennio, profectum Hieroſolymam.

Aug. tr. 72. in Pſa. Hier. in ep. ad Philem. ad Galat. 1.

Chri. Ann. 37.

Philippi Tetrarchae obitus.

Obijt hoc anno Philippus Tetrarcha Herodis Antipæ Frater Vir mitis ingenij Fratrum, ac Patris diſſimillimus eius Ditio, quod ſine liberis deceſſiſſet, Siriæ acceſſit.

Ioſ. lib. 17. c. 6

L. Vitellius Syriæ Præſes.

Eodem fere tempore L. Vitellius Exconſul, in Syriam Præſes miſſus, Hieroſolymā inuiſit, multaque in Iudæos beneficia contulit. Pilatus interim quod omnia per ſæuitiam, atque auaritiam ageret, ab eodem Præſide in ordinem redactus, Romam mittitur, ac cuſtodiæ traditur. Herodes verò Agrippa Ariſtobuli Filius, Herodis Magni Nepos, Romæ dum eſſet, quod inconſultè nimis Tiberio mortem precatus fuiſſet, Imperium Caio, quem eiuſdem Tiberij iuſſu, quaſi morū moderator ſectabatur, carceri, & ipſe addictus eſt, manſitque ad vſque Tiberij mor-

Chri. Ann. 38.

Herodes Agrippa

Philo de legat. ad Caiū. Ioſ. lib. 18. c. 5 & 8.

mortem; cui Caius ſuffectus, Agrippam non modò a vinculis ſoluit, ſed auitum ſtatim in Regnum reſtituit, donatum prius aurea catena eiuſdem omnino ponderis cum ferrea, quam Tiberius iniecerat.

Obijt autem Tiberius XVII. Kalen. Aprilis, anni à Chriſto nato vndequadrageſimi. De Caio qui poſt eum Principatum obtinuit, ſatis ſit referre, quæ ſcribit Seneca. *hunc*, inquit, *edidit natura, vt oſtenderet quid ſumma vitia in ſumma fortuna poſſent.*

[*Tiber. mors. Caius ſhecc.*]

Vitellius poſt hæc geſturus aduerſus Aretam Arabiæ Regem bellum, iterum acceſſit Hieroſolymam, Iudæiſque in verba Caij noui Principis adactis ſummum Sacerdotium à Ionata Annæ Filio in Theophilum Fratrem transfert.

[*Vitellius Hieroſolymis.*]

At verò profectus Hieroſolymam Paulus, quamquam triennio iam Chriſtum prædicans, quaſi adhuc *ſpirans minarum, ac cædis* etiam nùm à Diſcipulis timebatur. profectionis cauſam ſcribit ipſe; *vt videret Petrum.* manſit autem inibi diebus non amplius quindecim quæſitus iterum ad necem à Iudæis, quemadmodum antea & Damaſci.

[*Paulus Hieroſolymis.*]

Hoc eodem anno Petrus Eccleſiam nſtituit Antiochenam, ſeptemque illam annos adminiſtrauit, Syriæ Vrbious reliquis antea peragratis.

[*Petri ſedes Antiochia.*]

Porrò

Porrò Agrippa in Regnum ſeſe recipiendi venia à Caio impetrata, ex itinere Alexandriam cum appuliſſet regio ornatu, ac ſatellitio, Flacci Præfecti inuidiam in ſe concinit, ad cuius gratiam Populus Alexandrinus Regem Cæſaris familiarem per ſummam licentiam traduxit. Hebræos, qui ea erant in Vrbe frequentiſſimi, fortunis exutos, omni cruciatuum, ac ſuppliciorum genere vexauit. In Regnum cum perueniſſet, Herodis Patrui haud ſecius inuidiam incurrit, quem ſponte incitatum, Herodias Vxor, Agrippæ Soror, acrioribus in Fratrem agebat ſtimulis ſocordiā illi exprobrans, quod Cæſarem ſibi demereri neglexiſſet. his permotus Herodes, Romam ad Caium cum Vxore nauigat. id ſentiens Agrippa, Romam & ipſe Libertum mittit cum literis, quibus Patruū apud Cæſarem inſimulabat initæ cum Artabano Parthorum Rege neceſſitudinis, quo cum occulta conſilia agitaret: armamentarium ad hæc tanta armorum copia referſiſſe, quæ armandis ſeptuaginta militum millibus ſat eſſet. appulere ſimul Puteolos, vbi tùm erat Cæſar, Herodes, & Agrippæ Legatus, à quo cum literas acce piſſet Caius, his perlectis, interrogauit Herodem, vera ne eſſent, quæ de armorum copia ſcribebantur; negare non audentem, quaſi de proditione

Chri. Ann. 40.

Ioſ. lib. 18. c. 9

Agrippa cũ Herode Patruo cõtentio.

Agrippa in Herodẽ accuſatio

ne

ne conuictum, Lugdunum in Galliam ablegauit. Tetrarchiam ipſius, Agrippæ adiunxit. in Herodiadem, quòd Agrippę Soror eſſet, mitiùs agere cum decreuiſſet, donatamque pecunia in Iudæam remitteret; abnuit illa, calamitatem Viri potius, quam Fratris gloriam ferre patiens. enimuerò ſapiens rerum æſtimator, Herodis pœnam, non tàm ſimultati cum Agrippa, quàm iniquæ in Ioannem ſententiæ, ac contemptui Chriſti Seruatoris tribuet. *Herodis exilium.* *Herodiadis in eum amor.*

Subindè Petrus, diuino monitu, traducto ad Chriſti Fidem Cornelio cohortis Italicæ Centurione, reliquis Gentilibus aditum ad Eccleſiam reſe-:auit huius Cornelij Domum Cæſa-:eæ in Templum fuiſſe poſtmodum /erſam, ſuaque adhuc ætate ſuper-uiſſe Hieronymus tradit. illum verò Cæſareæ Epiſcopum poſt Zachæum :lectùm memoriæ proditur. alicubi, ine Authore tamen, traditur Ilij eum Epiſcopum fuiſſe. *Cõuerſio Cornelij Cẽturionis.*

Petri factum cum improbarent He-ɔræi, rationem illis reddidit, & diui-ıum oſtentum enarrauit. acquieſcen-ibus cæteris, non acquieuit Cerin-hus, eiuſque ſectatores, quos meri-ɔ Fideliũ Eccleſia vt hæreticos dam-auit. Hoc eodem anno, ex magis :cepta Patrum ſententia, omnium uangeliſtarum primum Matthæum :braicè ſcripſiſſe Euangelium conſtat. *Matthaus Euãg. ſcribit.*

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

ſtat. quod tranſlatum à ſe in græcum ſermonem Hieronymus tradit. *Hier. de ſcr. eccl. in Matt.*

Pilatus ſe ipsũ occidit. Pilatus interim ærumnis in exilio confectus, ſua ſe manu conficit. Vitellio in adminiſtratione Syriæ Petronius ſubrogatur, iubeturque Cæſaris Statuã ad Coloſſi magnitudinẽ in ſacro Hieroſolymorum Templo collocare; id cum perficere, grauiſſimæ ſeditionis metu, cunctaretur, impotentis Principis indignationem ita incurrit; vt literas ab eo acceperit, quibus pœnam anticipare, ſibique vim inferre iubebatur. preſtò fuit homini iuſto Deus, qui Tyrannum, antequam grauius aliquid ſtatuere in eum poſſet, de medio ſuſtulit, ſed hęc poſtmodum accidere. *Ioſ. lib. 18. c. 10.* *Petronius Syriæ Præſes.*

Chri. Ann. 42.

Iudæi, qui Alexandriæ erant, ad idem ſacrilegium cogebantur. ergò, quò Caium ab inſano conſilio, ſi fieri poſſet, reuocarent, legationem ad eum adornant; cuius princeps fuit Philo Iudæorum ſapientiſſimus, qui eam ſcriptis tradidit. *Iudæorũ ad Caiũ legatio* Alexandrini viciſſim Ciues Appionem Virum diſertum ad idem pro ſe munus obeũdum deligunt, cuius non tam eloquentia, quam proiecta in vaniſſimum Principem aſſentatio effecit, vt Iudæorum Legati contemptui haberẽtur, & tantùm non cum iniuria arcerentur. Philo animum ita non deſpondit, vt ſuos potius bono eſſe animo tum maximè iuberet; Deum enim Tyranni vitia diu-

tius

tius non paſſurum. admiſſi demum auditique in hortis, ſiue ad Agrippæ, qui tùm Romæ erat, preces, ſiue ad irriſionem; cur à ſuilla abſtinerent, cur alia pleraque prçter aliarum Gentium morem agerent, tùm de alijs id genus nugis interrogati, nihil certi ad rem ſuam retulerunt. conſtat autem, Philonem iterum Romam veniſſe ſub Claudio, ac cum Petro Apoſtolo amicitiam contraxiſſe. vtrum autem (quod quæri ab aliquibus ſolet) Philo Chriſtiani nominis fuerit ſtudioſus, non eſt facile ex eius ſcriptis decernere. ſanè de Chriſtianis numquam meminit; quæque de eorum vitæ ratione ſub nomine Eſſæorum tradit, in ſuæ Gẽtis gloriam ſcripſiſſe, potius videtur. Cæterum immane quantum hoc tempore Iudæos vbique diuina vltio exagitauerit: præter enim ea, quæ apud Paleſtinam, quæque apud Ægyptum, ac Romæ perpeſſi ſunt. vna in Vrbe Seleuciæ, conſpirantibus in eos Græcis cum Syris, ſupra quinquaginta ipſorum millia trucidantur.

Philonis cũ Petro amicitia.

Diuina in Iudæos vltio.

Iudæorũ clades.

At Caius, cum imperaſſet annos prope quatuor, coniuratione Ducum, qui Prætorianis militibus præerant, omnium ex voto, non tantùm Hebræorum, extinctus eſt; quo ſublato, per ſummum fortunæ ludum, Claudius Patruus, contemptui antea Caio Principe, ac Ciuibus habitus,

Caligula mors.

Claudius Imp.

tus, dum, odio ſanguinis, peti ſe ad necem timet, ac latebras idcircò quæritat, ad ſummum humanæ fœlicitatis faſtigium ab iiſdem militibus rapitur. inter prima Imperij rudimenta, Agrippam Regem, Fratremque illius, Herodem pariter nuncupatum, donis cumulat, Ditionibus auget. Hebræos, ſiue in eorum gratiam, ſiue ingenij mitioris ſuaſu priuilegijs vbique munit, edictis tutatur. Quod ad res pertinet Chriſtianorum, magna hoc tempore facta eſt ex Gentilibus ad eos acceſsio, Antiochiæ in primis, vbi Chriſtianorum nomen vſurpari eſt cæptum.

Suet. in Caio c. 59.

Iudæis fauet.

Chriſtiani nominis initium.

Act. 11. Ign. ep. 7. Naz. de prof. Chriſt. in Mat c. 10. l. 1. c. 13

Hoc eodem anno Edeſſa cum ſuo Rege Abagaro Chriſtiana ſuſcipit ſacra, Thadeo adminiſtrante; ſiue is Apoſtolus fuerit, vt placet Hieronymo, ſiue ex LXXII. vt Euſebius tradit.

Abagarus.

Chri. Ann. 44.

Eodem ferè tempore Agrippa Rex patriæ Religionis obſeruantiſſimus, haud ægrè ſibi perſuaderi permiſit à Chriſtianorum hoſtibus, vt regia authoritate creſcentem eorum numerum, atque exiſtimationem compeſceret. *miſit itaque manus* (inquit Lucas) *vt affligeret quoſdam de Eccleſia. occidit autem Iacobum Fratrē Ioannis gladio. videns autem* (pergit ſacer Hiſtoricus) *quod placeret Iudæis, appoſuit apprehendere & Petrum*. ratus ſi funda-

Act. 12 Euſ. l. 2. c. 8.

Agrippæ perſecutio

Iacobi Apoſt. martyrium.

Digitized by Google

lamenta conuelleret, totum ædifi- *Petri*
cium ruiturum. *oratio autem fiebat ab carcer*
Eccleſia ſine intermiſſione pro eo, vt-
pote communi, ac ſupremo eius Pa-
ſtore. neque ſanè de alijs Apoſtolis
ſollicitam adeò fuiſſe Eccleſiam legi-
mus. cuſtodiebatur autem Petrus à
quatuor quaternionibus militum vin-
ctus catenis duabus, quæ ad Angeli
vocem illum excitantis, cecidere de
manibus eius, quemadmodum, & fer-
rea porta vltro patuit. igitur Petrus,
ſic liber factus, ſollicitum de ſe gre-
gem inuiſit. quo autem pacto illæ
ipſæ catenæ ſeruatæ, & quatuor de- *Petri*
num poſt ſæcula, Theodoſio Iuniore *catenæ*
imperante, inuentæ fuerint, ſuo loco
referemus.

Egreſſus autem Hieroſolymis Pe-
trus, perrexit in Phœniciam, indè-
que Antiochiam, alijs item Vrbibus
ex itinere perluſtratis, earumque Epi-
ſcopis conſecratis. Conſilium iam
inierant Apoſtoli extrà Paleſtinæ ter-
minos Euangelium diſſeminandi: igi-
tur Agrippæ eos perſecutio impulit
ad deſtinatam profectionem matu-
randam. porrò ne quod doctrinæ in-
ter ipſos dicrimen eſſet (quamquam
omnes vnus Spiritus edocuerat) Fidei
ſumma capita, breuem veluti in for-
mulam coacta, ediderunt, quam *Sym-* *Symbo*
bolum vocarunt. ſiue quod ipſorum *lum*
quiſque ſuum veluti ſymbolum in- *Apoſt.*

vnum contulerit, ſiue quod ea formu- *Leo ep.*
la ſymbolum eſſet, ac veluti teſſera *96.*
Apoſt. Chriſtianorum. Quò verò eorũ quiſ- *Iren l.*
diuiſio que profectus ſit, quoad licet ex vete- *3. c. 1.*
tum Patrum monumentis referemus. *Tert.*

Principiò conſtat, Petrum Apoſto- *de pra-*
lorum Principem poſt Eccleſiam, vt *ſcr.*
diximus, Antiochiæ inſtitutam, Ro- *Cipr.*
mam, Vrbium Principem, acceſſiſſe. *de vn.*
id cum exploratiſſimum ſit, quidam *Eccl.*
tamen ex noſtri ſæculi Nouatoribus, *Euſeb.*
per ſummam impudentiam, ac con- *Chron.*
tradicendi libidinem, negare auſi ſunt. *Arno.*
Petrus veniſſe autem hoc ſecundo Claudij *adu.*
anno plerique omnes tradunt. quan- *Gent.*
tum verò illi fuerit enitendum, vt no- *Lact. l.*
ua dogmata imbutis ſuperſtitione *4. c. 11*
mentibus inſinuaret, ex odio Populi
in Iudæos, quales & Apoſtoli habe-
bantur, tùm ex vitiorum ea in Vrbe
copia, ac veluti colluuie, conijcere
vnuſquiſque poteſt.

Ioãnes Ioannem profectum in Aſiam, ſep-
temque inibi Eccleſias, quas in ſua
ipſe Apocalypſi recenſet, inſtituiſſe
conſtat; quamquam Epheſios prior
Paulus edocuit. porrò Ioannem haud
ſemper ea in Prouincia fuiſſe, ſed alias
quoque ad Orientem Regiones pe-
ragraſſe, exploratum eſt.

Andre-as. Andream ad Scythas miſſum tra-
dunt, indeque in Græciam profectum,
Patris, Achaiæ Vrbe, Martyrium con-
ſummaſſe.

Phi-

Digitized by Google

Philippus Aſiam ſuperiorem exco- *Philippus.*
iit, Scythiæ quoque partem pera-
rauit: Hierapoli tandem nonagena-
us Martyrium ſubijt.

Thomas ad Parthos primum pro- *Thomas.*
ectus, ad Indos poſtea penetrauit.

Bartholomæus, poſt Maiorem Ar- *Bartholomæus*
ieniam Euangelio imbutam, Lycao-
es, ac citeriores Indos edocuit.

Matthæum ad Æthiopes profectũ, *Matthæus*
lerique omnes tràdunt.

Iacobus, qui Minor dictus eſt, ac *Iacobus.*
rater Domini (nam Iacobum alte-
um Agrippæ iuſſu iam cæſum dixi-
ius) Hieroſolymorum Epiſcopus,
ıbſtitit Hieroſolymis.

Simon Cananæus, qui Zelotes di- *Simon.*
tus reperitur, quem Iudam quoque
ppellatum tradunt, in Meſopotamiam
uangelium detulit, alij addunt in
Egyptum, in Africam, atque adeò in
ritanniam, ſed nullo veterum teſti-
ıonio firmant.

Iudas porrò, qui & Thadæus dictus *Iudas.*
ſt, & ipſe in Meſopotamiam profe-
tus, Arabiã inde petijt, ac Idumæam.
De Apoſtolorum rebus præclarè ge-
is, vix certi aliquid affirmare fas eſt.
ıulta etenim de his leguntur apo-
rypha. quid quod etiam commen-
ırij complures eorum cõſcripti olim
omine circumferebantur, qui, amiſ-
ı paulatim fide, periere. *horum nu-*
ıerum, & argumenta ab Authore,

qui eos recenſet, petere curioſus Lector poterit. neque Apoſtolis tantùm, alijſque Viris Sanctiſſimis perditi homines aſpidum, vt aiunt, oua ſuppoſuerunt, verùm etiam, quod immane dictu eſt, Chriſto Seruatori: eiuſmodi erat liber de Magia ad Petrum, ac Paulum, de quo Auguſtinus meminit, ac patentiſſimi mendacij arguit. quæ de Simone Mago mira Romæ patrata dicuntur, ob quæ Statuam, & diuinos adeptum honores ferunt, Iuſtini, qui non longè ab eo ſæculo abfuit, teſtimonio comprobantur; & confirmat Irenæus, alijque vetuſti Authores. hunc Petri virtute profligatum conſtat, quod poſtea ſub Nerone accidit.

De cõſ. Euãg. l. 1. c. 9
Simon Magus.
Apol. ad Anton. l. 1 c. 20.
Euſ. l. 2. c. 11
Act. 11

Annona caritas. Hoc eodem anno maxima annonæ caritas Orbem vniuerſum vexauit. *Euſeb. chron.*

Helena Adiab. Regina. Quo tempore, vt Ioſephus tradit, Helena Adiabenorum Regina cum Izate Filio hebræa ſuſcepit ſacra, alimentorumque inopiam apud Hieroſolymam frumento, ac pecunia ſubleuauit. Oroſius, ac alij ex noſtris Chriſtiana illos ſacra ſuſcepiſſe affirmant. & ſanè quæ idem addit Ioſephus de præcepto Circumciſionis in diſquiſitionem vocato, hoc ipſum facilè perſuadent. Huiuſmodi annonæ caritas morem in Eccleſiam inuexit, Collectas pro pauperibus indicendi. hinc multi D. Leonis Papæ Sermones

Dio. l. 60.
Ioſ. l. 20. c. 2
Oroſ. l. 7. c. 6.
Ado. chron.
Collecta.

inſcri-

nſcripti leguntur *pro Collecta*. porrò norem iſtum laudabilem, Byzātij cum xoleuiſſet, D. Chryſoſtomus reuo-:auit, deque ea re luculentam ha-uit concionem, quæ autem confere-atur pecunia, in Pupillos, ac Viduas iuidi conſueuerat, quod tradit D. Cy-rianus: his Iuſtinus, ac Tertullianus ddunt morboſos, naufragos, carce-i mancipatos, & his ſimiles.

Paulus interim, ac Barnabas cum ecuniam hac ratione collatam Hie-:oſolymam detuliſſent, reuerſi inde Antiochiam, Dei monitu, deferendo d Gentes Euangelio, à cæteris ſegre-gantur, ac conſueto ritu conſecrati, nter Apoſtolos recēſentur. *Hic multa Author refert de Eccleſiaſticis Ordini-bus, illorumque inſtitutione, diſtin-ctione, ac miniſterio, docetque Chri-ſtianos ritus ex Hebrais multos, mul-tos ex Gentilibus laudabiliter in Ec-cleſiam fuiſſe tranſlatos, quicquid Ec-cleſia Hoſtes oblatrent*. *Paulus ac Barnabas.* *Sacri Ordines.*

Hoc ipſo tempore, inito annorum calculo; Paulum in cælum raptum, affirmandum eſt. *Pauli in cælũ raptus.*

Quo tempore Petrus Apoſtolo-rum Princeps, Romam haud ita pri-dem delatus, Cathedram ibidem fi-git Pontificiam, cuius rei memoria n Eccleſia adhuc recolitur. Sanè Pa-rum conciones, quas in eius diei celebritatem perorarunt, celeberri- *Petri Cathedra Romæ.*

mum fuiſſe illius in Eccleſia cultum oſtendunt. *Porrò de Romanæ Sedis prærogatiua, ac dignitate, multa ex Patribus hoc loco Author opportunè congerit.*

At quemnam Eccleſiæ Antiochenæ Epiſcopum Petrus ſibi Succeſſorem dixerit (diſſidentibus Authorum ſententijs) Ignatiumne, an Euodium, haud ſatis exploratum eſt; quamquam ipſemet Ignatius dirimere litem videtur, qui ſediſſe ſe poſt Euodium fatetur. Sunt qui putent Euodium à Petro, Ignatium à Paulo inſtitutos, illum vt Iudæis, hunc vt Gentilibus inibi præeſſent, cum de Circumciſione diſſidium non dum eſſet compoſitum. cæterùm eo demum veluti diſtinctionis pariete ſublato, alterum loco ceſſiſſe, quem Ignatium fuiſſe affirmant. *Euſ. chron. & hiſt. l. 3. c. 16. Chryſ. de trã-ſlat. Ignat. Hier. de ſcript. in Ign. & ep. 11.*

Prima Petri epiſtola. Hoc eodem anno Petrus ſuam primam Epiſtolam ſcripſit Romæ, quam Babilonem appellat. porrò cum in fine illius eos, ad quos datur, Apoſtolus admoneat, vt ſalutent ſe inuicem in oſculo pacis; *eruditè admodum Author hìc diſſerit de huiuſmodi conſuetudine, etiam apud Romanos vigente.* *Oſculandi mos.*

Marcus Euãgelium ſcribit. Eadem in Epiſtola vocat Marcum Filium ſuum, hunc haud ita multo poſt Alexandrinæ Eccleſiæ præfecit; cæterùm antequam illuc pergeret, Apoſtolo dictante, Euangelium ſcripſiſſe *Euſeb. chron. & hiſt. l. 2. c. 14*

pleri-

plerique tradunt. vtrùm autem latinè, an Græcè, non æquè exploratum eſt. eorum tamen ſententia magis arridet, qui latinè ſcriptum contendunt. porrò quod Petri interpres Marcus dicatur; *huiuſmodi ſumpta occaſione Autor quærit quid nam eſſet loqui linguis, quid prophetare.* Illud notatu dignum; hoc ipſo anno, quo Roma chriſtianis ſacris imbuitur, Claudium, non niſi impellente Numine, multa profana ſacrificia abrogaſſe. mandaſſe inſuper, vt Caij Statuæ tollerentur, ac numiſmata cum eius Imagine conflarentur. vt qui Statuas in Templis habere voluit vt Deus, neque vt Princeps haberet in Foris.

Quid loqui linguis & prophetare.

Claudij edicta.

Firmata iam Romana Sede, æquum erat, vt Petrus, cui vniuerſi gregis cura erat credita, ad reliquas Orbis Regiones, occidentales præſertim, ad quas Apoſtoli non peruenerant, animum adijceret. Habuere itaque ab Apoſtolo inſtitutos Epiſcopos Sicilia Pancratium, Marcianum, Berillum, ac Philippum: Capua Criſpum: Neapolis Aſprenatem: Terracina Epaphroditum: Æquicolæ Marcum, alium tamen ab Euangeliſta: Ptolomęum Nepe: Romulum Feſulæ: Luca Paulinum: Rauenna Apollinarem: Eupropium Verona: Proſdocimum Patauium: Ticinum Syrum:

Creati à Petro Epiſcopi.

Aquileia, poſt Marcum Euangeliſtam, Ermagoram. apud Galliam Lemouicenſes, Toloſaniq;, ac Burdegalenſes Martialem: Remenſes Xiſtum: Arelatenſes Trophimum: Senonenſes Sabinianum: Cenomanenſes Iulianum: Bituricenſes Vrſinum: Aruernenſes Auſtromonium: Sanctonenſes Eutropium: Tungrenſes, & Colonienſes Maternum: Vienna, ac Moguntia Creſcentem: Catalaunum Memmium: reliqua Germania Eucarium, Ægiſtum, & Marcianum: Hiſpania Torquatum, Ctheſiphontem, Secundum, Idalterium, Cæcilium, Æſichium, Euphratium, & alios. in Britaniam quoque, Petri opera, Euangelium penetraſſe ferunt; haud mirum, cum anno ſuperiore, eam Claudius deuicerit. multa prætereà addi poſſent; verùm quia non æquè explorata ſunt, conſulto omittimus. quantum verò temporis Petrus tùm Romæ fuerit, receptior ea videtur ſententia, vt vſque ad annum eiuſdem Claudij nonum, quo, eius edicto, Iudæi Roma ſunt pulſi. ſed de his infra dicendum erit. Ineunte eodem hoc anno Agrippa Herodes Iudæorum Rex miſerando interitu, vermibus conſumptus, vita functus eſt; cũ annos regnaſſet omninò ſeptem. eius tùm Filius, eiuſdem cum Patre nominis, Romæ erat apud Claudium vix pueritiam egreſſus; proindè

Agrippa mors. — *Act 12. Ioſ. l. 19. c. 7*

Agrippa Iunior.

indè non ſtatim eum in Regnum remiſit, ſed Cuſpium Fadum illuc cum imperio ablagauit. Herodi Fratri Chalcidis Regi imperiũ in res ſacras conceſſit, quo ille vſus iure, ſtatim ſummo Pontificatu Matthiæ adempto, alium illi ſubrogauit.

Paulus, & Barnabas pulſi Antiochia Piſidiæ à Iudæis ægrè ferentibus eos cùm Gentilibus verſari, acceſſerunt Iconium Vrbem Lycaoniæ, vbi haud diſſimilia, pari de cauſa, paſſi ſunt, quæ, quia indicata tantùm in ſacra Hiſtoria, fusè narrantur in Actis Theclæ Virginis, *meritò Author huius Virginis hìc laudes refert ex Patribus, adèque Acta Apochrypha à nonnullis habita, ab omni nota vindicat.* Iconio cum receſſiſſent, venerũt Liſtram eiuſdem Prouinciæ Vrbem. ibi, vt ſupra retulimus, ob miraculum à Paulo perpetratum, habiti pro Dijs ſunt. neque hìc ſtetit ſuperſtitio, vel admiratio, *Sacerdos quippè Iouis, qui erat ante Ciuitatem, Tauros, & coronas ante ianuas afferens, volebat ſacrificare. quod vbi audierunt Barnabas, & Paulus conſciſſis tunicis ſuis exilierunt in turbas clamantes, & dicentes, Viri quid hæc facitis? & nos mortales ſumus ſimiles vobis homines*. hæc Lucas. ſed enim quàm facilè Populus in diuerſa trahatur, hìc planè perſpicuum factum eſt. Illi ipſi, qui Apoſtolos adorandos pau-

S. Thecla.

Paulus, ac Barnabas pro Dijs habiti.

lò antè cenſuerant, ecce tibi ad Iudæorum neſcio quorum, qui Iconio, atqne Antiochia venerant, criminationem, ex his alterum, hoc eſt Paulum, lapidibus obruere voluerunt: & ſane obruiſſent, ni eum Diſcipuli, ſuorum obiectu corporum, tutati fuiſſent.

Paulus lapidatur.

Ad hunc annum refert Euſebius Virginis Deiparæ Aſſumptionem. *verùm quia de hoc multi aliter ſentiunt, eorum ſententias licet nullo certiori argumento fultas, ſed ex reuelationibus, aut coniecturis petitas ſuo more Author, relatis Scriptorum verbis, in diſquiſitionem vocat.* feruntur epiſtolæ quędam eiuſdem Dei Genitricis nomine datæ ad Ignatium vnà cum illius ad Virginem reſponſo. ad Ioannem quoque Euangeliſtam duæ; ſed haud dubiè inter apochripha numerandæ ſunt.

Deiparæ Aſſũptio.

Euſeb. Cron.

Hoc eodem anno Cuſpius Fadus Iudææ, vt diximus, Procurator, Iudæis negotium exhibuit ſuper Stola, ſacerdotali indumento ſanctiori. hanc Herodes in Templo à Pontifice adſeruari ſolitam, Fidei veluti obſidem, inde ſublatam, ſibi cuſtodiendam duxit in Arce Antonia. eo autem vita functo, Iudæi iterum permiſsu Vitellij Syriæ Præſidis, receperunt. tunc Fadus eadem, qua Herodes de cauſa ab Iudæis renuere non audentibus, extorquere eam voluit, hi ab eodem,

Stola Pontificia.

vt

Digitized by Google

vt liceret Legatos ea ſuper re ad Cæſarem mittere, datis obſidibus, impetrarunt: at quid effecerint, ex Claudij literis, quas placet inſerere, ſatis conſtabit. ſunt autem eiuſmodi. *Claudius Caſ. Germ. &c. Hiereſolymorum Magiſtratibus, Senatui, & Populo, totique Iudæorum Genti ſalutem. Quoniam Agrippa Alumnus meus pijſſimus, quem ego domi educo, adduxit ad me veſtros Legatos gratias agentes, quod ſedulò Genti veſtræ prouideam, rogante ſque enixè, vt Pontificalem Stolam, & Coronam vobis ſeruare liceat; concedo quod petitis, quem admodum antea Vir optimus, & mihi amiciſſimus Vitellius conceſſerat, veſtræque voluntati annuo, primùm motus pietate propria, & quia placet quemque religioſũ eſſe more ſua Patria, deindè, vt gratificer Herodi Regi, & iuniori Ariſtobulo, quos, & mihi deuotiſſimos noui, & veſtri ſtudioſiſſimos, meritòque illorum amicitiam plurimi facio, ſcripſi autem de hac re & Cuſpio Fado Procuratori meo.* hactenus Claudius. *Claudij litera.*

Peracto longioris peregrinationis curſu Paulus, ac Barnabas reuerſi ſunt Antiochiam Syriæ, ibique narrarũt Eccleſiæ quanta Dèus in Gentibus operatus eſſet, quibus aperuiſſet oſtium Fidei.

Claudius interim Cæſar, quod externæ (vt ait Tacitus, haud dubiè

Chriſtianam Religionem notans) ſuperſtitiones inualeſcerent, vetuſtiſſimam Aruſpicum diſciplinam reſtituendam curauit.

Herodis Agrippæ fratris obitus. Subindè Herodes Rex Chalcidis, Agrippæ Frater, quem Claudius in ſuis literis amiciſſimum ſibi eſſe profitetur, moritur: eius Regnum Iuniori Agrippæ attribuitur. Chri. Ann. 50.

Iudæorũ tumultus. Res interim accidit memorabilis. die quarta Paſchalis Feſti Miles quidam Romanus, ex his, qui prò Templo erant, frequentiſſimo inibi Populo, per contemptum, nudata oſtendit genitalia. ea re Populus commotus, tumultu excitato Cumanum Ducem conuicijs inceſſebat, nec videbatur ab iniuria temperaturus. tùm Cumanus iuſſit milites in Antoniam inſtructo agmine ſe recipere. Populus ratus ſe ad necem peti, ita promiſcuè, ac veluti conglobatim per anguſta viarum ſe proripuit, vt mutuo impulſu proculcati, ac triti, mortalium ad viginti millia interierint. ex his autem, qui eo in tumultu aufugerant, quidam, agmine facto, Stephanum Cęſaris Seruum centeno circiter ab Vrbe ſtadio hoſtiliter diripiunt. hoc nunciato, Cumanus mittit, qui iniuriam vtcumque vlciſcantur, & obuium quemque viciſſim cædant, ac proximos diripiant Vicos. hoc dum peragunt, Miles quidam libros Moſaicos

inuen-

inuentos protulit, lacerauitque, multis inſuper in Legem, ac Gentem conuicijs iactatis. id vbi reſcitum eſt, Iudæi magno numero, Cæſaræam, quò ſe Cumanus receperat, petunt, inſtantque apud eum vehementius, vt, iniuriam illatam Deo, vlciſcatur. Cumanus veritus maiores turbas, ſuadentibus præterea Amicis, Legis violatorem Militem ſecuri percuſſit. alia prætereà haud leuiora patrata ſunt, faces ſubdente Cumano: arſiſſetque iam tum bello Prouincia, ni Quadratus, Syriæ Rector, præſtò fuiſſet. ab eo ſupplicium de ſeditioſis ſumptum, Cumanus quoque damnatus; Claudius etenim ius ei ſtatuendi de Procuratoribus etiam dederat. Fœlix, qui & ipſe Procurator erat, & Samariam adminiſtrabat, non indemnatus modo abijt, ſed inter Iudices ſedere eſt iuſſus. ſiuè quòd inſons eſſet, ſeu verius, quòd Frater eſſet Pallantis Liberti in primis apud Cæſarem gratioſi.

Claudius poſt hæc Iudæos aſſiduè tumultuantes (haud dubiè aduerſus Chriſtianos) Vrbe expulit. Exceſſiſſe autem Roma etiam Petrum, & Hieroſolymam petijſſe conſtat. ibi coacto Concilio ad componendas obortas diſſenſiones, præfuit. interfuere autem ex Apoſtolis cum Petro, Iacobus, Ioannes, Paulus, & Barnabas. Eo in Concilio abrogatum eſt Circum-

Iudæi Vrbe pulſi.

Concilium Apoſtolorum.

cumciſionis præceptum, permiſſumque veſci animalibus omnis generis nulla mundi, aut immundi habita ratione. mirum tamen, etiam tùm à primordijs ipſius Eccleſiæ viſum eſt, cur non item præceptum abſtinentiæ à ſanguine animantium, ſit antiquatum; quin potius expreſsè cautum, ſuadente Iacobo, à ſuffocato, & ſanguine abſtinendum eſse. hoc ita abſurdum viſum eſt, vt ex antiquioribus Patribus quidam putarint abſtinentiam iniunctam à ſanguine intelligendam eſse de abſtinentia ab humano ſanguine effundendo, verbum autem additum (*& ſuffocato*) eſse ſuppoſititium, & ex Apoſtolorum præcepto nequaquam appoſitum. verum re accuratius perpenſa, ex receptiori Patrum ſententia ſtatuendum eſt, re vera fuiſse tum cautum, vt non ſolum à fornicatione, & Idololatria abſtinere quiſque deberet, verum etiam, retento Moyſis præcepto, à ſanguine, & ſuffocato; hoc eſt ab animantium ſanguine tàm effuſo, quàm ex ſuffocatione in ipſis animantibus reſidente. id autem ea ratione cautum, ne, abrogata Circumciſione, & alijs, ex præceptis Legis, Iudæi ſcandalum paterentur, & à Chriſti Fide omnino abhorrerent. quod docet in primis Auguſtinus, elegantique comparatione, de duobus parietibus vnum in angu-

Iren. l. 3. c. 12 Tertull. de pudic. c. 12. Cipr. ad Quir. lib. 3. in fin.

Cont. fauſt. lib. 32. c. 13.

lum

lum coëuntibus, declarat. adeò autem Apoſtolos hæc cura coquebat, ne, ex abrogatione legis, & conſuetudine cum Gentibus, & veluti indulgentia in illos, offenderentur Iudæi; vt Petrus ab eo Concilio Antiochiam cum veniſſet, neſcio qua ſimulatione, conſuetudinem cum Gentibus deuitaret. quod à Luca in Apoſtolorum Actis prætermiſſum, Paulus his verbis docet. *Cum autem veniſſet Cephas Antiochiam, reſtiti ei in faciẽ, quia reprahenſibilis erat. prius enim quàm venirent quidam à Iacobo, cum Gentibus edebat, cum autẽ veniſſent, ſubtrahebat, & ſegregabat ſe timẽs eos, qui ex circumciſione erant.* quo pacto autem Paulus à procacitatis, Petrus à ſimulationis culpa vindicentur, non eſt ex noſtro inſtituto recenſere. Sanè hic locus adeò eſt ſcaber, vt neque Auguſtinus, ne dùm alij inferioris notæ Scriptores inoffenſo eum pede pertranſierit. hac de cauſa inter ipſum, ac Hieronymum, vltrò citròque datis literis, magna contentione certatum eſt.

Cõtencio Petri, ac Pauli.

Cõtentio Hieronymi, & Auguſtini.

His Antiochiæ peractis, Paulus, ac Barnabas reuiſere decreuerunt Ciuitates, in quibus verbum Dei prædicauerant. hìc alia inter Paulum, ac Barnabam orta contentio eſt; volente Hoc ſecum adducere Ioannem cognominatum Marcum, Paulo autem re-

negante recipi debere, cum antea renuiſſet *cum ipſis* (vt ait) *in opus ire*. ea de cauſa Paulus, & Barnabas ſeorſim diſceſſerunt; Hoc quidem adducente ſecum Marcum, Illo verò, Silam. hìc quoque videnda eſſent, quæ Patres afferunt, Chryſoſtomus in primis, vt vtrumque Apoſtolum ab omnis ſuſpicione culpę immunes doceãt. *Peruenit autem Paulus* (inquit Lucas) *in Derbem, & Liſtram, & ecce Diſcipulus quidam, qui erat ibi nomine Timotheus Filius Viduæ fidelis, Patre Gẽtili, hunc voluit Paulus ſecũ proficiſci, & aſſumens circumcidit eum propter Iudæos.* quis non miretur Paulum, qui tantoperè de abroganda circũciſione laborauit, quique Petrum paulò antè ſimulationis hac ipſa de cauſa viſus eſt arguere, in eandem nunc ſimulationis notam ſpontè impingere? huius tamen rei rationem reddunt inter alios Chriſoſtomus, & Auguſtinus, quos require. Poſt hæc Paulus per viſionem (vt ait Lucas, qui per idem tempus ei ſocius acceſſerat) monitus, profectus eſt in Macedoniam, moratuſque Philippis eius Prouinciæ Vrbe, virgis inibi cum ſocio Silla Magiſtratuum iuſſu cæſus, carceri addictus eſt. cum autem intempeſta nocte orarent ambo, terræmotu facto, carcer apertus eſt, quo animaduerſo carceris Cuſtos voluit ſeipſum occidere,

Hom. 34. in Act.

Act. 16.

Timotheus.

Hom. 34. in act. De mend. ad Co. ſent. 5.

Paulus virgis cæditur.

Act. 16.

Digitized by Google

dere, exiſtimans vinctos aufugiſſe, inhibitus autem à Paulo, qui in carcere perſtiterat, diuino inſtinctu vna cum familia Chriſti Fidem ſuſcepit, *lauitque* (inquit Lucas) *plagas eorum, & baptizatus eſt ipſe, & omnis domus eius continuò*. cum autẽ Magiſtratus mandaſſent eos dimitti, tùm demùm Paulus Ciuem ſe Romanum profeſſus eſt. abijtque Theſſalonicam, vbi poſt multos ad Chriſti Fidem perductos, à Iudæis quaſi ſeditionum Author accuſatus, quæſituſque ad pœnam, aufugere coactus eſt. *Act. 17. 1. ad Theſ. 2*

Ea ex fuga Barœam ſe contulit, indeque Athenas, vbi, in ipſo Areopago, cauſam dicere iuſſus, opportuno ſumpto argumento doctiſſimè perorauit. inter alios quos Chriſto Athenis adiunxit, fuit Dionyſius Areopagita, de quo alibi erit ſermo. *Porrò, quæ hìc fusè, ac eruditè tradit Author de Areopago, deque Ignoto Deo, ex eo pete.* Chri. Ann. 52.

lus pe- . ny- s A- pa- ia.

Athenis Corinthum profectus, perſtitit ea in Vrbe ſexquiannum: ibi (quod & alibi feciſſe conſtat, & fateri ipſe non erubeſcit) ſcenofactoria arte, ne Fidelibus grauis eſſet, victum ſibi comparare conſueuit. erat autem ars hæc conſuendi pelles ad tabernacula militaria: huiuſmodi enim tunc materia, vt habemus ex Tacito, tentoria conſtabant. hìc verò cum Iudæos ad Chriſti Fidem incaſſum diutius hortatus *Act. 18.* *lib. 13.*

lrs ſce nfacto ia.

tatus eſſet, excutiens, de more, veſtimenta ſua. ad Gentiles animum adiecit. quamuis autem Lucas (forte tunc abſens) Pauli geſta Corinthi paucis perſtringat, multa illum ſcitu digna, atque admiranda operatum eſſe, par eſt credere: ipſe in ſuis ſanè epiſtolis ad Corinthios poſtea datis, meminit de ſignis, prodigijs, & virtutibus.

Claudius Neronem adoptat.

Extincta ſub idem tempus Meſſalina, Claudius, omine haudquaquam meliori, Agrippinam ex Germanico Fratre Neptem, Vxorem ducit, Filiumque ipſius Domitium, qui Nero dictus eſt, malo ſuo, atque Orbis fato, adoptat.

Corinthi moram adhuc trahens Paulus, alteram ad Theſſalonicenſes dedit epiſtolam, cum primam indidem ſuperiori ad eos anno dediſſet. in hac cum Apoſtolus Theſſalonicenſes hortetur ad tenendas traditiones, quas didicerant ſiuè per ſermonem. ſiuè per epiſtolam; *appoſitè Author multa, etiam ex Profanis, diſputat de Traditionibus, & Lege nõ ſcripta contra Nouatores, qui niſi Verbo Dei ſcripto fidem habendã negant, quo dogmate Eccleſiæ præcepta, ac Sacramẽta, ſacraſque omnes cæremonias, cõuellunt.* Chri. Ann. 53.

Hoc tempore L. Iunius Gallio, Annæi Senecæ germanus Frater, Prouinciam Achaiæ Proconſul regebat; ad eius Tribunal adductum Paulum Iu-

dæi

dæi acrius cum accuſarent, eos repu-
lit, profeſſus de eorum quæſtionibus,
ac Religione nolle cognoſcere.

Chri. Ann. 54. *Act.* 15. & *Gal.* 4.
Tum Corinthijs, Apoſtolus, valere
iuſſis, Epheſum venit, dein Cæſaræam
Paleſtinæ, mox Antiochiam; & veſti-
gia veluti relegens, Galatia, ac Phry-
gia anni ferè ſpatio peragratis, iterum
Epheſum acceſſit; à Galatis, vt ipſe
teſtatum reliquit, ſumma cum chari-
tate, ſicut Angelus Dei exceptus eſt,
haud dubiè etiam ab alijs.

Euſ. in Chron.
Interim Philippus Apoſtolus Hie- *Philippi Apoſt.*
rapoli Aſiæ Vrbe, Cruci affixus, lapi- *martyrium.*
dibus obruitur.

lib. 12.
Hoc anno, vt ait Tacitus, S.C. Ita- *Mathematici*
lia pulſi Mathematici, inuiſum Princi- *Italia pulſi.*
pibus genus hominum; ea autem id
factum de cauſa, quod Iunius Scribo-
nianus mortem Principis per eos ſcru-
tatus eſſet.

Chri. Ann. 55. *Act.* 19.
Epheſum Apoſtolus ſecundò cum
veniſſet, triennio ibidem ſubſtitit vir-
tutes interim admirandas operatus;
*ita vt etiã ſuper languidos deferrẽtur
à corpore eius ſudaria, & ſemicinctia,
& recedebãt ab eis languores, & Spi-
ritus nequam egrediebantur.* vides hìc
cultum ſacrarum Reliquiarum in Ec- *Cultus*
cleſia receptum, miraculis compro- *ſacrarũ re-*
batum, & ab Euangeliſtis teſtatum; *liquiarum.*
quicquid Nouatores obloquantur ſe-
quuti Eunomium, ac Vigilantium ea-
dem antea pice inquinatos. *hìc Au-*

tho-

thorem ipſum conſule de ſacrarum reliquarum cultu, data occaſione, fuſius differentem. Antequam Paulus Epheſo recederet, Iudæi quidam, inter quos Scæuæ Principis Sacerdotum Filij, ſiuè ad lucrum, ſiuè ad gloriam, exiſtimarunt poſſe ſe in Chriſti nomine, quem Paulus predicabat, malos Dæmones ab obſeſſis pellere; experimento facto, audiuerunt à Dæmone, *Ieſum noui, & Paulum ſcio, vos autem qui eſtis?* tum ab obſeſſo, qui in eos totis viribus inſiluit, male mulctati, ſemineces abierunt. conſueuiſse autem apud Hebræos Principis Sacerdotum Filios Exorciſtas agere ex arcanis quibuſdam Salomonis Regis præceptionibus, tradit Ioſephus, qui huius rei experimentum inſigne ſe vidiſse ait, cum quidam Eleazarus coram Veſpaſiano Principe, ac Filijs hoc factitaret. *quod verò ad exorciſmorum vſum ſpectat, multa Author de more hùc congerit*. equidem vſu olim in Eccleſia receptum conſtat, vt omnes tàm adulti, quàm infantes, exorciſmis ad abigendum, ſi non ex corpore, ſaltem ex animo Dæmonem, purgarentur, cuius ritus aliquod adhuc in Eccleſia ſupereſt veſtigium. quoniam verò hic Lucas ſubdit, ex Filiorum Scæuæ caſu, non ſolum Iudæos, ac Gentiles IESV nomen præconijs extuliſse, *ſed etiam multos credentium veniſſe confitentes,*

[Right margin: Chri. Ann. 56. *Act.* 19 — *Lib.* 8. *c.* 2. & *de Bell. lib.* 7. *c.* 25.]

[Left margin: *Vſus exorciſmi.*]

tentes, & annunciantes actus ſuos; Au-thor pluribus de more probat antiquiſſimum in Eccleſia vſum ſacræ Confeſſionis fuiſſe, multa ex Patribus doctiſſimè afferens apud eum legenda. Multi autem (ſubdit Lucas) *ex eis, qui fuerant curioſa ſectati, contulerunt libros, & combuſſerunt coram omnibus.* haud dubiè Magicos libros eorum, qui quęſtum exorciſmis faciebant. huiuſmodi librorum vſu fuiſse olim omnibus, tàm apud Romanos, quàm apud Græcos interdictum, apud Scriprores, & Legum Peritos paſſim legere vnuſquiſque poteſt, quemadmodum etiam morem antiquum fuiſse eos publicè comburendi, quod de omnibus alijs, vtcumque improbatæ lectionis, libris factum conſtat.

Vſus confeſſionis.

Ad l. Corn. de Sicar. & Venef. l. 4. ff. fam. herciſc. Cic. de nat. Deo. l. 1.

Magici libri

Tertio Idus octobris moritur Claudius ætatis anno LXIV. Principatus Paulò minùs XIV. Agrippinæ Vxoris dolo veneno ei propinato. quo ſublato, Nero eiuſdem Agrippinæ Filius Imperium capeſſit, annū agens XVIII. tenuitque totidem ferè annis, ac Vitricus. perijt vna cum Claudio edictum, aduerſus Iudæos, ne in Vrbe agerent, promulgatum; quo & Chriſtiani pulſi fuerāt. viſus eſt nouus Princeps initio in Hebræos propenſior; itaquè illis in Vrbem redeundi poteſtatem fecit, & Regem Agrippam quatuor in Galilea Vrbibus donauit.

Claudij mors Nero Imp.

Eiuſ-

Digitized by Google

Eiuſdem Agrippinæ dolo, inſcio Filio, Iunius Sillanus Aſiæ Proconſul veneno ſublatus eſt, itemque Narciſſus Claudij Libertus, qui apud illum primum gratiæ locum tenuerat, opeſque indè maximas congeſſerat; quod Pallanti ideò tunc quidem non contigit, quòd ipſius Agrippinæ cum Claudio nuptias conciliaſſet, ex quibus Nero ad Imperium euectus. *Tacit. l. 13. Dio. l. 6. in fin.*

Paulus cum tertium iàm annum Epheſi ageret, veniendi Romam conſilium inijt. antequam illinc diſcederet ſcripſit primam ad Corinthios epiſtolam ea occaſione, quod reſciſſet contentiones inter illos ortas; Apollo enim Vir eloquens, qui apud eos ſubſtiterat, licet eundem Chriſtum prædicaret, apud quoſdam Paulo ipſo potior eſt habitus, ita vt quidam ſe Pauli, quidam Apollo, quidam autem Cephæ, quidem etiam Chriſti ſeſe eſſe pueriliter gloriarentur. hìc animaduertendũ exiſtimo, eos, qui ſe Petri, àut Chriſti eſſe iactarent, non ideò id dixiſſe, quòd à Petro, qui Corinthi non fuerat, vel à Chriſto dum viueret, edocti fuiſſent, ſed potius ad euitandam veluti ſciſſuram illam, quaſi hoc pacto tutius loquentes, ſi ſe ſummi omnium Paſtoris, aut verò etiam adhuc tutius ſi ſe ſummi doctrinę Authoris Diſcipulos profiterentur. quod autem Paulus ſuccenſens homini inceſti

Chri. Ann. 57.

Pauli epiſtol. prima ad Corint.

1. ad Cor. 1.

1. ad Cor. 4.

1\. *ad Cor.* 1. ceſti comperto, tradere ſe illum Satanæ comminetur, hinc vſum excommunicandi in Eccleſiam receptum Patres affirmant. *porrò de excommunicationis vſu, ac ritu etiã apud veteres Hebræos, ac Gentiles, ex profanis eruditè admodum differentẽ Authorem conſule*. ſanè apud Gallos his, qui Druidarum decretis non paruiſſent, ſacris interdicebatur. apud Romanos Diti, aut Diris, ſi qui deuouebantur, poterant impunè occidi. cæterùm non eſt ignorandum, non niſi in publicè peccantes, & contumaces excommunicationis pœnam infligi conſueuiſſe. *Hìc Author multa pari eruditione ſubnectit de iudiciaria Sacerdotibus (Epiſcopis in primis) à Deo collata poteſtate. qua Sacerdotũ auctoritas apud Hebræos, ac Gentiles quoque fuit omni æuo maxima, vt multorum teſtimonio probat*. iam quòd Corinthij per epiſtolam Paulum conſuluiſſent, liceret ne ſtudio, aut prætextu continentiæ, Vxores dimittere, aut caſtè cum eiſdem viuere; reſpondit non licere niſi ex conſenſu coniugis, aliaque addit ad matrimonij leges, ſiuè ad caſtitatem pertinentia. multa verò illis Apoſtolum indulſiſſe, haud mirum; erant enim Corinthij ſalaciſſimi, vt teſtantur quicumque de ipſis Scriptores meminerunt: argumento ſit, quod de illis tradit Strabo his verbis. *Fanum*

Cæſ. de Bell. Gall. lib. 6.

Dion. Alic. l. 2.

1\. *Cor.* 7.

Excõmunicationis vſus.

Sacerdotij dignitas, & poteſtas.

Leges coniugales.

Vene-

Veneris Tẽplum Corinthi. *Veneris Corinthi ita fuit locuples, vt plures quam mille ſacrorum famulas habuerit Meretrices, quas Viri, ac Mulieres Deæ dedicarunt.* infanda autem eius ſacra de quibus Herodotus, & alij; non eſt noſtrum recenſere. *Herodot. in Clio.* *multa hìc Author addit ex Profanis aquè, ac ſacris Scriptoribus de ritu nuptiarum, deque ſponſali annulo: de Virginitatis laudibus, ac Pauli cœlibatu, quæ ex inſtituto prætermittimus, apud eum omninò legenda.* *Ritus nuptiarum.* Annulum porrò, non in nuptijs modò loco arrhæ, ſed in omnibus alijs pactionibus dari vſu antiquiſſimo conſueuiſse, habemus in Sacra Geneſi, & *Gen. 38.* tradit inter alios ex profanis Plinius. *lib. 33. cap. 2.*

Pergit verò Paulus monere Corinthios, ne qui ex Iudæis vocati ſunt, *1. Cor.* præputium curent adducere, quaſi Circumciſionem damnantes, neque qui ex Gentibus, curent circumcidi, quaſi ad ſalutem id requiratur. *hic nonnulla apud Authorem leges de Circumciſione, deque arte quadam, & abſurdo quorumdam more præputium iterum poſt Circumciſionem inducendi, nè à Gentilibus, ad quos deſciſſent, dignoſcerentur.* legem quoque *1. Cor. 9.* Apoſtolus promulgat de alendis ijs, qui Euangeliũ annuncient. *qua ſumpta occaſione his quæ ſupra de Collectis tradiderat, alia quædam Author addit de huiuſmodi pro ſacris Miniſtris obla-*

oblationibus, ac de Decimis offerendis, quarum vſum apud omnes Nationes antiquiſſimum fuiſſe contendit. Fuiſſe quidem tùm profuſas Chriſtianorum largitiones ex eo conſtat, quod non ſolùm Clerici ex his victitarent, ſed multi etiam pauperes, in quos eas Clerici diuidebant. donaria etiam iam tum Eccleſijs magni precij conferebantur, ita vt non modo ſacra vaſa, ſed lucernæ quoq. eſſent argenteæ, & hæc quidem gliſcentibus perſecutionum tempeſtatibus. reddita verò Eccleſiæ pace, & regnantibus iam Chriſtianis Principibus, ſiue ipſorum Principum, ſiue priuatorum hominum liberalitate, immanè quantum in Eccleſias, earumque Miniſtros huiuſmodi creuerint largitiones.

Plaut. in Stico. Cic. de nat. Deo. l. 3. Xenoph. in Ciro l. 5.

Decima.

Cum his, quas diximus, legibus Corinthios Paulus imbuiſſet, de Mulieribus illud ſtatuit, vt non niſi velato capite, in Eccleſiam conuenirent. Morem hunc non tàm nouum inuexit, quàm antiquatum reſtituit: vt videre licet apud Valerium Maximum, Tertullianum, & alios. *de velo autem, quo peculiariter Deo dicatæ Virgines tegebantur, dequè velandi, ac tondendi more, aliqua hìc Author tradit, fuſius à ſe tradita affirmans in notationibus ad Romanũ Martyrologium. addit etiam quædam de virili indumento, ac calceis, ſcitu non iniucũda.*

Velum muliebre.

Val. l. 6. c. 3. Tert. de coron. Plut. Apopht.

Mos velandi, & tondendi.

ex ijſdem Pauli præceptionibus haud ægrè colligimus, iam tùm apud Chriſtianos Tẽpla extrui cępta, cum antea in cœnaculis priuatarum ædium conuenirent. Romæ quidem Pudentis Senatoris à Principe Apoſtolorum Petro ad Chriſti Fidem perducti domum in Templum ad ſacra obeunda fuiſſe conuerſam exploratum eſt, quemadmodum, & Eutrepiæ Matronæ domum. itaque ab Euariſto, qui quintus à Petro Eccleſiã rexit, Templa Presbyteris ſunt diuiſa: Cornelij verò temporibus numerabantur ex his Romæ XLVI. quod mirum, cum Principum edicta, Iudicum ſententiæ, delatorum metus, intẽtata ſupplicia, vndique vrgerent. creuiſſe adhuc eorum numerum par eſt credere, non Romæ modò, ſed alijs quoque in Vrbibus, donec Diocletiani, ac Collegæ iuſſu cuncta Orbe toto ſunt diruta; ex quorum ruderibus, Conſtantino deindè Principe, alia haud paulò ſumptuoſiora extructa ſunt. His olim in Templis aquam habebant Chriſtiani ad manus abluendas more Iudæorum. abrogato poſt modum hoc more, vſu receptum eſt, iubente Alexandro Pontifice, vt Templum adeuntes leuiter tantum ſeſe adſpergerent aqua ad Sacerdotis preces ſanctitatem adepta, qui mos alias poſtea in Vrbes dimanauit. quò verò ad Templorum ornatum,

Clem. Alex. pedag. l. 2. c. 10.

Aqua benedicta.

multa

multa Author refert de Crucis, deque Chriſti, aliorumque Sanctorum Virorum imaginibus in eis ſculpi, aut pingi ſolitis. Non autem eſt prætermittendum, quod ex ijſdem Pauli præceptionibus habemus, Fideles ad Chriſti Domini imitationem ſimul cænare ipſis in Templis tùm conſueuiſſe, ſimulque ſacram Euchariſtiam percipere, itaque duplex menſa parabatur, in vtraque quid pręſtandum, quid vitandum Apoſtolus docet: verùm quia per Epiſtolam non omnia tradere fas erat, *catera* (inquit) *cum venero diſponam*. quænam autem hac de re poſtea diſpoſuerit, quemadmodum certi aliquid affirmare non poſſumus, ita conijcere facilè licet fuiſſe ea, quæ deinceps Eccleſia continenter ſeruauit ex antiqua Pauli aliorumque Apoſtolorum traditione. *Hac ſumpta occaſione multa Author ex Patribus affert de Sacroſancta Euchariſtia vſu, deque incruento Chriſti Sacrificio, qua hic, breuitatem profeſſi, inuiti cogimur praterire*. claudit epiſtolam Paulus *Anathema* his dicens qui Chriſtum non diligerent; quem morem ſequuti ſunt Patres in Concilijs. eſt autem *Anathema* ambiguum verbum: quandòque enim ſignificat votiuum aliquid Deo dicatum, eiuſque in honorem à rebus cæteris ſeiunctum; aliquando, idque apud nos frequentius, idem eſt, ac

Sacr. Imagines in Tēplis.

duplex menſa

Eucharestia vſus.

Anathema quid.

1. Cor. 16.

C 2 male-

maledictum, diriſque deuotum.

Sed iam Epheſum reuertamur: erat ea in Vrbe Argentarius, qui votiuas imagines Dianæ in Templo (vt tùm etiam moris erat) dedicandas conflabat. Huic neglectus Dianæ, ex Pauli prædicatione, artis contemptum, ac lucri in primis decrementum in dies magis afferebat. Is ergo alijs eiuſdem artis Opificibus, neque ijs tantùm, ſed vniuerſo in Paulum, ac Socios, Populo incitato, tumultũ longè maximum excitauit; quo Caius, atque Ariſtarchus Pauli Aſſeclæ è Theatro rapti, Paulus ipſe ad necem quæſitus, ægrè inſanientis Populi manus effugit. erat autem Dianæ Templum Epheſi vnum ex ſeptem Orbis Miraculis, vt tradit Plinius, ducentis, ſiue, vt idem alibi, quadringentis viginti annis, Regum, ac Populorum certamine ædificatum, longitudinis CCCCXXV. pedum, latitudinis CCXX. columnæ CXXVII. à ſingulis Regibus factæ LX. pedum altitudine: in his XXXVI. cælatæ. Simulacrum Deæ ex ebeno, ſeu, vt alij tradunt, vitigineum. cæterùm tantæ molis Opus ſepties ante hæc tempora aut collapſum, aut incenſum, ac reſtitutum, ſub Gallieno demum funditus à Gothis euerſum eſt. Poſt quam autem tumultus reſedit, Paulus Diſcipulis Epheſi valere iuſſis, in Macedoniam ſoluit, relicto ibi Timotheo,

Dianæ Fanũ Epheſi — *Plin. l. 36. c. 14.* — *Act. 20.*

ad

ad quem per idem tempus primam dedit Epiſtolam. inſtituerat autem illum, ante diſceſſum, Epheſi Epiſcopum; ergò eadem in Epiſtola, quod & prius coram feciſſe par eſt credere, ad Epiſcopalia illum munera inſtruit, ac informat. præcauere inſuper illum iubet Hæreticorum dolos, quorum quidam, ſub boni ſpecie, vt diuinitùs præſentiebat, damnaturi erant connubia, & cibos, quos Deus creauit, reprobaturi. *qua occaſſione Author, de more, eruditam inſtituit diſputationem de cælibatu, deque ciborum delectu, ac abſtinentia: de quadrageſimali, & quatuor anni temporum ieiunio, aliiſque ex Apoſtolica inſtitutione ſeruari ſolitis. probatque catholicam Eccleſiam ita Virginitatem commendare, vt non damnet connubia: ita nullum ciborum genus reſpuere, vt laudabiliter certis temporibus quorundam vſum inhibeat;* quæ quidem dogmata longè alia ſunt ab ijs, de quibus innuit Paulus, quæque poſtea, ex eius prædictione, effuderunt Enchratitæ, Marcionitæ, Manichæi, Saturninij, alijque Apoſtolicæ, ac ſinceræ Fidei deſertores. *Cælibatus, Ieiuniũ.*

Act. 20. *Tit.* 1. At Paulus è Macedonia diſcedens, Cretam appulit, ibique Titum Epiſcopum inſtitutum reliquit,& in Græciam regreſſus, eundem illùc per literas aduocauit. *Titus Cretæ Epiſ.*

Neronis primum ſcelus. At Nero Cæſar Britannicum Claudij, ex Meſſallina, Filium veneno ſuſtulit, quo facinore, hactenus non malus Princeps, viam ſibi ad omnia deinceps ſcelera aperuit. *Tac. l. 13.*

In ea, quam Paulus ad Titum dedit, Epiſtola, ideò ſe ea in Inſula illum reliquiſſe teſtatur, vt conſtitueret per Ciuitates Presbyteros: docetque eum quales eſſe deberent. fuere non nulli, qui Epiſcopos, & Presbyteros nomine tantùm differre contenderẽt, *at enim Author multis docet argumentis, & re, & nomine diſcrepare.* quod verò Presbyteros vnius Vxoris Viros eſſe velit, haud mirũ, non enim facilè erat cælibes apud Gentiles tùm reperire, præſertim apud Cretam, vbi antiquis legibus cælibatus vetabatur. quamobrem & ad Timotheum Epheſi Epiſcopum ſcribens hoc idem monet, ideò autem addit; *Filios habentes fideles non in accuſatione luxuria, aut non ſubditos,* quòd turpiſſimus inibi mos eſſet Pueros adamandi, ac retinendi, adeò, vt liceret eos etiam Patribus rapere, ac per bimeſtre apud ſe habere, donatoſque demum remittere, hocque laudi potius dari, quam probro, etiam illuſtri genere ortis, ità vt veſtes ab Amatoribus ſplẽdidiores donatas per ſummam laſciuiam licentius oſtentarent: quæ ad Pauli ſenſum aperiendum, licet non ſine rubore,

Chri. Ann. 58. — *De Epiſc. & Presbyteris.* — *Strab. l. 20.* — *Mos Cretẽſiũ turpiſſimus.* — *Tit. 1.* — *Strab. ibid.*

ac

ac ſtomacho attulimus. cæterùm vnius Vxoris Viros Apoſtolus Presbyteros, & Epiſcopos eſſe præcipit, non vt excludat cælibes, ſed bigamos: neque ex bigamis eos tantùm, qui plures ſimul Vxores haberent, hoc enim omnibus Fidelibus, non tantùm Presbyteris vetabatur, imò & Gentilibus, certè apud Græcos, apud quos, Athenienſes dumtaxat, occaſione exhauſtæ belli cladibus Iuuentutis poligamìam aliquando admiſiſſe reperimus. Apoſtoli itaque ſententia ea eſt, vt Presbyteri, qui vxorati ad illum ordinem aſſumuntur, vxore demortua, aliam nequaquam ſuperinducant. caſtè inſuper cum Vxoribus tùm Presbyteros. atque Epiſcopos permanſiſſe explorantiſſimũ eſt, adeò, vt neque Vigilantius impuriſſimus cęlibatus inſectator hoc inficiari ſit auſus. huiuſmodi autem thori coniugalis ſeparatio, non ex volũtaria tantùm pietate contingebat, ſed ex lege. quamobrem, ſi qui, ex his, liberis dare operam comperti fuiſſent, non ſecus, ac adulteri puniebantur, gradu certè deijciebantur. Hoc eodem ex Pauli præcepto, & conſueto deinceps in Eccleſia more conſtat, eos etiam in Presbyteros aſſumi vetitum, qui duas habuiſſent ſucceſſiuè Vxores, aut etiã vnam tantùm, ſed Viduam. quod ideò factum putandum eſt, quia hoc ipſum

Polygamia.

Hier. in Vig. l. 1.

Sacerdotum calibatus.

Conc. Elib. can. 33.

Conc. Arelat. 2. c. 2.

de Sacerdotibus olim Hebræorum, imò etiam Gentilium erat cautum; ne quid laudis, ab his minus, Chriſtiani Sacerdotes haberent. diximus autem alibi, multa Apoſtolos, ex his, quæ ad morum inſtitutionem ſpectant, ex Synagoga in Eccleſiam cum fœnore tranſtuliſſe. *Leuit. 21. Hier. ep. 11. Tert. ad Vx. & de monogam. c. 10.*

Euangelium conſcripſerant Matthæus, ac Marcus, vt antea innuimus; verùm quod ille hebraicè, hic latinè; par erat, vt græcè quoque ſcriberetur: id aggreſſus eſt Lucas hoc anno, Paulo & ſuadente, & adnitente. *Lucas Euangelium ſcribit.*

Hoc eodem tempore Paulus, cum Nicopoli eſſet, ſecundam ad Corinthios dedit Epiſtolam, in qua, inter cætera, catalogum ſuarum ærumnarum texit, quas Lucas in actis Apoſtolicis fermè præterijt. quod autem nocte, & die in profundo maris fuiſſe ſe dicit, vel de horribili aliqua tempeſtate, qua nocte, ac die iactatus fuerit intelligendum eſt, vel, vt quidam putant, de carcere quodam Cizici profundiſsimo. *cum quinquies quadragenas vna minus*, ſe accepiſſe ait, illud erat genus animaduerſionis apud Hebræos, quo vndequadraginta verbera infligebantur. iam tum tertiò ſe naufragium feciſſe teſtatur. ad hæc quartum, multos poſt annos, paſſus eſt apud Melitam, de quo tantùm meminit Lucas, vt nemo inficiari poſſit, *2. Cor. 11. Pauli ærũna. Bed. l. quæſt. q. 9. tit. 3. Act. 27.*

multa

multa ab Euangeliſta in Act. Apoſt. hiſtoria fuiſſe prætermiſſa.

Antequàm Paulus in Macedoniam rediret, Cenchreas (quod eſt Nauale Corinthiorum) appulit, ibi cum eſſet, Epiſtolam ad Romanos ſcripſit. *Antequam autem Paulum Hieroſolymam reuertentem Author deducat, multa ex Ioſepho tradit de infælici tùm temporis Iudæorum ſtatu ob Præſidum auaritiam, latronum incurſus, & Ciuium factiones, quæ præludia veluti quadam fuere miſerandi Hieroſolymorum excidij. multa etiam de cereis, ac lampadibus in Templis accendi ſolitis ſumpta ex his, quæ Lucas tradit accidiſſe Troade, occaſione; cum inſuper Lucas dicat Paulum feſtinaſſe Hieroſolymam vt ſolemnitatem ibi ageret Pentecoſtes, Author de legalibus Feſtis iam tùm abrogari cœptis, deque immutato die Paſchæ, alijſque Chriſtianis Feſtis, tùm de precibus tàm in Eccleſia, quàm extra eam procedendo, (vnde Proceſſiones) de tintinnabulis item ad Populum excitandum, cogendumque fusè diſſerit, ac in primis eruditè.* Troade autem diſcedens Paulus multis in Vrbibus, ex itinere, Fidelibus ſacra doctrina recreatis, venit Cæſaream, inque Philippi domum, qui vnus erat ex ſeptem Diaconis ab Apoſtolis inſtitutis, ſe recepit. *huic* (inquit Lucas)

Careorũ, ac lampadarũ in Tẽplis vſus.

Act. 20.

Chriſtiana feſta.

erant quatuor filiæ Virgines prophetantes. moratus autem ibi dies aliquot Hieroſolymam perrexit obnitentibus Diſcipulis, quòd ex Propheta quodam Agabo audiſſent, vincula ei inibi intentari. eò cum perueniſſet, exceptus eſt à Fratribus perbenignè: cognouit autem ex eis malè ſe apud omnes audire, quòd Circumciſionis præceptum, aliaque ex legalibus inſtitutis abrogaſſet. proindè monebant, ſanctificaret ſe more maiorum, & cognoſcerent Iudæi falſa de ipſo fuiſſe vulgata; morem illis geſſit Apoſtolus, & poſtridiè purificatus Templum inijt. ritus autem huiuſmodi purificationis fuit abſtinere à vino, caput radere, &, finito tempore ouem, agnum, ac arietem offerre, crinemque cum hoſtijs concremare. ex hoc, qui Nazaræorum erat ritus, mos item apud Chriſtianos inoleuit, vt qui à vulgari aliorum vitæ conſuetudine recederent, caput abraderent. conſueuerunt autem apud nos Clerici, ac Monachi non integrum caput radere, ne iudaizare omninò viderentur; aut Iſidis, Serapidiſue, aut alios, apud Gentiles, Sacrificulos imitari viderentur. cæterum apud Romanos vnicuique, cum barbam primo poneret, aut crinem, eam Numini alicui dedicare mos fuit, cuius rei exemplum habes apud Suetonium in Nerone.

Act. 21.

num. 6

Tõſura Clericorũ.

Poſt

Act. 21. Poſt oblatum à Paulo ſacrificium Nazareorum, ſeptem dies ad eius vincula interceſſiſſe Lucas teſtatur, quibus elapſis, Iudæi, qui ex Aſia venerant, illum, quòd contemptor eſſet patriæ Religionis, delaturi, videntes eum in Templo concitauerunt omnem Populum, & manus ei iniecerunt, *quærentibus autem eum occidere, nunciatum eſt Tribuno Cohortis, qui ſtatim aſſumptis militibus, & Centurionibus, accurrit. tunc accedens apprehendit eum, & iuſſit eum alligari catenis duabus.* Tribunus autem qui Ægyptium eum eſſe putauerat, græcè loquutum attentiùs audiuit, fecitque ei poteſtatem Populum alloquendi; cum autem vidiſſet Tribunus Populum in Paulum magis magiſque efferari, *iuſſit adduci in caſtra, & flagellis cædi, atque torqueri, vt ſciret propter quā cauſam ſic acclamarent ei.* tùm Paulus opportunè Ciuem ſe Romanum profeſsus eſt. Tarſenſes autem omnes Ciues Romanos factos conſtat, quod bellis ciuilibus Iulij Cæſaris primùm partibus, tùm etiam Octauiani ſtuduiſsent. de Tarſentium verò laudibus hæc Strabo. *tantum autem Tarſenſibus ſtudium rerum Philoſophicarum, ac diſciplinarum, quas encyclias dicunt, inceſſit, vt ſuperauerint Athenas, & Alexandriam, & ſi quis alius nominari*

Pauli Vincula.

Act. 22.

Paulus virgis cæditur.

Dio. l. 47.

Strab. l. 24.

Tarsēſis Vrbis laudes.

poteſt locus, vbi Philoſophorum, & artium ad humanitatem pertinentium ſcholæ haberentur. vt nè miremur Paulum ſupra alios Apoſtolos eloquentem, ac eruditum. quòd autem non liceret Ciuem Romanum flagellis ſubijcere, ſtatuit primùm, lata lege, Valerius Publicola: id ipſum lege Porcia, ac demum Sempronia firmatum eſt. poſtridiè Tribunus ſolutum Paulum ad Iudæos produxit. erat autem coactum magnum illorum Concilium quod *Synedrim* vocant, in quo verba facere cum cæpiſſet Ananias Princeps Sacerdotum iuſſit percuti os eius. tùm Paulus *percutiet te Deus* (inquit) *paries dealbate*. admonitus autem illum Principem Sacerdotum eſſe, excuſationem attulit profeſſus ſe id neſciſſe: nequè mirum, cum Concilium illud tumultuariè fuerit coactum, ita vt loco ſuo vnuſquiſque nequaquam ſederet, ſed ſtantes, vt in re turbida, loquerentur. illud etiam animaduertendum; alium fuiſſe ſummum Pontificem, ſeu ſummum Sacerdotem, alium verò Principem Sacerdotum, Hic enim erat præpoſitus illi magno Concilio. Sedebant autem eo in Concilio vterque primo loco diuerſis in lateribus. qui duo dignitatum gradus videntur reſpondere ipſis Moyſi, & Aaroni. prudenter

Ciues Rom. iurgis cædi vetitũ

Sigon. de iur. ant. Rom. Cic. pro Rabir. Val. max. l. 4. c. 1 Act. 23.

autem

autem Apoſtolus profeſſus ſe ex Phariſæis eſſe, eam Sectam cum alia Sadducæorum, ex quibus duabus vniuerſum Concilium erat conflatum, inter ſe quodammodò commiſit, itàut eius defenſionem illi ſuſceperint, proindèque abijt indemnatus. tùm ex his qui ei aduerſabantur quadraginta amplius deuotione ſe ſe adegiſſe ſaſsi ſunt, non ſumpturos cibum, nec potum, donec illum occiderent, curandum itaquè, vt iterum à Tribuno veluti in concionem adduceretur; peracturos ſe etenim haud dubiè meditata. hoc cum reſciſſet Tribunus, Paulum ſub cuſtodia clàm miſit Cæſaream ad Fœlicem Præſidem, additis literis quibus ſignificabat eum ſe hominem ægrè à furente abductum Populo, quamquam nullius compertum flagitij, ad ipſum mittere, ne quid in ſe culpæ rediret, ſi per tumultum interficeretur. quàm magno autem Iudæi odio in eum eſſent accenſi, ex eo liquet, quod Lucas addit *poſt quinque enim dies* (inquit) *deſcendit Princeps Sacerdotum Ananias cum Senioribus quibuſdam & Tertullo Oratore, qui adierunt Præſidem aduerſus Paulum*. Iudæorum deindè orationem refert, ac Pauli defenſionem. Iudæis Fœlix reſpondit velle ſe Tribunum expectare antequàm aliquid decerneret. au-

Iudæorũ odiũ in Paulum.

Act. 24.

Pauli accuſatio, & defenſio.

diuit

diuit etiam ſeorſim Paulum *de Iuſtitia*, (vt ait Lucas) *de Caſtitate, & de futuro Iudicio* diſſerentem; qua oratione permotus Fœlix, ac perterrefactus eum quidem à ſe dimiſit, frequenter nihilominus eum accerſens, *ſperabat* enim (addit idem Lucas) *pecuniam ſe accepturum à Paulo, quod audiſſet ex Aſia illum multa ad eleemoſynam, & oblationes attuliſſe.*

Cum autem Ioſephus ſcribat hoc tempore iuiſſe ſe Romam, vt quoſdam Sacerdotes illùc vinctos à Præſide miſſos defenderet, addatque ficis, ac nucibus eos victitaſſe, ſubit ſuſpicio, ex illis fuiſſe, qui ſe panē non manducaturos deuouerant, donec Paulum interficerent, quos fortaſſe Fœlix tam diro ſacramento adactos, puniendos cenſuit, cum, nè deinceps tumultus miſcerent, meritò pertimuerit.

Porcius Feſtus ſuccedit Fœlici

Haud ita multò poſt Fœlix Præſes Succeſſorem habuit à Cæſare Porciū Feſtum; quod autem Lucas ait, *elapſo biennio*, intelligendum eſt, Imperij Neronis, nam & ante illum Fœlix ſub Claudio vna cum Cumano, vt diximus, Prouinciæ partem, hoc eſt Samariam, rexerat. Hieroſolymam autem nouus Præſes cum veniſſet, præſtò fuere accuſatores Pauli, quos Feſtus Cæſaream iuſſit accedere; quod haud ægrè præſtiterunt. ibi cum Hic gratificaturus Iudæis, in eos videre- *Act. 24.*

tur

Act. tur propenſior, Paulus Cæſaris ad Tri-
25. bunal appellauit.

Interim Agrippa, qui Iunior dictus
eſt, Cæſaream cum Berenice Vxore, *Agrip.*
Feſtum ſalutaturus, acceſſit, coram *Iun.*
quibus cauſam Apoſtolus iterum cum *Cæſa-*
Act. dixiſſet, *in modico* (inquit Rex) *ſua-* *rea.*
26. *des me Chriſtianum fieri*; & Iudæo-
rum ſubodoratus perfidiam, dimitti
illum potuiſſe, ni Cæſarem appellaſ-
ſet, affirmauit.

Act. Traditus itaque Paulus cuſtodiæ Iu-
27. lij Centurionis, nauim conſcendit vnà
cum ſocijs, qui eum ſequebantur non
inuiti. hos inter fuit Lucas, qui iter
omne dietim quodammodo recenſi-
uit. Cretam Inſulam prætergreſſi, ex
Pauli prædictione, vitæ diſcrimen
adiuerunt, diù noctùque vi tempe-
Act. ſtatis iactati. Melitam demum Inſu- *Pau-*
28. lam incolumes, dirupta quamuis, mer- *lus Me-*
ſaque naui, tenuerunt. ea in Inſula *lita.*
cum Paulus, ad ignem excitandùm,
alendumque, ſarmenta intuliſſet, Vi-
pera manum eius inuaſit, qua ille in
ignem excuſſa, præſentis vim veneni
non ſenſit, ſtupentibus Incolis, illum-
que vti Deum aliquem venerantibus,
quem modò vti ſacrilegũ fuerant auer-
ſati, quaſi indignum vita, quem, nau-
fragio ſuperſtitem, præſens exitium *Melita*
excepiſſet. Eo ex miraculo vis Inſulæ *vis in*
eſt indita ad fugandos angues, aut, ſi *vene-*
quos haberet, innoxios alendos, gle- *na.*

ba

ba quoque ipſa veneno medetur.

Apud Melitam porrò tribus menſibus, dum hyems remittitur, Paulus cum ſocijs ſubſiſtit, perbenignè illum interim habente Publio Inſulæ Domino, aut Præfecto, cuius Patrem febri, ac diſſenteria laborantem incolumem reddiderat. rei tùm fama morbo laborantes alij permulti, Pauli ope, ſeruati ſunt.

Pauli iter à Melita.

Indè cum tres demum poſt menſes ſoluiſſent, venerunt Syracuſas, ac ſubinde Regium, tum Puteolos, ac demum Romam, vnde obuiam Paulo proceſſere, ex Fidelibus permulti ad Forum vſque Appij, atque adeò ad tres Tabernas, hoc eſt ad trigeſimum, ac quinquageſimum ab Vrbe lapidem: tanta erat illius doctrinæ fama, ac ſanctitatis. Romæ nihilominus degentem, cauſamque coram ſæuiſſimo omnium Principe dicturum, plærique omnes deſeruere. par autem eſt credere, Iudæos omnem lapidem mouiſſe, quò illum perditum irent. itaquè in omni, vt ipſe ait, Vrbis Prætorio eius cauſa cognita eſt. puta apud Principem, apud Senatum, apud Collegium Pontificum: demum, eius cognita innocentia, ſolutus vinculis, vnius tantùm ſub cuſtodia militis, liberè agere permiſſus eſt.

Chri. Ann. 59.

2. Thi. 4.

Paulus a ſuis deſeritur.

Philip. 1.

Timotheus interim Romam, acerſitus, venerat; quamobrem ad Philip-

Chri. Ann. 60.

lippenſes, quæ hoc tempore data eſt, Epiſtola non Pauli tantùm, ſed Timothei quoque nomine data legitur. ea in epiſtola certiores Apoſtolus Philippenſes reddit de propagatione Euangelij in Vrbe facta, cui ſua ipſius vincula non modò impedimento non eſſent, ſed mirificè conferrent. monet inſuper caueant à malis Operarijs, inimicis Crucis Chriſti, & *videte* (inquit) *conciſionem*: Eam nihil aliud fuiſſe conſtat, quam Simonis Magi, Cerinthi, ac Sectatorum delirium, quo Chriſtum à Ieſu diuidebant, & quodammodo concidebant; negantes Chriſtum paſſum, mortuum, ſuſcitatum: hæc eadem de Ieſu fatentes. Crucis eos vocat inimicos, quod Chriſtum verè Cruci affixum negarent, proque eo Simonem ſupponerent Cirenæum, Chriſti Crucem quaſi erubeſcentes. aduerſus hos in Eccleſia mos inoleuit Crucis ſignum ſingulis fere in rebus frequentius adhibendi; qui mos ad hæc vſque tempora perſeuerat, vt qui illum quaſi nouum reijciunt, aut abſurdum derident huius temporis Sectarij, reijciendi potius, ac deridendi ipſi ſint, qui in ipſo veluti meridie cæcutire, antiquitatis omnis ignari, videantur.

Epiſt. ad Philippenſes.

Iren. l. 1. c. 20 Epiph. hær. 21

Simonis, ac Cerinthi deliria.

Ignat. ad Philip. ep. 8. Tert. d. cor. Baſil. de ſpir. S. Cyrill. cat. 13

Crucis ſignũ.

Dum adhuc Apoſtolus eſſet in vinculis, literas ad Coloſſenſes dedit, quas Tychicum detuliſſe conſtat, quem-

Epiſt. ad Coloſsẽſes

quemadmodum, & primas ad Timotheum: fuit autem Is non tam Tabellarius, quam Legatus de alijs eos com- *Coloſſæ Vrbs.* pluribus, quæ Epiſtola non haberet, certiores redditurus: erant autem Coloſſæ Vrbs Maioris Phrygiæ non longè à Laodicea eiuſdem Prouinciæ Vrbe, alia tamen ab ea, quæ & in Syria, quæque in Media. Vtrùm vero *Laodiceæ tres.* Apoſtolus ad Laodicenſes ſimul ſcripſerit, vt videtur innuere, antiquorum Patrum non mediocriter torſit ingenia; *qua de re plura hic Author, qui & multa addit ad Apoſtoli ſenſum eruendum, dum obſcurè ſatis de An- Angelorum cultus. gelis meminit; qua ſumpta occaſione, de eorum cultu diſſerit copiosè. ad hæc, cum idem Apoſtolus Coloſſenſes hortetur ad Pſalmos, & Hymnos concinen- Pſalmorũ vſus. dos, quæ ex antiqua de his habentur traditione, in medium affert.*

Strab. l. 12. c. 15. Plin. lib. 5. c. 32.

Coloſſ. 2. & 3.

His veluti publicis ad Coloſſenſes literis, priuatas ad Philemonem no- *Epiſt. ad Philomonem.* bilem eius Vrbis Ciuem Paulus addidit. Huius domum Coloſſis, ad ſua vſque tempora, ſuperfuiſſe, Theodoretus tradit in Templi formam, vſumque ab eodem Philemone redactam. *Oneſimus.* huic Paulus Oneſimum commendat, quem illius Seruum, illiuſque Fratrem, etiam ſecundum carnem, appellat. quod mirum cum aliquibus videatur, animaduertendum eſt, ſeruum illum fuiſſe libertate poſtmodum donatum,

Fra-

Fratrem autem ſecũdum carnem ideò dici, quod eſſet & ipſe, vt Philemon, ex Gentilibus; quà etiam ratione ab Apoſtolo Hebrȩi inter ſe ſe Fratres etiam ſecundum carnem appellantur, hoc eſt ſecundum originem.

Hunc Oneſimum Epheſi poſteà fuiſſe Epiſcopum, omnes conſentiunt. Vltimam ex Pauli Epiſtolis, quæ ad Hebræos data eſt, hoc eodem anno fuiſſe ab eo ſcriptam, coniecturȩ complures perſuadent. hanc, quòd nonnulli olim, aut Barnabæ, aut Lucæ, aut Clementi tribuerint, aut certè in dubium reuocauerint, *Author, pluribus congeſtis argumentis, ac Patrum teſtimonijs, Paulo vindicat.* *Epiſt. ad Hebraos.*

Tacit. l. 13. Aruit hoc anno Romæ Ficus, quam *Ruminalem* vocarunt, Romuli, ac Fratris cunabulis memoranda, poſt quàm annos amplius DCCC. virens, ac vegeta permanſiſſet; quod prodigij loco habitum. liceat verò & nobis in eo prodigium agnoſcere, quod aridum Crucis Lignum Apoſtolorum doctrina veluti irrigatum, cæperit tùm Romæ vireſcere. *Ficus ruminalis areſcit*

Biennio interim exacto, liber Apoſtolus abire iuſſus, quò nam Gentium profectus ſit, non ſatis conſtat; conijcere tamen poſſumus in Aſiam reuerſum, quod Coloſſenſibus, ac Philemoni, ac demum Hebræis ſuerat pollicitus. per hoc autem non efficitur, *Paulus liber abit.*

tur,

tur, quò minus in Hiſpaniam, quod multis placet, perrexerit.

Hoc eodem anno Lucas Operi, quod ab Apoſtolorum Actis inſcripſerat, vltimam appoſuiſſe manum traditur. quò nam verò & ipſe abierit, incompertum eſt.

Nero Matrē necat. At Nero Princeps facinus omnium ſceleſtiſſimum meditatus Matris necem, naufragio cum non ſucceſſiſſet, ferro peragi curauit. tàm fœda autem Populi Romani aſſentatio fuit, vt lætitiam inde publicam, tamquam de parta Principis ſalute indixerit; qua fortaſſe de cauſa Paulus libertati eſt reſtitutus. *Tacit. l. 14.*

Feſtus moritur. Interim Feſtus in Prouincia diem obijt extremum datuſque illi à Cæſare Succeſſor eſt Albinus. Chri. Ann. 62.

Albinus ſuccedit. *Prodigia Romæ.* Roma prodigijs agitata, ſpem maximam concepit futuræ Neronis mortis, qua tamen, vt ſæpè, fruſtrati Ciues, dignoſcere haud ægrè potuerunt, quàm ſit fallax huiuſmodi prodigiorum indagatio.

Laodicæa quoque, nobilis Aſiæ Vrbs, qua de meminimus, terræ motu collapſa, à Ciuibus, qui diuitijs pollebant, reſtituitur. de ea, deque illius opibus Ioannes Apoſtolus meminit, eaque inibi de cauſa Chriſti Fidem intepuiſſe queritur. *Apoc. 3.*

Qui ſequitur annus Iacobi Apoſtoli cognomento Iuſti, Fratris Domini mar- Chri. Ann. 63.

Digitized by Google

martyrio inſignis eſt. rem vti celebrē, Ioſephus ipſe egregiè teſtatam reliquit; tantoque Iudæorum ſceleri Vrbis, ac Templi excidium tribuere videtur: obijt autem è ſummo Templo præceps datus, tùm lapidibus petitus, ac Fullonis vecte percuſſus. cur autem illius potius neci, quam Chriſti, calamitates illæ fuerint tributæ, cum Chriſtum Iacobus ſectaretur, haud dubiè, quod ad Iacobi ſtatim mortem ſequutæ ſint. Supereſt eius epiſtola, quæ prima inter canonicas numeratur. *in ea cum de infirmorum perunctione mentio fiat appoſitè Author de hoc extremæ vnctionis Sacramento ex more diſſerit, additque de Sacrificij forma, ſeu Miſſa, quæ eidem Apoſtolo tributa adhùc extat.*

lib.2. c.8. — *Iacobi Ap. fr. Domini martyrium* — *Extrema vnctio.*

Hoc item anno rebellantes Britanni, per Paulinum Suetonium iterum debellantur. Proximo autem ſubſequente Marcus Euangeliſta Alexandriæ Martyrio afficitur. eius locum ſubit Anianus. quoad mortis genus, ferunt ab altari abſtractum, biduo per Vrbem raptatum, animam Deo reddidiſſe.

Tacit. l. 14. — Chri. Ann. 64. — *Euſeb. Chr. & hiſt. l. 2. c. 23.* — *Britāni iterū debellantur.* — *Marci Euāg. martyrium.*

De Chriſtianis ab eo inſtitutis putantur ſcripta quæ Philo quaſi in gloriam ſuæ Gentis de Eſſenis, ſiue Eiſæis tradit. de his Plinius elegantiſſimè, ſed tamen vti de Gente vetuſtiſſimæ originis, & neſcio quæ interiora

Hier. de ſcript. in Marco — *Eſſeni.*

Iu-

Iudææ loca incolente. ſiuè illa oſcitanter ex Philone, ſiue ex alio quopiam petierit. *Gens*, inquit, *ſola in toto Orbe præter cæteras mira: ſine vlla Fœmina, omni venere abdicata, ſinè pecunia in diem ex æquò Conuenarum turba renaſcitur, largè frequentantibus, quos, vita feſſos, ad mores eorum Fortunæ fluctus agitat. ita per ſæculorum millia (incredibile dictu) Gens æterna eſt, in qua nemo naſcitur. tàm fœcunda illis aliorum vitæ pœnitentia eſt.* hæc Plinius; ex quo, vt alia fermè, non minore elegantia Solinus, haud diſſimilia proſequutus eſt. Verũ quamuis Eſſenos ante hæc tempora fuiſſe Ioſephus tradat, in eos non omnia quadrant, quæ apud Philonem habentur, multò minus quæ apud Plinium, quæque apud Solinum. his adde nullam de his mentionem haberi in veteri, nec in nouo Teſtamento, neque apud alios Plinio antiquiores ex Profanis. At enim Philo de ſuis Eſſenis tradit, nòn Alexandriæ modo, magno numero, fuiſſe, ſed in alijs quoque Ægypti regionibus, tùm apud Græcos æquè, ac Barbaros. ex quibus affirmare cogimur de Chriſtianis illum loquutum, vt antiquiores, ex noſtris, Patres pro comperto habuerunt, non autem de Eſſæis, quæ Iudæorum erat Secta, vt quidam ex Nouatoribus, contradicendi ſtudio, affirmant. cui enim

Phil. de Vit. cõt. l. 5 c. 17. Plin. l. 5. c. 17

Polyc. 36.

per-

perſuadebunt, Gentiles tanto numero ad Iudaiſmum deſciuiſſe? itaque à Philone Eſſenos fuiſſe dictos par eſt credere, quod illorum vitæ inſtitutum, qui apud Iudæos erant, (quamquam multis partibus auctum in melius) imitari viderentur. niſi ſi cui magis arrideat non nullorum ſententia, qui putant ab eo Eſſenos, ſiue Eſſæos à contemplatione, ac ſanctitate, vel Ieſſæos à Ieſſe Dauid Patre, ex quo Chriſtus Ieſus ortum habuit, nuncupatos.

Tacit. lib. 15. Neronis interim ſæuitia in dies magis graſſabatur. itaque Octauiã Coniugem calumnijs circumuentam in Inſulam deportari mandauit, nec ita multò poſt balnei ibidem vapore extingui. ditiores quoſque ex Libertis, in quibus Pallantem ſuæ Authorẽ Fortunæ, è medio ſuſtulit. Quo tempore Romanus exercitus, Duce Peto, à Parthorum Rege Pacoro ſub iugum turpiter mittitur. *Nero Coniugẽ necat.*

Chri. Ann. 65. *Ioſ. de Bell. l. 7. c. 12* Cum iam diuinæ gladius vltionis Iudæorum ceruicibus propiùs immineret, Ieſus quidam homo ruſticanus, in ſumma Hieroſolymorum pace, ac opulentia, cæleſti veluti afflatus Numine, clamare cæpit dira minitans Vrbi, ac Templo; nec propterea deſtitit, quòd malè à quibuſdam mulctatus, plagiſque ad mortem acceptus fuerit: imò ad ſingula eum verbera inclamaſſe ferunt *vah Hieroſolymis*. Albino autem *Vaticiniũ de excidio Hieroſol.*

tem Præſidi, alijſque interrogantibus, qui nam eſset, cur ve malè ominari pergeret, nihil reſpondebat, nec victum præbentibus gratias agebat. perſeuerauit autem, quod mirum, per annos amplius ſeptem numquam fatigatus, aut raucior factus, dum obſidione demum cincti Ciues, vera ipſum præſagiſse re ipſa intellexerunt. tùm verò ille, poſtquam aliquandiù quieuiſset, conſcenſo Vrbis muro, iterum væh Ciuitati, ac Templo ipſiſque Ciuibus contentiori voce inclamauit: ad extremum, cum addidiſset, *vah etiam mihi*, lapis è tormento à Romanis excuſsus eum peremit.

Decimus agebatur Neronis Principatus annus, Chriſti Domini LXVI. cum, caſu ne, an Tiranni iuſsu (vtrumque enim proditur) Roma Vrbium Regina miſerabili incendio deflagrauit. quamquam autem rei infamia in Principem plurimùm redũdauit, quòd inijſse illum domeſticam ſcænam, & Troicum excidium interim, dum Roma arderet, ad cytharam per iocum cecinisse diceretur, Chriſtiani tamen calumniam paſſi, magno numero alieni ſceleris, ac ſtultitiæ poenas perſoluere. Sex ipſos dies, ſiuè, vt alij tradunt, nouem graſsatæ flammæ quatuor, non amplius, Vrbis Regiones, ex quatuordecim, ſuperſtites reliquere.

Roma incendium.

Chriſtiani calumniam paſſi.

Chri. Ann. 66.

Circumferebantur etiám tùm Hierony-

rony-

ronymi, atque Auguſtini ætate epiſtolæ, quæ adhuc extant, Pauli ad Senecam, Senecæ viciſſim ad Paulum; cæterùm qui in illis errores temporum deprehenduntur manifeſtæ eas arguunt imposturæ.

Pauli, ac Seneca Epiſtola.

Chri. Ann. 67. *Ioſ. ant. l. 20. c. 9 & de bell. l. 2. c. 14 Tacit. l. 15. Dio. & Suet.*

Florus Iudaa praficitur.

Albino Succeſſor datus Florus futurarum calamitatum Author haud dubiè fuit. ita dum Chriſtiani ſupplicijs acerbiſſimis addicuntur, Iudæi à Floro expoliantur.

Cōiuratio in Neronem Seneca, & Lucani mors

Romæ autem detecta in Principem conſpiratio, malè in Authores vertit. eius criminis (ſi crimen appellare fas eſt) comperti multi ex prima nobilitate, vario mortis genere periere. in his fuit Seneca, eiuſque ex Fratre Nepos Lucanus, & Romanorum tùm temporis nobiliſſimus Plautius Lateranus Conſul deſignatus, cuius ædes apud Cælium Montem in vſum poſteà Chriſtianorum ceſſere, Auguſtiſſimo ibi Templo excitato, ac Pontificijs ædibus adiectis.

Hier. ep. 32.

Coniuratorum pœnam ſequuta eſt mors Poppææ, quam, licèt impenſiùs adamatam, ira percitus Nero, ictu calcis percuſſam vehementius, interemit.

Chri. Ann. 68.

Romæ tot Chriſtianorum ſupplicijs Chriſtiana re pœnè collabente, præſto fuere ipſi Apoſtolorum Principes, quorum prædicatione, ac Martyrio reſtituta eſt. At Petro non ſatis viſum Romanæ Eccleſiæ proſpicere.

Digitized by Google

igitur quòd vniuerſi gregis creditam ſibi curam ſciret, præcipuè Iudæorũ, quorum in Hieroſolymitano Concilio ſuſceperat patrocinium, ſecundam ad eos dedit Epiſtolam, in qua ſuum ipſius exitum inſtare docet. de huius porrò Epiſtolæ firmitate dubitatum aliquandò fuiſſe conſtat, quod diuerſo ab alia ſtylo, ac charactere videatur; cæterùm Interpretum hoc potius varietate accidiſſe dixerim. ſanè inficiari nemo poterit à Patribus eam paſſim, ac Concilijs inter canonicas recenſeri, quòd verò hæc eiuſdem ferè ſit argumenti, ac Iudæ Epiſtola, qui Thadæus dictus eſt, *de vtraque Author diſſerit, deque Hæreticis, qui in illis notantur, eorumque dogmate, ac delirijs.*

Secunda Petri Epiſtola.

At Nero, quod Dijs ipſis, inquit Plinius, Imperare generoſius cuperet, id per Magos aſſequi ſe poſſe ratus, eos vndique conquiſitos aluit. in his fuit Simon Samarita, de quo alibi meminimus. Hic vt Principi harum rerum cupido ſeſe venditaret, ipſo inſpectante, volaſſe dicitur, Petri verò ad Deum precibus, eo ex volatu, in terram decidiſſe, qua veluti in ſe collata iniuria, Neronem Petro ſuccenſuiſſe, ipſumque, ac Paulum carceri mancipaſſe. carcerem porrò, in quem coniecti Apoſtoli ſunt, Mamertinum fuiſſe conſtat, non autem Tullianum. addicti poſtea eidem ſunt

Neronis vanitas.

lib. 30. c. 2. Suet. c. 12.

Simon Magus

Clem. conſt. l. 6. c. 9. Arnob. l. 2. Euſeb. l. 2. c. 14. Cyrill. cath. l. 6.

Apoſtolorum carcer

Pro-

Aug. ep. 86. Proceſſus, & Martinianus Milites Apoſtolorum cuſtodes à Petro, vt tradunt, ad Chriſti Fidem traducti, ibidemque erumpente, diuina vi, ex petra fonte, Baptiſmo initiati: fons ſanè in hanc diem perſeuerat, non rerum modò tùm geſtarum memoria nobilis, ſed perenni quoque miraculo illuſtris; quippè è medio carceris ſurgit tiburtinis ſtrati lapidibus grandioribus per lapidem cubitali altitudine veluti terebratum; ita, vt nec redundet vmquam, nec, quantumuis hauſtus, exſiccetur. cur autem, & Paulus cum Petro cuſtodiæ ſit traditus, hanc affert Chryſoſtomus cauſam, haud dubiè ex antiquiori aliquo acceptam, quòd Is Neronis Pellicem ad Chriſti Fidem traductam, ab illius conſuetudine abduxerit. *Proceſſus, & Martinianus* *Fōs in carcere Apoſtol.* *In vit. mon. vitup. l. 1.*

lib. 16. Iam Nero, vt ait Tacitus, tot inſignibus Viris trucidatis, virtutem ipſam quodammodo excindere cōcupiuit, interfectis Barea Sorano, ac Traſea Peto. Sed, & de Seruilia Bareæ Filia rea cum patre conſtituta quædam addit, quæ Chriſtianam eam fuiſſe facilè demonſtrent. *Neronis Tyrānis.*

Philoſtr. l. 4. Edicto dein'Philoſophos Vrbe exegit, recepto haud ſecius, ac humaniter habito Apollonio Thianæo, qui hoc ipſo tempore Romam ſub Teleſini Conſulis patrocinio venerat.

Poſt hæc Nero in Achaiam naui- *Nero*

Iſthmũ perfodere tentat. gat, vt Iſthmum perfodiat. id cum irrito conatu tentaſſet, Olympicis ludis non Spectator modò eſſe voluit, verùm & Actor. itaque omnes ſuperans Citharædos, atque Aurigas, meritas coronas Homo leuis adeptus eſt.

Hebræi à Romanis rebellãt. Hoc eodem anno Hebræi ſuis ipſorum factionibus, ac Præſidum tyrannide, in primiſque Deo vindice eos adigente, à Romanis rebellant. *cauſas fusè Author tradit ex Ioſepho. eruditè inſuper diſputat, an Chriſti prædictiones ad has clades ſint referendæ, an ad Iudicij diem extremum.*

Neronis ad Vrbem reditum Apoſtolorum martyrium ſequutum eſt. datum quippè illis nouo crimini eſt Matronas complures ad caſtimoniam colendam allexiſſe. Petrum porrò carcere elapſum, adnitentibus Diſcipulis, inter quos ipſi carceris Cuſtodes erant, fugam arripuiſſe, Chriſti verò monitu, qui ei obuiam factus Romam ſe, vt iterùm crucifigeretur, venire profeſſus eſt, ſtatim reuerſum, antiquorum Patrum authoritate exploratum habemus. illud quoque traditur, vtrumque, antequàm ad ſupplicium ducerentur, more Romano, virgis cæſum. nec eſt quòd quis hoc neget de Paulo, qui Ciuis Romanus eſſet; nam Lege Sacra cautum erat Ciues quoque ab huiuſmodi animaduerſionis genere, immunes ne eſſent, cum

Chri. Ann. 69.

Ægeſip. l. 3. c. 10. Ambr. in Auxent.

Petri fuga.

Romã redit.

Apoſtoli virgis cæſi

cum immanis alicuius ſceleris fuiſſent poſtulati. impietatis porrò crimen, quo Paulus, & ipſe, reus eſt factus, haud dubiè inter immania cenſebatur. extant adhuc Romæ in Templo D. Mariæ trans Ælium Pontem Columnæ, quibus tùm Apoſtoli, cùm virgis cæderentur, alligati dicuntur. perductos quoque ſimul iunctos ad Portam vſque Trigeminã, quæ Oſtienſis eſt eadem, hodiè S. Pauli; ex antiqua potius traditione, quàm ex veterum Scriptorum teſtimonio habemus. hìc cum ſeſe mutuò fuiſſent oſculati, Paulus ad Aquas Saluias perducitur tertio ab Vrbe lapide, vbi Chriſtianorum carnificina poſtea quoque eſt habita, vt teſtantur antiqua monumenta; ibi enim decem militum Chriſtianorum millia cum Zenone Duce obtruncata ſunt, eorumque oſſa viſuntur adhuc, magno aceruo, coluntur que. Hìc, cum Apoſtoli Caput Carnifex abſcidiſſet, ſectæ colli venæ, lacte, non ſanguine promanarunt; *nec mirum*, inquit Ambroſius, *abundaſſe lacte Nutricium Eccleſiæ*. manant adhuc tres ibi Fonticuli, qui tùm primùm feruntur erupiſſe, cum ſacrum Caput tres veluti ſaltus edidiſſet. ſtatura fuiſſe illum breuiori tradunt, naſo inflexo, atque oblongo.

Zeno, ac ſocij mart.

Pauli Martyrium.

Serm. 68. Nicep. l. 2. c. 37.

Tres fontes.

At Petrus trans Tyberim, vbi tùm Iudæi agebant, ad Ianiculi verticem

ductus, capite in terram inuerſo, Cruci ſuffigitur, vitaque demum caſſus, in eiuſdem Ianiculi parte illa ſepulturæ eſt traditus. quæ Vaticanum appellatur. conſtat enim Ianiculum olim appellatum totam illam Collium veluti catenam, quæ Vrbi imminet, & ad Pontem vſque Miluium pertingit, quod, ne errore quis labatur, dictum voluimus. Tentaſſe poſtmodum Orientales Christianos tamquam ſuorum Ciuium ſacra Apoſtolorum Corpora ſecum auferre, teſtatur in primis Gregorius, additque eos illa tantiſper depoſuiſſe ad Catacumbas altero ferè ab Vrbe lapide. cum autem ea inde tollere niterentur, deterritos vi tonitrui, ac fulguris, reliquiſſe. *Quæ autem de Apoſtolorum laudibus, ac monumentis ex Patrum præconiys hùc afferuntur, apud Authorem quære.*

Petri Martyrium. *Ianiculus.* *Apoſtolorum corpora.* *l. 3. ep. 30.*

Petro in Eccleſiæ adminiſtratione ſubrogatus eſt Linus, qui Patria fuiſſe dicitur Volaterranus. ſunt qui velint hunc, viuente Petro, quem Vniuerſalis ſollicitudo Eccleſiæ in alias Christiani Orbis partes auocabat, Coëpiſcopum, ſeu, vt nunc vocamus, Coadiutorem egiſſe, & vnà quidem cum Cleto. alij ex his neutrum inter Romanos Pontifices collocant; itaque, poſt Petrum, Clementem ſtatim numerant. horum tamen ſententia infirmo nititur fundamento. *verio-*

Linus. *De Petri ſucceſſoribus.*

rem,

rem firmat hoc loco Author ex multis, quæ in medium affert, argumentis.

Reſediſſe Neronis iram in Chriſtianos viſa, ex Apoſtolorum nece. ſiue Is rebus ſuis proſpicere, & à Nobilium conſpirationibus præcauere, Galliæque, ac Hiſpaniæ motus compeſcere, alijs neglectis curis, coactus fuerit, ſiue (quod etiam traditur) ab ijſdem Apoſtolis, nocturnis terroribus, ab inſtituta inſontium hominum carnificina inhibitus. ſanè illum inſomnes duxiſſe noctes, à Matre territum, poſt illius mortem, profani quoque Scriptores tradunt.

Neronis cura. Galliæ ac Hiſp. motus.

Dio in Ner.

Veſpaſianus interim, qui in Iudæos miſſus à Nerone fuerat, maximis eos quotidiè cladibus afficiebat, quas ex Ioſepho, qui eas fusè narrat, petere curioſus lector poterit.

de bell. l. 3.

Chri. Ann. 70.

Iam Nero mortalium omnium odio laborans, poſt Gallici exercitus ſub Iulio Vindice, Hiſpanici, ſub Galba, defectionem, cum audiſſet Rubrium quoque Gallum, quem in Rebelles mittebat, rebellaſſe; deſertum ſe inſuper à Prætorianis cognouiſſet; non niſi iam latebras circumſpiciens, viliori, ne agnoſceretur, veſte indutus, in Phaontis Liberti Prædium Salariam viam inter, ac Nomentanam venit. hìc in ſpelunca deliteſcens, cum ab Equitibus ſe ad necem peti reſciſſet, ægrè tandem manus ipſe ſibi attulit,

Neronis mors.

Neronis mors. tulit, quodque animam diutiùs traheret, Epaphroditus, & ipſe Libertus, eum confecit IV. Idus Iunias, (quo die Octauiam olim Coniugem interfeceret) cum annos imperaſſet propè XIV. vixiſſet ad XXXII. Porrò Neroniana ſæuitia abijt prouerbium; itaquè antiquiores Chriſtiani Antichriſtum illum fuiſſe exiſtimarunt, quod hoc Paulus viſus ſit innuere, dum de Antichriſto loquens, addit, *myſterium iam operatur iniquitatis*. errore autem lapſos ſatis conſtat, cum epiſtola, Claudio imperante, ſcripta ſit, quod anteà monuimus. hinc alius etiam error refellitur eorum, qui putarunt, illum nequaquam mortuum, nouiſſimis temporibus iterum proditurum. ſuperfuiſſe equidem tùm Neronem, apud Romanos quoque, ac Barbaros, Parthos in primis, dubitatum diù eſt.

Nero creditus Antichriſtus.

Tacit. hiſt. l. 1 Suet. Ner. c. 57.

Galba Imp. Galba à militibus, quibus præerat, Imperator acclamatur: Vir ætate grauis, per omnes fermè honorum gradus ad ſupremum euectus, in eo non diù ſtetit post menſes quippè non amplius ſeptem, totidemque dies deturbatus indè eſt.

Veſpaſianus deuicta Galilæa, dum Hieroſolymæ obſidionem parat, nuncio de Neronis obitu, Galbæ Principatu accepto, Titum Filium ad nouum Principem legat, quo cum

etiam

etiam Agrippa proficiſcitur.

Chri. Ann. 71.

Galba occiditur. *Otto ſuccedit.* *Vitellius Imp. Ottonẽ vincit.* *Veſpaſianus Imp.*

At Galba, quod ſeuerioris diſciplinæ aſſertor videretur, a militibus in Foro occiditur; quorum ſtudio Siluius Otto ſufficitur breuiori adhuc Imperio potiturus. Romani etenim in Germania milites, ſuum, & ipſi, beneficium Romanum Imperium facturi, Vitellium Ducem Auguſtum appellant; ſuamque illi in Ottonem operam pollicentur, quam & egregiè, parta de Hoſte victoria, præſtitere. Hic ille eſt Vitellius qui demandatam à Claudio Syriæ Prouinciam adminiſtauit, priuatus melior, quàm Princeps; quippè Imperium adeptus, æmulo poteſtatis ſublato, turpiſſimum vitæ genus inſtituit; itaque proborum iuxta, ac improborum odium incurrit quo audito Veſpaſianus, ſuis de Vitellij nequitia militibus edoctis, haud ægrè ab his Cæſar appellatur. tùm præmiſſa terreſtri itinere exercitus parte, à qua Romam delata, Vitellius deiectus eſt, ac Populi ludibrio expoſitus, ipſe Alexandriam petens; diù ibidem ſubſtitit, *porrò quæ ibi mira, quaue ea virtute patrauerit, Author in diſquiſitionem reuocat, refellens eos, qui, quæ de Chriſto prædicta erant, de Veſpaſiano intelligenda eſſe crediderunt.*

Tac. hiſt. l. 4 Suet. in Veſp. Ioſ. d. bell. lib. 7. c. 21.

Iudæis interim quies à Romanis fuit (nam & Titus Alexandriæ tum

erat) at non perindè à ſuis, quorum factionibus haudquaquam mitius, quàm ab hoſtibus, ſunt habiti.

Titus Iudæã repetit

Chri. Ann. 72.

At Veſpaſianus, Romam petiturus, Titum Filium in Palęſtinam redire iubet. Is, Cæſaream cum veniſſet, omnia inibi ad Hieroſolymæ expugnationē neceſſaria comparat. inſtabant dies Paſchæ, quamobrem incredibilis Conuenarum numerus Hieroſolymā conceſſit; opportunè tùm Titus exercitum Vrbi admouit, omneſque obſtrui vias iuſſit, ne quis egrederetur, quò citius eos fames perurgeret; quæ, haud diù cunctata, infœlicem Populum extrema ſtatim pati coegit, notiora ea quidem, quàm vt hìc pluribus ſit opus recenſere. capta demum Vrbs eſt: Templum omnium auguſtiſſimum incenſum: ædes reliquæ ſolo æquatæ: Iudæorum vndecies centena millia, cæſa, reliqui fermè viliſſimo ad haſtam precio venditi ſeruitutem ſeruire infœliciſſimam coguntur.

Titus Hieroſolymã obſidet

Capit, ac diruit.

Cæſorũ numerus.

Chri. Ann. 73.

Titus aliquandiù apud Syriam moratus, Alexandriam repetit, atque inde Romam, vbi nobiliſſimum, de Iudæorum Gente debellata, triumphum egit, cuius adhuc extat monumentum. cæterùm Iudæi complures, qui illam cladem euaſere, aut longius ante illam abiere, diuinam, & ipſi, vltionem effugere nequiuerũt. ex his enim tria amplius millia, qui in nemus Iar-

des

Digitized by Google

des ſe receperant, à Lucilio Baſſo
Legato ad vnum omnes interempti
ſunt. rurſus qui in Ægyptum, aliaſque
Ioſ l.7. remotiores Regiones ſe contulerant,
c.29. varijs vbique ex caſibus extincti di-
Euſ. l. cuntur. addit Euſebius Veſpaſianum
3. c.11 Principem omnes vbique ex ſtirpe
Chri. Dauid diligentius conquiſitos, necari
Ann. iuſſiſſe quòd in vaticinijs eſſe cogno-
74. uiſſet, ex ea Regem, qui æternus fu-
Epiph. turus eſſet, proditurum.
hær.18 Ex Iudæis, qui ſuperfuere, Gentis
& 29. infamiam pertæſi, Chriſtianum nomen
Hier. veriùs, quàm ſacra ſuſcepere. ex his, *Hære-*
ep. 69. quaſi ex diuerſi generis animantibus *ticorũ*
Theo. varia veluti monſtra prodierunt pecu- *ſectæ*
hæret. liaria poſtmodum ſortiti nomina, Sa- *varia.*
fab.l.2 maritæ, Nazaræi, non ex antiquo inſti-
tuto, ſed nouiter quodammodo cuſi,
qui, & Minæi: Hebionæi, ſeu Hebio-
nitæ: Oſſeni: & ſi quæ aliæ huius ge-
neris peſtes, *quarum dogmata ab Au-
thore hic referuntur.*

Hoc Veſpaſiani imperantis anno *Mar-*
tertio, Martialis Epiſcopus, Galliæ *tialis*
Apoſtolus, à Petro illuc miſſus, glorio- *Galliæ*
ſiſſimo labore perfunctus eſt. Tradunt *Apoſto-*
autem (nam ex Iudæis erat) Puerum *lus.*
illum Hunc fuiſse, de quo ad Chri-
ſtum Andreas dixit; *eſt Puer hic ha-
bens quinque panes, & duos piſces.*

Chri. Veſpaſianus aliòquin bonus Prin-
Ann. ceps, Muciano impulſore, edictum
75. promulgauit de pellendis Vrbe Philo- *Philo-*

ſophi Vrbe pulſi. ſophis. horum tamen contumaciam leniſſime tulit. ſanè ex his multi erant in Principes procaciores, alij nouorũ quotidiè dogmatum profeſſores. admiratione autem dignum eſt, hoc ipſo tempore, quo Apoſtolici Viri Terrarũ Orbem peragrarunt, multos quoque ex Philoſophis id factitaſſe. plures ex his recenſet Philoſtratus dum de ſuo ſcribit Thianæo. *hic appoſitè Author narrat, quæ Lucianus habet de Peregrino; ex his enim Chriſtianorum hominum integritas mirè elucet.* *Suet. & Dio in Veſp.* *lib. 5.*

Vltimum Luſtrũ Capitolini Agon. Veſpaſiani anno IV. ipſo Cenſore conditum eſt Luſtrum, quod poſtremum fuit, (poſtea namque pro Luſtris Capitolini Agones numerari ſunt cœpti) in eo per Italiam, cenſiti ſunt mortalium complures, qui à centeſimo vſque ad quinquageſimum inſuper ætatis annum numerabant, quos Plinius recenſet; ne cui mirum videatur, cum audit Simeonem Fratrem Domini nuncupatum, vigeſimum ſupra centeſimum egiſſe annum cum Cruci affixus eſt, cumque eadem ferè de Ignatio, Polycarpo, Herma, Quadrato, alijſque Apoſtolorum Diſcipulis referuntur, qui aut Chriſtum Dominum viderunt, aut vidiſſe potuerunt, & ad Traiani, atque Hadriani tempora peruenerunt. quod Diuino etiam factum Conſilio exiſtimandum eſt, vt ea ratione Eccleſiæ conſultum *Chri. Ann. 76.* *Homines lõgaui.* *lib. 7. c. 49.*

eſſet

eſſet contra Hæreticos quotidie, vt diximus, emergentes.

Chri. Ann. 77. *Dio. in Veſp. de bell. l. 7. c. 24.* Exindè Auguſtus Pacis Templum ſumptuoſiùs extructum dedicauit. mira id quidem celeritate factum apparet, & quæ, ſi opus ſpectes, hominum, vt ait Ioſephus, cogitationem ſuperaret. cur verò, nouo exemplo, Paci potiùs, quàm alteri Numini illud dicauerit, cum præſertim ſub alijs Principibus pacatum Imperium diutiùs conquieuerit; non alia id factum de cauſa putandum eſt, quàm quòd, vt alibi innuimus, ex vaticinijs, ac Iudæorum adulatione cognouerat per *Eſai. 9* ea tempora ex Palæſtina Regem proditurum, qui æternus ipſe, æternam Orbi pacem eſſet pariturus. quæ de Chriſto dicta cum eſſent; ipſe, vt ſunt Principes gloriæ cupidi, in ſe transferre, quacumque demum ratione, ſtuduit. argumento eſt, quod & paulò ante indicauimus, omnes eum, quoad licuit, ex Dauidis ſtirpe, ſuſtuliſſe. *Pacis Templum.* *Cur Paci dicatum.*

Chri. Ann. 78. 79. Iam per aliquot deinceps annos pauca admodum reperimus Chriſtianorum geſta ad noſtrum inſtituum pertinentia. quamquam alioquin par eſt credere, bene illos huius opportunitate Pacis, diebus velut Alcioneis, vſos. igitur annis haud ſecius adnotatis, ſatiùs duximus vacuos illos quodammodo præterire, quam aliquid incerto Authore, ſiue vtcùmque mi-

nus

nus exploratum illis adſcribere.

Lini obitus. Linus, quem diximus, Petri Succeſſor, cum annos ſediſſet paulò amplius XI. Saturnini Conſularis iuſſu interimitur. *Eius ſcripta* ſcripta ab eo fertur hiſtoria de altercatione Petri cum Simone Mago, quæ non extat. Acta verò paſſionis Petri, quæ eidem tribuuntur, multis referta erroribus, reijciuntur. Chri. Ann. 80.

Cletus ſuccedit. Lino ſubletus eſt Cletus, quod veterum ſententia Patrum exploratum habemus.

Veſpaſiani obitus. At Veſpaſianus ætatis annum LXX. cum iniret, imperaſſet autem annos ferè decem, VIII. Kal. Iulij, morbo ſublatus eſt; inter bonos Principes, primus ab Auguſto numerandus. Chri. Ann. 81.

Huic Titus Filius adhuc melior ſuccedit, de cuius laudibus, Suetonium, ac Dionem conſule.

Veſuuij incendiũ Hoc tempore Campaniæ Mons Veſuuius maiori, quàm vmquàm anteà, vt proditur, incendio conflagrauit, quo Plinius interijt. *hoc cum poſteà quoque ſæpius vſu venerit, neſcio an aliàs vmquàm maiori cum accolarum incommodo, ac terrore acciderit, quàm paucos ante menſes, quam hanc ipſam Epitomen ſcribendam aggrederemur. libet rem probè compertam hic breuiter teſtari.* Superiori anno extremo, qui à Chriſto nato primus, ac trigeſimus fuit ſupra milleſimum, ac ſexcenteſimum, huiuſmo- *Suet. c. 11. Dio. in Tit. Hier. in ep. ad Gal. c. 6. Aliud nouiſſimum.*

di

di Campaniæ clades illata eſt. Principiò tellus vndique per multa paſsuum millia concuſsa eſt veſtementius: tùm Monte hiatu maximo fatiſcente, fumi, ac flammæ, cineriſque, ac lapidum vis magna erupit. fumus non Campaniam modò, ſed alias quoque circùm Oras oppleuit: flammarum impetu, ac copia multi mortales abſumpti: arbores ambuſtæ: Domus incenſæ: mare ipſum emotum, ac retroactum: lapides non pumicei modò, ac torrefacti, ſed etiam liqueſcentes latè diſiecti: cinis arborum, ac domorum æquauit culmina, vt verius canere nunc liceat, quod Statius hac ipſa de re cecinit. *Cineris altitudo.*

Mira fides: credetne Virum ventura propago,
Cum ſegetes iterum, cum iam hac deſerta virebunt,
Infra Vrbes, Populoſque premi?

Idem cinis Licium vſque, extremę Vrbem Italiæ, delatus eſt, non modò in Apuliā, aliaſque viciniores Regiones, inſuper mare Superum tranſgreſsus, apud Dalmatiam pluiſse dicitur. nec mirum, cum Byzantium vſque aliquandò peruaſerit, quod ſuo loco referemus. itaque Mons veluti euiſceratus, & media fermè ſui parte deiectior nunc eſt, & os exerit immane, cuius (ſi fas dicere) ingētia labra ad aliquot paſsuum millia pateſcunt. quid *Quò cinis delatus.* *Marcell. Chron. ad an. 471.* *Mōtis hyatus*

quod

Aquæ eruptio quod aquæ vis magna ad montis latus erupit, erumpitque poſt aliquot iam menſes, & certum alueum nondum nacta veluti errabunda, ſata, ac vineta, ſi quæ ab igne reliqua, miſerè populatur? iam ſonitus ex telluris ſuccuſſione, ac diductione auditus eſt in locis longè diſſitis; quodque omnem ſuperat fidem, audiuimus ipſi cum Ciuibus reliquis Peruſiæ, quæ Vrbs diſtat à Veſuuio ducenta amplius paſſuum millia, & alij nobiſcum innumeri apud alias Hetruriæ, Vmbriæ, ac Piceni Vrbes quàquauerſum. erat autem fragor veluti ex diſploſis per interualla æneis tormentis, audituſque eſt per tres ipſos ante eruptionem dies. itaquè errore iucundiſſimo, certatim quiſque ex vicinarum Vrbium incolis ſcitari per literas, ecquis Procerum aduentaſſet, ecquodnam illud eſſet lætitiæ, vt putabatur, argumentum. mirari poſtmodum viciſſim omnes, cum nullibi tale quidpiam contigiſſe nunciaretur: omnes denique obſtupeſcere, cum, literæ Neapoli allatæ, rem vti erat, euulgabant. hæc de poſtremo hoc Veſuuij incendio, ab alijs haud dubiè fuſius tradenda, à nobis præter inſtitutum dicta ſufficiant.

De ſonitu mira.

Tito ad Campaniæ calamitatem viſendam profecto, Roma ipſa, flamma per triduum debacchante, miſerè vaſtata eſt. periere eo incendio, aut certè

Roma incendium.

Chri. Ann. 82. *Suet. c.* 8.

Dio. in Tit. certè deformata ſuperfuere, præter priuatas ædes, Templa, aliaque publica ædificia complura: Serapium, Septa, Iſium, Neptunni Fanum, Balnea Agrippæ, Diribitorium, Pantheon, Theatrum Balbi, Scena Pompeij, Octauiana ædificia vnà cum libris, Templũ Iouis Capitolini vnà cum proximis Sacellis. ita *hoc malum*, inquit Dio, *diuinum potius, quam humanum fuit*. huiuſmodi ſanè occaſione vſos Chriſtianos credimus, quod ſæpè alias, ad Gentiles, eo incuſſo terrore, ad Chriſti Fidem ſuſcipiendam, permouendos, extremique iudicij diẽ expectandum, ac pertimeſcendum. *Quæ abſumpſerit.*

Chri. Ann. 83. 84.

Poſt hæc Titus optimus Imperator, Orbis deliciæ, veneno vt creditum, à Domitiano Fratre propinato, extinguitur, cum annos imperaſſet paulò amplius duos, vixiſſet XLI. *Suet. c. 11. Dio. ibid.* *Titus moritur.*

Sublectus eſt Domitianus idem natura ſæuus, ingenio ferox, ac vafer quem mitiſſimus Frater officijs numquam valuit demereri. initio ſanè Principatus iuſtitiæ cultor fuit, aut videri expetijt. Seueriſſimas in impudicos Leges, impuriſſimus ipſe, tulit, aut iam latas renouauit; quo factum, vt res tùm Chriſtiana radices altiùs egerit. itaque & Ioſephus, qui etiam tùm Romæ erat, cumulatum ſe honoribus ab eo ſcribit, hiſque veluti ſtimulis incitatum, libros de Anti- *Domitianus ſuccedit.* *Suet. c. 7. Martial. l. 6. & 9. In vit. ſua ſub fin.* *Ioſephus libros Antiquit. ſcribit.*

qui-

quitaribus Iudaicis conſcripſiſſe.

Chri. Ann. 85. Suet. & Dio. Philoſtr.

Philoſophi pulſi.

Verum enim verò quam hactenus iuſtitiæ curam Tyrannus ſimulauerat, haud diù cunctatus, abiecit. ſæuire itaque in Ciues cæpit, tùm in Philoſophos, quos ſolum vertere edicto iuſſit, niſi ſi qui fortè ex Philoſophis Aſſentatores, aut Delatores facti, exilium infamia redemiſſent inter extorres fuere Epictetus, Muſonius, Dio Chryſoſtomus, ac permulti alij Viri clariſſimi, ac integerrimi.

Epictetus Muſonius, Dio. Chryſ.

Chri. Ann. 86. 87

Animum deinde adiecit ad reſtituenda Templa incendio, vt diximus, abſumpta, Sacerdotes Flauiæ Gentis inſtituit: Veſtales Virgines tres, ſtupri compertas, viuas infodi iuſſit. ſed hoc ſeueritati detur illud non niſi ſceleri, quod Plutarchus in primis deteſtatur, cum, malis publicis auerruncandis, Græcos duos, totidemque Gallos, Viros, ac Mulieres innoxios defodit. porrò ſi quis dixerit hos ex Chriſtianis acceptos quemadmodum Nerone Principe vſu venit, hunc ſcopum attigiſſe affirmauerim.

Veſtales defoſſæ.

Probl. Rom. q. 83.

Item alij licet innoxij.

Chri. Ann. 88. Suet. c. 4. Cẽſor. c. 14.

Agonales ludi

Quintum dum ageret in Imperio annum, Agonales in Capitolio ludos inſtituit quinto quoque anno, ad inſtar græcarum Olympiadum, inſtaurandos, qui tamen diuerſi adhuc erant à ludis quinquennalibus ab eodem inſtitutis.

Chri. Ann. 89.

Ad hæc vaniſſimus omnium Prin-

ceps

ceps eò dementiæ venit, vt ſe Palla-
Suet. c. 13. dis Filium, Deumque, ac Dominum dici voluerit; & hoc quidem oppor-
Philoſtr. l. 5. tunè ad res noſtras, quò tùm Fideles Romanos Deos promptius exibilarent, nouoque exemplo veteres æſtimandos ſuaderent.

Chri. Ann. 90. 91. Cum autem capeſſere aduerſus Dacas arma oporteret, ex Vrbe eam in expeditionem diſceſſit; tùm verò, ſi vmquàm anteà, ſumma cum ſuperbia, ſummam ignauiam præ ſe tulit. iram etenim ſtatim vertit in Ciues, quorum complures fortunis, exilio, vita
Philoſtr. l. 7. quoque mulctauit. hos inter Cocceium Neruam, qui poſt eum imperauit, extorrem fecit, quod cum Thianæo conſuetudinem habere compeɾiſſet: qua etiam de cauſa Thianæum ipſum coma, ac barba, contemptus cauſa, exutum, traduxit: cum verò illum detinere vellet inuitum, Magus, ſi vera referunt, iniectis veluti tenebris, receſſit inuiſus, & Puteolis nec opinatò ſeſe Diſcipulis oſtentauit. *Thianæus.*

Chri. Ann. 92. Ioannes interim Euangeliſta, qui Aſianas curabat Eccleſias, impietatis reus conſtitutus, Romam à Proconſule mittitur; ſiue id Thianæo, ſiue authore Ebione factum. ibi feruentis olei dolium expertus innoxius, in Inſulam Patmos relegatur. hoc veluti præludio Tyrannus ſæuiſſimũ in Chriſtianos bellum auſpicatur. eſt autem *S. Ioãnes Romam mittitur.* *Tert. de præſcript. c. 36. Euſ. l. 3. c. 13* *Relegatur.*

Patmos

Patmos vna ex Sporadibus paſſuum in circuitu habens triginta millia. *Plin. l. 4. c. 12*

Sæuiente iam, quod diximus, in Chriſtianos bello, Cletus Rom. Pont. Martyrio coronatur, exactis in Pontificatu annis ferè XIII. *Strab. l. 10.*

Cleti Martyrium.

Poſt Cletum Clemens ſufficitur antiquus Principum Apoſtolorum Alumnus. Chri. Ann. 93.

Antipa Martyriũ.

Sub hoc idem tẽpus Antipas illuſtris Martyr Pergami coronatur, de quo in ſacra Apocalypſi mentio habetur. *Iren. l. 1. c. 2.*

Glabrio Coſſ.

Illuſtriſſimus quoque Acilius Glabrio cum Conſulatum vnà cum Vlpio Traiano gereret, vocatus in Albanum ad Iuuenalia, reus impietatis factus *quod ad Iudæorum mores* (inquit Dio) *tranſiſſet*, in Theatrum immiſſus, vt ab immani Leone voraretur, belluam egregiè confecit. en quò ſæuiſſimi Principis venit immanitas. quamobrem poſteà (pergit idem Author) eadem ex cauſa *quod Romanos Deos non coleret*: iuſſus eſt interfici. nec minori cum immanitate Corneliam Veſtalium Maximam innoxiam, vt vulgò creditum, defodi iuſſit; cum, vt ait Plinius Cæcilius, ſuum ſæculum illuſtrari hiſce ſeueritatis exemplis arbitraretur. Chri. Ann. 94. *l. 4. ep. 11.*

Beſtijs traditur.

At Clemens Pontifex, cuius erat munus vniuerſo Chriſti gregi proſpicere, ad Corinthiorum Eccleſiam, quæ ſchiſmate laborabat, luculentam Chri. Ann. 95.

dedit

Iren.l. 3. c. 3. Clem. Alex. ſtr.l. 4. dedit epiſtolam, quam ſummis effe-runt laudibus antiquiores Patres, ex qua non niſi fragmenta ad nos quædam peruenere. altera quoque ad eoſdem eius nomine circumferebatur, quæ tamen non eandem mereri Fidem viſa eſt. Multos eum quoque inſtituiſſe ferunt Epiſcopos, apud Galliam in primis, in quibus Dionyſium Pariſienſibus tribuit, Eutropium Sanctonenſibus, Nicaſium Rothomagenſibus, Taurinum Ebriocenſibus, Lucianum Bellouacenſibus.

Chri. Ann. 96. Domitiani anno XIII. Ioſephus viginti libris comprehenſum de Antiquitatibus Iudæorum Opus abſoluit, ætatis annum agens LVI. ex quo illum Adoleſcentiam egreſſum vix fuiſſe conſtat, cum iam bello clarus ſub ipſum Veſpaſiani in Iudæam aduentum triginta ferè ante annos militaribus apud Galilæam copijs præerat. ex ephœbis autem vix egreſſum, cum ſuis ipſe Ciuibus patrocinaturus, Romam, vt diximus, perrexit niſi; ſi quis mendum in numeri notas irrepſiſſe potiùs contendat. pollicetur autem editurum ſe libros quatuor de Iudæorum opinionibus quoad Deum, ac de legibus: compendio inſuper bella omnia, quæ Iudæi ad illud vſque tempus geſſiſſent traditurum; quæ, an poſtea præſtiterit, ignoratur; commentarij certè huiuſmodi non extant. *Ioſephus Antiquitatũ opus abſoluit.* *ſup. ad an. Chri. 58.*

Se-

Sequenti anno Ioannes Euangeliſta Chri. ſuam ſcripſit Apocalypſim *de cuius* Ann. *firmitate, quòd aliquandò dubitatum* 97. *ſit, Author fusè docet quid hac in re ſentiendum, qua etiam occaſione Cerinthi dogmata (qui ab aliquibus Apocalypſis Author eſt creditus) diſtinctius recenſet.*

Apocalypſis.

Cerinthi dogmata

Perſequutio interim in Chriſtianos Chri. inſtituta, quæ alibi deferbuerat, gli- Ann. ſcere in Aula Principis cæpit. itaque 98. ſuorum quoque cruoris ſitiens Tyran- *Suet.* nus, Flauium Clementem Patruelem *c* 15. Exconſulem, & vt quidam tradunt *&* 17. duos inſuper eius Filios, quos iam Cę- *Dio.* ſares deſtinauerat, ob Chriſti Fidem *Euſ. l.* mactari iubet, Flauiam porrò Domitil- 3. *c.* 1. lam Neptem exilio mulctari; quo ſibi, vt ait Suetonius, exitium haud dubiè maturauit. Stephanus quippè eiuſdem Domitillę Procurator ad Tyranni colloquium admiſſus, libellum porrigere ſe, coniurationis indicem, ſimulans, exerto, quē brachio adiunctum abdiderat gladiolo, diutiùs licèt obluctantem, confecit. quo audito Romanus Populus illius Statuas aureas, atque argenteas (nam vilioris materiæ renuerat) conflauit: Arcus euertit: è Saxis nomen eraſit: Octobris quoque nomen, quod in ſuum Tyrannus mutauerat, reſtituit, eraſo ex omni ære, ac marmore infauſto vocabulo. Attigerat tùm Imperij annum XVI. ætatis VL.

Flauius Clemēs occiditur

Domit. Imp. occiditur

Dio. in Neru. Eo ſublato Cocceius Nerua, non Senatus modò authoritate, ſed Militum etiam aſſenſu, capeſſit Imperium; ſtatimque Chriſtianos reſtituit, deque ijs quæſtionem in poſterum haberi vetat: grauiſſima Iudæorum tributa condonat. *Nerua Imp.*

lib. 3. c. 15. *Hoc loco Author non pauca ex Euſebio, ac alijs habet de Ioanne; quem cum reliquis exulibus nouus Princeps liberum eſſe iuſſerat, deque eius Euangelio, ac Epiſtolis.*

Chri. Ann. 99. Porrò Nerua cum ſe viribus fatiſcentem, tanto imparem oneri agnoſceret, Vlpium Traianum Hiſpanum hominem, cum legionibus apud Germaniam agentem, adoptatum, Cæſarem dixit.

Hoc eodem anno moritur Apollonius Thianæus, incertum quo mortis genere. quippè (quod Philoſtratus etiam fatetur) immortalem ſe à ſuis credi percupiens, omnium conſortium moriturus vitauit. *Thianæi obitus.*

Chri. Ann. 100. At vero Imperij anno vix exacto Nerua Auguſtus, octogennario maior deceſſit, laudatuſque funebri oratione eſt à Cornelio Tacito, quod quidam tradunt, nam alioquin eius oratio deſideratur. *Nerua moritur.*

Libri I. finis.

AN-

ANNALES ECCLESIASTICI CAESARIS BARONII S. R. E. CARD.

A LVDOVICO AVRELIO Peruſino.

In totidem libellos breuiſſimè redacti in quot magna volumina opus ab Authore digeſtum eſt.

LIBER II.

Reſpondens ſecundo Authoris Tomo.

COCCEIO Nerua Auguſto vita functo, Imperium capeſsit Vlpius Traianus ex Italica, Turdetanę Prouinciæ Vrbe, in Hiſpania, cum adhuc in Germania cum legionibus ageret. Is optimus alioquin Princeps, quique, literis ad Senatum datis, iure etiam iurando conteſtatus fuerat nullum ſe Virum bonum vita priuaturum, in Chriſtianos tamen,

Chri. Ann. 100.

Dio in Tra.

tamen, hominum innocentiſsimos, vt qui maximè ſæuijt, quòd auitę religioni apprimè eſſet addictus, illiuſque cultum obſoleſcere æquo animo non ferret. ſanè eo ipſo tempore Oracula fermè conticuerant: raræ admodum offerebantur victimæ: mira erat Templorum ſolitudo: edicto itaque vetuit Fidelium ſodalitia, & coitiones. Clementem Pontificem mitiùs tunc quidem apud Cimmerium Boſphorum relegauit, non ſine illius Gentis bono, quæ Chriſti Fidem amplexa eſt. Sanguinem tamen pro Chriſto fuderunt Nereus, & Achilleus Flauiæ Domitillæ Eunuchi, alijque complures impietatis in Deos poſtulati, cumque His Regia ipſa Virgo pridem, vt diximus, Domitiani iuſſu exilio mulctata. porrò Traiani gloriam non tantùm ſæuitia in Chriſtianos decolorauit, verùm etiam vini vſus nimius, ac Puerorum turpiſſimi amores.

Plut. opuſc. cur. orac. &c. Iuu. ſat. 6. Plin. l. 10. ep. 47.

Oracula ſilēt.

Clem. Pont. relegatur.

Dio. in Iuliã. Caſſ.

Traiani vitia.

Chri. Ann. 101.

Secundo Traiani Principatus anno Ioannes Euangeliſta Epheſi diem clauſit extremum. *quod probat Author ex Patrum ſententijs, quas recenſet, reiectis eorum delirijs, qui illum viuere, & in Iudicij extremi tempora ſeruari contendunt.* perueniſſe autem illum ad ætatis annum IIC. Beda tradit, & ex eo recentiores quidam: nonageſimum quidem certè exceſſiſſe nemo negat.

Ioãnis Euãg. mors.

Bed. d. ſex. ætat. Vſuard. Martyrol.

Ioannis mortem ſequutum eſt Clementis Martyriū apud Tauricā Cherſoneſum, vbi, ſuſpenſa ad collum anchora, in mare proiectus eſt. per multa deinde ſæcula, annua eius ſolemnitate reuertente, per tria paſſuum millia, mare retrocedere conſueuit, vt ſiccum præberet iter eius inibi ſepulchrum inuiſentibus. *hic nonnulla Author addit de Epiſtolis, alijſque à Clemente editis operibus, deque illorum fide, atque authoritate.* Chri. Ann. 102. *Greg. Turo. d. glor. Mart.*

Eo ſublato, vacaſſe aliquot menſibus Romanam Sedem par eſt credere, dum nuncius Romam è tam diſſita Regione perueniret. ſufficitur itaque Clementi Anacletus, regitque Eccleſiam annos amplius IX. Chri. Ann. 103.

Eodem hoc ineunte anno Traianus Vrbe ceſſit moturus arma in Decebalum Dacorum Regem ſuperbiſſimum. Hunc igitur ingenti affectū clade humi procumbentem excepit, quem Domitiani ignauia fecerat ferociſſimum. hoc in bello egregiam Traiano nauaſſe operam tradunt Placidum inſignem Ducem, qui Chriſtianus poſteà factus, Euſtachius dictus, martyrium ſub Hadriano Principe eſt conſequutus. *Dio. in Tra.*

Plinius Bithyniã regit. C. Plinius Conſulatu functus, Bithyniam Prouinciam adminiſtrandam ſuſcepit. eò cum perueniſſet, & Chriſtianorum ibi multitudinem innume- Chri. Ann. 104.

ram

ram reperiſſet, Principem ea ſuper re conſuluit. ea in Epiſtola multa de illorum moribus, atque innocuo vitæ genere ſcribit. Traianus porrò, vt perquirendos vetuit, ita in propoſito conſtantes puniendos cenſuit. ex ijſdem Plinij literis conſtat, ſi quis ex ijs eſſent Romani Ciues, Romam mitti conſueuiſſe. hinc poſſumus intelligere, immenſum planè fuiſſe numerum eorum, qui Romæ Martyrium ſint paſſi; quando non ex his tantùm, qui Romæ agerent Chriſtiani, ſed nobiliores quique toto orbe Romano capitis iudicium ea in Vrbe ſubire cogerentur.

de Chriſtianis refert.

Martyres cur Romæ innumeri.

Chri. Ann. 105. Chriſti anno CV. prodijt Elxai Iudæus Genere, cuius deliria ex Epiphanio repete.

Elxai Pſeudopropheta.

Epiph. hær. 19 Dio. in Traia.

Traianus Dacico perfunctus bello, Romam cum redijſſet, plurimas ibi barbararum Gentium Legationes audijt; paciſque artibus iam intentus, Bibliothecas extruxit; Forum omnium pulcherrimum ædificauit, mediam columnam cochlidem immenſæ altitudinis (quæ adhuc ſupereſt) ſtatuit. cuius demum in vertice, dum hęc ipſa prodimus, Sixtus V. P. M. Principis Apoſtolorum ingentem ex ære, magna impenſa, ac ſtudio conflatam Statuam inauratam, ſacris ritibus ſolemniter collocabat. neque eam tantùm, ſed & aliam haud abſimilem Paulo

Traiani forũ & columne

itèm Apoſtolo in alia, quæ gemina eſt, Romæ Columna, Antonini olim monumentum ad Viam Latam conſecrabat. porrò eorumdem Apoſtolorum iam tùm Romæ Trophæa, vt vocarunt, ab Anacleto, & alijs fuiſſe erecta exploratum eſt. *Euſeb. l. 3. c. 24.*

Traianus in orientẽ Cæterùm Traianus bellicæ gloriæ in primis ſtudioſus. haud diù in Vrbe moratus, Armenis, ac Parthis, alijſque finitimis Populis bellum infert, ac fœliciter conficit. Quo tempore Abagarus Edeſſæ Rex (haud dubiè ſenioris Abagari Nepos, quem Chriſti temporibus vixiſſe diximus) muneribus eum coluit, eidemque fortaſsè gratificaturus, Chriſtianam Religionem inſectatus eſt. itaque cum Barſimeo eiuſdem Vrbis Epiſcopo, martyrium paſſi dicuntur Sarbelius, qui Idolorum Sacerdos fuerat, eiuſque Soror Barbea. *Abagarus Iunior* Chri. Ann. 107. *Dio. in Tra. Suid.* *Rom. Martyrol. 29 & 30.*

Eodem quoque victoriæ curſu, Babylonem, ac Chteſiphontem occupauit: Boſphoranos, Cholcos, Iberos, Sauromatas ſubegit. cumque exercitum de more luſtraret, inueniſſe in eo dicitur Chriſtianorum vndecim millia, in quos cum animaduertere tutò vix poſſet, eos ignominia notatos in Armeniam amandauit. Romulum domus Præfectum V. C. non aliud ob crimen, verberibus ſeruiliter affectum, capite mulctauit, eodem quo- Chri. Ann. 108. *Inſignes Martyres.* *Martyrol. Ro. die 5. Sept.*

que

Meta- que tempore paſſum putamus Hya-
h. 6. cintum, qui eidem Cæſari erat à cu-
Sept. biculo. at quos diximus Milites eos ipſos exiſtimamus, qui haud longè diſpari numero, in ſyluis Ararat eiuſdem Prouinciæ Montis Crucibus poſteà affixi ſunt.

Eodem Crucis ſupplicio affectus eſt ſequenti anno Simeon Hieroſolymitanus Epiſcopus, Frater Domini, an- Simeō Fr. Domini.
num agens vigeſimum ſupra centeſimum.

Ignatius quoque, Vir Apoſtolicus, qui non Antiochenæ tantùm, ſed totius Orientis Eccleſijs præeſſe eo tempore videretur, Romam beſtijs tradendus amandatur. ex itinere Epiſtolas, quæ ad noſtram vſque ætatem integrè, magno Dei beneficio, peruenere, ad diuerſas dedit Eccleſias, ex quibus Apoſtolicæ traditiones, antiqui Eccleſiæ ritus, ac mores, aliaque complura aduerſus huius temporis Sectarios habentur. Sub idem tempus martyrium ſubiere Philippis apud Macedoniam Zoſimus, ac Rufus: Parmenas quoque qui vnus fuit, ex ſeptem primis Diaconis, & alter quoque Zoſimus Miles in Piſidia. *iniecta autem hìc ab Authore Dionyſij Areopagitæ mentione, dum de Ignatio ſcribit, longam, ac proficuam inſtituit diſputationem de eodem Dionyſio; quo Is tempore obierit, an vnus idemque fuerit*

Ignatius.

Chri. Ann. 109.

Pariſiorum Epiſcopus, ac Areopagita; quæ ſcripta ediderit, quoue ea tempore promulgauerit, aliaq. id genus, quæ in diſquiſitionem vocari conſueuerunt.

Ignatius à leonibus laniatus

Chri. Ann. 110. 111.

Porrò Ignatius, quem ſuperiore anno Romam adductum memorauimus, Vir ætate, ac morum probitate in primis venerandus, Theatro clauſus, immiſſis leonibus, per ſummam immanitatem, laniatus eſt: eius, quæ ſuperfuerunt oſſa, à Diſcipulis, qui comitati eum fuerant, Antiochiam fuiſſe relata, honorificèque excepta, ac ſeruata, Chryſoſtomus egregia oratione teſtatur: ea verò magno fuiſſe precio redempta par eſt credere; cum conſtet antiquo Romanorum iure reliquias defunctorum transferri vetitum fuiſſe, ſcribatque Plinius pro ea re impetranda Collegium Pontificum adiri conſueuiſſe. Ignatio (quòd ipſe prædixerat) Succeſſor ab Antiochenis datus eſt Hero eiuſdem Diaconus. Aliarum quoque Vrbium Epiſcopi complures, quaſi Authores ſeditionum, à proprijs abſtracti ſedibus, Romam fermè trucidandi abducebantur: ex his fuit Oneſimus Pauli Aſſecla, Epheſiorum Epiſcopus, qui lapidibus eſt obrutus.

Euſeb. chron. & hiſt. l. 3. c. 30. Hier. deſcript. eccl. Chryſ. Serm. de S. Ignat. Plin. l. 10. ep. 37.

Reliquiæ redemptæ.

Oneſimus lapidatus.

Anacleti martyrium.

Chri. Ann. 112.

Poſt hæc martyrio coronatur Anacletus vbi egiſſet in Pontificatu annos amplius nouem. res ab eo geſtæ communi ſcripturarum naufragio interiere.

re. ſepultus eſt iuxta corpus B. Petri, cui ipſe monumentum dudum erexerat, quod *Trophæum*, ac *Memoriam* nuncuparũt. tres ab eo Epiſtolæ conſcriptæ leguntur, in quarum poſtrema tres Patriarchales Eccleſias ordine recenſet. non æquo hæc animo Nouatores accipiunt recentiora hæc eſſe nomina contendentes, cum tamen conſtet ab Hebræis, ac Ægyptijs fuiſſe vſurpata, vt fas eſt legere apud Herodotum cum de ſacris Ægyptiorum agit, & in epiſtola Hadriani Cæſaris ad Seruianum.

Fl.Vopiſc. in Saturnin.

Poſt dies non amplius tredecim Succeſſor Anacleto datur Euariſtus, qui totidem ferè ſedit annos, in Græcia natus Iuda Bethleemitico Iudæo Patre. Hic Titulos diuiſit Presbyteris, hoc eſt diuino cultui dicatas Ædes; à rebus Fiſcalibus deſumpto nomine. *de huiuſmodi tàm Fiſcalibus, quàm Eccleſiaſticis Titulis eruditè hic quædam addit Author, quæ apud eum require; quemadmodum, & ea, quæ de Diaconis tradit.* Alij quoque ab Anacleto, hoc eodem anno martyrium Romæ ſubierunt, in quibus Maro, Euthiches Sulpicius, Seruilianus, Hiacynthus, & Cæſarius quorum memoria tabulis Eccleſiaſticis eſt adſcripta. Horum cædem vltus videtur Deus immiſſo fulmine, quo Agrippæ Templum celeberrimum magna ex parte conflagrauit.

Iren. l.2.c.3 Optat. in Parm. l. 1. Aug. ep.165. l. ſi quãdo C. de bon. vac.

Euariſtus PP

Tituli qui.

Inſignes martyres.

Ab anno Traiani Principatus XIV. ad VIII. Hadriani, obierunt ſex Hieroſolymorum Epiſcopi, quos Euſebius recenſet; vt conijcere hinc liceat horum Principum gladium maximè tùm ea in Vrbe ſæuijſſe, quo magis dolendum nobiliſſimæ Eccleſiæ Acta, ac Monumenta excidiſſe. Chri. Ann. 113. *Euſeb. in chron.*

Traiani fœlicitas, & fortunæ viciſſitudo.

Traianus interim, qui ſe longius, quàm Alexander, progreſſurum iactabat, tranſmiſſo ante biennium Euphrate multas latè Regiones, quà deditione acceptas, quà vi ſubactas, Romano Imperio adiecit. hanc veluti gloriæ metam cum attigiſſet, retrò poſtmodum cedere coactus eſt, rebellantibus namque vndique, quos ſubegerat, Populis, Romanoſque milites paſſim cædentibus, liberos eos facere neceſſe habuit. tonitrua inſuper, fulgura, ac miræ magnitudinis grando conſtantiores quoſque exterruerunt. ad hæc, muſcarum vis ingens repentè ebullijt, quarum fœdo contactu edulia corrumpebantur, humana corpora moleſtia vix tolerabili afficiebantur. quo factum, vt Traianus magnitudine curarum preſſus, viribus corporis deſtitutus, nec Romam reuerti, nec quidquam anteacta vita dignum agere in poſterum potuerit, quam Romani exercitus, Romanique Principis fœlicitatem haud diuturnam, prædixiſſe diù anteà ferunt ſanctiores Chri. Ann. 114. 115.

res

res quoſdam Chriſtianæ Religionis Antiſtites, ad nutantem quorundam Fidem ſuſtentandam.

Chri. Ann. 216. *Iudæorum furor.*

Alia deindè haud quaquam leuior iniecta eſt Traiano cura, ex Iudæorum quaſi ex compoſito, non vno in loco, excitatis ſeditionibus. placet eas Dionis verbis recenſere. *Per idem* (inquit) *tempus Iudæi, qui circa Cyrenem incolebant, Andrea Duce conſtituto, Romanos, & Græcos ſine diſcrimine ſtatim obtruncant: nec cæde contenti, humanis carnibus veſci cœpere. horum inteſtinis ſtillanti adhuc ſanguine cincti; tùm pellibus obuoluti: multos per medium vſque ad verticem ſecuere; plures beſtijs laniandos obiecere: alios inter ſe digladiari coegere, vt ducenta amplius hominum millia eo furore, & armis Iudæorum interierint. nec minori clade Cyprij affecti fuere. ſiquidem in ea Inſula, Duce Alcemione, conſpirantes Iudæi, circiter ducenta, & quadraginta capitum millia trucidarunt. qua facti atrocitate Iudæus de cætero legibus, & pœnis Cyprum attingère prohibetur: ſi autem vi tempeſtatis, vel per errorem illùc delatus fuerit, ceu capite damnatus ſtatim morte mulctatur. ſed inulta clades non manſit, nam Traianus miſſo cum exercitu Lucio, cum antecedentibus alijs Ducibus, Iudæos, qui per vniuerſum terrarum orbem tan-*

tum cædis ediderant profligauit. hactenus Dio. quibus Euſebius addit eadem molitos in Meſopotamia, ac alibi, eadem paſſos. *Euſeb. i chro. & hiſt. l. 4. c. 2*

Terræmotus Ad hunc annum Traiani Principatus XIIX. ſpectat funeſtiſſima Antiochiæ clades ex horribili terræ ſuccuſſione, quam, innumera ferè Incolarum, Accolarumque multitudine cum Pedone Conſule, alijſque primi nominis Viris interemptis, Traianus ipſe, qui in hybernis ibi cum exercitu erat, vix euaſit. Hiſtoriam lachrymabilem habes apud Dionem, ſiue Xiphilinum, qui eam ob oculos ponit, ac veluti in ſcœna exhibet omninò legendam. Chri. Ann. 117.

Papiæ error. Sub idem tempus Authore Papia Hieropolitano Epiſcopo, Ioannis Auditore, Viro alioqui sãctiſſimo doctiſſimoque, ex falſa Apocalypſis interpretatione, irrepſit error ille *de millenario*, qui tamen non eò vſque progreſſus eſt, vt tranſiret in hæreſim, niſi poſtquam demum in Apollinare, qui Papiam peruicaciùs propugnauit, à Damaſo damnatus eſt; vt ſuo loco dicendum erit. Porrò Papias multa ſcripſit, dequibus apud Euſebium mentio habetur. Chri. Ann. 118.

Traiani facinus indignũ. At Traianus, qui nullum vexandi Chriſtianos finem faceret, ſæuitia, quę ad dementiam ſpectauit, quamque non excogitaſſet Nero, Anthiochiam reuerſus, quinque Virgines Fidem pa-

lam

lam profitentes comburi iuſſit, cineribuſque æri commixtis, vaſa quædam conflauit ad vſum lauacri, quod magnificentiſſimum extruebat. verùm, vt ait Nicephorus, quicumque ea ingrediebantur, vertigine correpti, cum impetu procurrentes concidebant. tùm Cæſar eadem vaſa in Virginum combuſtarum formam efficta, pro balneo collocat. dicitur poſteà Præfectis mandaſſe, ne Chriſtianos amplius vexarent, quod tamen non niſi poſtremo vitæ tempore imperatum conſtat. obijt enim haud ita multo poſt apud Selinuntem Cyliciæ Vrbem, quæ Traianopolis deinde eſt appellata, vigeſimo Principatus anno non dum exacto, vitæ altero, ac ſexageſimo. extinctus eſt non ſine veneni ſuſpicione. Solus, aut certè primus intra Vrbem ſepultus, nam cineres Romam relati, aurea in Vrna ſub columna in eius Foro, vt diximus, erecta collocati ſunt. Hadrianum, qui poſt eum imperauit, extremo vitæ tempore adoptaſſe ferunt; alij negant, fictamque eam adoptionem à Plotina Auguſta, quæ Hadriano ſtuderet, contendunt.

l. 3. c. 23. — Chri. Ann. 119. — *Dio. in Toa.* — *Eutro. l. 8.* — *Traiani mors.* — *Hadrianus Imp.*

Chri. Ann. 120. Hadrianus itaque Auguſtus Appellatus, ex Syria redux, Clementiæ, ac Liberalitatis ſpecimen inſigne dedit; iurauit enim nullum ſe Senatorem niſi ex S.C. puniturum. H.S. nouies mil- *Hadriani Clemẽtia.*

Digitized by Google

ac liberalitas

lies, hoc eſt milliones, vt nunc loquimur, XXII. cum dimidio, Fiſco debita condonauit. quod non Scriptores modo, ſed marmoreæ etiam tabulæ, ac Numiſmata teſtantur. Verùm, quòd Traiani calcare veſtigia inſtituiſſet, perſecutionem in Chriſtianos inſtaurauit; odio præſertim in Iudæos, quorum efferata ſæuitia mortalium omnium inuidiam excitauerat, quæ in nos veluti cognatos redundabat. itaque Euſtachium ſtrenuum illum Traiani Ducem cum Vxore, ac Liberis, leonibus tradi iuſſit, à quibus cum non læderentur, alterius veluti Phalaridis iuſſu, candenti æneo Tauro clauſi ſunt. horum memoriæ extructum Romæ Templum adhuc perſtat.

Panuin. in faſt. Adolf. d. numiſm.

Euſtachius inſignis mart.

Niceph. l. 3. c. 19. Euſeb. l. 4. c. 7

Noui Hæreſiarchæ.

At non his tantùm, verùm nouis ſubindè Hæreticorum Sectis Eccleſia vexabatur. harum Authores fuere Baſilides, Saturninus, & omnium impuriſſimus Carpocras, qui Chriſtiano nomini turpem notam adſperſit. *horum dogmata, aut veriùs portenta, precatus veniam, fusè Author recenſet ex Patribus, qui ea ipſa non ſine rubore, atque horrore prodiderunt.*

Iren. l. 1. c. 23 Tert. de præſer. c. 46.

Euariſtus Papa moritur Alex. Papa.

Secundum iam annum in Imperiò agente Hadriano, moritur Euariſtus; Alexander ſublegitur homo Romanus, qui decennio amplius Pontificatum adminiſtrauit. Iudæi apud Pa-

Chri. Ann. 121. *Euſeb. chron.*

leſti-

Hier. in Daniel. c. 9. leſtinam Romanum iugum excutere cum voluiſſent, ingenti accepta clade, Ruſo Duce, ad officium rediere.

Hadriani Peregrinatio Hadrianus verò Vrbanis rebus compoſitis peregrinationem per vniuerſum Romanum Orbẽ inſtituit: quod Prouincijs gratiſſimum accidit, vbique enim, & *Munificẽtia* munificentiam in Populos, & *ſeueritas.* Seueritatem in Præfectos exercuit, multis ex His ſupplicio affectis, quod turpem quæſtum feciſſent, ac Iuſtitiam vænalem habuiſſent. quamobrem cuſus eſt nummus huiuſmodi cum inſcriptione. LOCVPLETATORI ORBIS.

Chriſtianos autem (quòd de eorum inexpugnabili conſtantia vbique audiret) ſupremam veluti potentiam oſtenſurus, diris ſubiecit quæſtionibus, ac ſupplicijs addixit acerbiſſimis.

Chri. Ann. 123. Galliam poſt Italiam cum peragraſſet, in Britanniam conceſſit. ea in Inſula *Britãnia muro diuiſa.* murum duxit octoginta paſſuum millia habentem, qui Romanos à Barbaris diuideret. partem eam excluſiſſe murum tradunt, quæ nunc Scotia dicitur, quod non dùm deuicta, aut certè non dùm exculta, aut Romanis frequens eſſet. Poſt hæc in Galliam re- *Seditio Alexãdria.* uerſus, Alexandrina audita ſeditione, turbatus eſt. ortam eam eſſe compertit ob inuentum multos demum poſt annos Apim, certantibus inter ſe ad

inter-

interneciońem Ægyptijs, apud quem potiſſimùm collocandus eſſet. Erat autem Apis, vt tradit Herodotus, vitulus certis cum notis veluti Deitatis indicijs. hunc Vitulum ſanctiùs ab Ægyptijs coli ſolitum, ac ſecretiùs adſeruari, Cambiſes Perſarum Rex curioſiùs inſpicere cum voluiſſet, Sacerdotum fraudem ſtomachatus, ac Populi deridens inſaniam, educto gladio per femur transfixit.

Apis Ægypti Deus. — *Herodot. in Tal.*

Per idem tempus Aſiam Proconſul adminiſtrabat Arrius Antoninus poſteà Auguſtus cognomento Pius. ad eum quandòque pro tribunali ſedentem Chriſtiani magno numero conuenerunt, apud quem Chriſti Fidem magno animo cum profiterentur imparem ſe illis puniendis ſentiens, conſtantiam admiratus; *habetis*, inquit, *reſtes, ac præcipitia, ſi tantoperè mori concupiſcitis.*

Tert. ad Scap. c. vlt.

Sequenti anno Hadrianum Hiſpanias peragraſſe ferunt. Quæ porrò ibidem geſſerit quòd ad res noſtras ea non pertineant, præterire ſatiùs duximus. ea cognoſcere ſi quis velit, ex Dione, ac Spartiano petat.

Hadrianus in Hiſpaniā — Chri. Ann. 124.

Ex Hiſpania rectà in Achaiam nauigauit, Athenaſque petijt, vbi Eleuſinia ſuſcepit Sacra, multaque Athenienſibus, Leges in primis, contulit, ex Draconis, Soloniſque veluti officina recuſas. porrò Eleuſinia quæ diximus,

Hadrianus Athenas. — Chri. Ann. 125. *Spart. Dio.*

Eleu-

Caſſio- mus, Sacra obſcæna, & homine, ne *ſinta*
dor. in dum Romano Principe indigna fuiſ- *ſacra.*
chron. ſe, ex Profanis æquè Scriptoribus, ac
Sacris exploratum eſt. non igitur mirum ſi in noſtram Religionem impius Is fuit, qui in ſuam pius, vel cum dedecore videri voluit. eiuſdem itaque impiæ pietatis ſtudio Publium ſanctiſſimum eius Vrbis Antiſtitem martyrio affecit.

Chri. Athenis cum hyemaſſet, Romam *Hadri*
Ann. prius regreſſus, Africam deinceps per- *anus*
126. luſtrauit, quò non ita multò ante co- *in Afri*
Spart. lonias deduxerat, quòd Iudæorum *cam.*
Euſeb. ibidem ſeditiones multos mortales
in abſumpſiſſent. hoc, alijſque multis
chron. beneficijs cumulati Afri, numiſmata
Adolf. procuderunt huiuſmodi cum inſcrip-
de nu- tione RESTITVTORI AFRICÆ.
miſm. Ab hoc anno, ad XIX Hadriani,
Chri. quo iterum Hieroſolyma eſt euerſa,
Ann. ſex alios eiuſdem Vrbis Epiſcopos
127. Euſebius recenſet. Sanè tam crebra
Euſeb. illorum ſucceſsio, vt alibi indicaui-
chron. mus, haud obſcurè arguit grauem ini-
bi perſecutionem viguiſſe; nec mirum, cum, Cæſarum edictis incendio excitato, Iudæi identidem faces ſubderent, ac Romanum mucronem exacuerent.

Chri. Ex Africa Cæſar Romam cum ve- *Hadri*
Ann. niſſet, iterum Athenas appulit, in *anus*
128. Orientem profecturus. ea in Vrbe *iterum*
Ioui Olympico conſtructam ædem *Athe*
dedit *nis.*

cauit, Aram ſibi erexit. Tùm Quadratus Vrbis Epiſcopus Apoſtolorum Diſcipulus, & Ariſtides inſignis Philoſophus prò Chriſtiana Religione libros Principi obtulerunt. Quadratus inſuper, eo audiente, luculentam habuit orationem. Gentilium verò in Chriſtianos licentia, ac Iudicum ſæuitia eò venerat, vt ad Populi tantùm clamores, nulla Iudicij forma ſeruata, Fideles vulgò ad ſupplicia raptarentur. rei indignitate motus Serenius Granianus Legatus ad Cæſarem ea ſuper re literas dedit, qui, eo ex Prouincia recedente, ad Succeſſorem Fundanum reſcripſit, tumultuaria huiuſmodi iudicia non placere. Hadriani literas (nam Graniani non extant) recitat ex Iuſtino Euſebius. Exindè Hadrianum placatiorem in Chriſtianos redditum ferunt. Athenis autem in Aſiam, quæ Minor dicitur, profectus, ea peragrata, in Syriam, atque Arabiam, indè in Ægyptum conceſſit.

Euſeb. chron. Hier. de ſcript. Eccl. & ep. 84.

Hadrianus in Aſia.

In Aſia cum adhuc degeret, Templa aliquot dedicauit, Prouinciarum Præſides, Vrbiumque Præfectos æquè, ac in Gallia, qui in Reip. adminiſtratione peccaſſent, grauiter punijt.

Chri. Ann. 129.

In Syriam autem cum veniſſet, Anthiochenis ſeſe infenſiorem præbuit, fortaſsè quòd numerus ibidem Chriſtianorum eſſet longè maximus. itaque ea ne Ciuitas tàm latè aliarum eſſet

Chri. Ann. 130. *Spart. & Dio.*

ſer Metropolis, Phœnicem à Syria voluit ſeiungere. Hieroſolymam pridem euerſam rurſum inhabitari permiſit, indito Æliæ nomine, Temploque Ioui è regione Templi Salomonis erecto, quo Gentem mirum in modum exaſperauit. quamquam autem in apertam tùm perduellionem erumpere non eſt auſa, omnia tamen ad futurum bellum opportuna ſenſim comparare inſtituit. cuniculos quoque fodit ad effugia; ea forma (vt licet conijcere) qua Romæ, quæ adhuc extant, Cœmeteria. *qua occaſione de huiuſmodi Cæmeterijs Author eleganter ſcribit*. Imminentis metu belli territus Iuſtinus Philoſophus præſtantiſſimus, qui Iudæus erat genere, Patria Samarita; anticipandam ſibi eſſe fugam ratus, ſolitarium quæſiuit locum animi curis temperandis, ac veritati indagandæ: Chriſtianum ibi hominem præter ſpem nactus, ſenſim ab eo ad Chriſtianam Fidem perductus eſt. quod ipſemet accuratius recenſet.

Hieroſolyma Ælia dicta.

Iuſtinus martyr.

Dial. cum Trip. Euſeb. l.4.c.8

Chri. Ann. 131. 132.

Ex Syria Cæſar in Arabiam, vertente deindè anno in Ægyptum venit. At Romæ Aureliano Iudice Alexander Pontifex cum Euentio, ac Theodulo Presbyteris poſt diros cruciatus martyrij coronam eſt adeptus; quòd (vt eius habent Acta) multos Senatorij Ordinis Viros inſignes, Hermetem in primis Vrbis Præfectum, Chri-

Alex. Papa mors.

ſto

Aqua benedicta.

ſto adiunxiſſet. *cum autem eadem acta aqua benedicta primum illi vſum tribuere videantur, antiquiorem illum fuiſſe Author oſtendit, & tantùm abeſſe, vt incantationis ſpecies dici poſſit (quod Nouatores criminantur) vt potius illius ope incantationes, aliaque mali Dæmonis artes diſſoluantur, cuius rei exempla hùc affert; ritumque, ex Gentilibus licet deſumptum, multorum Patrum authoritate commendat.* Alexandro Sixtus Romanus item ſubrogatur.

Sixtus Papa.

Antinoi mors.

Hadriani amẽtia.

Spart. & Dio in Hadr.

At tantoperè commendatus Auguſtus, in Ægypto cum eſſet, Antinoo Puero formoſiſsimo, quem in delicijs habebat, morte amiſſo, muliebriter fleuit, & per ſummam rei indignitatem, eum inter Deos retulit; Templum extruxit: Aram excitauit: Sacra inſtituit. Feſta dicauit: cudit numiſmata: Vrbem denique eius nomine ædificauit. laudabilius ſanè apud Peluſium Pompeij tumulum erexit. Hac Hadriani dementia ad rem ſuam vſi Chriſtiani tùnc temporis Scriptores, atque Antiſtites, exemplo Antinoi haud ægrè Populo oſtenderunt, quo loco apud eum reliqua Numina eſſe deberent, quaue arte, ac ratione ad libidinem Principum ea fuerint inuecta.

Hadriani edi:

Ad annum Chriſti CXXXIII. nihil Chri. Ann. 133.
afferimus. ad ſequentem verò ſpectat

Ha 134.

C. de Edict. D. Hadr. toll. Hadriani edictum, quo vigeſima hæreditatis pars Fiſco addicebatur, quod, cum annis propè quadringentis viguiſſet, Iuſtinianus demùm abrogauit. *Ictū Iuſtiniano abrogatum*

Chri. Ann. 135. *Dio in Hadr.* Iudæi, quòd ab Oriente Cæſar abſceſsiſſet, animos ſumentes, ac vires, in apertam defectionem prorumpentes, omnia ferro, flammiſque vaſtabant. opus itaque Hadriano fuit Iulium Seuerum ſtrenuum Ducem ex Britannia euocatum illùc validis cum copijs mittere. Is nihil potius habuit, quam vt illorum ferociam arte eluderet, vires ſenſim attereret, ac frangeret, coactam multitudinem cunctatione diſſolueret. itaque diuiſos adortus commeatibus intercludere, carptim cędere, Arces expugnare, Vicos diruere inſtituit. hoc pacto ſerius quidem, minore tamen cum iactura perduelles oppreſsit, ac deleuit. itaque bellum tractum ad vſque Hadriani Principatus annum XVIII. Chriſti autem CXXXVII. exciſæ ſunt eorum Arces munitiſsimæ quinquaginta: direpti, ac diruti eorum Vici frequentiſsimi ferè mille. Prænunciata dicitur poſtrema hæc eorum clades multis anteà ſignis. lupos, atque hyenas Vrbes ingreſſos noctu, atque interdiù vlulaſſe ferunt. Salomonis ſepulchrum auguſtiſsimum ſpontè, nulloque impellente corruiſſe. *Iudæorū rebellio.* *Cladis ſigna.*

Chri. Ann. 136. Hoc anno ſæculi ſexto, ac trigeſimo *Ieiunium*

qua-dragesſima | *Euſeb. chron.*

mo Euſebius quadrageſimale ieiunium Teleſphori Romani Pōtificis authoritate inſtitutum tradit. ſed errore tēporis labitur, cū Is non dum Pontificatū inijſſet. illud quoque animaduertendum, quod alibi monuimus, ieiunium hoc Apoſtolorum tempore inuectum, & ad Teleſphorum vſque, ex traditione, piaque conſuetudine ſeruatum, edito ab eo Decreto, ſtabilitum, & ex præcepto deinceps ſuſceptum.

Iudæi Hieroſolymā aſpicere vetiti. | Chri. Ann. 137. | *Dio. in Hadr.*

Poſtremæ huic cladi qui ſuperfuere Iudæi, Hadriani decreto vetiti ſunt Sacram Vrbem ex editioribus etiam locis quantumuis remotis aſpicere, ne dum incolere. Suem quoque ex marmore ea ſuper Vrbis porta, qua Bethleem itur, collocauit: planè vt Iudæi ſi minus Edicto, Vrbis acceſſu arcerentur, inuiſi certè aſpectu Animantis fugarentur. porrò æquè infenſus Chriſtianis Princeps, eorum Fidem abrogaturum ſe ratus iniuria loci, Caluario in colle Iouis, ac Veneris Simulacra conſecrauit: apud Bethleem Adonidi Fanum ædificauit.

S. Paulin. ep. 11. | *Hier. ep. 13.* | *Ambr. in Pſ. 43.*

Hadrianus Romā reuertitur. | Chri. Ann. 118.

Decimoſexto demùm anno Romam reuertitur, à qua tamen. quietis amans, ſubindè Tybur recedebat, Villa inibi magno ſumptu ædificata. at non perindè Chriſtianis hominibus à delatoribus quies. Martyrij coronam tùm quidem adepti Getulius cum Fratre Amantio Tribuno. Cerealis quo-

que

Digitized by Google

que vicariam tùm Præfecturam agens. qui, quòd immolare Idolis victimas recuſarent, igni ſunt traditi. Getulium Virum ſequuta eſt Symphoroſa cum ſeptem Filijs, ac Presbytero Exuperantio.

Chri. Ann. 139. *Spart. & Dio.* Quietem porrò Hadrianus ita non inuenit, vt, morbo correptus, qui in hydropen euaſit, vitæ tædio, mortem ſibi conſciſcere haud ſemel enixus fuerit. Seruos quoque, ac Medicos, vt ſe ferro, aut veneno conficerent enixè precatus, recuſantes ita increpuit, ac terruit, vt, aut fuga ſibi conſulere, aut etiam mortem anticipare coacti ſint. itaque Antoninus ab eo adoptatus, præter multorum ſanè morem, qui Imperium habere malunt, quam expectare, omni ratione, atque arte, adeòque fictis etiam miraculis, quæ à Spartiano recenſentur, ſpem vitæ, ac valetudinis Patri facere conatus eſt, qua ex re Pij nomen adeptum putamus. *Hadrianus mortis cupidus.* *Antonino vnde Pij nomen.*

Chri. Ann. 140. *Spart. & Dio. Iul capit. in Anton.* Eam itaque pietatem (vt fas eſt credere) exoſculatus Hadrianus, quantumuis mortis cupidus, Tribunicia Pium Filium poteſtate auxit. demum, quod ferro, aut veneno non dabatur, cibi potuſque abſtinentia vitæ finem inuenit. ætatis annum agens LXIII. qui clymatericus dici ſolet, Principatus verò XXI. moritur apud Baias, ſepelitur Puteolis in Ciceronis olim *Hadriani mors.*

Villa,

Villa, nec ita multò poſt Romam transfertur, & in Mauſolæo ab eodem Filio propter Tyberim excitato, collocatur.

Antoninus Imperator. Porrò Antoninus, qui in viuentem Patrem Pius fuerat, in mortuum quoque eſſe ſtuduit. itaque cum eius Acta Senatus reſcindere conaretur, mitiſſimè intercesſit; &, ſi (inquit) *eius Acta reſcinditis, Adoptionem quoque meam abrogabitis:* quo dicto placatiores illos in defuncti memoriam reddidit.

Excreuerat ea tempeſtate in immenſum Chriſtianorum numerus, vt Patres docent, qui eodem fermè ſæculo floruerunt. verùm quò magis Chriſtiana res vigebat, eò etiam magis inuidia, &, ex ea, calumnia augebatur, quamobrem etiam Pio ſub Principe pijs eſſe non licuit. Cæterùm Antoninus pacis eximius cultor bellum niſi prouocatus non intulit: Romanum iugum detrectantes Barbaros per Legatos domuit. Iudæos iterum rebellantes, nec finem ſeditionum facientes, contudit. in Achaia quoque, atque Ægypto turbas repreſsit. ſed hæc diuerſis Imperij annis ſunt geſta. *Chri. Ann. 141. Iuſt. Dial. in Triph. Capitol. in Ant.*

Fauſtina Aug. mors, Tertium porrò agebat Principatus annum, cum Fauſtinam Vxorem amiſit, quæ S. C. conſecrata eſt, additis Statuis aureis, atque argenteis, Flamini- *Chri. Ann. 142. Iul. cap.*

minibus, ac Templo, quod adhuc ſupereſt Palatium inter, & Capitolium, niſi fortè illud Iunioris Fauſtinæ, ac M. Aurelij Viri quis eſſe contendat. Copioſa hæc ſuccreſcentium quotidiè Deorum ſeges, mirum quantum ſtabiliendæ Chriſti Fidei conferebat. *& honores.*

Sixti Papæ mors, & decreta. Rom. Pont. Primatus.

At Sixtus exacto Pontificatus anno X. martyrio vitam finijt. extant tres illius Epiſtolæ, in quarum vna vniuerſalis Eccleſiæ Epiſcopus inſcribitur. quod cum concoquere Nouatores nequeant, recens additamentum, atque impoſturam clamant. ſed nihil proficiunt; delendæ namque illis eſſent huiuſmodi nomenclaturæ ex alijs eiuſdem ætatis ſcriptis, atque Authoribus. certè apud Tertullianum Victor *Pontifex Maximus, & Epiſcoporum Epiſcopus quodam in edicto appellatur*. Ruffinus Aquileienſis Presbyter, Sixti Pythagorici Philoſophi commentarium à ſe tranſlatum Huic Pontifici attribuit, ſed fraudem Hieronymus detexit. Legitur eiuſdem Sixti Pontificis decretum, quo ſacra vaſa non niſi à ſacris Miniſtris contrectari permittũtur. ſanxit quoque Epiſcopos ad Sedem Apoſtolicam euocatos, ad ſuas Eccleſias redeuntes non admitti, niſi ſecum Romani Pontificis literas, (quas *formatas*, alijs etiam poſtea nominibus appellarunt) ſecum afferrent. *hac data occaſione Author de his*

Tert. de pudic.

Epiſtola Pontificia multiplices.

multa,

multa, deque Dimiſſorijs, Decretalibus, Confeſſorijs, Apoſtolicis, alioque nomine cenſitis Epiſtolis, ex Patribus ſacriſque Concilijs affert. Tertio non amplius die à Sixti morte legitur Teleſphorus Græcus, vt ferunt, Anachoreta, qui Pontificatum ad XII. annum protulit.

Teleſphorus PP.

Cæterùm Antoninus, qui etiam dum priuatus eſſet, gladio in Chriſtianos minimè agendum duxit, collabenti auitæ Religioni alia ratione conſultum voluit. edicto itaque Sybillarum carmina, aliorumque etiam Gentilium Vatum libros in poſterum legi, haberique vetuit, quòd ex his multa in rem ſuam Chriſtianos ſumere cognouiſſet. de quo apud eum quæritur Iuſtinus, & poſt illum alij.

Chri. Ann. 143.

Libri ſibillini vetiti.

Iuſtin. 1 Apol. Arnob l. 3.

Quadrageſimo quarto huius ſæculi anno initum à Marco, poſt Eumenem, Antiochiæ Epiſcopatum Euſebius ſcribit; ſequenti porrò nouum Monſtrum Valentinum Fidei naufragium paſſum, nouos Deos, noua Sæcula ſomniaſſe. *Huius deliria fusè hìc ab Authore percenſentur, neque huius tantùm, ſed & aliorum, qui ex eadem errorum Schola prodierunt*. ex his Marcion duos inducebat Deos, bonum, ac malum. duos item Chriſtos, aliaque non ſine ſtomacho, aut riſu excipienda. Hos acriter inſectati multi ex Patribus, Fidei veritatem veluti à cæno, ac ſcoria repurgarunt.

Chri. Ann. 144. 145.

Valentinus Hereſiarcha.

Iren l. 2. c. 4. Tert. i Valēt.

Marcionis Hereſis.

Tert. de preſcr. & con. Marc.

Qui

Chri. Qui ſequuntur anni ad vſque huius
Ann. ſæculi quinquageſimum , noſtrarum
146. rerum expertes , prætereundi ſunt ; *Iuſtini*
147. quinquageſimo autem Iuſtinus ſan- *Apolo-*
148. ctiſsimus Martyr teſtatur ſe Apologe- *gia.*
149. ticam orationem Antonino Auguſto ,
150. ac Filijs nuncupatam promulgaſſe.
mirum ſanè eſt quanta Is dicendi li-
bertate eo in argumento verſatus ſit :
quid porrò effecerit , inexploratum
eſt . edictum quidem certè pro Chri-
ſtianis ab Antonino promulgatum ,
poſt triennium conſtat.

Chri. Tres quoque , qui ſequuntur anni *Tele-*
Ann. ſteriles à Chriſtianis rebus extiterunt . *ſphori*
151. Quinquageſimo autem quarto , Te- *Papæ.*
152. leſphorus ab inito Pontificatu XII. *marty*
153. martyrij palmam adipiſcitur . Septem *rium.*
154. verò poſt dies Hyginius Athenienſis *Hygi-*
Iren. ex Philoſopho Pont. Max. conſecra- *nius*
l.3.c.3 tus eſt ; quo in munere annos omni- *Papa.*
Tert. nò quatuor egit . cum Teleſphoro alij
con. permulti , *quos Author recenſet* , non
Marc. Romæ modò , ſed in reliqua etiam
l.8. in Italia , atque alibi martyrio affecti
fin. ſunt , quos vltus eſt Deus multis illa-
tis Romano Imperio cladibus : fame ,
terræmotu , incendijs , ac Fluminum
eluuionibus . itaque Auguſtus , quod *Anto-*
diximus Reſcriptum, ad Aſiæ Populos *nini re*
pro Chriſtianis dedit apud Iuſtinum , *ſcrip-*
Euſeb. atque Euſebium legendum . Secun *tũ pro*
l. 4. c. do Hyginij anno veniſſe Romam fe- *Chri-*
11. runt Valentinum , quem diximus , ac *ſtianis*

F Ce-

Valentinus, ac Cerdo. Cerdonem. Hi, ceſſantibus tùm quidem perſecutionum procellis, maius enimuerò Catholicæ Eccleſiæ negocium exhibuere. Chri. Ann. 155.

Eiuſdem ſæculi anno LIIX. (nam duobus proximè præcedentibus quid tribuamus non habemus) moritur Hyginus & ipſe Martyr: Huic Succeſſor datur Pius ex Vrbe Aquileia, qui annos in Pontificatu egit propè decem. *Hyginij mors. Pij ſucceſſio.* Chri. Ann. 156. 157. 158.

Pius Pontifex vſum celebrandi Paſcha die Dominico ab Apoſtolis inductum decreto ſanxit; cum anteà aliquibus in Eccleſijs, Orientis præſertim, Iudæorũ more celebrari XIV. die Lunæ augeſcentis fuerit toleratum. *decretũ de Paſcha.* Chri. Ann. 159.

Annum Antoninus agebat Imperij XXII. cum Iuſtitiæ illius fama permotos Barbaros complures compulit, vt, depoſitis armis, eum Arbitrũ ſumerẽt. Eius præclara illa vox. *malo vnum Ciuem ſeruare, quàm mille hoſtes perdere*. legem Iuliam aduerſus Vxores latam, in Viros quoque æquiſſimè armauit, contra quàm Ælius Verus, ab Hadriano, & ipſe adoptatus, paulò antè feciſſet, ea ratione, quòd Vxorem dignitatis nomen eſſe diceret, non voluptatis, quaſi incongruum non ſit Viros ſepoſita Coniuge, alienas Mulieres ad voluptatem quærere. *Antonini Iuſtitia.* Chri. Ann. 160. 161. *Aur. Vict. in Anton.* *Spart. in Æl. Ver.*

Biennio ante eam, de qua mox dicturi ſumus, perſecutionem in Chriſtianos excitatam, erectum fuiſſe *Titulus Paſtoris.* Chri. Ann. 162.

con-

conſtat Paſtoris Titulum, ſeu Templum in Thermis Nouati, quod multa demum poſt ſæcula pænè collapſum, dum hæc ipſa proderentur, Henricus Cardinalis Caietanus decentiſſimè reſtituebat, & Ciſtercienſibus reſtitutæ ſeuerioris diſciplinæ Monachis curandum tradebat. *à Car. Caieta no inſtaura tur.*

Chri. Ann. 163. At enim Antoninus, cum regnaſſet annos tres ferè, ac viginti, apud Lorium Villam diem clauſit extremum: iure comparatus Numæ, quippè qui adeò non ciuili, vt nec hoſtili ſanguine maduerit. S.C. inter Diuos relatus, Templum, Flaminem, Circenſes ludos, ac Sodales Antoninianos, ſi quis alius, meruit. matura obijt ſenectute annum agens LXXV. condituſque eſt Hadriani Mauſolæo, à ſe anteà, vt diximus, extructo. Eo ſublato M. Aurelius Antoninus cognomento Philoſophus, ac L. Verus, quos viuente, ac iubente Hadriano adoptauerat, Imperium capeſſunt. *de Horum Nominibus, quæ multiplicia fuerunt, & ſubindè etiam apud Scriptores, in Numiſmatibus, ac alijs Monumentis, immutata, vide quæ hìc tradit Author ad errorem vitandum.* illud quoque animaduertendum, M. Aurelium tantùm à Senatu Auguſtum declaratum, Imperij collegam Lucium aſſumpſiſſe, Veri nomine indito, ac Filia in Matrimonium collocata; tùnc verò primùm *Antoninus moritur.* *Dio. Iul. Capit. & alij.* *M. Aurelius ac L. Verus Impp.*

duo ſimul imperarunt, qui & Diui Fratres apud Iuriſconſultos, ac alios dicti ſunt. Lucius porrò in Parthos miſſus, qui Romanum exercitum Duce Seueriano in Armenia cæciderant; in Syria ferè per quinquennium ſubſtitit, bello per Legatos adminiſtrato. ferunt Lucillam eius Sponſam, Marci Filiam, antequàm Viro iungeretur, à Dæmone correptam, ab Albercio Hierapolitano Antiſtite, ad hoc Romam euocato, à Dæmonis præſtigijs fuiſſe ſolutam. Albercium porrò ad pauperes ſuæ Eccleſiæ alendos frumenti modios ter mille quotannis præſtandos, ex Fiſci redditibus, impetraſſe, qui & præſtiti dicuntur ad vſque Apoſtatæ Iuliani tempora. hæc non ex Actis modò apud Metaphraſtem, ſed ex ipſis quoque profanis Scriptoribus explorata ſunt.

Lucius in Parthos.

Metaph. 22. Octob. Iul. Cap. in Marc.

Hoc ſecundo horum Cæſarum anno, non tàm iuſſu quàm permiſſu ipſorum in Chriſtianos perſecutio excitatur impellente, ac faces quodammodò ſubdente Creſcente Cynico Philoſopho, alijſque eiuſdem farinæ hominibus, qui Chriſtianos publicæ quietis perturbatores conclamabant. præ cæteris horum calumnijs impetitus Iuſtinus, poſt quàm alteram Senatui Apologiam dederat (quæ perperàm ante aliam ad Cæſares collocatur) martyrium ſubire coactus

Chri. Ann. 164. 165.

Perſecutio i Chriſtianos

Iuſtin. orat. ad Senatũ.

Iuſtini Martyrium.

eſt

eſt vnà cum Socijs, quorum certamina ex Actis, quæ extant, pete. Praxedem quoque Sanctiſſimam Virginem delatam, quòd Couentus domi cogeret, eiuſdem teſtantur acta, ex quibus conſtat Symitrium Presbyterum, cum alijs viginti duobus in ipſo, quem diximus, Paſtoris Titulo immiſſo ſatellitio iugulatum. reliquit Iuſtinus ſuæ diſciplinæ Alumnum Tatianum, de quo mox dicturi ſumus,

Chri. Ann. 156. 167. *Tom. 1. Bibl. ſanct.* Sexageſimo ſexto ſæculi huius anno Pius Pontifex primam Epiſtolam, ex his quæ extant, ad Iuſtum Viennenſem Epiſcopum dedit, ſequenti autem anno ætatis poſtremo ſecundam, *quas Author hic recitat.* Martyrio igitur affectus Succeſſorem habuit Anicetum Syrum genere, qui totidem ferè annis Pontificatum adminiſtrauit; ſub cuius initium Marcion, nouorum dogmatum impius Aſſertor, Romam venit, de quo plura Tertullianus, qui illum non ſoluta tantùm oratione, ſed etiam carmine inſectatus eſt. illud mirum eodem ferè tempore Romam itèm acceſſiſſe Marcellinam, ex Gnoſticorum familia procacem Mulierculam, quæ & Viros docere auſa ſit, & fœdiſſimos Conuentus agere non erubuerit. At enim diuina prouidentia factum par eſt credere, vt ſub eadem quoque tempora Romam acceſſerint Polycarpus Ioannis Euãgeliſtæ Diſcipulus

Pij Papæ martyrium.

Anicetus ſuccedit.

Marc.

Marcellina

Tert. l.3. Epiph. hær. 27. & 42. Iren. l. 1. c. 24.

pulus effœta iam ætate Senex venerandus, & Hegeſippus morum Sanctitate æquè, ac doctrina inſignis, de cuius ſtylo, atque eruditione Euſebium, ac Hieronymum conſule.

Parthi triumphati. Lucius porrò, Parthico bello fœliciter confecto, Romam reuertitur, & cum Collega Triumphũ agit ſpecioſiſſimum, dum interim bellum Marcomanicum ambo meditantur; cuius terrore, addita etiam lue, quæ vulgò graſſari cæpit, Principes non tàm ſolliciti, quàm ſuperſtitioſi redditi, ſupplicationes, & lectiſternia, & placationum huiuſmodi genera omnia per Diuum Puluinaria decernunt, quo factum, vt Myſtarum dolo, Populi leuitate grauia omnia in Chriſtianorum impietatem referentium, iterum perſecutio recruduerit, & vulgò Fideles eo ſolùm nomine, ſacri præſertim Antiſtites, Populi clamoribus ad ſupplicia vocarentur. Chri. Ann. 168. Chri. Ann. 169.

S. Polycarpi martyrium. ea de cauſa Polycarpus Smyrnenſium Epiſcopus, rei Chriſtianæ columen, tot anteà procellis ſuperſtes, Triumpho ſplendidiſſimo vitam anteactam illuſtrauit. extat Epiſtola Smyrnenſis Eccleſiæ apud Euſebium, qua eius certaminis Acta recenſentur. *l. 4. c. 14.* alios etiam cum Polycarpo martyrium paſſos Euſebius idem refert.

Peſtilẽtia latè ſæuit. Vulgaris interim lues, quam ſecum detuliſſe Lucius cum exercitu remeãs fere-

ferebatur (quàcumque etenim pertranſiſſet, Vrbes, ac Vici ea ſtatim corripi viſi ſunt) orbe ferè vniuerſo, Romæ inprimis multos mortales abſumebat. itaque ad bellum Marcomanicum ſeruos armare, alioſque præter morem oportuit, neque eos tantùm, quòd bello Punico vſu venit, verùm etiam latrones, & omnis generis ſontes, & criminoſos, inſuper Germanorum auxilia aduerſus Germanos empta. meminit eiuſdem peſtis Galenus, qui tùm Romæ erat, ſed ſtatim, periculo cognito, receſſit in Patriam. illud ſcitu dignum, quod Capitolinus tradit, eam Babylone ortam, cum à milite aurea arcula è Templo Apollinis ſublata, ac referata, noxium ſpiritum exhalauit. Diuino factum conſilio exiſtimandum eſt, vt, quem dementes Populi Medicinæ Deum, & Medicorum Parentem crederent, diræ luis haberent Authorem. verùm hæc omnia vulgò ad Chriſtianorum, vt diximus, inuidiam, ſuadente Dæmone, accipiebantur: ſanè omni æuo huiuſmodi in nos querela audita eſt. ea ipſa motus Auguſtinus (cuius ætate Romanum Imperium barbararum Gentium illuuie peſſum ierat) eruditiſſimos, quos de Ciuitate Dei inſcripſit, commentarios ſcripſit.

Opuſc. de præſag. l. 3 c. 3. d. mor. vulg. l. 3. & 6. ſupl. med. l. 9. & in vita.

Peſtilentiæ ortus mirus.

Hoc eodem anno Eccleſiæ Anthiochenæ præficitur Theophilus Vir do-

ctiſſimus, de cuius lucubrationibus multa Euſebius, ac Hieronymus; deque Hermogene, aduerſus quem idem Theophilus ſcripſit. *Euſeb. chron. & hiſt. l. 4. c. 19. & 23. Hier. de ſcript. Eccl. & ep. 15.*

Bellũ Marcomanicum L. Veri obitus. Inſtructo iam ad Marcomanicum bellum exercitu, ambo Auguſti Vrbe cum copijs excedunt. Aquileiam cum perueniſſent, Barbari, qui illùc ferè vſque peruenerant, formidinem, atque terrorem præ ſe agentes, terga, tùm quidem malè inter ſeſe coaleſcentes vertunt. At Lucius, dum eodem, cum Collega, vehitur curru, Apoplexià repentè correptus interijt. tùm ſuperſtes Auguſtus Lucij funus curaturus in Vrbem redijt, illumque inter Diuos ex S. C. relatum in eadem, quam diximus, Hadriani mole condit. tùm intermiſſum repetit bellum: Galenus iuſſum ſe Auguſtum ſequi ſcribit; cæterùm id cum inuitus faceret, Romæ ſubſiſtere permiſſum. Prodierat non ita pridem Impoſtor quidam Alexander, (cuius fraudes ex morum ſimilitudine exploratas habuit Lucianus) Is Æſculapij ſeſe Interpretem (qui tùm fortè ſerpentis ſpecie viſus diceba-tur) venditabat. explorato igitur Dei oraculo, certam Auguſto Victoriam ſpopondit, qua ille ſpe fretus, hoſtium viribus inconſultè nimis tentatis, in maximum Legiones diſcrimen adduxit. hìc ſpectant quæ de Luciano refert Suida, cum extrema iam ætate,

Chri. Ann. 171.

Galenus. *Gal. de præcogn. ad Poſtum. c. 9.*

Serpẽs Æſculapius creditus. *Lucian. in Pſeud.*

Luciani mors.

te,

te, qui omnes proſcindere canino dente conſueuiſſet, à canibus laceratum; impietatem demum cum vita exuiſſe.

Sur. 19. iulij.

Sub hoc idem tempus martyrij palmam adepti Geruaſius, ac Prothaſius perhibentur.

Geruaſius, ac Prothaſius martyres.

Chri. Ann. 172.

Euſeb. l. 4. c. 25. Hier. de ſcript. Eccl.

Cæterùm cum Chriſtiana vbique res, ſiuè à Præſidum ſæuitia, ſiuè ab improborum hominum calumnijs, pacem habere haudquaquam poſſet; Melito Sardenſis Epiſcopus, Vir inſignis, luculentam Apologiam & ipſe Auguſto obtulit. *huius fragmenta quædam ex Euſebio Author hìc recitat, additque catalogum tùm librorum, quos edidit, tùm quos ex ſacris literis pro authenticis, ac legitimis agnoſcit.* Eadem libertate, & doctrinæ fama Apollinaris Hierapolitanus Antiſtes Apologeticam orationem, aliaque permulta ab Euſebio recenſita, ſcripſit. Fœcundior ſanè Chriſtianæ doctrinæ hæc ætas fuit. Itaque hìc numerandi ſunt Philippus, qui in Marcionem ſcripſit, Gortinenſis Epiſcopus: Modeſtus, qui in eundem: Muſanus, qui aduerſus Encratitas: Pinthus Gnoſiæ apud Cretam Epiſcopus, alijque permulti omni diſciplinarum genere inſtructi, qui aut Hæreticorum fraudes, aut Gentilium calumnias ingenij veluti mucrone ingularunt.

Melito Sardẽſis.

Apollinaris

Chri. Ann. 173.

Hæreſis Mõtani.

Anno M. Aurelij XI. ſæculi LXXIII. exor-

Hæreſis Montani. exordium accepit Hæreſis, quæ *iuxtà Phryges* dicta fuit, Authoribus Montano, Priſcilla, & Maximilla inſanis Vatibus, quæ quamuis alia ratione Chriſtianæ rei noxia non fuiſſet, hoc certè nomine fuit peſtifera, quod Tertullianum, tantum Virum, veneficio veluti faſcinatum, dementauit, ac Catholicæ Eccleſiæ ſubripuit; At quis fraudes Dæmonis ſatis admiretur? ecce tibi, qui non ita pridem Gnoſticorum, quas retulimus, turpitudines inuexit, his cum ſe parùm profeciſſe animaduerteret, Ieiunijs, Continẽtia, Martyrio, Vaticinijs, rem agere aggreditur verùm enimuerò dolum non ſatis occuluit; adeò namque in aduerſam, à Gnoſticis, partem à recta virtutis orbita declinauit, vt, cum ſeſe iam proderet, diutiùs impunè deliteſcere nequaquàm valuerit. itaque Viri *Scriptores aduerſus Montanum.* doctiſſimi in Montani dogmata ſtylum acuunt. Hi fuere Apollinaris, Apollonius, Milciades, Serapion, alijque non pauci: imò Tertullianus ipſe, qui, huiuſmodi deindè larua deceptus, omnibus intentis neruis, eidem patrocinatus eſt. Verùm quod ad Montànum *Mõtani dogmata.* ſpectat; fuiſſe illum Eunucum tradunt, ſeque Paracletum à Chriſto Domino promiſſum Eccleſiæ venditaſſe. fanaticè autem mira per rerum inuolucra, non ipſe tantùm, ſed ipſius etiam, quas diximus, Prophetides vaticinaban-

Euſeb. chron. & hiſt. l. 5. c. 15. Epiph. her. 48 Hier. ep. 54.

bantur: continentiam ità commendabat, vt coniugia damnaret, iuberet diuortia. Ieiunia plus quàm Iudaica ſuperſtitione ſanciuit. Martyrium ita per ſimulatum Idolorum cultū (quod Gnoſtici factitabant) non declinandum, vt ſpontè, ac per voluntariam ſui delationem ſubeundum præciperet. alia id genus de Montani erroribus referuntur; quò magis Tertulliani deplores caſum, qui Vir alioqui prudentiſſimus, doctiſſimuſque mulierculārum commentis traduci ſe pueriliter paſſus ſit eius, poſt lapſum, ineptias, ac deliria, habes apud Pamelium in Paradoxis (quæ vocat) Tertulliani, ab eo collectis.

Chri. Ann. 174. *Iren. l. 1. c. 3. Euſeb. l. 4. c. 27. Epiph. hær. 46.*

Tatianus. Tertulliano non abſimilis Tatianus, Syrus genere, ex Platonico Philoſopho Chriſtianus, Iuſtino Martyre Cathechiſta; multa Romæ, ac alibi, docuit, multa ſcripſit proficua æquè, ac honorifica; in primis autem egregium volumen aduerſus Gentes. in Orientem cum reuertiſſet, in hæreſim lapſus, Encratitarum Author extitit. *Encratita.* Continentiam, & ipſi, ita commendarunt, vt Matrimonium à ſcortatione nihil differre exiſtimauerint. ſacra Myſteria aqua, non vino peragebant, ex quo Aquarij ab Auguſtino dicti alterius Dei eſſe Legem, alterius Euangelium affirmabant, quod ex Marcione mutuati videntur. vnum ex qua-

tuor Euangelijs Tatianus effecit, quod *Diateſſeron* appellauit, non tamen ſine fraude, cum multa, Chriſti in primis Genealogias prætermiſerit. Opus hoc alioquin perutile, Ammonius Alexandrinus, redditis quæ deerant, edidit, & *Harmoniam* vocauit, quod & alij poſteà, non ſine ingenij laude, præſtiterunt. eiuſdem Hæreſis dogma fuit, abſtinendum à vino, & animatis; Fœminas ad ſacra Myſteria admittebant, quibuſcum, & viuebant; adeò, vt qui Cōtinentiam commendabant, turpitudinem maximè ſectarentur. Tatiani Aſſeclam fuiſſe tradunt Iulium Caſſianum, qui ex diſciplina fuerat Valentini: Is ad Tatiani dogma roborandum, librum ſcripſit de Continentia, & Caſtitate, in quo, Lignum primis Parentibus vetitum apud ſacram Geneſim, Matrimonium eſt interpretatus; & ex Pſeudoëuangelio ſecundum Ægyptios, Chriſtum retulit cum Salome loquentem, & Matrimonium deteſtantem. hæc, & alia ex eo Clemens, cui talia inſectanti, vtinam eius Auditor Origenes auſcultaſſet. Seuerus quoque, ex quo Seueriani, ex Tatiano, vt videtur, vino ſuis interdixit, quod diceret vitem de terra, & Satana germinaſſe: deterius nihilominus vetus teſtamentum reſpuit, carnis reſurrectionem abnegauit.

Harmonia Euangelica.

Iulij Caſſiani errores.

Clem. Alex. ſtrom. l. 3.

Seueriani.

Euſeb. l. 4. c. 27.

Aug. de hær. c. 24.

Chri. Ann. 175.

His, alijſque Hæreticorum conatibus,

tibus, veluti machinis, impetita Eccleſia, gladio adhuc perſecutionis ſæuiente (quo ſublatus eſt Anicetus) nequaquã labefactata eſt. vt planè conſtet firmiſſima ſuper Petra, quæ Chriſtus eſt, fuiſſe fundatam, illudque audacter liceat vſurpare *Portæ inferi non præualebunt aduerſus eam*.

Aniceti PP. martyrium.

Capite igitur plectitur Anicetus, exacto Pontificatus anno nono. Huic tribuitur decretum de coma à Clericis nequaquam nutrienda. cæterùm de clericali tonſura alia occaſione diximus Annalium tomo primo. Martyrium Romæ cum Aniceto ſunt paſſi alij complures. præ his autem commendatur Fœlicitas, quam D. Gregorius plus quàm Martyrem vocat, cum ſeptem Filios ſuo triumpho præmiſerit. Hanc, & Petrus Chryſologus Rauennæ Epiſcopus, pro concione laudauit. dubitaſſe ſcimus Virum eruditum ob Græci nominis cum latino congruentiam, an hæc Martyr eadem fuerit cum Symphoroſa; ſed temporis, Patriæ, ſupplicij, nominis Filiorum diuerſitas eximere dubitationem poſſe haud ægrè videntur. Eodem tempore paſſi martyrium dicuntur Iulianus Soræ, Spoleti Concordius, & Pontianus; Peruſiæ Conſtantius eius Vrbis Epiſcopus: alijque permulti, quos in noſtris quoque ad Martyrologium notis recenſemus. Anicetum

Fœlicitas, cũ ſeptem filijs mart.

Cõſtãtius Peruſiæ Epiſc. mart.

iequi-

ſequitur in Pontificatu Soter, de cuius beneficentia in omnes latè Eccleſias, in Pauperes, ac pro Chriſti Fide carceri addictos, aut ad metalla damnatos, præclarum teſtimonium Euſebius affert ex Dionyſij Corinthiorum Antiſtitis Epiſtola ad Romanos, eandemque conſuetudinem ad ſua vſque tempora viguiſſe ſcribit. quam ſanè conſuetudinem, dum hæc ipſa ſcriberemus, reuocaſſe, ac reſtituiſſe viſus eſt Gregorius huius nominis XIII. Pont. Max. cuius effuſa munificentia in omnes Chriſtiani Orbis Regiones peruaſit, atque in ipſos adeò Antipodas penetrauit. itaque præter literaria magno numero ſtudioſorum Iuuenum Collegia ex omnibus pœnè Nationibus, varijs in Vrbibus, ac Regnis, redditibus annuis attributis, inſtituta; in egentes vbique terrarum, pietatis præſertim cauſa extorres, pecuniæ vim maximam effudit cuius ſummam ex publicis Pontificij ærarij, ac priuatis rationibus collectam conficere compertum eſt, Seſtertium octingenties. hoc eſt vicies centena aureorum millia, cuius rei præclarum monumentum extat ſub eius Statua ex S. C. in Capitolio collocata.

Euſeb. l. 4. c. 23.

Gregorij XIII. encomium.

Dionyſius Corinthiorũ Epiſc.

Verùm ad Dionyſium Corinthium reuertamur; Hunc Euſebius ea tùm fuiſſe fama tradit, vt, Eo adhuc ſuperſtite, eius epiſtolæ ad varias Eccleſias,

l. 4. c. 22.

ſias, quas enumerat, ab eo datas, fuerint ab Hæreticis deprauatæ. idem Euſebius alios quoque eius ætatis Scriptores Chriſtianos recenſet de Bardeſane quamquam à catholica veritate aberrante multa refert. Is Valentini Sectator fuit, *qua occaſione multa hic habes ab Authore de alijs nō nullis eiuſdem Valentini Aſſeclis, deque illorum fabulis, ac opinionum portentis.*

Chri. Ann. 176. Romanus exercitus quadriennio iam difficili bello aduerſus Marcomanos, aliaſque tum barbaras Nationes implicitus, & in maximum diſcrimen ſæpius adductus, ope tandem Chriſtianorum Militum fuſis ad Deum precibus, non ſolùm ab infeſtis hoſtium armis, quibus premebatur, eripitur, ſed victoria diuinitùs parta glorioſiſſimè potitur. rem geſtam fuſiùs Chriſtiani Scriptores narrant, ſed quibus Fidem abrogare non liceat, cum, vt de re cōperta, paucis poſt annis ſcripſerint. Profani ſanè Scriptores rem inuoluunt, & Marci pietati, aut magicæ arti miraculum adſcribunt: quippè cum Romanus exercitus rerū omnium inopia laboraret, & ſex ipſos dies omni potu careret, Chriſtiani tùm Milites, qui magno erant numero, genu flexo, ſublatiſque in cælum manibus, oculiſque, optatam repentè pluuiam impetrarunt, eodemque tem-

Tert. Apol. c. 5. & ad Scap. c. 4. Euſeb. l. 5 c. 5. Iul. Capit. & Dio in M. Aur.

Chriſtianorum militū miraculū.

temporis momento hoſtium circumfuſa multitudo dira grandine, atque fulminibus diſiecta eſt. extant ipſius M. Aurelij literæ in calce operum Iuſtini, quæ olim in Traiani foro deſcriptæ erant; rei quoque geſtæ imago marmore expreſſa, in ipſa cochlide, quam diximus, Antonini Columna adhuc viſitur.

Caſsij Rebellio. — Chri. Ann. 177. *Iul. Capit. & Dio in M. Aur. Tert. Apol. c.35.*

Qui ſequitur annus inſignis eſt Auidij Caſſij cæde, quo Duce Lucius, vt diximus, Parthos deuicerat. Is accepto falſo nuncio de Marci in Germania obitu, Cæſarem ſe à Legionibus dici curauit. quod autem nomen temerè aſſumpſerat cum tutò deponere nequaquam poſſet, per vim ſtuduit retinere. tertio tamen vix menſe elapſo à ſuis ipſis Militibus occiſus eſt. Tertullianus, dum Chriſtianos à Fide in Principes commendat, eorum nullum Caſſiana defectione, quemadmodum neque alias ante ea tempora, implicitum fuiſſe gloriatur.

M. Aurel. in Oriente Fauſtinæ Vxoris obitus. — Chri. Ann. 178.

Cæſar bello Germanico defunctus, orientales Regiones, Caſſij defectione nutantes, confirmaturus, illuc profectus, Fauſtinam Vxorem ex itinere amiſit. Hæc ob impudicitiæ famam malè hactenus, conniuente, aut inſcio fortaſſe Viro audierat, Diuinos tamen honores, & Templum S.C. conſequuta eſt. Alexandrinis, qui Caſſio fauſta dixerant, veniam dedit.

Caſ-

Digitized by Google

Caſſij quoque conſanguineis peper- *Mar-*
cit. in Italiam cum rediret, naufragium *cus cũ*
pænè eſt paſſus. Romam demum re- *filio*
uerſus incolumis, cum Filio Cõmodo, *trium-*
quem Cæſarem dixit, triumphauit. *phat.*

Chri. Succeſſu itaque rerum lætus, dum,
Ann. benè merendi ſtudio, omnia omnibus
179. indulget; Chriſtianos iterum Gentiliũ
libidini exponit. impij homines, quò
Cæſaris edictum anteà promulgatum
eluderent, Chriſtianis iterum cænas
Thieſteas, Oedipi nuptias, aliaque
Gnoſticorum flagitia obiectare, ſecre-
tos Cõuentus, conſpirationes, ſeditio-
nes prætexere, quicquid publicæ, pri-
Euſeb. l.5.c.1 uatæue cladis, accidiſſet, eorum impie-
tati tribuere. His, alijſque id genus cri-
Aug. d.cur. mort. c.6. minationibus, cuiuſque fermè Ciuita-
tis Populus incitatus, conſueta in eos
capitis iudicia, clamore, ac tumultu
Sur. 22. & 24. April. peragit. immanè quantùm in Chriſti
gregem noua hac conſpiratione ſæui-
tum, eſt. extant apud Euſebium, Vien- *Athe-*
nenſis Eccleſiæ, ac Lugdunenſis, ad *nago-*
Greg. Tur. l.glor. mart. c.49. Aſianas, epiſtola, qua ſuorum Ciuium *ras*
pro Chriſto certamina recenſent. Ad *Philo-*
hæc eadem tẽpora ſpectat Athenago- *ſophus*
ræ Chriſtiani Philoſophi ad Cæſares *Chri-*
Apologia, *ex qua multa hìc habes ab* *ſtia-*
Authore relata, omninò legenda. *nus.*

Ado. die 2. Iun. Hoc eodem ſæuientis procellæ im- *Soteris*
petu ſublatus eſt Soter exacto Ponti- *mors.*
ficatus anno quarto. Huius eſſe de- *Eius*
cretum fertur, ne Fœminæ, etiam *decre-*
quæ *tum.*

Digitized by Google

Ado. die 1. Iun.

quæ Diaconiſſæ eſſent, quibus hactenus licuerat, ſacram Pallam contingerent, neuè thus adolerent. hoc ideò factum putamus, quòd Montani tùm Mulierculæ ſacris Miniſterijs impudenter ſeſe immiſcerēt.

Eleuterus PP.

Soteris morte ſublectus eſt Eleuterus. ad Hunc Legatus cum literis mittitur, à ſacris Confeſſoribus, qui apud Lugdunum in vinculis erant, Irenæus eius Eccleſiæ tùm Presbyter, qui aliquamdiù Romæ moratus Apoſtolicis ritibus, ac traditionibus imbutus, & cuſtodire eas in Gallia, & locupletiſſimè teſtari potuit.

Irenæus Romæ. *Euſeb. l.5.c.4 Iren. l.3.c.1.*

cæterùm. iuſto Dei iudicio factum videtur, vt Chriſtianorum precibus parta, vt diximus, Romano Imperio Pax, quod beneficium Princeps æquè, ac Populus non agnoſcerent, Barbarorum iterum coitione turbaretur. ad redintegrati belli incommoda vulgaris iterum lues acceſſit, quodque Auguſti animum acrius exulcerauit, Filij mores iam tùm corrumpi, ac deprauari cæpti, cuius rei mærore Patrem ita in dies afflictatum ferunt, vt demum tædio vitæ, cibi, potuſque abſtinentia, mortem anticipauerit, quam apud hoſtes, in quos ſtatim perrexit, poſteà oppetijt.

Iul. capit.

Bellū Marcomanicum redintegratur. Lues iterū ſæuit.

Photino Lugdunenſi Epiſcopo iam nonagenario Martyrij palmam adepto, Irenæus ſubrogatur, Legatione, quam diximus, tùm perfunctus, Audito-

Irenæus creatur Epiſc.

Chri. Ann. 180.

Euſeb. l.5.c.6

Hier. l. ſcri- pt. Ec- cl. & p 29. Epiph. her. 24 ; 1.

ditor Is fuiſſe dicitur Polycarpi, ab eoque ex Aſia in Gallias miſſum. nec Polycarpi tantùm, ſed Papiæ quoque, qui & ipſe Ioannis Euangeliſtæ Auditor fuerat. de tanti Viri doctrina, (quē Tertullianus coëuus Author, omnium doctrinarum exploratorem vocat) deque conſcriptis ab eo libris, ac rebus geſtis *fusè hic Author quē conſule.* græcè autem illum ſcripſiſſe omnes conſentiunt: Apoſtolicis, aduerſus hæreticos, traditionibus maximè eſt vſus. denique Eccleſiæ columen omnium ſententia eſt habitus. *hoc loco Author, ſumpta ex Irenæi dicto occaſione, quædam tradit de Eſdra, deque reſtitutis per eum, vt tradunt, Sacris literis poſt captiuitatem Babylonicam,*

Chri. Ann. 181. Euſeb. Chron. Nice- ph. l. 3. c. 37.

Huic anno Euſebius tribuit Iuliani, poſt Agrippinum in Sede Alexandrina ſucceſſionem, eademque in Vrbe Templi Serapidis conflagrationem. Nicephorus autem hiſtoriam de Iudæo narrat, cuius fides penes Authorem ſit. hunc ait per arida loca iter cum Chriſtianis facientē, morbo correptum, Baptiſmum expetijſſe, penuria autem aquæ, arena ter adſperſa ad inuocationem Sacroſanctæ Triadis, fuiſſe baptizatum, & huiuſmodi qualicumque baptiſmate vires ſtatim cum valetudine recuperaſſe, inſtitutumque iter perfeciſſe. hac poſtmodum ſuper re conſultum Dionyſium,

Iudæus fide conualuit.

quem

quem diximus Corinthiorum Epiſcopum maximæ tùm famæ Virum aqua abluendum ad ſacramenti perfectionem cenſuiſſe.

M. Aurelij mors. Annum ſecundum in Germanica expeditione Auguſtus iam agebat, cum publicis priuatiſque confectus curis, apud Pannoniam voluntaria morte, ex inedia extinctus eſt. Exacto Principatus anno XIX. ætatis nondum LX. hæreditarium ſtatim Imperium capeſſit Commodus, qui cum Patre in caſtris agebat, annos natus XIX. Is belli propè iam confecti curam remittens, Romam redijt, vbi haud ità multò poſt in omnia ſcelera prolapſus, Caium, Neronem, ac Domitianum retulit. eius tamen iuſſu, quamdiù imperauit, nullum Chriſtianis negocium, Religionis cauſa, exhibitum. vt intelligamus in vltionem innoxij Chriſtiani ſanguinis à Deo datum. vix enim vllus ex his, qui, Patre imperante, Vrbes rexerant, aut Prouincias, quique iniquiſſimis ſententijs Chriſti Martyres per ludum, aut tumultum damnauerant, eius gladium euaſit. cur autem huiuſmodi ſæuitiæ Monſtrum à Chriſtiano ſanguine temperauerit, huic etiam cauſæ adſcribitur, quod Martia eius Pellex, cui Auguſtæ honores ferè omnes tribuit, Chriſtiana eſſet, aut Chriſtiani certè nominis ſtudioſa.

Cõmodus Imperator.

Chri. Ann. 181.

Dio & Lãpri. i Com. Herodian. l. I.

Dio in Com.

Hu-

Chri. Huiuſmodi Eccleſiæ tranquillitate
Ann. iam parta multi ex Gentilibus illuſtri
183. quoque loco nati Chriſtiana ſuſcipi- *Lucius*
Euſeb. unt ſacra: nec Romæ tantùm, ac per *Britã-*
l. 5. c. Italiam, ſed ex omnibus ferè Prouin *nia*
10. cijs, ac nationibus, præ cæteris autem *Rex*
Bed. inſignis fuit Britannorum Rex Lucius, *Chri-*
de geſt. qui diuina perfuſus luce, legatione *ſtianus*
l. 1. c. 4 ad Eleuterum miſſa, acceptiſque ab
eo ſacris Miniſtris, Chriſtianis ſacris
initiatus eſt. neque verò his Fidem
abrogare quis audeat ex eo, quòd ea
Inſula dudum Romano ſub Imperio
eſſet, ac proindè Regem habere ne-
quaquam poſſet. conſtat enim ex his
quoque, quæ à nobis ſunt tradita,
numquam totam fuiſſe ſubactam, ip-
ſiuſque Hadriani iuſſu, poſt Claudium,
Romanos, hoc eſt qui Romanis pare-
bant, muro à Barbaris fuiſſe diſiun-
Tert. ctos. horum quæ diximus Fidem abun-
adue. dè, vt putamus, firmant Tertulliani
Iud. eius ætatis Scriptoris verba, qui ait,
c. 7. *Britannorum inaceſſa Romanis loca*
Chriſto ſunt ſubdita. itaque mirum
videri non debet ſi ea Inſula, qua par-
te Romanis armis adhuc erat imper-
uia, Regem habuerit; niſi ſi quis ſen-
tire malit, fuiſſe Lucium Regulum
quempiam Romano ſub Imperio do-
minantem, quemadmodum alios per-
multos, tùm fuiſſe conſtat.

Chri. Sub hæc tempora noua ſacrorum *Tertia*
Ann. Librorum tranſlatio à Theodotione *Biblia*
184. eſt

orum trãſlatio à Theodotione.

eſt edita, quæ tertia dicenda erit, ſi primam quæ à ſeptuaginta duobus Interpretibus Ptolemæi Philadelphi iuſſu facta eſt, ſecundam quæ ab Aquila Pontico, Hadriano Principe, numeremus. cæterùm Theodotionẽ Epheſium Patria, ſecta Marcionitam fuiſſe tradunt, poſteà tamen ad Iudæos tranſiſſe. huiuſmodi tranſlatio, adhibita Origenis cenſura, ab Eccleſia recepta tùm fuit.

Pantænus.

Chri. Ann. 185. *Euſeb. l. 5. c. 10.*

Pantænus ex Stoicorum diſciplina, Chriſtianus Philoſophus ſacras literas Alexandriæ docebat magna doctrinæ pariter, ac ſanctimoniæ fama. Is Apoſtolico ſpiritu incitatus ad Indos Chriſtiana Religione imbuendos perrexit, expoſcentibus id eorum Legatis ad Demetrium Alexandriæ Epiſcopum miſſis. inter Pantæni Auditores præcipuus eruditione fuit Clemens Alexandrinus, qui Origenem inſtituit, de quibus alibi dicturi ſumus. Pantæni, vt potè Viri ſanctiſſimi, dies anniuerſaria notatur in tabulis Eccleſiaſticis, ipſis Nonis Iulij.

Martyrolog. 7. Iul.

Chri. Ann. 186. *in chron.*

Ad annum huius ſæculi LXXXVI. Maximi Hieroſolymorũ Epiſcopi ordinationẽ refert Euſebius, vbi & Succeſſores illius octo ordine enumerat.

Chri. Ann. 187.

Sequenti autem anno data legitur Eleuteri Papæ Epiſtola ad Galliarum Epiſcopos, in cuius calce cum ſcribat Vniuerſalis Eccleſiæ illis curam fuiſſe

à Chri-

à Chriſto commiſſam, *germanam eorum verborum interpretationē Author affert. ne his noſtrates Sectarij (quod fecerant) amplius ſibi plaudant.*

Chri. Ann. 188. Septimum Principatus agebat annum Commodus, cum Auguſtalem Ægypti Præfecturam Philippo decernit, quam non niſi octauo inijt, ſummaque poſtmodum cum laude geſſit. Hic eſt ille Philippus, qui ab Eugenia Filia ad Chriſti Fidem conuerſus, cum eadem Martyrium deinde ſubijt ſub Seuero; vt dicturi mox ſumus. *Philippus Ægypti Præf.*

Chri. Ann. 189. Perennius Præfectum Prætorio tùm agebat ſumma cum authoritate, Seianus alter; quippè in illum Commodus Imperij curas omnes veluti exonerauerat. Hic Apollonium Chriſtianum hominē ex Ordine Senatorio, Philoſophiæ quoque ſtudijs percelebrem, cum librum de Chriſtiana Fide ſcripſiſſet, ac Sènatui perlegiſſet, capite damnauit. ergò quòd Roma iterum Chriſtiano ſe ſanguine polluerit, debitas ſtatim pœnas dedit: nam vulgari correpta iterum lue, miſerè abſumpta eſt, cum ad duo hominum millia quotidie efferrentur. fulmine in Capitolium decidente. Bibliotheca cum adiacentibus latè ædibus deſlagrauit; Perennius ipſe Seiani exitum ſortitus eſt. *Euſeb. Chron. & hiſt. . 5. c. .0. Hero-dian. .1. io. in om.* *Apollonius, ſenato Chriſtianus mart. Peſtis Romæ & incēdia.*

Chri. Ann. 190. 191. Proximi duo, qui ſequuntur anni habent tantùm ſucceſſiones Antiſtitum quorumdam Alexandriæ, atque An-

Antiochiæ, aliarumque Palæſtinæ Vrbium ex Euſebio, quorum præcipuus doctrina Seraphion Antiochenus: Is præter alia, quæ ſcripſit, cenſuram adhibuit Euangelio, quod Petri dicebatur, quo vtebantur Hæretici Docitæ, hoc eſt Opinatores, nuncupati, qui Myſterium Incarnationis non verè, ſed tantùm apparenter peractum docebant.

l. 6. c. 1 & in chron. Clem. Alex. ſtr. l. 3. Chri. Ann. 192.

Docita Hæretici

Vndecimo Principatus anno Commodus munera edidit omnium, quæ hactenus edita fuiſſent celeberrima. in his autem non Spectator modò fuit, ſed etiam Actor: prodijt namque Herculem referens, Leonis Exuuijs, Clauaque inſignis. teſtatur Dio, qui tùm inter Senatores aderat, lauri ſe folia ex corona, quam habebat, ad riſum cohibendum deuoraſſe. multos porrò, qui riſum non tenuerant, iugulatos. ex Chriſtianis etiam quidam huiuſmodi ſtultitiam, non riſu proſequi ſat eſſe putantes, dictis palàm inceſſere auſi ſunt: ea igitur de cauſa ad vaniſſimum Principem delati, capitis pœnam ſubierunt. Hi fuere Euſebius, Pontianus, Vincentius, Peregrinus, ac omnium præcipuus Iulius Senatorij ordinis Vir clariſſimus, qui tamdiù fuſtibus ignominiosè eſt cæſus, quòad animam efflaret. Euſebius verò auulſa lingua cum adhuc loqueretur, Antoninum Carnificem, miraculo attonitum,

Commodi demētia. Riſus capitalis.

tum,

tum, ad Chriſti Fidem perduxit, & numero addidit Confeſſorum.

Chri. Ann. 193. *Herod l. 1. Dio. & lãpr. ĩ Com.* — *Templum Pacis incenſum.*

Qui ſequitur annus publica priuataque Romæ iactura inſignis fuit. Templum etenim Pacis cunctorum tota Vrbe maximum, pulcherrimumque, ex Iudæorum manubijs à Veſpaſiano extructum, in quod plærique Ciuium precioſiora quæque ſeruanda contulerant, ſeu nocturno fulmine, ſeu alia, quæ reſciri nequijt, ratione, incendio abſumptum eſt. nec ſtetit flamma; deficientibus namque ex eo alimentis, Ædem Veſtæ, aliaſque tùm publicas, tùm priuatas corripuit, multoſque iam dies peruagata repentino tandem imbre extincta eſt. conſumpta tùm fuiſſe opima Iudæorum ſpolia, & Hieroſolymitani Templi diuitias conſtat. vaſa tamen aliquot alibi fortaſſe ſeruata ad Honorij vſque tempora permanſiſſe Procopius tradit, eaque Vandalorum ſpolijs ceſſiſſe. cæterùm Commodum Neronis famam qualemcumque, vt in alijs, in hoc quoque æmulatum, Vrbem incendere niſi abſterritus fuiſſet à Læto, qui Prætorio præerat, exoptaſſe Lampridius eſt Author, Is, qui Cæſarum probra, quæ reticere fuiſſet ſatiùs, non ſine ſuo ipſius probro, in lucem profert.

d. bell. Vand. Lãpr. in Cõmod.

Chri. Ann. 194. — *Eleuteri mors.*

Eleuterus exacto Pontificatus anno X V. extinguitur, incertum an gladio. ſanè apud nonnullios Martyris

nomen adeptus eſt. Huic Victor Afer ſucceſſit.

Victor. PP. At Commodus, quod Romanum Populum vno ictu tollere, ex eodem, cum Caio, voto, nequiret, Primores certè cupijt. itaque Lætus, quem diximus, Electuſque Cubiculi cuſtos, cumque His Martia, qua de ſupra meminimus, præ cæteris in diſcrimen adducti, ac proindè facinus præripere coacti, Narciſſum Athletam promiſſis oneratum in Tyranni cædem extimulant. Is ad luctam, ex more, prouocatus, aliquandiù diſſimulato conſilio, opportunè demum, licet obluctanti, fauces eliſit. Tyranni exitum quam lætis auribus omnes excœperint, teſtantur Senatus æquè, ac Populi acclamationes, quas ex Mario Maximo Lampridius refert. extinctus eſt, cum annos in Imperio egiſſet propè tredecim, ætatis vnum, ac triginta. *Euſeb. l. 5. c. 21. Herodian. l. 1. Dio & Lăpr. in Com.* *Commodi obitus.*

Pertinax Imp. Eo Sublato Ælius Pertinax obſcuro loco apud Albam Pompeiam natus, per præcipuos tamen militiæ gradus à Pompeiano, Marci Genero, euectus, Principatum inuitus capeſſit, Senatu pariter, ac Militibus deferentibus, quodſanè tutius vſquè renuiſſet. nam, cum moribus eſſet ſeuerior, Populique, ac Militum licentiam caſtigare feſtinantius cæpiſſet, à Prætorianis occiditur, tertio Imperij menſe nondum exacto. ætatis anno LXVII. Di- Chri. Ann. 195. *Dio & Iul. Cap. in Pertin. Eutr. l. 8.*

dius

Dio in Iul. Aur. Vict. Spart. dius Iulianus homo diſertiſsimus, cuius ſuaſu Pertinax fuerat interemptus venale Imperium à Prætorianis auctione adeptus eſt, HS. decem, hoc eſt aureos ducentos quinquaginta viritim pollicitus. Imperium geſſit Deceſſore haud quaquam diuturnius, ab ijſdem Prætorianis, quos pari arte Seuerus emerat, interemptus; hoc adeptus, vt qui celebris ingenio vixerat, Tyrannide infamis moreretur. *Iulianus Imp.* *Eius mors.*

Igitur Seuerus, qui Pannocinis præerat Legionibus, territo Senatu, eo quoque annuente Principatum adeptus eſt, geſſitque fœlicem æquè, ac diuturnum. *Seuerus Imp.*

Eodem tempore Peſcennius Niger apud Syriam Imperator ab exercitu dictus, Seueri arma in ſe conciuit. Albinum interim, qui, in Britannia cum exercitu dum eſſet, in Galliam venerat, Seuerus Imperij participem, ac Cæſarem dixit. hac arte vafer Afer, dum alterum ex Æmulis perſequitur, alterum demulcet, vt tutius vtrumque ſubuertat, quod ſpe improba conceperat, haud ægrè eſt conſequutus. *Peſcennius & Albinus Imperij æmuli.* *Herod l. 2. in fin.*

Chri. Ann. 196. Res tùm noſtræ tranquilla vbique pace florebant; niſi quantum nouæ ſubindè hæreſes ſacros Miniſtros, ac Paſtores obdormiſcere non ſinebant; ergò cum Theodotus quidam, Byzantius, poſtquam pro Chriſti nomine comprehenſus Chriſtum abnegauit, *Tert. Apol. c. 5. & de præſcript.* *Theodotus.*

& pudore ductus ſolum vertere coa- *c. vl.* ctus eſt, crimini crimen addens, ipſam *Epiph.* Chriſti Diuinitatem impugnare inſti- *hær. 45* tuit. Hunc Victor Romanus Pontifex, pro Sedis authoritate, damnauit; eique Chriſtianis Sacris, de more, interdixit. *hic de alijs nonnullis Theodoti, ac Montani Aſſeclis, deque his, qui illos impugnarunt, Author diſſerit; & data occaſione de Melchiſedeco, quem antiquiores quidam Angelum fuiſſe, & Theodotus alter, Chriſto maiorem aſſerebant: de Praxea quoque, qui, Montani, ac Procli Sectator cum fuiſſet, ab ijs deſciuit, multiſque ad ea, quæ didiciſſet, ex his, quæ ipſe poſtmodum ſomniaſſet, additis, nouæ ſectæ Author haberi maluit.*

Praxeas. *Tert. adu. Praxeam. Aug. de hær. c. 41.*

Clemens Alex. Hoc eodem tempore floruiſſe Clementem Alexandrinum, quem ſæpius laudauimus Euſebius tradit; quamquam Stromatum libros, in quibus de perſecutione Seueri iam oborta meminit, aliquot poſt annos ſcripſiſſe eum oportet. de Huius laudibus, ac lucubrationibus multa, ex Hieronymo, & alijs peti poſſunt: quod autem apud Illum Eccleſiæ antiqui mores, quaſi in ſpeculo conſpiciantur; diuina factum prouidentia putandum eſt, vt, tot alijs deperditis, Eius magna ex parte opera, ad nos vſquè peruenerint.

Seueri victoria. At Seuerus, Peſcennio debellato, Oſrhoænos, Adiabenos, alioſque ad Orien- *Chri. Ann. 147.*

Orientem Populos ſubegit, deque his triumphum, ex more, egit. cuius memoriæ extat adhuc, ad Capitolij radices, Triumphalis Arcus multiplici ornatu inſignis, temporum iniuriæ præ cæteris veterum monumentis ſuperſtes, terra tamen, ex ſubſidente congeſta cliuo, ſemiſepultus. ſed hæc non vno anno geſta, & Arcus huiuſmodi ſi tùm primùm erectus, & non potiùs in altero, poſt annum Principatus decimum, de quo alibi dicturi ſumus, triumpho; certè non ſtatim abſolutus. conſtat enim Antoninum Filium, qui in eo inſcriptus legitur, non niſi ſeptimum iam annum Patre Imperante, Auguſtum dictum, Collegam aſſumptum, Getam verò alterum Filium adhùc poſt biennium.

Seueri Arcus Triũphalis.

Hic quod Tertulliani opus de Pallio hoc tempore ab eo ſcriptum quidam putarint; Author longè poſtea id factum docet, deque eo opere, ac de Pallio, eiuſque vſu, de ipſius quoque Tertulliani ad Christum conuerſione, ac vita ratione, eruditè admodum diſſerit.

Palliũ eiuſq. vſus.

Chri. Ann. 198. *Euſeb. l. 5. c. 22. Bed. de Æqui.*

Sub eadem tempora, quod Aſiæ Eccleſiæ, Iudæorum ritu, adhuc Paſcha celebrarent decimoquarto die Lunæ, quiſquis ille hebdomadæ dies eſſet, contra quàm Apoſtoli tradidiſſent, & in reliquo ferè Chriſtiano Orbe ſeruaretur, Victoris Papæ iuſſu, atque authoritate Theophilus Cæ-

Conciliũ de celebrãdo paſcha

ſareæ apud Palæſtinam Epiſcopus, Concilio Prouincialium Epiſcoporum coacto, decretum de Paſcha die Dominico celebrando promulgauit. quæ nam autem eo in Concilio in diſquiſitionem venerint, tradit Beda *ab Authore hic relatus*.

Idem porrò Victor alijs quoque Aſianis Epiſcopis præcepit, vt, coactis Concilijs, aut alia quacumque ratione, à Iudaica tandem aliquandò conſuetudine recederent; minatus inſuper eos ſe ab Eccleſiæ communione amputaturum, quòd & præſtitit. illa autem tantæ ſeueritatis ſuberat cauſa, quod iam mos ille in hæreſim tranſire videretur cum à multis non tàm permiſſo ritu, quàm noui præcepto Paracleti ſeruaretur. ex his probè conſtat, quanta eſſet Romani Pontificis in vniuerſum Chriſtianum Orbem authoritas. verùm controuerſia illa de Paſcha toties agitata, ne tùm quidem dirempta eſt; imò neque in Concilio quidem Nicæno celeberrimo fuit omninò ſublata.

Romani Pōt. authoritas.

Atha. de Synod.

Byzātium deletū

Hoc demum anno Seuerus Byzantium, quæ Vrbs à Peſcennio ſteterat, poſt triennalem obſidionem expugnatum deleuit, ac in Viculum redegit, quem ipſum, altero deinde ſæculo vertente Conſtantinus Magnus, ſuo indito nomine, congeſtiſque totius Romani Imperij opibus, in eam, in

qua

Digitized by Google

qua etiam nùm perſtat, amplitudinem exercuit.

Chri. Ann. 199. Eo perfunctus bello, arma in Albinum vertit, quem pariter, ancipiti quamuis prælio, debellauit. *Albinus Victus.*

Iudæi, qui à Peſcennio inſolitis tributorum exactionibus vexati fuerant, Romanum iugum excutere, eo extincto, cum voluiſſent, à Seuero, maxima accepta clade, deuicti ſunt. quòd autem Iudæorum vexatio ad Chriſtianos, qui in Palæſtina magno numero erant, non pertinuerit, argumento eſſe poſſunt, quæ diximus de Concilio ibidem hoc ipſo tempore coacto. *Iudæi debellati.*

Euſeb. l.6.c.8 & 9. porrò Narcyſſus Hieroſolymorũ Epiſcopus, qui ſuperiori anno eidẽ Concilio non interfuit modò, ſed cum Theophilo etiam præfuit, ſuorum calumnijs circumuentus, volens, libenſque ſolum vertit, & ad annos plurimos Anachoretam egit. quamquam ad Eccleſiæ curam, Adiutore dato, reuocatus ætatis annum exceſſit decimum ſextum ſupra centeſimum teſtatur Euſebius, cum, ipſo Paſchæ peruigilio oleum ex ſacris lychnis defeciſſet, aquam eius iuſſu iniectam, in oleum verſam, ex eoque, a diſcipulis ſeruato, adhuc ſuo tempore ſuperfuiſſe. *Narcyſſus Hieroſol. Epiſc.* *Miraculum*

Chri. Ann. 200. Seuerus ex Gallica victoria Romam ouans init, cum Triumphum de ciuili ſanguine agere nefas eſſet. exceptus à Senatu, & Populo laureato

fauſtis vbique acclamationibus, Populo Ipſe congiari[illegible]bus pecuniam dedit. verùm haud ita multopoſt luctum Ciuibus rependit pro gaudio, multis cuiuſque ordinis occiſis, qui, vel leui ſuſpicione, Albini partibus fauiſſe comperti eſſent. quadraginta amplius Conſularium, aut Prætoriorum nomina Spartianus recenſet: denique, vt quiſque idoneus Imperio videbatur, eandem ſubijt aleam. ad hæc in eiuſdem Senatus odium, Commodum, pro concione laudatum, inter Deos retulit. vt, quod ait Spartianus, apertiſſimè illum furere appareret.

Seueri ſæuitia.

Seuerus in Parthos.

Poſt hæc arma in Parthos vertit. Antoninum Filium natu maiorem, ante biennium Cæſarem dictum, Tribunicia poteſtate, reliquiſque Imperatorijs ornatum inſignibus Auguſtum nominat, ſimul Getam natu minorem appellat Cæſarem, nouumque Populo congiarium, militibus donatiuum præbet. quo tempore (vt Tertullianus tradit, qui tùm aderat) miles quidam Chriſtianum ſe eſſe profeſſus, dum renuit cum cæteris coronari, illuſtre ſubijt Martyrium. *hic de Tertulliani lapſu, lapſuſque cauſa multa Author tradit, quæ apud eum require.*

Chri. Ann. 201.

Tert. de corō mil. c. 1.

Tert. lapſus.

Seuerus cum Filijs in Parthos profectus, Vrbis regimen Plautiano reliquit, cuius Filiam Antonino Aug. deſpon-

ſpon-

ſponderat. Huic in mandatis datum, in reliquos, perduellionis vtcumque compertos, animaduerteret. Horum cędes Tertullianus racemationem poſt vindemiam appellat. Idem porrò Tertullianus tradit tùm in noſtræ Religionis contemptum, à Nebulone quopiam tabulam expoſitam, in qua pictum animal viſebatur aſinino capite togatum vngula librum præferens hac cum inſcriptione DEVS CHRISTIANORVM, quod Gentiles eadem illos, qua Iudæos calumnia inceſſerent, quaſi Aſinum pro Deo colerent, cuius Authorem conſtat fuiſſe Appionem Ægyptium, illum, quo de alibi meminimus, quem egregiè refellit Ioſephus. ex Appione autem idem tradidiſſe Tacitum, ac Plutarchum, & apud Suidam Democritum quemdam. mirum quidem eſt Ægyptium Hominem rem vitio Hebræis vertiſſe, quam eius populares laudi ſibi tribuerent, qui non fœda tantùm animalia, ſed & allia, cepas, alioſque huiuſmodi Hortenſes Deos adorarent. porrò Ipſe idem Tacitus Hebræos ab huiuſmodi labe vindicat, dum ibidem teſtatur Gn. Pompeium, Templum Hieroſolymis ingreſſum, nullam omninò imaginem in eo reperiſſe. his itaque calumnijs Chriſtianos quoque, argumenti inopia, Gentiles appetebant; quas Tertullianus pro

Tert. Apol. c. 35.

Calũnia in Chriſtianos

Ioſ. cont. App. l. 2. c. 10

Tac. hiſt. l. 5.

Plut. i ſymp. l. 4. q. 5

ſingulari eruditione refellere inſtituit: hiſce ludibrijs, quaſi velitationibus impij homines præluſerunt ad nouum bellum, quod hoc ipſo anno, Plautiano Duce, aduerſus Chriſtianos indictum illatumque eſt. de quo pluribus in Apologetico Tertullianus.

Noua perſecutio.

Sequenti autem anno extra Vrbem quoque, atque Italiam ſæuiri in nos cœptum. itaque Carthagine Saturnino Proconſule iudicium capitis ſubiere Speratus, Narzales, Cittinus, Donata, Secunda, & Veſtina, quòd per Genios Principum iurare abnuiſſent. *Acta ex vetuſto Codice humiliori ſtylo hic habes, ab Authore allata.* hac de cauſa Tertullianus diuina vltione Proconſulem luminibus captum fuiſſe tradit, & Prouinciam aquarum illuuie deuaſtatam.

Martyres Carthagine. Chri. Ann. 202. *Tert. ad ſcap. c. 2. & 3.*

Dum hæc Romæ, & Carthagine geruntur, Seuerus bellum Parthicum adminiſtrans, Abagarum Oſrhoënorum Regem (quem Chriſtianum fuiſſe exiſtimant) ad ſe auxiliaribus cum copijs venientem excepit.

Abagarus Rex.

At Romanus Pontifex Victor, acerrimus Catholicæ puritatis Vindex, cum annum auſpicatus eſſet Pontificatus decimum, illuſtri martyrio coronatur; poſt quam multis per Italiam Eccleſijs Epiſcopos dediſſet, in quibus Fœlicianus fuit, qui Fulginatem apud Vmbriam Eccleſiam adminiſtrauit,

Victor Papa Martyr. Felicianus Epiſc. Fulginei. Chri. Ann. 203.

uit, martyrium demum ſub Decio paſſus.

Zephirinus Papa: Poſt Victorem Pontificatum ſuſcepit Zephirinus Romæ natus, cuius res geſtæ ſuo loco referentur.

Tertullianus Tertullianus Romæ, vt diximus, diù moratus, Carthaginem, vnde erat, reuertitur. eam tùm Prouinciam poſt Saturninum adminiſtrabat Scapula, qui Chriſtianis æquè infenſus, excitatum à Deceſſore in eos bellum redintegrauit. ad Hunc Tertullianus libellum, non tàm ſupplicem, quàm declamatorium, dedit. *Hier.* *Hier. c. 32. Epiph. de mẽſ. & põd.*

Noua ſacr. Bibl. tranſl. Sub hæc ipſa tempora (nam certus annus ignoratur) prodijt noua ſacrorum Librorum tranſlatio poſt Aquilam, ac Theodotionem à Symmacho Samarita ſemiIudæo facta.

Chri. Ann. 204. Parthico bello fœliciter defunctus Seuerus, in Syriam venerat, indeque Alexandriam. cum à diuerſis Prouinciarum Rectoribus, certior factus de Chriſtianorum numero, ac conſtantia, quàm peruicaciam, atque adeò perduellionem interpretabantur, Cæſareis Edictis cõpeſcere curauit. hac data Populis, eorumque Rectoribus ſæuiendi licentia, laxatis veluti habenis, graſſari in Chriſti Cultores cœperunt adeò, vt iam omnes inſtare Antichriſtum exiſtimarent, nec verbis tantùm, ſed etiam ſcriptis affirmarent. *Seueri perſequutio* *Spart. in Seu. Euſeb. chron. & hiſt. l. 6. c. 2 Oroſ. l. 7. c. 17*

Auxit Seueri indignationem Philippus *Philippus*

 (quem

Ægypti Præfectus. (quem diximus) Auguſtalis Ægypti Præfectus, cùm Chriſtianum illum eſſe cognouiſſet. ratus itaque ſibi fidum eſſe non poſſe, qui Deos Patrios abnegaſſet, datis ad eum literis, *quas hic apud Authorem habes*, leniter tùm quidem expoſtulans, & ingrati animi vitium exprobrans, aut reſipiſceret, aut Magiſtratu cederet, imperauit. Philippum acceptis literis morbum ſimulaſſe tradunt, dum, quæ ſibi ſupererant, facultates in pauperes erogaret. tùm ei Succeſſor datus eſt Terentius Lætus; Is, Alexandriam delatus, nihil prius habuit, Seuero (vt creditum) ita iubente, quàm vt Philippum occultè necaret. miſſis itaque Sicarijs, intra domeſticos eum lares occidit, &, ne illius cædes in ſui inuidiam redundaret, nèuè Populus, qui tumultuari cœperat, ſeditionem moueret, Sicarios ipſos comprehendi, ac duci iuſſit; quos tamen haud ita multò poſt; Principis reſcripto, ſedato iam tumultu, abire liberos permiſit. *Martyrolog. Rom. 15. Septemb.*

Subinde eandem apud Vrbem, quò iam Seuerus appulerat, illuſtria Martyrum ſpectacula, frequentiſſimo veluti Theatro ſunt edita; in quorum numero fuit Leonidas Origenis Pater. quantò autem Origenes tùm Adoleſcens Martyrij deſiderio flagrauerit teſtatur Euſebius, qui ait *Euſeb.* *Leonidas Origenis Pater*

eum

l. 6. c. 2 & 3. eum cum in certamen ardentius properaret, à Matre, quæ nihil precibus, ac lachrymis profeciſſet, ſubtractis clàm veſtibus, Diuina prouidentia, à qua ad plurimorum vtilitatem incolumis ſeruabatur, fuiſſe inhibitum. domi tamen ſic detentum ad Patrem, qui in carcere erat, literas dediſſe, quibus eum ad Martyrium fortiter ſubeundum ardentiſſimè hortabatur. quæ ad ipſius puerilem inſtitutionem pertinent; ab Euſebio poſt hæc relata, apud eum require. *Martyr. Origenis pietas.*

l. 1. in fin. ff. de off. Praef. Vrb. Poſt eiuſmodi generale edictum Seuerus ſpeciale ad Vrbis Præfectum dedit Reſcriptum ad Chriſtianorum conuentus inhibendos, de quo meminit Vlpianus. *Chriſtianorum conuētus vetiti.*

Chri. Ann. 205. Ab Oriente demum redux cum Filijs ampliſſimum de Parthis, deque alijs deuictis Nationibus Triumphum cum eiſdem Filijs, egit, Decennalia ſui Imperij celebrauit, in milites Prætorianos, ac Populum tot aureos viritim, quot annos imperaſſet, diſtribuit. *Seueri triumphus.* *Dio in Seue. Herodian.* hoc anno, qui eius Principatus erat vndecimus, fortaſſe extructus, certè abſolutus eſt Arcus (quem diximus) ſub cliuo Capitolino adhuc ſuperſtes, in quo vndecies illius repetita Tribunicia poteſtas legitur, vndecimi Imperij anni certa demonſtratio. *Arcus Seueri* inſuper, Hoc eodem anno Agrippæ Templum, quod Pantheon dicebatur *Pantheon*

(nunc

inſtauratur. à Seuero. Itē ab Vrbano VIII. (nunc Sanctæ Mariæ ad Rotundam Traiano Principe incendio deformatum, in priſtinum ſplendorem reſtituit, vt docet inſcriptio, quæ in ipſius Templi fronte marmori inciſa adhuc legitur. *Quod, & nouiſſimè, dum hæc ipſa prodimus, Vrbanus VIII. P. M. præſtabat.*

Interim tùm Romæ Princeps, tùm in Prouincijs earum Præſides ſæuiſſimam in Chriſtianos lanienam exercebant, de qua, cum alijs, meminit Euſebius, qui addit Alexandriæ Origenem poſt glorioſum Patris exitum, cum ætatis annum ageret decimum octauum, aperto literario ludo, cœpiſſe ſacras literas publicè profiteri tanta cum doctrinæ, ac ſanctimoniæ, fama, vt multos ex Diſcipulis ad Martyrij palmam promouerit. paternis autem bonis proſcriptis, egentem à locupletiſſima Chriſtiana Fœmina adoptatum fuiſſe. *De Origenis porrò doctrina, deque Martyribus, qui ex eius erant diſciplina, plura hìc habet Author ex Euſebio, & alijs.* illud nequaquam eſt diſſimulandum, plæroſque inſignes Viros (quos inter, Origenes ipſe, eiuſque Præceptor Clemens) non ſolum intentata vitæ pericula aliquandò vitaſſe, ſed etiam pecunia redemiſſe, neque id priuatim tantùm, ſed totius quoque Chriſtiani Cœtus nomine, collato ære, vt piè lice-

Origenes Adoleſcens publicè docet.

In chron. & hiſt. l. 6.

Chriſtiani vexationem

liceret viuere, tributum penſitaſſe. hunc morem, quamuis diuina lege permiſſum, *vt Author hic multorum authoritate docet*, Tertullianus, ex Montani hæreſi auſterior factus, pro ſua dicendi facultate acriter inſimulat, & Catholicos, quod (vt ait) inter Tabernarios, Lanios, Fures, Balnearum Aleones, ac Lenones, vectigales ſcriberentur, mirè traducit. Sanè Valentini, Carpocratis, aliorumque His ſimilium Sectatores, qui communi Gnoſticorum nomine cenſebantur, hiſce ipſis temporibus Dei Eccleſiam decolorabant, quippe qui re, ac verbis docerent ad quæſtiones, ac ſupplicia vitanda, Chriſtiano homini, Idola colere, Chriſtum abnegare, mentiri, ac peierare fas eſſe. horum impietatem, dum, vna cum Catholicis, pleriſque ſanctiſſimis Viris, Tertullianus inſectatur, in contrariam ſe partem proripi ſinens, rectam veritatis lineam æquè deuius poſtea tranſgreſſus, Cataphrygibus, ac Marcionitis acceſſit, quos Catholica Eccleſia, medio incedens tramite, æquè, ac Gnoſticos, damnat, ac reſpuit.

redimunt.

Hæreticorũ ſentẽtia aduerſa.

Ex multis, qui hoc anno Martyrij palmam adepti ſunt, præterire æquo animo non poſſumus, nobile Fœminarum par, Perpetuam, ac Fœlicitatem: Illam, quod à fortitudine, ac diuinis

Perpetua, ac Fœlicitas mart.

uinis viſionibus, Tertulliani, atque Auguſtini encomijs celebretur: Hanc quòd prægnans in carcere cum eſſet, ne poſt ſociorum certamina, ſuum expectare diù anxiè cogeretur, fuſis ad Deum communiter precibus, maturitatem partus octauo mẽſe impetrauerit; cum autem pridie, quam ducendi eſſent, inſtantis dolore partus vehementius angeretur, inſultans Quidam, *quomodo, inquit, mortem cras feres, quæ ita parturiens perturbaris?* cui illa; *naturæ debitas pœnas*, ait, *naturali tantùm virtute ægrè ſuſtineo; quæ autem, quantumuis immania, pietatis cauſa ſubire cogar, Diuina gratia ſuperabit*. quæ ſanè illi æquè, ac Socijs adfuit: ad beſtias etenim damnati, nudatis ad ignominiam natibus, in theatrum producti, interriti omnes permanſerunt. itaque Satyrus (id vni ex Socijs nomen) primus a Leone diſcerpitur: mox ab eodem Perpetua, quam prius agitata ſtimulis Vacca diſpulerat: tùm Fælicitas cum Rauocato Fratre à Pardo laniatur. Secundo, ac Saturnino, qui reliqui erant, beſtiæ pepercerunt: reducti itaque ad carcerem, Hic gladio, Ille abſque tortoris officio, ex incuſſo è beſtijs terrore, ſeu vi quæſtionum periere. cæterùm prægnantis mulieris ſupplicium non Romanis tantùm legibus cautum differri, ſed etiam Ægyptis, ac Græcis com-

Tert. de an. c. 55. Aug. de an. l. 1. c. 10. & l. 3. c. 9

Ludibria, & ſupplicia Martyrum.

l. prægnãtis ff. de

pœnis. Plut. d. ſera num. vind. compertum eſt . Horum Martyrum certamen in Mauritaniā peractum eſt. Iam apud Gallias Vir celeberrimus Irenæus, eam Prouinciam, quam viuens excoluerat, morte illuſtrauit; quod ipſo Seuerianæ perſequutionis exordio factum putamus. qui enim Seuerus eam Prouinciam priuatus adminiſtrauerat, benè perſpectas Prouincialium res, Lugdunenſium in primis, quæ Vrbs Galliæ tùm erat præcipua, habere potuit: quemadmodum & Chriſtianorum in ea numerum, atque conſtantiam Irenæi in primis, à cuius nutu, exemploque omnes penderent. itaque mitius cum eis fruſtrà ſe acturum ratus; circumdatam milite ampliſſimam Ciuitatem diſquiri iuſſit, omneſque in ea Chriſtianam Fidem conſtanter profeſſos, Paſtorem ante alios trucidari. porrò Irenæi lucubrationes Euſebius recenſet. verùm ex multis eius operibus quinque tantùm de Hæreſibus libri ad noſtram ætatem peruenere, illique diù apud latinos latuere; itaque Gregorius Magnus anxiè ſe illos vbique perquirere ad Acterium Epiſcopum Viennenſem ſcribit. caruiſſe illis quoque Caſſiodorus videtur, cum nulla in eius Bibliotheca de his mentio habeatur. quamobrem quod græcè ſcripti eſſent, apud Græcos repertos pàr eſt credere; nam Theodoretus, poſt Euſebium

Irenæi Martyrium.

Spart. in Seu.

Irenæi opera.

ſebium

ſebium, in Dialogis de his ſæpius meminit.

Plautiani mors. & diuitiæ. Plautianus, quem diximus ſummam authoritatem, Principibus in Oriente degentibus, nactum; ſeu quod altiora reſpiceret, ſeu (quod verius) Chriſtianum ſanguinem diuino Numine vlciſcente; Antonini Generi inſidijs appetitus interijt. ferunt illum diuitijs cum potentia auctum adeò, vt Populus in Theatro aliquandò exclamauerit ditiorem illum eſſe tribus ſimul Viris, Seuerum notans cum Filijs; Filiæ porrò, dotis nomine, tantum dediſſe, quantum quinquaginta Reginis ſatis fuiſſet. Has illum diuitias ex damnatorum bonis congeſſiſſe author eſt Herodianus; damnati autem plerique omnes Chriſtiani fuere. Chri. Ann. 206. *Dio in Seu. Herod. l. 3.*

Plautiani interitu perſecutio in Chriſtianos deferbuit. Sæculares inde ludi ſumptuosè celebrati, quorum occaſione libros de Spectaculis, deque Idololatria à Tertulliano conſcriptos quidam putant.

Igitur cum iam mitius in Chriſtianos ageretur, Zephirinus Pontifex è latebris emergens, Pontificia munia obire cæpit, inter quæ narratur Natalij cuiuſdam ab Eccleſiæ communione antea excluſi, cum eadem reconciliatio præcedente *Exomologeſi*, hoc eſt publica criminum confeſſione, atque abiuratione. ad publicas

porrò

porrò enormiores noxas detergendas, ſummum Eccleſiæ Antiſtitem ádiri cōſueuiſſe, alibi quoque admonuimus.

Chri. Ann. 208. *Euſeb. l.6.c.7* Origenes etiam tùm adoleſcens, ſiuè, quod cum omnis ætatis, ac ſexus Auditores haberet, munus huiuſmodi ſinè obtrectationis, & calumniæ metu obire vellet; ſiuè, vt alij tradunt, non rectè Chriſti de Eunuchis ſententiam interpretatus; facinus edidit, etſi nemini quidem probandum, quo tamen maximum Fidei, ac Caſtimoniæ ſpecimen edidit: ardentiori quippè ſtudio Deo vbique placendi, audacter ſe ipſum euirauit. Hoc eodem anno primam Sacrarum Literarū interpretationem in Cantica Canticorum edidiſſe eum putamus. quem quidem librum apud Hebræos ne legi quidem illi ætati permiſſum ſcimus. *Origenis ſpōtanea euiratio.*

Chri. Ann. 209. Seueri anno XV. Tertullianus teſtatur ſe commentarium in Marcionem elaboraſſe; eodemque ferè tempore ſcripſit quoque de Reſurrectione carnis, ac de Chriſti carne aduerſus Valentinianos. *Tertull. opera.*

Chri. Ann. 210. Proximè autem ſubſequenti Antonini Decennalia celebrantur: Getæ Imperatoria inſignia cum Tribunitia poteſtate tribuuntur. tres vnà Auguſti aduerſus Britannos, qui Romanos Chri. Ann. 211. fines irruperant, exercitum deportant. hoſtem fuſum fugatumque haud ægrè coërcent. murum, quem diximus *Seuerus cū filijs in Britāniam.*

mus antea extructum, inſtaurant, porrectioremque, atque altiorem reddunt adeò, vt maximum horum Principum decus à Spartiano dicatur.

Ad hæc tempora nobilis inter Eccleſiaſticos Scriptores Minutius Fœlix à Hieronymo recenſetur. Is inſignis Cauſidicus cum eſſet, Dialogum edidit, quem Octàuium inſcripſit. colloquuntur in eo Ethnicus, & Chriſtianus, Ille Cæcilius, Hic Octauius appellati. Cæcilium, qui in Octauij demum ſententiam ire videtur, coniectura adducor, vt credam, fuiſſe illum ipſum Cypriani, de quo mox dicturi ſumus Præceptorem. eo in Dialogo veteres à Tertulliano, ac alijs toties profligatæ calumniæ ingeruntur; de cænis Thyeſtæis, promiſcuo concubitu, Aſini cultu: ad quas noua acceſſit planè ridenda: Chriſtianos, Antiſtitis genitalia colere; quam quidem ea de cauſa concinnatam putamus, quod, more adhuc vigente, Chriſtiani antè Sacerdotem iunctis manibus in genua procumberēt, Exomolegeſim, ſeu peccatorum confeſſionem facturi. aureum planè huiuſmodi commentariolum vnà cum Arnobio non multos ante annos à ſe recognitum, atque illuſtratum Fuluius Vrſinus Vir erudiſſimus Romæ edebat. Illud ex eodem dialogo prætereundum ſilentio non eſt. Cæcilium Chriſtianis obijcere,

Hier. de ſcript. Eccl. & ep. 84.

Minutij dialogus.

Calumnia in Chriſtianos

cere,

cere nulla Eos habere Templa, nulla nota Simulacra. hinc anſam arripiunt Nouatores exclamandi, Eccleſiæ mores antiquos corruptos in ſuperſtitiones abijſſe. hinc expoliare Templa, ac demoliri ſibi fas putant: Hos quamquam alibi ſatis ſuperque redarguimus, hic inſuper admonitos volumus, Templa apud Minutium à Cæcilio vocari latino puriori vocabulo ſumptuoſiores ædes, ſiuè ſacras, ſiuè etiam vſui publico vtcumque dicatas, quibus haud dubiè Chriſtiani tùm carebant. conſulant ſi placet Varronem, aut, qui eum refert, A. Gellium, & quid ſit Templum, quiduè ædes ſacra perdiſcant; vel ſi minus ſuam ipſorum impietatem, inſcitiam quidem certè erubeſcant. accedant porrò propius ad alterum, ab hoc, ſæculum, Eccleſiæ pacem expectent: Chriſtianos Principes præſtolentur: agnoſcent ſtatim Templa, atque Baſilicas; Aras non iā ſecretiores, & Gentilibus ignotas, rimabuntur, ſed proſtantes conſpicient; Simulacra nō quæ hactenus notiora inaniū Numinū; ſed Chriſti Seruatoris, eiuſque Crucis, Deiparæ quoque, ac Chriſti Martyrum in Templis, ac pro Templis intuebuntur.

to. 1. ad an. 57.

Tempʹi notio.

Var. de ling. lat. l. 8. A. Gel. l. 14. c. 7

Chri. Ann. 212.

Sed iam ad Seuerum in Britannia, adhuc degentem reuertamur. Is qui hactenus ob tàm inſignes victorias fœliciſſimus eſt habitus, in Filijs omnium

Seuerus in Filijs infœlix.

um ſe miſerrimum factus eſt, quppè ab Antonino non ſemel palàm ferro, occultè veneno tentatus, Amicorum beneficio exemptus eſt. nec periculum ignorauit, aut cognitum diſſimulauit, infœlix Pater, ſed Filium parricidam, Fratri quoque Getæ iam tùm palam infenſum, leuiter tantùm obiurgauit. animi interim mœrore conficiebatur ita, vt, corporis quoque morbo accedente, diutiùs viuere nequaquam poſſe putaretur. ad hæc cum pedibus præſertim ita laboraret ex podagra, vt loco conſiſtere, reditus in Vrbem conſilium abijcere, cogeretur; militum quidam, quaſi iam illius ratio nulla habenda eſſet, Antoninum Imperatorem acclamarunt. eo nuncio Seuerus perculſus, ac veluti expergefactus, priſtinos ferociæ ſpiritus reſumpſit, tùm lectica ferri ſe in Tribunal iuſſit ſimulque nouum Imperatorem, Præfectoſque euocari; quibus Seueri Maieſtate perterrefactis, ac veniam poſcentibus, *ſentitiſne* (inquit) *Caput imperare, non Pedes?* & tùm quidem ea ratione ſeditio illa extincta eſt. haud tamen ita multo poſt, Eboraci cum eſſet, diem clauſit extremum, qui fuit tertius ſupra menſem octauum, annum vero Principatus XVII. ætatis LXVI. morti proximus velut locuples humanæ teſtis fœlicitatis, exclamaſſe fertur *omnia fui,*

Dio in Seuer.

Chri. Ann. 213.

Bed. Hiſt. Eccl. l. I.

Seueri mors.

Aur. Vict.

ſed

ſed nihil prodeſt. imperauit autem fama tam ancipiti, hinc virtute bellica eum commendante, illinc ſæuitia bellicæ laudis famam denigrante; vt de eo illud vulgo iactaretur, *Seuerum aut numquam naſci oportuiſſe, aut numquam mori*.

Seueri fama ambigua.

Herod l. 3. in fin. Dio in Seu. & Caracal. Spart.

Eius morte Filij ſimul ambo Imperium capeſſunt. Antoninus, & Geta; Ille, quòd feriùs voti compos ſibi factus videretur vnumquemque, non ex his modò, qui Patrem ſeruaſſent, ſed vtcumque obſeruaſſent, adortus, de medio ſuſtulit. Medicos primùm, quod Senis necem non maturaſſent. Nutricios ſuos æquè, ac Fratris, quòd de ipſis reconciliandis egiſſent. ex His primum tenuiſſe locum conſtat Euodum, cuius Coniugem quæ illum lactauerat, Chriſtianam fuiſſe, Tertullianus videtur affirmare, dum ait, Antoninum lacte Chriſtiano fuiſſe educatum, cum lacte autem Chriſtianos, hoc eſt mites,mores, illum hauſiſſe teſtatur in primis Spartianus qui ait. *huius pueritia blanda, ingenioſa, Parentibus affabilis, Parentum Amicis iucunda, Populo accepta, grata Senatui, ipſi etiam ad amorem conciliandum ſalutaris fuit*. tùm alijs eius animi dotibus recenſitis, ſubdit. *ſi quandò feris obiectos vidit, fleuit, aut oculos auertit; quod Populo plus quam amabile fuit. ſeptennis cum colluſo-*

Antoninus & Geta Imp.

Antonini nutrix Chriſtiana.

Tert. ad ſcap. Spart. in Carac.

rem

rem ſuum Puerum ob Iudaicam Religionem (hoc eſt Chriſtianam) *grauius verberatum audiſſet; neque Patrem ſuum, neque pueri, vel Authores verberum diù reſpexit.* Nutricem, lector, Chriſtianam agnoſce: cum lacte mores agnoſce Chriſtianos. colluſorem porrò Nutricis fuiſſe Filium, quæ hactenus diximus facile perſuadent.

Seueri funus & conſecratio. Poſt hæc ambo Fratres paterno cum cinere Romam venerunt, ex itinere perpetuò diſſidentes, ac mutuis ſeſe inſidijs appetentes. ſed quæ poſtea, acciderint, ſuo loco dicturi ſumus. *hic Author ex Herodiano refert, Seueri funus, & conſecratio quo pacto ex veteri more peracta ſint, quæ apud vtrumuis require.* cum verò Herodianus dicat Senatum ab læua, Matronas ab dextera conſediſſe, *quædam eruditè hic addit de vtriusque partis prærogatiua, ac dignitate.* *lib. 4.*

Chri. Ann. 214. *Herod. l. 4. Dio & Spart.*

Geta à Fratre occiditur. His peractis, Antoninus, qui à talaris veſtis genere, quam Populo donauerat, Caracalla eſt appellatus, Getam Fratrem annum agentem XXII. è ſinu Matris abſtractum, interemit; mox cæteros, qui illi vtcumque ſtuduiſſent, quorum numerum viginti millium fuiſſe Dio tradit. quatuor ex ſex quæ tùm erant Veſtales Virgines conſueto ſupplicio viuas infodi iuſſit, cum ex His vnam anteà cõſtupraſſet. neque hic finis ſæuiendi, cum enim in

Circo

Circo Populus in eius Aurigam neſcio quid cauillatus eſſet, immiſſo in confertos Milite; loquaces occidi iuſſit. Miles, data ſæuiendi licentia, cum præſertim ſontes ab inſontibus dignoſci nequierint, multos mortales promiſcuè trucidauit, aut, ſi qui vitam pecunia, vel alicuius precij veſte, aut re alia quapiam redemiſſent, expoliauit.

Diuina in Romanos vltio.

Subit animum huius ipſius Populi in ipſis Theatris paulò antè in Chriſtianos licentia, atque immanitas, aliorumque Ordinum efferata in eoſdem ſæuitia. & perſuadere mihi cogor, Diuina eos vltione, tàm dira hoc tempore à Tyranno paſſos itaque quemadmodum paulò antè Chriſtianis hominibus ſolum nomen fuit pro crimine, ita poſteà factum eſt, vt innumeris Getæ nomen pro offenſæ maieſtatis crimine haberetur. Papinianus porrò omnium, qui tùm eſſent, Iudicum eminentiſſimus, quique cum alijs (vt Tertullianus conqueritur) nulla æqui habita ratione, homines innocentiſſimos damnaſſet, capitis, & ipſe, iudicium ſubijt. diuino quippè conſilio factum videtur, vt Vir alioqui prudentiſſimus diſſimulare ſtomachum nequiuerit, & Principem ob Fratris necem carpere auſus fuerit, ſicque illius indignationem laceſſere, mortem temerè accerſere voluerit. Vlpiani tum quidem vltio, Chriſtia-

Papiniani mors.

no nomini æquè infenſi, dilata, in aliud tempus fuit reſeruata.

Tranquilla tùm pace Eccleſia fruebatur. itaque Zephyrinus Montani hæreſim, quæ, adſcito ſanctimoniæ pallio, periculoſiùs multò graſſabatur, &, quam diximus, pacem obturbabat, quacumque demùm ratione expugnare aggreſſus eſt. ea de cauſa diſputationem Romæ, ampliſſimo veluti in Theatro, inſtituit, commiſſis inter ſe, illinc Proclo, quem Tertullianus ſæpè cōmendat, Cataphrygum diſertiſſimo, hinc Caio ſpectatiſſimæ vitæ, ac Doctrinæ Viro Catholicę veritatis Aſſertore. Caius porrò eandem à ſe tunc habitam diſputationem poſteà edidit, deque ea meminerunt, præter cæteros, Euſebius, ac Hieronymus. profligatis eo in certamine Hoſtium copijs, Anathema Montani Sectatoribus dictum; cui quidem Zephyrini Sententiæ, coactis vbique Synodis, omnes ferè Chriſtiani orbis Epiſcopi ſubſcripſere.

Chri. Ann. 215.

Caij ac Procli diſputatio.

Euſeb. l. 5. c. 4 Hier. de ſcript. Eccl. in Caio.

Montanus dānatur.

Tertullianus Montani hæreſim tuetur

Perculſus eodem cum cæteris Anathemate Tertullianus, Commentarios ſcribere aggreſſus eſt, quibus toties iugulatos Cataphrygas propugnaret. itaque de Monogamia primùm, tùm de abrogatis Montani ieiunijs agere inſtituit. ergò Tractatũ alterum exorſus, de Catholicis, quos *Phyſicos*, hoc eſt animales, vocat; *mirarer*, inquit,

Chri. Ann. 216.

Eius errores

ſi

ſi ſola luxuria tenerentur, quæ ſæpius nubunt, ſi non etiam ingluuie ducerentur, quæ ieiunia oderunt. poſt hæc, quod Catholica Eccleſia, contra eiuſdem Montani ſententiam, Lapſos, etiã Fornicarios, ac Mœchos recipiat ad pœnitentiam, tertium de Pudicitia Commentarium ſcripſit, in quo pariter in Catholicos, ipſumque adeò Summum Pontificem, Edicti, quo venia dabatur Lapſis, Authorem, tamquã in impudicos, atque impudicitiæ patronos acriter inuehitur: tàm denſa caligine tanti Viri ingenium offundi potuit, vt qui probè noſſet Chriſtum Dominum Samaritanam Mulierem, Adulteram, publicam Peccatricem recepiſſe, noui afflatu Paracleti, morem hunc Chriſtiani nominis labem exiſtimaret, cumque Chriſtus Publicanos,

Luc. 2. & Meretrices admittat in Regnum Dei, ipſe ab Eccleſia excludendos tanta animi obſtinatione cenſeret. *horum occaſione hìc Author fusè differit de Romani Pontificis Primatu, deque antiquo Eccleſiæ more recipiendi pœnitentes;* Et Paſtoris Euangelici *inuentam ouem humeris geſtantis Imagine in ſacris calicibus, ac indumentis effingi ſolita, denique de Tertulliani caſu, erroribus, & noua ſecta.*

Chri. Ann. 17. Cæterùm Antoninus Germania, ac deinde Aſia, & Syria peragratis, Alexandriam cum appuliſſet, eius Vr- *Alexãdrinorum clades*

H 2 bis

bis Ciues, à quibus petulantius fuerat delusus, maxima affecit clade; quam quidem, vt licet affirmare, Chriſtianum ſanguinem ea in Vrbe paulò antè fuſum, aliud agens, egregiè vltus eſt. *Dio & Spart. Herod. l. 4.*

Agrippinus Carthag. Epiſc. Per idem tempus Agrippinus, Charthaginienſi Eccleſiæ cum præeſſet, ingentium turbarum Author extitit, antiquum quippè Eccleſiæ morem Hæreticorum Baptiſmum ratum habendi, conuellere niſus eſt, prætextu pietatis, quòd omnia, quæ Hæreticorum eſſent Catholicam Eccleſiam reſpuere par eſſe diceret. euocaſſe autem ad hoc Africæ, atque Numidiæ Epiſcopos, teſtatur in primis Cyprianus, qui eandem poſteà Eccleſiam rexit, quique eundem errorem mordicùs aliquandiù tutatus eſt, vt mox dicendum à nobis erit.

Antoninus fraude vincit Parthos. Quod verò ad rem Romanam ſpectat, Antoninus ſui ſemper ſimillimus, Parthos armis vincere cum diffideret, fraude ſuperauit. Abagarum quoque, quem non modò Chriſtianum, ſed etiam Virum ſanctum fuiſſe tradunt, amicum Regem, quique fœdus cum Seuero Patre, datis etiam obſidibus, firmauerat, in vincula coniecit, eiuſque Regiam diripuit. totus poſt hæc in magicis artibus perſcrutandis fuit: itaque, & Magos toto penè terrarum Orbe conquiſiuit, & Apollonium Thianæum vita pridem fun- *Chri. Ann. 218.* *Abagarũ capit.* *Magicis artibus ſtudet.*

ſunctum maximo in honore habuit, cui & monumentum excitauit.

Chri. Ann. 219. *Dio & Spart.* Sequenti demum anno inter Edeſſam, & Carras, Macrini opera à Martiano Centurione confoditur, exacto Principatus anno ſexto, ætatis vix dũ trigeſimo. eundem poſteà Macrinus, metu Prætorianorum militum, apud quos inſons haberi voluit, inter Deos retulit. tùm Macrinus ipſe, qui Præfectus Prætorio, maxima apud milites authoritate pollebat, conciliatis ſibi magnis pollicitationibus eorum animis, Imperium adipiſcitur, quod ſtatim Diadumeno Filio communicat. *Occiditur.* *Iul. Capit. Lãpr.* *Macrinus Imp. cum Filio.*

Epiph. de põd. Euſeb. l. 6. c. 22. Hoc eodẽ anno inuentos apud Hiericuntem in dolio abditos diuinę Scripturæ libros græcè redditos, Epiphanius teſtatur de quo anteà Euſebius, qui hanc quintam vocat editionem.

Chri. Ann. 220. *Dio, Capit. Herod* At Macrini, ac Filij Imperium malè partum diuturnum eſſe non potuit. vix annum in Principatu egerant cum ab ijſdem militibus, Patris ſæuitiam, atque auaritiam non ferentibus, occiſi ſunt. Mezentij Illum ſupplicia innouaſſe, diriora quoque excogitaſſe tradunt. His itaque iam ſublatis, Imperator ab exercitu dictus eſt Antoninus cognomento Heliogabalus, quem Caracalla genitum exiſtimarunt, immaturæ tùm ætatis Adoleſcens, quo nihil corruptius, inter Aſſyriæ potiùs Reges, quam inter Ro- *Occiditur.* *Heliogabal. Imp.*

manos Cæſares recenſendus. huius infandas libidines, atque dedecora, ipſis quoquè, qui ea prodiderunt, Scriptoribus probro fuerunt. illa ad rem noſtram ſpectare videntur. Romam veniens nouus Auguſtus, Heliogabalum (Solè ſic vocabant) Syriæ Deum, cuius antè Imperium, Sacris fuerat initiatus, à quò, & nomen ſumpſerat, ſecum aduexit, Temploque in Palatio extructo, collocauit: tùm id egit, vt ſolus Romæ, atque adeò toto Orbe coleretur. ergò vetera Romanorum Sacra antiquare, Templa expoliare, Simulacra infringere, aut conflare inſtituit. videre licuit (quod non ſine Diuino conſilio factum putandum eſt) ad Pueri nutum Romanæ ſuperſtitionis monumenta, totius, vt exiſtimabant, Reipub. munimenta, nullo Pontificum reclamante, proſtrata, Chriſtianæ rei incremento, profanata. ſed hæc ad ſequentem potiùs annum ſpectant; conſtat enim antequàm Romam accederet, Nicomediæ hyemaſſe.

Mammæa. Mammæam Heliogabali Materteram, Alexandri, qui poſt Illum imperauit, Matrem, Fœminam laudatiſſimam, dum adhuc Antiochiæ eſſet, Origenem ad ſe vocaſſe, ab eoque de Chriſti Fidè edoctam tradunt. Origenem porrò, cum hoc ipſo tempore Romam veniſſe conſtet, cum eadem veniſſe par eſt credere.

An-

Chri. Ann. 221. *Euſeb. ī chro. & l.6. c. 15.* Antonino Heliogabalo ſecundum iam annum imperāte, moritur Zephyrinus, exacto Pontificatus anno XIIX. Hunc, ſi Martyrio affectum concedimus, quod quidam tradunt, haud dubiè id ſubijt, quòd Heliogabalo morem gerere abnuerit iubenti (vt Lampridius tradit) Religionem quoque Chriſtianam ad ſuum Deum referri. *Zephyrini mors.*

Zephyrino Succeſſor datur Calliſtus, Patria, & ipſe Romanus. *Calliſtus Papa.*

Pāuin. ī add. ad Pla & de Ro. Pont. Hoc tempore, cum Heliogabalus ad agitandas Elephantorum quadrigas, ad Vaticanum Sepulcra quædam dicatur diruiſſe, quidam exiſtimarunt tùnc Apoſtolorum Corpora ad Catacumbas fuiſſe tranſlata. verum, & ſi daremus, Petri ſepulcrum fuiſſe tùm dirutum, quid cauſæ erat, vt Pauli quoque corpus via oſtienſi moueretur? huius ſanè tranſlationis cauſam, ac tempus alibi tomo primo ex Gregorio tradidimus. *Greg. l.3. ep. 36.*

Chri. Ann. 222. *Euſeb. ī chro. & hiſt. l. 6. c. 24.* Vigeſimo ſecundo huius ſæculi anno (vt Euſebius tradit) Iulius Africanus Chriſtianus Hiſtoricus, & omni doctrinæ genere excultus in Paleſtina cum eſſet, Legationem ad Cæſarē ſuſcepit de reſtituenda Nicopoli Paleſtinæ Vrbe, quæ Emaus antea dicebatur; quod cum impetraſſet, ſequenti anno Vrbs ea inſtaurata eſt. Hunc familiariter fuiſſe vſum Origene, atque Heracla Origenis Auditore, eodemque Ale-

Digitized by Google

xandrino Antiſtite idem Euſebius teſtatur.

Sequenti anno Alexander Mammeæ Filius à Conſobrino Heliogabalo dictus eſt Cæſar, & Ipſe vix pueritiam egreſſus. imò, vt Idem poſteà Senatui teſtatum voluit vno eodemque die, nouo exemplo, ſupremas omnes dignitates adeptus eſt. *Chri. Ann. 223.* *Lãpr. Dio & Herod*

Heliogabali mors. Optimæ indolis Adoleſcente, ſic ad ſumma euecto, Heliogabalus ipſe occiſus, raptatuſque per vias, in Tyberim proiectus eſt Imperij anno IV. ætatis non amplius XIIX. *Chri. Ann. 224.*

Alexãder Imp. Alexander omnium aſſenſu Imperator acclamatus optimis Principibus æquatus eſt; tantùm vel rara eius indoles, vel materna inſtitutio valuit. fuiſſe autem Illum ſi non Chriſtianum, Chriſtiani certè nominis ſtudioſum ſatis conſtat. *Chriſtum colit.* Chriſti porrò Imaginem in ſuo Larario habuiſſe, ac coluiſſe, Lampridius tradit. Templum quoque illi extructurum fuiſſe memorant, niſi inhibitus ab ijs fuiſſet, qui, ſacros libros conſulentes, repererant, omnes Chriſtianos futuros, Templa autem reliqua deſerenda. tradit inſuper idem Author, cum Chriſtiani locum quemdam publicum occupaſſent (haud dubiè ſacræ inibi Ædi excitandæ) illudque Popinarij vendicarent, Alexandrum pro Chriſtianis reſcripſiſſe, cum diceret, ſatius eſſe Deum quacumque ratio- *Pro Chriſtianis reſcribit.*

ratione ibi coli, quàm Popinarijs dedi. fuiſſe autem locum illum qui Taberna Meritoria vocabatur, ibique excitatam fuiſſe Ædem, quæ adhuc extat S. Mariæ trans Tyberim multa perſuadent.

hri. nn. 15. ct. c. & 7.

Prouinciarum Rectores ſi quos deſtinaſſet, nomina proponebat, hortans Populum, vt, ſi quid criminis illi haberent, ederet, probaretque. morem autem hunc à Chriſtianis ſumere ſe laudabiliter exiſtimabat, qui, pari ratione, in eos, qui Epiſcopi eligendi erant, aut ad aliud quodcumque munus aſſumendi inquirebãt. *de qua Chriſtianorum conſuetudine vide quæ hic Author ex Origene, ac alijs tradit.*

Chriſtianos imitatur.

Iuris peritiſſimos Viros in conſilia adhibuit; inter quos Vlpianus, Paulus, atque Pomponius erant. amotis perditiſſimis hominibus, quos Heliogabalus publicis, priuatiſque Aulæ miniſterijs præfecerat: quamquam ex his Vlpianus, alijque non nulli Chriſtianis plùs nimio erant infenſi, in quos iure inuehitur Lactantius. itaquè Alexandrum moribus ex ſe innocuum, tranſuerſum aliquandò egerunt: Mammæa quoque horum fortaſsè inſtinctu, cum Pietate Clementiam, aliaſque, quibus abundè pollebat animi dotes amiſit; ſæuitiam, atque auaritiam induit. quibus Filium exoſum, militibus præcipuè, reddidit, à quibus & occiſus eſt, vt ſuo loco dicturi ſumus.

Iuris Periti inſignes.

Martyres ſub

Alex. Vlpiani ſæuitiæ in primis tribuitur Calliſti Martyrium, quem, vt Acta teſtantur, ad eius conſtantiam expugnandam, fame diutiùs maceratum, ac fuſtibus quotidie cæſum, è feneſtra tandem præcipitem actum, ac puteo demerſum conſtat. extat ea ipſa domus, qua cuſtodiebatur, in Templum efformata; extat puteus, in quem coniectus. paſſi quoque Martyrium leguntur ſub eodem Alexandro, ſeu verius Vlpiano, qui, Prætorio Præfectus cum eſſet, ſumma tùm authoritate pollebat, Calepodius Presbyter, Palmatius, quem Conſularem vocant, cum Vxore, ac Filijs, alijſque de eius domo ad XL. Simplicius & ipſe Senator cum Seruis, ac Clientibus LIIX. Fœlix item cum Vxore Blanda, quorum capita per diuerſas Vrbis portas affixa dicuntur ad Chriſtianorum terrorem. His adnumerandi Priuatus, & Aſterius Presbyter.

Ieiunium quatuor. Calliſtus moritur. Vrbanus ſuccedit. Cœmeteria.

Cæterùm Calliſtum quatuor anni Temporũ ieiunium Apoſtolica traditione ad ea ſeruatum tempora decreto ſanxiſſe tradunt. ſexto deindè Pontificatus anno vita functum Succeſſorem Vrbanum habuiſſe. *Quòd autem de Calliſti Cœmeterio, alijſque ſæpè incidat mentio, hic de Cœmeterijs Author fusè, atque eruditè diſſerit.*

Quo de poſtmodum argumento ſub nomine Roma ſubterranea, dum hac

ipſa

ipſa à nobis ederentur, Antonij Boſij Opus poſthumũ Italico idiomate, multiplici notatũ Schemate, in lucem prodijt, collato ſtudio à Ioanne Seuerano.

Chri. Ann. 227. Quartum Principatus annum auſpicatus Alexander, pluribus legibus promulgatis, optimum Reip. ſtatum reſtituere conatus eſt, Heliogabali moribus, atque inſtitutis deprauatum. itaque Lenonum, Meretricum, atque Exoletorum vectigal in ſacrum Ærarium inferri vetuit, publicis quibuſdam vſibus attributum. Exoletos autem voluit proſcribere, *ſed veritus eſt* (inquit Lampridius) *ne prohibens publicum dedecus, in priuatas cupiditates corrupti Ciuium mores exardeſcerent*. equidem Chriſtianis Principibus laus hæc reſeruabatur, vt his ſordibus Vrbẽ, atque Orbem emundarent; quod primùm Philippus, Conſtantinus poſteà, lege lata, præſtiterunt. At cum multa Alexander laude digna ſtatuerit, illud ſanè reprehenſione non caruit, quod Mathematicos Genethliacos publicè vaniſſimã profiteri artem, non permiſerit modò, ſed etiam iuſſerit. *Alexãdri nota.*

Proximo deindè anno, præter alios nonnullos, in Martyrologijs recenſitos, Martyrij coronam Romæ eſt conſequuta Martina Virgo quod eius, vt putarunt, excantationibus Apollinis Ædes corruiſſet. *S. Martina V. & Mart.*

Huius ipſius Virginis, neque eius tantum, ſed Concordij quoque, Epiphanij, Socijque, cuius nomen non proditur, ſacra Reliquia, poſt hanc ipſam Epitomen à nobis ſcriptam, Roma inuenta, atque exhumata, decentiùs recondita, atque impenſiùs deinceps coli ſunt cœpta. opera precium erit, rem paucis, pro inſtituti noſtri ratione, hic tradere.

Eſt Romæ Templum ad ipſas Capitolij radices, non longè à Seueri Arcu, ac Carcere Mamertino, Pictoribus, qui in Vrbe degerent, ſuperioribus annis à Sixto V. Pont. Max. attributum, ex ipſis, vt fama eſt, Martis olim Fani ruderibus excitatum. antequàm illud conderetur, Hortum inibi fuiſſe tradunt Fano ipſi adiacentem, in quem ſacræ huiuſmodi Reliquiæ ex Via Oſtienſi tranſlatæ ab Antero Papa decennio ferè poſt Martinæ obitū dicuntur. cæterùm rei memoria, commētarijs rudiori ſtylo ſcriptis, nec impreſſis commendata pænè exciderat. Hoc ipſo in Tēplo Petrus Berrettinus Cortonēſis, eximius huius æui Pictor, nec inferioris notę Architectus (quem tamen non Ars magis, quam ſingularis aduerſus Deum, ac Cœlites Religio commendat) Sacellum extruebat, vbi & humari ſe, poſt obitum, optabat. ergò in ipſa telluris ad ſepulcrum ſuffoſſione, ac egeſtione, ſacra hæc

hæc Pignora theſauro quolibet potiora inuenta ſunt VIII. Kal. Nouembris anno a partu Virginis quarto, ac trigeſimo ſupra milleſimum, ac ſexcenteſimum. erant autem teſtacea in Arca duos inter parietes vnà cum plumbi lamina, ac marmorea tabula, quarum hæc Martyrum habebat nomina, illa, licet inſcripta, literis tamen temporis diuturnitate ſemideletis, perlegi nequijt, porrò Virginis Caput, quod dignoſci haud ægrè potuit, breuiori erat in Patera ex cupro. & perbellè accidit, vt quæ, Vrbano Pontifice, certamen inijuerat, Vrbano quoque Sacrorum Antiſtite, veluti rediuiua, *Romæ* iterum triumpharet. res ſummo cum totius Vrbis plauſu peracta, religioſa multorum ſtudia accendit. itaquè & Franciſcus Cardinalis Barberinus ipſius Vrbani ex Fratre Nepos Templum ipſum vetuſtate labefactatum remoliri inſtituit inſigni ſchemate atque operis in primis nouitate viſendum eodem Petro architectante.

Iam verò ipſa ſacrorum Pignorum reconditio, nobis ſpectantibus, peracta eſt poſtridie Iduum Ianuarij ſequentis anni, cui Franciſcus idem Cardinalis, Sacris ibidem antea operatus, interfuit, cumque Eo Martius Ginnettus, & ipſe Cardinalis, ac Pontificius in Vrbe Vicarius, Epiſcopi præthereà duo, Tigrimius Tigrimius

Aſſi-

Aſſiſienſis, Thomas Saluiatus Collenſis, alijque non pauci Sacerdotalis præſertim Ordinis Viri. ad hæc Symphoniacorum Pœana ſacrum concinentium chorus. & Martinæ quidem Caput argentea in patera, oſſa reliqua, ipſaque patera, cypreſſina in Arca oloſerico villoſo conueſtita collocata ſunt. Arca ipſa, plumbo tecta, aliam in Arcam alabaſtrinam coniecta. trium aliorum Martyrum Capita argentea Arcula clauſa ſunt, arcula ipſa, ac oſſa reliqua Arcà alià & ipſa cypreſſinà, conueſtita, ac plumbo tecta. hæc demum alia marmorea grandiori. locus ipſe, anteà concameratus, magnæ molis lapide obſtructus eſt, oſtiolis nihilominus, ſeu feneſtris, è ſuperiori Conditorij parte, ad ipſa ſuperimpoſitæ Aræ latera, relictis, ærea crate communitis. Chri. Ann. 229.

Ad annum porrò Alexandri ſextum Euſebius recenſet inter Scriptores Eccleſiaſticos Geminum Antiochenum, Beryllum Boſtrenum in Arabia, & Hippolytum, qui Portuenſis fuit Epiſcopus. quorum etiam opera recenſet, & ex Eo Hieronymus. Hippolytum autem, alioſque non paucos ad Oſtia Tyberina, ipſoque in Romano Portu Martyrium adeptos, ex Romano Martyrologio conſtat.

Euſeb. chron. & Hiſt. l. 6. c. 2. 14. 16 & 26. Hier. d ſcript. Eccl.

Origenes creatur

Quadrageſimum amplius ætatis annum Origenes magna cum eruditionis Chri. Ann. 230.

Euſeb. 6. c. 7 nis fama exegerat, cum, in Palæſtinam profectus, à Theoctiſto Cæſareæ, ac Alexandro Hieroſolymæ Epiſcopo Presbyter conſecratur. hoc cum reſciſſet Demetrius Epiſcopus Alexandrinus, ſiuè æmulatione ac liuore, vt Euſebius putat, ſiuè Dei zelo, vt alij exiſtimant; literis ad eoſdem Epiſcopos, alioſque complures datis, occultum hactenus Origenis facinus, ſpontaneam euirationem, non diuina tantùm lege, atque Eccleſiaſticis ſanctionibus, ſed humano etiam iure vetitam, euulgauit. ea de re maximæ ſunt turbæ excitatæ; pro Demetrio alijs, alijs pro Origene, & Paleſtinæ Epiſcopis voce, ac ſcriptis propugnantibus. Euſebius teſtatur Apologiam ſe pro Origene (quæ tamen non extat) ſex libris diſtinctam edidiſſe. *Presbyter.* b. c.

Cæterùm Origenes, ſextam ſacrorum librorum verſionem, incerto Authore, nactus, laborioſiſſimum Opus aggreſſus eſt. ſex quippè huiuſmodi verſiones. ſex veluti columnis diſtinxit; ad has autem, & duas alias, Hebræum contextum habentes, addidit. & à ſex quidem verſionibus Hexapla, ab octo autem columnis Octopla, Opus illud nuncupatum eſt. *De his omnibus editionibus, in primis verò de ea, quæ Ptolemai Philadelphi iuſſu facta eſt, fusè hic diſſerentem Authorem conſule. qui ad ſequentem quoque an-* *Origenis inſigne opus.* *Sacrorũ librorũ.*

editiones. *annum multa addit de Origene eiuſque cum Demetrio contẽtionibus, tùm de quibuſdam eius Operibus, ac erroribus in eis detectis.*

Cæciliæ martyrium. Hùc ſpectat Cæciliæ Virginis nobiliſſimæ, glorioſum Romæ certamen, multorum Encomijs celebratum. Hanc, poſt Valeriani Sponſi; ac aliorum cædem, Almachius Vrbis Præfectus balnei vapore domi necandam curauit; in eo illæſam diutiùs permanſiſſe poſtquàm cognouit, immiſſo Spiculatore, gladio tolli iuſſit. Is tribus ictibus conſternatam, mortuam ratus, Capite non dùm abſciſſo reliquit. hoc pacto vulneratam triduo ſuperuixiſſe tradunt, dum, quæ reliqua Ei erant, pauperibus largiretur. ſupereſt adhuc eius in ædibus excitatum poſteà templum; quod cum non multis ab hinc annis (*poſt quàm hæc ipſa Baronius ſcripſiſſet*) Paulus Cardinalis Sfondratus Gregorij XIV. ex Fratre Nepos *nobis ſpectantibus* inſtauraret, tellure altius egeſta, magno cum totius Vrbis plauſu, ſacræ Virginis Corpus, marmoreo in tumulo inuentum eſt, ita vt conditum à Paſchali fuerat ante annos tunc DCCLXXVIII. ab hoc Martyrij tempore DLXXXIX. non reſupinum illud quidem, vt moris eſt, ſed vt in lectulo iacens in dexterum latus propendens, contractis non nihil ad

Chri. Ann. 232.

Corporis inuẽtio.

Infra lib. IX ad an. Chri. 821.

mo-

modeſtiam genibus, vt Virginalem agnoſceres verecundiam. Antequàm iterum humo, Regio ornatu, atque impenſa conderetur, innumeræ Virginis, veluti in latus dormientis, Imagines marmore, ære, ac penicillo expreſſæ toto pœnè Chriſtiano orbe diſtributæ, vænales hodieque habentur.

Chri. Ann. 233. At Vrbanus Pontifex, qui Cæciliæ ſanctioris vitæ, Valeriano autem, ac Tiburtio Fratri, alijſque permultis, Chriſtianæ Religionis ſuſcipiendæ, ac Martyrij ſubeundi Author fuerat, non diù ſuperſtes fuit, Martyrio, & ipſe, coronatus, anno Pontificatus ſeptimo. de eo, præter cætera, in libro de Romanis Pontificibus hæc habentur. *hic fecit miniſteria Sacra omnia argentea*. quo loco ſummoperè animaduertendum eſt, eo ipſo tempore ſacras Chriſtianorũ Ædes augeſcere huiuſmodi ſplendore cæpiſſe, quo Idolorum Templa decreſcere. quippè Alexander aurum, argentumuè inferre Templis aliorum Principum more neglexit, illud Perſij vſurpans *in Sanctis quid facit aurum?*

Geg. Tur. d. glor. mart. c. 38. Lãpr. in Alex. Herod l. 7.

Maximinus autem; qui poſt eum imperauit, ita non intulit, vt ſacrilegè ea potius ſpoliauerit.

Euſeb. l. 6. c. 23. Vrbano interim ſublato, Pontificatum init Pontianus. At Origenes docendi munere intermiſſo, Tyrum ſeceſſit Sacras inibi Literas commenta- *Pontianus Papa.*

rijs

rijs illuſtraturus. *hic ab Authore inſigniores eius Diſcipuli, eorumque res geſta recenſentur.* in His fuit Gregorius cognométo Thaumaturgus, cuius laudes Gregorius Nyſſenus copioſius affert: tùm Athenodorus, Gregorij Frater; Alexander qui, vt idem tradit Nyſſenus, ex Philoſopho Carbonarius factus, ea ſub perſona diù latuit, donec à Thaumaturgo agnitus, Cumanę apud Pontum Epiſcopus legitur.

Origenis Diſcipuli Greg. Thaumaturgus. Alex. Carbonarius

Greg. Niſſ. in Vita. Chri. Ann. 234.

Demetrio, quem diximus, Alexandrino Epiſcopo vita functó, illius vicem ſubit Heraclas; Dionyſio interim, ex Origenis Auditoribus, ſacras literas Alexandriæ profitente, Ammonio quoque Chriſtiano Philoſopho ibidem docente, à quo Plotinus, inſignis & ipſe Philoſophus, Porphirij Præceptor, edoctus eſt. Longinus etiam humanam Philoſophiam per eadem tempora illuſtrabat, cuius in Ammonium, atque Origenem, apud Euſebium, extat encomium. Ammonium porrò Chriſtianam deſeruiſſe Religionem, impudentiſſimè Porphirius mentitus eſt, quem Euſebius, ac Hieronymus refellunt. *hac ſumpta occaſione Author Philoſophia ſtudium Sanctorum Patrum authoritate commendat, illudque Chriſtiana Fidei proficuum magnopere fuiſſe contendit,* quamtumuis multi eo abutantur, inque abſurda deliria, atque adeò in magicas

Euſeb. l. 6. c. 20. & ſeqq. Porph. in Vita Plotini

Ammonius Plotinus & Lõginus Philoſophi.

gicas

Digitized by Google

gicas artes prolabantur, quod Plotino in primis, atque Porphyrio vſu venit. conſtat autem, ne quis errore ducatur, præter Ammonium, quem modò laudauimus ex Platonis diſciplina Philoſophum, alium quoque Athenis Peripateticum floruiſſe.

Plotinus & Porphyrius magi.

Chri. Ann. 235. 236. *Herod l.6.lã-pr. in Alex.*

Trigeſimo quinto huius ſæculi anno vacuo præterito; ad ſequentem ſpectat Alexandri Romani Cæſaris de Artaxerſe Perſarum Rege parta Victoria, quam, ipſe Cæſar ad Senatum glorioſè commendat, aitque habuiſſe Hoſtium caſtra Elephantos turritos ſeptingentos, ex his ducentos interfectos, trecentos, captos (ex quibus decem, & octo Romã perducti ſunt) falcatos currus mille. equitum centum viginti millia. actus itaque triumphus ſpecioſiſſimus, ſupplicationeſque de more indictæ.

Romanorum de Perſis Victoria.

Ferunt hoc anno Thomæ Apoſtoli Corpus ex India Edeſſam tranſlatum. vtcumque ſe res habeat, illud certè Indi adhuc ſe poſſidere contendunt, vt partem tantùm ademptam, ſatius ſit affirmare.

Thomæ Apoſtoli corpus trãſlatũ.

Chri. Ann. 237. *Euſeb. & Caſſiod in chron.*

Verùm Alexander Imperij annum auſpicatus XIV. ætatis XXX. cum in Germanica expeditione eſſet, Maximini dolo, cum Mammęa Matre occiditur. Pontiani Pontificis exilium vltus eſt Deus, quem ille paulò antè in Sardiniam deportari iuſſerat. tùm

Alexãder occiditur.

Maxi-

Digitized by Google

Maximinus Imp. Maximinus ab exercitu Imperator acclamatur, homo apud Thraciam natus, quem ob corporis vires, atque enormem ſtaturam, militibus ſpectatum, Alexander Tyronibus inſtituendis præfecerat. Is nihil prius ſibi faciendum exiſtimauit, quàm vt omnes Alexandri familiares, atque vtcumque ſtudioſos tolleret: in quibus multos fuiſſe Chriſtianos Euſebius, & alij tradunt. tùm quòd terræmotus frequentes eo ipſo tempore, maxima cum Vrbium, ac Regionum clade, exiſterent; veteres in Chriſtianos calumniæ renouantur; noui Cæſaris iuſſu vehemens perſequutio inſtauratur. ea plærique omnes Eccleſiarum Antiſtites, atque Miniſtri, aut dilabi, aut dira ſupplicia ſubire coguntur. Hac *Pontiani martyriũ.* eadem procella ingruente Pontianus apud Sardiniam, quaſi non ſatis exilio mulctatus, Tyranni iuſſu fuſtibus ad mortem cæſus eſt. Pontiano ſuble- *Anterus PP.* ctus Anterus, Græcus genere, diutiùs Pontificatum nequaquàm geſſit, ex iurato in Sacerdotes bello, ſequenti ſtatim anno, & ipſe, interemptus. Poſt Pontianum quidam numerant Cyriacum quemdam, ſed nulla Antiquorum authoritate, ex commenticijs tantùm Vrſulæ ac Sociarum Actis, in Martyrologij notis à nobis refutatis.

Iul. Capit.

l. 6. c. 21. Orig. in Io.

Maximinus, parta de Germanis victoria, apud Sirmium Pannoniæ Vrbem

bem hyemauit: Maximinum Filium Cæſarem dixit. inſcitia autem Scriptorum, aut librariorum factum, vt multa Martyrum certamina non ſatis conſtet, ſub hoc nè, an ſub Galerio acciderint, quem Maximianum appellatum, Maximinum aliqui dixerunt, an etiam ſub Alio, qui, à Galerio Cæſar dictus, Iouius cognomento eſt appellatus.

Chri. Ann. 238. 239. Anterum ea præcipuè de cauſa Martyrium ſubijſſe tradunt, quòd diligentiori cura Martyrum Acta per Notarios iam tùm à Clemente inſtitutos deſcribi curaſſet. *qua occaſione, nonnulla de Notarijs eleganter ab Authore tradita hic habes.* *Notarij.*

Euſeb. l. 6. c. 22. Poſt Anterum, Pontificatum adeptus eſt Fabianus, Columbæ indicio quæ in eius Caput conuolauit. *Fabianus Papa.*

Iam verò omnibus, non Romæ tantùm, ſed per Romanum vbique Imperium Tyranni ſæuitiam auerſantibus; in Africa primum Gordiani Pater, ac Filius Imperatores acclamati; ſed ſtatim à Maximini factione ſublati, tùm Romæ à Senatu Maximus Pupienus, & Clodius Balbinus, qui Gordianum Puerum Cæſarem dixerunt, Auguſti appellati. aduerſus nouos Principes Maximinus cum exercitu properans Aquileiæ cum Filio interemptus eſt. neque ita multò poſt ipſis quoque Maximo, ac Clodio ex mili- *Maximinus cum filio occi*

militum tumultu extinctis, rerum ſumma ad Gordianum delata eſt.

Gordianus Imp. *Babilas Epiſcopus Anthioc.* Cebino Antiocheno Epiſcopo vita functo ſufficitur Babilas, inter orientales Antiſtites celeberrimus. de quo ſatis dictum in noſtris ad Romanum Martyrologium notis. Chri. Ann. 240. 241.

Gordiani Imperio pace Chriſtianis parta multa alia Origenem ſcripſiſſe Commentaria memorant. In Africa XC. Epiſcoporum Concilium aduerſus Priuatum Hæreticum coactum: aliud que in Arabia aduerſus Beryllum Boſtrorum eadem in Prouincia Epiſcopum. Chri. Ann. 242. *Euſeb. l. 6. c. 25. Cyprian. ep. 55.*

Gordianus i Perſas. Bello Perſico iterum exorto, Sapore Rege Artaxerſi illatam ab Alexandro cladem vlciſci cupiente, & iam Syriam populante, Gordianus, conſcripto exercitu, eò proficiſcitur, ducta prius vxore Filia Miſithei Viri ſpectatiſſimi, quem Prætorio præfectum rerum in poſterum gerendarum fœlicem Auſpicem, atque Authorem habuit. *Miſitheus Gordiani ſocer.* Chri. Ann. 243. *Iul. capit. in Gordiano.*

Ducto itaque per Mœſiam exercitu, vbi primùm in Thraciam peruenit; hoſtes, qui illùc vſque penetrauerant, fudit, fugauitque: poſtquam autem peruenit Antiochiam, quæ iam Perſarum ſub poteſtate erat, eos iterum magna clade affecit. Chri. Ann. 244.

Miſithei mors. At Miſitheus, Philippi, qui Tyrannidem poſtea occupauit, dolo, Me- Chri. Ann. 245.

dico-

dicorum opera extinguitur: Philippus ipſe Prætorio præficitur, qui regnandi libidine ſemel percitus, eo gradu conſiſtere nequaquam potuit. itaque Gordiani adoleſcentiæ prætextu, atque annonæ in Caſtris caritate, Milites impulit, vt ſe Imperij Collegam expoſcerent; quo per eos impetrato; quod vnum ſupereſſe videbatur, Collegam deijcere iam molitur. hoc cognito Gordianus, ſplendore fretus natalium, ſperans Philippo Imperium abrogari adhuc poſſe, Tribunal aſcendit, multaque apud milites queſtus, Hominem, vt beneficiorum immemorem, incuſauit: verùm nihil proficere ſentiens, minoremque ſe Philippi factione agnoſcens, æquale Imperium æquo ſe animo pati dixit; abnuentium ſpecie obſtrepentes, miſerabili ambitu rogauit, vt Cæſarem gerere liceret, tùm vt Præfectum Prætorio, deindè vt Ducem, aut Militem, denique vt viuere. precibus cum lachrymis incaſſum fuſis, Philippo ſiſtitur, regioque exutus indumento, interimitur Principatus anno VI. eius corpus ab ingratis licet militibus Sepulcro honoratum Capitolinus tradit huiuſmodi cum inſcriptione. *D. Gordiano Victori Perſarum, Victori Gothorum, Victori Sarmatum, Depulſori Romanarum ſeditionum, Victori Germanorum, ſed non Victori Philippo-*

Capit. i Gord.

Chri. Ann. 246.

Miſera Gordiani cōditio

Gordiani mors.

Gordiani epitaphiū

quod Fabiano ea confeſſione ſatis non feciſſet. Romæ cum eſſet, Plotini ſcholam aliquandò ingreſſus eſt (quod tradit Porphyrius, qui tùm aderat) Plotinus autem rubore ſuffuſus exorari ab Origene haud potuit, vt inſtitutum ſermonem proſequeretur, Eius, vt profeſſus eſt, iudicium reformidans; tantæ Origenes erat apud omnes exiſtimationis, cæterùm quid cum Fabiano egerit, non ſatis exploratum eſt. illud conſtat, haud diutiùs Romæ moratum, Orientem repetiſſe. *Origenis exiſtimatio.*

Chri. Ann. 294. *Euſeb. l. 6. c. 27.* Quarto Principatus anno, Philippus millesimum natalis Vrbis annum, magnificentiſſima munerum editione, celebrauit; eo anno Chriſtiana illum Sacra ſuſcepiſſe, ac præteritorum ſcelerum Exomologeſim feciſſe tradunt. *Philippus Imp. Chriſtianus*

Euſeb. l. 6. c. 30. Epiph. hær. 19. 53. Aug. de hær c. 32. Per idem tempus, vt Euſebius ſcribit, nouæ hæreſes apud Arabiam extiterunt, veteres quoque ſæpius iugulatæ reuixerunt. nam & ex Gnoſticorum ſchola, voce tenùs Fidem abnegare fas eſſe, &, quod hactenus nemo ſomniauerat, animas vna cum corpore interire, Iudicij porrò vniuerſalis tempore, reuiuiſcere, nonnulli docuerunt. imò rerum nouandarum ſtudium eò peruenit, vt ab eſu carnium, ex Pythagoræ præcepto, abſtinendum, &, quod abſurdum eſt magis, vnumquemque Eu- *Noua hæreſes.*

nuchum fieri oportere ; non pauci contenderent.

S. Cyprianus Carthag. Epiſc.

Quinquageſimo huius ſæculi anno Cyprianus Vir Sanctiſſimus Carthagienſi Eccleſiæ poſt Donati mortem præficitur, illuſtri apud ſuos loco natus, Senatorio clarus munere, Rhetorque, ac Philoſophus præſtantiſſimus, ad Chriſti verò Fidem haud ita pridem matura iam ætate, maximo rei Chriſtianæ bono, traductus. ſequenti anno Auguſtorum cædem quidam tribuunt, quam non niſi poſt biennium contigiſſe conſtat. Chri. Ann. 250. Chri. Ann. 251. 252.

S. Apollonia V. & M.

Verùm Alexandriæ, Magi cuiuſdam ſuaſu, maxima à ſeditioſis Ciuibus in Chriſtianos excitata eſt procella, quæ veluti præludium fuit ad Decianam, quæ mox ſequuta eſt, perſequutionem. ea ſeditione, præter alios complures, qui conuicia in Chriſtum iactare abnuentes Martyrio affecti ſunt; Apollonia prouecta iam ætate Virgo eadem ex cauſa abrepta, dentibus ad vnum excuſſis, rogo admota, carnificis præuertit officium.

Philipporum cædes. Decius Imp.

At Philippus, Veronæ cum eſſet, Decij ſcelere, Imperium pari ſcelere partum amiſit, eiuſdemque Decij factione Philippus Filius Romæ interimitur. de Filio tradunt ſenilibus illum moribus præditum, numquam riſiſſe. Patrem verò mutatis cum Religione moribus, Senatui Populoque Romano Chri. Ann. 253.

no gratum demùm extitiſſe; argumento eſſe poteſt eius poſt mortem ſequuta conſecratio, quamuis Succeſſorem habuerit inimicum. eodem ferè tempore Fabianus Pontifex Martyrij palmam adipiſcitur, exacto Pontificatus anno XV. *Fabiani Papæ martyriũ.*

Decius porrò vixdùm Imperium inuaſerat, cum, feralibus edictis, bellum Eccleſiæ intulit omnium, quæ tùm fuerant, aſperrimum; quo factum putamus, vt Romana Sedes poſt Fabiani exitum tamdiù vacauerit. huiuſmodi terrore incuſſo, multi, datis libellis, ſe ipſos deferentes, ne vitæ, aut rei familiaris iacturam facerent, Chriſti Fidem ſupplicijs nondùm admotis abnegarunt. multi fuga dilapſi, inter quos Cyprianus primum illum belli impetum declinauit, vt poſtea glorioſius triumpharet. *hoc loco Author multas ex Cypriani epiſtolis recenſet, ex quibus, & ipſius in Chriſti Martires charitas, & totius tùm rei Chriſtianæ ſtatus deprehenditur.* *Decij perſequutio* *Cypr. ep. 15. & alibi.*

At verò eorum, qui Martirij palmam adepti ſunt, tantus fuit numerus, vt vel nomina recenſere, nihil aliud futurum ſit, quàm Martyrologium retexere, aut exſcribere. *Martyres innumeris.*

Dionyſius quoque Alexandrinus de ſe, deque commiſſo ſibi grege miſerandam texit hiſtoriam, quam ex Euſebio petes. eos inter, qui huiuſmodi *Euſeb. l. 6. c. 33.*

Digitized by Google

Paulus primus Eremita.

ſe procellæ ſubduxerant, Paulus fuit, qui ſolitudinem, ceſſante quoque formidine, ita coluit, vt ad vitæ finem, quæ ſextum Conſtantij Conſulatum attigit, in ea permanſerit. Hic eſt Ille Paulus Anachoretarum facilè Princeps, cuius res geſtas Hieronymus elegantiſſimè eſt proſequutus. Neque tùm Origenes, adhùc ſuperſtes, ab huiuſmodi vexatione immunis fuit, diù, & ipſe, catenis oneratus, carceri mancipatus, Martyrij palmam nequaquam adeptus. cæterùm falsò impietatis à quibuſdam arguitur, quaſi non niſi thure demum oblato mortem effugerit. *à qua illum calumnia firmis argumentis Author hìc eximit.*

Hier. in vit.

Origenis vexatio.

Babilæ, & Alexãdri Martyrium.

Percelebres item Viri Babilas Anthiochenus, & Alexander Hieroſolymitanus, Antiſtites diris quæſtionibus, diuturno vexati carcere, effœtæ ætatis cum iam eſſent, occubuerunt.

Gregorius Thaumaturgus.

At Gregorius Thaumaturgus, vt de eo tradit Nyſſenus, cum ſuorum imbecillitatem exploratam haberet, vêritus, vt ex his multi vſque ad mortem pro pietate eſſent certaturi, Author illis fuit, vt fuga periculum declinarent, ſeque His fugæ non comitem modò, ſed ducem præbuit.

Valerianus Cenſor

Hoc eodem anno, Valeriano, ex S.C. generalis Cenſura, & in Iudices reliquos poteſtas demandata eſt, Decio id ratum habente; cum iam exercitu

citu comparato in Perſas proficiſceretur, quod ideò dictum voluimus, quiá multa in Martyrum actis hoc tempore Decio ſimul, ac Valeriano, quaſi Collegis, tribuuntur.

Chri. Ann. 254. Decio ſecundum in Imperio annum agente, innumeri omnis generis Chriſtiani, *quos Author ex eorum actis recenſet*, Martyrium ſubiere.

At Cypriano adhuc deliteſcente, Fœliciſſimus, qui illius etiam electioni fuerat aduerſatus, dirum Africana in Eccleſia Schiſma conflauit, cuius Aſſeclæ Montenſes dicti ſunt.

Poſt annuam Romanæ viduitatem Eccleſiæ, Summus creatur Pontifex Cornelius, de cuius electione, ac præclaris meritis extat Cypriani Epiſtola ad Antoninum. *Cypr. ep. 52.* *Cornelius Papa.*

Decium interim aduerſus Gothos, qui Thraciam inuaſerant, pugnantem, ac fuſum, fugatumque, obuia Palus hauſit. *Decij mors.*

Gallus, qui limitaneis præerat legionibus Imperator ab exercitu acclamatus Voluſianum Filium Collegam aſſumpſit. *Gallus & Voluſianus Impp.*

Decij interitu reddita Eccleſiæ pace, frequens Lapſorum turba glomeratim quodammodo ad eam redibat. tùm Cyprianus, non eſſe ex Eccleſiaſticæ diſciplinæ maieſtate ratus omnibus promiſcuè oſtium patere, eruditiſſimum de Lapſis commentarium

ſcripſit, ſimul ſuæ ſe Eccleſiæ, è latebris emergens, reddidit. Illud nequaquàm eſt prætermittendum, in omnibus antiquioribus Martyrologijs ad diem XIIX. Octobris inter Sanctos adſcriptam haberi Tryphoniam Vxorem Decij Cæſaris, ſepultamque in Cœmeterio apud S. Hippolytũ; hanc autem non Senioris Decij, quæ Herennia Saluſtia fuit, ſed Iunioris Coniugem fuiſſe, dictum à nobis eſt in Romani Martyrologij Notis.

S. Tryphonia Decij Iunioris, Cõiux.

Nouatus, & Nouatianus

Nouatus, qui in Africa Epiſcopus fuerat, ab eaque recedens, Romam venerat, turbas ibi non vulgares excitauit. nactus quippè Nouatianum Romanum Presbyterum, Cornelio, ob æmulationem, infenſum, Romanam Eccleſiã, vixdùm à perſequutione quieſcentem, miris artibus, cum ipſo Paſtore exagitauit. admonendus tamen eſt Lector ob ſimilitudinem tùm morum, tùm nominum, multa promiſcuè duobus hiſce huius Schiſmatis Authoribus tribui, eorumque vt nomina, ita & res geſtas confundi. porrò in Cornelium ab his iactatas calumnias, eadem ipſa ad Antonianum epiſtola Cyprianus refellit. his autem cum nihilominus apud Romanũ Clerum aliquid profeciſſent, factũ eſt, vt, Cornelij electione abrogata, à ſuæ factionis hominibus Nouatianus Romanus Pontifex crearetur. Is, vt parum ſta-

Euſeb. l. 6. c. 35.

Primũ Schiſma in

ſtabili fundamento nixam fulciret electionem, ipſos quoque Laicos, dùm eis Chriſtianam Hoſtiam proprijs manibus cõmunicaret, iure iurando ſeorſim ſingulos adegit, vt, Cornelio abdicato, ſe Pontificem agnoſcerent. Eccl. Rom.

His peractis, tàm Cornelius, quàm Nouatianus literas ad pręcipuos Chriſtiani Orbis Antiſtites dederunt. Hic inſuper Legatos ad Cyprianum, qui Prouincialium Epiſcoporum Concilium coëgerat, deſtinauit. Hi ne admiſſi quidem ſunt. Dionyſius verò Alexandrinus tam acre Nouatiano dedit reſponſum, vt à D. Hieronymo relatum, *præteriri à nobis æquo animo non poſſit, licet breuitatem tantoperè quæramus. eſt autèm tale.*

De ſcr. Eccl. in Dionyſio.

Dionyſius Alexandrinus Epiſcopus Nouatianō Fratri ſalutem. *Nolens nè ad Sacerdotiū fueris inductus, ità demum oſtendes, ſi volens ceſſeris. nam oportuit quiduis hac gratia perpeti, ne diſcinderetur Eccleſia Dei. neque minus præclarum ex hoc contigiſſet teſtimonium, quòd noluiſſes diſſidium inducere, quàm proficiſci ſolet ex eo, ſi quis recuſet ſimulacris immolare, atque adeò præclarius etiam mea quidem ſententia; ſi quidem illic vni propriaque conſulitur animæ, hic totius Eccleſiæ negocium agitur, tametſi nunc quoque ſi perſuaſeris, ſi compuleris Fratres in concordiam redire, plus*

egeris officio, quàm peccaueris erratô; atque hoc quidem haud imputabitur, illud verò laudibus feretur. cæterùm ſi, non obtemperantibus, minus aſſequeris quod vis, tamen fac modis omnibus tuam ipſius ſerues animam. hæc Dionyſius.

Decreta de lapſis. Concilio, quod diximus, à Cypriano coacto illud peractum, vt excommunicationis cēſura in Fœliciſſimum, eiuſque Aſſeclas à Cypriano promulgata, rata haberetur: Lapſis porrò, certis, pro criminum generibus, pœnis conſtitutis, Eccleſiæ oſtium apertum. ſi qui ex his Sacerdotes, aut Clerici fuiſſent, ad Laicorum communionem, non ad miniſterium admiſſi. eadem omninò Romæ, Synodo per Cornelium coacta, decreta ſunt.

Nouatus interim cum alijs nonnullis Schiſmaticorum, ſpecie legationis, in Africam Roma delatus eſt. eius diſceſſu, plærique omnes ex his, qui Nouatiano adhæſerant, quique Cornelium calumniati fuerant, reſipiſcentes palinodiam cecinerunt. Porrò Nouatum, ac Nouatianum non Schiſmaticos modò, ſed etiam Hæreticos fuiſſe ex Cypriano, & alijs teſtatum habemus; nec tantùm falſo dogmate, de Lapſis ab Eccleſia non recipiendis, imbutos, ſed alijs quoque Tertulliani, & Cataphrygum erroribus, ex quadam Stoica ſeueritate, irretitos. pecu- *Cypr. ep. 46. & ſeqq. Euſeb. l. 6. c. 35.* *Nouatianorũ hæreſes.* *Theodoret. hær. fab. l. 3*

lia-

liarem quoque illorum morem fuiſſe conſtat, vt baptizatos apud Catholicos, rebaptizarent. Sub idem tempus Barbarorum in Numidiam incurſione multi promiſcui ſexus Chriſtiani captiui abducti ſunt. ad eos redimendos indicta à Cypriano collecta, tria ferè aureorum millia, vt ipſe teſtatur, coacta, & ad Numidiæ Epiſcopos eum in vſum tranſmiſſa ſunt.

Collecta pro redimẽdis captiuis.

Cypr. ep. 60.

Chri. Ann. 255. Sequenti anno, qui Galli, ac Voluſiani ſecundus fuit, frequentior aduerſus Nouatianum Synodus Romæ coacta eſt Epiſcoporum LX. Aliud quoque Concilium celebratum tùm fuiſſe, ac Italicum nuncupatum, tradit Hieronymus, quemadmodum etiam & in Africa, quod teſtatur Cyprianus, in quo fuerunt Epiſcopi XLII. ab hoc Conuentu cum Priuatus antiquus Hæreticus iam anteà damnatus, fuiſſet excluſus; coacto ſui ſimilium Cœtu, aduerſus Cyprianum, Fortunatũ Pſeudoëpiſcopum creandum curauit, & ad Cornelium ea ſuper re Legationem mitti, quæ ab illo reiecta eſt. de hoc autem Schiſmate plura in Cypriani Epiſtolis habentur.

Euſeb. l. 6. c. 35. Hier. de ſcr. eccl. in Corn. Cypr. ep. 55.

Schiſma Carthaginienſe.

Antiochiæ inſuper Synodus Orientalium Epiſcoporum frequentia celebris coacta eſt, ea ipſa de cauſa, quod ipſa Antiochena Eccleſia Nouati Schiſmate laboraret.

Dutr. Hoc eodem anno tùm vulgaris lues *Peſtis*

decennalis. *Noua perſequutio* extitit; quæ vniuerſum fere terrarum Orbem toto deinceps decennio depaſta eſt, tùm nouum bellum aduerſus Christianos a Voluſiano, & Gallo indictum, Valerianus æquo fermè annorum curſu eſt proſequutus. huius procellæ initio Cornelius ad Centumcellas exul mittitur; quò, cum multi confluerent, aut ad eum literas darent, cumque Cerealis, à quo Cornelius cuſtodiebatur, multis cum eiuſdem cuſtodię militibus Christi Fidem amplexus fuiſſet, Voluſiani iuſſu tùm Cornelius ipſe, tùm Cerealis, viginti ferè cum militibus Romam perducti, ac in Templum Martis inducti, ei immolare cum renuiſſent, omnes capite plexi ſunt. *in Gallo, & Voluſ. Pomp. Lat. in eiſd. Euſeb. chron. Greg. Nyſſ. in Taumat.* *Cornelij Papa, ac aliorũ Mart.*

Lucius Papa. Cornelio, qui biennio ferè Pontificatum geſſit, ſublegitur Lucius, ad quem binas Cyprianus literas dedit, quarum alteræ tantùm extant. Lue, quam diximus, iam vbique graſſante, Christianorum charitas maximè enituit; in primis autem ſacrorum Antiſtitum, Cypriani in Africa, Dionyſij Alexandriæ, Thaumaturgi in Ponto: qua etiam occaſione multi Christi Fidem amplexi ſunt, qui viderent Christianam charitatem non Christianos modò, ſed ipſos æquè Gentiles amplexantem, & propriæ vitæ diſpendio opem omnibus ferentem. contrà verò alij complures, ex veteri inſtituto, Chri. Ann. 256. *Cypr. ep. 58.* *Christianorũ charitas peſtis tẽpore.*

to,

to, cladem publicam Idolorum contemptui, Chriſtianorum impietati tribuere, iactatis in eos conuicijs, Populique, ac Præſidum ſæuitia excitata. his coactus Cyprianus, declamatoria pro Chriſtianis Apologia, ad Demetrianum Proconſulem, liberrimè in Eum, ac reliquos obtrectatores inuectus eſt; ea in Oratione Lactātius aliquid deſideraſſe ſe ſcribit. nempè alia ex Profanis argumenta non tantùm ex Sacris Literis, quibus Gentiles homines fidem haud præſtarent.

Cypr. ad Demetr. — *Cypriani libertas.* — *Lact. l.5.c.4*

Sub idem tempus Cyprianus aliud Schiſma paſſus eſt, ſumma in eum audacia ſcriptis quoque editis, inſurgente quodam Florentio Pupiano, quem tamen egregiè refellit.

Cypr. ep. 69.

Hoc eodem anno, vt teſtatur Euſebius, Origenes propè ſeptuagenarius deceſſit. *de cuius erroribus, ac viciſſim laudibus multa hìc habes ab Authore ex Patribus hinc indè relata.*

Euſeb. l.7.c.1 — *Origenis obitus.*

Illud hìc nequaquàm eſt prætermittendum, errore eos omnes duci, qui Gallo, ac Voluſiano biennium tantùm Imperij tribuunt. attigiſſe etenim quadriennium conſtat. erroris porrò cauſa ea fuit, quod ipſis Auguſtis ſuperſtitibus, Valerianus ab Alpinis legionibus Imperator ſit acclamatus, inſuper, & Tribunitia ei poteſtas adiudicata. neque illi tantùm, ſed Gallieno quoque Filio, vt

ex antiquis patet inſcriptionibus.

Lucij Papæ Martyrium Lucius, annuo ferè Pontificatu geſto, ob Chriſti Fidem ſecuri percuſſus, Succeſſorem habuit Stephanum. Chri. Ann. 257.

Steph. Gallus Voluſianus & Æmilianus occiſi. Nec diuina aduerſus Cæſares vltio admodum cunctata eſt. quippè arma in Æmilianum, qui Auguſti nomen, & Ipſe, inuaſerat, ſumentes, ambo à militibus, à quibus Imperium acceperant, exitium habuerunt, apud Interamnam trucidati. nec Æmiliano Principatus fuit diuturnus, quartum intra menſem interempto. eius morte rerum

Valer. Imp. ſumma ad Valerianum delata eſt. errant; qui putant ab adepto, ſtatim Imperio Illum in Chriſtianos ſæuijſſe; ſalſum enim hoc eſſe, tradit Dionyſius Alexandrinus tùm ſuperſtes, additque Magi cuiuſdam Ægyptij ſuaſu perſecutionem Eum poſteà inſtauraſſe. *Apud Euſe l. 7 c.* Dum itaque Eccleſia ab ea quieuit, Cyprianum de more Synodum *Cypr. ep. 6 & 6.*

Aqua in Miſſa offerri vetita ex ſuæ Prouinciæ Epiſcopis coëgiſſe conſtat, in qua inter cætera reprobatus eſt eorum error, qui pro vino aquam in ſacroſancto Sacrificio offerebant. id moris apud quoſdam perſequutionis tempore inoleuerat metuentes, ne ex vini odore à matutino Sacrificio, & Sacræ Synaxis perceptione proderētur. memorabilis etiam querela ad eam Synodum perlata de Chriſtiano Homine, qui moriens Preſbyterum Filijs Tutorem reliquiſſet,

cum

Digitized by Google

cum iam extaret decretum, ſi quis id auſus fuiſſet, pro eo Sacrificium ne offerretur. non enim mereri apud Altare Dei in Sacerdotis prece eum nominari, qui ab Altari Sacerdotem auocauerit. *Clericis tutela vetita.*

Chri. Ann. 258. Cæterùm quam pridem Cathaphryges, recentius autem Nouatiani Catholicam Eccleſiam perturbarunt, cum Lapſos, quamtumuis pœnitentes, ſeuerius reijciunt, alij iam in contrariam omninò partem recedentes, non minus infeſtam habent. Horum Dux, quem diximus, Fœliciſſimus apud Africam Epiſcopis nonnullis libelli labe maculatis, eaque de cauſa gradu motis, in ſceleris ſocietatem aſſumptis, ità viciſſim recipiendos eſſe Lapſos aſſerebat, vt, nulla Exomologeſi facta, nullo gradus, atque honoris diſpendio, ad priſtinas dignitates reſtituerentur. His nonnulli, etiam Hiſpaniæ Epiſcopi, pari infames dedecore, acceſſerunt; in quos omnes Cyprianus, datis ad Romanum Pontificem, aliaſque Eccleſias literis acriter inuectus eſt. *Ep. 68.*

At verò cum Iconij Aſiæ Vrbe, coactis ibi multarum Ciuitatum Epiſcopis, decretum fuiſſet, rebaptizandos eos eſſe, qui ex Hæreticis ad Eccleſiam ſe recepiſſent, quod & anteà placuerat Tertulliano, atque Agrippino Carthaginienſi Epiſcopo, Decretum *Dogmu de iterãdo baptiſmo.*

Digitized by Google

tum huiuſmodi Africæ Epiſcopi, Cyprianus in primis, ratum habuerunt, tantaque animi obſtinatione propugnarunt, vt de tanti Viri, ac totius Prouinciæ Schiſmate trepidatum ſit. Sanè Stephanus pro ſumma in Eccleſiam authoritate, qui apud Iconium conuenerant, Epiſcopos excommunicatione perculit: Cypriano, ac reliquis Africæ Epiſcopis, diù monitis, nè ab Apoſtolicis traditionibus vellent recedere, tandem perſuaſit. Orientales quoque Antiſtites, Dyoniſio Alexandrino (qui eiuſdem fuerat ſententiæ) præcipuè adnitente, Stephano tandem aſſentientes, eidem, ac Catholicæ cum eo Eccleſiæ, Chriſtianæ concordiæ fœdere iuncti ſunt.

Chri. Ann. 259. *Euſeb. l. 7. c. 3. 4. Hier. de ſec. eccl. in Cypr. Aug. de Ciu. Dei l. 18. c. 52. Oroſ. l. 7. c. 22*

Valeriani perſequutio

Per idem tempus Valerianus octauam, vt numerant, Perſecutionem in Chriſti Gregem excitauit ſæuam adeò, vt Sanctiſſimus Vir Dyoniſius Alexandrinus Antichriſti tempora aduentaſſe putauerit. *quæ verò hoc anno Romæ ſunt geſta, ex Actis Hippolyti, & Sociorum Martyrum Author hic affert. quemadmodum etiam quæ ſequenti, quo Stephanus, aliĳque permulti Tyranni iuſſu mactati ſunt.* rexerat Is Romanam Eccleſiam annis paulò amplius tribus, cum ei Sixtus ſubrogatur. ad Hunc eiuſdem Dionyſiĳ apud Euſebium extat Epiſtola, qua eum conſulit, rebaptizandus ne eſſet, qui

Stephani Papæ Martyrium.

Sixtus Papa II.

Chri. Ann. 260. *Euſeb. l. 7. c. 8*

qui alieno ab Eccleſiæ ritu baptizatum ſe apud Hæreticos affirmabat. quo ſingularis Dyoniſij, modeſtiæ iuncta, elucet prudentia, qui in caſu ſatis explorato, Eccleſiæ ſcandalum adhuc timuit, ne in antiquum errorem relabi videretur. cæterùm quamquàm Sixti reſponſum non habemus, par eſt credere huiuſmodi fuiſſe, vt diceret eorum demum Hæreticorum ratum habendum eſſe Baptiſmum, qui præſcriptam ab Eccleſia formam adhibuiſſent. quod & in Nicœno quoque, ac Laodicenſi Concilio edictum reperitur.

Nica. Conc. c. 19. Laod. c. 8.

Dionyſij, & Cypriani exilium.

Quæ hoc anno Dionyſius ab Auguſtali Ægypti Præfecto Æmiliano ſit paſſus, quæque alibi alij, ex Euſebio præſertim petenda ſunt, Cypriani verò primum certamen, atque exilium, ex eius literis, & peculiaribus Actis, quæ adhùc extant.

Euſeb. l. 7. c. 5

Sabellius hæreſiarcha.

Prodijt hoc eodem tempore Sabellius, non tàm nouæ Hæreſis Inuentor, quàm veteris, iam abolitæ, Inſtaurator. Is Sacroſanctam Trinitatem non vnum tantùm Deum ſed & vnam tantùm eſſe Perſonam affirmabat, nomine tenùs, non niſi ex effectibus diſtinctam, proindèque non Filium ſolùm, ſed Patrem quoque, ac Spiritum natum, ac paſſum; hoc ille non à Noëto tantùm Præceptore potuit addiſcere, ſed ab alijs qui multis ante

Noë-

Noëtum annis idem ſomniauerant; de His enim, qui Patripaſſiani ſunt dicti meminit Cyprianus, & ante eum Tertullianus, omnium verò primus Ignatius. aliud quoque ex Hermogene eſt mutuatus, Materiam nempè ingenitam, ſiue improductam eſſe. *Habes hic apud Authorẽ alias quoque Hæreſes eorum, qui Angelos pro Dijs colerent: qui coniugia damnarent: qui rerum poſſeſſionem illicitam affirmarent.* ſed hi ſibi ipſis ferè delirarunt.

Cypr. ep. 73. Tert. de præſcript. c. vlt. Ignat. ep. ad Phil. Epiph. hær. 57.

Chri. Ann. 261.

Cypr. ep. 82. Martyrol. 6. Aug.

Sixti Papæ Martyrium. Dionyſij ſucceſſio. Laurẽtij Martyriũ.

Cum in dies Tyrannus ob Chriſtianorum conſtantiam efferatior redderetur, non eorum modò Conuentus vetuit, ſed quoquo modo ingreſſum in Cœmeteria. in huiuſmodi ergò legem peccantem Sixtum, ipſo in Calliſti Cœmeterio obtruncat. moritur Sixtus Pontificatus anno nondum expleto, cui Succeſſor poſt menſem datur Dionyſius, qui vitam duxerat ſolitariam. triduo à Sixti cæde Laurentius Diaconus, omnium ore, ac ſcriptis celebratum Martyrij egit triumphum. Hunc eodem in ſtadio ſequitur, atque adeò poſt ſexquimenſem aſſequitur Cyprianus, qui exilio, vt diximus, mulctatus fuerat, noui Proconſulis iuſſu reuocatus, capitis iudicium ſubijt. *Huius memorandum certamen ex eius Actis, & ex Pontio eius Diacono, qui interfuit, fusè Author recenſet; quem require. quemadmodum*

S. Cypriani Martyrium.

Chri. Ann. 262. *dum, & alia innumera Martyrum certamina ad ſequentem annum ſpectantia ex Romano Martyrologio, alijſque probatis Actis referentem.*

Chri. Ann. 263. *Trebel. in Gallie. Euſeb. l. 7. c. 17. Oroſ. l. 7. c. 22.*

Clades publica. Sexageſimus tertius huius ſæculi annus maximis toto Orbe cladibus inſignis fuit. vulgaris quippè lues Romæ tantùm quinque hominum millia vno die extulit: Alexandriam aliaſque inſigniores Vrbes dimidia plus parte abſumpſit. Terræmotus integras hauſerunt Ciuitates, Mare, ac Flumina exundantia commiſſa terræ ſemina aut merſerunt limo, aut impetu deterſerunt. *Dianæ Templũ incensũ.* Epheſi Dianæ Templum cum Aſianis diuitijs conflagrauit, inſigniora quæque ædificia vbique corruerunt. Tyranni Romanum Imperium conciderunt. *Valer. infortuniũ.* Valerianus ipſe Auguſtus effuſi Chriſtiani ſanguinis abundè pœnas dedit, à Sapore Perſarum Rege victus, captuſque, totoque vitæ tempore ignominioſiſſimè habitus. quippè Rex Barbarus proſpera elatus fortuna, equum aſcenſurus Auguſti tergum premere conſueuit. adeò nulla maieſtas ab extremo etiam Fortunæ ludibrio tuta eſt. At Gallienus paternam iniuriam ita non vltum iuit, vt, ne tentato quidem bello, miſerabili illum in ſeruitute conſeneſcere æquo animo tulerit, non prius Patris memor, quàm mortuum illum audiſſet; tùm demum in-

ter Deos retulit, quem infrà homines eſſe ſuſtinuerat. huiuſmodi porrò clades, in rem noſtram verſæ, Chriſti Fidem maximè auxerunt. Barbarorum præcipuè incurſiones, à quibus cum Chriſtiani complures captiui abducerentur, diuinam apud eos ſementem propagarunt. *Sozom. l. 2. c. 5*

Sabellius à Dionyſio impugnatur. Hæc inter Dionyſio Alexandrino Antiſtiti ad peſtilentiæ, famiſque cladem, ad belli Ciuilis pariter, ac externi incommoda, quæ, Æmiliano Tyrannidem occupante, Prouinciam vexarunt; aliud cum Sabellianis bellum acceſſit, quos dum malè, vt diximus, de Trinitate ſentientes ſtudet refellere, in contrariam ſententiam declinare à recta Fidei ſemita eſt viſus. quarè à quibuſdam Coëpiſcopis ad Dionyſium Romanum Pontificem delatus, Conuentu Romæ habito ſe ipſum purgare coactus eſt; quod & præſtitit. eiuſque tùm Apologia, ac prolata ea ſuperre ſententia maximo deinde fuit contra Arrianos momento. *Athā. de sēt. Dion.*

Chri. Ann. 264.

Error ne millenario. Poſt hæc nouum ei certamen fuit cum Ægyptio Epiſcopo Nepote, qui aſſertum olim à Papia aliiſque compluribus dogma de *Millenario* pugnaciſſimè tutabatur. in quem duos vulgauit libros, quos *de Promiſſis* inſcripſit. Quo tempore Romam ſe veniſſe *Euſeb. l. 7. c. 19.*

Porphyrius Romæ. Porphyrius ſcribit, qui de Plotino, Romæ adhuc degente, addit, gratia illum *Porph. in vita Plot.*

illum apud Gallienum pollentem enixè ab eo poſtulaſſe, vt liceret ſibi, alijſque ex Platonis diſciplina Amicis, atque Auditoribus dirutam in Campania Vrbem inſtaurare, &, Platonopolim nuncupandam, Platonis legibus gubernare. cum autem voti iam compos factus videretur, demùm, familiaribus dehortantibus, Gallienus abnuit.

Chri. Ann. 265. Torpente ex deſidia Auguſto, Palmirenorum Rex Odenatus, totius Orientis Imperator appellatus eſt, defenſa Syria, Meſopotamia adepta, Parthis deuictis, quorum Satrapas à ſe captos Gallieno miſit reuerentiæ in Romanum Imperium, ignauiæque eius exprobrandæ cauſa. illum autem de alienis captiuis non puduit triumphare. *Odenatus Palmirenorũ Rex.*

Iterum Dionyſio Alexandrino, ac cognomini Romano Pontifici negocium exhibitum à Paulo Samoſateno Antiocheno Epiſcopo nouæ Hæreſis aſſertore, qui diuinitatem Chriſto adimebat, eiuſque Sanguinem in Euchariſtia corruptibilem aſſerebat. *Samoſateni hæreſis*

Chri. Ann. 266. In eum, ſequenti anno, quo & Alexandrinus Dionyſius moritur, Concilium Antiochiæ coactum eſt. quod tamen, ſimulata ad tempus pœnitentia, Veterator eluſit. *Dionyſij Alexãdrini obitus.*

Chri. Ann. 266. Decimotertio Principatus anno Gallienus Valerianum Filium Auguſtum *Valerianus Iunior*

ſtum dixit. Quo tempore Poſthumijs apud Galliam occiſis, ibidem Lollianus, & poſt eum Ælianus, ac ſubinde Victorinus Auguſti nomen inuaſerunt. His inſuper ſublatis, adnitente Victorini Coniuge, Tetricus Senator eiuſdem Prouinciæ Præſes eodem nomine inſignitur; ſedente interim Gallieno, ſuaque, ac Romani Imperij probra ociosè ſpectante.

Tre-bel. in Gallie.

Impe-riũ aſ-ſumũt.

Qua eius ſegnitie ſtomacatus Claudius, Vir domi, militiæque inſignis, qui Legionibus apud Daciam præerat, de abrogando Illi Imperio cogitauit. Hunc, vt placatum haberet, Gallienus multis donis, quæ Trebellius enumerat, cumulauit. ſed haud quaquam profecit; Mediolani etenim cum eſſet, vnà cum Fratre, ac Filijs interimitur. Romanum Imperium magna Militum, ac Senatus conſenſione Claudio defertur. Is inſigni de Barbaris parta Victoria, Romam venit. inſenſo autem cum eſſet in Chriſtianos animo; ex his centum amplius eo tantùm nomine ſupplicio addixit. Cyrillam quoque, cuius Mater Tryphonia Iunioris Decij Vxor, quam diximus, iam deceſſerat ingulari mandauit.

Chri. Ann. 268.

Treb. in Claud.

Gallie-ni mors.

Chri. Ann. 269.

Horum ſanguine efferatior factus, edixit, vt quicumque Chriſti Fidem profiterentur, ſiue in carcere hi eſſent, ſiue alibi vbiuis reperti, promiſcuè, indicta cauſa, occiderentur. eo

Chri. Ann. 270.

Edi-

Edicto, & qui ad arenam fodiendam damnati fuerant trecenti ferè numero, tumultuariè inde educti, ac Theatro clauſi, militum miſſilibus confecti ſunt. *alij præterea huic anno adſcripti Martyres ſingillatī hic ab Aothore proferuntur, quos ſi libet apud eū require.*

Chri. Ann. 271. Tertio Principatus anno Claudius Vulgari lue tactus interijt. tùm Quintillus Ipſius germanus Auguſtus à militibus ſalutatus, ab ijſdem, quod ſeueriùs cum his ageret, intra menſem occiditur, ſiuè, vt alij tradunt, ſe ipſum, eorum ob defectionem, interficit. tanti Ei breuis Imperij vſura ſtetit. *Claudij mors.* *Item Quintili Fratris.*

Summa tùm rerum Aureliano delata, quem omnes à Iuſtitia, & Fortitudine commendabant. eius tamen ſeueritatem milites, Chriſtiani ſæuitiam experti ſunt.

Chri. Ann. 272. Samoſatenum abdicatam ſemel hæreſim reſtituere molientem, ſecundo ibidem coacto Concilio Patres damnant, ac Epiſcopatu deijciunt. Synodicam Epiſtolam ad Romanum, atque Alexandrinum Pontifices datam, ex qua eiuſdem Conuentus acta habentur, Euſebius recitat. *Aurelianus Imp.*

Extremo hoc anno Dionyſius Romanus Pontifex moritur, Pontificatus anno XII. cuius locum ſubit Fœlix.

Aurelianus tùm Chriſtianos, quaſi ſeditionum Authores coërcendos ratus, Edicto promulgato, Iudicum ſæ-

uitiæ

uitiæ expoſuit, vt multorum Acta Martyrum probè teſtantur; quamuis Sulpitius Seuerus, alijque nonnulli de excitata hoc tempore perſequutione ne meminerint quidem. Is ſanè à confecto Gothico bello haud diù in Vrbe moratus, in Zenobiam virilis animi Fœminam, quæ Odenato Viro demortuo, Orientis Imperium proprijs auſpicijs abminiſtrabat, cum copijs profectus eſt, deque ea demum victa, & captiua Romam adducta, triumphauit; libera poſthæc ab Aureliano dimiſſa, ac Tyburtino agro donata, inter Romanas Matronas ſumma cum continentię laude conſenuit. cum Religione eſſet Hebræa, Chriſtiana eam deinde Sacra ſuſcepiſſe tradunt.

Vopiſc Euſeb. l. 7. c. 24.

Chri. Ann. 274.

Zenobia Regina.

Vopiſc in Aurel.

Interim Fœlix Pontifex Martyrio coronatur poſtquam tribus paulò amplius annis Eccleſiam adminiſtraſſet. cuius obitu Euthichianus Pontificatum adipiſcitur. alij præterea complures, *quos Author recenſet*, Martirij tùm palmam adepti ſunt. neque hoc tantùm, ſed duobus inſuper, qui ſequuti ſunt, annis; quorum poſtremo (vt verior fert ſententia) Manes prodijt, à quo impium Hæreticorum genus Manichæi; *de quorum iuncta impietati ſtultitia, multa hìc Author recenſet*.

Fœlicis Papa Martyriũ.

Euthichian. PP.

Chri. Ann. 275.

Chri. Ann. 276. 277.

Aug. contr. Fauſt.

Chri. Ann. 278.

Aureliani mors.

At Aurelianus per Thraciam iter faciens

faciens, ab exercitus Ducibus interficitur. Milites deligendi Succeſſoris poteſtatem Senatui detulerunt; Senatus viciſſim Militibus; quo factum, vt ſex ferè menſibus ea in deliberatione inſumptis, tanta ambitione, ac periculo quæri ſolitum Imperium tùm vacauerit. Tacitus demum ſumma Vir præditus Iuſtitia, ac moderatione, Auguſtus à Senatu appellatus, intra annum moritur. Florianus Frater quaſi hæreditarium ſuſcepit Imperium, ſed fraterno breuius, Probi metu, quem exercitus humili apud Dalmatiam, ſiuè Pannoniam loco natum, moribus tamen probatiſſimis, Auguſtum appellauerat.

Vopiſc. in Aurel. Oroſ. l. 7. c. 23

Chri. Ann. 279.

Tacitus Imp.

Florianus.

Probus

Chri. Ann. 280. Chri. Ann. 281. Chri. Ann. 282.

Is delatum à Militibus Imperium, Senatu quoque aſſentiente, inuitus dicitur accepiſſe; accepto, Gallias de Germanis recepit, Illyricum de Sarmatis, Thraciam de Gothis. Perſarum Regem ad pacis conditiones petendas compulit. Francorum nihilominus audacia, pacatus iam Romanus Orbis, infeſtus iterum habetur terreſtribus eorum, ac maritimis incurſionibus.

Chri. Ann. 283.

Probi mors.

Quinto demum Imperij anno Probus, & Triumphum agit de Barbaris, & à Militibus diſciplinam detrectantibus interficitur. Probi morte Imperium Carus adipiſcitur, Filioſque Carinum, ac Numerianum Cæſares dicit.

cit. Horum Carinus Romæ ad Reip. gubernaculum relictus, dum Pater, ac Fráter bellum in Perſas proſequuntur, ab ijs diſſimillimus, probroſum vitæ genus inſtituit. Carus porrò, Perſis deuictis, caſtris ad Tygrim poſitis, ictu fulminis deflagrauit: rerum ſumma ad Filios delata, ex quibus Numerianus optimæ indolis Adoleſcens, haud ita multò poſt Apri Sòceri dolo interficitur; Carinus ad ſequentem annnm Principatum prorogauit, quo demum à Tribuno, cuius Vxorem, vt ferunt, violauerat, interfectus, non eius tantùm flagitij, ſed aliorum quoque ſcelerum pœnas dedit.

Cari. ac Filiorum mors.

Iam ad Eccleſiaſticam hiſtoriam reuertamur. Euthichianus Romanus Pontifex, qui CCCXLII. Martyres ſua manu ſepulturæ dicitur tradidiſſe; eos demum ſequutus, & ipſe Martyrium conſequutus eſt, anno Pontificatus nono. Huic Caius ſucceſſit. quo tẽpore Antiochiæ quoque Timæo Epiſcopo Cyrillus ſubrogatur, vbi tùm Dorotheus eiuſdem Eccleſiæ Presbyter ſacræ pariter, ac profanæ Doctrinæ laude florebat, quem audiſſe ſe docentem, Euſebius teſtatur, Illumque, & alios nonnullos inſignes Viros, Anatolium in primis à Philoſophicis, totiuſque politioris literaturæ ſtudijs commendat, quæ quidem omni æuo Chriſtianæ rei decori fuerunt, atque adiumento.

Euthichiani Papæ Martyrium. Caius ſuccedit.

Marty rolog. 3. Iul. Euſeb. in Chr. et Hiſt. l. 7. c. vlt.

Mi-

Chri. Ann. 284. Mirum ſanè videri poteſt, Martyres non paucos hoc tempore ſupplicium paſſos reperiri, cum conſtet Carum etiam tributa Eccleſijs remiſiſſe. itaq. Præſidum, ac Iudicum ſæuitiæ potius, quàm Principum hæc qualiſcumque Chriſtianorum vexatio eſt tribuenda.

L.8.C. de ſac. Eccl.

Eutr. l.9. Vopiſc. & Victor. in Carin. &c.

Carino nondum interempto, Diocletianus Dioclea Dalmatiæ Oppido humili natus loco, qui & Anulini quondam Senatoris Libertus fuerat, Imperator à Militibus acclamatur; de cuius in Chriſtianos odio, ac ſæuiſſima perſequutione deinceps dicturi ſumus. Sanè non alia in nos procella grauior incubuit; vt conſtaret, vltimos inferni Tyranni eſſe conatus. *Diocletianus Imp.*

Chri. Ann. 285. Porrò licet Carino adhùc ſuperſtite liberas Imperij habenas nequaquam habuerit, Lyſia tamen in Cilicia Præſide primum belli Claſſicum in Chriſtianos intonuit; multi tùm Martyres egregiè certarunt, ex His celebriores recenſentur Coſmas, ac Damianus. *Coſm. & Damian. mart.*

Chri. Ann. 286. At Carino ſublato Diocletianus Maximianum, cognomento Herculeum, ſui ſimillimum Collegā adſciuit: Conſulatu quoque, ac Tribunicia poteſtate auctum. tùm, iunctis animis, ac viribus, illud ad Chriſti Fidem, ſi fas, delendam excogitarunt, ne cui liceret quidquam emere, ſeu vendere, niſi thure, aut libamenti genere aliquo Statuis quibuſdam vbique expoſitis, *Maximian. Imp.* *Chriſtianis vita cō mercio interdictū.*

K oblato

cio interdictum. oblato. inſuper ne frumentum molere, neuè aquam haurire, aut aliud quidvis humano vſui neceſſarium percipere. quæ Fidelium lachrymæ, qui tùm queſtus, quæ animorum fuerit conſternatio, vix mente concipere, ne dum ſtylo perſequi licet. enituit ſanè ditiorum quorumdam Chriſtianorum Charitas, qui multos domi tunc temporis aluerunt, ex His, qui quotidianum ſibi victum comparare neceſſe habebant. *de quibus, deque Sebaſtiani Militis, ac aliorum Martyrio, quæ hìc Autor referat fuſius, require. quemadmodum etiam edictum, quod recitat Collegarum Principum aduerſus Manichæos ad Africæ Proconſulem Iulianum.* Chri. Ann. 287. egiſſe autem radices, quàm alibi, altiùs in Africa Manichæorum hæreſim, inſumpti poſtmodum ab Auguſtino ad eam euellendam labores, ſatis ſuperque demonſtrant.

Chri. Ann. 288.

Hieracitarũ hæreſis Manichæorum, ac Gnoſticorum veluti propago extitit hoc tempore apud Ægyptum, Hieracitarum Hæreſis. Hi coniugia damnabant: Pueros, ſine rationis vſu vita excedentes, à ſalute excludebant: vini, ac ciborum compluriũ abſtinentiã ad Salutẽ neceſſariam affirmabant. multa de Chriſto; multa de Deo perperã tradebant. ex His vnum à Machario Ægyptio Anachoreta argumentis ſimul, ac miraculo victum Euagrius teſtatur. *Epiph. hær. 67. Hilar. de Trinit. l. 6 Phila. c. 85. Euagr in vit. Patrũ.*

Ad

Chri. Ad annum Sæculi huius XC. ſpe-
Ann. ctant iteratæ Martyrum quæſtiones,
290. ac ſupplicia apud Tarſum Ciliciæ Vr-
bem, *quæ ex actis Proconſularibus ab Authore hic recenſentur.*

Chri. Sequenti verò anno ieiuno, ob Scri-
Ann. ptorum inopiã præterito; qui tùm ſu-
291. bit, nouos habet Cæſares Conſtantiũ *Conſtã-*
292. Clorum Conſtantini Magni Patrẽ, & *tius &*
Maximianum Galeriũ, qui & Maximi- *Gale-*
nus ab aliquibus perperàm dictus eſt. *rius Cæ-*
Hos, Tyrannorum vndique emergen- *ſares.*
Euſeb. tiũ metu, Diocletianus extulit, ſibique,
in chr. atque Herculeo affinitate iunxit; Va-
& hiſt. leria Filia Galerio, Theodora Illius pri-
l. 8. c. uigna, Conſtantio in matrimonium
9. collocatis; cum prius quas habebant,
Vxores repudiare compuliſſet.

Chri. Sed haud diù Valeria ſuperuixit, in
Ann. cuius memoriam Pater Pannoniæ par-
293. tem hoc nomine appellauit, de qua
294. Ammianus, & Zoſimus, & ex noſtris
Amm. Ambroſius meminerunt. Eius morte
l. 19. affinitatem diſſolutam Auguſtus alijs
Zoſim. propinquæ Virginis nuptijs iungere
l. 2. iterum exoptauit. Ea fuit Suſanna *Suſan-*
Gabinij conſanguinei Filia, qui Caij *na Vir-*
Pontificis Germanus erat. at illa, quòd *ginis*
pudicitiam coleret, & profanas nup- *Marty-*
tias auerſaretur, vt Diocletiano mo- *rium.*
rem gereret adduci nequaquàm potuit; Is, id quod erat ſuſpicatus, in eius vitam, ac mores inquiri iubet, & Chriſtianam repertam, paternis in

Digitized by Google

ædibus capite plecti imperat.

Chri. Ann. 295.

Hoc tamen antequam perficeret, ad Serenam Coniugem adduci Virginem curauit, quò Eam à caſtitatis, & Chriſtianæ Religionis ſtudio, ſi fieri poſſet, dimoueret. Serena, quòd & Ipſa Chriſtiana eſſet, in ſpeciem quidem Viro morem geſſit, at re ipſa Virginis ſtudium, atque conſtantiam commēdauit: defunctæ poſtmodum corpus proprijs curatum manibus ſepulturæ tradidit.

S. Suſanna Romæ Templum.

Extat Romę templū non longè à Diocletiani Thermis ſacrę huic Virgini, ac Martyri eius in ędibus olim excitatum, cui ſanctimonialium Virginum Cœnobium adiacet. *Vtrumque, poſtquam hac ipſa Baronius edidit, Hieronymus Cardinalis Ruſticucius nobis ſpectantibus inſtaurabat, ac regio pœne ſumptu exornabat.*

Caij & fratris martyrium.

Chri. Ann. 296.

Hac eadem ex cauſa prodita Caij, ac Gabinij Religione; Martyrum & Ipſi numero adſcripti ſunt. tribuitur Caio decretum de ſeptem Ordinibus, per quos veluti gradus ad Epiſcopatum aſcenditur. quod ita eſt intelligendum, vt lege cauerit, antequam ad Epiſcopatum quis aſcenderet, in vnoquoque Ordine conſueto prius tempore miniſtrare debere. adminiſtraſſe autem Eccleſiam conſtat annos amplius duodecim, eique ſucceſſorem datum Marcellinum, quem Euſebius, alijque ex Græcis, ſimilitudine nomi-

Marcellin. Papa.

nis

nis decepti vnum, eundemque cum Marcello putant.

Chri. Ann. 297. Marcellino Pontificatum ineunte Thebæorum Legio in Galliam amandatur. eius Milites, quòd Chriſtiani eſſent omnes, dira à Maximiano Herculeo paſſi, ad vnum nouo crudelitatis exemplo trucidati, glorioſum ſpectaculum Orbi vniuerſo exhibuerunt. Hiſtoriam præclariſſimam texuit Eucherius Lugdunenſis Epiſcopus. eandem noſtra ætate longè copioſius ſcripſit Gulielmus Baldeſanus. Eadem & in Oriente Milites complures, Chriſtianæ Fidei compertos paſſos fuiſſe, Euſebius tradit. *Thebæorũ legio.* *Euſeb. l. 8. c. 34.*

Chri. Ann. 298. Poſt hæc Principum iuſſu Legiones vbique luſtratæ, &, inuenti apud eas Chriſtiani, exarmati Romam perducti, ac veluti ſerui adſcriptitij Thermarum operibus, quas, vt ait Marcellinus, *ad inſtar Prouinciarum* conſtruebant, mancipati ſunt. ſupereſt adhuc magna ex parte immenſum opus, aliis huius generis, aut ætatis ferè collapſis, & Templi, ac Cœnobij vſui addictum conſpicitur Chriſtianorum tot annorum labor. *Diocletiani Therma.*

Chri. Ann. 299. Hoc itẽ anno notata habentur Acta Martyrum, qui apud Edeſſam Syriꝫ Vrbem martyrium ſubiere.

Chri. Ann. 300. Ad ſequentem verò ſæculi poſtremum Galerii in Perſas expeditio pertinet, & Anaſtaſiæ nobilis Matronæ, *S. Anaſtaſia.*

Digitized by Google

à Publio Viro, domeſticus, ac diuturnus carcer; in qno cum detineretur, epiſtolas aliquot ad Chryſogonum dedit, ac ab eo viciſſim accepit, quas Nicephorus, ac Suidas recitant, & *ex his Author, quos require.*

Nicep. l. 14. Suid. Hiſt. c. 10.

Auguſtorum Triũphus.

Chri. Ann. 301.

Primo ineuntis ſæculi anno Diocletianus, ac Maximianus Auguſti de Perſis præclarum agunt Triumphum, Narſetis Regis Filijs, ac Sororibus inter Captiuos ductis atque, vt alij tradunt, Narſete ipſo. Enituit eo in bello Andreæ Chriſtiani Ducis virtus, qui Legioni præerat; ex qua multos ab ſe ad Chriſtum conuerſos Milites Fidei ſocios habebat Hic carceri primùm addictus, tùm, vitandi tumultus cauſa, vinclis ſolutus. cõfecto iam bello, Tarſum, ad recipiendũ ab eius Vrbis Epiſcopo Baptiſmum, cum Legionarijs Millitibus ſe contulit. cum autem inſidias in ſe, ſuoſque ſtrui animaduertiſſet, ad Tauri montis anguſtias cum eiſdem receſſit, vbi cum ſe, Illoſque à perſequentibus Galerij copijs haud ægrè tutari poſſet, ſuos nihilominus ad Martyrij palmam hortatus, fœliciter eam cum Socijs adeptus eſt. Galerius tùm Nicomediã, quò & Diocletianus venerat, ſe recepit, vbi inito iterum de Chriſtianis delendis conſilio, omnium diriſſimum in Eos bellum inſtaurant, eadem Herculeo Romæ interim meditante. vbi cũ Populus aliquandò eſſet

Metaphr. 19 Aug.

Perſequutio inſtauratur.

in

in Circo frequentiſſimus, duodecies, vt ferunt, acclamatum eſt; *Chriſtiani tollantur*; tùm (contrà quã aliàs idem Maximianus, & Collega ſtatuiſſent de non audiendis Populi vocibus in Theatris) ad Venuſtianum Thuſciæ Auguſtalẽ, alioſque Præſides reſcripſit; vbicumque inuenti eſſent Chriſtianam Religionẽ colentes, ad Sacrificia, aut ad mortem cogerentur, bonis inſuper fiſco attributis. quo edicto quid peractum ſit, Martyrum vbique acta teſtantur. At Nicomediæ qui erant Principes, poſt multos ſeorſim mactatos; ipſo Chriſti Natali die multa Chriſtianorum millia, quæ ad Feſti illius celebritatem conuenerant, ſepto Militibus Templo, ac demùm incenſo concremarunt; optione priùs data, vt, qui egredi vellent in Ara prò Templo excitata thus offerrent.

L. Decurionum. C. de pœnis.

Chriſtiani cum Tẽpla cremati.

Martyrolog. Rom. Niceph l. 7. c. 6.

Chri. Ann. 302.

Euſeb. l. 8. c. 2 Arno. l. 4.

Diræ edixa.

Ad hæc aliud Edictum eſt promulgatum, quo ſacræ Chriſtianorũ Ædes dirui ſunt iuſſæ, & ſacri vbique Libri concremati. tùm aliud, quo ſacri omnes Antiſtites, ac Miniſtri comprehendi, & profana Sacrificia offerre renuentes diris quæſtionibus, ac ſupplicijs ſubijci imperatũ eſt. *ad huiuſmodi Principum mandata, quæ deinceps ſequuta ſint, fusè Author ex Euſebio, alijſque eorum temporum Scriptoribus, ac Martyrum Actis deſcribit,* quæ horret animus memoria repete-

Porphyrius, ac Hierocles Chriſti hoſtes Arnobius, ac Lactãtius propugnatores.

ne dum verbis, aut ſcriptis recenſere. porrò hoc eodem tempore quemadmodum Porphyrius, ac Hierocles, Philoſophus Ille, Hic Iuris peritus, in Chriſtianos blaſphemijs refertos Libros ediderunt, ita viciſſim Arnobius, ac Lactantius Viri deſertiſſimi, eaſdem refellentes blaſphemias, Chriſtianam Fidem acerrime propugnarunt.

Marcellini Papæ lapſus.

Ad hunc annum Marcellini Papæ lapſus refertur, *de cuius tamen hiſtoria fide quemadmodum Auguſtinus, ita hic Author ambigit, affictumque à Donatiſtis crimen addubitat.* quicquid ſit, *ex Perſonis Fidem* (inquit Tertullianus) *probamus, an ex Fide Perſonas?* & qui Marcellinum thus in Æde Veſtæ adoleuiſſe, Sacros quoque Libros tradidiſſe contendunt, egregiè poſtmodum crimen diluiſſe non negant; alius porrò fuit Marcellinus Presbyter, qui cum Petro Exorciſta, hoc ipſo tempore, martyrij palmã adeptus eſt, quorum memoriæ excitatum à Conſtantino via Lauicana Templum adhuc extat. Horum certamen reſciſſe ſe adhuc Puerum ab ipſo Carnifice, qui caput eis amputauerat, Damaſus Romanus Pontifex teſtatur: factuſque Epiſcopus eorum ſepulchrum eleganti carmine exornauit.

contr. Petil. c. 16.

de præ ſcript.

Martyres, qui le-

Vigebat iam tùm laudabilis in Eccleſia conſuetudo, ne, abſque delectu, quicumque paſſi eſſent inter Martyres cen-

cenſerentur. itaque cum quidam hoc tempore apud Africam, temeritate quadam, nullo inquirente, ſacros ſe habere Libros, nec tamen daturos audacter animis profeſſi eſſent; eis Martyrij decore à Menſurio Carthaginiẽſi Epiſcopo interdictum eſt. *gitimi probãtur.*

Chri. Ann. 303. Sequenti anno multa inſuper Sanctorum Martyrum certamina adſcribuntur, *quæ ex eorum Actis. ex Euſebio, & alijs fusè ab Authore hìc narrantur.* Conuentus etiam habiti ad diſcutiendam *Traditorum* cauſam, quo nomine, qui ſacros Codices tradidiſſent, appellarunt. Coactum quoque dicitur apud Campaniam, ſi fas credere, trecentorum Epiſcoporum Concilium, ac triginta inſuper Presbyterorum, tùm Diaconorum trium, ad Marcellini cauſam diſcutiendam. *Acta hìc Author recitat, nõ tàm rudi, quàm barbaro ſtylo deſcripta;* ex his, qualiacumque ea ſint, Romanæ Sedis ſummus honor tribuitur, quam à nemine iudicari fas putant: quanta autem illis adhibenda ſit fides lector excutiat, illudque perpendat, quàm ſit veroſimile, tàm ſæua vbique perſequutione graſſante, trecentos Epiſcopos vnum in locum conueniſſe, cum non multò plures maxima Eccleſiæ pace, Conſtantino ſummoperè adnitente, poſteà conuenerint. Sinueſſanæ porrò Cryptæ, in qua Concilium dicitur habitum,

Aug. in Cre. l.3. Optat. Mileu. l.1.

Iudicium Marcellini

bitum, nullum, nè nominis quidem extat veſtigium: de expeditione autem in Perſas facienda quid abſurdius, cum ea antè biennium fuerit peracta, & hoc anno de abdicando Imperio Diocletianus conſilium iniuerit, cum adhuc Nicomediæ eſſet.

S. Geneſius Mimus.

Illuſtre hoc tempore ſpectaculum Romæ præbuit Geneſius Mimus, qui, dum pleno theatro Chriſtianorũ Myſterijs illudit, repentè, Dei virtute mutatus, Chriſtianum ſe eſſe profeſſus, ſeriò agere cæpit, que ioculariter anteà factitabat, adeò vt Martyrij quoque palmam adeptus fuerit.

Cum Idololatria ſtatuarij deficiũt.

Illud nequaquàm eſt prætereundum, quod notandum quidam monent. quo tempore Idolorum cultus deficiebat, Statuàriam quoque Artem exoleuiſſe. argumento eſſe poſſunt, quæ huius ætatis Statuę adhuc Romæ viſuntur, nequaquàm cum antiquioribus comparandæ. ſanè in Conſtantini, qui extat, Triumphali Arcu, niſi ſi quæ ex Traiani, ac aliorum Principum veteribus monumentis in opus illud collata ſunt, quæ tùnc fuerunt elaborata rudia, ac informia eſſe noſcuntur.

Diocl. & Maxim. deponunt Imp.

Chri. Ann. 304.

Vigeſimum egerat in Imperio annum Diocletianus, cum, vitæ tædio, ſeu Chriſtianæ rei ſucceſſu conſternatus illud depoſuit, authorque Maximiano Collegæ fuit, Ipſe quoque idem, vt faceret. Auguſti tùm nomen, atque

atque inſignia Cæſaribus Maximiano Galerio, ac Conſtantio Cloro delata, Quo tempore Marcellinus, Socijque cum eo tres iudicium capitis ſubiere.

Marcellino ſublato, Marcellus ſubſtituitur. Hoc eodem extremo perſequutionis tempore Martyrio inſignes Romæ habentur clariſſimæ Virgines Soteris, & Agnes. de vtraque extat Ambroſij encomium. duorum quoque Adoleſcentium Appiani, ac Vlpiani certamen ab Euſebio commendatur quorum ille Cæſareæ, Hic Tyri coronatur. *Alios, qui hoc item anno, Galerio iubente, Martyrij coronam retulere, apud Authorem require.*

Marcellus Papa. Soteris & Agnes Virg. & M.

Sur. 12 Maij Ambr. d. Virg l 1. & 3. & de offic. l. 1. c 41

Chri. Ann. 305.

Galerius, ac Conſtantius bipartitò tùm quidem Rom. Imperium, Ille quidem Orientem, Hic verò Occidentem adminiſtrabant. cum tamen Conſtantius in Britanniam profectus eſſet; Italia, quamquàm Conſtantij ditionis erat, Galerio nihilominus hoc tempore parebat, cuius ſæuitia factum eſt, vt perſequutio ibidem non dum reſederit; eiuſque arbitrio Prouinciarum, atque Vrbium Præſides omnia peragerent. ex his Timotheus, qui Campaniam regebat; cum Beneuētano Epiſcopo Ianuario alios complures comprehendi iuſſit, tùm beſtijs, ac flammis tradi, illiſque ſuperſtites, gladio feriri. porrò Ianuarij Corpus Neapolim longo poſt tempore

tranſlatum mira illic celebritate colitur. eius ſanguis vitreo ſeruatus vaſculo, Martyris Capiti admotus, concretus anteà, liqueſcit, ebullitque, quaſi ad fontem, vnde manauit, redire geſtiens. quod cum ampliſſima in Vrbe identidem conſpiciatur à Populo inibi frequentiſſimo, non eſt cur teſtes requirat aliunde.

SS. reliquiæ venales.

At Simplicius, Cyliciæ Proconſul auaritiam ſæuitiæ iungens Martyrum Corpora, ſacroſue Cineres precio diſtrahebat, ſordida hac nundinatione pietatem præferens, ac benè ſe de Chriſtianis mereri affirmans, quòd ſacras Reliquias non in ventum ſpargi, aut in fluenta proijci iuberet. mirum profectò videri poteſt,quod pro comperto ſanè habetur, acceſſiſſe illuc veluti ad publicum Emporium,ex Italia, atque Africa inſuetæ pietatis Mercatores.

Canones de lapſis.

Bibl. Sanct. c. 7.

Quod autem hoc ipſo tempore multi ex Lapſis recipi ſe ad Eccleſiam redeuntes enixè peterent; Petrus Alexandrinus Epiſcopus vigilantiſſimus Canones edidit, *quos Author hic recitat* antiquam pietatem redolentes, quibus pro lapſus grauitate, ac diſcrimine, recipiendis diuerſa animaduerſionis genera veluti per gradus, adſcribit. huiuſmodi Canones Eliberino quoque Concilio in Hiſpania ſanciti reperiuntur.

Nec

Digitized by Google

Chri. Ann. 306. *Euſ. l. 8.c.17* Nec dum finis certaminum. refert complura adhuc Euſebius; in primis autem Theodoſiæ Virginis, Syluani Epiſcopi, ac Pamphili amiciſſimi ſibi Viri, atque doctiſſimi apud Cæſaream.

Zoſim. l.2. Aur. Vict. Euſeb. in vit. Conſt. Socr.l. 1. Eodem hoc anno Maximianus Galerius duos Cæſares appellat, Maximinum ex Sorore Nepotem, quem Orienti, & Seuerum, quem Italiæ præfecit. tùm (ne His ipſis negocium faceſſeret) Conſtantij Filium Conſtantinum, quem Pater Succeſſorem deſtinatum Romæ reliquerat, honeſta veluti ſub cuſtodia habuit. Hic haud ita multo poſt fugam arripiens magnis itineribus ad Patrem in Britanniam peruenit, equis publicis, ad fruſtrandos inſequentes, ex itinere interfectis. In Britanniam vix peruenerat, cum Pater exceſſit. Eo vita functo, ex eiuſdem voto, ac totius exercitus propenſiori ſtudio, Conſtantinus, quem diximus, Helena procreatus (nam alios complures ex Theodora habebat) diuino haud dubiè Numine ſuffragante, Patris hæres, atque Imperator acclamatur. Hic eſt Ille Conſtantinus, qui exulem diu Pacem veluti poſtliminio reuocauit, ipſamque *Gen. 29.* Dei Eccleſiam, alteram veluti Saram aliquandò captiuam, regijs donatam muneribus, liberam reddidit Viro ſuo. *Maximinus, ac Seuerus Cæſares.* *Conſtãtinus Imp.*

Libri II. finis.

AN-

ANNALES ECCLESIASTICI CAESARIS BARONII S. R. E. CARD.

A LVDOVICO AVRELIO Peruſino.

In totidem libellos breuiſſimè redacti in quot magna volumina opus ab Authore digeſtum eſt.

LIBER III.

Reſpondens tertio Authoris Tomo.

SECVNDO Analium volumine abſoluto, accedimus ad tertium; atque ad inſtar Filiorum Iſrael, e Socoth ſecunda ſtatione, hoc eſt è Tabernaculorum anguſtijs, ad Etham, vbi primùm præſentis Numinis viſibile Signum Columna Ignis, ac Nubis apparuit, Deo fauente, peruenimus; ex humili, inquam, Eccleſiæ ſtatu ad ampliſſimam eius

Exod. 12. & 13. Hier. Epiſt. 127.

eius gloriam, Crucis è Cælo coruſcantis ductu comparatam. Eadem nos laborioſum Hiſtorię iter reliquum proſequentes, veluti Cynoſura, Crux dirigat; & Columna melior, in qua fœlicius multò humano generi conſpicuus Deus apparuit, Dei Genitrix Virgo Beatiſſima præcedens deducat, nec ſinat ab arcta veritatis ſemita excedere, aut leuiter aberrare.

Chri. Ann. 306. *Euſeb. in vit. Gall. Paneg 4.* *Nice-ph. l. 7. c. 18.* *Eutr. l. 9. Vict. in Diocl.*

Conſtantio igitur, vt diximus, Eboraci apud Angliam vita functo, Conſtantinus, qui poſteà Magni nomen adeptus eſt, Filiorum natu maximus, imperium capeſſit, Parentem regia pompa effert. Auguſti ſanè appellationem à militibus delatam non priùs vſurpauit, quàm Fauſtæ Maximiani Herculei Filiæ coniugio potitus eſt. conſtat Eum Helena Conſtantis legitima priori Coniuge apud Angliam natum, trigeſimo fermè antè Imperium anno, qiuidquid Nicephorus, *quem Author egregiè refellit*, fabuletur. repudiatam porrò à Conſtantio priorem Coniugem, quæ haud dubiè Helena fuit, Maximiani iuſſu, ex Eutropio, & Victorino cõſtat, cum eiuſdem Maximiani Filiam, ſeu Priuignam ducere coactus eſt. ex Hac Fratres fuere Conſtantino Conſtantius, qui Pater fuit Galli, & Iuliani; Dalmatius Anibalius, cuius Filius Dalmatius Iunior; addunt alij Conſtantium alterum.

Conſtantini Mater. *Eiuſdē Fratres, ac Sorores.*

rum Sorores Conſtantia, quæ Licinio nupſit, Eutropia, quæ Nepotiano, quibus alij addunt Anaſtaſiam.

Conſtantij obitu, Filijque Imperatoris acclamati nuncio Romam perlato, eiuſque, ac de cauſa, imaginibus paſſim, ex more, exhibitis, Maxentius qui Herculei Filius dicebatur, ægrè id ferens, Prætorianos Milites alioſque, quos liceret, omni ope, ac ſtudio, magniſque pollicitationibus ad Conſtantinum euertendum, conciliandos ſibi eſſe duxit. *Zoſim. l. 2.*

Hunc ſuppoſitium Maximiani Filium fuiſſe argumēto eſſe poteſt Conſtantij adoptio, quem Is, ſi Filium habuiſſet Filio nequaquam prætuliſſet. quòd ſi quis adhuc ea de re anceps eſſet, illud ſciat Generum Hunc Maximiano fuiſſe, quòd veteribus aut incognitum, aut non proditum, inuento Romæ nuper numiſmate compertum habemus, *quod formis excuſum, hic Author reddendum curauit.*

Maxētius Maximiani Gener.

Cæterùm Conſtantinus, hoc de Maxentij ambitu certior factus, cum Eo per Legatos de rebus componendis egit, habereque Eum ſe Collegam ęquo animo paſſurum ſpopondit: Quo tamen abnuente, animum ad belli cōſilia reuocauit. *Naza. Pane.*

Eius ſimulatio.

At Maxentius Chriſtianos ſibi inprimis demerendos ratus, quorum iam numerus in immenſum excreuerat;

rat;

rat; non modò ab eis, ex veterum Principum inſtituto, perſequendis deſtitit, idque ne Præſides, aut Iudices auderent inhibuit; ſed propenſiorem ſe in eos, atque in ipſam adeò Religionem ſimulauit.

Interim, ex his, quæ diximus, à diutina vexatione Eccleſia quieſcente, coactis Carthagine eius Prouinciæ Epiſcopis, defuncto Menſurio, Succeſſor datus eſt Cæcilianus; quod cum alij ambitione flagrantes ægrè ferrent, immane illud Schiſma cōflarunt, quod

Aug. 1 Breu. & in Creſc. Donatiſtarum appellatum eſt. *de quo fuſius hic Author, quem require, de Meletiano quoque Schiſmate hoc eodem tempore apud Aegyptum excitatum, differentem.* *Donatiſtæ, & Meletiani*

Chri. Ann. 307. *Zoſim. l.2.* Maxentij Romæ Tyrannide Galerius quoque Maximianus permotus, qui ad Orientem imperabat, Seuerum Cæſarem cum exercitu in Eum miſit, qui tamen à Maxentio fuſus, fugatuſque Rauennæ ſe recipit. tùm Herculeus, haud quaquàm propoſiti tenax, de Genero ſollicitus, Rauennam, quaſi Mediator, Paciſque Arbiter è ſeceſſu, quem dudùm Diocletiano ſuadente, apud Lucaniam elegerat, ad Seuerum acceſsit, Eique Romam vt veniret, fide ſua iureiurando interpoſita, perſuaſit: morem itaquè ei gerens Seuerus, ex itinere à Militibus, quos Maxentius, rei conſcius, in inſidijs

terfici-tur. ſidijs collocauerat, interficitur. tùm Herculeus Diocletianum adit, & ad depoſitum Imperium repetendum in caſſum hortatur. hac igitur ſpe fru-ſtratus, Conſtantinum in Alpibus cum copijs ſedentem conciliandum ſibi vtcumque ratus, Fauſtam Filiam matrimonio illi jungit, hortaturque, vt Galerium Pprincipatu deturbet: magnam quippè iam tùm bello laudem fuerat adeptus, duobus Galliæ Regibus victis, captiſque; ſimulatè tamen omnia cum ageret, vt Conſtantinum, ſi fas, tolleret, & tantum æmulum Maxentio, cui ſtudebat, adimeret, inimicitias inſuper ipſo cum Maxentio ſimulat. fraudem non ſuſpicatus modò eſt Conſtantinus, verùm etiam ex Fauſta Coniuge, in Virum, quàm in Partem propenſiore, cognouit. ergò Socerum Imperium iterum aſſumere, vt Maxentio ſtabiliret, molientem; armis petitum Maſſiliam compulit. ibi Ille, impar viribus, veniam autem ex conſcientia deſperans, iniecto faucibus laqueo, vitam finijt.

Maxi-miani dolus.

Naza paneg. 3. Eutr. l. 10.

Maxi-mia-nus la-queo vitam finit.

Monendum hìc Lectorem putamus Conſtantino aliam, antè Fauſtam fuiſſe Coniugē Mineruinam, ex qua Criſpum genuit. Hanc verò legitimam fuiſſe vxorem, non autem Pellicem, quod quidam putant, Author Panegyrici apertè ſatis oſtendit, dum Conſtantini adoleſcentiam ex eo maximè com-

Cri-ſpus Conſtā-tini fi-lius.

commendat, quod vagis, eiuſque ætatis proprijs voluptatibus abdicatis, Patris continentiam æmulatus, Vxori adhæreſit.

Euſeb. l. 8. c. 18. Hac tempeſtate, Galerio Orientales Regiones adminiſtrante, perſequutio ibidem adhuc vigebat. Is inter alia ſæuitiæ exempla illud hoc tempore edidit; abductis ex Thebaide in Palæſtinam integris familijs ampliùs centum dextro oculo vnicuique effoſſo, ſiniſtro autem pede, præciſis neruis, contracto; omnes, Viros pariter, ac Mulieres, atque adeò tenellos quoque Pueros, ad metallorum ea in Prouincla venas effodiendas damnauit. idemque de alijs poſteà ſtatuit; qui Gazam magno numero conuenerant. *Galerij ſæuitia i Chriſtianos*

Euſeb. l. 8. c. 27. Ruff. l. 8. c. 17 Galerij ſæuitiam Maximinus quoquè Cæſar æmulatus eandem exercuit in Chriſti gregem carnificinam, auaritia qooque, ac libidine execrandus. Hoc Tempore Catherinam Virginem celeberrimam illuſtri Martyrio de Tyranni huius ſæuitia, auaritia, atque libidine triumphaſſe putamus, opulent ſſima ſanè cum eſſet, ſpecie quoque, ac ſapientiæ laude inſignis. multa, quæ in hanc quadrant, abſque Mulieris nomine, Euſebius tunc temporis ſuperſtes tradit. multa quoque Ruffinus de Dorothea, quæ fortaſsè hoc ſibi indidit nomen poſtquàm *Item Maximini. Catherina Virgo.*

Chri-

Chriſtiana eſt facta, priſtino tamen *Catherina*, ſeu *Ecatherina* nomine omnibus notior.

Mennas & Herm. Mart. Mennas quoque, ac eius Succeſſor Hermogenes, ex Ægypti Præfectis Auguſtalibus, Chriſti Martyres, eiuſdem Tyranni iuſſu, effecti ſunt.

Interim Herculeo Maximiano, ac Seuero, vt diximus, ſublatis; Galerius Licinium Dacia oriundum, Quo Perſico bello vſus fuerat, factioni augendæ, Cæſarem appellat. *Eutro. l. 10. Zoſim l. 2.* *Licinius Caſar.*

Necdùm indictæ ante ſexennium perſequutionis finis. eorum, qui Cæſareæ apud Paleſtinam Firmiliano Preſide hoc anno Martyrij palmam adepti ſunt apud Euſebinm, qui eidem poſteà Vrbi Epiſcopus præfuit, præclara extant encomia, *ex quo multa ab Authore hìc referuntur*. Chri. Ann. 308. *Euſeb. l. 8. c. 20.*

Maxentij Sæuitia. Romæ interim Maxentius ſimulationis impatiens, Marcellum Pontificem ad Catabulum, hoc eſt publicorum iumẽtorum viliorem curam damnauit. Ciues quoque reliquos tùm ſubſtantijs per auaritiam exuit, tùm, per libidinem, dedecore affecit.

Conflato ſemel, vt iam dictum eſt, aduerſus Cæcilianum Schiſmate apud Africam, Maiorini Pſeudoëpiſcopi factio adeò excreuit, vt hoc ipſo anno Carthagine (quod vix credibile videatur) Epiſcoporum CCLXX. Concilium ex eo Schiſmate ſit coactum, de

*ep.*48. de quo meminit ex Tyconio Auguſti-
nus. eius tamen Acta haud diù vigue-
runt.

Chri. Subinde Maxentius, vt Tyrannidem *Maxẽtij Fi-*
Ann. ſtabiliret, Romulum Filium, quem M. *lius*
309. Aurelium Valerium Maxentium in poſterùm dici voluit, Cæſarem dixit. *Cæſar.*

At dùm in nobilium Matronarum pudorem Tyrannus impunè debacchatur, Sophroniæ Chriſtianæ Fœminæ
Ruff.l. caſtimoniam incaſſum tentauit. Hæc *Sophro*
8.*c.*17 ab impio illius ſatellitio domi depre- *nia fa-*
Ambr. henſa, abducenda cum eſſet, mora, ad *cinus.*
de Vir. ſe, vt par eſſe aiebat, ornandam, im-
*l.*3. petrata, intentatum dedecus volunta-
Aug. ria morte redemit, qua etiam ratione
de Ci- Pelagia Virgo Anthiochena cum Ma- *Item*
*uit. l.*1 tre, ac Sororibus Tyranni facinus præ- *Pela-*
*c.*21. uertere, nec tantùm quæſitæ mortis *gia.*
Zoſim. crimen Patrum ſententia euaſerunt,
*l.*2. ſed ſummis inſuper laudibus celebratæ ſunt.

Fortunæ, Romæ, Templum conflagrauerat; tùm quod Miles quidam (ait Zoſimus) contumelioſa in ipſum Numen verba protuliſſet, à Populo Religionis cauſa occiſus eſt. qua re, militari ſeditione excitata, parum abfuit, quin ad Vrbis internecionem progrederentur. Militem, qui contumeliam in Fortunam iactauit, Chriſtianum fuiſſe nemo, vt opinor, inficiabitur.

Galerius interim; ac Maximinus ve-

xandi

xandi Chriſtianos finem nullum faciebant, eorum exempla ſæuitiæ ab Euſebio, ac alijs multa afferuntur, Sacrarum præcipuè Virginum, quæ à Tyrannis proſtitutæ, miris Pudicitiam modis Diuina ope tutatæ ſunt Harum al;quot generoſi Iuuenes mutatis veſtibus, ab iniuria vindicarunt; vitæ interim diſcrimen adire Ipſi nequaquam veriti. illud æquo animo præterire non poſſumus, quod tradit Nicephorus de Nicomedienſi Virgine Euphraſia. Hæc ad Lupanar perducta, procacis Iuuenis vim cum alia ratione vitare non poſſet, magicæ ſe Artis peritam ſimulauit, habere proindè, cum cęteris, medicamen, quo, ſi quis inungeretur, nulla vi ferri penetrabilem futurum: rei experimentum in ſe faceret, Iuuenem hortatur. eo percupidè annuente collum cera digitis ſubacta oleo mixta circumlinit, ac feriendum præbet, Ille medicaminis efficacitatem exploraturus, vi maxima percuſſum Virginis Caput amputat; tùm demum ſtupens miram ſeruandæ Pudicitiæ artem intellexit.

Virgines proſtitutæ. Iuuenum Chriſtianorũ Zelus. Euphraſiæ facinus.

Nonus perſecutionis annus ab Euſebio, ac alijs numeratur, quo Petrus Alexandrinus Epiſcopus Vir celeberrimus, poſt egregia alia facinora, Martyrio triumphauit; cui Achillas ſuffectus eſt. Eodem tempore, Maximini iuſſu, alij quoque ea in Prouincia Epiſcopi,

Nonus perſecutionis annus.

Chri. Ann. 310. *Euſeb. l. 7. & vur. 25. Nouemb.*

Marty

olog.

16. No

uemb.

ſcopi, Petrum ſequuti, capite plexi ſunt neque Epiſcopi tantùm, ſed omnis generis omniſque ætatis Viri pariter, ac Mulieres, ita vt ſexcenti, ac ſaxaginta vna die Eccleſiaſticis tabulis adſcripti habeantur.

Martyres Ægyptij.

Athanaſ. in vit.

Pallad. in Lauſiac.

c. 1.

Hoc tempore (quod tradit Athanaſius) factum eſt, vt, magnum Monaſticæ vitæ Exemplar, Antonius, ſolitudine, quam dudùm coluerat, relicta, Alexandriam, vnà cum alijs eius Inſtituti Sectatoribus, acceſſerit, eo conſilio, vt, aut Martyres ipſi eſſent, aut Martyribus, qui carceri, ſeù metallis addicti erant, miniſtrarent, & ad Conſtantiam hortarentur. quæ porrò tùm egerint, idem Athanaſius non ſine Lectorum admiratione perſequitur.

Chri.

Ann.

311.

Vndecimus huius Sæculi annus, idemque excitatæ à Diocletiano perſequutionis decimus, ac poſtremus Tyrannos paulò æquiores in nos habuit; ſeu quòd nihil profici ſupplicijs animaduerterent, ſeu quòd, inter ſeſe diffidentes, alia meditari conſilia cogerentur. multi haud ſeciùs Martyrium ſubiere, & ipſo primùm ineunte anno Lucianus Antiochenus Presbyter Vir ſacrarum Literarum peritiſſimus, Galerio iubente, cui pro Chriſtianis Apologiam nuncupauerat.

Hier. de ſcri. Ec. Me- aph. Ian.

Lucianus Martyr.

Ijſdem Luciani actis traditur duos Puerulos adhuc balbutientes, cum nec

Pueruli Martyres.

Digitized by Google

nec blanditijs, nec verberibus adigi ad Idolorum obſequium potuiſſent, diro mortis genere interemptos. & Hi quidem cum alijs nonnullis Nicomediæ, qua in Vrbe Galerius tùm agebat, certamen ſubiere. Chalcedone quoque eiuſdem Prouinciæ Vrbe alij permulti, in quibus Milites ſimul vndequinquaginta, qui ad beſtias damnati, ab ijſque nequaquàm læſi, gladio perierunt. tùm Byzantij, quæ Vrbs è regione eſt Chalcedonis, Adrianopoli in Thracia, Cyzici apud Helleſpontum, Sebaſte, ac alibi in Armenia quos *ab Authore hìc recenſitos præterimus*.

Diuina in Galerium vltio. Galerius interim Deo eius ſæuitiam vlciſcente, cum ex nimia ingluuie, obeſior factus eſſet, toto tabeſcens corpore, ac vermibus ſcatens, diris cruciatibus abſumptus eſt. *Euſeb. l. 8. c. 28. & 29.* pudenda primum vim morbi ſenſiſſe tradunt, ſerpente dein' malo, ac viſcera depaſcente, fœtorem haud tolerabilem erupiſſe, quem Famuli, ac Medici cum ferre diutiùs nequirent, eius iuſſu crudeliter interfecti ſunt. Igitur ſpe reliqua in Chriſtianorum ope locata; Eorum pijs ſe precibus enixè commendauit; tùm Edicto, ſuo, ac Conſtantini nomine publicato, vexari eos in poſterùm vetuit. *Principũ edictũ pro Chriſtianis.* *Edicti verba, aliaque, quæ tùm ſequuta eſſe dicũtur Author ex Euſebio recitat.* Conſtat autem Maximinũ, qui Iouius dici voluit, hanc Gale-

Galerij veluti palinodiam ægrè admodum tuliſſe, nec tamen contrà tùm aliquid moliri auſum, Chriſtianis pacem, & Ipſum, reddidiſſe.

Euſebij PP. obitus.

Hoc eodem anno Euſebius Romanus Pontifex, quì Marcello ſucceſſerat, diem obijt extremum tertio Pontificatus anno nondùm exacto, quem Melchiades ſubſequitur.

Euſ. l. 9. c. 2. & ſeq.

Melchiades ſuccedit.

Perſecutio inſtauratur.

Cæterùm Maximinus, qui cum Licinio ad Orientem imperabat, Collegam nactus æquè in Chriſtianos infenſum, ſexto vix menſe à Galerij obitu, elapſo, non tàm Præſides, quàm ipſos Ciues Idolorum cultores, Antiochenos in primis, datis ad eos literis in Chriſtianæ Fidei Cultores extimulauit. Pilati inſuper Acta, & Chriſti Seruatoris rerum cum eo geſtarum, mendacijs, ac blaſphemijs refertos Commentarios edidit, legique Pueris per Ludimagiſtros præcepit, multa quoque per Mulierculas, ac nefarios Homines in noſtrum dedecus probra euulgari, quibus Chriſti Fides traduceretur, præcepit. Tyranni tamen conſilia, quæ ſequutæ ſunt clades diſiecerunt; extrema quippè annonæ caritas, dira lues, Maximini ab Armenis clades, Conſtantini de Maxentio victoria decennali Chriſtianorum vexationi Finem aliquandò impoſuerunt.

Chri. Ann. 312. Euſeb. l. 9. c. 7

Fames lues.

Maxentij ſanè ſcelera non exoſum

modò Romanis eum Ciuibus effecerant, ſed iam planè intolerandum. igitur Conſtantinum, inſcio Tyranno, per Legatos obſecrant, cum exercitu Vrbem petat, totius ſtatim Populi defectionem ſequuturam. Conſtantinus, qui Maxentium pacis conditiones reſpuere, dolis agere iam antè cognouerat, aperto eum bello petere ſatiùs duxit, quàm occultas Hoſtis inſidias circumſpicere. ergò ex Alpibus deſcendit, quartam non amplius copiarum partem ſecum ducens, reliquis, ad Galliæ, ac Rheni ſtationes, relictis, contrà omnium, qui apud Eum erant, ſententiam. certam porrò ſibi diuinitùs promiſſam Victoriam, Euſebio, qui hoc teſtatur, iureiurando affirmauit; quod ne Ethnici quidem Scriptores reticuerunt. viſum ſanè ab eo Crucis Signum ex ſplendidiore formatum luce, Sole à Meridie in Occaſum vergente, fuiſſeque ipſis quoque conſpicuum Militibus, Euſebius in primis ex Ipſius Auguſti ore teſtatur, qui & retulit hæc ſe in eo verba perſpicuè legiſſe *In hoc Vince.* eadem teſtatus eſt etiam Arthemius Conſtantini Dux coram Apoſtata Iuliano, à quo Auguſtali Ægypti Præfectura exutus fuit, ac Martyrio affectus. Porrò nocte, quæ oſtentum illud eſt conſequuta, Chriſtus Ei Seruator viſus eſt, à quò de Victoria certior eſt factus.

Euſeb. in vit. Nazar. et Gallican. in Paneg.

Paneg. 2. poſt Victor.

Crucis imago viſa.

Infra ad an. 362.

Metaphr. 20. Octob.

factus. Sequenti autem die Crucis à ſe viſæ Imaginem, quæ & Chriſti Nomen Græcis literis referret, effingi iuſſit, atque haſtili impoſitam, Militaris loco Signi, exercitum anteire. *numiſmata complura huiuſmodi imaginem præferentia, formis expreſſa Author hic reddit.* Idem quoque Signum non à Principe modò, ſed etiam à Ducibus, ac Militibus, gladijs, ſcutis, ac galeis impreſſum, inſertumque eſt. *multa hic de eo Signo, quod Labarum vocarunt, Author eruditè admodùm tradit.* Huiuſmodi igitur ſponſione Victoriæ lætus, atque alacer Conſtantinus Vrbes quotquot in Italia Tyranni Milite muniebantur, aut deditione recipit, aut vi expugnat. tùm Hoſtem ipſum ad Tyberim, Vrbe egreſſum, memorabili prælio debellauit. Illum fuga elapſum, Pons ipſe aſſeribus ad captandum Hoſtem inſidiosè conſtructus, præmaturè ſubſidens in Tyberim præcipitem egit. expiſcato tùm cadaueri Caput abſciſum, piloque inditum, Vrbi illatum, ſpectaculum Ciuibus edidit iucundiſſimum. Conſtantinus quoque Vrbem ouans inijt, *Quietis Fundator, Vrbis Liberator* acclamatus. Supereſt adhuc Romæ huius Victoriæ egregium monumentum, triumphalis Arcus ad Palatij radices medius ferè inter Titi monumenta, Triumphalem Arcum, atque

Labarum.

Conſtãtini de Maxẽtio Victoria.

Arcus Triũphalis.

Amphiteatrum. Quanta hinc Chriſtianæ Fidei acceſſio, ac propagatio facta ſit, licet vnicuique conijcere ex innumeris Conſtantini ad Rem Chriſtianam ſpectantibus Reſcriptis. duorum mentio habetur apud Euſebium de bonis Eccleſiarum reſtituendis, & Clericorum Immunitate ad Annulinum Africæ Proconſulem, qui acerrimus anteà Chriſtianorum fuerat Inſectator.

Lateranenſes Ædes Melchiadi Bapa donat.

Ante quàm autem Vrbe excederet Conſtantinus (nam, Barbaris ad Albim rebellantibus, in Germaniam eſt reuocatus) inter cætera ſummum Chriſtianæ Religionis Antiſtitem Melchiadem Regijs, quæ Fauſtæ Vxoris erant, ad Lateranum Ædibus donauit. Pontificis autem Maximi nomen, aut munus Romanorum Principum more, ſine crimine Conſtantinum vſurpaſſe conſtat. *id allatis ab Authore exemplis, atque argumentis comprobatur.* *Opt. in Parm. l. 1.*

Iindictionũ origo.

Idem poſt alia de eius laudibus adducta; ſumpta occaſione, Indictionum, quæ hoc tempore exordium habuerunt, origo vnde emanauerit, accuratè inueſtigat.

Licinij coniugium.

Exindè Conſtantinus tertium cum Licinio Conſulatum inijt, Cui, ex Illyrico Mediolanũ accerſito, Conſtantiam Sororem promiſſam anteà, matrimonio iungit. has ad nuptias vocatum Diocletianum, qui apud Dalmatiam *Chri. Ann. 313. Zoſim l. 2. Vict. in Dioc.*

tiam erat, Hortorumque inibi culturæ operam dabat, Victor tradit; cum recuſaſſet, minacibus Conſtantini literis territus, quibus Maxentio fauiſſe, Maximino ſtudere arguebatur, veneno hauſto, mortalium ſeſe iræ ſubduxit, Immortalium ſubiturus. quamquàm id non ſtatìm, ſed poſt triennium accidiſſe Author eſt Zoſimus.

Euſeb. l.10. c.5. Ante quàm Mediolano diſcederent, Edicta pro Chriſtianis, quæ ab Euſebio recitantur promulgarunt, quibus, licèt inuitus, Maximinus quoque, Collegarum metu, ſubſcripſit. *Edicta pro Chriſtianis*

Gall. Paneg 2. Opt.in Parm. l.1. Conſtantinus Mediolano profectus, in Germaniam cum perueniſſet, principiò hoſtes Rheni tranſitu prohibuit, tùm ſimulatè recedens, tranſgreſſos ex inſidijs adortus cæcidit. parte interim copiarum vacuas eorum trans Rhenum domos, atque oppida populante, ſic ciuile pariter, ac externum bellum vno ferè anno confecit, Romanumque Imperium à Maxentij Tyrannide, ac Barbarico furore pacatum reddidit. Gentilitias ſuperſtitiones paulatim abolere cum vellet, Sæculares tùm Ludos neglexit, quod, numero, atque animis deficientibus iam Ethnicis, perindè fuit, ac ſi vetaſſet. Cũ adhuc in Gallijs degeret, Donatiſtarũ ex Africa ad Eum Legati acceſſerunt rogantes, vti Iudices eam in Prouinciam mitteret, ipſorum cum *Conſtãtini de Germanis victoria.*

Cæciliano diſſenſiones cogniturosː ad quos Religioſiſſimus Imperaror; *petitis*(inquit)*à me in ſaculo iudicium, cum ego ipſe Chriſti iudicium expectem?* tres tamen haud ſeciùs Epiſcopos ablegauit Maternum Coloniæ Agrippinæ, Reticium Auguſtoduni, Marinum Arelatenſem. quamquam, re melius deinde perſpecta, iudicium ad Melchiadem Summum Pontificem detulit, ad quem Cæcilianus ipſe vnà cum decem eius partium Epiſcopis, totidemque ex Donatiſtis Romam accedere deberet. *Conſtantini Epiſtola ad Melchiadem, altera quoque ad omnes ſimul Epiſcopos, qui ea de cauſa conuenerant, ipſiuſque iudicij acta ex Euſebio, atque Optato hic referuntur.*

Melchiadis Papa obitus. Sub anni exitũ Melchiades obijt exacto Pontificatus anno ſecundo. *Hic, quod Melchiadi decretum quoddam de Fermento ex benedictione Epiſcopi per Paræcias diuidendo, tribuatur, de huiuſmodi conſuetudine paucis cognita, vtpotè dudùm abolita, eruditè Authorem differentem conſule, vbi & de publicis, ac priuatis Eulogijs multa affert ſcitu periucunda.*

Syluester PP. Melchiadi Syluester ſubrogatur, de cuius rebus præclarè geſtis, ſuis quæque temporibus referemus. Chri. Ann. 314.

Maximinus in Li- Per idem tempus Maximinus Imperij Conſortes dedignatus, ſeorſim eos adoriri cupiens, nulla ex iuſta *Euſ. l. 9. c. 8.*

causa,

causa, Licinio bellum infert, ſuſus tamen ab eo, fugatuſque, mutata veſte inermis euaſit. ad ſua cum ſe ægrè recepiſſet; Idolorum Myſtas, ac Ariolos, quòd certam victoriam ſpopondiſſent, trucidari iuſſit; tùm de Chriſti Fide melius ſentiens, pro eius libertate, atque incremento indulgentiſſimas preſcripſit leges, ac Reſcripta promulgauit. non diù tamen ſuperſtes fuit; diro etenim correptus morbo, voraci intùs flamma ambuſtus eſt, adeò, vt vix oſſibus relictis, hominis quoque formam amitteret. exilientibus demùm oculis, non cæcus modò eſt effectus, ſed naturæ monſtrum euaſit: denique reluctantem diù ſpiritum expulit.

Zoſim l. 2. Eutr. l. 10.

cinij.

Maximinus victus.

Eius pro Chriſtianis reſcripta.

Morbus atque exitus.

Tùm maxima celeritate, atque impenſa ſacræ ædes vbique excitatæ, Chriſtiana feſta ſolemni ritu, ac pompa celebrata, frequentes Epiſcoporum Conuentus habiti, Peregrinationes pietatis cauſa liberrimè obitæ: accurata ſacrarum rerum, ac Myſteriorum adminiſtratio inſtituta eſt. poſt hæc apud Orientem geſta; *ſuborta iterum Donatiſtarum in Africa contentiones, hic ab Authore in medium afferuntur.* quarum occaſione Arelatenſe Concilium eſt celebratum, cui Conſtantinus interfuit, multæque ea occaſione ab eo ad diuerſos Epiſcopos datæ ſunt literæ, *quæ hic referuntur*, eius

Euſeb. l. 10. c. 3.

Chriſtianæ rei incremẽtum.

Noua Donatiſtarũ contentiones.

Euſeb. in vit. l. 1. c. 37. & 38.

Concilia plura.

L 4 Pie-

Digitized by Google

Pietatem, ac Religionem planè teſtantes. extant huius Concilij Acta, *quæ hic pariter cum ſalutaribus nonnullis Conſtantini legibus, habentur*. Eodem ferè tempore apud Ancyram Galatiæ Vrbem Orientalium Epiſcoporum Concilium coactum eſt: mox & Neocæſarienſe, cui ijdem ferè Epiſcopi interfuerunt, *quorum item Acta, & Canones, quòd ex Authore hoc loco, atque aliundè peti poſſint præterimus*.

Criſpus, ec Conſtantinus Cæſares. Decimum Principatus annum auſpicatus Conſtantinus, Criſpum, & Conſtantinum Filios Cæſares dixit, & Decennalia, nequaquàm tamen profano ritu celebrauit. Porrò cum Parentibus ex inopia Filios hactenus venundare, & verò etiam occidere licuiſſet: Chriſtiano Principi conſentanea ea de re Edicta promulgauit; & per Italiam quidem publicè alendos, ex Fiſci redditibus imperauit, Patribus autem, qui extrà Italiam eſſent, perpetuam diſtractos Filios redimendi tribuit facultatem; haud dubiè adempta occidendi. nec Patribus tantùm ea redemptio permiſſa eſt, ſed ipſis quoque Filijs ſeruitutem ſeruientibus, & cuicumque alij, cui pietatem huiuſmodi exercere placuiſſet. imò quæ Italiæ tantùm hoc anno conceſſit, alijs quoque extrà Italiam Prouincijs poſtea indulſit. Pauperibus item non ijs tantùm qui ſe adibant, ſed qui per vias *Conſtãtini leges ſaluta- Eiuſdẽ liberalitas.* Chri. Ann. 315. *Euſ. in vit. l. 1 c. 41.* *Leg. 1. de Alimẽtis C. Th. leg. 2. C. de Patribus.* *Infra ad an. 322.*

Euſ.in Vita l. 1.c.36

vias etiam ſtipem quæritabant, non modò victum, ſed decentes quoque veſtes tribuit, eos in primis miſertus, qui, poſt vitæ commoda in pauperta- tem ex infortunio incidiſſent. Iudæos ab his, qui ex ſua Gente Chriſti Fidem amplecterentur, vexandis, ignis pœna propoſita deterruit. adeò autem proſperæ Chriſtianorum res Iudæorum animos perculerunt, vt, Chriſtiano Principi ægrè parentes, apertè rebellauerint; in quos, Chryſoſtomo teſte, ita animaduertit, vt auriculis amputatis, alioue corpori impreſſo ſigno, veluti fugitiua Mancipia à rerum nouandarum ſtudio in poſterùm abduxerit. deindè verò pacatè eos viuere cum comperiſſet, non ſecùs, ac de alijs ſubditis, optimè de ipſis meritus eſt, vt docent Edicta eorum cauſa deinceps promulgata. huiuſmodi Iudæorum defectio an hoc omninò anno contigerit, non ſatis exploratum eſt. illud ſanè conſtat habitam à Syiueſtro cum Iudæis percelebrem diſputationem, cui Auguſtus Ipſe cum Matre Helena interfuiſſe dicitur, qua eorum detecti errores, petulantia depreſſa, religio exibilata eſt; quò fortaſsè factum, vt rerum nouarum, quæ diximus conſilia inierint.

L.1.de Iudæis C.The

Homil 2. in Iud.

Sylueſtri cũ Iudæis diſputatio.

Hoc eodem anno Arrius, atque Collutus Presbyteri, vterque, Alexandrini, nouorum Fidei dogmatum Au-

Arrius, & Collutus.

thores extiterunt, de His tamen alibi opportunè magis dicturi ſumus.

Cæterùm Conſtantinus, quòd neminem ſuæ clementiæ expertem vellet, pœnam illam, qua noxiorum vultus inſcribebantur, dato ad Euſebium Reſcripto aboleuit, præfatus, nefas eſſe hominis faciem, quæ ad ſimilitudinem Cæleſtis Pulchritudinis eſt figurata, maculari. *L. 2. de Pœn. C. Thε.*

Diocletiani mors. Ad hunc vſque Conſtantini Principatus annum vndecimum voluntarium exitum diſtuliſſe Diocletianus fertur. cauſam ſuprà attulimus, niſi ſi quis malit ex diris corporis, animique cruciatibus ab eo mortem accerſitam. conſtat quippè doloribus illum vehementibus afflictatum, vermibus, qui ex ore etiam ſcatebant, abſumptum; oculos quoquè, ac linguam eieciſſe. enimuerò diuino factum conſilio exiſtimandum eſt, vt tamdiù ſuperfuerit, dum inopinatam Chriſtianorum fœlicitatem aſpiceret, Templaque à ſe diſiecta reſtitui, vetitos à ſe Cœtus frequentiſſimè celebrari, Chriſti gloriam ſummis tolli præconijs: Chriſtianos Principes ſuo ipſius ſuffragio imperare. quo enim animi angore hæc Illum aſpexiſſe putandum eſt? Regio ſanè cum Pſalte canere vnuſquiſque potuit *Peccator videbit, & iraſcetur, dentibus ſuis fremet, & tabeſcet: deſiderium peccatorum peribit.* Chri. Ann. 316. *Zoſim l. 2. Euſeb. l. 8. c. vlt.* *Pſal. 112.*

Ve-

Verùm Licinius, iam tùm Conſtantino, ac Chriſtianæ ſimul Religioni factus infenſior, Diocletianum, Ethnico ritu, ac more conſecrauit; ſed qui impium, ſtulto conatu, inter Diuos retulit, haud ita multo poſt inter homines eſſe ipſe deſijt. pactorum quippè immemor, & latarum à ſe Legum transgreſſor, in Epiſcopos primùm, ſacroſque Miniſtros ſæuire, tùm in alios promiſcuè Fideles inſtituit: lata etenim Lege, ne Cœtus haberentur, neuè Epiſcopi præter ſuam Eccleſiam aliam inuiſerent, ſeu adirent, neuè Ethnicos homines edocerẽt, aut cum ijs colloquia miſcerent, eorum multos leui ex cauſa interemit. Mulieres quoque non niſi à Mulieribus inſtitui, ac doceri voluit. qua ex cauſa Ammonium Diaconum, qui Sanctimonialium Virginum Cœtui præerat, cum ipſis Virginibus quadraginta, igni, ac ferro addixit. quorum memoria Kalendis Septembris ab Eccleſia recolitur. haud diſpari ex cauſa Neocæſareæ Euphrateſiæ Epiſcopum Paulum præciſis neruis, & ignominiæ cauſa exciſis genitalibus, atque combuſtis, miſerrimè confecit. Nicomediam cum veniſſet, effuſiſſimæ intemperantiæ in Virgines pariter, ac Matronas honeſtiſſimas, inque ipſius Auguſtæ Gynecæum exempla edidit diu tiùs non ferenda. itaquè Conſtantia

Licinius Diocletianũ conſecrat.

Euſeb. in vita c. 41.

Perſequutionem inſtaurat.

Martyrol. Rom. Theodoret. l. 1. c. 7

Licinij libido.

de ſua, deque Chriſtianorum condi- tione Fratrem per literas edoctum impulit, vt de cauendis Tyranni artibus, deque vlciſcenda ſua, ac communi Chriſtiani nominis iniuria cogitaret.

Tùm Licinius, & Ipſe, bellum diù meditatus, Chiſtianos, ſi quos in exercitu habuiſſet, parùm ſibi fidos ratus, exauctorauit; nequè hoc tantùm, ſed morte quoquè non paucos mulctauit; in quibus percelebres habentur Quadraginta illi Cappadoces, qui Sebaſte apud Armeniam algenti aqua merſi, de Tyranni ſæuitia triumpharunt: quos eleganti ad Populum Oratione Baſilius laudauit. illud tùm accidit memorandum: ex eo numero vnus frigoris impatiens, Socios, ac Fidem deſeruit: calida tùm aqua merſus, quæ præſtò erat, obſiſtentis vi frigoris, caloriſque veluti repercuſſu interijt, cum æterna, temporali quoque vita, quam præproperè ſeruatam voluit, amiſſa: mæſtos proinde Socios ſolatus eſt Deus. aderat cuſtodiæ cauſa cum reliquo ſatellitio Miles quidam: Is, transfuga recedente, recedentem quoque Angelum ſuſpexit, ex His, qui pari cum Militibus numero totidem cum corollis imminebant: miraculo ſtupens, ſugientem veluti corollam abrepturus, Chriſti Fidem & Ipſe profeſſus, transfugæ locum

XL. Milites martyres.

Baſil. orat. in 40. mart.

ſub-

ſubijt, quadragenarium numerum impleuit. Hos in Agone præceſſiſſe hoc eodem anno videtur eius Ciuitatis Epiſcopus Blaſius, cuius Elogium Romano Martyrologio adſcriptum, habetur III. Nonas Februarij. *S.Blaſij Martyrium.*

Chri. Ann. 317. Licinius interim rebus omnibus ad bellum neceſſarijs comparatis, Aruſpices conſulere Oracula ſcitari, victimas mactare nihil denique, quod ad Militum animos ſuperſtitione imbutos, confirmandos faceret, omittere, cæptum dein iter valido cum exercitu proſequens, ad Cibalas Panoniæ Oppidum Hoſti occurrit. initum eſt prælium magno vtrinquè impetu, ac viribus, productumque ad veſperam, qua victus demum Licinius fugam arripuit, à qua non anteà deſtitit, quàm in Thraciam peruenit. hìc vbi delectu iterùm habito, nouiſque conſcriptis militibus, parem ſe obſiſtendo exiſtimauit, inſequentem excipit hoſtem, commiſſaque iterùm pugna, iterùm fuſus, fugatuſque eſt. tùm demùm pacis leges ſe accepturum pollicitus; Illirico poſtquàm ei ceſſit, aliaque nonnulla pactus fuit, à Clementiſſimo Victore haud ægrè impetrauit. *Bellũ inter Conſtãtinum & Liciniũ.* *Licin. victus ac fugatus.* *Iterũ victus.*

Chri. Ann. 318. Pace compoſita, quintùm Conſulatum cum Criſpo Cæſare Licinius inijt, vt planè conſtet nullum à Conſtantino officij genus prætermiſſum, *Pacem impetrat.*

quo

quo Hominem demereret, ac in pace, quam firmauerat, contineret; ſed nihil profecit; quippè Fœdifragus terreſtribus, maritimiſque iterùm copijs inſtructus, Conſtantinum laceſſere haudquaquàm deſtitit. Deo autem perfidiam, atque anteactæ vitæ crimina vlciſcente, iterùm terra, marique victus; Byzantij primùm, tùm, fuga inde elapſus, Nicomediæ obſidetur; hìc demùm impar viribus, deditione facta, Victoris iterùm clementiam implorauit: à quo Theſſalonicam ablegatus, cum priuatæ impatiens vitæ, occulta conſilia agitaret, Conſtantini iuſſu interemptus eſt.

Pomp. lat. in Aur. Vict. Euſeb. l. 10. Zonar to. 3. Sozom l. 1. c. 7

Tertiè vincitur.

Licinio ſublato, Romano latè Imperio Chriſtiano Principi obtemperante Chriſti Fideles tranquilliſſimo rerum ſtatu potiti ſunt. ſacræ vbique Ædes reſtitutæ, atque auguſtiores redditæ, Exules reuocati, Proſcriptorum bona conſanguineis, aut Eccleſijs, ſi conſanguinei non extarent, adiudicata; non ea modò, quæ à priuatis hominibus poſſidebantur, verùm etiam quæ ceſſerant Fiſco, aut Ærario publico fuerant illata.

Moritur.

Euſeb. l. 2. c. 19.

Fulgentiſſimum nihilominùs, qui Orbi illuxerat, pacis radium, Donatiſtarum in Africa turbæ, Arrij in Ægypto impietas obſcurarunt. aduerſus Hunc nuper Alexandriæ coacta Synodo Epiſcoporum C. ab His impium illius

Concilium aduer-

Epiph. har. 69.

Tho. l. 1. c. 3 Soz. l. 1. c. 54 illius dogma damnatum fuerat; hoc vero tempore ab Alexandro Alexandrino Epiſcopo Vrbe eiectus in Paleſtinam receperat ſeſe, vbi per Euſebij Cæſarienſis, aliorumque Epiſcoporum incuriam, multos mortales impio dogmate imbuit, eadēque pice inquinauit. neque in Palæſtina tantùm, ſed alijs quoque in Prouincijs, quas aut peragrauit, aut, literis ad Epiſcopos datis, ſui nominis qualicumque fama peruaſit. *ſiùs Arrium.* *Arrij progeſſus.*

Alexander quàm nihil exilio Arrij profeciſſet animaduertens, ad Sylueſtrum Romanum Pontificem ea de re ſcripſit, cuius Epiſtolæ meminit Liberius. Sylueſter porrò ad controuerſias huiuſmodi componendas legauit Oſium clariſſimum fama Virum Epiſcopum Cordubenſem, qui ex itinere Conſtantinum in Bythinia agentem adijt, ab Eoque literas in Ægyptum deferendas accepit, quæ ab Euſebio recitantur, Auguſti pietatem, ac Fidei zelum mirificè redolentes. *Oſius Sylueſtri legatus.* *Euſeb. in vit. l. 2. c. 63.*

Parta, quam diximus, pace, non Vrbes modò Chriſtianis legibus, ac moribus excultæ, ſed deſerta quoque loca Sanctorum Virorum veluti Colonijs illuſtrata ſunt, Ducibus Antotonio, Pacomio, Paphnutio, Ammone, ac alijs omni æuo memorandis. *Socr. l. 1. c. 4.* *Anacoretarum Principes.*

Chri. Ann. 319. Quintum Auguſtus Conſulatum inijt Iuniore Licinio, quem alij Licinian-

nianum vocant, ex Sorore Conſtantia genito Collega adlecto. tùm bellum aduerſus Scythas, atque Sauromatas trans Iſtrum Populos bellicoſiſſimos tranſtulit. eæ Gentes antea Romanum Imperium ita infeſtũ habuerant, vt tributa eis pendere, ad frequentes populationes redimendas, oportuerit. tantum dedecus Conſtantinus nequaquam ferendum ratus, eorum ferociam coërcere instituit, & verò etiam fœliciſſimè perfecit.

Zoſim l. 2. Euſeb. l. 4. c. 5. & ſeq. Sozom l. 1. c. 8

Conſtãtini bellũ in Scythas.

Conſtãtini ad Arriũ litera.

Quod ad res ſpectat Eccleſiaſticas, Auguſtus accepto ab Arrio ad primas reſponſo, alteras ad eum literas dare non eſt dedignatus, quibus tamèn acriùs illum vrget, ac ſalſiùs mordet, vt licet cognoſcere; *nam illas ab Epiphanio, ac Socrate indicatas, Author ex Vaticana Bibliotheca acceptas hic recitat omnibus legendas.*

Epiph. har. 69. Socr. l. 1. c. 6.

Concilium Alexãdria.

Perueneat in Egyptum Oſius eius igitur iuſſu generale Concilium indicitur, ſic illud Athanaſius appellat, quòd ſummi Pontificis authoritate coactum fuerit. huius ſanè Concilij Acta non extant, conſtat tamèn in eo non Arrij tantùm hæreſim in diſquiſitionem vocatam, ſed etiam Sabellij, Colluti, atque Meletij.

Hoc eodem anno vitæ exitum ſortitur Philogonius Vir Sanctus, Antiochenus Epiſcopus, in cuius annua celebritate de more Chryſoſtomus

Chryſ. ho. 3. ad fin. mus Panegyrim ad Populum Anthiochenum habuit.

Cæterùm Conſtantinus, qui in Orientem proficiſci decreuerat, Barbarorum nouas turbas concitantium motu, in Occidentem reuocatur. Sub idem tempus Aruſpices, qui antiquam ſuperſtitionem ſenſim reuocabant, ab acceſſu in alienas domos, ignis pœna intentata, inhibuit. pœna etiam, licet mitiore, his, qui eos admiſiſſent propoſita. pro Clericorum quoque à publicis muneribus immunitate ad Octauianum reſcripſit. quo tempore etiam aduerſus eos, qui famoſos libellos conſcripſiſſent, quique Magiſtratus ambitu quærerent, Leges tulit, quæ Hierapoli, atque Carthagine fuerunt publicatæ. admonendum hìc Lectorem duximus Notam illam duplicis PP. in fine huiuſmodi Legum appoſitam locum vbi publicatæ ſunt, non vndè datæ, indicare. cuius rei ignoratione multi in errorem non ferendum prolapſi ſunt.

L. 1. & 2. de malef. *Conſtātini Leges.* *L. 2. de Epiſc. & Cleric.* *L. 1. de fam. libell. & L. 1 de Muner. C. Th.*

Chri. Ann. 320. Conſtantino VI. cum Conſtantino Iuniore Coſs. Quinquennalia Cæſarum celebrantur Patre in Gallijs, Criſpo in Germania bellum adminiſtrantibus. Alemanos eo bello à Criſpo victos, Nazarius Orator indicat, & antiqua non pauca ab Adolpho allata docent numiſmata. ex eo bello Criſpum reducem maxima letitia ex-

Paneg. 3. Adol. in numiſm.

cæ-

ceptum conſtat: at non eo, quo cæteri, obtutu Fauſta Eum Nouerca excepit: quippè victoris Iuuenis indole, ac forma miſerè capta, turpem indè hauſit flammam, noua Ipſa Phædra, nouum Hippolytum reuocauit. Auguſtum porrò in Gallijs tunc egiſſe ex Reſcripto de Immunitate Veteranis conceſſa admonemur.

Fauſta amor in Criſpum.

L. 2. de Veteran. C. The. & Iuſtin. l. 11.

At Conſtantinus æquè pacis, ac belli artibus ſtudens Leges ſubinde ſaluberrimas, Chriſtiano Principe dignas tulit. eam in primis ſuo hoc Conſulatu ſexto, qua lex Papia aduerſus Cœlibes abrogata eſt, quam Auguſtus anteà tulerat. quod ſi quis ex Tertulliano eam à Seuero dudùm abrogatam fuiſſe contendat; Hunc ſcire oportet, eam legem multos veluti ramos habuiſſe, à diuerſis Principibus ſubinde exciſos; nouiſſimè autem Iuſtinianum ſecurim quodammodò ad truncum admouiſſe, dùm poſtremam *de caducis tollendis* edidit Sanctionem, in qua hoc ipſum teſtatum reliquit; *quemadmodùm enim* (inquit) *in multis capitulis Lex Papia ab anterioribus Principibus emendata fuit, & per deſuetudinem abolita, ita & à nobis circa caducorum obſeruationem inuidioſum ſuum amittat vigorem.* primum ſanè caput antè Seuerum, amputaſſe conſtat Tiberium, & poſt illum Claudius putàtoriam quaſi falcem

Lex Papia in cœlibes abrogata.

L. 1. & 2. ad infirmand. pœn. cœlib. C. The & Iuſ. Dio. l. 58.

L. 1. c de Caduc toll. Suet. in Ti-

bis

Digitized by Google

ber. & Clau. Cuiac. in parat.

bis admouit; quartus itaque Conſtantinus eam partem ſuccidit, quæ magis Chriſtianæ pietati aduerſabatur. rurſum antè Iuſtinianum Honorius decimam de donationibus inter Virum, & Vxorem perſoluendā ſuſtulit. hinc Zoſimi, Conſtantinum auaritiæ inſimulantis, calumnia detegitur; conſtat quippè non ex his ſolùm, quæ anteà diximus, quæque de illius Munificentia dicturi ſumus, ſed ex hac ipſa Legis Papiæ abrogatione Conſtantinum, vt pietati inſeruiret, nullam Fiſci rationem habuiſſe. Iam verò eos, qui Chriſtiano Cœlibatu exhauriri hominum prole Romanum Imperium clamitabant, luculenter D. Ambroſius coarguit. Ad hæc eodem Conſulatu Legem humaniſſimam tulit, qua pœnas in eos, qui debita non perſoluerent, conſtitutas ſuſtulit: illud quoque ſanxit Hæredum inſtitutionem, quacumque demùm verborum formula concepta eſſet, ratam habendam.

De Virg. l. 3. L. 3. de Exact.

Cæterùm cum poſt latam ſuperiori anno de Clericorum Immunitate Legem, multi non Religionis ſtudio, ſed ad onera vitanda, vel ad quæſtum ex pietate faciendum, ſeſe ad Clerum transferrent, Legem ſanxit, (haud dubiè conſultis Epiſcopis) ne in poſterum Decuriones, aut Decurione geniti, alijuè huiuſmodi Curijs, atque oneribus obſtricti, declinandi oneris

cauſa

cauſa ad Clericatum confugerent. ſupereſt in Raptores Virginum hoc eodem anno lata Lex referenda, quam, ſeueriſſima cum eſſet, Conſtantius Filius poſteà temperauit. *L. 1. C. de Rapt. Vir. C. The.*

Criſpo, & Conſtantino Fratre iterùm Coſs. Auguſtus Donatiſtarum precibus fatigatus, ex His quot quot antè quadriennium exilio mulctauerat, reſtituit. ſic ſoluti, Catholici nomen quò liberiùs vſurparent, Romanam vtcumque Cathedram inſidere conſtituunt. ex ſuo ergò numero Epiſcopum creatum quempiam, ac Victorem appellatum, Romam mittunt, poſt quem vita functum, alios deinceps quatuor ducta ſerie, ſubſtituunt, vſque ad Optati tempora, qui hoc ipſum teſtatur. tanti apud eos tùm fuit vel ementitus Romanæ Eccleſiæ principatus. Chri. Ann. 321. *Aug. poſt. Collat. l. 1. c. 33.* *Donatiſtarũ auſus.* *Optat l. 2. Aug. de har. c. 69.*

Eiſdem Conſulibus pius Auguſtus diem Dominicum, Lege lata, ab Ethnicis æquè, ac Chriſtianis feriari mandauit. in Maleficos quoque, atque Incantatores ad Baſſum Præfectum Prætorio reſcripſit: & ad Romanum Populum de facultate ad pias cauſas teſtandi, & bona Eccleſijs relinquendi. qua Conſtantini Lege Eccleſiæ diteſcere cæperunt adeò, vt, ex His qui ſequuti ſunt Principes, nonnulli, veriti Reipublicæ detrimentum, conati ſint Conſtantini Legem abrogare *Cõſtantini pia leges.* *L. 3. C. de ferijs.* *Eccleſia diteſcũt.*

Amb-ŧdu. Sym-machum. L. I. de Pagan C. The

gare; de quo D. Ambroſij extat querela ad Valentinianum Auguſtum, & nos ſuo loco dicturi ſumus. Cæterum Religioſiſſimus hactenùs Imperator (quo impellente incertum) his ipſis Conſulibus poſt ſaluberrimas Leges, vt diximus promulgatas, Aruſpices ex veteri diſciplina conſulendos iuſſit, ſi fortè Regia Domus, aut aliud publicum ædificium de Cælo tactum fuiſſet. enimuerò, ſi coniectura agendum ſit, hoc ideò ab eo factum putauerim, quod lata in Aruſpices anteà Lege, quam memorauimus, eorum animos, atque adeò Gentilium omnium exacerbaſſe ſe animaduerteret, voluiſſe eos proindè poſteriori Lege vtcumque lenire, certioreſque reddere huiuſmodi diſciplinam cum ipſa Vrbe natam nolle ſe abrogare. quicquid ſit; & peccaſſe Eum, & peccati pœnas dediſſe exploratum eſt, cum & Filium belli paciſque artibus clariſſimum, & Coniugem aliòquin amatiſſimam, & Licinium ex Sorore Nepotem, ſuorum Carnifex, morte afficere coactus ſit, vt poſtea dicturi ſumus. Dudum Italis Parentibus conſuluerat, præſtitis, vt diximus, è Fiſco Regio, alimentis, nè Filios, venundare, aut Filias (quod in more poſitum erat) proſtituere cogerentur; nunc Prouinciales Africæ eodem affecit beneficio, nouo ad Menandrum

Conſtãtini lapſus.

Pro Aruſpicibus reſcribit

Chri. Ann. 22.

ſupra ad an. Chri. 15.

Conſt. pietas, ac liberalitas

Zoſimi calumnia. drum Reſcripto. & tamen, quod alibì quoque monuimus, impius, ac mendaciſſimus Author affirmare audet Conſtantinum in exactione tributorum adeò fuiſſe inhumanum, vt coëgerit inopes Patresfamilias ad Flios diſtrahendos, ac Filias proſtituendas, hinc ſatis mirari non poſſumus Chriſtianos homines reperiri, qui ei patrocinentur, proque eo defendendo vires omnes quodammodò inſumant. *Zoſ. l. 2.*

Natali die Criſpi, atque Helenæ reuertente, omnibus Reis preterquàm Veneficis, Homicidis, atque Adulteris, indulgentiam Auguſtus impartitus eſt. *L. 1. de indi.*

Seuero, atque Ruffino Coſs. iterùm Auguſtum pro Chriſtianis reſcribere oportuit, ne ad profana ab Ethnicis Sacrificia compellerentur. huiuſmodi in Chriſtianos vim non aliundè ortum habuiſſe par eſt credere, quàm ex Lege, quàm diximus, antè biennium, pro Aruſpicibus lata, qua, cum Conſtantinus viſus ſit ad auitam ſuperſtitionem animum adijcere, Ethnicorum animi elati, ad vim vſque, quam coërceri noua Sanctione oportuit, deuenerunt: vt mirari quis deſinat Sylueſtri fugam, ac latebras apud Soractem, Auguſto præſertim Syrmij apud Pannoniam agente. Chri. Ann. 323. *L. 5. de Epiſc. C. The.* *Sylueſtri fuga vnde.*

In hunc annum incidiſſe Licinij cædem multi exiſtimant: Lege autem con- *Licinij cædes.*

contra Illum fuiſſe actum, quòd Barbaros occultè aduerſus Conſtantinū, & Remp. irritaret.

Chri. Ann. 324. Sequitur annus ſæculi huius XXIV. Conſtantini Principatus XIX. non illi tantùm, ſed toti Aulæ infauſtus, duorum quippè Cæſarum cæde cruentus: Licinium Paterni ſceleris tanquàm conſcium, Auguſti in ſe iram concitaſſe affirmari iurè poſſe exiſtimamus: Criſpum autem à Fauſta Nouerca adamatum, ab eadem repulſæ pudore, amore, vt fit, in odium verſo, calumnia circumuentum omnes memorant, quemadmodùm, & ab Helena illum Auia, Chriſtianis moribus fuiſſe imbutum. Conſtantinus porrò Auguſtæ libidine, ac fraude detecta, iuſtas de ea pœnas ſumpſit, quam balnei vapore feruentiùs calefacti extinxit.

Zoſim. l. 2. Oroſ. l. 7. c. 28. Hie. de Scri. pt. Eccl. in Lactãtio.

Criſpi & Licinij Iunioris quoque.

Fauſta Auguſta pœna.

hic de Conſtantini expiatione, & Baptiſmo, deque Syluestri Actis fuſiùs Authorem differentem, & difficultatum nodos complures accuratè ſoluentem require: non enim integrum nobis fuit ea in compendij modum redigere; quemadmodùm neque ea, quæ de Baptiſmi loco Romæ adhùc ſuperstite, eiuſque antiquo ornatu, atque donarijs, deque effuſiſſima Conſtantini in Sacrorum vſum ſacraſque Baſilicas Munificentia adtexit. hic pariter de vulgata Conſtantini Donatione mentionem ingerit.

Conſtãtini Baptiſma & largitiones.

Hoc

Concilium Roma. Hoc eodem anno poſt Auguſti Baptiſmum Romę à Syluestro coacta Synodus eſt in nuper erecto Titulo àd Traiani Thermas. conueniſſe autem tùnc Epiſcopos CCLXXIV. eiuſdem Synodi habent Acta: Creſconiana tamen collectio ducentos admodum, & triginta memorat. His Conſtantinus ex publico vehicula, & annonam decreuit, vt in Synodi exordio declaratur. *Conc. Rom. c. 1.*

Quod ſpectat ad res huiuſmodi in Conuentu geſtas, eæ ex illius Actis peti poſſunt; neque id mirum cuipiam videri debet, nullam in his de Arrio mentionem haberi; de eo namque per Orientales Eccleſias debacchante, Oecumenicum Nicææ Concilium erat cogendum.

Conſtãtini Religio. Ex hoc iam tempore Conſtantinus, qui hactenùs fluctuaſſe viſus eſt, omnibus numeris abſolutum Chriſtianum Principem geſſit: totuſque in Chriſtiana Religione propaganda fuit. itaquè cum in Capitolio feſtum percelebre recolendum foret, ſuperſtitionem auerſatus, verbis quoquè inſectatus dicitur: ex quo Illum Senatus Populique Romani odium contraxiſſe Zoſimus tradit, eandemque ob cauſam Romam deſerere, Regiam alibi conſtituere decreuiſſe: ſed huius Authoris fides, vt ſæpè diximus, integra nequaquàm eſt. ſanè hoc anno *Euſeb. in vita l. 3. c. 3. Zoſim. l. 2.*

ante-

antequam hyeme nauigatio interclu- *Conſtantinus Romā deſerit Ilium deīde Byzantium delegit*
Sozo. l. 2. c. 2 Zon. an. to. 3. Niceph. l. 3. c. 4.
deretur, Ilium Eum acceſſiſſe conſtat: ibique, Vrbis ædibus dilatatis, ſedem figere decreuiſſe, diuino autem monitu, atque prodigijs, mutata ſententia, Byzantium delegiſſe.

Diræ interim ſeditionum procellæ multis in Eccleſijs tranquillum Chriſtianæ Reipub. ſtatum perturbarunt. Antiochiæ Paulino Epiſcopo vita functo, ad eius Eccleſiæ regimen Euſtathius à Catholicis, Euſebius Cæſarienſis ab Arrianis accerſuntur: res ad Vrbis excidium ſpectare videbatur, cum Auguſti authoritas interceſſit, legatione miſſa, datiſque ad Populum, & ad ipſum Euſebium literis, qui Catholicorum factione ſuperatus, ſponte nihilominùs loco ceſſiſſe videri voluit.

Atha. pe Synod.
Aſiam porrò, Meſopotamiam, ac Syriam antiqua, de celebratione Paſchæ diſſenſio mirè diſtraxit.

Sozo. l. 1. c. 15. *Conſt. ſtatua lapidata.*
Ægyptij quoque eò furoris proceſſere, vt Principis Statuas lapidibus appetierint: hoc cum Ei nunciatum eſſet per ſummam lenitatem, admota fronti manu dixiſſe fertur; atquì caput integrum habere me ſentio.

Chri. Ann. 325. *Concilium Nycænum.*
Euſeb. in vit. Cōſt l. 3. c. 6.
Sæculi huius anno XXV. qui Conſtantini Principatus fuit XX. vniuerſale apud Nicęā Bithyniæ Vrbem Concilium celebratum eſt Paulino, & Iuliano Coſs. cogendi illius cauſæ duæ

M præ-

Cogendi Cōcilij cauſa. præcipuæ fuerunt; Ariannorum hæreſis, quorum nomine Meletiani quoque ac Colluciani cenſebantur, & de die Paſchæ rediuiua iā toties controuerſia. interfuere Epiſcopi CCCXVIII. *horum præcipuos Author recenſet, ac ſuo quemque Elogio commendat.* Præter Chriſtianæ Religionis Antiſtites, multi quoquè, ex Ethnicis, Philoſophi, ac Dialectici adfuere, quorum antè conſeſſum concertationes aliquot narrantur, Auguſtum porrò cum cæteris Epiſcopis conſediſſe conſtat, Eoſque omni obſequij genere amplexum, atque reueritum. *Athan. ep. ad Iouian. Imp.* *Sylueſtri legati.* Sylueſtri vicem cum Oſio, quem diximus, Vitus, atque Vincentius Romani Presbyteri tenuere, *quos & potiorem inter alios locum habuiſſe Author contendit.* omnium primus Euſtathius Anthiochenus, poſt hymnum decantatum, in Auguſtum conuerſus verba fecit: tùm Auguſtus Ipſe, & Latino quidem ſermone (quamquam & Græcum callebat) pro Romani Imperij Maieſtate, quo Præſides quoquè in Prouincijs vti, eadem ex cauſa, conſueuere. *Euſeb. in vit. l. 3. c. 20.* Auguſtiſſimi Conuentus Acta magna ex parte periere, quæ ſi ad nos integra perueniſſent, haud dubiè Chriſtiani maieſtatem Senatus nobis, veluti in ſpeculo exhibuiſſent. nunc quandò meſſis ſpes nulla eſt, ſpicas, quod ſupereſt, colligamus. Conſtat in primis,

Atha-

Digitized by Google

Atha. orat. 1 *contra Arr. Theod l.* 1. *c.* 8

Athanaſij teſtimonio, cum Arrij blaſphemiæ, ad eas excutiendas, legerentur, Patrum nonnullos exhorruiſſe, aureſque obſtruxiſſe. Euſebij quoque Nicomedienſis literæ ipſo in conſeſſu diſcerptæ, quòd ex his eadem cum Arrio ſentire ſit deprehenſus. quo animaduerſo, qui aderant Arriani, præiudicata veluti cauſa, veriti exilium, aut aliud animaduerſionis genus, hæreſis abiuratione ſimulata, Arrij damnationi ſubſcripſere. hac arte impij Homines, non ſecus, ac Parthi fugam ſimulantes, acriùs deinde pugnam inſtaurarunt. Arrianis, vt videbatur, ad Catholicum dogma traductis, Fidei formula, Oſio dictante, concepta eſt, quam D. Athanaſius ad Iouianum refert; Catholica verò Eccleſia, in Sacroſancto Sacrificio totidem ferè verbis recitat.

Atha. ep. ad Sol. & ad Iouian.

Arrium porrò Anathemate tùm quidem, atque exilio damnatum, cum palinodiam, & ipſe, canere non renuiſſet, ab eadem poſteà Synodo fuiſſe receptum multi affirmant; cum illius ſanè dogmate damnatum quoque libellum conſtat, quem de rebus quidem ſacris ſcripſit, ſed laſciuienti ſtylo, verbiſque, ac ſententijs mollitie, ac turpitudine refertis, cui & Thaliæ profanum nomen indidit. ea lucubratione impurus homo, Presbyter ipſe cum eſſet, Sacerdotalis Ordi-

Arrij liber.

nis dignitatem traduxit, adeòque malè audijt, vt vulgo Ægyptius Sotades (Cretenſis Poeta is fuit Cynedico infamis carmine) vocaretur.

Aduerſus Arrium, eiuſque libros Conſtantini quoquè extat Edictum apud Socratem, cuius meminit Theodoſius Iunior. Ea in Sanctione Conſtantinus Arrianos, quòd Porphyrij mores, ac dogmata ſectarentur, Porphyrianos iure appellandos exiſtimat. Superſtitem adhuc Porphyrium tùm fuiſſe quidam putant, annos natum ampliùs nonaginta, ſed exilio mulctatum inglorium latuiſſe, quòd non in Chriſtum modò, ſed in ipſum quoquè Auguſtum iniurius fuiſſet. in ipſius quippe odium, ac contumeliam Britanniam fertilem Tyrannorum appellaſſe. cæterùm quem Hieronymus ab exilio hoc tempore reuocatum tradit, inſigni volumine Auguſto nuncupato, Poëtam fuiſſe, aliũ à Philoſopho, quo de eſt ſermo, ex edito nuper commentario conſtat. *quia de re in Appendice ad XII. tomum addita Authorem conſule.*

Socr. l. 1. c. 6. L. vlt. de heret. C. The.

Gild. de excidio Britan Hier. chron.

Deliberatio de Paſcha.

His ita, vt diximus, in Concilio firmatis reliquum erat, vt de Paſchæ celebratione ageretur. Vetus hæc erat controuerſia, cum multi ad Orientem, Syriæ præſertim Populi, ſub Æquinoctij Verni Panſelenium, ſiuè Plenilunium, hoc eſt decimaquarta

Lunæ

Lunæ augeſcentis die, quicumque is
demum dies eſſet, more Iudæorum
Paſcha celebrandum contenderent.
cùm contrà Occidentalis Eccleſia, &
Chriſtiani Orbis pars maior, potior-
que, ex Apoſtolorum traditione, non
niſi die Dominico, qui Panſelenium
huiuſmodi ſequeretur, id præſtandum
Atha. exiſtimarent. re diſcuſſa, non ſine
de Sy- magno labore, ac iactatione, Syri, qui-
nod. que cum eis ſentiebant, in Catholicæ
Arim. Eccleſiæ ſenſum traducti, ex animo
Socr. l. quieuere: qua etiam de re Auguſti
1. c. 6. literæ, quas Socrates recitat, ad Ec-
cleſias omnes nuncupatæ, Chriſtianæ
pietatis plenæ prodiere. Cæterùm
quòd ad Lunaris cycli rationem ſpe-
ctat, & Puſchalis diei ſupputationem
firmandam, res ad Alexandrinum
Epiſcopum delata eſt, quòd ea in Pro-
Bed. de uincia peritiores omni æuo Aſtro- *Aure-*
rat. nomos floruiſſe conſtaret, conſtitutus *us nu-*
temp. eſt numerus ille, qui Aureus nuncupa- *merus*
c. 42. ri conſueuit decem, ac nouem anno- *conſti-*
Amb. rum periodum comprehendens. quod *tus.*
ep. ad quidem totius Synodi inuentum, per-
Epiſc. peràm multi, Bedam ſequuti, Cæſa-
Amil. rienſi Euſebio tribuerunt, foraſſe
ideò deeepti, quod Is librum de Paſ-
cha conſcripſerit, in quo tamèn con-
ſtat eum de antiqua diei Paſchatis in-
ſtitutione, ac ritu, non autem de
computo pertractaſſe. ad hæc de ce-
lebratione Paſchæ, qua diximus ra-

tione decreta, illud quoque, veluti appendicula, adiectum; vt in poſterùm diebus Dominicis, ac Pentecoſtes, non perindè ac alijs diebus genuflexi, ſed ſtantes Fideles orarent. Meletio de quo alibi meminimus ſacris Miniſterijs interdictum, datæque ea ſuper re ad Alexandrinam Eccleſiam Synodales literæ. inſuper vetitum, ne quis per vniuerſam Ægyptum, Lybiam, atque Pentapolim Epiſcopus conſecraretur Metropolitano Alexandrino inconſulto; quod & tertiæ Sedi Antiochenæ indultum eſt.

Alex. & Antioch. Eccleſia iura.

Theod l. 1. c. 9 Socr. l. 1. c. 6

Romana Eccleſia primatus.

Sextus deinceps Canon de Romanæ Eccleſiæ Primatu loquitur. ſed quia decurtatus legitur, Interpretum haud mediocriter torſit ingenia; *Ipſe quoque Author, vt germanum ſenſum eliciat, ex eoquè Primatum adſtruat, multa aliundè afferre, quæ ab eo peti poſſunt.* Hieroſolymæ porrò Eccleſia, de qua ſeptimus habetur Canon, non ita priuilegijs augetur, vt à Cæſarienſi, quæ Palæſtinæ eſt Metropolis, ſubducatur.

Hieroſolyma Eccleſia.

Nouatianis ad Catholicam Eccleſiam ianua eſt patefacta, ſed Aceſio Nouatiano Epiſcopo præfractè obſiſtente, irriti tot Patrum, ac Principis conatus cecidere.

Cum Cathaphrygibus prætereà, ac Paulianiſtis, hoc eſt Pauli Samoſateni Sectatoribus, quo pacto agendum,

dum, quiduè ab His Catholicam Eccleſiam repetentibus exigendum eſſet, peculiari cautum eſt lege.

Baſil. ep. 78. Conc. Nic. c. 9. & ſeqq. Poſt hæc ſanciti ſunt Canones de Lapſis, ſiuè ad Eccleſiam, ſiuè ad Eccleſiaſticos Ordines recipiendis. Hi erant, qui Liciniana perſequutione, Fidem quoquomodo abnegaſſent. *De lapſis.*

Illud quoquè decretum, ne cui liceret ſpontè ſe ipſum euirare. cuius Canonis condendi cauſam dediſſe videtur Leontius Antiochenus, qui poſteà ab Arrianis eius Vrbis Epiſcopus creatus eſt; Is facinus huiuſmodi aggreſſus eſt, vt Mulierculæ cuiuſdam contubernio vti poſſet, quo ab Euſebio Ei fuerat interdictum. ſed neque hac ratione ſuſpicionem euaſit: qua etiam ex cauſa ſtatutum videtur nè Epiſcopi, neuè Presbyteri, aut Diaconi Mulieres apud ſe haberent, præter Matrem, Sororem, ſiue Amitam, aut ex alijs, quæ ſuſpicionem omnem effugerent. *De abſciſſis.* *Atha. de fug. ſua in fin. Conc. c. 3.* *Ne cũ fœminis Clerici habitent.*

Sozom. l. 1. c. 22. Socr. l. 1. c. 8. Tradunt nonnulli actum in Synodo de ferenda Lege, nè, qui Vxores antè ſuſceptos Sacros Ordines habuiſſent, eis poſteà vti poſſent, Paphnutio autem, licet coniugij experte, intercedente, ab huiuſmodi condenda lege Patres temperaſſe; vtcumquè ſe res habeat, viguiſſe poſteà ea de re ſi non legem, certè conſuetudinem, qua Sacrorum Miniſtri, qui coniugati anteà *Clerici coniugati.*

Digitized by Google

fuiſſent, ab Vxoribus ſeorſim degerent, & ab earum commercio abſtinerent exploratum eſt; quod eius ſæculi Patres diſertiſimè tradunt, & nos alibi ſuſiùs docuimus. quod autem Nicæni Patres, venerandæ Conſuetudini fortaſſe deferentes, Lege inſuper ſancire noluerunt, Arelatenſis Concilij Patres ſanxere. *Baſil. ep 17 Hier. ep. 50* *Conc. Arel. 2. c. 2. & 3.*

Alij canones. Eadem Sacroſancta Synodus pœnam aduerſus Clericos fœnus exercentes, conſtituit. Vetuit quoque Diaconos ex praua conſuetudine Sacram Euchariſtiam Presbyteris porrigere, eoſdemque coram illis ſedere. *Greg. Turon l. 1. c. 44.*

De trãslatione ſedium. Quoniam verò per factiones Populorum Epiſcopi, alijque inferioris ordinis ſacri Miniſtri à proprijs in alienas Eccleſias transferebantur (quod nuper Antiochiæ, vt diximus, non ſine maxima ſeditione vſu venerat) id in poſterùm non niſi ex magna cauſa fieri permiſſum. *Conc. Nic. c. 15.*

Neophyti non ordinãdi Neophytos, hoc eſt recens baptizatos ad Sacros Ordines, ac etiam ad Epiſcopatum, quod contigiſſe conſtabat, promouere indignum viſum. cæterùm ob Viros inſignes, quemadmodum in Cypriano, vt diximus, anteà acciderat, poſteà quoquè huic Canoni in Ambroſio, Hilario, atque Nectario derogatum conſtat.

Epiſcoporum Epiſcoporum Conſecrationi, vt tres ſaltem Epiſcopi adhiberentur, quod

quod hactenus ex traditione fieri conſueuerat, Lege eſt cautum; quemadmodùm etiam, vt Conſecrationis approbatio à Metropolitano expectaretur. *ordinatio.*

Præter Canones, qui extant, alios pleroſque, qui naufragium ſint paſſi, tùm fuiſſe ſancitos, nemo inficiabitur, qui Hieronymum, quique Ambroſium, alioſque antiquos Patres mendacij arguendos non putet, apud quos de alijs permultis à Nicęnis Patribus promulgatis Legibus mentio habetur. *Nicæni Concilij acta deperdita.* *Hier. ep. 3. Ambr ep. ad Vercel Ecc. Conc. Cartag. 6. c. 3. apud Lipom to. 6.*

Omnibus in ſacroſancta Synodo abſolutis, ſequutæ ſunt Patrum ſubſcriptiones. res tùm accidit ſane mira; ſi Gregorio Presbytero, atque Nicephoro adhibenda fides ſit, Athanaſio, Hilario, alijſque eius ſæculi Patribus id reticentibus. antè completam Synodum Chryſanthus, & Muſonius Epiſcopi Nicææ deceſſerant, reliqui Patres, ad decretorum firmitatem, eorum ſubſcriptiones diuino miraculo accedere cupientes, ſpe pleni, edita iam, & à ſe ſubſcripta decreta defunctorum loculis admouerunt, nocte tota orationi inſtantes: appetente iam die, ſpe nequaquàm fruſtrati, Collegarum caracterem in hæc verba deſcriptum reperere. *Chryſanthus, & Muſonius, qui cum Patribus omnibus in S. prima Oecumenica Synodo conſenſimus, quamuis corpore tranſlati* *Miraculum in ſubſcribēdo.*

Digitized by Google

manu tamen propria nos quoque libello ſubſcripſimus. *Euſeb. in vit. l. 4. c. 40.*

Vicennalia. His Nicææ peractis, Vicennalia ſui Principatus Conſtantinus indixit, quę auguſtiora Conſtantij noui Cæſaris creatione ſunt reddita.

Perlatis autem Romam Nicænis Decretis, Syluester, coacto Epiſcoporum Italicorum Concilio, ea, authoritate Apoſtolica, confirmauit. *To. I. Cōcil.*

At Conſtantinus Eccleſiaſticis rebus compoſitis, ad Politicum ſtatum rectè diſponendum animum, adiecit. *L. 4. de Accuſ. C. Th.* itaque ad Prouinciales ſcribēs, vnumquemque hortatus eſt ad Aulicorum, ac Magiſtratuum crimina deferenda, pollicitus ſeueriùs in eos ſe animaduerſurum, qui gratia apud ſe plurimùm valerent. *Gladiatorū ſpectacula vetita* Cruentis quoquè Gladiatorum ſpectaculis hoc eodem anno interdixit. Verùm neque huiuſmodi Sanctione, neque altera à Conſtantio poſteà promulgata abrogari omninò potuerunt. quando autem, quaque occaſione ſublata omninò ſint, ſuo loco dicturi ſumus. *Item Crucis ſupplicium.* Crucis ſupplicium irrogari in poſterùm vetuit, ſacrumque hoc Signum ſuis Imaginibus perpetuò adſcribi iuſſit; quod etiam cuſa, quæ adhuc extant, numiſmata apertè teſtantur. *Soz. l. 1. c. 8. Aug. i Matt. Serm. 18.* Ad hunc annum referendas putamus honorificas ad Conſtanntinum ex vltimis Orbis Regionibus Legationes, de quibus Euſe- *Euſeb. l. 4. c. 7*

ſe-

Soz. l. 2. c. 7. ſebius meminit, qua occaſione Chriſti Fidem latè propagatam tradunt.

Chri. Ann. 326. Sexto, & Vigeſimo huius Sæculi anno Conſtantinus cum Conſtantio Filio nouo Cæſare Conſulatum inijt: quo, Alexandro vita functo, Athanaſius Alexandrinæ Eccleſiæ Diaconus, eiuſdem Eccleſiæ regimen ſuſcepit. id quamuis Alexandrini Populi acclamationibus, Epiſcoporum omnium, qui ex vniuerſa Prouincia conuenerant, ſuffragijs peractum ſit, fieri tamèn abſque Arrianorum, quique His ſeſe adiunxerant, offenſione, ac tumultu nequaquàm potuit. huic diſſidio libenti animo, Arbitrum ſeſe Auguſtus præbuit, qui, cognita demùm Hæreticorum pertinacia, non cauſam tantùm Athanaſio adiudicauit, ſed eos priuilegiis omnibus Eccleſiæ conceſſis exuendos cenſuit, graui ea ſuper re edita Sanctione, Hæreticos deindè alios, quos enumerat, longioribus ad eos literis datis, quas Euſebius recitat, poſtquàm ad reſipiſcendum hortatus eſt, acrius inſectatur, eorumque Conuentus, non in publicis tantùm ædibus, ſed etiam in priuatis vetat. his in literis cum multæ Hæreticorum Sectæ referantur, de Arrianis nulla eſt mentio: Euſebii hac de re Fides haud dubiè ſuſpecta eſt, quòd Arrianus ipſe eſſet, quòdque Conſtantii Arriani Principis tempore hæc

Atha. orat. 1 cont. Arr. Theod. l. 1. c. 16.

Athanaſius Alex. Epiſc. eligitur.

L. 1. C. de Hæret.

Euſeb. in vit. l. 3. c. 62.

ſcriberet, cuius poſteà patrocinio factum eſt, vt alijs paulatim Sectis antiquatis, Arriana immortales quodammodò vires ſumpſerit, vt deinceps dicturi ſumus.

Hæreticorum audacia per Synodi Decreta, perque editas Sanctiones hoc pacto depreſſa; Idolorum cultum pius Imperator iterum aggreſſus abolere inſtituit. itaquè de eo Eunapius Ethnicus Author, *Fana* inquit, *celebratiſſima euertebat, Chriſtianorum ædificia extruebat*. hoc tempore Chriſti Seruatoris Sepulchrum magnæ molis Templo excitato, exornauit. extant ea de re Conſtantini literæ ad Macarium Hieroſolymæ Epiſcopum, *quas Author hic recitat, & ipſius Templi deſcriptionem adtexit*. Helena tùm Auguſti Mater, quamquàm ætate iam grauis, illùc profecta, duo inſuper Templa extruxit, alterum ad Chriſti Cunas apud Bethleem, ad Montem Oliueti alterum. quo etiam tempore tellere altiùs egeſta, Crucem Domini inuentam apud Caluarij verticem conſtat. inſigne tùm miraculum accidiſſe plerique omnes teſtantur. nam cum tres ſimul Cruces fuiſſent effoſſæ, &, quæ nam ex his Chriſti Crux eſſet, ambigeretur, Macarij Epiſcopi monitu, defuncti hominis cadauer allatum eſt: iacenti inuentæ Cruces ſingillatim admotæ, *& primam*

De vit. Phil. ī Ædeſio.

Templū ad Chriſti Sepulchrū.

Crucis inuentio, & miracula.

Ambr in ſun. Theo. Paulin. ep. 11.

Seu. l. 2. *mam quidem, atque alteram*, inquit Paulinus, *mors ſpreuit, poſtremò Dominicam prodit reſurrectio.* Illud quoque miraculo adſcribitur, quod eius ſæculi Patres teſtantur: Cyrillus in primis, qui Catec. 10. poſt Macarij Succeſſorem Hieroſolymitanæ Eccleſiæ præfuit: Sacroſanctam, Crucem, quæ Hieroſolymis relicta eſt (pars enim non modica Byzantium tranſlata dicitur) cum ex ea quotidie ad Peregrinorum vota ab Epiſcopo fruſta innumera demerentur, nullum tamen paſſam fuiſſe decrementum. ex Clauis, qui Chriſtum Dominũ Greg. Tur. de Glor mar. l. c. 6. Cruce pendentem ſuſtinuerant, duo *Crucis Claui.* in Equi frænum efformati dicuntur, ex tertio Auguſti Diadema compactum. quartum alij addunt, quem Conſtantinus, ſeu Mater Helena Adriatico Mari crebris naufragijs infami mergi iuſſerit. Tradit Ruffinus, & poſt eum L. 1. c. 8. alij, Helenam, dum Hieroſolymis moraretur, per ſummam animi demiſ- Theod l. 1. c. 8 Socr. l. 1. c. 13. ſionem ſacris ibi Virginibus ad menſam miniſtraſſe. de illius verò in pauperes, ſacraſque Ædes munificentia multorum extant encomia; haud ita multò poſt in Occidentem reuerſa, Romæ diem clauſit extremum. *Helena mors.* Porrò cum Matri morienti Conſtantinum adfuiſſe Euſebius tradat, ipſum quoque Romæ tùm fuiſſe affirmare neceſſe eſt. Ad hunc ipſum annum ſpectat Nicolai Epiſcopi Mirenſis hiſto-

ria

ria quædam ex Methodio, ac aliis *ab Authore hic relata.* Conſtantini quoque in Idolorum cultum, ac Templa ſancitæ Leges, & pro Epiſcopis, eorumque iudiciis, ac ſententiis editæ Sanctiones. *L. 1. de Epiſc. Iud. C. Theod.*

Chri. Ann. 327.

A Matris obitu Conſtantinus Conſtantiam Sororem, quæ Licinii Vxor fuerat, ad domeſtica ſolatia cariorem habuit. Eam igitur omni ratione demereri, eius gratiam aucupari Arriani ſtudent; Euſebius in primis Nicomedienſis Antiſtes, eorum veluti Anteſignanus, hac arte Athanaſium, qui Arrio præ cæteris aduerſabatur, apud Conſtantinum calumniis inceſſere, per Sororem inſtituunt. fuerat Arrio, quòd hæreſim abiuraſſe viſus eſſet, à Nicænis Patribus, non niſi acceſſu Alexandrinæ Vrbis interdictum: hanc ei mulctam Athanaſius, vt remitteret, exorari numquàm potuit. Euſebius igitur fruſtrà ſe apud Athanaſium agere pro Arrij reſtitutione cum cerneret; priuatos affectus prætexere, Arrium verè pœnitentem affirmare, *Atha. Apol. 2.* Hunc laudibus efferre, Illum falſis criminibus onerare aggreditur: Auguſto cum perſuaſiſſet, minaces ab Eo literas ad Athanaſium extorſit. Is ita reſcripſit, vt Eum placatum haud ægrè reddiderit. igitur Euſebius pro certo habens numquam Arrium Alexandriam acceſſum habiturum, dum ei Eccle-

ſiæ

ſiæ Athanaſius præeſſet, collato cum Meletianis ſtudio, de Sede Eum pellere, dolis omnibus excogitatis, curauit; id tamèn tùm quidem quantumuis eniſus, nequaquàm perfecit.

Fides apud Indos & Iberos propagatur.

Ruff. l. 1. c. 9. Socr. l. 1. c. 15 Theod. l. 1. c. 23. Sozom. l. 2. c. 23.

Hùc ſpectat de propagatione Fidei apud Indos, atque Iberos duplex, quàm Ruffinus, & ex eo alij tradunt, Hiſtoria. Metropius Tyrius Philoſophus Orbis cognoſcendi gratia in vlteriorem Indiam nauigio vectus, duos ſecum Pueros Ædeſium, ac Frumentarium duxerat; Is, quemdam in portum cum ſe recepiſſet, à Barbaris interfectus eſt: Pueri non ſeruati tantùm, ſed ad Regem perducti, gratia apud Eum plurimum pollentes, ea in Regia diutiùs ſubſtiterunt. Rege demortuo, facta eis copia eſt Patriam reuiſendi, & Ædeſius quidem Tyrum reuerſus, ibidem ſubſtitit: Frumentarius ad Athanaſium perductus, ſpem ei maximam iniecit, ſi Epiſcopus cum ſacris illùc Miniſtris mitteretur, fore vt Chriſti Fides latè eo in Regno propagaretur. Athanaſius ipſo Frumentario potiorem neminem ratus, illum Epiſcopum inſtitutum redire in Indiam hortatur: cum annuiſſet, tanta illi à Deo data eſt Virtutũ gratia, vt Spiritu, ac Signis Apoſtolicis, innumerã Barbarorum multitudinem ad Chriſti Fidem perduxerit. id ſe Ruffinus, ipſo Ædeſio referente, cognouiſſe teſtatur.

Per

Mulieris captiuæ laus.

Per idem tempus Chriſtiana Mulier captiua apud Iberos Populos ſub Axe Pontico non ſobriam modò, atque honeſtam ducebat vitam, ſed dies noctesque, quod licebat, Deo preces fundebat. admirantibus Barbaris, Chriſtum eo ſe ritu colere profeſſa eſt; & tùm quidem non niſi nominis nouitate permoti ſunt. accidit autem, vt Captiua ſeminecem Infantem, precibus ad Deum fuſis, ſuique contactu Cilicij, ſanitati reſtitueret. res ad Reginam delata eſt, quæ dolore quodam corporis vehementi angebatur, vocata igitur ad ſe Captiua, eodem Cilicio admoto, ac Chriſti nomine inuocato, omni ſtatim leuatur cruciatu, Captiuæ dein monitu Rex, & ipſe, diuinam expertus opem, ad Conſtantinum Legationem adornat, oratque enixè, Dei ad ad ſe Miniſtros tranſmittat, Chriſti Fidem ſe cum Gente vniuerſa recepturum pollicitus. ea Legatione mirum in modum Auguſtus lætatus eſt, haud ſanè minus, quam ſi eam Gentem victricibus armis Romano Imperio adiunxiſſet, miſit igitur, qui ſat eſſe viderentur, ſacros Miniſtros, quorum opera Chriſtana Religio longè, latèque propata eſt. hæc verò ex Bacurio Regia apud Iberos ſtirpe edito (qui, ad Conſtantinum cum acceſſiſſet, Domeſticorum ab eo Comes creatus eſt) re-

reſciſſe ſe idem Ruffinus tradit. porrò illuſtri Comitatus dignitate conſueuiſſe Conſtantinum eos inſignire, qui apud ſuos clari, patrijs cōtemptis ritibus, ad Chriſtianam ſe Religionem contuliſſent, teſtatur in primis Ephiphanius dùm de Ioſepho meminit, qui ex Hebræis ad Chriſtum conuerſus, pari, & ipſe, dignitate à Conſtantino donatus eſt.

Chri. Ann. 318. *Atha. Apol.* 2

Athanaſius Dioeceſim luſtrat.

Athanaſius, poſt datum, vt diximus, ad Conſtantini literas reſponſum, quietem ad Aduerſarijs nactus, ampliſſimam Alexandrinæ Eccleſiæ Diœceſim perluſtrare inſtituit ea in peregrinatione non Vrbes modò; ac Pagos adiſſe eum conſtat, ſed etiam ad Monachorum ſolitudines penetraſſe. & primùm quidem Pacomium inuiſit, tùm Antonium; de cuius vitæ ſanctimonia, ac rebus geſtis Athanaſius Ipſe copiosè cum ſcribat, *ex his quædam ab Authore hic referuntur.* illud in primis, quantum huic Viro in abditis Ægypti Regionibus deliteſcenti, quiſque detulerit, ad quem Auguſtus ipſe, ac Filij tamquam ad Oraculum ſuppliciter confugerint, datiſque ad Eum literis Ipſi ſe, ſuamque incolumitatem, ac Romanũ Imperium apud illum commendauerint: quemadmodùm, inſcius omninò literarum cum eſſet, Ethnicos etiam Philoſophos non raró coarguerit. Hic eſt Ille

Pacomium & Antoniũ inuiſit

Antonius, qui Magni nomen adeptus, Cœnobitarum omnium Parens iurè eſt appellatus, niſi ſi quis Reſtitutorem potiùs dicendum putet, atque Eſſenorum habendam eſſe rationem contendat, quos Chriſtianos fuiſſe perſpicuè demonſtrauimus. ſanè grauioribus perſecutionum procellis, quibus non Chriſtiani tantùm ſimul agentes, ſed in penetralibus quoquè abditi, ad necem quærebantur, cæleſte illud viuendi genus intermitti oportuit. hoc itaque ab Antonio reſtitutum longè, latèque copioſiſſimo deinde fœtu propagatum eſt. *Hier. op. 3. & 7. Baſil. ep. 69. Chry. hom. 8 Mach Atha. ep. ad Diac. Hier. ep. 22.*

Porrò ex Antonij diſciplina Alumnos non pietatem modò, ſed Chriſtianam quoquè in rebus gerendis prudentiam hauſiſſe, argumento eſt ex His plurimos ab Athanaſio Epiſcopos fuiſſe inſtitutos; cuius exemplo Ciuitates quoquè complures ex Cœnobiorum ſeptis Epiſcopos ſibi delegerunt. Fuiſſe autem tùm in Ægypto tria Monachorum genera tradit Hieronymus, Cœnobitas, Anachoretas, & medium inter eos genus Eorum, qui nec ſolitarij degerent nec ſub alicuius veluti Magiſtri diſciplina, Vrbes adirent, ac Pagos, reſque inibi vænales haberent, quas, pro ſua quiſque arte, elaboraſſent.

Tria genera Monachorum.

Chri. Ann. 329.

Ea Peregrinatione Athanaſius Meletianos nequicquàm ad Catholicam

com-

Atha. Apol. 2. Sozo. l. 2. c. 21. communionem traducere conatus; eorum offenſionem iterùm incurrit. itaquè poſt leuiora in eum intentata crimina, illud quoquè maximum mentiti ſunt, miſiſſe illū auri vim magnam ad Philumenum quemdam, qui ab Auguſto rebellauerat. ab eo itaquè euocatus, ita ſe inſontem probauit, vt ipſius Auguſti literas ſuæ teſtes innocentiæ ſecum Alexandriam attulerit. in his Conſtantinus de improborum hominum moribus, atque factionibus acriùs expoſtulans, Alexandrinos ad colendam pacem, cùm pro imperio cogere poſſet, paternè hortatur; illud quoquè profitetur nolle ſe de Epiſcopis, alijſque Deo ſacris Hominibus ſententiam ferre; huiuſmodi enim cognitionem ad Epiſcoporum Conuentum ſpectare. cum autem haud dubiè conſtaret Euſebium Nicomedienſem turbarum Authorem eſſe præcipuum, grauiter in eum inuectus eſt, datis ad Nicomedienſes literis, quas Theodoretus recitat, in quibus, alium vt ſibi Epiſcopum depoſcant, eos magnoperè hortatur. *Noua in Athanaſiū calumnia.* *Conſtātini religio & moderatio.* *Theod. l. 1. c. 20.*

l. 1. C. de Cōcub. Eodem quoquè anno pari ſtudio ad inolita iam vitia tollenda, atque hæreſes, intentus, ad Populum reſcribens Concubinatum ſuſtulit.

Chri. Ann. 330. Conſtantij Cæſaris Quinquennalia dùm celebrarentur, Byzantij Vrbs, quæ & Conſtantinopolis, & Noua Roma

eſt

eſt appellata, Chriſtiano ritu Deo dicatur, eius veluti natalis diei annua quoque celebritate inſtituta, aucta tùm Vrbs ipſa publicis, priuatiſque ædificijs, ſacriſque paſſim ædibus Martyrum memoriæ excitatis, Idolorum nobilioris præſertim artificij Statuæ locis publicis, non tàm cultui, quàm contemptui collocatæ. quatuordecim in ea regiones, quot Romæ erant, diſtributæ, Capitolium, Cyrcum, Palatium, Fora, aliaque complura ad Romanæ omninò Vrbis æmulationem extructa, aut conuecta ſunt, ſpolijs denique aliarum Vrbium ditata, ac magnificentiſſimè ornata eſt.

Conſtãtinopolis aucta.

L. 2. de ferijs C. Th. Euſeb. in vit. l. 3. c. 52.

L. 1. & 3. de Med. & profeſſ. C. Th.

Quod verò ad eius Vrbis ſplendorem requiri poſſe videbatur; Ludi in ea literarij, & ſcientiarum omnium florentiſſima Academia inſtituta eſt. ipſique Ludimagiſtri, ac liberalium artium Profeſſores vndique magnis ſtipendijs accerſiti, priuilegijs, atque immunitatibus donati ſunt: huiuſmodi porrò Regiæ Vrbis decus, Leo poſteà cognomento Iſauricus impius Imperator abolendum curauit. Conſtantini quoquè munificentiæ opus fuiſſe dicitur inſignis Bibliotheca, quæ omnis generis libris referta, à Succeſſoribus quoquè aucta centum viginti millium numerum expleuit. Baſiliſco autem Imperatore, diro illo incendio abſumpta eſt. Romani tùm Ciues magno

Academia Conſtãtinopoli inſtituta.

Bibliotheca.

Zoſim. l. 3. Zon. baſil.

gno numero Byzantium commigrarnnt, Senatores in primis, quibus, Principis impenſa, extructæ domus, aut quæ iam extructæ erant collatæ ſunt. ex horum numero Zotici memoria Eccleſiaſticis quoquè tabulis celebratur; Orſanornm Is nutritor appellatur, in quibus cogendis, alendiſque ampliſſimum inſumpſiſſe patrimonium dicitur. de Xenodochijs, ac Noſocomijs ibidem tùm primùm, pro ampliſſimæ Vrbis vſu, inſtitutis, eorumque Authoribus, conſule, quæ ad Romanum Martyrologium dicta à nobis ſunt.

Romani Byzãtiũ commigrant.

Martyrol. Ro. & Menolog. die vlt. Dec.

Zoticus Orfanorũ nutritor.

Hoc loco Author, ne quid conſultò diſſimulaſſe, aut per incuriam prateriſſe, videatur, Zoſimi calumnias, ac mendacia, Cõſtantino præclara etiam facinora, atque inſtituta vitio vertentis, copioſe refellit. vbi multa de tributis, ac vectigalibus, deque eorum exactionibus; de nummis, ac eorum precio eruditè admodum tradit nequaquam à nobis, ſi inſtituti operis ratio ſineret, prætermittenda, cum ex his, & hiſtoria lux, & Sanctorum Patrum ſcriptis accedat.

Sub idem tempus bellum iterùm aduerſus Scythas, atque Sauromatas, quos alij Gothos appellant, geſſiſſe Conſtantinum tradunt, illiſque ſuperatis tributum impoſuiſſe. quamquàm Zoſimus, ex more, contra Euſebij

ſebij, ac aliorum ſententiam, maiorem illum exercitus partem amiſiſſe, & fuga ſibi conſuluiſſe teſtatur. ea occaſione Iſtrum, ſiue Danubium, Fluminum ad Septentrionem maximum, lapideo ponte iunxit, quod anteà Traianus fecerat: antè illum verò, aut poſt Conſtantinum, nemo. Bellum huiuſmodi (quamquàm Conſtantinus ipſe interfuiſſe dicitur) Gallicanus Vir Clariſſimus adminiſtrauit, qui & hoc anno II. Coſs creatus eſt. Is Auguſti quoquè Gener cum eſſet, raro ad poſteros exemplo, remiſſo poſtmodùm Aulæ nuncio, facultatibus verò ampliſſimis in pauperes, atque Eccleſias diſtributis, quinque ſeruorum millibus libertate donatis, ad Tyberina oſtia ſe recepit, ibique peregrinis excipiendis, alijſque pietatis muneribus obeundis, ad Iuliani vſque tempora, operam nauauit; à quo quid demùm perpeſſus ſit, ſuo loco referemus.

Cōſtā tinus Pontē Iſtro imponit. Gallicanus.

Martyrol. Ro Beda Vſuar et Ado 25. Iunij.

His ipſis Coſs. datum legitur Conſtantini ad Valentinum Reſcriptū pro Clericis Catholicis à Nouatianis vexatis. *L 7. de Epiſc. & Cle. C. Th.*

Hoc item anno, quo Quinquennalia Conſtantij, vt diximus, celebrata ſunt, in eius gratiam, Conſtantia Amita, vt creditum, intercedente, Euſebius Nicomedienſis, ac Theognis Nicææ, Epiſcopi ab exilio reuocantur. *Niceph. l. 9. c. 21.*

Ab

Chri. Ann. 331. *Atha. Apol. 2.*

Ab his ſic reſtitutis nonum bellum Athanaſio indictum; collata, vt anteà, à Meletianis opera. Horum accuſationibus iterùm fatigatus Auguſtus, Delmatio Cenſori (niſi potiùs Cæſari legendum ſit; erat enim Auguſti Frater, ſiue ex Fratre Nepos) qui Antiochiæ erat, cauſæ cognitionem demandauit, quæ tamen ſequenti anno peracta eſt.

Hier. Chro. de ſcri pt. Eccl. Opt. l. 30.

Interim, vt habet D. Hieronymus, *Donatus agnoſcitur, à quo per Aphricam Donatiani.* haud dubiè hoc anno à Schiſmaticis Carthaginienſis Pſeudoepiſcopus creatus, & Maiorino ſubiectus. inter alios eius libros (multos namque edidit) ille erat, quem de Spiritu Sancto ſcripſit, vt idem Hieronymus tradit, Arriano dogmati congruens. De Hominis arrogantia, ac faſtu, multa apud Optatum, atque Auguſtinum habentur. & nos poſteà dicturi ſumus. Huius Aſſeclæ inſanum Ductorem, Doctoremque ſequuti, eò dementiæ venerunt, vt præpoſtero Martyrii ſtudio, præcipites ſeipſos dare alioue mortis genere afficere glorioſum putauerint. *Donatus agnoſcitur.*

Macario Hieroſolymorum Epiſcopo vita functo, Maximus eidem ſubrogatur.

l. 1. de f. Re. Pro.

Porrò quod ad Ciuiles res ſpectat, Conſtantinus aduerſus Vrbium, ac Prouinciarum Rectores, illorumque *Lex in Praſides.*

Admi-

adminiſtros, ſeueriſſimam edidit Sanctionem; Prouincialium commodis per omnia conſultum volens. ea in Sanctione illud in primis cauetur, *ne ſit venale Iudicis Velum, ne ingreſſus precio redempti, neuè ipſa Præſidis viſio cum precio.* huiuſmodi Præſidum Velum quod adeuntibus Illos Populis obtegebatur, quodque famuli, qui Admiſſionales dicebantur, precio, vt plurimùm retegebant, nihil aliud profectò erat, quam quod nunc Itali vocant (*Portiera*) nec tamen huiſmodi lege, aliòquin ſeueriſſima, hiſce Ciuium vexationibus ita obuiam itum eſt, quò minus poſteà omni æuo id genus querelæ auditæ ſint. ſanè ſub Conſtantini Succeſſoribus Chriſtianis Principibus paſſim Aurhores audire licet referentes precio Vela redempta, Admiſſionalibus aliquid perſolutum.

Velum Præſidum quid.

Inter alia quæ Athanaſio Meletiani crimina impegerant, illud erat, occiſum ab eo Arſenium Ipſius Diaconum poſteà Epiſcopum: ad illud diluendum (cæteris, vt meris nugis, aut patentibus mendaciis neglectis) à Delmatio Antiochiam euocatur; Athanaſius rem tantam minimè negligendam ratus ad Arſenium perquirendũ fidos ſibi homines deſtinat (& audierat de illius in Thebaidem ſeceſſu primùm, tùm de nauigatione per Nilum, ad eius oſtia, indèque Tyrum) illi hominem latebras

Calumnia ĩ Athanaſiũ detecta.

Chri. Ann. 332. *Atha apl. 2*

bras obtegendæ calumniæ quæritantem, demum nacti, Tyri Epiſcopo ſiſtunt. ſic deprehenſus fabulam retexit, &, Euſebio ſuaſore, eam ſe adornaſſe profitetur.

Chri. Ann. 333. *Atha. Apol.* 2 His peractis, Athanaſius certiorem ea de re Auguſtum reddit, qui re comperta, & Delmatium à cauſæ cognitione reuocat, & literas ad ipſum Athanaſium ſcribit, quibus bono illum animo eſſe iubet, Ipſiuſque Hoſtes Meletianos, factioſos homines, acriter inſectatur.

Gratulati quoque ſunt, præter Auguſtum, Athanaſij innocentiæ alij permulti, ex quorum numero Alexander Epiſcopus Theſſalonicenſis, cuius ad ſe datas eo argumento literas Athanaſius idem recitat; Ipſe quoque Arſenius pœnitentiæ teſtes literas promulgauit, tùm Ioannes, qui Meletio ſucceſſerat, eiuſque factionis Princeps habebatur, pœnitentia ductus, redire ſe cum Athanaſio in gratiam velle, & Catholicæ Eccleſiæ communionem amplecti, datis ad Auguſtum literis, profeſſus eſt. Auguſtus, ſuo ad Ioannem reſponſo, pacis ſtudium in eo laudauit; publici vehiculi copia facta, venire illum ad ſe iubet, promiſſam concordiam ratam habiturum.

Chri. Ann. 334. At non propterea Athanaſio quies ab Euſebio, atque Arrianis fuit. Hi namque Auguſtum optimè tùm qui-

N dem

dem de eo ſentientem, magico veluti carmine, ita à mentis propoſito auocarunt, vt, indicta apud Tyrum Synodo, Reum illum conſtitutum cauſam dicere iuberet.

Enimuerò nimiam Conſtantini facilitatem, ne eius quidem laudator Cæſarienſis Euſebius diſſimulat, eaque illum de cauſa à multis reprehenſum tradit. à Religione quidem, certè hic quoque commendandus, quòd Epiſcopi cauſam non niſi ab Epiſcopis cognoſcendam exiſtimaruerit. *in vit. l. 4. c. 54.*

Conſtãtini leges.

Quod ad Ciuilem Reipublicæ ſtatum pertinet, conſtat hoc anno à Conſtantino leges complures fuiſſe latas; eam in primis, qua cauetur ne Viduæ, Pupilli, Ægrotantes ad Imperatorem adeundum compellantur: tùm eam, qua militibus in expeditione agentibus Teſtamenta vtcumque nuncupandi facultas datur. *L. 2. de off. omnium Iud. C. Th.*

Conſtãtini Tricẽnalia.

Quinto, ac trigeſimo Sæculi anno appetente, Auguſti Tricennalia celebrantur. Chri. Ann. 335.

Concilium Tyri.

Conuenerant Tyri Epiſcopi ad ſexaginta, quorum præcipuus Cæſarienſis Euſebius. Is Athanaſium ſtantem pro ſe loqui iuſſit. rei indignitate motus Potamon Heracleæ Epiſcopus, qui, vigente perſequutione, Chriſti Confeſſor oculo orbatus fuerat, vehementius in Euſebium inuectus, quem carceris Socium habuerat, in-

inconſtantiam, atque perfidiam ei exprobrans, Religionis Illum transfugam appellauit. pudore ſuffuſus Euſebius Arrianum agere non propterea deſtitit, ac terrorem Potamoni, & reliquis, qui Athanaſio fauebant, per milites incutere. poſt vetera in Athanaſium obiecta crimina, ab eoque iterum diluta, de Ara Meletianorum deturbata, de ſacro Calice fracto, de Arſenij, qui ſe iterum occuluerat, patrata cæde, de corruptis, aut vi adactis teſtibus, & illegitima ad Epiſcopatum promotione; admiſſa eſt in Concilium Muliercula, quæ præfata, Deo ſe Virginitatem deuouiſſe, ea per vim ab Athanaſio expoliatam, cum illum hoſpitio excepiſſet, compoſita ad miſerationem voce, fictiſque lachrymis, teſtabatur. Timotheus tùm Athanaſij Presbyter, qui Ei adſtabat, laudabili calliditate, ac ſi Athanaſius Ipſe eſſet, in Mulierculam conuerſus; Me ne, inquit, hoſpitio vmquam excepiſti? vtinam, ait illa, non excepiſſem, amiſſam nunc Virginitatem non deplorarem; tùm annulum oſtentans, fidem dictis adſtruere petulantius conabatur: nec finem dicendi feciſſet, niſi adſtantium riſus, ac voces malè concinnatæ eam calumniæ admonuiſſent.

Theod l. 1. c. 30.

Mulieris in Athanaſiū calumnia.

Cum autem inſidiarum finis nullus eſſet, Epiſcopi, qui ex Ægypto illùc

venerant, & ſeorſim Alexander Theſſalonicenſis, ad reliquos Synodi Epiſcopos, tùm ad Dionyſium Comitem, qui à Principe cum militibus miſſus fuerat, conteſtationis libellos dederunt, conati perſuadere, nè Conciliabulum non ritè coactum, non iurè pertractatum vlteriùs duceretur. cum nihil proficere ſe cernerent, Athanaſio authores fuerunt, vt Tyro recederet, Auguſtum adiret. Athanaſij receſſum ſequuta eſt ſententia in eum lata, qua, communione priuatus, Alexandriam in poſterùm ne accederet eſt inhibitus. Tùm Epiſcoporum, qui Tyri ſubſtiterant, plærique Hieroſolymam delati, Auguſtiſſimum ibi Templum recèns extructum, Auguſto id requirente, ſolemni ritu dedicarunt. ea occaſione nouus ibidem Conuentus habitus, ad quem Arrius, & Euzoius Conſtantini iuſſu acceſſerunt, Fidei formulam, quam per omnia, vt videbatur, Nicænæ Synodi decretis conſentientem, exhibuerant, excutiendam oblaturi.

Athanaſius damnatur.

Arrius Hieroſolymis ad Synod.

At quoniam Arrij hæreſis in eo erat, vt, cum Patri coëternum Verbum fateretur, non perindè coæquale, ac *Omouſion*, hoc eſt *conſubſtantiale*, admitteret, vno verbo creaturam eſſe doceret, Patrum nonnulli fraudem odorati, oblatam formulam ambiguitate laborare, explicatione

indi-

indigere animaduertentes, ſuam ſuſpicionem non diſſimularunt. verùm, quod Arrius, ac Socius cum Eccleſia ſe conſentire profiterentur, ne argutari viderentur, neuè Auguſti tantopere pacis cupidi offenſionem ſubirent, in Arrij receptionem cum alijs conſenſere.

Atha. de Synod. & Apol. 2 Socr. l. 1. c. 19 Sozo. l. 2 c. 26 Datæ igitur Synodi nomine ad Alexandrinos, reliquoſque Ægyptios, omneſque alios per Orbem Epiſcopos literæ, quibus eos, reſipiſcentem Arrium à ſe receptum, ipſi quoque vt reciperent, hortabantur.

Eodem in Hieroſolymitano Conuentu, qui veluti quædam Tyrij Conciliabuli appendix fuit, actum quoquè eſt de Marcelli Ancyrani apud Galatiam Epiſcopi, atque Aſterij Cappadocis cauſa, de qua, quòd Conſtantinopoli repetita ſit, ſequenti anno agendum erit.

Hoc eodem anno iam præterlabente pridiè Kal. Ianuarij Syluester Romanus Pontifex decedit Pontificatus anno XXII. *cuius præclarum Elogium apud Authorem lege.* *Sylueſter Papa moritur.*

Chri. Ann. 336. *Atha. Apol. 2.*

Silueſtro poſt dies non ampliùs quindecim Marcus Priſci Filius Romanus Ciuis ſubrogatur. *Marcus ſuccedit.*

Iam verò Athanaſius Byzantium profectus, cum, omni aditu ab Euſebianis intercluſo, Auguſtum alloqui alia ratione haudquaquàm potuiſſet, *Athanaſius Byzantij.*

obequitanti obuiam factus, ſuas vtcùmque de Tyri Conuentu querelas expoſuit, quibus, vt qui ſententiam tulerant accerſerentur, impetrauit: ſic accerſiti haud impigrè venere Euſebij duo, Nicomedienſis, ac Cæſarienſis, Theognis Nicænus, Petrophilus Scythopolitanus, alijque nonnulli: Ipſe Cæſarienſis Euſebius de ſuo hoc, poſt Hieroſolymitanum Conuentum, ad Auguſtum acceſſu ſcribit, deque habita à ſe de illius laudibus oratione, quam, ad inſtar Herodiadis, veluti ſaltatricem Filiam ad Regem demulcendum, ac in ſuam, Sociorumque ſententiam pertrahendum cautè præmiſit. Hi ergo iuſſi legitimam afferre cauſam, cur Athanaſium damnaſſent, mira calliditate, miſſis antiquis calumnijs, quas, diluere haud ægrè potuiſſet, quò illum imparatum deprehenderent, inauditum hactenùs crimen obijciunt, iactaſſe illum, effecturum ſe, ne frumentum Alexandria Conſtantinopolim deueheretur, idque ſe & Epiſcopos alios complures, teſtes ad hæc locupletiſſimos, audiuiſſe. tùm Auguſtus, qui nuper, haud abſimili ex cauſa, Sopatrum Philoſophum Virũ clariſſimum, ſibique amiciſſimum ſecuri percuſſerat, animo vehementer commotus, exilium Athanaſio in Galliam decernit, grauiùs haud dubiè in eum animmaduer-

in vit. l. 4. c. 46. & 48. & Orat. de Cõſtant. laud.

aduerſurus, niſi, qua erat in Deum Religione, Sacerdotalem in eo dignitatem fuiſſet reueritus. Is nihilominùs, inuicto animi vigore, in Auguſtum ſic concitatum conuerſus, diuinum ei iudicium comminatus eſt. Conſtantinum porrò tùm alij, tùm ipſe Athanaſius purgat à noxa, quòd crimen aliòquin capitale, & quantumuis falſum, à multis tamen, licèt nefariè, teſtatum, mitiori pœna vltum ierit: laudandum inſuper quidam contendunt, in quibus Conſtantinus Filius in his literis, quas ad Alexandrinos poſteà dedit, quòd eo conſilio Athanaſium relegauerit, vt ab Inimicorum illum inſidijs ſubduceret. conceſſit autem Athanaſius Treuiros Vrbem totius tùm Galliæ, atque Germaniæ nobiliſſimam, vbi idem Conſtantinus Filius, Occidentalis Imperij potens, ſedem fixit.

Ephip. har. 68. Thed. l. 1. c. 33. Atha. ad Solitar. & Apol. 2.

Athanaſius Treuiris.

Pulſo, vt diximus, in exilium Athanaſio, ab Euſebianis, Auguſtus, de Succeſſore ei dando, interpellatus, eorum libidini nequaquam ceſſit.

Præter alios porrò apud Principem pro Athanaſij reſtitutione Magnus Antonius interceſſit, irrito tamèn conatu, quamquam ſub vitæ exitum, qui ſequenti anno contigit, de eo reſtituendo, vt Conſtantinus Filius teſtatur, cogitauit.

Annus tùm reliquus lætiſſimus Au-

Conſtã tij nuptia. guſto fuit, non ſolùm ob Conſtantij Filij nuptias, cui Euſebiam, quæ ſumma, vt ait Zoſimus, eruditione præſtabat, deſpondit, verùm etiam ob exceptam ab extremis Indorum Regibus honorificam, inſuetis cum muneribus, Legationem. multiplici ergò gaudio cumulatus, fato iam proximus, vt præſagire eſt viſus, ampliſſimam Filijs hæreditatem partitus eſt, & Conſtantino quidèm natu Maximo Auitam Ditionẽ. hoc eſt Septentrionales Regiones. Cõſtantio Orientales, medias Conſtanti regendas tradidit. ferunt Delmatium ex Fratre Nepotem ab eo Cæſarem appellatum, honoris tamen potiùs cauſa, quàm regiminis, quo pacto Fratres quoque anteà, nomine tènùs, honeſtauerat.

Indorũ ad Conſtãtinũ Legati.

Zoſim l. 3. Euſeb. in. vit. l. 4. c. 49.

Conſtãtinus Filijs Imperiũ legat.

Subſtiterant Byzantij Euſebiani Arrium à Principe accitum preſtolantes Illius iterum fidem exploraturo, quod tanquàm Hæreticum ab Alexandrinis reiectum reſciſſet, qui ea de cauſa Epiſcoporum aliquot Conuentum indixit, in quo tamen Marcellus, quem diximus, Ancyræ apud Galatiam Epiſcopus, Nicænæ Fidei maximus Propugnator exilio, & ipſe, mulctatus eſt: quo factum, vt nonnulli, inter quos Lucifer Calaritanus Epiſcopus, & Sulpitius Seuerus Conſtantinum Arrianæ hæreſis inſimulauerint,

Ruff. l. 1. c. 12 Epiph. hær. 23.

Lucif. apud Atha. Sulp. Seuer l. 2.

rint, *à qua tamen nota egregiè Illum Author hic vindicat.*

Acceſſerat interim Arrius Principis iuſſu, à quo priuatim interrogatus, an omnia, quæ apud Nicæam fuerant definita, ex animo crederet, non affirmauit modò ſed iure etiam iurando confirmauit; quarè Auguſtus nihil prætereà quærendum ratus, Illum innoxium, & ſinceræ Fidei aſſertorem exiſtimauit. quo Principis teſtimonio tuti Euſebiani, communioni eum Catholicæ reſtituendum edixerunt; proindè poſtridiè ſeſe Illum producturos affirmarunt, & in Templum ad Sacram Synaxim participandam adducturos; repugnante Alexandro Byzantij Epiſcopo, & à Deo tantam Eccleſiæ notam deprecante. audijt deprecationem Deus: antequàm enim Templum, quò cum Euſebianis properabat, iniret impius Arrius, aluum exoneraturus, cum ad publicam latrinam diuertiſſet, inteſtina ipſa exonerauit, viuendiquè finem fecit. res ſtatim per Vrbem, atque adeò per Orbem vulgata, multos ab impia, quam ſectabantur, Arrij ſententia reuocauit, Auguſtum in Nicænæ Fidei dogmate ſtabiliuit. Impuri hominis digna elogia ex Nazianzeno, Ambroſio, ac alijs habes.

Arrius Catholicam fidem profitetur.

Arrij mors.

Naz. de lau. Baſ. Amb. de fid. ad

Octauo dein' Pontificatus menſe Romanum Pontificem Marcum ex-

Marci

Papæ obitus. ceſſiſſe ex veriori ſententia dicendum putamus. *Grat. l.1.c.9*

Quo item anno Conſtantinus expeditionem aduerſus Perſas parauit, Legatis tamen de pace acceptis, Eis haud grauatè morem geſſit, & ad extruendam Apoſtolorũ ſacram Ædem, qua ſepeliretur, animum adiecit. nec ſuæ tantùm ſepulturæ proſpexit, ſed etiam alienæ; laudabili namque inſti- *Collegiũ ad defunctos humãdos.* tuto primus Author fuit, vt, ad corpora defunctorum humanda, curandaque, piorum Hominum Collegium conſtitueretur: & tùm quidem nongenti quinquaginta, coacti frequentiſſima in Vrbe ſunt, quos a publicis muneribus, ac vectigalibus immunes fecit. teſtatur id Iuſtinianus eiuſdem operis inſtaurator, & auctor, quod ante illum Anaſtaſius quoque Princeps præſtiterat, adiectis inſuper ex Fiſco redditibus.

Religioſum hunc morem, dudùm antiquatum, Patrum noſtrorum memoria; Catholicæ paſſim Eccleſiæ reuocarunt, & ſanctioribus legibus, atque inſtitutis munierunt. Societates Mortis appellamus, Chriſtianæ pietatatis præclarum documentum.

Conſtãtini obitus. Alternm, ac trigeſimum in Imperio annum agebat Conſtantinus, ætatis LXV. cum, tribus, quos diximus, Filijs ſuperſtitibus, optimèque conſtituta Rep. vitæ exitum ſortitus eſt in Nicome- Chri. Ann. 337. *S. Hie. Chro.*

Ruff. l. 1. c. 11 Sozo. l. 1. c. vlt. Eutr. l. 10.

comedienſi Villa ſuburbana. Byzantium inde tranſlatum cadauer ſumptuoſiſſimè elatum eſt. *Quæ de tanti Principis laudibus Scriptores tradunt hìc Author recenſet, & Iuliani, Patruo ob Chriſti Fidem infenſi, calumnias refellit. tùm de his, qui doctrina, ac ſanctitate, eo imperante, floruerunt, catalogum adnectit: quæ apud illum require.*

Cedr. in Comp.

A Cõſtantio patrata cædes.

At Conſtantius, legato ſibi Orientis Imperio vix dum potitus, Patruos Conſtantium primò, tùm Annibalianum interfici à militibus curat. mandatum de hoc à Patre habuiſſe quidam tradunt, quòd veneno ab His fuerit appetitus. Delmatius quoque Cæſar Patruelis militari tumultu ſublatus eſt: an eo iubente, incertum. vitæ diſcrimen ſimul adiere Gallus, ac Iulianus; Illum tamen grauis morbus, quo deceſſurus videbatur, Hunc ætas innocua (nam quinquennis tùm erat) periculo exemerunt. Horum deinde educatio Conſtantio maximè cordi fuit. alij quoque Viri Clariſſimi Conſtantij iuſſu interfecti ſunt; in His Optatus Patritij dignitate, tùm quidem maxima, inſignis: tùm Ablauius, qui Prætorio Præfectus, Conſtantis Socer ſuprà priuati modum ſeſe extulerat, cum infimo apud Ægyptum loco natus eſſet.

Nazianz. Ora. 1 In Iulian.

Romæ interim Synodus Epiſcoporum

Synod. Roma. rum CXVI. Iulio Pontifice, qui Marco ſucceſſerat, indicente, coacta eſt. *Con. to. 1.* cogendi cauſa ea dicitur, Catholicorum apud Orientem ab Euſebianis vexatio, Athanaſij, ac aliorum exilium. interfuiſſe huic Synodo legitur Iulius Epiſcopus Mediolanenſis, cui Eccleſiæ hiſce temporibus præfuiſſe conſtat Maternum. ex quo non leuis coniectura oriri videtur, vnum, eundemque binominem fuiſſe Iulium Maternum. porrò cum hoc eodem tempore ad Conſtantinum, ac Conſtantium *Iulius Firmicus Maternus.* Augg. Iulij Firmici Materni liber, qui *Bibl. ſãct. to. 5.* adhuc extat, inſcriptus habeatur; quis vetet affirmari, aurei huius libelli Authorem Iulium Maternum Mediolanenſem Epiſcopum fuiſſe?

Conſtantinus Fratrum maximus, *Chri. Ann. 338.* *Athanaſius reſtituitur.* altero Principatus anno Athanaſium, quem Treuiris exceperat, ac honorificè habuerat, datis ad Alexandrinos literis, Regio diplomate, ſumma cum omnium gratulatione reſtituit. *Atha. Apol. 2.* literas Athanaſius ipſe recitat, in quibus, vt alibi innuimus, non tàm pęnæ loco quàm, vt ab hoſtium inſidijs ſubduceretur, exilium ei iniunctum à Patre, teſtatur ægrè id tuliſſe Conſtantium, qui, de Succeſſore ei dando, ſtatuerat, omnes affirmant. inuidiam nihilominus, & Fraternam veritus offenſionem, ſeſe obijcere non eſt auſus, *Bellũ Perſicum.* bello quoque tùm Perſico intentus, alia

alia meditari ſtudia compellitur. Antiochiam ea de cauſa profectus, graui morbo correptus eſt, à quo tamen Spiridionis Epiſcopi virtute eximitur. Perſæ interim Meſopotamiam populati Niſibin obſidebant. ab ea tamē recedere, non tàm Ciuium, ac Romanorum militū quam Iacobi Viri ſanctiſſimi eiuſdē Vrbis Epiſcopi virtute, coacti ſunt. Is (mirū dictu) editiſſima conſcenſa turri, hoſtium copijs malè cum precatus eſſet, extitere illicò Cyiphū, ac Culicum examina infeſta adeò, vt ab his, equi præſertim, atque Elephāti, loco conſiſtere cū nequirent, aut milites ipſos contererent, aut fuga præcipites dilaberentur. hoc pacto Niſibis obſidione ſoluta eſt, ſtetitque fortiſſimum Romani Imperij propugnaculum quamdiù Iacobum Epiſcopum, aut Iacobi cineres apud ſe habuit. ſæpius etenim poſteà Vrbs tentatà ab hoſtibus, irritos illorum conatus ſępius reddidit: donec impius Iulianus tanti Viri gloriæ inuidens, qui miro Ciuium ſtudio, ac Religione colebatur, ſacras Reliquias Vrbe efferri iuſſit: quo præſidio ea ſpoliata, in hoſtium ſtatim poteſtatem venit. Huius alumnus fuit Ephren doctrina, ac ſanctitate nequaquam inferior Præceptore.

Theod l. c. c. 30.

Niſibis obſidetur.

Obſidionis ſolutio mira.

Gēna. de Vir. illuſt. c. 1.

S. Ephren.

Perutiles hoc anno à Cōſtātino editę Sāctiones habētur de ambitu, de famoſis libellis, & de occultis delatoribus.

Atha-

Athanaſij reditum æquo animo Arriani ferre, Tyrij Conuentus abrogationem concoquere haud poterant. igitur ad Iulium Romanum Pontificē, & ad Occidentis Auguſtos Legationem adornant (Legati hi fuere, Macarius Presbyter, Martyrius, & Heſychius Diaconi) Tyrij Conuentus acta pro libidine anteà concinnata ſecum deferunt, nouas inſuper coagmentatas in Athanaſium calumnias exponunt: eius reditum non ſine Populi Alexandrini mœrore, tumultu, ac cæde fuiſſe: ab Epiſcopis damnatum reſtitui ſine Epiſcoporum ſuffragio nequiuiſſe: denique frumentum Ægypti, ac Libiæ, Viduis, Conſtantini Magni liberalitate exhiberi ſolitum, eum ſubripuiſſe. Hæc cum cognouiſſent Ægypti Epiſcopi Libiæque, ac Pentapolis, Alexandriæ coacti, Athanaſij ſibi innocentiam purgandam exiſtimarunt. data itaque ad Iulium Papam, omneſque Occidentis Eccleſias, Synodali epiſtola, miſſiſque, non Legatis modò, ſed etiam teſtibus, omnia in Athanaſium intentata crimina luculentiſſimè diluerunt. quo factum eſt, vt Arrianorum Legati ab Auguſtis non ſine ignominiæ pudore reiecti ſint. Romà, probationibus tùm quidem, vt aiebant, deſtituti, clandeſtinè receſſerunt, interpellato antea Iulio de generali Synodo cogenda, ad quam validiora, pro

Nouæ in Athanaſiū, calūnia.

Synod. Alexādria.

Chri. Ann. 339.

Atha. ep. ad ſolitar. & Apol. 2.

pro ſuæ ſe cauſæ defenſione allaturos præſidia, affirmabant.

Atha. in vit. Chryſ. hom. 8 in Matt. Hic ipſe annus eſt, quo Antonius ille Magnus, diuino Spiritu excitatus futuram ab Arrianis cladem præuidit, prædixitque: de qua præter Athanaſium, qui illius vitam perſcripſit, Chryſoſtomus quoque, ac alij meminere.

L. 4. quorũ appel. C. Thе. L. 7. de Iudæis C. Th. Sub huius anni Conſulibus lata lex ab Auggg. perhibetur in Adulteros ſeueriſsima, qua, non ſecus ac Patricidas, Culleo viuos inſui ſancitum eſt. porrò cum Adulteri ea in ſanctione ſacrilegi nominentur, conſtat tùm matrimonium in Eccleſia pro Sacramento habitum, non, vt apud Ethnicos, pro ciuili tantùm contractu, quod huius temporis Nouatores impudentiſſimè contendunt. *Lex in adulteros ſeueriſſima. Matrimoniũ Sacramẽtũ.*

Chri. Ann. 340. Hoc pariter anno ad Euagrium Conſtantinus reſcripſit, capitis pœna Iudæis propoſita, qui Chriſtianas fœminas vxores ducerent. *Iudæorũ cũ Chriſtianis Matrimonia vetita*

Iulius Pontifex, quamquam Arrianorum perſpectas habebat fraudes, ne tyrannicè ſecum agi quererentur, Legatis Romanum Concilium expoſcentibus, morem geſsit. vocati itaque cum alijs ipſi quoque Euſebiani, atque Athanaſius, qui antè alios præſtò fuit; ita vt Romæ Aduerſarios integro ſexquianno expectauerit. cum autem ex Antonij diſciplina Cœnobitas nonnullos ſecum adduxiſſet, ip-

ſius-

ſiuſque Antonij adhuc ſuperſtitis Vitam à ſe conſcriptam, multis tùm Viris, tùm Mulieribus eius inſtituti deſiderium iniecit: quod teſtatur in primis Hieronymus, aitque Marcellam Matronam nobiliſſimam omnium primam illud vitæ genus amplexam, alijs deinceps Romanis Fœminis exemplo fuiſſe.

Monachiſmus Romã inuectus.

Hier. ep. 16.

Hoc eodem anno Conſtantinopoli diem obijt extremum Alexander eius Vrbis Epiſcopus annos natus IIC. Huic, ex Ipſius ſuffragio, Paulus vir eloquens, ac pius ſubrogatur; eius tamen electionem Conſtantius Auguſtus ratam non habuit: proindè, eo abdicato, Nicomedienſem Euſebium ſubſtitui curauit. Is, Principis gratiam nactus, quos ſuæ, hoc eſt, Arrianæ doctrinæ infenſos noſſet, deturbare aggreſſus, Euſtathium ſanctiſſimum Antiochenum Epiſcopum primò adortus èſt, hac illi calumnia impacta, quaſi in Principis Matrem Fauſtam, quam ob Priuignum Criſpum malè audijſſe iam diximus, contumelioſus fuiſſet; adulterij quoque inſimulatus improbæ tantùm mulierculæ ſacramento, quæ puerum oſtentans ex Euſtathio eum ſe ſuſcepiſſe peieràuit; exilio damnatus cum ingenti, vt ait Athanaſius, Presbyterorum, ac Diaconorum turba Traianopolim in Thraciam profectus eſt. tùm eius Eccleſiæ

Socr. l. 2. c. 3. Soz. l. 3. c. 3.

Atha. ep. ad Solit. Hier. de ſc. eccl. in Euſt. Theo. l. 1. c. 21.

Euſtathij exiliũ, & in eũ calũnia.

cleſiæ Clerus Arrianis hominibus repletus eſt: ex quo grege multi deinde Epiſcopi electi Arrianam factionem mirè auxerunt. at de periura Muliercula hæc Theodoretus. cum in morbum grauem æquè, ac diuturnum incidiſſet, diuinam agnoſcens vltionem, crimen faſſa, mercede ſe ab Euſebianis, ad ſtruendam in Euſtathium calumniam, conductam teſtatur: nec tamen iuſiurandum falſum omninò fuiſſe; nam Euſtathium quendam fabrum ærarium pueri Patrem fuiſſe.

Socr. l. 1. c. 18 Sozom l. 2. c. 17. addunt quidam, Euſtathium ab Euſebio Sabellianæ hæreſis accuſatum: ſed hoc peculiare fuit Arrianis, vt Catholicos Sabellianos dicerent, quaſi, qui conſubſtantialem Patri Filium aſſerunt, Perſonarum diſtinctionem non admittant.

Hier. in chr. Oroſ. l. 7. c. 29 Cum iam Arriani palam debacchari, Principe in primis adnitente, cœpiſſent; Orientales Regiones Terræmotu ita concuſſæ ſunt, vt multæ Vrbes ſolo ſtratæ, multæ quoque abſorptæ dicantur.

Euſebij Cæſarienſis & Conſtantini mors.

Socr. l. 3. c. 3. At Cæſarienſis Euſebius cum Arrianis, & ipſe, conſentiens, haud diù Euſtathij proſcriptione lætatus eſt, eodẽ anno è viuis ſublatus: quo tempore Conſtantinus quoque Conſtantis Fratris ditionem per vim ingreſſus, ab eius militibus interficitur. verùm cum Scriptores reliqui diſcordiarum inter

Fra-

Fratres cauſam Conſtantino tribuant, vnus Zoſimus Fratris Eum fraude interfectum tradit.

Quod verò ad Euſebium ſpectat, Eum Socrates, & ex recentioribus, Sixtus Senenſis ab Arrianiſmi nota vindicare ſtudent: ſed, vt eſt in prouerbio. *Æthiopem dealbant.* Eius opera recenſet D. Hieronymus, *& ex eo Author hoc loco.* Succeſſorem habuit in Epiſcopatu, quem Diſcipulum habuerat, Acacium eadem pice inquinatum, qui Præceptoris res geſtas ſcriptis mandauit. *De ſcript. Eccli Oroſ. l. 7. c. 29 Atha. Apol. 2.*

Bellũ Perſicum. Inualeſcebat hoc tempore bellum Perſicum, quod cauſati Arriani, ad Romanum Concilium accedere detrectarunt. hac etiam de cauſa Conſtantius Antiochiam redijt, vbi ſequenti quoque anno Imperij ſui quinquennalia celebraturus ſubſtitit: bello interim ab eius Ducibus, qui nouies cum Hoſtibus ſigna contuliſſe dicuntur, parùm fœliciter adminiſtrato.

Per idem tempus in ſepulchrorum violatores lata lex, ſi quæ ex his ſuperſunt, nobis ſeruauit. pars maior, Chriſtianorum quidem zelo, ex Idololatriæ odio (nam Djs Manibus inſcribebantur) magno tamen rei antiquariæ detrimento, ſublata eſt. *L. 1. de Sepul. viol. C. Th.*

Magnificum Antiochia Conſtantius, abſoluto Auguſtiſſimo Antiochiæ Templo à Patre inchoato, quod præ operis magnificentia, atque orna- Chri. Ann. 341.

ornatu, *Dominicum Aureum* eſt appellatum, Encænia in eius dedicatione celebrauit, Quinqennalibus eodem anno agitatis. horum occaſione, Conuentu ibidem Epiſcoporum habito, Arriani inter cætera Athanaſio Romę, vt diximus, degenti, Epiſcopatum abrogant, Succeſſorem eligunt Gregorium, eumque Alexandriam ſatellitio ſtipatum mittunt. elegerant anteà Euſebium, qui Emiſſenus poſtea dictus eſt. ſed Is Alexandrinorum odium, qui Athanaſio ſtudebant, veritus, honorem illum renuit: factus proinde eſt Emeſæ Epiſcopus Hunc multi, Socratem ſequuti, inter Sanctos Patres adnumerant, cum multis erroribus fuerit obnoxius: de quo in noſtris ad Martyrologium notis ſcripſiſſe ſit ſatis. Verùm quod poſt Gregorium, quem diximus, Georgius, ſuperſtite adhuc Athanaſio, Alexandrinæ ſe Eccleſiæ obtruſerit, nominis ſimilitudine factũ, vt non tàm Authores ipſi, quàm librarij, alterius nomen pro altero vſurpent: cum præſertim vterque Arrianus, vterque, vt quidam tradunt, Cappadox, vterque pariter violẽta ab Alexandrinis morte extinctus ſit. huiuſmodi autem nominum mutatio cæcas tenebras hiſtoriæ offũdit, quo de admonitum Lectorem voluimus.

Templum.

Atha. & Hilar. de Synod. Sozo. l. 3. c. 5.

Euſebius Emiſſenus.

Eo in Conuentu Epiſcopi ad XC. fuiſſe dicuntur, quorum XXXVI. dumtaxat

taxat Arriani, reliqui ex Catholicis: qui tamen, vt Gregorii electioni ſuffragati non ſunt, ita Principi, qui cum Arrianis erat, obſiſtere nequierunt. extant Iulii Pontificis literæ, quibus conqueritur de coacta Antiochiæ Synodo, dum Romana à ſe indicta abſoluta non fuiſſet, deque ſuffecto Gregorio, Arrianis dumtaxat Epiſcopis ſuffragantibus, & dum Athanaſii cauſa Romæ cognoſcenda adhuc penderet. quos diximus Epiſcopi quantumuis re ipſa Arriani, Arrii tamen nomen malè apud omnes audire cum noſſent; veluti probroſum, & ipſi abdicare conati ſunt; itaque Arrium ſe quidem recepiſſe, Arrii autem Sectatores nequaquam eſſe: neque enim, aiebant, fas eſſe Epiſcopos Presbyterū ſectari. Fidei quoque formulam eiſdem in literis, quas Socrates recitat, ambiguis conceptam verbis, promulgarunt, cum tamen Nicænam recudere non dubitauerint. porrò cum Dei Verbum Ipſius imaginem dixiſſent, vitato interim *conſubſtantialis* vocabulo, hoc ipſum poſteà ex eadem formula deleuerunt, contra quàm anteà iureiurando firmaſſent: quod Eis exprobrans Athanaſius, ſuo ipſos Anathemate perculſos demonſtrat. ſed ne tùm quidem ſatis ſe ſuæ Ipſorum inconſtantiæ feciſſe rati, alteram, ac deindè alteram, ex huiuſ-

Arrij nomen probro ſum.

Socr. l. 2. c. 7.

Arrianorum inconſtãtia.

Atha. de Synod.

huiuſmodi recuſis Formulis, ediderunt: quarum poſtremam Ipſi Conſtanti Auguſto apud Gallias agenti exhiberi curarunt, quò Illum, vt iam Conſtantium Fratrem, ſuis laqueis irretirent. *has ſi libet, ab Authore hùc allatas, require.* Tùm ne viderentur Nicænæ Synodo aduerſari, primùm Canonem à confirmatione decreti de Paſchate auſpicati ſunt. qua ratione, & alios nonnullos Catholico dogmati, ac ritui conſentaneos ediderunt, itaque tùm alii, tùm Gratianus, huiuſmodi Conuentum vti legitimum, & à Catholicis celebratum agnoſcere videtur; in eo quoque per imperitiam lapſus, dum tradit præcipuum illorum Canonum Authorem fuiſſe Euſebium Palæſtinenſem, quem ſuperiore anno extinctum demonſtrauimus.

Arrianorum fraus.

c. 11. diſt. 16.

Primus, poſt Nicænam Synodum, decretum de Paſcha abrogare conatus eſt Audæus, à quo Audiani, qui poſtea *Antropomorphitæ* quoque (quod Deo humanam formam tribuerent) dicti ſunt. aduerſus Hunc Antiochię coacti Epiſcopi Canonem, quem diximus, primo loco ſtatuerunt. Is ex Meſopotamia oriundus, moribus quidem fuit incorruptis, zelo tamen nequaquam, vt ait Apoſtolus, *ſecundum ſcientiam.* quo factum eſt, vt dum diſciplinam in Clero pariter, ac Populo exigit ſeueriorem; multis con-

Audæi hæreſis.

Antropomorphitæ.

Hier. i chron. Epiph. hær. 70.

contumelijs, atque iniurijs affectus, à Principe quoque, quòd ſeditiones miſceret, exilio mulctatus, ab Eccleſia deſciuerit: tùm Paſcha Iudæorum more celebrari à ſuis mandat: Deo, vt diximus, humanam formam, ad cuius imaginem homo ſit factus, tribuit: tùm, vt philoſophari argutius videretur, tenebras, aquam, ignem, ingenita comminiſcitur. Scythas tamen, ac Gothos ad Chriſti Fidem allexit, Epiſcopos ſui dogmatis inſtituit, Clericos quoque, ac Monachos complures, qui poſteà ab Ethnico Rege è Gothia fugati, apud Euphratem, aliaſque Chriſtiani Orbis Regiones conſedere: ex quibus, qui in Ægyptum poſteà migrarunt, magnas turbas aduerſus Theophilum Alexandrinum Epiſcopum excitarunt, vt ſuo loco referemus.

Theod Hær. fab. l. 4.

Athanaſius Romæ abſoluitur.

Iulius interim, diutius expectatis Euſebianis, ſuorumque Legatorum reditu, cognita demum Athanaſij cauſa, Eum ab intentatis criminibus immunem eſſe pronunciauit. conuenerant Romæ Epiſcopi ad L. Hi omnes Iulij ſententiæ ſubſcripſere.

Atha. Apol. 2

Alexādriam reuertitur.

Athanaſius tùm Alexandriā reuerſus circulares, quas vocāt, epiſtolas ad Catholicos omnes Epiſcopos dedit, quibus Eos de legitima prò ſe lata ſententia, deque Gregorij inuaſione, ac profanis moribus redderet certiores.

Socr. l. 2. c. 11 Atha. ep ad Ortod.

Eadem

Eadem in Romana Synodo Marcelli quoque Ancyrani cauſa diſcuſſa eſt, idemque, qui aderat, æquè ac Athanaſius canonicè abſolutus eſt.

Atha. apol. 2 Epiph. hær. 72. *Marcellus abſoluitur.*

Aliæ præterea querelæ auditæ eorum, qui ab eiſdem Euſebij Aſſeclis, aut per vim pulſi, aut communione priuati eſſent: qui, & ipſi, Epiſcopi pariter, ac Presbyteri, ad Iulium confugerant.

Atha. apol. 2 Socr. l. 2. c. 11. Soz. l. 3. c. 7.

Qui adhuc Antiochiæ morabantur, Euſebius, ac reliqui ex eius Adminiſtris, auditis quæ Romæ geſta erant, tùm demum Elpidium, ac Philoxenum Iulij Legatos demiſerunt, ac literas ad Eum dederunt arrogantiæ, & aculeorum plenas, vt ex Iulij reſponſo *ab Authore hìc relato* licet perſpicere.

L. 2. de Pagã. C. The. *Lex in Idololatras.*

Ad hunc annum ſpectat Conſtantij ad Magdalianum Reſcriptum, quo Ethnicorum Sacrificia, omnemque Idololatriam vetat.

Chri. Ann. 342.

Duobus Augg. Coſs. annus aperitur Catholicæ Eccleſiæ, ob Arrianorum graſſationes, funeſtiſſimus. Gregorius, quem diximus Athanaſio ſubſectum, Conſtantini iuſſu per Præfectum Philagrium militari manu Alexandriam inuectus, Paſchali Feſto proximè inſtante, maximæ, Vrbi ampliſſimæ, calamitatis cauſa extitit.

Synodus Romæ.

In tanta Eccleſiæ perturbatione Iulius Romam iterum Epiſcopos cogit, & ad Conſtantem Auguſtum dat literas,

ras, quibus Illum hortatur, vt de cogendo vniuerſali Concilio Conſtantio Fratri accuratè perſcribat: quòd demum poſt quadriennium impetratum eſt, Synodo Sardicenſi celebrata, in qua Gregorius depoſitus, Athanaſius autem reſtitutus, eique iterum per vim pulſo, Georgius ſubrogatus eſt, vt ſuo loco dicturi ſumus.

Cæterùm Athanaſius Alexandrino tumultu hoſtium manus cum euaſiſſet, Romam confugit, ſiue, vt alii tradunt, cum deliteſceret, illùc à Iulio euocatus eſt. *Soz. l. 3. c. 7. Socr. l. 2. c. 13 Atha. Apol, ad Cōſtant.*

At Conſtans Athanaſii mores perſpectos habens, præcipuo Eum amore, ac reuerentia proſequutus eſt: quodque magnæ aduerſus illum exiſtimationis argumentum fuiſſe conſtat, enixè ab eo petiit, vt diuina Oracula in Epitomen redigeret, redacta verò ad ſe mitteret: Imperii etenim curis diſtento tantum ocii nequaquam ſuppetere, vt omnes Sacros Libros, quorum lectionis auidior eſſet, perlegere alia ratione poſſet. *Conſtantis pietas.*

Manſit autem Athanaſius Romæ amplius triennio, dum ab eodem Conſtante Mediolanum euocatus eſt. *Infra ad an. 346.*

Euſebius interim tot malorum Author extinguitur. Paulus à Catholicis Byzantii Ciuibus reuocatur? Arriani Macedonium inſtituunt. qua de re orta ſeditio magnæ huic quoque

Vrbi

Vrbi calamitatis cauſa extitit. hæc
um reſciſſet Conſtantius Hermogeni *Tumultus Byzantij.*
Duci, qui in Thraciam miſſus fuerat,
nandat Byzantium accedat, Paulum
leturbet: Is mandata acerbius dum
peragit, Populi impetu incenſis ædi-
bus interimitur. Tùm Auguſtus An-
iochia Conſtantinopolim delatus,
Paulo Vrbe eiecto, Vrbem ipſam di-
midia congiarij parte mulctauit. qua-
dragies igitur centena medimnorum
rumenti millia in dies ſingulos abſtu-
it, cum alterum tantùm Conſtantini *Byzantij amplitudo.*
Magni liberalitate hactenus percipe-
e conſueuiſſet (niſi forte in numeri
notam error irrepſerit, aut, pro die,
menſis, aut annus, legendus ſit) ex
quo Vrbis amplitudinem licet agno-
cere.

Paulus ſic deturbatus, cumque eo Epiſcopi item alij, Iulium Pontificem de rerum ſtatu certiorem factum impulere, vt ad Orientales Eccleſias de ipſorum reſtitutione ſcriberet: quibus Iulij literis Eorum plærique freti, Eccleſias, à quibus pulſi fuerant, repetunt. verùm qui eas occupauerant, Iulij iudicium declinantes, nouum Antiochiæ Conuentum celebrari curant. At Paulus, cuius, ob Regiæ Vrbis Sedem, dignitas ſpectabilior erat, ad Conſtantem confugit. Is Pauli, atque Athanaſij calamitatem ſuam exiſtumans, ad Fratrem ſcripſit,

vti ad ſe tres ſaltem Epiſcopos mitteret de Proſcriptorum cauſa rationem reddituros, miſſi ſunt Narciſſus Neroniadis apud Cyliciã, Theodorus Heraclææ Thraciæ Vrbis, Maris Calcedonis, Marcus Aretuſæ apud Syriam, Epiſcopi. Hi, cum acceſſiſſent, Athanaſium alloqui renuerunt; tùm Fidei deciſionem Antiochiæ editam occulentes, aliam, quam Socrates recitat, Auguſto expoſuerunt. Porrò, vt tradit idem Socrates, dum Orientis, atque Occidentis Eccleſiæ Conſtantis opera coalituræ viderentur; nouæ hæreſis Author Photinus emerſit, qui Dei Filium ſolum hominem affirmabat, de quo in Sardicenſi Synodo poſtea damnato dicturi ſumus.

l. 2. c. 15.

Photini hæreſis.

Lex in Sodomitas.

His eiſdem Augg. Coſs. aduerſus nefandum ſcelus Lex prodijt, obſcurioribus verbis, pudoris cauſa, eleganter concepta.

L. 31. C. ad L. Iul. de Ad

Pauli primi Heremitæ mors.

Chri. Ann. 343.

Sæculi anno XLIII. Paulus Anachoretarum Princeps ſortitus eſt vitæ exitum fœliciſſimum, cum vixiſſet annos CXIII. eius vitam, præter communem hominum morem ſanctiſſimè actam, D. Hieronymus elegantiſſimè proſequutus eſt: teſtatus non niſi à Magno Antonio vulgata, aut alia ratione ſibi ſatis explorata, perſcribere, non ignarus, ſi ſecus feciſſet, non defuturos Ruffinos, aut id genus alios emunctæ naris homines eius ætatis, contradicendi

cendi etiam ſtudio ſibi aduerſantes. & tamen, quæ tot ſæcula ab eo de Paulo ſcripta comprobarunt, noſtri temporis Hagiomachos Ariſtarchos, eorumque cenſuram, effugere nequiuerunt. Hi; ex Hippocentauro, de quo Hieronymus meminit, argumentum ducentes, totam de Paulo Hiſtoriam ludicrum eſſe commentum, affirmare non dubitarunt: & tamen Hieronymus poſtquàm ea, quæ de monſtro audiuerat, narrauit, cautè ſubintulit. *Verùm hæc vtrum Diabolus ad terrendum Eum ſimulauerit, an, vt ſolet Eremus monſtroſorum animalium ferax, iſtam quoque gignat beſtiam, incertum habemus.* iniuria itaque ab Eo rei exigunt fidem, cum Ipſe, dubitare ſe affirmans, fidem ſuam liberare voluiſſe videatur. porrò neque inepta eius dubitatio dicenda, aut riſu, quod Hi faciunt, excipienda, an Africa Monſtrorum ferax huiuſmodi animal gignere potuerit. licet enim quæ de Ixione, atque Centauris Poetæ fabulantur, figmenta eſſe nemo ignoret, & Celſo I.C. de exhibendo Hippocentauro, vana ſponſio habeatur, nec ſanæ mentis quiſquam Centauros à Natura tamquam ſpeciem animantis requirat; huiuſmodi eam tamen aliquandò protuliſſe monſtra, nō niſi præfractæ peruicaciæ Momi, quales ſunt multi, inficiabuntur.

Hæreticorũ calumnia.

Cētaurus Antonio viſus.

Cētauri an eſſe poſſint.

Digitized by Google

neque enim Plinio de rebus ſua ætate *Plin. l.*
Romæ viſis ſcribenti iure quis fidem *7. c. 3.*
abroget: at Ille Centaurum Claudio ex Ægypto allatū melle; ne putreſceret, ſeruatum, vidit, & vidiſſe cum eo alios innumeros par eſt credere. mitto que de alio huiuſmodi monſtro in Theſſalia nato Claudium Ipſum ſcribere teſtatur. ex melle item marinum *Homo marinus.* hominem ex vltima Mauritania in Hi- *Gen.*
ſpaniam allatum tradit integræ fidei *Dier. l.*
Author Alexander ab Alexandro, qui *3. c. 8.*
& de Tritonibus ſuo ſæculo viſis, & *Tritones, & Fauni* captis humano corpore pube tenus, multa addit. quod ſi in Mari monſtra huiuſmodi gigni poſſunt, facilius hæc in terreſtribus animatibus poſſunt accidere ex hominum, ac iumentorum admixtione. frequens quoque apud antiquos etiam hiſtoricos mentio de Faunis, qui tamen, vt Plinius teſtatur, præter effigiem, humani moris habent nihil. vtcumque ſe res habeat, potuiſſe ea, quæ diximus, quæque inſuper Hieronymus narrat, Antonio Paulum ſine duce quærenti, Dei miraculo accidiſſe, nemo, vt opinor, negabit. de his itaque ſatis. at ne quis miretur, cur de Antonij cum Paulo congreſſu Athanaſius nequaquam meminerit; repetendum memoria eſt quod ſupra indicauimus, ſcripſiſſe Athanaſium Antonij vitam dum ille viueret, ante biennium verò quam hæc acciderint.

porrò

Digitized by Google

porrò ad ſcriptam ab Athanaſio Antonij vitam, vitæ exitum,multis omiſſis, ab alio quopiam fuiſſe additum, ſuſpicamur. Iam quæ ad Pauli, quæque ad Antonij res geſtas ſpectant ex Ipſis Hieronymo,atque Athanaſio petenda relinquimus.

Saporis perſecutio in Perſide. *Sozom l.2.c.8* Sapores interim Perſarũ Rex Conſtantio infenſus, Chriſtianos quoque odio proſequi impenſius cœpit: cum præſertim eorum nnmerũ apud Perſidem ita excreuiſſe conſtaret; vt iam Conuentus ibidem agere,Templa extruere,ſacros Miniſtros inſtituere,Populum palam docere non dubitarent. Initio Simeon Seleuciȩ,& Cteſiphontis primariarum Vrbium Antiſtes apud Saporem à Magis delatus eſt, quod, Conſtantio amicus, res ei Perſarum, proderet. Rex ante quàm ferro ſæuire inciperet, grauiſſima Chriſtianis tributa impoſuit, eo conſilio, vt ad paupertatem redacti, aut infirmiores ad res nouandas fierent, aut Fidem abnegarent. ad hæc ſacræ ſupellectilis direptionem, demum vitæ diſpendium paſſi ſunt. Simeonis in primis conſtantia enituit: alij præterea centum, maiori ex parte Sacrorum Miniſtri, ſecuri percuſſi ſunt. & hæc quidem hoc anno in Perſide ſunt peracta. quæ ad alios deinceps annos ſpectant ſuo queque loco referentur.

Terræmotus. Sub idem tempus Neocæſarea

Digitized by Google

apud Pontum terræmotu ſubuerſa eſt, ſuperſtite tantùm maiore Templo cum Epiſcopi ædibus, Ipſoque Epiſcopo, ac eius Adminiſtris.eo in Templo Magni Gregorij cognomēto Taumathurgi ſacræ Reliquiæ adſeruabantur.

Macedonius, quem Byzantij Sedem inuaſiſſe diximus, alijque cum eo ex Euſebij diſciplina Epiſcopi, vt, dum ab Arriana hæreſi ſe alienos ſimulant, eam ſenſim Eccleſijs, Occidentis in primis, inſinuēt; nouo Antiochiæ Conuentu habito, dolo malo nouam Fidei prolixiorem Formam elaboratam proferunt: ſed quò longioribus ambagibus puritatem Fidei circumuoluunt, perque ancipites viarum anfractus veritatem circumducunt; eò ſe magis ſuſpectos demonſtrant nam quæ neceſſitas cogebat, quæ Nicææ ſtabilita iam fuerant, retractare? Romana itaque, ac reliquæ ad Occidentem Eccleſiæ, ea inſpecta, quòd verborum inuolucris concepta eſſet, quòdque *conſubſtantialis* vocabulum conſultò videretur omiſſum; ſi non vt adulterinam, aut erroneam, vt inanem certè, ac ſuperuacaneam reijciendam exiſtimarunt. tùm qui eam concinnauerant, vt Orientalibus ſaltem Eccleſijs imponerent, Græci ſermonis imperitia factum, vt Latini eam reijcerent, euulgarunt.

Chri. Ann. 344.

Perſequutio in Perſide inſtauratur.

Sed inſtaurata à Sapore perſequutio in Perſidem nos reuocat. Is ſub

Soz. l. 2. c. 10

ipſum

ipſum huius anni Paſchale Feſtum, nouum Edictum promulgauit, quo omnibus, qui Chriſti Fidem profiterentur, capitis pœna imponebatur. ea de cauſa innumeri propè Chriſtiani mactati; inter quos, Rege inſcio, Azades Eunuchus Ei longe cariſſimus, cuius neci mirè indoluit: eoque factum eſt, vt à promiſcua Fidelium cæde ceſſari præceperit, temperato edicto, vt ad ſolos inuiſæ Religionis Doctores pœna impoſita pertineret. eo nomine, non Epiſcopi modò, ac Presbyteri, ſed Monachi quoque, ac Deo dicatæ Virgines magno numero periere: quorum licèt acta perijſſe videantur, ſi quæ ad Græcos peruenere, apud Metaphraſtem leguntur.

...o. Fe ...r. 19. ...Mart. . Ap- ...l. 2. ... 3.

Cœterùm cum bellum Perſicum ad Iuliani, ac Iouiani tempora peruenerit; eò vſque perſequutionem quoque viguiſſe par eſt credere. imò S. Auguſtinus tradit, ne ſuis quidem temporibus omninò quieuiſſe.

...ou. Ciu. ...i. l. c.

Conſtantius cui perenne cum Perſis bellum fuit, anno Principatus nono, infeſtiùs laceſſitus, Antiochia profectus, Niſibim finitimam Vrbem peruenit: quod conſtat ex eius ad Nemeſianum Reſcripto. quid porrò geſſerit nó tum modò, ſed toto diuturni illius belli tempore per Duces plurimùm adminiſtrati, mirum apud Scriptores ſilentium: haud dubiè ne Romani Imperij

Conſtā tius ad uerſus Perſas

l. 10. dedecus poſteris proderent: Eutropius etenim hæc ſummatim tradit, Conſtantium à Perſis multa, & grauia perpeſſum, amiſſis Vrbibus, cæſis exercitibus, vix vnum Ei cum Sapore proſperum prælium fuiſſe: nimirum, vt pietate, ita militari, à Patre, virtute degenerauit, proſperâ tamen belli aleam tum expertus cum Tyrannos, poſt Fratris Conſtantis obitum, profligauit, vt ſuo loco referemus.

Hoc tempore Gallus, ac Iulianus, cum adoleuiſſent, Iique vigeſimum, Hic decimum tertium, ſiue, vt alij tradunt, decimum ſextum agerent ætatis annum, ne quid moliri in Imperium poſſent, Conſtantio præſertim ſobole carente, in Clericorum Ordinem cooptati ſunt: quin & ambo Martyribus Templa, quiſque ſuum, quaſi ad æmulationem extrui curarunt. pro miraculo narrat Nazianzenus, Galli Templum fœliciter perfectum, probante Deo quaſi Abelis Sacrificium, Iuliani contrà, impenſa abundè licèt ſuppetente, ſegniter proceſſiſſe; ità, vt ſubſidens terra, collapſi parietes ingratum Deo munus, quaſi Caim Sacrificium teſtarentur. cæterùm Iulianus dum literis ab Ethnicis præceptoribus imbuitur, impietatem ſimul hauſit, quam callidè diutiùs preſſam, Principatum demum adeptus, Chriſtianæ Religionis malo, prodidit.

Greg. Naz. Orat. 1. in Iulã.

Gallus & Iulianus Clerici ſiunt.

Ter-

Chri. Ann. 346.

Tertio ſuo Conſulatu Conſtans, Mediolani cum eſſet, Athanaſium Romæ iam ampliùs triennio commorantem accerſit. de Illius porrò Mediolanum acceſſu certiores facti Aduerſarij, Illum apud Conſtantium in ſuſpicionem vocarunt, quaſi non alio conſilio eam profectionem inſtituiſſet, niſi vt Fratrem in Fratrem armaret, à qua Ipſe ſe calumnia vindicat in ea, quam ad Conſtantium Ipſum inſcripſit, Apologia, in qua ſuæ innocentiæ teſtes nominat complures, qui tùm apud Conſtantem erant, Epiſcopos. expoſtulaſſe Eum nihilominus de Arrianorum fraudibus, & Orientalis naufragium Eccleſiæ deploraſſe, diſertè teſtatur Theodoretus.

Athanaſius à Conſtante accerſitus.

Theod l.2.c.5

Hoc tempore interpellatum quoque Conſtantem à Iulij Pontificis Legatis de vniuerſali Concilio indicendo, literas ea de re ad Conſtantium Fratrem dediſſe conſtat, & Coloniæ Agrippinæ coactam Synodum eiuſdem Vrbis Epiſcopum Euphratem Chriſto diuinitatem adimentem de gradu deieciſſe. hæc autem vix poſſunt conſiſtere cum his, quæ poſt ſequentem annum de Eo ab Athanaſio traduntur, cum à Sardicenſi Concilio Legatus ad Conſtantium miſſus eſt. itaque huius Concilij Acta imposturæ ſuſpicione nequaquam carent.

To. I. Conc.

L.3. et 4. de

Duplex hoc anno Sanctio (quod *Leges de Tē-*

plis Idolorum. — *Paga. C. The.*

ad rem Eccleſiaſticam attinet) edita reperitur, altera, qua Idolorum Templa, quæ extra Vrbem eſſent, dirui vetita, altera mox, qua Ethnicis interdictum, ne illa aperirent, ne dum Sacra in eis peragerent. extat ea de re Symmachi apud Ambroſium querela ad Valentinianum Iuniorem; vbi *meritò*, inquit, *Conſtanti Imperium fuit haudquaquam diuturnum*. at cur diuturnū Conſtantio eiuſdem Legis cum Fratre Authori? cur diuturnum Conſtantino Patri, quem potiùs nouæ Religionis Authorē vlciſci lęſa numina debuiſſēt? cur contrà Iuliano minus diuturnum?

Chri. Ann. 347.

Synod. Sardicenſis.

Ruffino, atque Euſebio Coſs. Auguſtis vndecimum in Imperio annum agentibus, celebrata eſt Synodus Oecumenica Sardicenſis. fuit autem Sardica nobilis tùm Vrbs Cōſtantini Magni aliquandiù ſedes, Illyricum inter, ac Thraciam, inter Orientale, atque Occidentale Imperium media, qua præcipuè de cauſa Concilium inibi coactum fuiſſe par eſt credere: Epiſcoporū in ea numerus diuerſus proditur. à Theodoreto CCL. à Sozomeno Occidentalium tantùm CCC. Orientalium LXXVI. cui adſtipulatur Socrates ex teſtificatione, vt ait, Athanaſij, ac Sabini. Athanaſius autem Ipſe, qui interfuit, alicubi ad CCC. alibi ſupra CCC. fuiſſe dicit. cum verò, qui ex ſingulis Prouincijs adfuerunt, recenſet;

Epiſcoporum in ea numerus.

Theod l.2.c.7 Soz. l. 3 c.11 Socr l. 2.c.16 Atha. Apol.2 & ep. ad ſolit.

ſet; hi non niſi CCLXXXI. numerum conficiunt. ait enim ex Italia fuiſſe Epiſcopos LXXVIII. è Canalio Italiæ XIV. ex Gallia XXXIV. ex Africa XXXVI. ex Ægypto XCII. & Cypro XII ex Palæſtina XV. cæterùm cum ex Hiſpania quoque fuiſſe conſtet, ex qua Oſius, & præter Palæſtinos alios quoque Orientales complures acceſſiſſe; neceſſe eſt affirmare ab Athanaſio, ſiue ab his, qui illum deſcripſerunt multos fuiſſe præteritos, ſicque veriorem eſſe illorum ſententiam, quæ ex Sabini, qui tùm extabat de Synodis Commentario, atque ex ſinceris Athanaſij tùm ſcriptis propè CCCC fuiſſe tradunt. cum præſertim Ipſe Athanaſius alibi multas alias Prouincias enumeret. Ridiculus verò Gratianus, qui LX. tantũ fuiſſe putat, quòd eorum tantũ nomina legerit, qui hodiè poſt huius Concilij Canones deſcripti reperiuntur.

Miſſi eò Legati a Iulio fuere Archidamus, ac Philoxenus Romani Presbyteri, vt tradit Athanaſius, cui potiùs, quàm Gratiano aſſentiendum, qui alios, eoſque Epiſcopos comminiſcitur, Capuanum, Beneuentanum, ac Neapolitanum; quod ſi quis, præter duos Presbyteros, Epiſcopus Iulij vices præſtitit, Is Oſius fuit, qui primas partes, eo in Conuentu egit.

Adfuere quoque, nec ſine Satellitio, Athanaſij Aduerſarij, Eum, vt

videbantur, accuſaturi; verùm, ne tentato quidem iudicio, licèt ab Oſio ad hoc magnoperè hortati, fugam arripuerunt. extant ea de re Oſij ad Conſtantium literæ, quibus teſtatur eos ſe ad accuſationem inſtituendam prouocaſſe. Itaque, his dilapſis, Athanaſius cauſam dicere Ipſe iuſſus, ſuarum calamitatum hiſtoriam cum recitaſſet, omnium ſuffragijs inſons pronunciatur. dantur inſuper ad præcipuas, Ægypti in primis, Eccleſias epiſtolæ Synodales, quibus & reſtitutum Athanaſium, & depoſitum viciſſim Gregorium, alioſque, qui ei inuadendæ Alexandrinæ Eccleſiæ Authores fuerant, ſignificabatur.

& ep. ad Solitar.

Athanaſius abſoluitur.

Marcelli tùm Ancyrani Epiſcopi, & Aſclepæ Epiſcopi Gazæ diſcuſſa eſt cauſa, amboque abſoluti, ſuiſque Eccleſijs, depoſitis qui eas inuaſerant, reſtituti ſunt. Cæterùm Marcellus, tū innocens habitus, poſteà deprauatus, & ab Ipſo Athanaſio vti Sabellianus damnatus, videri potuit etiam tùm nocens, cum abſolutus eſt; quo factum, vt Arriani in Sardicenſes Patres iure inuehi viderentur; neque Arriani tantùm, ſed ex Catholicis etiam nonnulli.

Epiph. hær. 72. Baſil. ep. 52. Seuer. l. 2.

Facta inſuper dicēdi copia eſt Arrianorū accuſatoribus, qui magno numero fuere. Hi varijs, ab his, calamitatibus affecti, contumelias, exilia, carceres, cædes Propinquorum referebant,

oſten-

oſtentabant quoque catenas, & dira vincula, quibus adſtricti etiam Epiſcopi fuerant. accuſati, adeſſe renuentes, deiecti gradu, Catholicæ quoque communionis expertes facti. Certior deindè redditus eſt Iulius pontifex de his omnibus, quæ à Synodo facta eſſent, peculiaribus ad Eum literis datis, præter eas, quas ad omnes Orbis Eccleſias dedere, *quas, vna cum alijs ad Alexandrinos miſſis, ab Authore hìc recitatas habes.*

Atha. ad Antioc. Theod l.2.c.9 Soz. l. 3.c.11

Porro nullam Fidei Formulam à Patribus Sardicenſibus editam, cùm nefas putauerint aliquid ad Nicænam addere, tradit diſertè Athanaſius, quicquid Theodoretus, & Sozomenus tradant.

Hilar. in Cō ſtant. Epiph. hær. 71. Theod l.1.c.5

Ex Hilario prætereà conſtat Conſtantium Auguſtum, literis ad Sardicenſem Synodum datis, catholicum probaſſe dogma, & Dei Filium eiuſdem cum Patre ſubſtantiæ faſſum fuiſſe.

Sed & Epiphanius author eſt eadem in Synodo Photinum, quem diximus, damnatum. De Paulo Epiſcopo Byzantij, quòd, inſidias Arrianorum veritus, accedere Sardicam noluerit, nihil deliberatum reperitur.

Poſtquàm verò diuerſorum Antiſtitum cauſæ pertractatæ in Concilio ſunt; ventum eſt ad ea, quæ ad Eccleſiaſticam diſciplinam formandam ſpectare

ctare videbantur. ſanciti itaque Canones ſunt XXI.

Arrianorum fraus. Arriani, quos diximus Sardica aufugiſſe, Conciliabulo ex ſuis collecto, nouam Fidei Formulam, aliaque multa à Catholica Fide aliena ſtatuentes, ipſius Sardicenſis Concilij nomine, vulgarunt. additæ ſunt mendacio vires Conſtantis poſtmodùm ſequuta morte; ex eaque impunè iam Conſtantio Arrianis patrocinante. igitur Arrianorum fraude effectum, vt Catholici præſertim Orientis, cum de Conciliabulo cognouiſſent, ipſum quoque legitimum Sardicenſe Concilium, quaſi ab Arrianis indictum reijcerent; qui verò de Conciliabulo nihil reſciſſent, eius decretis, quaſi à legitimo Sardicenſi Concilio editis, acquiſcerent. *S. Aug ep. 163 Socr. l. 2 c. 16 Soz. l. 3. c. 10*

Arriani Romanũ Pontificem damnant. Porrò Conciliabuli Authores intentatum hactenùs facinus edidere, cum alijs etenim Epiſcopis, à quibus damnati ipſi fuerant, Romanum quoque Pontificem Iulium damnarunt. *Hilar. de Synod.*

Quo verò ad nouam, quam diximus, quartùm iam, aut quintùm recuſam Fidei formulam, ex Hilario eam habes, iuxtà quam illius Authores appellati ſunt Semiarriani. *Epiph. hær. 37.* *Semiarriani.*

Inſtituta à Patribus Sardicenſibus Legatio ad Conſtantium Antiochiæ agentem, ſequenti anno eò peruenit. Legationis ſumma hæc erat, liceret *Chri. Ann. 348. Atha. ep. ad*

per

er Auguſtum Epiſcopis, qui ab Ar-
ianis exacti, à Concilio reſtitui ſue-
ant,ſuam cuique Eccleſiam repetere.
.egati fuere Vincentius Epiſcopus
Capuanus, & Euphrates Coloniæ
Agrippinæ, de quo ſuperiùs memini-
nus. His Antiochiæ commorantibus,
itephanus eius Vrbis Epiſcopus Ar-
ianus, quò illorum famam denigra-
et,ad conſuetas recurrit artes:Mere-
riculam in Legatorum ædes noctu
mmittit, illa à Iuuene quopiam ac-
erſiri ſe putans, vbi ad Euphratis le-
ctum deducta, effœtum Senem, eum-
que dormientem conſpicata eſt; de-
uſam ſe exiſtimans, inclamare cæpit;
nonentibus qui eam deduxerant, vt
aceret, & falſum crimen Euphrati
concinnaret, ſubſtitit dùm dies illu-
ceſceret. tùm prodita res in iudicium
idducitur, fraus detegitur, eius Au-
thor Stephanus proditur: qua per
Conſtantium cognita, & Stephanum
uerſatus gradu deiecit, & æquior in
Legatos, & Concilium factus, Pro-
ſcriptos, Concilij decreto reſtitutos,
ecipi iuſſit; quàquàm Athanaſius non
iiſi decem poſt menſes, cæſo tum
Gregorio,receptus eſt. Conſtans por-
rò ad Concilij Legatos Salianum Præ- *Conſtã-*
torem adiecit,per quem Conſtantium *tis le-*
Fratrem non hortatus modo eſt, vt *gatio*
Concilij Patribus morem gereret,ſed *ad fra-*
minas etiam addidiſſe. Theodoretus *trem*
ſcri-

Minaces euſdē litera ſcribit. Socrates inſuper minaces Cōſtantis literas recitat, quibus venturum ſe, & Athanaſium, ac Paulum, Fratre inuito reſtituturum profitetur.

Synod. Carthag. Conſtā tis pietas. Hoc eodem anno, niſi fortè (quod dubium) ſequenti, habitá eſt Synodus Carthaginienſis occaſione aduentus Pauli, ac Maccarij Conſtantis Legatorum, quibus datum in mandatis fuit à Religioſo Principe, vt Donatiſtas diuturno diuiſos ſchiſmate Catholicæ Eccleſiæ vniendos curarent, tùm vt Eccleſias, ac pauperes pecunia, ac donarijs iuuarent. tradit *Optat. Mile. l. 3. in Parmen.* Optatus eò Donati arrogantiam *Donati ſuperbia* proceſſiſſe, vt, cum anteà non in Epiſcopos modò Catholicos, ſed in ipſos quoque Magiſtratus, ac Præfectos contumelioſus fuiſſet, tùm in Auguſti Legatos, atque adeò Auguſtum Ipſum, fuerit obloquutus, Ipſius vero munificentiam ita aſpernatum, vt vetuerit ſuæ cōmunionis homines pecuniam, veluti à peccatore profectam, accipere. ſolitum porrò Donatum plus quàm humana ſuperbia, non tantùm permittere, ſed iubere, vt per ſuum Ipſius nomen iurarent Sectatores, Idem Author ſcribit, apud quem multa prætereà alia per intolerandam Tyrannidem, aut etiā dementiam perpetrata leguntur. cæterùm quod Legatis aduerſus ſeditioſos Donatiſtas arma capere, ſupplicium de aliquibus

ſu-

s. Aug. ep. 163 *Gennad. de Vir. illuſtr. c.* 4.

ſumere, eorum Epiſcopos, qui vnioni reſtitiſſent, exturbare opus fuerit, huiuſmodi animaduerſionem inter Eccleſiæ perſecutiones, Seditioſos ſupplicio affectos inter Martyres adnumerare non dubitarunt.

Concilium Carthag.

To. I. Conc.

Rebaptizãdi vſus ſublatus.

Sublatis itaque ſeditionum Authoribus Concilium Carthagine Grato eius Vrbis Catholico Epiſcopo indicente, cogitur; & prima quidem actione anabaptiſmus à Donatiſtis peragi ſolitus, decreto ſublatus eſt.

Auulſa huiuſmodi altiùs iam fixa radice, quæ Donatiſtarum cultura infœlicibus aucta fruticibus vniuerſam propè Africanam Eccleſiam occupauerat, ad alias æquè noxias euellendas plantas Concilij Patres animum adiecere. conſcripti itaque Canones omnino XIV. inter quos ille.

Donatiſtarũ ſtultitia.

Martyrum dignitatem nemo profanus infamet. etenim Donatus, vt alibi docuimus, ita ſuos dementauerat, vt martyrij gloriam, voluntaria etiam morte, ac præcipitijs ſtultiſſimè quærerent. Conſtat autem primam Carthaginienſem Synodum hanc nominari, quod antiquior non extet, non autem quod nulla antè eam fuerit Carthagine celebrata, cum multæ hæ fuerint, vt de Cypriani temporibus inprimis demonſtrauimus. illud quoque monemus, apud Optatum de his, quæ iam diximus, ſcribentem, perperàm

Digitized by Google

Conſtantinum pro Conſtante legi.

Chri. Ann. 349. *Atha. ep. ad* Decimus à legatione, quam diximus, ad Conſtantium miſſa iam menſis exceſſerat; cum Gregorius Alexandrinæ inuaſor Eccleſiæ, à Populo, qui Athanaſij deſiderium ferre ampliùs non poterat, interimitur. tùm demum Conſtantius de reditu ad Athanaſium ſcripſit, quem, quia cunctabatur, iterum, ac tertiò interpellauit. teſtatur hoc Athanaſius ipſe, qui datas ad ſe literas recitat, *ex quo Author hùc allatas deſumpſit.* erat tùm Athanaſius Aquileiæ, certè dum primas accepit; in Galliam indè, Conſtantis accitu profectus eſt; mox antequam in Ægyptum remearet, Romam repetijt: rece-cedentem Iulius Pontifex gratulatorijs ad Alexandrinos literis proſequutus eſt. Antequàm Ægyptum attingeret, Antiochiam ad Cæſarem acceſſit, qui Illum benignè excipere viſus eſt: rogatus autem ab Athanaſio, vt calumniatores in poſterum, ipſo abſente, audire nollet, id præſtiturum ſe iureiurando ſpopondit. meminit quoque huius congreſſus, ac ſponſionis Oſius Cordubenſis in ſuis ad eundem Conſtantium literis: meminit & Lucifer Calaritanus, qui in literis quoque ad Alexandrinos datis Conſtantium eodẽ ſe ſacramento adegiſſe teſtatur. Cum Athanaſio alii quoque Epiſcopi reſtituti, Paulus Conſtantinopoli, Marcellus

Athanaſius reuocatur.

Atha. Ap. 2. Socr. l. 2. c. 18

Apud Atha. ep. ad Solit. Luc. Calar. l. 1.

Socr. l. 2. c. 18 cellus Ancyræ, Aſclepas Gazæ, Lucius Hadrianopoli.

Athanaſius porrò Antiochia Hieroſolymam petiturus, Laodicea pertranſiit, vſus ibi Apollinaris familiaritate inſignis doctrina Viri, qui Filium cognominem pari eruditione ornatum habuit; ambò poſtea ab Eccleſia recedentes, nouæ hæreſis Authores fuere, aſſerentes Chriſti corpus animà caruiſſe, à Diuino tamen Verbo animatum. Trinitatem verò ex Magno, Maiori, ac Maximo ita conſtare, vt Spiritus ſanctus quaſi Splendor, Filius Radius, Sol Parer dici poſſet; ſed hæc longè poſteà acciderunt, cum de his iterum ſermo nobis erit.

Epiph. hæreſ. 97. — *Apollinariũ hæreſis* — *L. 9. de Epiſc. et Cler.*

Hoc eodem anno pro immunitate Clericorum, in Raptores Virginum, & iterum in Violatores Sepulchrorum editæ Sanctiones prodiere.

L. 2. de rapt. Virg.

Chri. Ann. 350. Exacto Principatus anno XIII. ætatis XXVII. Conſtans Auguſtus, dum in Galliis eſſet, Magnentii Ducis fraude interimitur, Magnentius ipſe Auguſtus à militibus appellatur; Is Decentium Fratrem Cæſarem ſtatim dixit. *fuiſſe ambos Chriſtianos ex numiſmatis hic redditis Author demonſtrat; docetque tùm primùm Chriſtianos milites tanto ſe ſcelere polluiſſe.* Athanaſius non dubitat Conſtantem Martyrem appellare.

Aur. Vict. Socr. l. 2. c. 9. Soz. l. 4. c. 1. Zoſim l. 2. Atha. Ap. ad Conſt. — *Conſtãtis cædes Magnentius Imp. Decentius Cæſar.*

Audita Conſtantis morte, Romæ

Nepo-

Nepotianus & Vetranio Impp.

Nepotianus ex Sorore Eutropia Conſtantini Magni Nepos, apud Panno-niam autem Vetranio Auguſti nomen arripuerunt. Cæterùm Nepotianus per Anicetum Romæ Præfectum à Magnentio conſtitutum, vigeſimo exinde die trucidatur, cũque Eo Eutropia Mater, alijque ex neceſſarijs, apud quos Athanaſius hoſpitio fuerat exceptus. Hieroſolymam Is iam accellerat, vbi Prouincialium Epiſcoporum Synodo a Maximo congregata, Athanaſius ab Illis quoque recipitur, qui Eius anteà damnationi ſubſcripſiſſent.

Synod. Hieroſoly. mis.

Legati interim à Magnentio miſſi, antequam ad Conſtantium peruenirēt Alexandriam appulerunt. Hi fuere Seruatius Tungrenſis, & Maximus Treuirēſis Epiſcopi, quibus additi ſunt Comites duo, Clemens, & Valens. Epiſcopi, quos beneficos Athanaſius expertus fuerat, hoſpitio ab eo excepti ſunt. nouæ hinc in Eum calūniæ, quaſi per Illos ad Magnentium Tyrannum aduerſus Conſtantium ſcripſiſſet.

Noua belli mole à Tyrannis preſſus Conſtantius, Perſico adhuc vigente, aliqua ſe ex parte exoneraturus, ſpe prolis deſtitutus, Conſtantinam Sororem, quam multi Conſtantiā vocant, Gallo Patrueli in matrimonium tradit, Eumque mox Cæſarem dicit, eadem quoque ex cauſa Iuliano, quem

Chri. Ann. 351.

Gallus Caſar.

quem ſub diſciplina diutiùs continuerat, habenas laxiores permittit.

uid. ...rb. Augu- ...ale. ...hry. ...ont. ...ient.

Conſtantio in Occidentem aduerſus Magnentium profecto, Gallus Antiochiæ relictus, celeberrimum in Suburbio nemus, quod Daphne dicebatur, Templumque Apollinis habebat magnificentiſſimum, tranſlatis illùc Babilæ Martyris ſacris reliquiis, Chriſtianæ Religionis cultui dicauit, quod anteà, abolito veteri nomine, Magnus quoque Conſtantinus cogitauerat, neuter tamen, quod diximus, prophanum Templũ diruí iuſſit, quòd hoc non ſine maximo tumultu peragi poſſe in Vrbe frequentiſſima videretur. verùm de Babilæ, à quo Idolum Apollinis mutum eſt redditum, quòd Iuliani id tempore acciderit, tunc erit referendum.

Iulianus magos cõſulit.

...heod ...3. c. 3

At verò Iulianus Imperii cupiditate exardeſcere cum cæpiſſet, Ariolos, ac Magos, vndique accerſitos conſulit, voti ne compos futurus eſſet. tradit Theodoretus, cum Præſtigiatore aliquandò Dæmonum inuocationi cum adeſſet, ac deformes Lemures adſtitiſſent, metu perculſum Iulianum, Cruce frontem, ex more, ſignaſſe, Lemures tùm omnes aufugiſſe: Magus hærentem Iulianum conſpicatus, Crucis virtute nequaquàm id factum dixit, ſed quòd hi Ipſius leuitatem indignabundi auerſarentur. cæterùm

Gre-

Gregorij quoque Nazianzeni, atque Eunapij Ethnici Authoris teſtimonio exploratum habemus huiuſmodi Eum hominum conſuetudine vſum. ſed de his alibi dicendum erit. *In Iul or. 1. de vit Philoſ.*

Conſtantius porrò exercitum in Tyrannos ducturus, milites, quaſi alter Gedeon, qui aqua probatos voluit, quos in hoſtes ducturus eſſet; qui Baptiſmo initiati nō eſſent, baptizari curauit, ſi qui detrectaſſent, Eos militia mouit. Hi poſtea ità exauctorati, quòd non amplius milites, ex Iuris Peritorum vſu *Pagani* dicti: quo nomine omnes deinceps, qui Chriſtiani non eſſent, vt Pagani dicerentur, vſu receptum eſt. *Gentiles* porrò à Iudæis tantùm dici conſueuere, quòd reliquæ omnes Gentes, ab Ipſis Idolorum eſſent cultores. *Ethnici* verò ijdem, græco vocabulo dicuntur. Romanis tamen *Gentiles* ſunt Barbari, vt conſtat ex Impp. reſcriptis. Ex hoc tempore milites, Chriſtiani omnes cum eſſent, (niſi quantum impius Apoſtata imperauit) huiuſmodi ſe Sacramento (vt Vegetius tradit, qui, Valentiniano Principe, ſcripſit) adigebant, vt iurarent per Deum, & Chriſtum, ac Spiritum Sanctum, & per maieſtatem Imperatoris; quæ obiter à nobis dicta ſint. inter Eos, qui ex militibus baptizati hoc tempore ſunt, S. Martinus, poſteà Turonēſis Epiſcopus, fuiſſe dicitur,

Pagani vnde dicti.

Militare Chriſtianorū ſacramētum.

De nupt. Gent. C. Thc.

Vegetius.

S. Martinus

citur, ætatis annum agens trigeſimum quintum, cũ iam annos XX. militaſſet: quamquàm in Seuerum, qui eius vitam deſcripſit mendum irrepſiſſe dicendum eſt, niſi ipſum ſibi, ac Turonenſi Gregorio contrarium fateri velimus. *baptizatur.*

Vit. c. 1. l. 1. c. 36.

Hier. i chron. Epiph. hær 66. & 73.

Obitu dein Maximi Hieroſolymorum Epiſcopi, Sedem illam inuaſerunt Epiſcopi Arriani, quorum plures enumerant Hieronymus, atque Epiphanius, ſed non eodem vterque ordine. Acacius haud dubiè Arrianorum Signifer, qui Cæſaream Prouinciæ Metropolim regebat, tantum ei Eccleſiæ intulit probrum; qua re audacior factus, Athanaſium, hoſtium, quos haberet, acerrimum, aggredi inſtituit. inito itaque cũ Socijs conſilio literas ad Conſtantium in expeditione agentem, quaſi ab Athanaſio ſcriptas, dare non erubeſcunt; in his Athanaſius, vt videbatur, ab Auguſto veniam petebat proficiſcendi in Italiam, indèque ad Ipſum hoc pacto, & Alexandrinam Eccleſiam Paſtore deſtitutam inuadere, & Athanaſium veluti inquieti hominẽ ingenij exoſum Conſtantio reddere facilè ſe poſſe putarunt; & ſanè, alijs quoque machinis Eum adorti, voti compotes facti ſunt. cum Athanaſio Paulum quoque Byzantij Epiſcopum in ſuſpicionem, atque odium apud eundem Cæſarem cum vocaſſent, iterum Eum pelli, Macedonium reſti-

Atha. ep. ad Solit. & Apol. ad Conſt.

Socr. l. 2 c. 12 Soz. l. 3. c. 8.

Digitized by Google

reſtitui impetrarunt: ſed Pauli exilium antè Conſtantii profectionem accidit. cæterùm Macedonii in Eccleſiam ingreſſus, Philippo Eum Præfecto cum militibus deducente, peragi maxima ſine cæde non potuit. periere ex multitudine, quæ non tàm obſiſtendi, quàm facinus deteſtandi cauſa confluxerat, tria amplius millia.

Macedonius reſtitutus.

Populi cædes.

Macedonius pòrrò, ne quid ſibi à Pauli Aſſeclis negocii eſſet, ſingillatim eos adortus qui communicare ſibi renuiſſent, exilio, plagis, morte demùm mulctauit, ex quibus Martyrius, àc Marcianus, qui ex Pauli contubernio fuerant, ſecuri percuſſi, honore Martyrum poſteà non caruerunt, inſigni pro mœnibus Sepulchro extructo, Templo inſuper, ac Actis à D. Chryſoſtomo donati. Illud quoque fertur, qui Sacra cum Eo Myſteria participare abnuiſſent, eos, diducto per vim ore, ſacraque Hoſtia ingeſta, ita demum coëgiſſe: mulierum, quæ dicto audientes non eſſent, arculis interclusa vbera abſcidiſſe. tum, vt templū inſtauraret, Conſtantini Magni oſſa, quæ in eo erant condita, Conſtantio inconſulto, populo autem vi maxima obſiſtente, aliò tranſtulit, quò, cum multitudo ingens eorum, qui reluctabantur veniſſet, tanta ſtrages edita eſt, vt Templum, vbi oſſa erant reponenda, cæſorum ſanguine redundaret. hæc

Socr. ibid. et c. 30 Soz. l. 2 c. 5. & l. 4. c. 2. Martyrol. & Metaphr. die 25 Octob. Socr. l. 2 c. 30

Populi cædes.

hæc cum reſciſſet Conſtantius, de gradu Eum deijci actutum iuſſit.

Atha. ep. ad Soli-ar. At Paulus Philippi Præfecti iuſſu, qui primum, ab Auguſto, dignitatis locum obtinebat, per varias Vrbes exilij nomine circumductus, Arrianorum demum vi, poſt ſex dierum inediam, ſemianimis ſtrangulatur. haud ità multò poſt, diuina vltio Philippum excepit; magiſtratu etenim, quem maximum gerebat, exutus, ludibrio exindè fuit, quibus terrori anteà fuerat; planè, vt ſcribit Athanaſius, veluti alter Caim, gemens, ac tremens, percuſſorem vndique pauens, miſerando exitu vitam finijt.

Chri. Ann. 352. Quintum iniuerat Conſulatum Constantius Collega Gallo adſumpto, cum Iulius Romanus Pontifex vitæ diem clauſit extremum, Pontificatus annum agens XVI. Huic Liberius ſufficitur; ad quem Arriani, collectis ſuæ ſectæ Epiſcopis, dant literas, quibus & Athanaſium accuſant, & catholicæ ab eo vnitatis communionem expoſcunt. Per idem tempus Ægyptij Epiſcopi LXXV. Conuentu habito, & Ipſi, ad Liberium pro Athanaſio ſcribunt. Liberius cum Synodum ſibi quoque indicendam putaret certiorem ea de re Conſtantium fecit ne Illum in Arrianos procliuem, aduerſus Romanam Eccleſiam irritaret. Is iam in Pannoniam

Iulius Papa moritur. Liberius ſuccedit.

Synod. in Ægypto.

P per-

peruenerat; ſimulata itaque cum Vetranione amicitia, recepturum ſe illum in Collegam ſpondens, ſi in Magnentium exercitum ſecum duceret; his alijſque pollicitationibus Tyrannum quodammodò conſopiuit. Eius dein milites eadem arte demulcet: tùm in Concionem vocatos, iniuſtè occupatam ab eo Tyrannidem acriter inſectatus, impulit, vt delatum Duci Imperium abrogarent, Eumque in ordinem redigerent. Igitur Vetranionis ſibi copijs adiunctis grauius in Magnentium bellum parat, quod ſequenti anno geſtum eſt.

Vetranio à militibus deponitur.

Ijſdem nouus annus Conſulibus aperitur Constantio VII. Gallo II. Conſtantij, de Magnentio Tyranno, victoria inſignis. In hoc primùm bello (proh ſcelus) Labarum contra Labarum ſtetit, hoc eſt Vexillum Chriſti Nomen, ac Crucem præferens; nam & Magnentius cum Fratre chriſtiani erant; victoria tamèn pro Conſtantio fuit, vlciſcente Deo Conſtantis ſanguinem innocentiſſimum. profligati ergò Fratres ſibi Ipſis mortem ferro alter, alter laqueo conſciſcunt. tradit Seuerus, cum exercitus concurrerent, Conſtantium credere ſe pugnæ non auſum, cum Valente Epiſcopo Arriano in Templum Martyrum ſe recepiſſe. Valens porrò nuncios ita diſpoſuerat, vt pugnæ euentum primus ſci-

Chri. Ann. 353. *Zoſim l. 2.*

Conſtãtij de Tyrannis victoria.

Seu. l. 2.

ſciret, ſique victoria pro Conſtantio fuiſſet, gratiam, ea primùm nunciatâ, captaret, ſi contrà, fuga ſibi conſuleret, certior itaque à ſuis, occultè, vt monuerat, de hoſtium fuga factus, Conſtantio retulit, Angelum ſe de victoria iam parta monuiſſe. hac arte Auguſti gratiam ità iniuit, vt Is diceret non tàm exercitus virtute, quàm Valentis meritis eàm Victoriam fuiſſe partam, nihilque Ei in poſterum antiquius fuit, quàm, vt de Arrianis benemereret, habereque ſe aiebat Fidei ſuę teſtimonium, proſperã, qua vtebatur, fortunam, & Imperij incrementum. qua motus blaſphemia Lucifer Calàritanus librum ad Eum ſcripſit, quo inanem Ipſius de probatione veræ Fidei, ex huius vitæ fœlicitate iactantiam reprimit; certè quidem moderatè illum proſpera fortuna vti nequaquàm potuiſſe Zoſimus quoque tradit: Ammianus verò ſcribit poſt hæc Illum immunem ſe ab omni mortalitatis incommodo exiſtimaſſe, vt aliquandò & ore proprio dictare, & manu ſcribere non erubuerit, *æternitatem meam*. ſæpius etiam Orbis ſe totius Dominum appellaret. Arriani quoque per ſummam adulationem, vt ait Athanaſius, æternitatẽ Ei tribuebant, quam Filio Dei adimebant. Cæterùm Legati, quos diximus à Libetio miſſos, Arelate Conſtantium conuenerunt. apud

Arriani Epiſcopi aſtus.

Conſtãtij vanitas.

Zoſim l. 2. in fin.

Amm l. 15. in princip.

Atha. de Synod.

quem multi cum eſſent Arriani Epiſcopi, Horum ſuaſionibus, Conſtantij Imperio effectum, vt Vincentius præcipuus inter Liberij Legatos Athanaſij damnationi ſubſcriberet, & cum Eo alij quoque Occidentis pariter, atque Orientis qui eò conuenerant Epiſcopi. *Atha. apol. ad Cõſtant. Hier. chron. Socr. l. 2. c. 24 Soz. l. 4. c. 4.*

Crucis ſignũ i Cœlo viſũ. Dum hæc Arelate aguntur Crucis ſignum ſupra Hieroſolymam viſum, ſplendidiſſima perſpicuum luce, tanta magnitudine, vt à Caluario Monte ad Olíueti protenderetur. ſcripſit ea de re Cyrillus Hieroſolymitanus Epiſcopus ad Conſtantium, *cuius literæ hic referuntur.* contigit oſtentum huiuſmodi poſtridiè Nonarum Maij, quo die à Græcis annua eius rei celebritas inſtituta eſt. quid porrò prodigium huiuſmodi portenderit, ex his, quæ poſteà ſequuta ſunt coniectura aſſequi poſſe videmur. Chriſtus enim, cui Diuinitatem Arriani adimebant, Crucis Vexillum erexiſſe viſus eſt; & Catholicos, qui in tanta Eccleſiæ perturbatione reliqui erant, ijſdem, quibus olim Apoſtolos, verbis compellaſſe; *confidite Ego vici Mundum.*

Hoc eodem anno Conſtantius iniuſtas Magnentij leges abrogauit, eam in primis, qua Idolorum Cultoribus nocturna permiſerat Sacrificia. de Clericorum quoque immunitate iterum reſcripſit. quod verò ad politi *L. 5. de Infirmã. his quæ ſub Tyran. et*

cum

L. 5. de Paga. & ſacrif. L. 10. de Epiſc. & Cler. L. 7. de exact. C. Th.

cum ſtatum pertinet illud ſanxit, Debitores capione tantum pignorum ad ſolutionem cogi, non autem cuſtodia carceris, aut plumbi verberibus, vt antea conſueuerat.

Debitores à veteribus. multis exempli.

Reipublicæ ſtatu apud Occidentem compoſito, res Orientis fluctuabant Iſauricis latronibus latè graſſantibus: Perſis limitaneas Regiones inuadentibus: Iudæis quoque rebellantibus, quos tamen Gallus Cæſar vſque ad innoxiam ætatem cæcidit, eorumque Vrbes Diocœſaream, Tiberiadem, ac Dioſpolim multis alijs cum Oppidis, ac Vicis igni tradidit.

Iudæi à Gallo debellati.

Hiero. in chr. Soz. l. 4. c. 6. Amm. l. 14.

Conſtat quoque ex Ammiano Conſtantium, antequàm è Gallijs diſcederet, natalem ibi ſuum celebraſſe innoxio tamen ſanguine madidum, cum multos delatorum calumnijs obnoxios, ex leuiſſima etiam ſuſpicione, quaſi Magnentij partium, ſuſtulerit. addit Ammianus trigeſimum tùm annum Illum exegiſſe, quod neſcio quo pacto poſſit conſiſtere cum his, quæ à Victore relata, ſuperius ſunt tradita de Conſtantis ætate, qui antè triennium occiſus, egiſſe tùm annum dicitur XXVII. quo fieret eiuſdem vtrumque ætatis fuiſſe. exploratum ſane eſt Conſtantem Fratrum natu minimum fuiſſe; porrò non menſibus tantùm ſed aliquot annis Conſtantio minorem, illud perſuadet, quod decen-

Conſtãtij ſæuitia.

Eius ætas.

nio, vt diximus, poſt Eum Cæſar à Patre creatus eſt: præterquam quòd ſi hoc anno tricennalis erat, ipſis Patris Vicennalibus, cum Cæſar eſt appellatus, non dum bimus fuiſſet. ex eo autem Ammiani arguitur oſcitantia, quòd quem hoc tempore trigeſimum exegiſſe annum tradit, elapſo tantùm ſeptennio, cum deceſſit, quadragenarium tradit. *hac verò Author diligentiſſimus aliòquin temporum inueſtigator per incuriam præterit.*

Prorogato continenter ad tertium iam annum Conſtantij, cum eodem Collega, Conſulatu; Liberius ſecundò Legatos ad Eum mittit, Athanaſij damnationem deprecans, Concilium ea ſuper re expoſcens. verùm, quòd bellum aduerſus Gundomadum, & Vadomarium Fratres Alemannorum Reges, qui in Galliam irruperant, gerendum eſſet, Concilium ad ſequentē annum dilatū, quamquàm & belli timor, petita à Barbaris pace, ſublatus eſt. Chriſti Ann. 354. *Amm l. 14.*

Gallus à Conſtantio occiditur. Gallus interim in ſuſpicionem affectati Imperij apud Conſtantium vocatus, Polæ apud Iſtriam Cæſaris primò inſignibus ſpoliatus, demùm capite plexus eſt, cumque Eo alij permulti amicitiæ Ipſius vtcumque comperti acti eadem ex cauſa in exilium ſunt Epiſcopi nonnulli, inter quos præclarus Ille Theophilus, qui apud Indos Fidem Chriſtianam propagauit. de quo *Greg. Naz. orat. 1 in Iulian. Theod. l. 3. c. 3 Amm. l. 14. Nicep. l. 9. c. 18.*

quo multa apud Nicæphorum habes.

Atha. apol. ad Cõſtant. Amm. l. 15.

Athanaſius porrò à Magiſtratibus Alexandriæ vexatus quibuſdam quaſi velitationibus ad futurum bellum exercebatur.

Iulianus vita periculum adit.

At Iulianus Galli Frater, in ſe quoque iratum Conſtantium cum reſciſſet, adire Ipſum, qui Mediolani tùm erat, non dubitauit. & ſanè perijſſet, ni Auguſta, dum Viri indignatio deferueſceret, Comum Illum amandaſſet. Eadem poſteà illius necem deprecante, Athenas ire permiſſum ei eſt. erat tùm Athenis Gregorius Nazianzenus, Is Iulianum conſpicatus, de Homine haud falſa vaticinatus eſt, vt idèm Ipſe teſtatur, *quem Author hic refert, multa inſuper addens de celeberrima tùm quoque Athenarũ Academia, deque Ipſius Gregorij, ac Magni Baſilij inibi contubernio, amborumque amore pluſquàm fraterno, atque arctiſſima neceſſitudine.* cæterùm Iulianus, quandiù Athenis fuit, non tàm Philoſophicis præceptionibus, boniſque artibus, quàm occultis, ac nefarijs Sacris, magiciſque inſtitutionibus operam nauauit.

Greg. Naz. orat. 2 in Iulian.

Gregorij, ac Baſilij contuberniũ.

Chri. Ann. 355.

Sequitur ſæculi annus LV. Catholicæ Eccleſiæ funeſtiſſimus. celebratur duplici Legatione petitum à Liberio Concilium Mediolani; annuit ſanè Conſtantius ratus id, quod fuit, coactos in vnum Epiſcopos, ſe præſente,

terrore incuſſo, haud ægrè in ſuā ipſius ſententiam ituros. Acta ſanè, vt nefaria, atque ſacrilega perierunt; multa tamen ex Lucifero Calaritano apud Sardiniam Epiſcopo, qui Apoſtolicus tùm Legatus adfuit, atque ex Hilario alijſque nonnullis habentur; *quæ ab Authore fuſius recenſita, nos ex inſtituti noſtri ratione leuiter perſtringemus.*

Principio conſtat Luciferum, ac Collegas Liberij Legatos, Ipſumque Euſebium Epiſcopum Vercellenſem fraudem odoratos, adeſſe renuentes, Principis iuſſu adeſſe coactos; tùm Arrianorum fraude factum, vt ex ſacris Ædibus, in quas conuenerant Patres, in Principis Ædes, quò Ipſe, qui Cathecumenus erat intereſſe poſſet, vocatos. hinc obiter collige Conſtantinum Patrem (quod ſupra contra Euſebij ſententiam firmauimus) Nicænæ Synodi tempore Baptiſmo initiatum iam fuiſſe. ſic igitur coacti Patres, quamquam in his Catholici complures, iam non Concilium celebraſſe dicendi ſunt; ſed tyrannicam conſultationem, publicorum latronum violentam graſſationem inſtituiſſe. negantibus porrò Catholicis Athanaſij cauſam, eo inaudito, atque abſente agendam, è veſtigio aſſurgens Conſtantius, intemperantiùs in Eum inuectus, Se accuſatorem, Se teſtem aduerſus Athanaſium, profeſſus eſt.

Atha. ep. ad Solit. Seuer. l. 2.

non

non propterea Lucifero, ac Collegis conniuentibus, ſed adhuc Eccleſiaſtica libertate obſiſtentibus, Conſtantius furore percitus exilio Eos mulctauit. in His Hilarius Diaconus ante exilium verbera quoque expertus eſt. Lucifer in Palæſtinam relegatus, mira conſtantia, & præparato, vt ait Hieronymus ad martyrium animo aduerſus Conſtantium Commentarium acriori ſtylo exarauit, Eique legendum miſit. pari ratione damnati alij complures, qui aut Athanaſij damnationi, aut Arrianæ Fidei ſubſcribere noluiſſent. Horum præcipui fuere, Dionyſius Mediolanenſis, & Euſebius Vercellenſis Epiſcopi, quorum Hic multa in exilio paſſus, Martyris gloriā adeptus eſt. de Athanaſio, qui præcipuè petebatur eadem ratione, Conſtantij Tyranide egregiè vſi, Arriani triumpharunt, qui & Eccleſijs Paſtoribus viduatis, nō ſine maximis obnitentium Populorum cædibus ſuæ Sectæ Homines impoſuerunt. quę poſt Athanaſium, ac Luciferum Hilarius quoque Pictauienſis recenſere dum inſtituit; his Tyrannum magna ſtyli libertate, animique robore, verbis compellat. *At nunc fructus operum tuorum Lupe rapax audi.*

Legati Apoſtolici exilio dānātur.

De Script. Eccl. ī Lucif.

Item alij Epiſcopi.

S. Hilarij libertas

Hilar. cont. Conſt.

At Conſtantius, licet pro Tyrannica poteſtate, quæ ab Arrianis decreta Mediolani fuerant, de Athanaſij

in primis damnatione, rata eſſe iuſſiſſet; *tamen authoritate* (Ammiani verba ſunt.) *qua potiuntur æternæ Vrbis Epiſcopi, firmari deſiderio nitebatur ardenti. at Liberius monitus perſeueranter renitebatur, nec viſum Hominem, nec auditum damnare nefas vltimum ſæpè exclamans, apertè ſcilicèt recalcitrans Imperatoris arbitrio* proindè Auguſtus datis ad Leontium Vrbi præfectum literis, Liberium, quò tutius fieri poſſet, Mediolanum ad ſe mitti præcipit. quod idem Ammianus tradit his verbis. *Hoc adminiſtrante Leontio, Liberius Chriſtianæ Religionis Antiſtes à Conſtantio ad Comitatum mitti præceptus eſt, tanquam Imperatoris iuſſui, & plurimorum ſcitis per Conſortium decretis* (nempè Conciliabulo Arrianorum) *obſiſtens*. ſequitur poſteà idem Author. *Liberius ægrè, populi metu, qui eius amore flagrabat, cum magna difficultate noctis medio potuit aſportari.*

Amm l. 15.

Romana ſedis authoritas.

Liberius ad Imp.

Hanc ipſam Liberio illatam vim D. Athanaſius narrat. cuius hæc ſunt verba: *ne Liberio quidem Romano Epiſcopo pepercerunt, nulla reuerentia ducti, vel quòd Sedes iſta Apoſtolica eſſet, vel quòd Roma Metropolis eſſet Romanæ Ditionis* (hoc eſt Romani Imperij) ſubdit poſteà *Ille autem* (Conſtantius) *ſperans per Liberium ſe poſſe omnes attrahere, mittit Euſebium*

Atha. ep. ad Solit.

Eunuchi cũ Libe-

Eu-

Eunuchum (hic erat Præfectus cubiculi) cum literis, & donis ad Eum, vt donis quidem blandiretur, literis autem minaretur. & paulò poſt. *deindè munera oſtẽtans, verbis inſtabat, manuque Liberij apprehenſa, obtempera, inquit, Regi, & iſta accipe. Liberius contra;* & quæ ibi ſequuntur Liberij verba, multis argumentis indigna poſtulari affirmantis. Eunuchus tùm (tradit idem Athanaſius) magnis minarum denunciationibus receſſit, eaque ipſa dona in Principis Apoſtolorum Tẽplo conſecrauit. quod cum reſciſſet Liberius, Cuſtode, quod non vetuiſſet, increpito; dona illa, vt victimam illicitam, proiecit. multa deindè Athanaſius addit de vi Liberio illata, de Illius fortitudine, ac dicendi libertate; *quæ hic ab Authore fuſius referũtur vna cum ijs, quæ apud Theodoretum per dialogiſmum inter Conſtantiũ, ac Liberium tranſacta habentur, omninò legenda.*

rio cõgreſſus.

Liberij libertas.

l. 2. c. 16.

Conſtantius iam blanditias æquè, ac minas incaſſum expertus, Liberio exilium in Thraciam imperat. abeunti quingentos pro viatico aureos dari iubet, totidem Auguſta. Liberius ad Conſtantium remiſit præfatus pecunia Illum ad militum ſtipendia indigere: tum Euſebius Eunuchus, ſiuè fortunam miſertus, ſiuè Liberij conſtantiam expugnaturus, eadem vſus liberalitate, alios obtulit. ad quem Liberius.

Liberij exilium.

P 6

rius . *tu* (inquit) *Eccleſias expilaſti, & iam mihi damnato egentique offers eleemoſinam? abi primum , & Chriſtianus ipſe fias.* triduo itaque elapſo , recta in Thraciam, nullo accepto viatico, proficiſcitur . quæ autem poſteà illi contigerint ſuo loco recēſebimus. Illud magnæ admirationis eſt , cum Alexandriæ, Mediolano, aliiſque Eccleſiis Arriani Epiſcopi longè etiam accerſiti, fuerint impoſiti, Liberio tamē Fœlix Romanæ Eccleſiæ Diaconus Vir Catholicus ſubrogatur; quem tamen quod Arrianorum permiſſu ſederit, multi, errore ducti, Arriannm putarunt. Legitimus ille quidem Pontifex dici nequijt Liberio ſuperſtite ; ſed ex communione quoque cum Arrianis malè apud Athanaſium alioſque complures audijt.

Fœlix ſubſtituitur.

Ep. ad Solit. Theod l. 2. c. 17. Socr. l. 2. c. 29 Soz. l. 4. c. 10

Ea interim maximè Arrianos cura coquebat, vt, quando Liberium nequiverant; Oſium Cordubenſem Epiſcopum in ſuam ſententiam, Auguſto adnitente, pertraherent ; Illum inquam Oſium, qui, Athanaſio teſte, Epiſcoporum Parens dicebatur, quique ſexageſimum iam à confeſſione annum agebat , hoc eſt à carcere , & quæſtionibus Diocletiano Principe paſſis. igitur accerſiri Eum ab Auguſto curant: cum veniſſet , tantus fuit venerandi Senis rationum pondus , tantus Principi ab eo terror incuſſus, vt ab eodem, à ſen-

Oſius.

tentia

tentia iam deducto, dimitteretur. non propterea animos Arriani deſpondent; Conſtantium iterum aggreſſi, admotis Eunuchorũ machinis, quibus Ille plus æquo obnoxius inſeruiebat, interũ adigunt, vt, blanditiis adhibitis, minis non parcat, quibus Oſium in ſuã, vt par eſſe aiebant, ſententiã pertraheret. ſcripſit ad eum Auguſtus, reſponſum tamen nõ ex voto retulit, *quod ab Athanaſio deſcriptum ex eius ad Solitarios epiſtola hìc relatum habes.* cum literis non proficeret, Illum iterum acceiſit, ac integrum apud ſe annum habet.

Interim, datis ad Præfectos literis, Clerici, atque adeò omnis generis Laici cum Arrianorum Epiſcopis, qui ſingulis fermè Eccleſiis iam præerant, communicare iubentur; Hilarius tum, qui haud ità pridem, & Chriſti Fidem fuerat amplexus, & diuino planè conſilio Pictauienſis Eccleſiæ Epiſcopus fuerat conſecratus, ſupplicẽ non pro ſua tantum, ſed pro aliis quoque Eccleſiis, Cæſari libellum obtulit, quem ex eo ſi libet pete: nec miretur quis inter tot Epiſcoporum proſcriptiones, Hilarium Arrianorum Hoſtem infeſtiſſimum cum aliis nonnullis Gallicanis Epiſcopis illæſum manſiſſe; nam, vt Ammianus ſcribit, *Conſtantiũ*, hoc ipſo anno, *exagitabant aſſidui nuncij deploratas iam Gallias indicantes, nullo renitente, ad internecionẽ*

S. Hilarius.

Hilar. ad Conſt.

l. 15.

Bar-

Barbaris vaſtantibus vniuerſa. non igitur tempus viſum opportunum Gallorum animos exacerbandi: imò ad continendum in officio Populum illum titubantem, aliquid indulſiſſe Hilarij precibus videri voluit, dum ad Seuerum reſcribens vetuit Iudices Eccleſiaſticis ſeſe rebus immiſcere, & cauſas Clericorum cognoſcere. *L. 12. de Epiſc. & Cler. C. The.*

Iulianus Cæſar creatur. Cæterum hi Gallici motus Iulianum à Pallio philoſophico, qùod Athenis aſſumpſerat, ad Regalem Trabeam traduxerunt; extremo enim hoc anno & Cæſar à Conſtantio Patruele dictus, & Helena ei Virgo in matrimonium tradita eſt, eiuſdem Conſtantij Soror: Nouo mox appetente anno in Conſulatu Collega aſſumptus, cuius initio leges ſaluberrimæ latæ inueniũtur aduerſus Magos, atque Aruſpices, tum ne Ethnicæ ſuperſtitionis Sacra peragerentur, aut Idolis cultus quoquo modo exhiberetur: deniquè aduerſus Apoſtatas. has haud dubiè leges veritus Iulianus Cæſar hoc ipſo ſuæ Fortunæ incremento, vt tradit Ammianus noctu ſurgens, occultè Mercurio ſupplicabat.

Chri. Ann. 356.

Leges ſalutares. *L. 5. de Maleſ. L. 6. de Pagan. C. The. & L. 1. C. de Apoſt. Amm. l. 16.*

Athanaſius pellitur. Hoc ipſo anni initio Athanaſius per vim pulſus; Populi ſtrages edita ipſo in Templo, Syriano Duce cum Legionibus irrumpente, Georgio Pſeudoepiſcopo Sedem occupante. extant ea de re non Athanaſij modò querelæ, *Athan. ep. ad*

relæ,

Solit. Apol. ad Conſt & de fuga ſua. relæ, ſed ipſius Populi Alexandrini in literis, quæ extant ad vniuerſam Catholicam Eccleſiam datis. & hæc quidem in ipſa inuaſione peracta, porrò quæ deinceps Georgius per uim, perque dolum perpetrauerit, fusè Athanaſius perſequitur.

Poſt Athanaſium pari ratione ſuis Sedibus exturbati ſunt Ægypti, ac Lybiæ Catholici Epiſcopi ad XC. Horum Eccleſiæ vænales habitæ, His quoque traditæ, qui paulò ante Ethnici fuere, nullo niſi oblatæ pecuniæ delectu. creuere Arrianis apud Ægyptum animi ex Auguſti literis ad Alexandrinos datis, quibus arte quadã eis blanditus, Athanaſium contumelijs, atque execrationibus inceſſit, &, ne Illi in poſterum ſtudere quis audeat, non hortatur modo, ſed propoſita etiam pœna deterret: adeo Illum, alioquin non malum Principem, Arriani Conſiliarij, atque Adminiſtri dementauerant. Athanaſio itaque, vt Principis irã, Arrianorum dolos euaderet, inuiæ, ac deſertæ ſolitudines quærẽdæ fuerunt, quibus à perquirentibus militibus, ac delatoribus tutus eſſe poſſet. porrò quæ de seceſſu apud Alexandrinam Virginem à Palladio, ac Sozomeno, quæque de Ciſterna, in qua ſexennio delituerit ab eodem Sozomeno, ac Ruffino traduntur, ex ipſius Athanaſij ſcriptis explodenda omninò videntur. *Athanaſij latebra.* *Pall. laus. Soz. l. 4. c. 9. & l. 5. c. 6.*

Cæte-

Cæterum, qui hac Arrianorum perſecutione extorres facti ſunt, & admirationi tum omnibus fuere, & à Sacris poſtea Scriptoribus magnis laudibus celebrati ſunt. laudat eos inprimis Ambroſius, laudat Epiphanius: Seuerus quoque tradit totius eos Orbis ſtudijs fuiſſe celebratos, pecuniam in ſumptus affatim eis congeſtam: Legationibus quoque ex omnibus Prouincijs frequentatos: Euſebius inprimis Vercellenſis Epiſcopus clarus eſt habitus.

Ruff. l. 1. c. 18.

Ambr. ep. 72. Epiph. hær. 30. Seuer. l. 2.

Euſebij Vercellẽſis & Hilarij exiliũ.

Hoc eodem anno, Saturnini Arelatenſis Arriani Epiſcopi factione, Conuentus Byterris prope Arelatem cogitur, in quo S. Hilarius maximus Catholicæ Fidei propugnator exilio damnatus, in Orientem amandatur. teſtatur idem Hilarius Iulianum Cæſarem ſibi tum patrocinatum, contumelias idcirco ab Arrianis paſſum. huiuſmodi autem in Hilarium ſtudium impius Iulianus non aliam ob cauſam ſimulaſſe putandus eſt, niſi vt Catholicos ſibi conciliaret, à quibus, ſi res ferret, adipiſcendo Imperio cui inhiabat, Conſtantio infenſi cum eſſent, iuuaretur. Hilarius porrò metuens, ne, ſe præſertim abſente, Arriani, qui Byterris conuenerant, mentito ſubſtantiæ nomine, aut alia fraude ſimpliciores Ortodoxos Epiſcopos, & Catholicum Populum deciperent; libel-

Iuliani aſtus.

bellum legendum obtulit, quo Arrianorum latebræ, & doloſæ eorum inſidiæ panderentur.

At Conſtantius Romam profectus Triumphum de Magnentio egit, cuius pompam Ammianus deſcribit. nouo id exemplo factum conſtat, cum Ciuili ex bello nefas eſſet triumphare. Romanæ tum Matronæ magno numero Illum adeuntes, pro Liberij reſtitutione ſupplicem Ei libellum porrexere. Harum precibus, ac Populi deindè in Circo clamoribus exoratus, Liberium reuocat. trigeſimo ab aduentu die, Roma diſcedens in Illyricum proficiſcitur, belli nuncijs, ex Germania crebrioribus, ab Auguſtiſſimæ Vrbis veluti complexu, inuitus abſtractus.

Amm. l. 16. Theod. l. 2. c. 17. — *Conſtãtij Romæ triumphus. Romã inuitus deſerit.* — *Amm. l. 16.*

Leontio Antiochiæ Epiſcopo vita functo, Eudoxius, qui Germaniciæ apud Syriam Epiſcopus erat, in eam Sedem irrepſit *hic de Ætij dogmate; quod ei Eudoxius ſtuderet, nonnulla apud Authorem habes.*

Ætij hæreſis.

Iulianus interim hoſtes ad pacem compulit: tum verò accidit, vt S. Martinus, qui XXIV. ſtipendia meruerat honeſtam miſſionem impetrauerit.

S. Martinus miſſionẽ impetrat.

At Iuliani Vxor Helena, ab Euſebia Auguſta, quæ prole ipſa carens, ei prolem inuidebat, veneficijs dicitur appetita quibus effectum, vt quoties concepiſſet immaturos, atque abortiuos fœtus ederet. hoc non niſi Deo

Iulia. vxor veneficijs abor-

tans reddita. Deo moderante factum videtur, ne ſuperſtite Iuliani ſobole, impietas propagaretur.

Ante anni lapſum edita à Conſtantio lex, Clericos à luſtrali collatione immunes fecit. *L. 1. de Collat. luſt. C. Th.*

Ijſdem nouus annus Conſulibus inſcribitur, quo Conſtantius, Sirmij cum eſſet, nouum ibidem Conciliabulum habuit, ex Arrianis coactum, aduerſus Photinum Sirmij Epiſcopum diuinitatis Filj Dei hoſtem haud multò Arrianis ipſis deteriorem, qui hac ratione Catholici nomen præſetulerunt. nouas porrò tum Fidei formulas promulgarunt, græcè primam, alteram, ac deinde tertiam latinè. has ab Oſio quoque Cordubēſi firmatas conſtans fama eſt. tradunt quidam ſenij faſtiſcentis eum vitio delíraſſe, plus quā centenarius cum iam eſſet. addunt quoque àlij ad hæc non minis tantum, ſed etiam verberibus adactum, moriturum porrò vim ſibi illatā profeſſum, Arrianam hæreſim fuiſſe deteſtatum. at non Oſij tantum lapſu Tragœdia illa finem accepit, ſed Liberij quoque cauſa lugubrior eſt reddita. licet enim hæreſim non ſit profeſſus, Athanaſij tamen damnationi ſubſcripſit, & Arrianorum communione pollutus eſt. *Chri. Ann. 357. Epiph. hær. 71. Theod hær. fab. l. 2. Atha. de Synod. et apol. 2* *Oſij lapſus.* *Liberij quoque lapſus.*

Peracto Sirmij Conuentu Orientales Epiſcopi complures cum receſſiſſent ex His, qui Semiarriani vocabantur, *Hila. de Synod.*

tur,

piph. tur, Sirmianæ perfidiæ pertæſi, Ancy- Synod.
ar. ræ conſiſtunt, ablegatumque ſubſtan- Ancy-
7. tiæ nomen reſtituunt, nouamque Fidei ra.
regulam Auguſto per Legatos mittunt, qui honorificè illis exceptis, priores formulas deleri iuſſit.

At Liberius Romam reuerſus, alienos à ſe Ciuium animos expertus eſt adeo, vt qui Fœlicem, eius cauſa, quaſi Schiſmaticum, antea vitaſſent, nunc viciſſim Fœlicem amplexi, à Liberij communione abhorrerent, quò factum eſt, vt, ex Clero præſertim, complures, quaſi Auguſti decretis refragrantes, dirè vexati, perſecutionem paſſi dicantur.

Fœlix porrò haud ita multo poſt vita functus, liberas regendæ Eccleſiæ habenas Liberio reliquit. extat Conſtantij, ac Iuliani ad Fœlicem Reſcriptum de Eccleſiaſtica immunitate. *Fœlicis obitus.* *L. 14. de ep. & Cle. C.Th.*

Cæterum de Liberij Fide, ac rebus poſtea præclarè geſtis, multa hic Author affert egregia documenta, quibus contractam Sirmij maculam ſatis ſuperque Eum diluiſſe haud agrè demonſtrat. *Liberij laudes.*

Porrecta interim Conſtantio querela aduerſus Ætium, eiuſque Aſſeclam Eudoxium, qui Antiochenam Sedem inuaſerat, eadem ferè cum Photino Sirmienſi docentes, literæ ab eo ad Antiochenos ſunt datæ, quibus teſtatus, ſe inſcio, Eudoxium eam Ec-

cle-

cleſiam regendam ſuſcepiſſe, ab ipſis nequaquam recipiendum docet; tum multa de vtriuſque impietate, Sirmij, atque Anciræ damnata, addit; quæ quidem in ipſos quoquè Arrianos, quadrant. *literas ipſas ab Authore hic relatas, ſi placet conſule.*

Iulianus Auguſtus acclamatur. Dum hæc à Conſtantio peraguntur, Iulianus, cum ſex Alemannorum Reges, Galliam populantes, deuiciſſet, Auguſtus ab exercitu acclamatur. *Amm l. 16.*

Obeliſcus Romã allatus. Quo tempore Obeliſcus omnium maximus Alexandria allatus Romæ in Circo maximo collocatur. quem demum paucis ante annis eodem in Circo fractum, iacentem, ac ſemiſepultum Sixtus V. Pont. Max. in Lateranum tranſlatum, vtcumque coagmentatum, iterum erexit.

Chri. Ann. 358.

A Sirmiano Conuentu ortis, inter ipſos quoque Arrianos diſſidijs, Conſtantius, ea vt componeret, cum iam in Orientem cogitaret, nouum Nicomediæ Concilium cogi iuſſit; verum Terræmotu ibidem orto, atque Vrbe funditus penè euerſa, conſilium illud diſcuſſum eſt. Eædem ærumnæ Aſiam fermè reliquam, ac Macedoniam vexarunt. Ferunt Arſaciũ quemdam monaſticæ diſciplinæ, Fidei confeſſione ſub Licinio clarum, Nicomediæ euerſionem, ex diuina reuelatione prædixiſſe, ſed eius vaticinium pro inſania habitum. *Theod. l. 2. c. 26. Socr. l. 2. c. 31 Soz. l. 4. c. 15 Amm l. 17.* *Terræmotus.*

In

In hunc annum incidit Antonij Magni obitus, qui Monaſticæ Inſtitutionis Parês fuit, de cuius laudibus nullus horum temporum Author reticuit. *Antonij obitus.*

Amm ... 17. Conſtantius porrò Aug. Sirmij cum eſſet, aduerſus Sarmatas profectus eos fœliciter debellauit, ſumptoque Sarmatici nomine, Sirmium reuertitur: negociumque Duci Artemio dat Andreæ Apoſtoli, ac Lucæ Euangeliſtæ ſacra Pignora ex Achaia, Byzantium transferendi; quod cum perfeciſſet Arthemius, Vrbis, mox Ægypti Præfectura inſignitur, quo in munere, Iuliano Principe, Martyrio poſtmodum coronatur. *Conſtātius. Sarmatas vincit* *Meta... ...hr. ...18. ...ctob. Artemius.*

Hoc tempore certior, vt videtur, factus Conſtantius de Iuliani Cęſaris, eiuſque familiarium magicis artibus, ac noturnis Sacris, ſanctionem à ſe editam, de qua diximus, in huiuſmodi facinoroſos Homines, Inſigniores quoque, & quacumque demum dignitate pollentes, edita Sanctione altera complecti voluit. *...6.de Malef ... Th.*

...hri. ...nn. 59. ...tha. ...e Sy... ...od.Se... ...er. ...2. ...oz. l. ...c,16 Iam, quod Nicomediæ vniuerſale Concilium fuerat celebrandum, bipartitò cogendum indicitur; vt Orientales Epiſcopi Seleuciæ, Occidentales Arimini conuenirent. adfuere igiiur ex Occidentalibus amplius CCCC. quibus omnibus, Principis liberalitate, annona abundè tributa. cæterum ſeceſſio ſtatim facta eſt; Catholi- *Seleucia at Arimini Conciliū.*

tholicis, qui numero præſtabant, Eccleſiam, Arrianis locum alium, conſultò relictum, deligentibus. lectæ initio ſunt Auguſti literæ quibus, quæ in Fide ambigua eſſent, definiri, tum Epiſcoporum diſcuti cauſæ, præterquam Athanaſij, iubebantur. inſtantibus tum Catholicis, vt, cum alijs hæreſibus, Arriana quoque damnaretur, & Nicæna Fides per omnia probaretur, Vrſacius, ac Valens gratia apud Auguſtum plurimum pollentes ſuis cũ Aſſeclis acrius obſtitere. Horum tamen rationem Catholici minimè habendam exiſtimantes, Nicænam Synodum communi omniũ calculo comprobarunt; Vrſacium, ac reliquos aduerſantes, Hæreticos pronunciarunt. Synodales tum Legati ad Conſtantiũ deſtinati cum literis, quæ ab Athanaſio recitantur. Vrſacius, ac Valens, Synodi Legationem præuertentes Fidei formulam Sirmij editam Auguſto mittunt Ipſi iam probatam, Arimini non ſine ipſius vt aiebant, nota contemptam, atque damnatam. Conſtantius grauiter his commotus, Synodi Legatis contemptui habitis, longaque mora fatigatis, ac circumductis, antequam eos audiret, breues admodum literas ad Ariminenſes Patres dedit, quibus, belli negocia cauſatus, audire ſe Legatos minimè potuiſſe teſtatus eſt; proinde quæ reliqua eſſent per-

l. 4. 16. *Socr.* 2. *c.* 3

per-

peragenda, interim abſoluere curarent. hac arte eos ſibi eludendos cenſuit, ratus moræ tædio in ſuam ſe eos ſententiam perducturum. Auguſti literis Arimini perlectis, alteras ad eum dant, quibus orant, ne tot Eccleſias tamdiu ſine Paſtoribus eſſe ſinat, addunt à firmata ſe iam ſententia nunquam diſceſſuros. *harum omnium exemplum apud Authorem hic habes.*

Theod l. 2. c. 21. Seuer. l. 2. Arriani tùm, vt Nicænam Fidem vtcumque conuellerent, ridiculum ſanè commentum Conſtantio inſuſurrant. cogat, qui aderant, Epiſcopos Nicæ, Thraciæ Vrbe, haud multum illinc diſſitæ, ibique Formulam, quam ipſi probarent, tamquam Nicææ editam promulgandam curet aliquid haud dubiè momenti ſuis rebus indè acceſſurum. res ita peracta eſt, vt Synodi quoque Legati in fraudem pellecti ſint, ac tum demum dimiſſi, His tamen, quamquam vim regiam cauſantibus, communio denegata eſt. Cæterum Conſtantius, vt Arimini coactos Epiſcopos quacũque demum ratione in ſuã ſententiam pertraheret, Tauro Præfecto mandat, Synodum non antè laxet, quam conſcriptæ nuper Nicææ Thraciæ Fidei formulæ omnes ſubſcribant; qui pertinacius obſiſterent, dummodo intra quindecim numerum, eos proſcribat. his à Thauro nunciatis multorum conſtantia ceſſit, cunctantibus reliquis *Arrianorum cõmẽtum.* *Vis Epiſcopis infertur*

Tau-

Digitized by Google

Taurus ipſe, etiam lacrimis eos adortus; & ne ad inſanum aliquod conſilium Auguſtum adigant, conteſtatus, ægrè tandem perſuaſit.

Liberij conſtantia.

In tanto Eccleſiæ motu, Chriſti verbo firmiter locata Petra inconcuſſa manſit, Liberius etenim, vt Damaſus, qui ei in Pontificatu ſucceſſit, teſtatur, in aliorum ire ſententiam renuit; quod idem eius quoque Legatus præſtitit Vincentius Epiſcopus Capuanus. ea de cauſa Liberius Vrbe iterum pulſus, in Cœmeterijs ſuburbanis vitam diutius egit, relicto interim veluti Vicario, quem diximus, Damaſo.

Apud Theod. l. 2. c. 13.

Sozom. l. 4. c. 10.

Quod verò Ariminenſe Concilium à multis probetur, ab alijs viciſſim improbetur, ideo accidit, quia dum Patres Legatos, ac literas ad Conſtantium miſere, & munere quaſi perfuncti, miſſionem petiere, legitimè Synodus progreſſa eſt: cum verò ſeptem fere menſibus elapſis, vis Patribus, vt iam diximus, illata eſt, tum illegitima omnino fuit. admonendus quoque eſt Lector ſequenti etiam anno multa ab Arrianis excogitata, & Concilij Ariminenſis nomine fuiſſe edita, quod non ità pridem poſt Concilium quoque Sardicenſe vſu venerat.

Cõcilium Seleucienſe.

Sed iam Seleuciam Iſauriæ Vrbem accedamus, vbi, eodem ferè tempore, Orientalium Epiſcoporum Conuentus eſt habitus. Hi fuere CLX. vt Athanaſius,

Atha.

Atha. de Synod. Socr. l. 2. c. 31 Theod l. 2. c. 27. Epiph. har. 73. Seuer. l. 2. Fort. in vit. Hilar.

naſius, ac Socrates habent, Theodoreto tamen non niſi CL. ex His XLIII. vt tradit Epiphanius, Acaciani fuere, nam, & Arriani inter ſe erant diuiſi. Hi, ad Ætianos accedentes, Chriſtum omnis cum Patre ſubſtantiæ expertem aiebant. ex reliquis, partim Catholici, ex Ægypto plerique omnes, partim ex His, qui Semiarriani dicebantur, & diuinam Chriſto Subſtantiam tribuebant; Conſubſtantialem tamen fateri abnuebant; inter Catholicos adſuit Hilarius quartum iam annum in exilio agens. intereſſe quoque iuſſi Comites Leonas, ac Lauricius, qui & militum Præfectus erat. Principiò maxima fuit diſſenſio, de Fide ne primùm, an de Epiſcoporum, qui accuſabantur, cauſis agendum eſſet; ea ita eſt compoſita, vt, excluſis nonnullis, ad Fidei controuerſiam reliqui accederent. hic iterum facta ſeceſſio eſt, Acacianis Nicænam Fidẽ apertè oppugnantibus, probantibus reliquis. quamquam *conſubſtantialis* vocabulũ, quod nouum eſſe dicerent, & à Sacris literis alienum, multis non placeret. Hi formulæ Antiochiæ in Encænijs editæ ſubſcribendum putabant, Catholici nihil de Nicæna minuendum contendebant. Acaciani ſuam ex integro recuderunt: porrò cum in diſputationem de Diuini Verbi generatione veniſſent, quæ Eudoxius Antio-

Digitized by Google

chenus Epiſcopus abſurda, ac nefanda effutierit, poſt quam Hilarius retulit, exclamat, *ò miſeras aures meas, quæ tàm funeſtæ vocis ſonũ audierunt. hæc de Deo ab homine dici? hæc de Chriſto in Eccleſia prædicari?* Leonas tum Epiſcoporum diſſidia componi poſſe deſperans dimiſſo Concilio indignabundus; *abite* inquit, *& in Eccleſia nugas agite. equidem concordi Concilio intereſſe iuſſus ab Auguſto ſum.* & Acacius quidem occaſionem, quam optauerat, nactus, accedere amplius noluit, reliqui in Eccleſiã conuenientes, Acacium, quique eum ſequebantur acceſſunt, Epiſcoporum, qui in crimen vocabantur cauſas diſcuſſuri; His renuentibus, multi communione, multi etiam Eccleſijs ipſis, quibus præerant, priuati ſunt, ac Succeſſores eis dati. poſt hæc Legatos ad Conſtantiũ mittunt, quod & Acaciani præſtant. Is Byzantium paulò ante regreſſus, alium inibi Conuentum cogit L. plus minus Epiſcoporum, à quibus, ex Acacianorum ſententia, noua adhuc Fidei Formula promulgatur, quam Athanaſius, atque Epiphanius referũt, cui qui ſubſcribere abnuiſſent, exilio mulctantur; varijs præterea de cauſis plerique alij damnantur, qui à Sozomeno recenſentur, in quibus Macedonius Byzantij Epiſcopus, quod in eum Conſtantius infenſior viſus ſit, & Cyrillus Hieroſo-

Hilar. in Cõſtant.

Conciliũ Byzantij

Atha. de Synod. Epiph. hær. 73. Soz. l. 4. c. 20 Socr. l. 2. c. 34

Epiſcopi dãnãtur.

Digitized by Google

roſolymitanus, quod cum Acacio, qui Cæſareæ præerat, de Primatu contendiſſet; cui illud quoque crimini datum quòd, ſacra ſupellectile, ad pauperes, annonæ caritate vrgente, alendos, diuendita, veſtem quoque magni precij, ab Ipſo Auguſto tributam, diſtraxiſſet, quam, à mercatore poſtea coëmptam, ſcænica Mulier geſtaret, quod ſummum aliquibus nefas viſum eſt. huiuſmodi Orientis hoc tempore turbæ ex eo quoque ſunt auctæ, quod qui depoſiti fuerant Epiſcopi ſuas Eccleſias nequaquam deſerentes, promiſcuè ſacra Miniſteria cum ſuffectis Epiſcopis, maxima cum rerum omnium perturbatione, peragebant. iure igitur Ruf- *Ruff. l. 1.c.21* finus queritur *fœdam tùm Eccleſia faciem fuiſſe, quæ non iam ab externis, ſed à proprijs vaſtaretur: ſimilem fuiſſe pœnam, haud ſimilẽ victoriam: fugabat alius, alius fugabatur, vterque de Eccleſia erat*, & quæ fuſius ipſe deplorat. *Fœda Eccleſia facies.*

Chri. Ann. 360. Conſtantius X. Iulianus III. Coſs. auſpicati ſunt annum exacto non abſimilem, cum Conſtãtinopoli tanquam ex alto pelago coortæ tempeſtatis fluctus impulſi ſeſe in diuerſa littora effuderunt; auditis etenim toto Romano Orbe impij Concilij Decretis, Epiſcoporum innumeris proſcriptionibus Eccleſiæ naufragium haud immeritò timebatur. illud mirum cum tot Ca- *Eccleſia naufragiũ*

timetur. tholici Epiſcopi proprijs Sedibus pellerentur, Hilarium, Eccleſiæ columen, fuiſſe poſt quadriennium reſtitutum, ipſis Eccleſiæ hoſtibus adnitentibus; nam Conſtantinopolim cũ Seleucienſis Concilij Legatis profectus, oblatis Auguſto libellis, diſputaturum ſe cum Aduerſarijs, ipſo Iudice, profeſſus, eorum animos, quamquam propitio Iudice præferoces, terruit. itaque dant operam, vt, tanquam perturbator Orientis, in Galliam reuertatur. cæterum de Hilarij libellis, ac orationibus ab eo coram Auguſto habitis, ex quibus vehemens illius ingenium, ac intrepidus animus oſtenditur, *quæ hìc ab Authore traduntur require.*

Hilarius reſtituitur.

Martinus. Hilariũ ſectatur. Reuertentem in Galliam Hilarium, S. Martinus proſequutus eſt ex Inſula Gallinaria, apud quam ſolitariam aliquandiu vitam egerat. *Seuer. ĩ vita Martini;*

Hæc ipſa Baronius dum ſcriberet, nuncium ſe, ait, de Antonij Cardinalis Carafæ obitu accepiſſe; cuius poſtquam laudes recenſuit, ad inſtitutam redit narrationem. *Fortu. ĩ vita Hilarij.*

Macedonij hæreſis Macedonius, quem Byzantij, Epiſcopatu ſæpius deiectum vidimus, quamuis de Chriſto rectè ſentire videretur, impiam in Spiritum Sanctum blaſphemiam nunc primùm promulgauit, quem diceret Patris, ac Filij Miniſtrum, ac famulum, reliquis verò Angelis haud multò ſuperiorem. Hunc *Soz. l. 4. c. 16*

ſe-

ſequuti Eleuſius Cyzicenus, Euſtathius Sebaſtenus, Baſilius Ancyranus, & Marathonius (Hic multis in Quæſtura, quam geſſerat, comparatis diuitijs, Conuentum Monachorum Byzantij collegerat) finitimas Prouincias ea peſte infecerunt. de his Athanaſius, adhuc latitans, à Serapione, qui Scholaſticus dicebatur, edoctus, primum in Hos fulmen excuſſit. porrò eandem blaſphemiam Arriani quoque amplexati ſunt, &, qui cum ipſis iam coiuerant, Donatiſtæ.

Atha. ad Serap. de Spirit. S.

Macedonij Sedem, mandante Auguſto, Eudoxius impleuerat, quem antea, vt diximus, idem Auguſtus inſectatus fuerat; de quo illud narrat Sozomenus; cum concionem ad Populum haberet, Deum Patrem impium appellaſſe, Filium verò pium, ad quod eius dictum, exhorreſcens Populus tumultuari cum inciperet; *quieſcite*, inquit, *Patrem ideo impium voco, quod neminem colat; Filium verò pium, quod Patrem colat*: quo audito riſu exceptus eſt. hoc pacto impius Ioculator in rebus tanti ponderis ipſo in Templo ludebat, vt imperitam multitudinem, hac etiam arte, captaret. Is, quod alibi innuimus, Arrio deterior, Ætium, atque Eunomium ſequutus, omnem Chriſto diuinitatem adimebat, timore autem Conſtantij cum Arrianis ſentire ſe ad tempus ſimula-

Soz. l. 4. c. 25

Eudoxij impius in concione iocus.

mulauit, idemque, Eunomius vt faceret, author fuit; Eunomius tamen impietatis Reus conſtitutus, fugam cum arripuiſſet, timore ſolutus, hæreſim poſt hæc ſcriptis audacius propalauit, quæ D. Baſilius egregiè confutauit. *Baſil. in Euno. l. 1. & ep. 168.*

Eunomij ſuperbia

Eunomij porrò audacia, ac faſtus eo venere, vt, quod Theodoretus tradit, auſus ſit dicere nihil ſe ex rebus diuinis ignorare, ipſamque adeò diuinam Subſtantiam probè cognoſcere, denique eandẽ de Deo ſe habere, quam de ſe Deus Ipſe habeat cognitionem. *Theod hær. fab. l 4*

Eunomij hæreſes.

Author quoque Eunomius à D. Hieronymo fuiſſe dicitur contemptus ſacrarũ reliquiarũ, qua in re illum poſtea ſequutus eſt Vigilantius, in quem idem Hieronymus egregium edidit commentarium, & ante illum Armeni Monachi, de quibus paulò poſt dicturi ſumus. *Hier. in Vigilãt.* Iam qualis doctrina, talis vitæ moribus Eunomius fuit, Ætio namque Præcæptore nequaquã integrior, carnis ſe libidinibus quibuſcumque polluere, abſque noxa licere docuit, imò fidem, quam ipſe doceret, ad ſalutem ſufficere, etiam ſi quantumuis grauia quis crimina perpetraret. Leproſus animo æque, ac corpore à Ruffino fuiſſe dicitur. vixiſſeque ad ſua vſque tẽpora Hieronymus tradit; contra eum verò Apollinarem, Didymum, Baſilium, Nazianzenum, ac Nyſſenum ſcripſiſſe. *Ruff. l. 1. c. 25 Hier. de Vir. Illuſt.*

Conſtãtius vi

Conſtantius, re malè aduerſus Per- *Amm. l. 21.*

ſas

ſas geſta, fortiſſimis quoque Propugnaculis cum exercitu amiſſis, fuga ſalutem quærere coactus eſt; & cum in locum malè tutũ ſe recepiſſet, victum ei ab agreſti vetula petere opus fuit; Eo autem hiſce fortunæ ludibrijs expoſito, Iulianus ab exercitu, pridem, vt diximus, Auguſtus appellatus, Imperium iterũ à ſeditioſis militibus per vim delatum renuens, aut renuenti ſimilis, capeſſit: quæ porrò hinc ſequuta ſint, ad ſequentem annum ſpectant.

citur à Perſis.

Iulianus à militibus Imperiũ accipit

Soz. l. 4. c. vlt.

At Georgius à Concilio redux, Alexandrinos, non Catholicos modò, ſed etiam Ethnicos ad ſuam ſectam perducere per vim aggreſſus, dira eam Vrbẽ clade affecit. Pueros quoque Parentibus abſtractos, ac detonſos, inuitos Clero adſcribere æquum putauit.

Chri. Ann. 361.

Iuliani ſimulatio.

Poſtremus hic Conſtantio annus acceſſit. ipſo initio Iulianus, vt Chriſtianorum militum ſibi animos conciliaret, Chriſtianam Religionem ſimulans, à qua, vt Ammianus ait, iam pridem occulte deſciuerat, Epiphaniæ feſtum cum his celebrat.

l. 21.

Conſtantius certior de Iuliani Imperio factus, Legatione ad eum miſſa, ac viciſſim recæpta, Vadomarum interim Galliæ Regem, quo cum fœdus anteà iunxerat, occultè in Iulianum extimulat; Is officium ſuum Conſtantio pollicetur, verùm Nuncio cum literis intercæpto, Iulianus Vadoma-

rum nec opinantem capit, ac in Hiſpaniam deportari iubet, quò factum, vt apertum iam bellum inter Imperij Æmulos ortum ſit.

Nouũ Conſtãtij matrimonium. Euſebia interim Coniuge mortē amiſſa, Auguſtus Fauſtinam duxit, ex qua Conſtantia Poſthuma orta eſt, quæ Gratiano poſtea nupſit.

L. 12. de Præ. C. Theod. Aur. Vict. in Iul. *Themiſtius Philoſ. Aur. Victor.* Hoc eodem tēpore Themiſtio Philoſopho, qui Ariſtotelem commentarijs illuſtrauit, Præturæ Inſignia detulit, quemadmodum & Aurelio Victori poſt Conſulatum Secundæ Pannoniæ Præfecturam.

Amm. l. 21. Hier. contra Lucif. ſub fin. et ep. 3 Iulianus Militum alacritate fretus, in Thraciam, auxilijs vndique conquiſitis, properabat. eo nuncio Conſtantius conſternatus, Perſici belli conſilijs abiectis, Antiochiam primò, dein Tarſum acceſſit, illud identidem pro ſolatio mente, ac voce repetens, parum ſe quidem cum externis hoſtibus fortunatum, cum perduellibus proſpera Fortuna vſum. Tarſi cum eſſet, leui tentatus morbo, morę impatiens, Mopſueſtiam Ciliciæ Oppidum petit. hìc ardentiore correptus febri, ita, vt calore immodico ne ab alijs quidem tangi poſſet, vt itineris, ſic vitæ finem inuenit, tertio Nonas Octobris annum agens quadrageſimum, ſiue, vt tradit Victor, quadrageſimum quartum, magno dolore Imperium Hoſti relinquens. conſtat eum paulò ante obitum, *Conſtãtij obitus.*

tum,

Atha. de Synod. tum, & quidem ab Euzoio Antiochiæ tum Epiſcopo Arriano baptizatum. Eius tamen laudes Nazianzenus perſequitur, dum in Iulianum, haud dubiè deteriorem, inuehitur. moribus ſanè fuit incorruptis, egregia caſtitate, Christianæ Religionis cultui addictiſſimus. pœnituiſſe Eum quoque nouorum dogmatum Nazianzenus affirmat, additque à multis proditum, ab Eius obitu, dum cadauer Byzantium deferretur, auditas ex aëre veluti pſallentium Angelorum voces. *Naz. orat. 1. & 2. in Iul.*

Theod. hær. fab. l. 4. c. 10 Epiph. hær. 40. & 80. Quod verò ad Eccleſiæ ſtatum hoc tempore ſpectat, fuit planè miſerandus: conſtat enim hæreſum contagium, Arrianæ in primis, Ægypti quoque ſolitudines, ac Monachorum Cœtus infeciſſe. nouæ inſuper Sectæ, & varia hæreſum nomina à Theodoreto, atque Epiphanio recenſentur, quæ in Meſopotamia præſertim orta Monachos, itidẽ qui eam Prouinciam incolebant, ad inſaniam vſque perduxerunt. Ad hæc Euſtathius quidam, ſiuè Ille Euthactus fuerit, Monachos apud Armeniam ex ſua inſtitutione, ac diſciplina multis imbuit erroribus, in quem Romani Pontificis authoritate Concilium Gangris Paphlagoniæ Vrbe coactum eſt; à quo tot Canones decreti, quot erant enatæ hæreſis palmites ſuccidendi; nam & nuptias, & eſum carnium, vt graue piaculum, *Concilium Gangrẽſe.*

Digitized by Google

damnabat, Seruorum in Dominos, Filiorum in Parentes, Vxorum in Viros obſequium, diuini cultus prætextu, tollebat. Mulieres inſuper virilem habitum vt ſumerent, capillum demerent, hortabatur. &quaſi Eccleſiæ morem ſibi inuertendum ſuſcepiſſet, tùm, Sanctorum Martyrum eorumque Reliquiarum cultum improbabat, tùm cæteris abrogatis, die Dominico Ieiunium peragebat, quæquæ alia eo in concilio ſingillatim viginti Capitulis delirantium Monachorum dogmata Anathemate feriuntur. imperitè autem Hos Manichæos fuiſſe, Gratianus tradit. *c. illud autem diſt. 30*

Hoc extremo Conſtantij anno, Eoque adhuc ſuperſtite, Athanaſius, ex impotenti Arriannorum dominatu, animo commotus vehementius, ipſis è latebris, quod corpore non liceret, Scriptis emergens, quatuor in eos à ſe elucubratas orationes promulgauit. Hic tertij huius voluminis finis eſto. Quartum, Deo fauente, ab Ipſius Iuliani Principatu aggrediemur.

Libri III. finis.

AN-

Digitized by Google

ANNALES ECCLESIASTICI CAESARIS BARONII S.R.E. CARD.

A LVDOVICO AVRELIO Peruſino.

In totidem libellos breuiſſimè redacti in quot magna volumina opus ab Authore digeſtum eſt.

LIBER IV.

Reſpondens quarto Authoris Tomo.

Chri. Ann. 361. *Amm l.20. Zoſim l. 3. Mamert. in Paneg.*

TERTII à Chriſto nato ſęculi annum proſequimur LXI. quo Claudius Iulianus, cognomēto Apoſtata Imperium, Conſtantio adhuc ſuperſtite, ſtudio militum tyrannicè partum, Eo extincto, ſecurus obtinuit. Is igitur apud Daciam, vbi conſtiterat, exoptato accæpto nuncio, per Thraciam Byzantium, acceſſit tertio Iduum Decembrium *Iulianus Byzātij.*

Digitized by Google

omnium, ex more, plauſu, vt Ciuis, exceptus. exuerat iam palam Chriſtianam Religionem, quam, Conſtantij metu, diutius ſimulauerat; itaque liberas iam Romani Imperij habenas nactus, nihil prius habuit, quam vt collapſum Conſtantini, ac Filiorum æuo Idolorum cultum reſtitueret. aperta igitur, eo iubente, Deorum Templa, euerſæ dudum Aræ excitatæ. antiquo feſti dies ritu celebrari iterum cœpti. ſacrum Baptiſmum, quo fuerat initiatus, Victimarum ſanguine ſolemni ritu abſterſit. tum creari ſe Pontificem Maximum, ac Eleuſiniorum Sacrorum Antiſtitem voluit. Pontificis porrò creandi ritum deridendum elegantiſſimè iambico carmine Prudentius deſcribit. fuit autem eiuſmodi. Sacerdotij Candidatus ſcrobem infulatus ſubibat, ea rimoſis tabulis, ac multifariam terebratis tegebatur, adductus dein Taurus auratis cornibus, fronteque atque harmis, floreis ſertis vittiſque ornatus, ſuper ſcrobis tegumento iugulabatur; ſepultus tum Pontifex ſanguineum imbrem defluentem toto corpore, ore in primis, ac lingua excipiebat. egeſto verò ſanguine, Tauro collapſo, indeque amoto, retecta ſcrobe, nouus Pontifex bene madidus, & cruentatus prodibat, cui effuſa Myſtarum, ac Populi turba ſalutem, ac fauſta

Deorũ cultũ reſtituit.

Baptiſmum abſtergit.

Pont. Max. creatur.

Peri ſteph. in Ec. hymn. 10.

omnia

omnia precabatur. en Romani Imperij maieſtate dignam conſecrationem. addit Nazianzenus cum ſummi illius Sacerdotij miniſterio Iulianus fungeretur, inflatas buccas, igni ad Sacrificia excitando, ambitiose adſtantibus mulierculis oſtentaſſe, cum interim Chriſtiana Sacra petulantius irrideret. in Eos deinde verſus, qui, Conſtantio Principe, Aulæ fuerant potentes, erecto Chalcedone metuendo Tribunali, pleroſque omnes, quà exilio, quà morte mulctauit; ex his nonnullis viuentibus igni traditis; vlciſcente Numine, Tyranno carnifice adhibito, illorum, in Catholicos præſertim Epiſcopos, patrata ſcelera. illud quoque ad conciliandos ſubditorum animos, valuit plurimùm, cum innumeram Proſcriptorum multitudinem, quæ ex Catholicis præcipuè conſtabat, decreto reſtituit. Chriſtianos iniuria affici, aut contumelia vetuit. nec ad profana Sacra cogi permiſit. ſi qui verò ſponte id facere voluiſſent, ab His, malorum depulſores Deos, vt ſe ipſos purgarent, adiri prius voluit, quodque mirificè illum commendauit, ſequeſtrem ſe pacis, & conciliatorem inter diſſidentes Chriſtianos Antiſtites geſſit.

Naz. Orat. 2. in Iulia.

Iuliani ſæuitia.

Laudabiliter ab eo geſta.

Soz. l. 5. c. 5.

Amm l. 22.

His, ipſo Principatus exordio, ad illius ſecuritatem, ſtabilitis, vires deindè omnes, atque conſilia ad Chri-

ſtia-

ſtianum nomen delendum, vertit, quod non tàm vi, quàm arte præſtitit, vt poſtmodum dicturi ſumus.

Iulianus doctos Viros acceſſit. Nouo interim appetente anno quemadmodum Mamertinum Oratorem Conſulem dixit, & Cæſarium Nazianzeni Fratrem inſignem Philoſophum Theſauro præfecit, ita alios, qui aberant, doctrinæ laude inſignes Viros accerſiuit; inter quos Magnus quoque Baſilius fuit, ad quem extant Iuliani literæ, qui tamen accedere ad eum contempſit. ex His qui acceſſere, quoſdam ad inſignes honorũ gradus euexit, alios prandio, cænaue dignatos, probè eluſos, dimiſit. quod autem ad Cæſarium ſpectat, acceptis à Fratre literis, quibus, vt ab Aula recederet hortabatur, non ſine Principis indignatione receſſit. qua animi fortitudine caruit Ecebolius Chriſtianus Rector, qui ad Iuliani illecebras Fidem abnegauit, magnoque apud eum in honore, cum alijs in poſterum Transfugis, fuit. extat Iuliani ad Illum epiſtola, qua factioſos apud Edeſſam Arrianos ſpoliaſſe ſe teſtatur opibus, quibus luxuriabant, *quò facilius*, vt ait, *cæleſte Regnum aſſequi poſſent*.

Chri. Ann. 362. Amm. l. 22. Mamert. in Paneg. Naz. Orat. 2

Socr. l. 3. c. 11

Iuliani probrum. Verùm non tantum laudis ex eruditorum homnium conſuetudine adeptus eſt, quantum dedecoris ex Lenonum, Exoletorum, ac Meretricum, quibus ſtipatoribus incedebat, commercio

con-

contraxit. teſtis eius probri locuples eſſe poteſt Chryſoſtomus Vir ſanctiſſimus, qui vidiſſe ſe ea teſtatur cum Antiochiæ Puer tùm eſſet, &, cum de his ſcriberet, ad viuentes teſtes prouocat. ſed neque Ammianus Ethnicus Author ea omninò diſſimulauit. quamquam obeundis ſacris, ea vſum licentia ſcribit. quo quidem in munere, in quo multus erat, cum aliquando verſaretur, portentum huiuſmodi accidiſſe Nazianzenus teſtatur; vt Victimæ exta coronatam Crucem ederent; quæ quidem ſpecies Sacrificulos, qui aderant, perterrefecit, ſummaque eos ſollicitudine affecit futuram iterum potentiam noſtram ominantes, ac pertimeſcentes; *at*, inquit Gregorius, *impietatis Magiſtrum ita non terruit, vt animos potius addiderit, cum ex Crucis circulo concluſos nos vndique interpretaretur*. hoc idē Sozomenus, ac Nicephorus teſtantur. illud quoque eleganti, ex more, carmine à Prudentio narratur. cum alia perageret Sacra, & Chriſtianus adeſſet Puer haudquaquam cognitus, territum Sacerdotem exclamaſſe, Sacrum ſe obire Miniſterium non poſſe, idque non niſi ex Cruce alicuius, ex His, qui aderant, fronti impreſſa, contingere. fatente id intrepidè ex Ephœbis vno, relicto, quaſi non ritè inſtituto, Sacro, diſceſſum eſt.

Orat. aduer. Gent. *Amm. l. 22.* *Orat. I* *l. 5. c. 2* *l. 10. c. 3.* *in Apoth. in Iudæos*

Oſtentum in Sacro obeundo.

Poſt

Iuliani artes. Poſt hæc Iulianus arte ſibi agendum in Chriſtianos ratus, ex His, quos perditos voluit, aut alicuius anteà criminis inſimulatos, ſupplicio affecit, aut, diſſimulatis ſeditionibus, furenti Populo obiectauit. multos blanditijs aut allexit Ipſe, aut allici à Magiſtratibus, ſiue amicis curauit. illud nefario planè inſtinctu excogitauit, ne quis Chriſtianus Grammaticam Pueros doceret, aliaſue liberales artes, ac diſciplinas traderet; quo haud dubiè effecturum ſe ſperauit, vt Hi, cum literis, boniſque artibus, impietatem ſimul haurirent.

Iam quod ad rem militarem ſpectat, Labarum, quod præcipuum totius exercitus Vexillum erat, à Conſtantino, ex viſo Crucis oſtento, diuinitus efformatum, immutauit. milites, cum donatiuum acciperent, thus anteà iuſſit adolere; renuentes ignominia notatos relegauit. in His fuere Iouianus, Valentinianus, ac Valens, qui poſt Eum imperarunt, quamquam Iouianum haud quaquam militiæ gradu deiectum par eſt credere, cum conſtet bello Eum Perſico, cum Tyrannus perijt interfuiſſe. At de Valentiniano illud traditur, Fortunæ Templum ingreſſurum ante Iulianum ab Ædituo luſtrali reſperſum aqua, Ædituum pugnis cæcidiſſe, vel, quod alij ſcribunt, adſperſam veſtem abſci-

Theod l. 3. c. 5 Soz. l. 6. c. 6. Socr. l. 4. c. 1.

Soz. l. 5. c. 4. ſcidiſſe. illud quoque tum accidit memoratu dignum. Maris Chalcedonenſis Epiſcopus immolātem Fortunæ Iulianum cum reperiſſet, Fidei illum deſertorem appellatum alijs quoque contumelijs affecit, cum Ei viciſſim Iulianus cæcitatem exprobraret (præ ætate etenim oculorum ſuffuſione laborabat (*at ego*, inquit, *hac ipſa de cauſa Deo meo gratias ago, quod te, qui à pietate turpiter exciderit, aſpicere nequaquam poſſim*. his minimè commotum Iulianum, aſpernanti ſimilem, præterijſſe ferunt. hac tum quidem moderatione ad captandam gloriam eſt vſus. cæterum præcipitem illum, vt plurimum, fuiſſe Nazianzenus tradit, noſque ſeruata temporum ratione pluribus oſtendemus. *Epiſcopus in Iulianũ inuehitur.*

Naz. orat. 1. & 2. in Iul.

Appetente interim quadrageſimali Ieiunio inuento non illi abſimili, quod olim, Diocletiano Principe, excogitatum diximus, Iulianus edixit cibaria omnis generis ita demũ venalia exponi, ſi anteà Idolis fuiſſent oblata; hoc per hebdomadam factitatũ, qua elapſa, cum cognouiſſet Chriſtianos interim cocto frumento pro obſonio vſos conatu irrito edictum reuocauit. *Venales cibi Idolis antea oblati.*

Suid. verb. μίλιον. Vrbis à ſe auctæ Simulacrum Conſtantinus ſculpi iuſſerat, bonoque veluti omine, Crucem capiti addiderat, eam Iulianus detrahi, terraque obrui imperauit. Vrbem quoque ipſam Patrui

trui

trui odio, veteri nomine maluit appellare.

Porrò decem ferè menſibus Byzantij moratus, Antiochiam profecturus, Chalcedonem appulit, vbi Perſarum Regis Legatos nactus, quòd Chriſtianos illos eſſe comperiſſet (nam ad Sacrum peragendum inuitati adeſſe renuerant) quaſi auitæ Perſarum Religionis vindex, contra ius Gentium, ſupplicio affecit. Hos inter martyres recenſitos, annua memoria Eccleſia recolit. hinc Cæſaream acceſſit principem Cappadociæ Vrbem, cuius Ciuibus, quod Chriſtiani plerique omnes eſſent, & veteris ſuperſtitionis Templa inibi diruiſſent, magnoperè infenſus, multiplici Eos incommodo, ac contumelia affecit. Vrbem namque ipſam Regio nomine, ſacras Ædes pecunia, ac ſupellectile ſpoliauit. Ciuibus trecentas auri libras, ac Templorum, quæ diruerant, reſtitutionem imperauit. Clericos militiæ adſcribi iuſſit. alias quoque Cappadociæ Vrbes, earumque ſacras Ædes expilaturus, Præfectum cum ſagittarijs miſit; Is Nazianzum cum acceſſiſſet, ab eius Eccleſiæ Epiſcopo Gregorio ſeniore Magni Gregorij Parente inhibitus, re infecta, abſceſsit.

Legatos Perſarum Iulianus violat

Niceph. l. 10. c. 11.

Metaphr. 17. Iunij.

Cæſarienſes mulctat.

Soz. l. 5. c. 4. Naz. Orat. 1

Gregorius ſenior. Naziãzi Epiſcopus.

Antequam Cæſarea Iulianus recederet, multos ex eorum numero, qui Fortunæ Templum Chriſtiani nuper in-

Marty rol. 9. Apr. incenderant, ſupplicio affecit, in his præcipuus genere, ac famâ Eupſychius fuit, cuius martyrij celebritas quinto Idus Aprilis in ſacris Tabulis habetur.

At Iulianus, Syriam petiturus, Tarſum acceſsit. Cæſareæ interim ingentes turbæ excitatæ ſunt nouo Epiſcopo conſecrando, cum alij Baſilium, Euſebium alij eligendum putarent. Euſebij factio potior cum fuiſſet, Baſilius opportunam nactus occaſionem, in Ponticas ſolitudines receſsit, ſanctiori vitæ generi operam daturus. Eum ſequutus Gregorius Nazianzenus, vt antea Athenis in literarum ſtudijs Socium, ſic nunc Monaſticæ diſciplinæ Inſtitutorem habuit.

Baſil. ep 79. Greg. ep. 6. & ſeq.

Baſilius ac Nazianzenus ſolitudinē petunt.

Ancyræ porrò apud Galatiam martyrio affecti ſunt Melaſippus, Antonius, & Carina, de quibus in Græcorum Menologio, pariter, ac Romano Martyrologio natalis dies habetur; Baſilius tamen antè eos paſſus Ancyranus Presbiter præ alijs celebratur à Sozomeno, quemadmodum à Palladio Phyloromus, qui tamen certamini ſuperſtes fuit.

Variæ Martyrū certamina.

Nou. 5. c. 0. Lauſ. 31. Imm 22.

Iulianus Ancyra Peſsinuntem petit: Matris Deûm Sacra, ac Sacerdotes reſtituit. horum contemptores duos ibi Adoleſcentes nactus, quorum nec vi, nec arte expugnare valuit conſtantiam, admirari coactus eſt.

Naz. Iu- an. cr. l. c. 13 z. l. c. 10

Apud

Apud Merirè quoque eiuſdem Prouinciæ Vrbem Almachius Præfectus Delubrum ſordibus purgatum aperiri, Sacraque, ex veteri more, in eo peragi iuſſerat. tum Macedonius, Theodolus, ac Tatianus, pietatis zelo incenſi, noctu Templum ingreſſi, Simulacra inibi omnia confringunt. facinoris Authore incomperto, multi ex Ciuibus cuſtodiæ mandantur, ac quæſtionibus ſubijciuntur; Authores cum exagitari pro ſe alios nequaquam paſſi, vltrò ſe deferunt. iuſſi itaque eorundem cultu Numinum facinus abolere, cum renuiſſent, multiplici anteà cruciatu vexati, ferreis demum craticulis, igne ſuppoſito, mira conſtantia, extinguuntur. *Martyrol. 12 Sept.*

Haud abſimili ex cauſa, Æmilianus Doroſtoli Thraciæ Vrbe; Hadrianopoli Philippus Epiſcopus, Seuerus Presbyter, Euſebius, atque Hermes, incendio cremantur. *Hier. chron. Theod. l. 3. c.*

Iulianus ab Antiochenis deridetur.

Iulianus interim Antiochiam peruenit hyematurus apud eam, & ad bellum Perſicum neceſſaria omnia paraturus. porrò cum aſpectu, inceſſuque, ac moribus Philoſophum ridiculè ageret, dicterijs, atque conuicijs à Populo laceſſitus, diſſimulatione ſibi agendum ratus, verbis & Ipſe agere ſatis habuit; itaque quòd præcipuè à promiſſa, atque hircina barba irrideretur, de ea orationem conſcripſit, *ex qua multa hic Author recitat,* *Amm. l. 22. Naz. orat. in Iu.*

Iuliani oratio de barba.

citat, quæ ad rerum tum geſtarum cognitionem ſpectant.

Arthemium exindè accerſit militaribus in Ægypto copijs Præfectum. Is Conſtantinum ab ipſo Imperij exordio ſequutus, per omnes militiæ gradus euectus fuerat. à Conſtantio quoque Filio præcipuis ornatus Præfecturis. verùm quod non tantum militia, ſed chriſtiana in primis Religione conſpicuus eſſet, hoc nomine à Iuliano in ſuſpicionem vocatus, cum præſertim abdicatæ Eum Religionis liberius argueret, varijs in ipſum confictis criminibus capite mulctatus eſt XIII. Kal. Nouembris inter inſingnes Eccleſiæ Martyres recenſitus. *Arthemij martyrium.*

Erat apud Antiochiam nemus in ſuburbio amœniſſimum, Daphnen appellabant, Apollinis Templo, quo oracula edebantur, celeberrimum; Conſtantinus Magnus, quod alibi monuimus, vt ſuperſtitionem paulatim aboleret, locum à ſuo nomine nuncupauerat. dein'tranſlata in lucum Babilæ Martyris oſſa, vocalem anteà Apollinem, mutum reddiderant. ſilentij cauſam, ignotam hactenus, Iulianus ex ipſo Idolo multis Victimis, ac placaminibus propitiato, cum exquireret, ex Eo demum huiuſmodi reſponſum tulit; *cadauera, quæ multa in loco eſſent, edendis vaticinijs impedimento eſſe.* Iulianus, Martyris cadauer *Chryſ. Orat. contra Gent.* *Daphne Antiochiæ Suburbium celebre.* *Apollo Daphnicus obmuteſcit.* *Silētij cauſa ab Idolo edita.*

Babila Martyris oſſa. dauer Dæmoni curæ eſſe haud dubiè ratus, illud amoueri iuſsit: quod Principis iuſſu ſublatum, à Chriſtianis ſolemni ritu, ac pompa in Vrbem ita relatum eſt, vt comitãtium multitudo illud ex Regij Vatis Pſalmo occinere non dubitauerit; *confundantur omnes, qui adorant ſculptilia, & qui glorientur in ſimulacris ſuis*. hac de re certior Iulianus factus, ſuam id contumeliam interpretatus, multos comprehendi iuſsit, ex quibus vnus Theodorus Adoleſcens, diris quæſtionibus admotus palàm docuit, quàm malè hac ratione ſuæ ſuperſtitioni Tyrannus conſuleret, proindè, ne in poſterum turpius erubeſceret, vinctos ea de cauſa reliquos, dimitti iuſsit: hæc ſe ab eodem poſteà Theodoro cognouiſſe, Ruffinus tradit, quæ à Socrate quoque, ac alijs referuntur. Quęrit Chryſoſtomus, cur Iulianus Martyris oſſa Chriſtianis permiſerit, & non potius igni tradiderit, aut alia ratione diſtraxerit: & non alia id ex cauſa factum putat, niſi quòd diuinã Martyris virtutẽ æquè, ac Dæmon formidaret: insuper Iulianum Auunculum, ac Fœlicem ærario Pręfectum, qui contẽptę Religionis pœnas nuper dederant, ante oculos haberet. *horum exitium, poſt quam hic Author recenſuit, aliorum quoque Chriſtianæ Religionis deſertorum interitus miſerandos refert.*

l. 2. c. 35. Socr. l. 3. c. 10

Theod l. 2. c. 11. & ſeq. Amm l. 23.

Cæ-

Cæterùm vix Babilæ corpus Antiochiam relatum eſt, cum Apollinis Templum cœleſti, vt creditum, igne conflagrauit. Iulianus ſanè ex Ædituo (quem anteà petcarum habuerat) inquæſtione acerrimè exagitato, nihil aliud expreſsit. ea res Ethnicorum mentes, eorumque Reſtitutoris Iuliani magnoperè perturbauit; itaque Libanius Sophiſta, qui Antiochiæ tùm erat, ea ſuper re Threnos, ac lugubrem nœniam decantauit, *cuius fragmenta aliquot ex Chryſoſtomo, qui Libanio tùm Præceptore Adoleſcentulus vtebatur, Author hìc recitat.* *Apollinis Tẽplum fulmine incensũ.*

Iam quod Byzantij incaſſum nuper excogitatum à Tyranno diximus, Antiochiæ iterum vſurpatur, vt vænales cibi, non niſi luſtrali adſperſi aqua, profano ritu, exponerentur; fontes quoque publici profanis victimis polluti; & hi quidem, quod Chryſoſtomus tradit, diuino miraculo exſiccati ſunt. eſculenta porrò (licet his laudabiliter Byzantij Ciues abſtinuerint) Antiochenos coëmere, hiſque vti abſque noxa potuiſſe, ex Apoſtolo Theodoretus docet. *Fontes miraculo exſiccati* *Cont. Gent. Theod. .3.c. 14. . ad. Corint o.*

Erat tum in Iuliani caſtris miles emeritus Euſignius ætatis annum decimũ agens ſupra centeſimum. Is Conſtantini Fidem, ac pietatem commendans, impietatem Iuliano eprobrans maieſtatis reus factus, quaſi Iuuentutem in *Euſignius miles, alijque Martyres.* *Mart. om.*

in Principem concitaret, ſecuri percuſſus eſt, addito ioco, vt capitis delirio laborans, capite plecteretur. *5. Auguſti.*

Eadem ex cauſa Iuuentinus, & Maximus & ipſi Christiani milites neci ſunt traditi, Hos Chryſoſtomus inter Martyres coli iam ſolitos eleganti poſtea ad Populum oratione laudauit. *Orat. in SS. Mart Iuu. e Max.*

Publia matrona facinus. Cæterum non ad Viros tantum, ſed ad Mulieres etiam laus iſta pertinuit. vnam Publia inſignis Matrona, quæ, vidua dudum cum eſſet, ſacrarum Virginum Cœnobio præerat, eas Pſalmorum cantui aſſuetas, tum maximè diuinę rei inſiſtere iuſſit, cum illac Tyrannus incederet, eoſque potiſſimum Pſalmos occinere, quibus Idola, ac illorum cultores ſacer Cytaredus inceſſit. hoc cum ſemel eo tranſeunte præſtarent, tacere iuſſæ, vocem clarius ediderunt. vocata itaque eius iuſſu eſt Publia, acriterque increpita, ac colaphis cæſa, ſeuerioribus additis minis, his tamen nequaquam territa, dimiſſa eſt. Hanc Chryſoſtomi quidam fuiſſe Matrem affirmant, *ſed re perpenſa, contrarium Author hìc ſtatuit.*

Porrò non tantum à Fœmina Tyrannus contemptus, ſed à Mimo quoque inſigniter deluſus eſt, qui Baptiſmo (quod olim in Geneſio vſu veniſſe diximus) per iocum initiari ſe ſimulans, ſeriò exindè Chriſtum ſequutus eſt, *Quidã ex mimo Martyr.* *Ad an. Chriſti 303.*

eſt, ſummaque conſtantia in ſententia perſtans, Iuliano bilem ita mouit, vt, Philoſopum oblitus, in Eum illicò animaduerti iuſſerit. Is ex Mimo martyr annuo honore colitur XVII. Kal. Octobris.

Exindè Iulianus, ſiuè quod Antiochenſibus eſſet infenſior, ſiuè alia ex cauſa, Tarſum, Ciliciæ Vrbem, conceſſit; haud diù tamen ibi moratus, Antiochiam reuertitur, vbi Illum iterum Perſarum Legati conueniunt, poſtulantes, vt bellum palam indiceret, denunciaretque: ad quos Ille, actutum ſe adfuturum reſpondit, proindè alia belli indictione opus non eſſe.

Hier. in vit. S. Hilar. Soz. l. 5. c. 9. Theod l. 3. c. 6 Nicephl. l. 1. c. 11. Ruff. l. 2. c. 18

Gazæ interim, atque Aſcalone Palæſtinæ Vrbibus, coorta Gentilium ſeditione, Chriſtiani paſſim, quaſi hoſtes publici mactati, aut fuga diſiecti, in quibus Hilarion Ægypti ſolitudines tum petere coactus eſt. eodem quoque tempore apud Sebaſten eiuſdem Prouinciæ Vrbem Ioannis Præcurſoris, ac Prophetæ Eliſei oſſa igni a furenti Populo ſunt tradita; his ſimilia, cum Patrum noſtrorum memoria, Gallicis præſertim ſeditionibus, vſu venerint, videant Nouatores quænam referant tempora, quorum facinora imitentur. neque hìc ſtetit furor. eadem, quaſi ex compoſito, Heliopoli, atque Emeſæ, eadem Aretuſiæ, Tyranno conniuente, & tantum non

Inſueta ſæuitia genera.

laudante, & diriora adhuc patrata ſunt ſcelera. fœda res dictu. Sacratæ Deo Virgines nudæ in Foris relictæ, tum diſſectæ, atque ordeo, alioue Suum pabulo fartæ, hiſce animantibus vorandæ expoſitæ. Clerici, atque adeò ſacri Antiſtites omni ſæuitiæ genere affecti, eò vſquè, vt eorum præcordia mandere nõ exhorruerint. Marcum Epiſcopum Arethuſij diù per Vrbem raptatum, ſuſpenſum, deiectum, mucronibus exceptum, denique toto corpore laniatum, diſcerptumque melle illitum in ſublimi ſtatuunt Apum aculeis, muſcarumque moleſtia conficiendum.

Chriſti ſtatua à Iuliano deturbata.

At illud memorabile. cum certior Iulianus factus eſſet, Cæſareæ Philippi præclaram eſſe Chriſti ſtatuam, quam Mulier illa dedicauerat, quæ ſanguinis fluxu laborans ſanitati ab Eo fuerat reſtituta, deturbari iuſſit, ſuamque inibi collocari. hæc haud ita multò poſt fulmine icta, ſemiambuſta dempto capite ad multos poſtmodum annos manſit oſtentui Populis fidelibus æque, ac infidelibus. illud nequaquam eſt prætereundum, qnod ex Euſebio tradit Sozomenus ad Chriſti ſtatuam illam, ignoti generis herbam enaſci ſolitam, que omnis generis morbis, ſanguinis præſertim fluxui, mederetur. *Soz. l. 5. c. 20*

Iuliani ſtatua fulmine icta

Herba medica ad Chriſti ſtatuã

Sed iam quæ apud Ægyptum hoc eodem tempore acciderint proſequamur.

In vit. Patr. c.7. mur. tradit Euagrius. cum ex Vicis quibuſdam promiſcui ſexus complures Orgia celebraturi conueniſſent, *Inſigne miraculũ* ac lymphati Idolum circumducerent, Apollonium Cœnobiarcham, cuius Cœnobium haud longè aberat, fuſis ad Deum precibus cum Idolo profanam turbam immobilem reddidiſſe. cum diutius Solis radijs torrefacti perſtitiſſent, ſubijt quoſdam cogitatio Apollonium adeundi, opemque ab Eo implorandi; Is ſuppliciter exoratus ad eos cum veniſſet, eoque veluti ſtupore omnes ſoluiſſet, ad Chriſtianam Fidem haud ægrè perduxit; Idolo igitur igni tradito, multi, Apollonium ſequuti, inter Monachos cenſeri voluerunt, reliqui ad ſuos quique Vicos reuertuntur.

Amm l.22. Epiph. hær. 70. Socr. l. 3. c. 2. Sozo. l. 5. c. 7. At Alexandriæ Georgius, qui Conſtantio Principe, apud quem gratia pollebat plurimum, Tyrannum potius, quam Epiſcopum egerat, arrogantia, ſæuitia, ac turpi quæſtu inuidia vulgò, atque odio laborans, coorta Ciuium ſeditione, cum alijs tyrannidis Adminiſtris, mactatus eſt. *Georgij Alexãdrini Epiſcopi cædes.* Certior de his factus Iulianus, qui Epiſcopos omnes eundem vitæ exitum ſortiri cuperet, indignationem maximã aduerſus Alexandrinos ſimulauit, libenter tamen placari ſe ſinens, ſatis habuit literas ad eos dare, quæ à Socrate recitantur, in quibus non tam ſeditioſorum Ciuium

facinus, quam Georgij ipſius crimina inſectatur. extant duæ aliæ Iuliani epiſtolæ, quibus mandat Ecdicio, ac Porphyrio, omnem vt curam adhibeant in perquirendis Georgij libris; ijs quidem, vt ait, qui Galilæorum doctrinam continerent, vt abolerentur, alijs verò, quos omnis generis congeſſerat, ne cum illis perirent.

Naz. orat. de laud. Athan. Hier. aduerſus Lucif.

Concilium Alexãdria.

Poſt ſublatum, vt diximus, Georgium; Athanaſius è latebris emergens Alexandriam venit, exceptuſque eſt magna cum gloria, ac totius Populi gratulatione. porrò cum multi ad eum inuiſendum Epiſcopi conueniſſent, ab His Concilium Alexandriæ celebratum eſt; in quo decretum eſt, Epiſcopos, qui ex inſcitia, aut vi illata ad Arrianos tranſiſſent, reſipiſcentes, non ad catholicam communionem tantum, ſed ad priſtinam quoque dignitatem recipiendos. de Spiritu Sancto quoque aduerſus Macedoniũ, ac de Chriſti anima, in recentem Apollinaris hæreſim, catholica dogmata firmata. his de rebus certior ab Athanaſio factus eſt Liberius, cuius authoritate illud ipſum Concilium celebratum fuiſſe ex ipſius Athanaſij literis, cuius tantum extat fragmentum, colligi videtur, & ſanè Euſebius Vercellenſis Epiſcopus, & Lucifer Calaritanus tanquam Apoſtolici Legati interfuiſſe videntur. porrò Synodi

di huius decreta confirmata à Liberio fuiſſe ex eiuſdem Athanaſij epiſtola, ad Ruffinianum colligitur, quæ cum inter ipſius Athanaſij opera non legatur, ex Nicæno Concilio ſecundo petenda eſt. quod verò à Lucifero Paulinus Antiochiæ Epiſcopus conſecratus eſſet, qua in Vrbe non Euzoius modò Arrianus. ſed etiam Meletius Catholicus Epiſcopus, ſed quem aliqui non probarent, erant; diuiſis ea ex re etiam Catholicis, Euſebius Vercellenſis, qui, tanquam Romanæ Sedis Legatus, Orientis Eccleſias inuiſebat, vehementer animo eſt perturbatus. hinc noua diſſidia, & Luciferi ſeceſſio, ac Schiſma. quamquam ex eo potius Luciferi indignationem ortum habuiſſe quidam putant, quod auſterioris vitæ, ac diſciplinæ cum eſſet, Concilij Alexandrini decretum de reſtituendis lapſis Epiſcopis, non probaret. cæterum Antiochenæ Eccleſiæ Schiſma, ad annum vſque ſalutis CCCCVIII. perduraſſe conſtat. Porrò quod ad Luciferũ ſpectat, Hæreticum illum non fuiſſe, ſed ſeceſſionem illam citra crimen feciſſe, præter alios Patres Hieronymus Ipſe teſtatur, qui illius diſciplinæ Alumnos non tam ſectam, quam nomen, obſtinatius retinentes, veluti errantes oues ad gregem reliquum reducere conatus eſt.

Socr. l. 3. c. 7. Theod l. 3. c. 5 Soz. l. 5. c. 12

Antiochia Epiſcopi ſimul plures.

Luciferi Epiſcopi ſchiſma.

Ruff. l. 1. c. 30

Hier. aduerſus Lucif.

At Euſebius Vercellenſis Epiſcopus,

pus, ex nobiliſſima Legatione redux optatum nuncium Italiæ Epiſcopis, Ariminenſibus dolis, vt ait Hieronymus, irretitis, cum afferret, maxima Eccleſiam vniuerſam perturbatione exemit. idem paulò ante præſtiterat Hilarius in Gallijs, qui ante ipſum Alexandrinum Concilium author fuerat, atque ſuaſor æquiſſimæ huius Eccleſiaſticæ Sanctionis de Epiſcopis lapſis, ac pœnitentibus (licet non ſine delectu) reſtituendis.

Iam qui Semiarriani dicebantur Macedonio tamen iuncti erant, Concilium, & ipſi, Seleuciæ cogunt, quo Arrianos, qui & Acaciani, ſeù Eudoxiani dicebantur damnant, iactantque ſe, cum mediam inter Hos, atque Catholicos ſententiam tenerent, ipſam veritatis ſemitam inueniſſe. *Soz. l. 5. c. 13*

At enim qui Alexandriæ erant Arriani, Athanaſij reditum, ac proſperum rerum ſtatum, cum ægrè concoquerent, collato cum Ethnicis ſtudio, atque opera, quòd præſertim Is Matronas nonnullas ad Christum traduxiſſet, Iulianum orant, obteſtanturque, vti Athanaſium publicæ quietis perturbatorem Alexandriæ diutius eſſe non ſinat. annuit Tyrannus, datiſque extremo hoc anno ad Alexandrinos literis, Edictum à ſe promulgatum de reſtitutione Epiſcoporũ, qui Conſtantij iuſſu exulabant, ita eſt interpretatus, *Socr. l. 3. c 8. Soz. l. 5. c. 14 Ruff l. 1. c. 33 Theo l l. 3. c. 8*

Athanaſius accuſatur.

tatus,

tatus, vt Patriam illis non Epiſcopalem Sedē reſtituere cogitauerit, quod cum iniuſſus feciſſet Athanaſius, meritò Patriam quoque amittere debere. alijs porrò ad Ecdicium Præfectum datis literis, odij cauſam nequaquam diſſimulauit, teſtatus Ægypto Illum extorrem ideo velle, quod Deorum hoſtis eſſet, ſuoque in Regno illuſtres Græcorum Fœminas impellere ad Baptiſmum auſus eſſet. *vtramque epiſtolam ex Authore hic pete*. coactus itaque Athanaſius ſolum vertere conſcenſo nauigio aduerſo Nilo in Thebaidem iter dirigit. præmiſſo tum nuncio certior ab amicis factus ſecretioribus Tyranni mandatis ſe ad necem quæri, nec longè percuſſores abeſſe, proram verti iuſſit, atque Alexandriam iter dirigi. haud ita multo poſt inſequentibus, qui alia omnia arbitrarentur, obuiam factus, His ipſis quærentibus quantū abeſſet Athanaſius, parum abeſſe reſpondit. Alexandriam itaque iterum delatus ad Tyranni obitum ibi latuit ſpe certa amicis facta Tyrannum haud diù ſuperſtitem futurum.

Athanaſij ſagax conſilium.

Hæc dum apud Orientem peraguntur qui Occidentales Prouincias regebant, pari licentia in Chriſtianos graſſabantur. ditiores quoſque facultatibus exuebant, eam prætexentes cauſam, quaſi ex Templorum ſpolijs eas congeſſiſſent, quod ſi neque huic

Res apud Occidētem geſta.

calumniæ locus eſſet, ea ſemper cauſa preſto erat, quam ne Reſcriptis quidem inſerere Tyrannus erubuit, Chriſtianos ex Euangelij præſcripto diuitijs affluere nequaquam debere. his eiſdem ex cauſis rapax Fiſcus in Gallicani Viri Conſularis Patrimonium, qui Conſtantini Gener fuerat, de quo alibi meminimus, auidas iniecit manus, ex Tyranni Reſcripto, Eo ex Italiæ finibus abire iuſſo. tum verò illud memoria dignum accidiſſe fertur, vt qui eius prædijs fiſcales titulos affixuri acceſſerant, aut percuſſi lepra, aut à Dæmone correpti, re infecta, abſcedere coacti ſint. Gallicanus porrò Alexandriam profectus à Rauciano Comite Martyrij palmam adeptus eſt.

Gallicani, ac Ioãnis, & Pauli martyrium.

ad hæc Ioannes, & Paulus in Conſtantini olim Aula educati, atque honoribus aucti, à Terentiano Prætorianis Præfecto, quod Ioui ſacra facere renuiſſent, intra domeſticos parietes, tumultus vitandi cauſa, capite plexi ſunt. verùm Dæmones, qui præter cęteros ipſius Præfecti Filium corripuerant, Ioannem, ac Paulum Terentiani gladio necatos euulgarunt. Terentianus tùm, admoto ad Martyrum ſepulturam Filio, eoque à Dæmone vindicato, non Chriſtianus modò factus eſt, ſed ipſorum quoque Martyrum certamen conſcripſit.

Martyrol. 26 Iunij.

Terentianus & Gordianus

Haud abſimili ratione Gordianum Eccle-

Eccleſia lucrata eſt, qui ad Fidelium necem a Tyranno delectus, Chriſti Fidem amplexus, martyrium quoque adeptus eſt, *cuius certamen, aliorumque complurium non Romæ tantum, ſed etiam in Gallijs, ac alibi apud Authorem hic require.*

Optat. l. 2. Aug. cont. lit. Pet. l. 2. c. 97 & ep. 166. ad Donat. Hoc eodem tempore Legati ex Africa à Donatiſtis Iulianum conuenere, patriam, à qua exulabant, ac Baſilicas, quas amiſerant, reſtitui ſibi ſuppliciter poſtulantes. Iulianus, cui in optatis erat Chriſtianos inter ſe committere, annuit illis perlibenter, & voti ſanè compos factus eſt. Apoſtatæ namque muniti Reſcripto factioſi Donatiſtæ maximas vbique turbas apud Africam excitarunt. quæ tum facinora ab His edita, quæ ſcelera patrata, cognoſcere ſi libet, ex Optato require. *Donatiſtarũ turba.*

Naz. orat. 1 Chryſ. cont. Gent. At Iulianus haudquaquam ſatis habuit Chriſtianos per cõtemptum Galilæos appellare, ſed lege quoque lata ab omnibus eodem appellari nomine imperauit. quam verò hæc ineptè, Nazianzenus, ac Chryſoſtomus eleganter diſſerunt.

Socr. l. 3. c. 11 Amm. l. 25. Chriſtianis inſuper ad bellum Perſicum tributum imperauit, à quo tamen, qui Chriſtiani eſſe deſijſſent, immunes forent. *hic, quod ſub huius anni initium Author tradiderat; rurſum de nefaria Iuliani lege, ab ipſis*

quoque Ehnicis Scriptoribus improbata diſſerit, qua Chriſtianos Homines à docendi munere inhibuit, Pueros quoque Chriſtianos Græcorum diſciplinis imbui. initum quoque ab eo conſilium eſt multa Chriſtianorum exemplo inſtituendi, quò ſuæ religionis cultores, ad meliorem frugem reuocatos, Christianis ipſis, ſi Deo placet, potiores redderet. *Amm. l. 25.* *Naz. orat. 1* *Soz. l. 5. c. 10*

Chriſtiani à docēdi munere inhibiti.

Extremo demum hoc anno, ingruente iterum terræmotu, quæ ſuperſuerant Nicomediæ ædificia, collapſa ſunt, quo & Nicæa grauiter concuſſa eſt. *Amm. l. 22.*

Terræmotus.

Sequentis quoque initium prodigijs compluribus proximum Tyranni exitum demonſtraſſe viſum eſt. libri inſuper Sybillini Romæ inſpecti, à Perſico illum bello reuocabant, quibus, & ſi haud leuiter perturbatus, quod tamen mente fixũ hærebat Chriſtianæ Religionis odiũ maximas quoque inter curas aluit. itaque illud Ei in mentẽ venit, vt in eam Iudæos, æquè alioquin inuiſos, vtcumque armaret. data itaque facultas illis eſt, Hieroſolymis Templum iterum extruẽdi, ſumptibus ex regio quoque Fiſco attributis, iiſdemque à vectigalium ſolutione liberatis. quo verò pacto ab incepto deſiſtere coacti ſint, non Chriſtiani modò Scriptores, ſed Ipſe quoque Ammianus teſtatur, cuius hæc ſunt verba *Chri. Ann. 363.* *Amm. l. 23.* *Iul. ep. 25.* *l. 23.*

Remolitio Tēpli Hieroſolymis.

verba poſtquam Alipio opus demandatum dixerat. *Cum itaque* (inquit) *idem fortiter inſtaret Alipius, iuuaretque Prouinciæ Rector, metuendi globi flammarum propè fundamenta crebris aſſultibus erumpentes, fecere locum, exuſtis aliquoties operantibus, inacceſſum; hocque modo elemento deſtinatius repellente, ceſſauit inceptũ.* ignem porrò non ſemel erupiſſe, ſed pluries, fabrilia verò inſtrumenta ad opus omnia abſumpſiſſe, terræ quoque motum, ventumque, ac turbinem vehementem quæ iam erecta erant fundamenta, materiã inſuper futuro operi comportatam diſieciſſe Naziãzenus, Chryſoſtomus, alijque eius ætatis Authores tradunt. cœptum opus fuerat tanto animorum ardore, vt concurſu maximo Hieroſolymam Iudæorum facto, Viri pariter, ac Mulieres, deficientibus ad conuehendam, auehendamque materiam ciſtis, alijſque huiuſmodi inſtrumentis, ſinu eam, ac veſtibus, etiam magni precij importarent. Eædem porrò Fœminæ, quod Dauidis etiam tempore vſu venerat, ad operis ſumptum, muliebrem mundum certatim impenderant. rem omnium ore teſtatam eius ſæculi Authores omnes prodidere, quos rem fuſius proſequentes require. hac de re Danielis vaticinium D. Hieronymus interpretatur, *cumque corruerint, ſubleuabuntur auxilio par-*

Miraculo inhibita.

Naz. orat. 1 & 2. Chriſ. orat. 2 in Iud. Ruff. l. 1. c. 38 Theod l. 3. c. 17. Socr. l. 3. c. 17 Soz. l. 5. c. vlt Hier. i Dan. c. 11.

uulo, & applicabuntur eis plurimi fraudulenter.

Iuliani immane conſilium. Addunt alij Iulianum ira incenſum, fortaſſe, quod magicis Chriſtianorum artibus accepta hæc referret, aut in vulgus iactaret, ex congeſta quæ ſuperfuit, materie, ſumptuque collato, Perſico bello confecto, Theatrum extruere cogitaſſe, quo Chriſtianos Antiſtites, cæteroſque Sacrorum Miniſtros, ac Monachos, beſtijs laniandos traderet. *Oroſ. l. 7. c. 30*

Appetente iam Vere, luſtratoque exercitu, in quo LXV. armatorum millia habuiſſe dicitur, conſultiſque Oraculis iam fauſta omnia pollicentibus, Maximo quoque Philoſopho Amicorum intimo, qui eum ad perfidiam pertraxerat, ad exitium impellente, eò dementiæ venit, vt, ex Pithagoræ figmentis, Alexandri Magni commigraſſe in ſe animam exiſtimaret; proindè, victoriæ ſpe certa elatus, Gentium plurimarum auxilia reiecit, præfatus, ex Romani Imperij maieſtate non eſſe alienis viribus niti, cuius mos ſit alijs potius ſubſidio eſſe. Armeniæ tantùm Regem Arſacem monuerat, cum copijs præſto eſſet, ſuaque iuſſa expectaret. licet autem datæ ad eum literæ non extent, ex Sozomeno tamen exploratum habemus, mira eas iactantia, Hoſtiſque contemptu redundaſſe, inſuper minacibus in Ipſum-

Zoſim. l. 3. *Iuliani dementia.* *Amm. l. 23.* *Armeniæ Rex Chriſtianus* *Soz. l. 6. c. 1.*

Ipſum Arſacem verbis, &, quod Chriſtianum Eum eſſe ſciret. in ipſum, quoque Chriſtum, refertas fuiſſe.

Zoſim l. 3. Amm. l. 23.

Igitur Antiochia diſcedens, auariſſimum Vrbi, ac Prouinciæ Præſidem volens reliquit. ex itinere inſomnes agebat noctes commentarijs ſcribendis, & hi quidem non rerum tantum à ſe geſtarum, ex Iulij Cæſaris æmulatione, fuere; verum etiam in Chriſtianam Religionem, quos Cyrillus poſtea Alexandrinus refellendos ſuſcepit. hos cum Hieronymus ſeptem libris comprehenſos dicat, Cyrillus verò tribus, ex diuerſa id partione accidiſſe par eſt credere. meminit etiam de his Libanius, eoſque Porphyrianis præfert. hìc quod in Libanij mentionem inciderimus, illud ex Theodoreto addendum. cum Is paulò ante Iuliani exitum, Chriſtianum Hominem ſibi ex ſtudiorum conſuetudine peramicum, per contemptum, interrogaſſet, ecquid tum Fabri Filius (Chriſtum innuens) ageret? Ille haud cunctatus, *loculum*, inquit, *Iuliano conſtruit*.

Iulianus Cõmentarios ex itinere ſcribit.

Hier. ep. 84. apud Socr. l. 3. c. 19 Theod l. 3. c. 18.

Hominis per iocum vaticinium.

Sed Iulianum Ipſum proſequamur, qui Antiochia Hierapolim quinque diebus peruenit, hinc Batnas Oſdroënæ Oppidum, vbi pro oſtento habitum quinquaginta ipſos Calones, dum pabulum certatim præripiunt, immani palearum aceruo ſubſidente, oppreſſos interijſſe. Edeſſam dein præter-

tergeſſus, Carris ſubſtitit; vbi cum eſſet, ſpecum ſubijt, inque eo execranda peregit Sacra: egreſſuſque, oſtio clauſo, obſignatoque, Cuſtodes inſuper appoſuit: Eo poſtmodum interfecto, ſpeluncæ oſtio reſerato, inuenta eſt Mulier capillo ſuſpenſa, diſſecto ventre, extractiſque præcordijs, ex cuius iecinore, vt reſcitum eſt, futuram Victoriam explorauerat. Poſt hæc Niſibin peruenit Romani Imperij ad Tygrim Propugnaculum, cuius præſidio grauis armaturæ militũ octo millia reliquit, dum eam interim, vt alibi monuimus, præcipuo exueret munimento, hoc eſt ſanctiſſimi eius olim Epiſcopi Iacobi ſacris Reliquijs. Cæterum antequam Niſibi diſcederet, Demetrium Monachum liberius in ipſius apoſtaſiam obloquentem, duobus cum Socijs lapidibus obrui iuſſit; hinc, vt aiebat (quod Is Perſa eſſet) victoriam de Perſis auſpicatus. Euphrate nauali ponte tranſmiſſo, Chteſiphontem, Hoſtium Vrbem munitiſſimam, acceſſit, quò loci, ducta per triginta fere ſtadiorum ſpatium ingenti foſſa, ad tutiorem nauium ſtationem, aut commeatum, Tygridi Euphratem iunxit. cum autem Marti litaret, admoto Aris Tauro diutius obnitente, Deo grauiter ſuccenſens Homo leuis, atque inconſtans iurauit numquam poſtmodum ei ſe Sacra facturum. Tum verò

Infandũ Iuliani ſacrũ. *Cedren.* *Amm. l. 24.* *Tygris Euphrati iungitur.* *Naz. orat. 2* *Chryſ. orat. cont. Gent.* *Iuliani in Martẽ indignatio*

Herod. l. 3. Iuſtin. l. 1. verò acceſſiſſe ad Eum ferunt Virum inter Perſas non ignobilem, qui Zopyri laudem æmulatus, grauibus in Perſarum Regem offenſionis cauſis ſimulatis, eo cõmento fidem haud ægrè apud Iulianum inuenit; ita vt eius ſuaſu, quod vix credibile videatur, naues incenderit. *Iulianus à Perſa deceptus.* *Amm. l. 25.* ab Eo igitur circumductus, inque locis difficillimis deſtitutus, demens Imperator, tum demum fraudem agnouit, cum, deficiente commeatu, quò ſe reciperet, vbi conſiſteret, ignorauit. his itaque locorum, ac rerum omnium anguſtijs deprehenſus, Hoſtium copijs circumuentus, iniquam ſanè inire pugnam coactus eſt; *Niceph. l. 10 c. 34. Socr. l. 3. c. 18 Soz. l. 6. c. 2. Theod. l. 3. c. 19.* in qua haſtili, incertum à quo excuſſo, vulneratus interijt. *Iuliani interitus.* ferunt illum vulnere excepto, exclamaſſe, *viciſti Galilae, viciſti.* Eius cædem eo ipſo, quo contigit, die, & Didymo Alexandriæ, & Sabæ apud Syriam, & D. Baſilio apud Pontum, tum cuidam in caſtra proficiſcenti, diuinitus reuelatã, veterum Scriptorum teſtimonio, conſtat.

Extinctus eſt Iulianus ſexto Kal. Iulij, cum ſexquianno paulò amplius imperaſſet.

Hic Author poſt multa de Tyranni moribus, atque exitu, ex Nazianzeni Orationibus in eum conſcriptis, recitata, quòd eas Gregorius dum Ponticas ſolitudines cum Baſilio coleret, commentatus ſit, complura etiam addit de

de vtriuſque ea in Eremo morum, ac vita inſtitutione.

Deceſſerat per eos dies Muſonius Neocæſareæ Epiſcopus eximiæ vir pietatis, ac doctrinæ. Ciuium ſtudia, cum de Succeſſore ageretur in Baſilium omnia propendebant, tum quos eius dignitatis ambitio coquebat, Sabellij verò hæreſim præſeferebant, eaque iam magna ex parte populares infecerant, omni ope niti, vt Baſilium ipſum prauorum dogmatum Sectatorem, rerumque nouarum (quod monaſtici inſtituti Author videretur) Authorem criminarentur. Baſilius itaque, vt, non tam ſibi, quam deceptis Neocæſarienſibus conſuleret, apologeticam ad eos Orationem ſcripſit, in qua multa de Monachorum auſteriore vitæ ratione recenſentur, non ſine admiratione legenda.

Baſil. ep. 62.

Baſilius in crimẽ vocatur.

Sed de Iuliani iam Succeſſore dicendum. mira res: cum infenſiſſimus Chriſtianorum Hoſtis nihil optaſſet magis, aut ſollicitius laboraſſet, quam vt æquè impium haberet Succeſſorem, Chriſtianoſque ea de cauſa Duces, aut depreſſiſſet, aut ſummouiſſet, diuina tamen prouidentia factum, vt totius exercitus ſuffragijs, altero à Iuliani obitu die Chriſtianus Imperator acclamatus ſit. Is Iouianus fuit Singidone in Pannonia natus non proprijs ſolùm meritis, ſed paternis etiam clarus,

Amm. l. 25. Suid. in Iouiano. Theod l. 4. c. 1 Ruff. l. 2. c. 1. Sozom l. 6. c. 3 Socr. l. 3. c. 19

Iouianus Imp.

clarus; quique, vt alibi dictum meminimus, Chriſtianam Religionem, vel cum Tyranni indignatione, profeſſus anteà fuerat, quò magis militum pietatem admiremur. Sed neque Iouianus delatum à militibus Imperium ſtatim arripuit, ſublimiori nãque ab ijs tumultuariè extructo Suggeſto conſtitutus, cauſatus ſe eſſe Chriſtianũ, Ethnicisque Hominibus imperare haud poſſe, vel, ſi maximè poſſet, nolle; concordi militum clamore reſponſum eſt, *ne metue optimè Princeps, Chriſtianis imperabis.* nemo ſanè inficiabitur, Ethnicos Milites, ac Duces, ex quibus fuiſſe non paucos licet credere, ægrè huiuſmodi electionem pertuliſſe, de quibus, quæ de exercitus, ex tumultuarijs Comitijs, mœrore, ac lacrymis Ammianus, Ethnicus author, tradit, haud dubiè ſunt intelligenda. quamquam Ammianus in alijs multis apertè mendax deprehenditur; cum Iouiano, quem Chriſtianum fatetur, profana Sacra, extorumque inſpectionem tribuit, inque Eum coniecti ea in diſcrimina exercitus culpam iniquè admodum, atque impudenter, ne dicam ſtultè regerit: quemadmodum & pacis conditiones inhoneſtas, quarum rerum infamiam ad Iuliani leuitatem (quã ipſe idem Ammianus notat) atque imprudentiam pertinere quis neget.

Iouiani, ac militũ pietas.

Ammiani calumnia in Iouianum.

Cęterum ad Imperium euectus Io-

uia-

uianus nihil potius habuit, quam vt proſcriptos, Religionis cauſa, Duces, ac milites reuocaret. reuocatus in primis eſt Valentinianus, & in priſtino militiæ gradu conſtitutus, qui ad Imperium poſtea ſublatus eſt. Sanctiſſimas dein' leges nouus Auguſtus promulgauit, quibus & Eccleſijs tributum à Conſtantino congiarium conferri iuſſit, & ſacratas Deo Virgines ad matrimonia quacumque ratione cogi, ne dum rapi vetuit. Epiſcopos tum exules, Athanaſium in primis, Eccleſiæ quemque ſuæ reſtituit. eidemque Athanaſio ſcripſit, cupere ſe ab Eo rectæ Fidei ſententiam edoceri. igitur Athanaſius coacto Prouincialiũ Epiſcoporum Concilio, collatoque cum Ijs ſtudio, atque opere, libellum de Fide Auguſto nuncupauit, qui inter Athanaſij opera cum extet, *ex eo ab Authore deſumptus hic legitur*.

Leges à Iouiano editæ. Concilium Alexãdrinũ.

L. 6. de Epiſ. et Cler. L. 1. & 2. de rapt. vel matr. C. Th. Socr. l. 3. c. 10

Porrò qui Macedoniani dicebantur, haud ſegniter & Ipſi obuiam Iouiano ex Perſide redeunti, facti, ſuæ fidei libellum porrexere; cum res ex voto non proceſſiſſet, non Ipſi modò, verum etiam Acaciani animos tum quidem deſponderunt, ipſoque Authore Acacio, vt tempori inſeruirent, Nicænam Fidem, in quam Auguſtus toto animo propenderet, libello edito, profitentur. id Antiochiæ peractum eſt, cogente inibi Concilium Meletio, cui

Theod. l. 4. c. 4 Socr. l. 3. c. 20 & 21. Soz. l. 6. c. 4.

Concilium

Digitized by Google

cui XXVII. Epiſcopi interfuere. *Synodalem vero epiſtolam ad Iouianum datam hic apud Authorem habes, cui Epiſcoporum omnium nomina adſcripta leguntur.* *Antiochenũ.*

Cæterum Iouianus ex Perſide redux Antiochiæ ſubſtitit, ad quem Athanaſius, nouis calumnijs oneratus, acceſſit, quæ, perſpecta inimicorum fraude, in eius ſtatim gloriam ceſſere. enimuerò, vt ſunt Antiocheni dicaces, quemadmodũ Iulianum dicterijs perſtrinxerãt, ita nequè Iouiano pepercerũt, illum à procera præſertim ſtatura, à qua verius cõmendaſſent, liberius deridentes. quamquàm non ſale tantum, vt ſic dixerim, dicta in Eum, ac ſcripta condiebant, ſed conuiciorum quoque veluti felle adſpergebant. nec mirum, cum Ille interim & claudi Idolorum Templa, & verò etiam incendi iuſſerit; cum præſertim in illorum adytis cæſas à Iuliano humanas victimas, quod Carris quoque factitauerat reperiſſet. *Iouianus Ab Antiochenis deridetur.* *Suid. ver. Iouianus. Niceph l. 10. c. vlt. Socr. l. 3. c. 20.* *Iouianus Idolorũ Tẽpla incendi iubet.*

Antiochia poſtmodum cum receſſiſſet, ipſis Ianuarij Kalendis Ancyram ſimul Galatiæ Vrbem, & Conſulatum inijt Collega ſibi adſcito paruulo Filio, ex Aui nomine, Varroniano. Peruenerat Adaſtanã finitimum Galatiæ, Bithyniæque Oppidum, cum XIII. Kal Martias nocte intempeſta, ſeu cruditate ſtomachi, ſiuè ex recenti cubiculi tectorio, grauique prunarum vapore *obitus.* Chri. Ann. 364. *Amm. l. 25. Soz. l. 6. c. 6. Socr. l. 3. c. 22 Eutr. l. 10.*

pore exanimatus eſt, adepto Imperio clarior, quam geſto.

Valentinianus Imp. Progreſſæ Nicæam Copiæ, Comitijs ibidem habitis, Valentinianum, ob Religionem ab Iuliano olim, vt diximus, Tribunatu motum, & abſentem quidem, nam Ancyrę ſequuturus ſubſtiterat, Imperatorem dicunt. Is haud ita multò poſt, Conſtantinopoli cum iam eſſet, Valentem Fratrem Imperij Collegam aſſumptum Orienti præpoſuit. Cæſarium verò, de quo alibi meminimus Nazianzeni Fratrem Quęſtorem ſimul, ac Comitem rerum priuatarum dixit. quod autem Germani, Sarmatæ, alijque ad Septentriones Populi Romani Imperij Prouincias infeſtas haberent, ad eorum conatus reprimendos exercitum Valentinianus duxit. Interim Procopius, qui Iuliano ſanguinis affinitate iunctus erat, Imperium cum inuaſiſſet, à Valente ægrè tandem debellatur. *Aur. Vict. Socr. l. 4. c. 1. Amm. l. 26. Niceph. l. 11 c. 1.* *Valentē fratrē collegam creat.*

Iam quod ad res Eccleſiaſticas ſpectat, Orientis Epiſcopi cōplures, Valentinianum Legatione ad Eum miſſa, rogant, Concilium à ſe cogi permittat. Ille ſibi non licere, dixit, rerum diuinarum tractationem vſurpare, proindè Ipſi ſtatuerent quicquid proficuum Rei Chriſtianæ exiſtimarent. eo accepto reſponſo, Concilium Lampſaci celebrandum indicunt, quod non niſi ſequenti anno coactum eſt. *Valentiniani religio.* *Soz. l. 6. c. 7. Socr. l. 4. c. 3.*

Ipſo

L.7.& 9. de Malef. et Mat. L.6. de Med. & profeſſ. C. Th.

Euna. Vit. Philoſ.

Ludimagiſtri docendi munus reſumunt.

Ipſo autem ſui Imperij exordio ambo Auguſti, quamuis Idolorum cultum, qui Iuliano Principe radices altius egerat, lege lata permiſerint, nocturna tamen Sacra vetuerunt. tum quos Iulianus à docendi munere Chriſtianos, vt diximus, arcuiſſet, dato ad Mamertinum Reſcripto, reuocarunt. At Valens Maximum Philoſopum impium Iuliani Præceptorem, aſperrimis ſubiecit quæſtionibus, capite quoque mulctaſſet, ni Clearchus Aſiæ Proconſul interceſſiſſet. illud Eunapius narrat memorandum; cum Maximus impar cruciatibus ab Vxore venenum poſtulaſſet, attulit illa, tum prior Viro propinauit, ſtatimque exanimata eſt: Maximus animo conſternatus potius, quam erectus, Fœmina infirmior, ſumere illud non eſt auſus.

Chri. Ann. 365.

Soz. l. 5. c.7. Socr. l. 4. c.4. Baſil. ep. 72. 79. & 82.

Valentiniano, ac Valente Augg. Coſs. Lampſaci Concilium celebratum eſt, quod quamquam contra Arrianos indictum; cum in eo haudquaquam Nicæna Fides, ſed Antiochena, de qua ſæpius meminimus, firmata ſit, Semiarrianos potius quam Catholicos interfuiſſe, affirmare neceſſe eſt. quod à Sozomeno, ac alijs nequaquã animaduerſum, Baſilium tamen minus præterijt. ex His igitur, qui Lampſaci conuenerant, Hi præſertim, qui Catholicis adnitentibus exulabant, cum probè ſcirent numquam ſe cum

Catho-

Catholicis in gratiam redituros, rerumque geſtarum approbationem à Liberio Romano Pontifice aſſequuturos, niſi alijs omnibus reiectis, Nicænam Fidem amplexi eſſent; eam ſimulatè profeſſi, Legatos cum literis ad Liberium deſtinant, cui haud ægrè ea ratione impoſuerunt. itaque & literas, quas Pacificas, & Communicatorias nominant, ab Eo impetrarunt, & mandata inſuper Apoſtolica quibus proprijs Sedibus reſtituebantur. ſtabilita, vt videbatur, Eccleſiæ vbique concordia, certiores ea de re facti Imperatores, literas veluti gratulatorias ad Orientis Epiſcopos dedere, ex quibus ſincera Valentis quoque tum Fides, qui poſteà Arrianos ſequutus eſt, haud dubiè perſpicitur. Legati porrò à Liberio dimiſſi, Thianæ, Vrbe Cappadociæ, Epiſcopis compluribus coactis, eiuſque literis, ac mandatis perlectis, viſum omnibus eſt primæ Sedis authoritate proſcriptos Epiſcopos reſtitui.

Concilium Thianenſe.

Soz. l. 6. c. 12 Baſil. ep. 68. 73. 74 & 82. Hier. i chron. & in Iſaiā, ac in vita S. Hilarionis.

Eodem hoc anno terræmotus quales antea numquam extitiſſent, Orbem propemodum vniuerſum concuſſere: porrò maria ita intumuere, vt mortales innumeros, ipſaſque adeo Vrbes hauſerint, ac littorales oras ad multa paſſuum millia obduxerint. Epidaurij, Vrbis excidium metuentes, Hilarionem, qui Ægypto profugus, apud

Terræmotus.

Ipſos

Amm. l. 26. Soz. l. 6. c. 2. Nice-ph. l. 10. c. 35. Oroſ. l. 7. c. 32 Ipſos diuerterat, agmine facto ad littus perducunt aduerſus vndarum impetum quaſi obicem ſtatuentes. Is tribus in arena Crucibus efformatis, dein' elata, imperantis in morem, dextra, diutius in gradu perſtitit: mirum dictu, Mare ante Eum altius intumeſcẽs, ac veluti in obſtantem fremens, paulatim demum in ſe relabens, quaſi dicto audiens, conquieuit. rei fama cum iam vicinas Vrbes peruaſiſſet, Hilarion breui Lembo clâm nocte abſceſſit, ac poſt biduum onerariam nactus, in Cyprum delatus eſt, non tam maris impetum, quam laudum humanarum fluctus expaueſcens. *S. Hilarionis miraculum.*

Multas hoc eodem tempore ſalutares leges Auguſti Fratres promulgarunt, quas in Codice Theodoſiano deſcriptas require.

Chri. Ann. 366. *Amm. l. 27.* Hoc demũ anno huius ſæculi LXVI. à Valente Procopius victus, dum fugam paucis cum comitibus capeſſit, ab ijſdem vinctus Auguſto traditur, eiuſque iuſſu capite mulctatur. Eiuſdem Cognatus Marcellus Tyrannidem poſt Eum occupat omine haudquaquam meliore; quippè à Valentis Ducibus victus, captuſque, ac diù tortus, demum occiditur.

Ciuili perfunctus bello Valens externum aduerſus Gothos, qui Thraciam peruaſerant, ſuſcepit. id triennio geſtum, pace demum per Ho- *Bellũ Gothicum.*

ſtes

ſtes petita, peractum eſt.

Verum antequam huic ſe bello implicaret, Sacro Baptiſmate initiari voluit, quod tamen ab Eudoxio Arriano Homine, qui Byzantij Sedem inuaſerat; ſuſcepit, à quo Arrianam edoctus perfidiam, iureiurando adſtrictus eſt, in ea ſe Fide permanſurum, aduerſæ verò Fidei Sectatores omni ope, ad ſuſceptum à ſe dogma impulſurum. ea res Catholicos Antiſtites ad futurum bellum quaſi claſſicum excitauit; Gregorium quoque, ac Baſilium è tranquilla Eremi ſtatione in altum veluti pelagus euocauit. erant ſanè iam omnium de Eis querelæ, quòd, neglecta Dei Eccleſia, ſuæ tantum ſalutis memores, rationem aliorum nullam haberent. in Gregorium aliæ inſuper à Patre querimoniæ, qui Nazianzi Epiſcopus cum eſſet, impar ſenilibus humeris onus deponere cogebatur, quæ fuit cauſa, cur Gregorius aliquanto ante ipſum Baſilium ex Eremi vmbra veluti in arenam prodiret.

Valẽs Arrianus fit.

Baſilius, & Nazianzenus ex Eremo prodeunt.

Naz. ep. 4. et apol. 4

Ep. 19 & Orat. de Laud. Baſil.

Hoc eodem anno Filius alter Valentiniano naſcitur ex Iuſtina Arriana Fœmina Valentinianus, & ipſe, appellatus.

Valẽtinianus II. naſcitur.

Chri. Ann. 367.

Liberius interim moritur exacto Pontificatus anno XV. Huius authoritate Ioannis autem Patritij impenſis non ſine diuino monitu, atque oſtento extructam fuiſſe conſtat ad Liuiæ Ma-

Liberij Papæ obitus.

Macellum in Exquilijs præclaram Baſilicam, quam ad Præſepe dicimus, quæ poſtea ſæpius inſtaurata, hac demum ætate à Sixto V. ac Paulo item V. Summ. Pont. Sacellis ſplendidiſſimis, Obeliſco, ac magnæ molis Columna, mirum in modum illuſtrata viſitur. *Templum S. Mariæ Maioris.*

Liberio ſublegitur Damaſus, quamquam non ſine ſchiſmate per Vrſicinum poſteà conflato, atque adeò non ſine cæde. nam, ſi Ammiano fides habenda ſit, ſtudio partium concertatione ipſo in Templo orta, cæſorum numerus ad CXXXVII. peruenit. *Damaſus Papa.* *l. 27. Hier. i chron.*

Subindè Valentinianus febri haud ſemel tentatus, Gratianum Filium tum primùm pubeſcentem Collegam aſſumit. porrò cum de Valentiniani, in adulteros præſertim, ſeueritate, non ſine crudelitatis nota multa ab Authoribus, Ammiano in primis, tradantur, illud D. Hieronymus ſcribit admirandum, Mulierem adulterij falsò, vt creditum, delatam, ſepties ab vno, atque altero Carnifice ictam, confici tamen haudquaquam potuiſſe. *Ruff. l. 2. c. 10* *Gratianus Imp.* *l. 27. Hier. ep. 49.* *De muliere mirũ.*

Cum interim Orientem pæne vniuerſum fames ignes vexaret, Baſilij apud Cappadociam pietas, ac dicendi vis maxima, enituit, qua effecit, vt horrea locupletiores aperirent, egenteſque haud grauate alerent. Byzantium inſuper, & finitima ei Vrbi loca inuſitatæ magnitudinis grando, non abla- *Naz. & Niſſen. de Laud. Baſil. Hier. chron. Naz.* *Fames ac grãdo.*

tis modo frugibus, ſed iumentis pari- *de pla.*
ter, atque hominibus cæſis, vaſtauit. *grand.*

Nouus annus Auguſtos Fratres ſecundùm Coſs. habuit. tum verò Valentiniani reſcripto, Prætextati Vrbis Præfecti authoritate, pulſo Vrſicino, ſchiſma Romæ ſublatum eſt, quod tamen haud ſemel poſteà reuixit. Chri. Ann. 368.

Mogũtia direpta. Moguntia nobilis etiam tum Germaniæ Vrbs, ſuam, & ipſa, cladem experta eſt: quippe Ragaliſrandi latronum Ducis fraude capta, Ciuibus promiſcui ſexus miſerè trucidatis, rebus omnibus ſpoliata eſt. *Amm. l. 27.*

Terræmotus. Sed & Oriens rurſum terræmotibus latè concuſſus, Nicæa funditus euerſa. erat eadem in Vrbe Cæſarius Nazianzeni Frater Quæſtorem Principum agens, qui diuino planè miraculo, paucis ex Ciuibus ſuperſtitibus, cladem euaſit. verùm qui terræmotui ſuperfuerat, vim morbi poſtea non effugit. ea verò cum pietatis, ac ſanctimoniæ fama deceſſit Vir alioquin Aulæ obſequijs, ac publicis Præfecturis implicatus, vt illius obitus memoria Eccleſiaſticis tabulis adſcripta annua celebritate recolatur. extant tanti Viri Dialogi de anima: alia præterea multa ſcripſiſſe author eſt Suidas. *Hier. Chr. Socr. l. 4 c. 10 Naz. de Laud. Cæſar.*

Donati obitus. Hoc tempore, Donato Carthaginienſi Pſeudoëpiſcopo vita functo, eandem peſtilentię Cathedrã aſcendit Parmenianus, aduerſus cuius in rem

Ca-

Catholicam deliramenta, Optatus Mileui apud Numidiam Epiſcopus ſtilum acuit. Ticonius quoque ex eadem Donatiſtarum diſciplina, ſed tamen haud paulò cordatior, in Parmenianum inuectus eſt, quem, datis ad eum prolixioribus literis, Parmenianus idē paternè quaſi monitum voluit. itaque cum poſtea Diuus quoque Auguſtinus Parmeniani mendacia ſibi impugnanda ſuſcepiſſet, aduerſus eaſdem præcipuè literas egit.

Chri. Ann. 369. Olibrio, Viro clariſsimo, Vrbanam Præfecturam gerente, nouæ turbæ à ſeditioſis Vrſicini Aſſeclis excitatæ ſunt. igitur factioſi Homines nouo Principis reſcripto intra vigeſimum ab Vrbe lapidem conuentus agere vetiti; non parentes, graui mulcta coerciti ſunt.

Hilar. cont. Auxent. Cæterum Valentinianus, Alemanico confecto bello, Mediolanum reuertitur. Hilarius Fidei zelo æſtuans, veritus, ne Auxentius eius Vrbis Epiſcopus Arrianus religioſum Principem peſtifero veluti afflatu corrumperet, quem iam propenſiori in illum eſſe animo cognouiſſet, Mediolanum accedere, Auguſtumque coram de praua Auxentij doctrina admonere non dubitauit. audita igitur Hilarij accuſatione, cauſæ cognitio Quæſtori, ac Magiſtro demandata eſt. Auxentius Fidei libellum ambiguis conceptum *Valētinianus Mediolani.* *Hilar. in Auxentiū accuſatio.*

verbis, atque ſententijs ita concinnauit, vt rectæ Fidei aſſertor, quantumuis reclamante Hilario, & fraudem ſubeſſe demoſtrante pronunciatus ſit, Hilario ipſo veluti calumniatore excedere Vrbe iuſſo. *rem Author hic fuſius eorundem Hilarij, atque Auxentij recitatis libellis; recenſet: tum de Hilarij ſtylo, libriſque editis non pauca addit.* Auxentius porrò arte, qua diximus, victoria de Hilario parta, in Euſebium quoque Vercellenſem, ac Philaſtriũ Brixienſem Epiſcopos, alioſque, apud quos malè ſe audire ſciret, gratia, qua iam apud Auguſtũ plurimùm pollebat, nixus, inuehi cæpit. res eò deducta eſt, vt Romani Pontificis authoritate opus fuerit. igitur Damaſi iuſſu coacto Romæ Concilio, Athanaſio quoque adnitente, Auxentius damnatur; eoque poſtmodùm præiudicio, alijs quoque in Prouincijs Hæreticus appellatur.

Auxẽtius dãnatur.

Atha. ep. ad Afric.

Per idem tempus Ambroſio Romano Ciui ſpectatiſſimo, ab Anicio Probo Prætorio Præfecto, Inſubria, Liguria, atque Æmilia, cũ Inſignibus Conſularibus traduntur regendæ. ferunt à Probo proficiſcenti in Prouinciã Ambroſio, vaticinio veluti quodam, additum. *vade, age, non vt Iudex, ſed vt Epiſcopus.* erat tum annorũ Ambroſius triginta ſex, quinquennio poſt Epiſcopus factus, vt ſuo loco dicturi ſumus.

Ambroſius Inſubria præficitur.

Hoc

L. 20. quorũ appell. C. Th. Hoc eodem anno, Auguſtorum ad Claudium Reſcripto, Cronopius Epiſcopus, quod ab Epiſcopis in Concilio damnatus, ad ſæculare Tribunal appellaſſet, pecunia pauperibus erogāda, mulctatur. cuius Sanctionis Ep. 32 Ambroſius ad Valentinianum Iuniorem ſcribens meminit. *Epiſcopus ad laicũ Tribunal appellans mulctatur.*

Naz. ep. 21. et ſeqq. et ora. de Laud. Baſil. Sed iam quæ apud Orientem hoc anno ſunt geſta proſequamur. obierat per idem tempus Euſebius Cæſareæ apud Cappadociam Epiſcopus; ergò omnium ſtatim vota in Baſilium propendent: Is Ciuium conſpiratione animaduerſa, fugam arripuit: ita tamen, vt anxia cura teneretur, ne eam Eccleſiam prauis moribus, aut doctrina quiſpiam occuparet. ſcripſit itaque ea ſuper re ad Gregorium, qui, non tam quid Baſilius cuperet, quam quid ex Eccleſiæ illius bono eſſet, animaduertens, Patris nomine, qui cum prouincialibus Epiſcopis Cęſaream vocatus, ægritudine, ac ſenio confectus, adeſſe haud poterat, literas ad Cæſarienſes dedit, quibus Eos ſummoperè hortatus eſt ad Baſilium eligendum; ſuum interim calculum in eius electionem conferens. veritus nihilominus, vt literæ ſatis eſſent, optimo Parenti Author fuit, vt vitæ quoque diſcrimine poſthabito, Cæſaream Ipſe ad Comitia accederet. Senis aduentu omnium animis confir- *Epiſcopatum Baſilius fugit.*

Baſilius eligitur Epiſcopus. matis, pulſoque metu, quem Prouinciæ Præſes Arriani Principis veluti Interpres intentauerat, omnium cum plauſu Baſilius eligitur. eo in gradu collòcatus, quem in bonarum artium ſtudijs, tum in Eremi receſſu Socium habuerat Gregorium, curæ quoque paſtoralis participem effecit.

Hoc demum anno, redempta per Athanaricum pace, Gothicum bellum finem accipit. quo tempore Armeniæ Rex Arſaces, de quo alibi meminimus, Saporis Perſarum Regis captatus inſidijs, ſimulata pace, conuiuio adhibitus, per ſummam perfidiam effoſſis primùm oculis demùm trucidatur. *Amm. l. 27.* *Armenia Regis infortunium.*

Gothico perſunctus bello Valens, cum tertium vna cum Fratre iniſſet Conſulatum, diram in Catholicos Antiſtites perſecutionem excitat. quippè, edicto promulgato, iubet Epiſcopos omnes à Conſtantio proſcriptos, à Iuliano reſtitutos, iterum exturbari, quaſi hoc pacto Illius Religionē æmulari, Huius ſe auerſari impietatem, teſtatum vellet. eius edicti authoritate Ægypti Magiſtratus Athanaſium pellere cum voluiſſent, Populi concurſu facto, inhibiti, quod Is edicto comprehenſus nequaquam videretur, cum Iuliani quoque temporibus exulaſſet. certior ea de re factus Valens, ſeu quod ampliſſimæ Vrbis ſeditionem pertimeſceret, ſeu quod Athanaſium

Chri. Ann. 370. *Soz. l. 6. c. 12* *Valentis perſequutio.* *Populi in Athanaſium ſtudia.*

naſium

naſium inſignem pietate, ac doctrina Virum reuereretur, manere permiſit. *aliorum compluriũ deportationes, quas Author ſtylo perſequitur, apud eum require.* illud nequaquam eſt prætereundum; cum, legatione ab Ortodoxis inſtituta, octoginta Eccleſiaſtici ordinis Viri Tyrannum adiuiſſent, de Arrianorum vi, atque ſæuitia expoſtulaturi, eius iuſſu, vt ſeditioſi, damnati, naui impoſiti, ac in altum delati, incenſa naui, ad vnum omnes ambuſti ſunt. porrò de Arrianorum ſæuitia, ac ſceleribus teſtatur abundè Nazianzenus. At Valentis in Legatos facinus deteſtandum, ſequuta eſt Orientis clades ex maxima annonæ caritate.

Soz. l. 6. c. 13 Socr. l. 4. c. 13

Legati naui incẽſa comburuntur.

Naz. orat. ad CL. Epiſcopos, & ad Arrian.

Catholicorum apud Orientem miſertus conditionem Damaſus Rom. Pont. Zenobium, qui poſtea Florentiæ Epiſcopus fuit, Conſtantinopolim miſiſſe traditur. Is, patratis etiam miraculis, qualemcumque vexatis Ciuibus opem cum tuliſſet, ad Damaſum reuerſus, maioris id molis opus eſſe teſtatus eſt, quam vt obita à ſe legatione poſſet abſolui.

Hier. i chron. Apud Sur. 25. Maij.

S. Zenobius Florentia Epiſcopus.

At Valens, qui Nicææ aliquandiu ſubſtiterat, Antiochiam petiturus, venit Cæſaream. hic Baſilium minis interritum, proſcribere cum decreuiſſet, exilij ſententiam ſubſcribere, rupto non ſemel calamo, dextraque obrigente, nequaquam valuit, itaque & car-

Naz. de Laud. Baſil. Theod l. 4. c. 17.

Valẽs Cæſarea.

Subſcribere in Baſi-

liũ nequit. chartam laceraſſe traditur, ad hæc graui ægritudine Filio Galate correpto, *Gala-tes Valentis filius.* Baſilij opem volens nolens implorare coactus eſt. verum qui ad Baſilij preces conualuerat, accedentibus poſtea Arrianis, illumque ſacro Baptiſmate abluentibus, Puer interijt. *Socr. l. 4. c. 21*

Sub idem, vt putatur, tempus Sanctus Ephræm, ex diuina reuelatione Baſilium adijt. de quorum congreſſu, rebuſque tum geſtis ipſum S. Ephræm conſule. illud nonnulli addunt, eam tum Illum, Baſilij precibus, à Deo gratiam impetraſſe, vt, Syrus græci ſermonis inſcius cum eſſet, græcè tamen loquentem Baſilium intelligeret. *Ephr. de Laud. Baſil.* *Baſilij & Ephræm cõgreſſus.*

Aliam verò Baſilij cum Euſebio Auguſtæ Auunculo, eam Præfecturam gerente, concertationem Gregorius narrat, quem tu conſule. *Naz. de Laud. Baſil.*

Eadem porrò contentione, qua Cæſareæ Baſilium, Meletium Antiochiæ Tyrannus exagitauit, quem trigeſimo ab acceſſu in eam Vrbem die exilio mulctauit, ferunt, curru cum abduceretur, Præſidem, quo cum vehebatur, ſaxis à tumultuante Populo appetitum, à Meletio ipſo contectum pallio ægrè incolumen euaſiſſe. *Niſſen in fun. Melet. Socr. l. 4. c. 14 Sozom l. 6. c. 18.*

Permulti hoc tempore inſignes Viri, dicendi libertate, editiſque miraculis, Tyrannum à ſæuiendi in Catholicos ſtudio deterruerunt. Hi fuere Aphraates, ac Iulianus Saba, ex Eremi cul-

Theod l. 4. c. 26. cultoribus, Flauianus, ac Diodorus, ex Meletij diſciplina Clerici. aliorum verò nomina, atque res geſtas, qui hoc eodem tempore, magna cum ſanctimoniæ fama Syriæ ſolitudines incolebant, ex Theodoreto pete.

Socr. l. 4. c. 27 Soz. l. 6. c. 36 *Themiſtij Oratio Valentē placat.* Ferunt Valentem furore in Catholicos percitum, Themiſtij Oratione ad eum habita, ſiuè, vt alij tradunt, libello ei nuncupato, ad meliorem mentis ſtatum reuocatum; oratio ſanè illa, aut libellus non extāt, in eo tamen argumento eum verſatum fama eſt, vt ad diuinæ maieſtatis commendationem ſpectare diceret, ſi de Deo homines, quem mente aſſequi nequirent, diuerſa admodum opinarentur. apud Ethnicos porrò longè plures de Dijs eſſe diſſidentes inter ſe ſententias, quam apud Chriſtianos.

Amm l. 29. *Philoſophorum à Valēte vexatio.* Cæterum non tantum Catholici, verum etiam Ethnici, hi præſertim, qui Philoſophi nomine cenſebantur, Valentis ſæuitiam experti ſunt. pertæſi etenim Chriſtianum dominatum, curioſius, malis etiam artibus, futurum Principem inueſtigauerant: & iam ſe nomen magna ex parte aſſequutos euulgauerant; ſortes quippè edidiſſe, hiſce primis literis, ſeu elementis conſtare THEOD. igitur malo ſuo, ac aliorum fato ea deliria commenti ſunt, diræ namque de His habitæ quæſtiones ſunt, mortique addicti huiuſmodi

Digitized by Google

Admirandi generis multorum infortuniũ. Coniectores tanto numero, vt Sozomenus ſcribat omnes propè Gentiles Philoſophos fuiſſe extinctos; neque Hos tantum, ſed ex His quoque complures, qui infauſto tum quidem *Theodori, Theodoli*, aut ijs perſimili nomine appellarentur, tanto omnium terrore, vt innumeri huiuſmodi appellati nomine, illud mutauerint. porrò Theodorus quidam inter Principis Satellites forma, ac natalibus conſpicuus, in quem tamquam Idolorum cultorem, Coniectorum, quos diximus, non tam ſortes, quam vota reſpiciebant, Valentis iuſſu igni eſt traditus. Hunc Gallum genere fuiſſe Ammianus ſcribit. de alio Theodoro Siculo eadem ex cauſa ſupplicio affecto D. Chryſoſtomus meminit. tum de Theodoſiolo Socrates, quod, patricij generis cum eſſet, Imperio idoneus videretur, ab vſque Hiſpania adductum, ac morte mulctatum tradit. de Theodoſio poſtea Auguſto, ac Patre, inſigni vtroque Duce, opportuniùs infra ſermo erit. *Philoſophi occiſi.* Cæterum ex Philoſophis inter fectis, celebriores fuere Maximus, de quo ſæpius meminimus, Hilarius, Simonides, Patricius Lidus, Andronicus ex Caria. ab hac clade immunis fuit Themiſtius, quod Is ſolidæ philoſophiæ ſectator eſſet, à magicis verò artibus abhorreret. *Libri magici cremati.* eadem ex cauſa magici omnes libri diligentius perquiſiti,

L. 6. c. 35. Amm. l. 29.

Ep. ad vid. Iunior Socr. l. 4. c. 15

Ad ann. Chriſti 373. Zoſim l. 4. Eunap. in vit. Philoſ. L. 6. & 8. de

Malef C. Th. ſiti, crematique ſunt. huc ſpectant leges hoc anno ab Auguſtis editæ, quæ in Codice Theodoſiano leguntur.

Per idem tempus Athanaricus Gothorum Rex, Chriſtianos, qui in ipſius ditione erant, aggreſſus diris ſupplicijs Fidei cauſa affecit, donec inteſtino exorto bello, regni parte à Phritigerne ſpoliatus eſt: qui tamen prælio ab Athanarico victus, auxilium à Valente petijt, quo impetrato, commiſſoque prælio, victoria potitus eſt. beneficij proindè memor, eam ſe maximam Valenti gratiam relaturum exiſtimans Arrianam Fidem amplexus, eandem, vt ſubditi quoque ſibi Populi reciperent author fuit.

Hier. & chron. Oroſ. l. 7. c. 7 Aug. de Ciu. Dei l. 18. c. 52.

Hoc eodem anno lata ab Auguſtis lex eſt, qua Clericis, ac Monachis hæreditates, donationes, ac legata percipere eſt vetitum, niſi ad eos iure ſanguinis alioquin ſpectarent; eam porrò Damaſo Ipſo adnitente fuiſſe promulgatam, conijcere ex eo licet, quod Romæ in Eccleſijs lecta perhibetur. queruntur ſanè Hieronimus, atque Ambroſius non tam de lege parum enimuerò æqua, quam de legis cauſa, hoc eſt de multorum auaritia, quorum culpa omni æuo factum eſt, vt iniquè admodum totus Ordo traducatur. ſanè ab vſque Apoſtolorum temporibus inuenti ſunt, qui ex Euangelio quæſtum facerent, de quibus

L. 20. de Ep. & Cle. C. Th. Hier. ep. 2. Ambr ep. 31. 1 Cor. 9. 1 Tim. 6. 2 Tim. 3. Tit. 1.

Lex in Clericos, ac Monachos.

S 6 Pau-

Paulus haud ſemel meminit.

Hac quidem lege Viduis, ac Pupillis conſultum ſe voluiſſe Auguſti teſtantur, honeſtius tamen per aliam id præſtitum, qua à Plebis cenſu vtrique exempti ſunt. *L. 6. de Cenſ. C. Th.*

Lex de diſciplina Scholaſticorũ

Inter laudabiles Valentiniani Sanctiones ea quoque numeranda eſt, qua eorum moribus, ac diſciplinæ conſultum voluit, qui Romam bonarum artium addiſcendarum cauſa accederent. ad quam reſpexiſſe viſus eſt Auguſtinus, dum ſe idcirco Romam Carthagini prætuliſſe ait, quod hic fœda, ac intemperans Scholaſticorum licentia vigeret, illic, ex legum præſcripto, pacatiora eſſent omnia. *L. 1. de ſtud. liber. C. Th.* *Aug. Cõfeſſ. l. 5. c. 8*

Cõmẽtũ de Valentiniani bigamia

Nunc quando de Valentiniani legibus ſermo eſt, nequaquam diſſimulare licet, quod Socrates tradit, Eum Iuſtinam, ex intemperanti libidine, viuenti adhuc Seueræ Auguſtæ ſuperinduxiſſe, lege inſuper ſanxiſſe, vt cuique liceret vxores ſimul duas habere. Sed hoc purum putum eſſe commentum, ex eo conſtat, quod apud Ammianum, ac Zoſimum eius temporis Scriptores, & Chriſtianis Principibus parum æquos, non ſolum ea de re mirum ſilentium, ſed ab ijs potius Valentinianus à caſtitate plurimum commendatur. quod ſi eius legis author fuiſſet, nonne Caligula, Commodo, atque Heliogabalo turpior *l. 4. c. 26.* *Amm l. 30. Zoſim. l. 4.*

pior fuiſſet? paſſus ne vmquam fuiſſet Damaſus Chriſtiana ipſa præcepta hac lege violari? tacuiſſet de ea Theodoſius, qui paucis poſt annis hoc Iudæis vetuit? ſed & illud Socratis oſcitantiam arguit; virginem enim Iuſtinam fuiſſe tradit, quam Magnentij Vxorem fuiſſe exploratum eſt.

L.7.C. de Iudæis.

Chri. Ann. 371. Nouus annus Gratianum iterum, & Anicium Petronium Probum Conſules habuit. Ampelium verò Vrbi Præfectum, Vicarium Maximinum, ad quos hoc anno duplex extat Reſcriptum trium Auguſtorum de Vrſicini, qui in Galliam fuerat relegatus, reuocatione, vetito nihilominus ad Vrbem, ac ſuburbicanas (vt verba habent Reſcripti) Regiones acceſſu.

Vrſicinus reuocatur.

Ad eundem quoque aduerſus Maleficos Senatores reſcriptum eſt, qui Maximino Iudicum ſeueriſſimo, inueſtigandi, puniendique ſunt traditi.

L. 10. de Maleſ. C. Th.

Cæterum apud Orientem Athanaſij, ac Baſilij opera factum, ne Catholica omninò Fides peſſum iret. adiumento quoque fuit Damaſus Romanus Pontifex, qui receptis ab Athanaſio, ac Baſilio Legatis, paternè ad Eos reſcripſit, collaudata eorum opera, ac Orientalium Eccleſiarum ferè omnium ſollicitudine. Eccleſiæ tamen Hoſtibus id agentibus, factum eſt, vt Baſilius calumnijs appetitus, apud multos, ipſumque adeò Damaſum,

Amm. l.28. Baſil. ep 12. & 52.

Athanaſij, ac Baſilij laus.

Digitized by Google

ſum, in ſuſpicionem parum ſinceræ doctrinæ, initæque cum Hæreticis ſocietatis, venerit. *rem ex Baſilij ipſius literis, alijſque documentis fuse admodum ab Authore traditam, ex ipſo petendam relinquimus.*

Baſilij cũ Gregorio contẽtio.

Baſilio interim, cum Gregorio quoque amiciſſimo ſibi Homine, orta contentio eſt, Gregorio pertinaciſſimè Saſimorum Eccleſiæ Præfecturam à Baſilio demandatam detrectante. *quam ad rem Author tũ alia multa, tum elegantiſſimos ipſius Gregorij Iambos, eodem metro latinè redditos, affert.* *Greg. Naz. in car. de vita ſua.*

Edeſſenorum in fide conſtãtia.

Sed iam ad Valentem redeamus, qui Antiochia Edeſſam cum veniſſet; ira pariter, ac mœrore affectus eſt vehementer cum cognouit eius Vrbis Ciues, Arriano à ſe dato Epiſcopo ſolitario deſtituto extra Vrbem, de rebus diuinis Conuentus agere frequentiſſimos; itaque & Vrbis Præſidem acriter, quod non vetaſſet, increpitum, pugno in os impacto, cecidit, & fuſtibus, ferroque diſijci multitudinem à militibus imperauit. at animo concidiſſe ferunt, cũ Ei nunciatum eſt, Populum, qui conuenerat, ad militum incurſum non ſolum non diffugere, ſed alios inſuper, qui tum aberant, quaſi ad palmam, accurrere. proindè reuocatis, quæ dederat, mandatis, in Eccleſiæ tantum Miniſtros iram conuertit; octoginta ex His in Thraciam rele- *Theod. l. 4. c. 16. Socr. l. 4. c. 14 Soz. l. 6. c. 18*

relegatis, quò dum abducerentur, ab Oppidanis vulgò obuiam prodeuntibus, vt Fidei Athletæ, honorificentiſſimè excipiebantur; qua etiam de re certior Tyrannus factus, iubet binos deduci, nec niſi paucos in Thraciam iam pelli, reliquos in extremos Arabiæ fines, ac Thebaidis Viculos ſeorſim amandari.

Hier. chron. & de ſcript. *S. Euſebius Vercellenſis moritur.*

His Ipſis Conſulibus Euſebius Vercellenſis Epiſcopus celeberrimus nonagenario proximus moritur, martyrij titulo iure inſignitus, quod non modò exilio, alijſque ærumnis Fidei cauſa vexatus à Conſtantio Principe fuerit, ſed ex eo maximè, quod ad Tribunal raptatus, & per ſcalas ſus, deque tractus, illiſo capite, ſanguinem fuderit, eoque lapideos gradus madefecerit, quorum fragmina cruore conſperſa eius ſepulcro illata dicuntur; quo factum videtur, vt lapidum vi martyrium ſubijſſe ſit creditus.

Hier. chron. *Luciferi Calaritani obitus.*

Quo item anno obijſſe conſtat Luciferum Calaritanum in Sardinia Epiſcopum, cuius ſchiſma ſupra deplorauimus.

L. 9. de Malef et Mat C. Th. Ambr ep. 30.

At Valentinianus Symmachi artibus haud dubiè circumuentus, multa Ethnicis indulſit, illud in primis, vt aruſpicinam, dum ſine magiæ ſcelere, licitè exercerent. extat ea de re illius Sanctio Chriſtiano Principe planè indigna. nam quoad Victoriæ Aram

in

in Capitolio ſtantem, Ambroſius Illum tamquam rei ignarum, ab infamia vindicat.

Qui ſequitur annus Modeſti, atque Arinthei conſulatu notatur, qui ex Valentis familia fuere ambo: Ille quidem Arrianus Principis ſæuitiæ præcipuus Adminiſter; Hic contrà, & Catholicus Ipſe, & Catholicorum inſignis Patronus militari quoque imperio, ac virtute clarus; quibus item laudibus clarus hoc tempore erat Terentianus, cui (vt Ammianus tradit) duodecim parebant legiones; de quo illud à Theodoreto traditur memorabile: cum inſignibus Victoriæ trophæis in Armenia erectis, ad Valentem reuertiſſet, eo ſuadente, vt debitum virtuti præmium, quod magis cuperet ab ſe expoſceret, ſupplici libello petijt, vt Eccleſiā rectæ Fidei Sectatoribus concederet; quo ex Viri ſtudio ſtomachatus Tyrannus, ſupplicem libellum lacerauit, iuſſitque potiora illum poſtulare. pius Dux collectis libelli particulis, *ſatis* (inquit) *ò Imperator accepi, Deus ipſe, an æqua axpetiuerim, Iudex eſto. hic rurſum inſtitutam de Baſilio narrationem longius Author profert, ad quam remittere lectorem cogimur, quemadmodum & ad ea, quæ ſtatim addit, Hieronymi vitam, iniecta de eo mentione, ſingillatim recenſens.*

[Left margin: *Arintheus. & Terentianus.* — *Terētiani pietas.*]

[Right margin: Chri. Ann. 372. *Baſil. ep. 5. i add. Amm. l. 27. in fin.* — *Theod l. 4. c. 22.*]

Per

Greg. Naz. in fun. Patr. *Gregorius Naziãzeni Pater moritur. Item Athanaſius*

Per idem tempus Gregrorius Nazianzenus Parentis obitu, qui eam Eccleſiam XL. amplius annos Epiſcopus rexerat, eiuſdem ſe Eccleſiæ cura abſoluit; &, ne Epiſcopus ipſe crearetur, Seleuciam aufugit, eamque apud Vrbem ad Valentis vſque necem commoratus eſt.

Naz. de Laud. Athan.

Pari fermè cum ſeniore Gregorio anndrum ſpatio cum ſediſſet Athanaſius, hoc demum, & ipſe, anno vitæ exitum ſortitus eſt.

Theod l. 4. c. 18. Ruff. l. 2. c. 3. Pallad Lauſ. c. 33.

Athanaſio vita functo, illius calculo à Catholicis Petrus eiuſdem Eccleſiæ Presbiter ætate ſenex, virtutibus clarus, ſubrogatur. Arriani contra haudquaquam ſegnes, Lucium, quem iam tum à Georgij cæde cooptauerant, Euzoio deducente, Alexandrinis obtrudunt.

Socr. l. 4 c. 16 Soz. l. 6. c. 19 Paulin. ep. 10.

Petrus Præſidis mandato iuſſus excedere, Romam contendit. ſunt qui tradant carceri ab Euzoio mancipatum, fuga elapſum, conſcenſa naui, Romam properaſſe. vtcumque ſe res habeat, ſequutæ ſunt Alexandriæ tum ab Arrianis cædes, vincula, proſcriptiones, tum à Gentilibus ſacrarum Ædium contemptus, profanationes, incendia, quæque alia Nazianzenus deplorat, & Petrus extorris circulari ad Ortodoxos epiſtola, tamquam in ſcæna, exhibet miſeranda. neque intra Alexandriæ fines ſtetit tyrannica Lu-

cij

cij vexatio, ſed ad vniuerſam Ægyptum, ac Thebaidem pertinuit, & ad ipſa Monachorum ſepta peruaſit. peregrinationem apud eos per ea tempora inſtituerat Melania ex Romanis Matronis nobiliſſima, cuius Filius Romanæ Vrbis Præfecturam gerebat: cum Ea erat Ruffinus, qui rerum tum geſtarum Teſtis oculatus fuit. Is teſtatur in Monachos, qui trium millium numerum excedebant, ſiue vt Paulinus tradit, quinque millium, equitatum, peditatumque, veluti in Barbaros, à Lucio miſſum, à quo rebus omnibus ſpoliati, diſiecti, ac neceſſarijs alimentis interceptis, ferarum more vagari, victum quæritare coacti ſunt, quos tamen vtcumque coeuntes eadem Melania ſumptu maximo enutriuit. Porrò cum Auguſtalis Ægypti Præfectus Valentis iuſſu, Lucio adnitente, præcipuos Monachorum Patres, atque Epiſcopos centum ferè numero Diocæſaream apud Paleſtinam relegaſſet, Melania, opem Illis, ac miniſterium exhibitura, ſubſequuta eſt; Eos demum aſſequuta, mirum dictu, ne ab his, quorum cuſtodiæ crediti Patres erant, prohiberetur, ſeruili veſte ſub veſperam vitæ illis neceſſaria afferebat. verum his demum reſtitutis, ipſa Hieroſolymam perrexit, vbi condito à ſe Monaſterio clauſa cum Virginibus L. annos in eo quinque

Melania.

Proſcripti à Valente.

que ferè, ac viginti manſit.

Cæterum dum Valens rectam Fidem pro viribus deprimere, &, ſi fas, delere contendit, eam Deus lætius

Ruff. l. 2. c. 6. Socr. l. 4. c. 29 Soz. l. 6. c. 38 Theod l. 4. c. 2 efflorefcere, & latius propagari iubet. quippè Maurcia Sarracenorum Regina, Moiſe Sanctiſſimo Eremi, ex Hilarionis diſciplina, Alumno, ſuæ Gentis Epiſcopo expetito, Chriſtianam Religionem amplexa eſt ipſa, & recipi à ſubditis ſibi Populis curauit. *Saraceni Chriſtianã fidem recipiunt.*

Hoc eodem anno mortem obijſſe Hilarionem ipſum ex Eremi cultoribus celeberrimum, Author eſt D. Hieronymus, qui illius Vitam perſcripſit, teſtatus eam ante non tam hiſtoricè, quam encomiaſticè deſcriptã ab Epiphanio, cui cum ipſo Hilarione neceſſitudo arctior interceſſerat. *hic ſermone de Epiphanio exorto, multa de illius laudibus, rebuſque geſtis Author recenſet, quæ ex eo peti poſſunt.* *Hilarionis obitus.*

Saba quoque Gothus, iubente Athanarico, martyrio affectus eſt prid. Id. Aprilis, quo die eius memoria Eccleſiaſticis tabulis adſcripta eſt.

Quibus item Conſulibus de curanda Byzantij Bibliotheca, Valens ad Clearchum eius Vrbis Præfectum reſcripſit. *L. 2. de ſtud. lib. C. Th.* *Bibliotheca Byzantij.*

Chri. Ann. 373. Quartum Augg. Fratres Conſulatum inierant, cum Damaſus coacto Romæ Concilio, Apollinaris, aliorumque in Oriente hæreſes damnauit; *Concilium Romæ.*

Soz. l. 6. c. 25 Theod l. 5. c. 11.

Naz. ep. 1. ad Cle.

Baſil. ep. 1. in addit.

Amm. l. 28. & 29.

L. 1. de Sanct. Bapt. C. Th.

Baſilij Zelus

Firmi Tyrannis in Africa.

Theodoſius Theodoſij Imp. Pater.

Anabaptiſmus inhibetur.

liit; *res in eo geſtae quamuis Acta exciderint, ex Theodoreto, ac alijs ab Authore hic recenſentur; qui de Apollinaris quoque erroribus, ac editis ab eo libris multa addit.*

Hæc non ſatis viſa ſunt Baſilio ad Orientalis Eccleſiæ ſtatũ erigendum. itaque cum Damaſi auxilium ſæpius iam anteà imploraſſet, rurſus ad eum, ac reliquos Occidentales Epiſcopos ſcribit. Baſilij votum erat, vt Viri pietate, ac prudentia conſpicui Legati mitterentur, qui vexatos Orientales ad tolerantiam, ad certamen hortarentur, nutantes in Fide confirmarent, ſpem priſtinæ tranquillitatis facerent.

Per eadem tempora Firmus tyrannidem in Africa occupauerat; ad eum oppugnandum Valentinianus Theodoſium ſeniorem, Theodoſij poſtea Auguſti Patrem cum exercitu miſerat. Tyrannus vno, atque altero prælio victus, Epiſcopos aliquot cum obſidibus ad Romanum Ducem legaui, cum ſupplex ipſe acceſſit, ac veniam impetrauit. Africa igitur, confecto bello, pacata. Valentinianus, cum adhuc in Gallijs ageret, Donatiſtarum Anabaptiſmum inhibuit, dato ad Iulianum Proconſulem reſcripto. Cæterum Firmus, cum iterum ſumpſiſſet arma iterum à Theodoſio debellatus, melioris deſperatione fortunæ, laqueo collo iniecto vitæ exitum

quæ-

quæſiuit. Huius Frater fuit Gildo, qui collapſam Firmi tyrannidem erigens Romano turſum Imperio negocium faceſſit, Donatique parte in Catholicos ſuſcepta, maximo Africanæ Eccleſiæ detrimento fuit. At quid gra- *Theodoſius*
l. 7. c. 33. tiæ redditum Theodoſio fuerit, libet ex Oroſio referre. *Poſt*, inquit, *cum ſenior experientiſſima prouidentia totam cũ capite Mauritania Africam meliorem priſtinis legibus reddidiſſet, inſtimulante, & obrepente inuidia, iuſſus interfici, apud Carthaginem baptizari in remiſſionem peccatorum praeoptauit, & poſtquam ſacramentum Chriſti, quod quaſierat, aſſequutus eſt, poſt glorioſam ſaculi vitam, etiam de aternitate ſecurus percuſſori iugulum vltro prabuit*. hæc Oroſius. *plectitur.*
huiuſmodi infortunium tanto Duci
Sup. ad an. Chriſti 370. vndè acciderit Authores non tradunt, par eſt autem exiſtimare Valentis id contigiſſe inſidijs, ex ea, quam de Succeſſore, vt diximus, ex ſuſpicione, formidine alebat. fuiſſe tum quidem Theodoſium Filium, quamquam prima lanugine pubeſcentem, Ducem aduerſus Sarmatas, Romani Imperij
L. 29. fines inuadentes, conſtitutum Ammianus affirmat. porrò Ipſum quoque tum ad necem quæſitum, diuina prouidentia periculum anteuertiſſe, D. Ambroſius indicat ea Oratione, quam in eius funere dixit.

No-

Digitized by Google

Nouus annus ſera quamuis Auxentij morte, Ambroſij electione, non Mediolano tantum, ſed Italiæ vniuerſæ optatiſſimus ſubit, quo, Arriana deterſa labe, Eccleſiæ Occidentalis facies nitidior deinceps apparuit. At de Ambroſij admirabili electione paulò diligentius exquiramus. Is eam Prouinciam quinquennio iam, vt diximus, adminiſtrabat, cum, ſequuta Auxentij morte, Epiſcopis, qui conuenerant, diſſidentibus, Mediolanenſi verò Populo, ex factionum ſtudio ad ſeditionem ſpectante, Ambroſius, pro credito ſibi munere Eccleſiam, ſtipatus ſatellitio, ingreſſus eſt, Populi tumultum inhibiturus; audita tum Infantis vox eſt Ambroſium Epiſcopum inſonans, ex qua, diſſidentium ſtatim ſequuta concordia eſt, conſenſu miro Ambroſium inclamantium. Ille repentino euentu perculſus, vt primùm ſe colligit, Eccleſiam egreſſus, quò Populum à ſententia deterreret, ſæuum induens Iudicem, aſcenſo tribunali, vt Altaris miniſterio, & paſtoralis curæ indignus videretur, Reos adduci, palam torqueri, pœnis mulctari iuſſit; cum nihil proficeret, iam non ſæuum modò, ſed etiam impurum Hominem ſimulans, impudicas ad ſe Mulieres acciri, ac publicè adduci iuſſit. At hæc cum veluti in ſcęna fictè exhiberi Populus non ignoraret, proindèque arden-

Chri. Ann. 374.

Paulin. in vit. Theod l. 4. c. 5 Ruff. l. 2. c. 11 Socr. l. 4 c. 25 Soz. l. 6. c. 24

dentiori adhuc ſtudio Ambroſium poſtularet, conſilio Is deſtitutus, quod reliquum erat, nocte intempeſta Ticinum fugam arripuit inſcius, aut tum
Prou. 16. immemor *non eſſe hominis dirigere vias ſuas*. cum enim Ticinum ſe perueniſſe exiſtimauit, nocturno itinere circumductus, Mediolanum ſe reuerſum animaduertit. tum verò incredibili admiratione, ac veluti ſtupore affectus, victum ſe fatetur, faſces deponit, Populi, imò Dei ſe ſubijcit voluntati. Populus ſimulationem adhuc veritus, ne rurſum fugam arripiat, cuſtodiam adhibet, dum Principis aſſenſum præſtolatur, quod, vt alibi indicauimus, lege cautum eſſet, ne Decuriones, vel publicis addicti miniſterijs in Clerum adſciſcerentur. Valentinianus certior de his factus magnoperè lætatus dicitur, ſibique gratulatus tales à ſe conſtitutos magiſtratus, qui Epiſcopatu digni haberentur. Probus quoque ſuum de Ambroſio præſagium impletum non ſine gaudio admiratus eſt.

Verum Ambroſius, dum miſſi ad Principem nuncij cunctantur, rurſum ſecum ponderis, quod ſubire cogebatur, grauitatem reputans, ſuos fallens Cuſtodes, fuga ſibi iterum conſulit, in Leontij clariſſimi Viri ſuburbano deliteſcens. vbi demum Auguſti aſſenſus auditus eſt, ipſo prodente Leontio, Mediolanum perducitur, ſacroque initia-

initiatus Baptiſmo (nam Cathecumenus adhuc erat) poſt octo non amplius dies (nulla ſacrorum Canonum ratione habita, quibus non modò Cathecumenos, ſed ne Neophytos quidem Epiſcopos fieri cauebatur) Epiſcopus conſecratur.

Interfuiſſe Ambroſij ordinationi Valentinianum ex Gallia reducem, Theodoretus tradit. Paulinus autem addit, ab eo aurum omne, atque argentum Pauperibus, atque Eccleſiæ collatum. ipſa quoque prædia, ſeruato germanæ Sorori vſufructu, Eccleſiæ pari beneficientia donata. Baſilij porrò ad Ambroſium literæ ad ſequentem pertinent annum. *Theod l.4.c.6 Paulin. in Vita.*

Conciliũ Valentinũ in Gallia Celebratum hoc anno habetur Valentinum apud Galliam Concilium, cuius quatuor non amplius extant Canones, & perbreuis epiſtola de Ordinationibus legitimè faciendis.

Hoc ipſo anno à Suedrorum in Pamphilia Eccleſia, binæ eodem argumento datæ literæ ad Epiphanium extant, quæ ante ipſius reſponſum, quod commentarij vicem obtinet, atque Ancoratum appellatur, leguntur.

S. Martini cũ Valẽtiniano cõgreſſus. Interim Martinus Turonenſium Epiſcopus recens creatus, Valentinianum adit: Is, quod Epiſcopum, ea petiturum cognouiſſet, quæ præſtare Ipſe nollet, arceri iuſſit. Martinus Chri. Ann. 375. *Seuer. l.1.c.6*

tum

Venãt Fortu. l. 3. tum ad conſueta confugiens præſidia, ſex ipſos dies precibus, cibique, ac potus abſtinentia, Numen placare continenter inſtituit. ſeptimo demum die, Angeli monitu, ſuperbum iterùm Principem adit. patentibus ad eum foribus, nullo obſiſtente, accedit. Auguſtus Martinum conſpicatus, infrendens, & cur ſe inſcio, fuerit admiſſus, expoſtulans, nequaquam, vt par erat, aſſurgere conſtituerat; cum, mirum dictu, regium ſubſellium ignis corripuit. ſolio igitur excutitur, & ſancto Viro, inuitus tum quidem, aſſurgit; mox propiore veluti afflatus Numine, Martinum complexus, nec expectatis eius precibus, prius omnia præſtitit, quam rogaretur: colloquio deindè, ac conuiuio ſæpius adhibitus, poſtremo reiectis, quæ offerebantur, muneribus, abſceſſit.

Amm l. 30. Socr. l. 4. c. 26 *Valẽtiniani mors.* Poſt hæc Valentinianus in Quados exercitum ducens, dum maximè eorum Legatos audit, inque eos vehementius exardeſcit, vi ſanguinis erumpente extinguitur: ætatis anno LV. Principatus XII. *Gratianus Valẽtinianus II. Imperator.* Gratianus Filius ante ſeptennium Auguſtus appellatus cum Patruo Imperium proſequitur: haud ita multo poſt, Cereali Auunculo adnitente, Valentinianus Gratiani Frater tum quadrimus Auguſti, & ipſe, nomen, atque inſignia conſequitur. quod factum Gratianus licet incon- *Chri. Ann. 375. Senec. l. 1. c. 6*

T ſultus,

ſultus, pro ſua animi æquitate, ac lenitate, ratum habuit.

Valēs Monachos ad militiam adigit

Oroſ. l. 7. c. 33 Hier. i chron. L. 63. de Decur. C. Th. & C. Iuſt. L. 26.

Valentiniano ſublato, Valens plus aliquid ſibi licere deinceps ratus, ad priſtinam Catholicorum vexationem illud addere in animum induxit, vt Monachos, eo ocio, veluti Reip. minus proficuos, ad militiam adigeret, qua de re editam antea legem, Fratre ſuperſtite, vim habere neglexerat; iam verò miſſis in Ægypti, ac Syriæ ſolitudines militibus, cæleſtem in terris vitam agentes Viros innoxios, indè abſtrahi iuſſit, renuentes fuſtibus ad mortem cædi. quæ tum ſcelera à militibus patrata, quæ vis adhibita, quæ cædes editæ, facilius eſt, quam ſtylo proſequi, mente concipere. ſolatus eſt miſeros Baſilius datis ad eos literis, *quas Author hic recitat; qua etiam occaſione eiuſdem ad Ambroſium alteras addit*. manſiſſe autem mutuam inter Baſilium, atque Ambroſium literarum conſuetudinem, expetijſſeque Hunc Illius lucubrationes, atque impetraſſe, ex eo conſtat, quod inter Ambroſij opera nonnulla leguntur ab eo latinis tradita, quæ Græcis antea Baſilius edidiſſet. cuiuſmodi ſunt de Spiritu ſancto quod extat cōmentarium, & elegantiſſimæ in Exameron Orationes. ſed & illud Baſilij in Ambroſium pium officium interceſſit, dum S. Dionyſij Mediolanēſis Epiſcopi,

Baſilij ad Ambroſiū litera. Mutua inter vtrūque neceſſitudo.

ſcopi,

Digitized by Google

ſcopi, ac Martyris Corpus, qui pro Fide exul obierat in Cappadocia, procurante Aurelio Epiſcopo, è Cappadocia Mediolanum tranſlatum eſt.

Ambroſij electio ab omnibus probatur.

At non Baſilius tantum Ambroſio, totique Eccleſiæ gratulatus eius electionem, Canone quamuis reſiſtente, ratam habuit; ſed cum Occidentalibus Oriētales omnes catholicæ communionis Epiſcopi ſuo calculo comprobarunt. teſtatur hoc idem ipſe Ambroſius dum ait. *Ordinationem meam Occidentales Epiſcopi iudicio, Orientales etiam exemplo probarunt.* porrò quod de exemplo dicit, de Nectario intelligendum eſt, qui, & ipſe, Cathecumenus, & à Curia petitus Byzantij Epiſcopus conſtitutus eſt, vt ſuo mox loco dicturi ſumus. quod idem, maximo Eccleſiæ bono vt iam tradidimus, in Hilario vſu venerat. Verũ enimuerò huiuſmodi exemplo, ac licentia nonnullos poſteà fuiſſe abuſos, Siricius Romanus Pontifex queritur, docetque, quod ſemel, aut iterum (hoc eſt in Hilario, atque Ambroſio) temporum ratio, aut neceſſitas ſuaſit, nequaquam pro Lege habendum. *alia nonnulla de Ambroſij Vita Author hic addit quam à ſe Sixti V. Pontificis iuſſu conſcriptam, cumque ipſis Ambroſij operibus impreſſam teſtatur.*

Ep. ad Vercell. 82 — *Ad an. Christi 381.* — *Ep. ad Orth.*

Ambroſij Vita ab Authore cōſcripta.

Chri. Ann. 376. Cum Valente quintùm, Valentinianum Fratrem Conſulatum inire,

nouo appetente anno, Gratianus voluit. tùm Catholicæ Religionis ſtudio ab Hæreticis Conuentus agi, dato ad Heſperium Prætorio Præfectum Reſcripto vetuit. ad Epiſcopos quoque Treueris de Eccleſiaſticis Iudicijs reſcripſit. Quo tempore Hunni in Alanos irrumpentes, ab His repulſi, Gothos trans Iſtrum inuadunt, ac ſedibus peliunt. ex Horum Regibus Athanaricus in tutiora loca recipit ſeſe. Alaricus, ac Fritigernes per Legatos Valentem orant, vt in Thraciam cum ſua Gente migrare permittat, ſpondere ſe ſubditos futuros, ac Imperij fines à cęteris Barbaris tutaturos. hoc rogantibus permiſſo, adiunxere ſe His Nationes aliæ complures, quæ, Romanis licet inuitis, Iſtrum magno numero tranſiere. præ multitudine tum fame laborantes Thraciæ Oppida inuadere, prædas agere inſtituerunt. Lupicinus Romanus Dux perfidia, atque auaritia infamis, impar viribus, fuga ſibi Ipſe conſulens, Romanum exercitum, quem cunctando, intraque munitiones continendo, ſeruaſſet, Barbaris ad internecionem delendum obiecit. occiſorum inſtructi armis Barbari, quorum pars magna inermis erat, maiora deinceps audent, & Romanum culmen iam ſpe improba ſubigere ſe poſſe confidunt. ea clade excitatus Valens Antiochia

L. 4 de Hæret *L. 23. de Epiſc. & Cler. C. Th.* *Amm l. 31.*

Lupicinus Romanus Dux.

Con-

Conſtantinopolim proficiſcitur. Subit cogitatio, quam æqua diuini iudicij lance, impius Imperator huiuſmodi ſubire diſcrimina compellatur. ecce tibi qui haud ita pridem Monachos ad militiam intentata morte impellit, hoſtes, per quos pereat, incautus acceſſit; vt appareat nihil aliud eſſe Sanctis Viris negocium faceſſere, quam in ſe, ac Remp. hoſtes armare.

Chri. Ann. 377. *Socr. l. 4. c. 28 Oroſ. l. 7. c. 33*

Tum Valens belli motibus territus, ſera quamuis pœnitentia, proſcriptos Epiſcopos permultos, cæteroſque, qui eius iuſſu exulabant, reſtituit. Igitur Populus Alexandrinus, recepto Petro, Lucium expellit. quamquam Petrus iniuſſu Principis, Damaſi tantum literis, atque authoritate fretus, Sedem Epiſcopalem repetijt.

Valēs alter Pharao.

En tibi, Lector, nouum Pharaonem, non niſi potenti manu Dei cogente, Dei Populum dimittentem; quod ſi aquam ille vltricem ſenſit, Hic ignem impietatis vindicem expertus eſt, ſed de eius nece mox dicendum.

Gratianus interim periclitāti Orientali Imperio ſuppetias laturus, Ricimerem ſtrenuum Ducem in Thraciam validis cum copijs mittit, qui Valentis Ducibus iunctus, cladem maximam Barbaris intulit, viciſſimque à Barbaris recepit, donec aduentante Autumno ob nouos in Gallia motus, in Occidentem à Gratiano reuocatur.

Anabaptiſmus iterũ inhibitus.

Rebaptizantes Donatiſtas edicto haud ita pridem Valentinianus inhibuerat. dicto audientes cum non eſſent, nouo ad Flauianum Vicarium Reſcripto hoc anno Gratianum eos compeſcere oportuit, quo etiam Catholicorum, quas inuaſerant, Eccleſiæ vindicatæ ſunt. eodem edicto Manichæorum quoque conuentus vetiti, quos tum frequentaſſe Auguſtinum etiam num adoleſcentem, eorum iam quadriennio Auditorem ex eiuſdem ſcriptis conſtat. qui & illud teſtatur piam Matrem de ipſius ſalute ſollicitam multa egiſſe quò Filium Manichæorum erroribus irretitum exſolueret.

Supra ad an. Chriſti 373. L 2. ne ſanct. bapt. reit. C. Th.

Ambroſij libri de Virginitate & de officijs.

Hic ipſe etiam annus eſt, quo S. Ambroſius, ipſo die natali S. Agnetis, exorſus de Virginitate ſermonem protulit illum ad tertium vſque librum, cum vix biennio in Epiſcopatu egiſſet. ad Cleri quoque morum inſtitutionem haud ita multo poſt egregios de Officijs commentarios ſcripſit. in eo quoque multus fuit, vt prauas conſuetudines aboleret, eam in primis, qua Fideles complures, vt non ſine admiratione, hactenus ex Annalium ſerie licuit cognoſcere, vſque ad prouectiorem ætatem Baptiſmum differrent. Igitur quod ſe feciſſe impensè doluit, ab alijs ne in poſterum fieret etiam, atque etiam hortatus eſt. quod ipſum

ipſum in Oriente præſtitit Baſilius, atque Gregorij ambo Nazianzenus, ac Nyſſenus, vt ipſorum de Baptiſmo editæ Orationes teſtantur.

L. 24. de Epiſc. & Cler. C.Th. Hoc item anno pro Clericorum immunitate Gratianus reſcripſit.

Quibus pariter Coſs. miro Auguſtorum ſtudio, Symmacho Ethnico homini, maximæ tamen authoritatis Senatori, non Romæ tantum, ſed etiam Conſtantinopoli, inſignis vtrobique Statua collocata eſt; quo in tantam væcordiam elatus eſt, vt compeſcendus à Damaſo, atque Ambroſio fuerit, à Theodoſio verò etiam mulctandus, vt poſtea opportunius dicendum erit. *Symmacho dupl. ſtatua erecta.*

Chri. Ann. 378. *Naz. Orat. de Laud. Baſil. Nyſſ. ep. ad Olimp* Nouo appetente anno ipſis Ianuarij Kal. Magnus Baſilius moritur, cum nonum in Epiſcopatu annum ageret. funebri Eum laudatione exornarunt celeberrimi Patres Gregorius Nazianzenus. cognomento Theologus Gregorius Nyſſenus Ipſius Baſilij Frater, ac S. Ephræm, qui vno ſuperſtes menſe, Kalendis Februarij Baſilium ſequutus eſt, quod in ipſa laudatione precatus ex eo fuerat. illud de multis Sancti Viri laudibus prætermittendum non eſt. cum aliquando Epiſcopum Illum eligere cuperent, & renuentem, per vim, vbi comitia habenda erant, adduxiſſent, Is periculum, quod exiſtimabat, non alia ratione euadere ſe *D. Baſilij mors.* *S. Ephrem mors.* *Soz. l. 3. c. 15*

T 3 poſſe

Paulinus s. Ephremdi ſcipulus degener. poſſe ratus, amentiam ſimulauit, in ea tamdiu perſeuerans, quòad alius electus eſt. cuius exemplum vtinam ſequutus eſſet Paulinus inter Sancti Viri Diſcipulos ſacrarum literarum, ac declamandi peritia clarus. Hic ingenio inquies, atque indomitus, quantumuis à Magiſtro poſtremis præſertim verbis monitus, ne ingenio nimis fidens ſublimia ſectaretur; præſidendi, docendique libidine, multa ſuoptè commentus inſtituto, à recto Fidei tramite aberrauit.

Gratianus Ambroſiũ de fide conſulit. At Gratianus religioſiſſimus Imperator etiam tum Adoleſcens aduerſus Gothos exercitum paraturus, libellum de Fide ab Ambroſio expetijt; Ambroſius eius pietate laudata, ita morem geſſit, vt tres, qui extant, conſcriptos à ſe eo argumento libros ad eum tranſmiſerit, in quibus haud dubiam Ei à Deo Victoriam pollicitus eſt; & neutrum ſanè fruſtratum conſtat; commiſſo etenim apud Argentariam prælio, cæſa ſunt hoſtium quadraginta amplius millia, reliquis in deditionem receptis. *Amm l. 31. Theod l. 4. c. 29. Socr. l. 4. c. 30 Soz. l. 6. c. 39*

Valẽs Conſtãtinopoli probris inceſſitur. Per idem tempus Valens Conſtantinopoli cum eſſet, quod lentior in expeditione videretur, Barbaris ad Vrbis ferè mœnia excurrentibus, Populi probra, ac contumelias, & tantum non apertam ſeditionem expertus eſt. Vrbe cum egrederetur, ferunt

Iſa-

Digitized by Google

Iſacium Monachum liberrimè mortem illi, atque exercitus amiſſionem prædixiſſe, ni ſacros Ipſe Antiſtites qui reliqui erant ſuis antea Eccleſijs reſtitueret. Porrò Melantiada Cæſarianam Villam cum perueniſſet, de Victoria à Gratiano parta, deque ipſius Gratiani aduentu cum victore exercitu certior factus, per ſummam amentiam expectare Eum neglexit. Legationem quoque Fritigernis Chriſtiani Gothorũ Regis pacem honeſtis conditionibus petentis, pari temeritate contempſit. Deo itaque in apertum Eum exitium impellente, manus conſerit, cum exercitu profligato fugam arripit vulneratus; delatuſque in agreſtem caſam, igne ab hoſtibus ſuppoſito, incenditur. contigit ea clades quinto Idus Auguſti, eiuſdem Valentis L. ætatis anno, Imperij XV. tradit Nicephorus, illum ipſum Iſacium Monachum Conſtantinopoli agentem, ea ipſa hora, qua Tyrannus malè perijt, diuino afflatum ſpiritu, palam dixiſſe, nunc Valens igne torretur, ingratum odorem nares ſentiunt.

Valentis temeritas.

Valẽtis mors.

Nicephor. l. 11. c. 50.

Valentis interitu ſtatim vulgato, Catholici Epiſcopi Gratiani Sãctione Eccleſiam quiſque ſuam recipiunt. Hi proſtratæ rei Orientalis ſtatũ reſtituere cum maximè optarent, Antiochiæ conſpiratione vnanimi conuenere. te-

Concilium

Antiochenũ ſtatur id in primis Nyſſenus qui interfuiſſe ſe ſcribit. hìc primò inueteratum Schiſma tollèndum fuit, quo ea Eccleſia ab vſque Iuliani temporibus laborabat, Meletio, ac Paulino Catholicis Epiſcopis, præter Euzoium Arrianum eam adminiſtrantibus . Arrianorum nulla iam ratio, eius ſectæ Patrono extincto, habebatur. inter Catholicos res ita tranſacta eſt, vt, qui alteri ſuperſtes eſſet, ſolus præſideret, nullo in demortui locum ſubrogando: ad quod præſtandum ſex præcipuos eius Eccleſiæ Presbyteros , qui ei gradui propiores viderentur, iureiurãdo adegerunt. ad hæc recta Fidei regula eſt recognita; tum Legationes ad Eccleſias inuiſendas decretæ: electi ad hoc opus præſtantiſſimi tum Viri Gregorius Nazianzenus, Gregorius Nyſſenus, Meletius Antiochenus, atque Euſebius Samoſatenus: quorum poſtremus cum Dolicam Oppidum , acceſſiſſet, tegula ab Arriana Muliere è ſuperiore loco deiecta, extinctus eſt; moriturus autem omnes, qui aderant enixe rogatos iure iurando adegit, ne de Muliere ſupplicium ſumerẽt. Conſtat porrò Nyſſenum in Arabiam, Nazianzenum Conſtantinopolim miſſum. quæ Vrbs, Arrianis cum eſſet refertiſſima, maximum Ei negocium exhibuit, eò vſque, vt lapidibus quoque impius Eum Populus impetierit.

Nyſſ. ad Olymp. Socr. l. 5. c. 5. Soz. l. 7. c. 3. Theod l. 5. c. 3

Nyſſ. de Peregr. Hieroſol.

Epiſcopi cædes à Muliere Arriana.

Naz. Orat. ad Arrian. & in Vita ſua.

Per

Hier. ep. 60. 61. 77. 125. Per idem tempus Hieronymus Hieroſolymis morabatur, quò, relicta Syriæ ſolitudine, conceſſerat, non tàm, vt hebraicam ibidem linguam, quod præſtitit, addiſceret, quam vt calũnias eorum vitaret qui Eum, quemadmodum, & Paulinum Antiochenum, Sabellianum appellabant, & non alia vtrumque ex cauſa, ipſi Catholici, qui à Meletio ſtabant, tanquam hæreticum auerſabantur, niſi quia cum Damaſo, alijſque Occidentalibus ſatius ducerent ſacroſanctam Triadem *Perſonis* diſtinguere, quam, græco vocabulo, *Hypoſtaſibus*, quo nomine, non tam ſubſiſtentia quam ſubſtantia ſignificari videbatur. Cæterum Hieronymus à Paulino Presbyter conſecratus, à Ioanne Hieroſolymæ Epiſcopo adduci nulla vi potuit, vt illi Eccleſiæ adſcriberetur. ex quo argumentum deſumi poteſt, neque Damasũ id ab eo impetraſſe; proindè hallucinari eos, qui Hieronymum Presbyterum Cardinalem à Damaſo creatum affirmant. poſt hæc Byzantium cõceſſit Nazianzenum auditurus, dein' Romam ad Damaſum, rurſum Hieroſolymam, vt ſuo quæque tempore referemus. *Hieronymus ſolitudinem relinquit.* *Hieronymus ã Cardinalis.*

Chri. Ann. 379. *Socr. l. 5. c. 2.* Syrmij cum eſſet Gratianus, Comitijs ibi habitis, cum Olibrio Conſulem dixit Auſonium Gallum Præceptorem ſuum, cuius egregia extat gratiarum actio coram ipſo Auguſto, *Auſonius Gallus Cõſul.*

Theodoſius à Gratiano Collega aſſumitur.

& ampliſſimo Senatu ab Eo habita: mox Theodoſium fortiſſimum Ducem Collegam aſſumit, Orientis Auguſtum pro Valente appellatum, ſummo Romani Imperij, ac Chriſtianæ Reipub. bono: quo, omnium cum admiratione, Vaticinium illud impletum eſt, de Valentis Succeſſore ſupra à nobis relatum. Hiſpanum Eum fuiſſe, ac Traiani non conciuem modò, ſed etiam Gentilem omnes tradunt, præter Zoſimum, qui Caucæ apud Galleciam natum ſcribit. laudatur maximè ea ex electione Gratianus, qua non tam ſui, quam Reip. rationem habuerit, particus, & antea cum Fratre Orbis Imperium.

Aur. Vict. in Theod. *Sup. ad an. Chriſti 373.* *Zoſim l. 4.*

Gratiani, & Theodoſij victoria.

His Syrmij peractis, Gratianus in Galliam reuertitur, Prouinciā ab Alemannis, qui eam iterum infeſtam habebant, tutaturus. Theodoſius in Thraciam proficiſcitur, haud ita multò poſt inſigni ab vtroque parta victoria, Romanum Imperium in priſtinam dignitatem reſtitutum eſt.

Zoſim l. 4.

Gratiani pietas.

Conſtat hoc tempore Gratianum humaniſſimas ad Ambroſium literas dediſſe, quibus Eum, poſt libros quos diximus, de Fide, de conſcribendo, ad ſeque mittendo alio de Spiritu ſancto Commentario ſumma cum pietate, ac Religione obſecrat. quod quidem Ambroſium non niſi biennio elapſo præſtitiſſe conſtat.

Apud Ambr Ep. 25

Ad

Hier. ad Pã-mach. Ad hunc annum ſpectat Hieronymi Conſtantinopolim ad Gregorium acceſſus, vt ſacras ex eo literas addiſceret; quo item anno Gregorius idem ad *Naz. i* ampliſſimæ Vrbis Epiſcopatum vocatus, *Max. & de vita ſua.* Maximi tamen Cynici Philoſophi factione inferior tum fuit; mox viciſſim Maximus Populi tumultu excitato, Vrbe pulſus, Theodoſium adijt, quod ſequenti anno contigit. *Hieronymus Gregorium Magiſtrum adit.*

Chri. Ann. 380. Octuageſimo ſæculi anno, inchoati Imperij ſecundo, Theodoſius ab Acolio Theſſalonicæ Epiſcopo baptizatur, *Socr. l. 5. c. 6.* qua in Vrbe, poſt victoriam, antequam Conſtantinopolim accederet, morbo correptus, ſubſiſtere coactus fuerat. tum vero auream illam Sanctionem edidit, qua, Collegarum *L. 2. de fid. Cath. C. Th.* etiam authoritate, Arrianorũ Hæreſim iugulauit, veſanos illos dementeſque appellans. catholicam Fidem, ſinceramque de ſacroſancta Trinitate doctrinam à Petro Apoſtolo traditam, per Succeſſores ad Damaſum vſque, propagatam cuſtodiri iuſſit. quæ lex Theſſalonicæ lata legitur tertio Kal. Martias. ſequenti verò menſe nouo ad *L. 4. de quaeſt. C. Th.* Albucianum reſcripto, toto Quadrageſimalis ieiunij tempore, criminalium quæſtionum cognitionem ceſſare iuſſit. *Theodoſij ſanctio de fide.*

Naz. i carm. de vi- Antequam Theſſalonica diſcederet, Maximus Epiſcopatu, quem inuaſerat, pulſus, ſuam, ac publicam,

ex

ex populi ſeditione, iniuriam expoſtulans, ad eum venit, à quo tamen reiectus, Alexandriam cum veniſſet, haud ita multò poſt in Apollinaris Hæreſim lapſus eſt.

ta ſua & in Maximum. Theod l.5.c.8

Porrò lege quam diximus, Conſtantinopoli promulgata, perculſi Arriani, non propterea animos, atque audaciam poſuere. Demophilus ſanè, qui poſt Eudoxium Epiſcopus Arrianis præerat, iuſſus à Principe Eccleſiam Gregorio cedere, Vrbe exceſſit; furentis tamen Populi pertinacia factum eſt, vt Is non niſi poſt Auguſti aduentum Ipſoque deducente, ea potiretur. neque hoc pius Imperator ſatis duxit, ſed, quò Gregorij electio firmior eſſet, ac ſanctior, vocati ſunt Conſtantinopolim Epiſcopi Orientis, qui non niſi ſequēti anno conuenere.

Ad hunc annum ſpectat Petri Alexandrini Epiſcopi obitus, cui Timotheus eiuſdem Frater ſublegitur. quo tempore Syrmij quoque Antiſtite apud Illiricum vita functo, Ambroſius illuc profectus eſt, vt Catholicum Vrbi Epiſcopum daret, quod ægrè demùm perfecit, Iuſtina Auguſta Valentiniani Senioris olim Coniuge, Arriana fœmina, ſuis magnoperè patrocinante.

Vrſicini ſchiſma re

Vrſicini ſchiſma ſublatum videri potuit, Ipſo apud Coloniam Agrippinam relegato alijſque aliò, ex Illius

Chri. Ann. 381.

Aſſe-

Aſſeclis, amandatis; cum tamen, non *uiuiſcit.* ſine Eccleſiæ detrimento, Præſidum negligentia, ab His, qui Vrſicino ſtudebant, adhuc illiciti haberentur Conuentus, opus fuit Occidentalis Imperij Auguſtis nouo Reſcripto, prauorum Hominum audaciam compeſcere, ſimul ipſorum Iudicum, ac Præſidum ſegnitiem perſtringere.

5. de ... eret Th. Eodem ferè tempore Theodoſius, Collegarum etiam nomine noua edita Sanctione, Hæreticos omnes, de Sacroſancta Trinitate, aliena à Catholica Eccleſia ſentientes damnauit, ab Iiſque Conuentus quoſcumque agitari vetuit.

Marcellin. Chrõ. Amm l. 27. Zoſim l. 4. Huius item anni initio Athanaricus *Athanarici mors.* Gothorum Rex, quo cum Theodoſius fœdus pepigerat, Conſtantinopolim venit honorificè exceptus; cum verò menſe nondum elapſo deceſſiſſet, regia pompa Theodoſij iuſſu, mirantibus etiam Barbaris, qui Regem ſequuti fuerant, elatus eſt; quod ſanè *Perſæ Theodoſiũ colũt.* ad Gentem demerendam valuit pluri- *Oroſ. l. 7. c. 34* mum. Perſæ quoque Theodoſij virtutum fama toto iam terrarum Orbe vulgata, Legatos ad Eum cum muneribus pacem orantes miſerunt.

Socr. l. 5. c. 8. Indicta ſuperiore anno Synodus, *Synod. Cõſtãtinopoli.* menſe Maio Conſtantinopoli celebrata eſt. interfuere Epiſcopi CL. cogendi cauſam præcipuam fuiſſe diximus, vt Gregorium, cui Regiæ Vrbis

Chri. Ann. 381.

Epi-

Epiſcopatus fuerat iam anteà delatus, celebriori pompa conſecrarent. ad hæc cum religioſiſſimus Imperator ardentius optaret Macedonianos ad Catholicam de Fide ſententiam pertrahere, poſt aſſertam Gregorio Sedem, illud in primis dogma in diſquiſitionem vocatum; ſtabilitumque eſt Fidei Symbolum, quod poſteà Occidentalis Eccleſia inter Miſſarũ ſolemnia decantari iuſſit, additis nempè ad Nicænum, quæ de Spiritu ſancto Macedonia hæreſis addenda ſuaſerat.

Cæterum quòd Alexandrinus Epiſcopus Maximum Cynicum ad ſe confugientem Conſtantinopolitanum Epiſcopum conſecrare auſus fuiſſet, in hac Synodo cautum, quod & anteà Nicæni Patres ſtatuerant, ne Alexandrinus extrà Ægyptum, alijue extra ſuæ Metropolis fines epiſcopalia munia exercerent. Hanc porrò Synodum Damaſi authoritate indictam, ab Eoque confirmatam Oecumenicam fuiſſe conſtat. tradunt nonnulli in ea illud quoque decretum, vt Conſtantinopolitanus Epiſcopus poſt Romanum cæteris omnibus antecederet. *verùm addititium huiuſmodi Canonem fuiſſe, aut certè à Damaſo nequaquam ſuo calculo firmatum, pluribus Author demonſtrat.* *Socr. l. 5. c. 2. Soz. l. 7. c. 8.*

Meletij obitus. Antequam Conſtantinopoli Patres decederet, Meletius Antiochenus ibidem *Niſſ. in fun. Melet.*

dem vitæ diem clauſit extremũ, pompaque maxima elatus, Antiochiam poſteà tranſlatus eſt. tranſactum antea fuerat, quod alibi meminimus, ne Succeſſor Ei daretur ſuperſtite Paulino. idemque hoc ipſo tempore Gregorius, alijque pacis amatores ſuadebant; ſed Flauiani Antiocheni Presbyteri ambitione, Orientalium ſuperbia, atque inuidia factum, vt Paulini, cui, ab Occidentalibus inſtituto, Occidentales tantum, atque Ægyptij ſtudebant, ratio nulla haberetur, quemadmodum, nec iurisiurandi initæ anteà pactioni interpoſiti. igitur Flauianum Meletio ſubrogant, Cuius electio à Synodo quoque Conſtantinopoli nondum peracta, quantumuis reclamante Gregorio, communi calculo approbata eſt. itaque Gregorius rei indignitate motus Concilio exceſſit. his vix dum peractis Byzantium acceſſit Timotheus cum alijs compluribus Ægypti Epiſcopis, cui etiam Macedones acceſſere. Hi omnes Paulini patrocinium cum ſuſcepiſſent (qua in re idem cum Gregorio ſentiebant) Flauiano vt Epiſcopatum abrogarent, Gregorij quoque electionem Ipſis abſentibus, atque inconſultis peractam oppugnare inſtituerunt, quo ipſo orientalibus, quos oderant, conſentiebant; Hi namque Gregorij electionis pertæſi, quod ſuũ

Flauianus

Fla-

Flauiano ſuffragium negaſſet, & ſeceſſionem, quam diximus feciſſet, non inuiti eius abdicationi ſubſcribebant. has inter veluti Symplegades deprehenſus Gregorius; vt ne Ipſe diſcordiarum cauſa videri poſſet, quaſi alter Ionas, pro communi ſalute ſe deuouens, Epiſcopatu æquo animo ceſſit. Gregorij modeſtiam, atque animum rebus humanis celſiorem exoſculatus Theodoſius, Ipſo adnitente, paciſque ſtudio ægrè tandem Gregorij abdicationem ratã habuit. Rem indignam nonnulli etiam ex Epiſcopis ſenioribus, qui Gregorio ætate, ac moribus accedebant, deteſtati receſſerunt. tum qui Byzantij perſtiterant rem planè admirandam perfecerunt. Gregorio namque Theologo præſtantiſſimo, Monacho religioſiſſimo, rei denique Eccleſiaſticæ peritiſſimo, Nectarium Tarſenſem Virum ſanè nobilem, verùm è Curia petitum, ac planè profanum, & non tantum rerum ſacrarum, ſed profanæ quoque literaturæ imperitum, vno verbo nondum Chriſtianum, nam Cathecumenus adhuc erat ſubrogarunt.

Nazianzenus Epiſcopatu cedit.

Nectarius ſubrogatur.

Naz. i carm. de vita ſua & Orat. 3. de pace.

Soz. l. 7. c. 8. et ſeqq

Porrò Theodoſius totus cum eſſet in catholica Fide propaganda, plures hoc anno eo argumento leges tulit.

Per idem tempus, Gratiano annuente, celebratum eſt Aquileienſe Concilium. conuenere autem Epiſcopi duo

Theodoſij leges ſalutares.

Concilium

L. 3. de fid. Cath.

L. 7. et 8. de Hære.

L. 1. de Apoſt. C. Th.

duo tantum, ac triginta, Epiſcoporum Legati quinque. *horum nonnulli digno hic ab Authore elogio honeſtantur. Synodi acta (quod extent) ſummatim tantum recenſentur, quibus, & Synodalis ad Auguſtos epiſtola ſubnectitur.* *Aquileieſe.*

Theod l. 5. c. 9 Soz. l. 7. c. 11 Hier. ep 16. & 27. Interim Damaſus certior de his factus, quæ Conſtātinopoli geſta erant, generalis Romæ Concilij celebrandi conſilium init, &, ne Orientales accedere detrectarent, Theodoſij auxilium implorat; qui haud grauatè Damaſo, quem enixè colebat morem geſſit, datis ad eos literis, quibus, vt Romam accederent, ſignificabat. ſed non ante ſequentem annum, accerſiti Epiſcopi conuenere.

Seuer. l. 2. Nunc ſeruata temporum ratione, de exorta in Hiſpania Priſcilliani Hæreſi dicendum videtur. hæc à Gnoſticis in Ægypto ortum duxit: Marcus eam quidam Memphi natus, ea Prouincia extorris factus, in Galliam primùm, tum in Hiſpaniam inuexit, vbi Mulierculis quibuſdam veneno propinato, Priſcillianum quoque opibus, atque ingenio pollentem infecit; tum vulgari veluti lue, Epiſcopi quidam tacti ſunt. Hos Cæſarauguſtæ coacta Synodus abſentes damnauit. ex Synodi actis, *quorum, quæ extant fragmenta hic Author recitat, hæreſis ipſius dogmata licet cognoſcere.* *Priſcilliani hæreſis*

At

At priſcillianus, cum Inſtantio, & Saluiano eadem pice inquinatis, cumque fœminarum grege Romam profectus eſt. verum à Damaſo, ne in conſpectum quidem admiſſus, Mediolanum petit, vbi haud ſecius ab Ambroſio reiectus, Gratianum adijt; ab eo (Macedoniano officiorum Magiſtro nefariè patrocinante) Reſcriptum extorſit, quo Hiſpaniam repetere permiſſu potuit; ad quam reuerſus, cum iam impunè poſſet debacchari, Prouinciam vniuerſam pudendis ſceleribus contaminauit. *Hier. adu. Pelag. Aug. de error. Priſcill. Leo. ep. 93.*

Concilij Romæ, & Conſtantinopoli. Coactis iam Romæ Patribus Concilium, à Damaſo indictum, celebratum eſt. cum Epiſcopis Hieronymus quoque, haud dubiè accitu Damaſi, adfuit. ex Orientalibus præter Paulinum, ac Epiphanium, plerique omnes Conſtantinopolim accedentes Theodoſio perſuadent, è re chriſtiana non eſſe, vt Ipſi vacuas Eccleſias tamdiu relinquant, Hæreticis expulſis pro foribus quodammodo excubantibus; ſatius proindè eſſe ſi Ipſi, quò iam conuenerant, Concilium celebrent, & ad Damaſum Legatos mittant. acquieſcẽte eorum dictis Auguſto, Gregorium ſibi vocandum ſtatuunt, vt eius authoritate, quem haud ægrè in ſuam Ipſorum ſententiam ſe perducturos ſperarent, firmiora eſſent, & Damaſo facilius probarentur, quæ Ipſi decre- Chri. Ann. 382. *Hier. ep. 27. & 61. & in Zac. c. 12. Theod. l. 5. c. 9*

decreuiſſent. at Gregorius, vrgentibus quamuis Auguſti nomine Præfectis, corporis valetudinem cauſatus, adeſſe renuit. Epiſcopi tum Legatos Romam deſtinant cum literis, quæ à Theodoreto recitantur. in his, quæ ſuperiore anno geſta fuerant, referuntur, nulla de Gregorio, nulla de Canone, quo primatus Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ poſt Romanam tribuitur, mentione facta, vt appareat, aut Canonem poſteà ſuppoſitum, aut clandeſtinis ſuffragijs concinnatum. Romani porrò Concilij Acta cum non extent, certi aliquid de eo affirmare vix poſſumus. illud pro comperto habetur Paulino Antiochenam Eccleſiam firmatam, ita vt, eo poſtea vita functo, Romanæ Sedis authoritate, Flauiano ſuperſtite, Euagrius ſucceſſor ſit datus. illud quoque ex Damaſi Actis exploratum eſt, Romano Concilio (hoc ne an priori incertum) decretum fuiſſe, vt Decimæ, ac primitiæ à Fidelibus præſtarentur, qui detrectarent, Anathemate ferirentur: eadem quoque plectendos ſententia, qui fœnori operam darent, quique maleficijs, augurijs, ac ſortilegijs vacarent, Fœminæ in primis, quæ à Dæmone illuſæ circumagi noctu ſe putant, & profanis ludis, ac commeſſationibus intereſſe. cautum & de Miſſis, Feſtis, alijſque diebus cer- *Decimæ, ac Primitiæ.*

tis

tis horis celebrandis, canendiſue : tum illud, vt in fine Pſalmi cuiuſque adderetur GLORIA PATRI, &c.

Hieronymi, atque Chryſoſtomi res geſta. *Poſt hæc Author Hieronymi res geſtas toto, quo Romæ fuit, triennio, editoſque eo tempore commentarios perſequitur. tum ad Chryſoſtomum accedit, cuius dicendi vim maximam ex editis ab Eo lucubrationibus demonſtrat.*

Delubra ad Populi negocia. Inter editas hoc anno ab Augg. Sanctiones, ea legitur, qua Ethnicorum Delubra, in quæ Populus negociorum cauſa confluere conſueuerat, ad eadem negocia peragenda, non tamen ad Sacra obeunda, aperiri permiſſum eſt. *L. 8. de Pagã. C. Th.*

Manichæorũ Cõuentus inhibiti. Alia quoque in Manichæos lata lex eſt, quorum clandeſtini Conuentus ita inhibiti, vt in eos diligentius inquiri ad cuiuſuis delationem per Iudices, iubeatur. *L. 9. de Hære.*

Validi mendicare vetiti. Illud etiam ſapienter edictum, ne, qui validi eſſent corpore, ac viribus, per ſegnitiem mendicarent.

Maximus Imp. acclamatur Funeſtus Gratiano annus accedit, quo Maximus Eius apud Britanniam Dux, ſiue Is Britannus genere, ſiue, vt alij tradunt, Hiſpanus, ab exercitu imperator acclamatus, copias in Galliam tranſmiſit, Treueri Imperij Sede collata. Hic infenſas Gratiano Legiones nactus ita ſibi conciliauit, vt Illum ad ſummam rerum omnium de- Chri. Ann. 383. *Aur. Vict. ĩ Grat. Zoſim. l. 4. Socr. l. 5. c. 11*

ſpe-

ſperationem adigeret. conſilij itaque inops Gratianus Hunnos, atque Ala-
nos in Maximum vocat, quorum pars Galliam terreſtribus copijs, maritimis alia Britanniam inuaderet: Maximus in-
terim deuictos Armoricos ſedibus ex-
pulit, ac ſuorum illuc militum Britan-
norum Colonias deduxit. tum miſſa ad Cornubiæ Regem Legatione, ex eo Virgines ad illorum expetijt con-
nubia: nihil viſum eſt nouo Auguſto denegandum, igitur pro colonorum numero, vndecim Virginum millia Londini coacta, nauigijs impoſita in Armoricos ſoluunt: Harum Princeps, ac veluti Dux Vrſula fuit, quæ Dionoti Regis Filia Cŏnano fuerat deſpon-
ſa; Is Britannorum, qui ſub Maximo merebant Dux erat. at Virgines vi tempeſtatis in germanicum litus dela-
tæ, obuios habuere Melgam Picto-
rum, ac Gaunum Hunnorum Duces, qui pro Gratiano aduerſus Maximum mare infeſtum habebant. igitur libi-
dine, atque ſæuitia, inceſi Hoſtium fœminas adorti, obſiſtentes acrius, & mortem ſubire potius, quam virginei pudoris diſpendium ferre, Vrſula in primis ſuadente pugnaciſſimè para-
tas, Barbari aliò properantes, blandi-
tijs Virgines demulcere ſe poſſe ſpe omni abiecta, furore perciti, hoſtili-
ter ad vnam cædunt.

Vrſulæ & ſociarũ Hiſtoria.

At Gratianus veluti fax properè ex-

tin-

Gratianus

mum Pontificatũ depoſuit. tinguenda, illuſtrius ſplenduit moriturus. abdicato etenim ſummo Pontificatu, quem, more maiorum, aſſumptum, nomine tenus, & ſine chriſtianæ pietatis diſpendio geſſerat; de rebus ad Gentilitiam ſuperſtitionem pertinentibus ſtatuendi poteſtatem in Vrbis Præfectum tranſtulit: Vrbanam tum Præfecturã Gracco tribuit Chriſtianæ Religionis ſtudioſiſſimo, qui in deijciendis Idolis egregiam operam nauauit: Sacrorum quoque ſumptus, ac Myſtarum ſtipendia lege ſuſtulit; quò Gentilium in Vrbe res mirum in modum collapſæ ſunt. *Zoſim l. 4. Symm l. 5. ep 11. Hier. ep. 7. Prud. adu. Sym. l. 1.*

Cæterum, Maximi potentia ad ſummum aucta, Gratianus proditum ſe iam à ſuis ſentiens, fugam per Alpes in Pannoniã meditans, trecentis non amplius equitibus aſſumptis, Lugdunum peruenit; hìc ponte Rhodanum tranſmiſſurus, ab Andragatio Maximi Duce interceptus, occiditur VIII. kal. Septembris Principatus anno XVI. ætatis fere XXX. *optimi Principis laudes, ex Ambroſio, ac alijs, hìc apud Authorem habes*. Tyrannus tum Legatos ad Theodoſium mittit, rogatque Collegam ſe admittere æquo animo patiatur. Is temporis rationem ducens, ſpe hominem diutius lactauit. *Gratiani cædes.* *Ruff. l. 2. c. 1[?] Auſ. in Paneg. Ambr. ep. 27.*

Porrò Valentinianus Adoleſcentulus, Maximi potentia territus, Ambroſium ad Eum legauit, qui pacem hone- *Ambroſius Valen-* *Ambr. in fun. Valẽt.*

honeſtis cōditionibus componeret, ac Tyrannum ab Italię inuaſione arceret; quæ tum quidem Ambroſius, non ſine omnium admiratione, impetrauit.

tiniani legatus.

Gratiano adhuc ſuperſtite Theodoſius Arcadium Filium natu maiorem (nam Honorius ſequenti anno natus eſt) Auguſtum dixit, tum ad Gratianum ſcribit enixè rogans, vti nouo Auguſto inſignem pietate, ac doctrina Virum Præceptorem quærat: Is ad Damaſum ea de re perſcribit, qui Arſenium Romanæ Eccleſiæ Diaconum ad id muneris delectum, Conſtantinopolim mittit. ferunt Theodoſium cum aliquando ad Arſenium docentem acceſſiſſet, vidiſſetque Eum ſtantem, Arcadium Auditorem ſedentem, indignatum, Auguſti inſignia Filio detraxiſſe; ac in poſterum Arſenium docentem ſedere, Arcadium ſtare, adeoque detecto capite præcepiſſe.

Arcadius Auguſtus à Patre dicitur

Arſenius Arcadij Præceptor.

8.

Hoc eodem anno iterum Synodus Conſtantinopoli celebratur, ad quam conuocati ſunt omnium ferè, quæ tum vigebant, Hæreſum præcipui defenſores, iuſſique doctrinæ ſuæ libellum quiſque exhibere: quibus ab ipſo Auguſto receptis, hi tantum, qui Sacroſanctam Trinitatem conſubſtantialem fatebantur, admiſſi; reliqui dilacerati; multi tùm reſipuere: alij conuentus agere in poſterum vetiti, & Epiſcopos, ac presbyteros ordinare.

Concilium Cōſtantinopolitanū.

11. 12.

Conſtat etiam per idem tempus coactam fuiſſe Synodum Sydæ aduerſus Maſſalianos, cui Amphilochius cum Epiſcopis XXV. interfuit. *Phot. in Bibl.*

Auguſtinus Romæ. Auguſtinus interim annum agens XXIX. Romam profectus eſt, Rethoricam docturus, quod anteà Carthagine iam præſtiterat.

Quo tempore fames ingens Vrbem, atque adeò Italiam vniuerſam afflictauit. cuius cauſam ad ablata, vt diximus, Sacrificulis à Gratiano alimenta, cum Symmachus referret, ab Ambroſio non ſine irriſione refellitur. *Sym. ad Valentin. Ambr. ep. 31.* Chri. Ann. 384.

Symmachus Præfectus Vrbis. Præfecturam Symmachus Vrbanam obtinuerat, cum, opportunam nactus occaſionem, perturbatum Fratris cæde, Maximi tyrannide Valentinianum Puerum, totius Senatus nomine de reſtituendis profanis Sacris, publicisque ad ea ſumptibus, ac Veſtalium Virginum, aliorumque Sacerdotum ſtipendijs, interpellat. rem haud dubiè perfeciſſet, niſi Ambroſius haud minori eloquentia, obſtitiſſet. *Ambr. ep. 30. Prud. in Sym.*

Damaſi mors Hoc eodem anno Pōtificatus XVI. Damaſus moritur, *de quo multa hic apud Authorem habes.*

Auguſtinus Mediolani. At Auguſtinus Symmachi miſſu Mediolanum profectus eſt, Rethoricam Artem (quod Romæ præſtare conſilium fuit) ea in Vrbe docturus. bono eius fato id factum Idem Ipſe teſtatur. Ambroſij enim eloquentia, ac morum *Aug. Conf. l. 5. & 6.*

ſua-

ſuauitate principio illectus, tum vitæ ſanctitate, ac rationum pondere motus, abdicatis Manichæorum delirijs, quibus hactenus imbutus fuerat, ac veluti faſcinatus, catholicam Fidem, maximo Eccleſiæ bono, amplexus eſt: ſed hæc non niſi ſequenti anno acciderunt.

. Quod ad res ſpectat Orientis, con-
Je ſtat hoc tempore Gregorium, quam-
, quam in ſeceſſu degentem, & Necta-
3. rium Paſtorali curæ indormiſcentem,
Ia. datis ad Eũ literis excitaſſe, & Theodoſium Ipſum officij admonuiſſe. hinc nouæ in Hæreticos, atque Iudæos editæ Sanctiones.

iri. Nouus Conſul cum Arcadio dici-
n. tur Bauto, qui Magiſtratum Mediola-
5. ni cum iniret, ab Auguſtino panegy-
ug. rica Oratione ex more laudatur.

nf. l. Auctus hoc anno Theodoſius eſt
c. 6. altero Filio Honorio ex Placilla, vel potius ſequenti, ſi Claudiano fides habenda ſit, qui Conſulem creatum tradit eodem, quo natus eſt, anno. *Donaturque tibi*, inquit, *qui te produxerat annus*. *Honorius naſcitur.*

lier. Porrò, cum Damaſi obitu Romana
pol. Sedes menſe amplius vacaſſet, Siri-
idu. cius, non ſine Vrſicini tumultu, ſub-
Ruff. rogatur pridie Idus Ianuarij. tum
& ep. Hieronymus poſt triennij in Vrbe
27. moram, Hieroſolymam repetit. quò haud ita multò poſt, Paula quoque *Siricius Papa.*

cum Euſtochio Filia nauigauit.

Priſcillianus & ſocij ſupplicio affecti.

Interim aduerſus Priſcillianum, ac Socios Concilium Burdegalæ Aquitaniæ Vrbe cogitur. Homo nefarius, à Concilio ad Maximum prouocauit conſilio nequaquam ſalutari. ab Illo enim Treuiri auditus, capitali ſupplicio vna cum Socijs affectus eſt; quo etiam tempore Vrbica ex eadem diſciplina Fœmina, quæ Burdegalæ ſubſtiterat ob impietatis pertinaciam, per Populi ſeditionem lapidibus extincta eſt. tradit Seuerus B. Martinum, Treuiris cum eſſet, enixè Maximum oraſſe, vt ſanguine infœlicium abſtineret, cũ mali exempli rem eſſe intelligeret. *ſi Eccleſia cauſas Iudex ſæculi cognoſceret*. cæterum Priſcilliani ſupplicio, hæreſis non ſolum extincta non eſt, ſed potius propagata, quique eum viuentem ſectati fuerant, mortuum vt Martyrem poſteà coluerunt.

Proſp. chron. Seuer. l. 2.

Per idem tempus Theodoſius, contrà quam Maximus ſibi arrogaſſet, peculiari ad Ægypti Præfectum Reſcripto; vetuit Eccleſiaſticas cauſas ad ſæculares Iudices deferri. alijs quoque, eiſdem Conſulibus, editis Legibus, Aruſpicinam iterum proſcripſit, Fidicinas, ac Pſaltrias, Ciuitatum peſtes, ſuſtulit.

L. 3. de Epiſc. Iud. L. 9. de Pagan L. 10. de ſcænic. C. Th.

Obijt hoc eodem anno Placilla Auguſta inſignis pietate Fœmina, quam funebri Oratione laudauit Gregorius

Theod l. 5. c. 18.

gorius Nyſſenus, cuius etiam egregias virtutes perſequitur Theodoretus.

Chri. Ann. 386. Nouus annus Honorij, atque Euodij conſulatu faſtis adſcriptus reperitur. fuit autem Euodius inter Maximi Clientes Galliarũ Præfectura inſignis, cui anno ſuperiore Priſcilliani cauſa demandata fuerat; ex quo haud dubiè conſtat hoc tempore pacis fœdera inter Maximum, ac duos reliquos Auguſtos interceſſiſſe.

Huius ipſius anni exordio à Siricio Papa Concilium Romæ coactum eſt Epiſcoporum LXXX. extat Synodalis epiſtola data VIII. Idus Ianuarij, in qua Concilij decreta recitantur.

L. 4. de fid. Cath. C. Th. Ruff. l. 2. c. 16 *Valentinianus pro Arrianis reſcribit.* Eodem porrò menſe Valentinianus, Iuſtina Matre Arriana Fœmina haud dubiè adnitente, pro Arrianis reſcripſit. tradit Ruffinus Beneuolo Scriniorum Magiſtro huiuſmodi legis dictandæ curam demandatam, at Illum, quod Fdei catholicæ ſtudioſiſſimus eſſet, indignabundum renuiſſe, atque adeò Cingulum, dignitatis inſigne, ante pedes Auguſti, ac Matris abiecisse. *Bibl. Sanct.* laudatur quoque Beneuoli facinus à S. Gaudentio Brixiano Epiſcopo, qui Philaſtro ſucceſſit, cuius ſub diſciplina egregiè inſtitutus fuerat. *S. Gaudẽtius Epiſcopus Brixianus.* de quo illud memoratu dignum traditur; cum in Orientem, pietatis cauſa, peregrinationem ſuſcepiſſet, mortuo interim Philaſtrio, omnium ſuf-

fragijs illi ſuffectum. quod cum Ipſe audiſſet, redire in Patriam recuſaſſe: ab eo igitur propoſito dimoueri alia ratione cum nequiret, intentato ab Orientalibus Epiſcopis Anathemate, redire coactum.

Turba Mediolani. Sed ad Valentiniani Edictum reuertamur. eo promulgato maximę turbæ Mediolani excitatæ ſunt, Auxentio, qui & Mercurinus dictus eſt, poſt Seniorem Auxentium Epiſcopo ab Arrianis electo, Eccleſiam, quæ Arrianorum anteà fuerat, repoſcente, Ambroſio contrà viribus omnibus obnitente. auſus quoque Is eſt, Ambroſium ad publicam de Fide diſputationem, Auguſto Arbitro nequaquã detrectante, prouocare. Ambroſius indignum ratus Fidei iudicium laicis committere, non Auxentium modo, ſed Ipſum quoque Valentinianum ea de re obiurgare non eſt veritus. *Ambr in Auxent. & ep. 32.*

Interim Treuiris coacta Synodus eſt, Itacio Hiſpano Epiſcopo, qui Priſcilliani accuſator fuerat, poſtulante. Is magnum famæ detrimentum paſſus, etiam apud Catholicos, fuerat, atque adeò à Theognoſto Epiſcopo excommunicatione perculſus. B. Martino inprimis exoſus, quod peſſimo exemplo, eam accuſationem apud laicos inſtituiſſet. Maximi proindè gratia fretus, ſuæ factionis Antiſtites Synodo adeſſe curauit, à quibus, vt par erat cre- *Seuer. Dial. l. 3. & in vit. S. Mart. c. 23.*

credere, ea in Hæreticos animaduerſione impollutus, atque innoxius pronunciatus eſt.

Horum Epiſcoporum communionem Martinus diutius cum vitaſſet, de ſua tandem conſtantia deceſſit, ſed ſtatim reſipiſcens, maximum indè mærorem contraxit; cum præſertim vim ſibi ea ex re aduerſus Energumenos ademptam perſenſiſſet. Hoc tempore illud accidit ſatis peruulgatum. cum Martinus, à Maximo conuiuio exceptus, eo iubente, primus poculum acc epiſſet, poſtquam ebibit, poculum non Principi, qui id honoris cauſa exoptabat, ſed ſuo Presbytero porrexit. Auguſta quoque, Fœmina religioſiſſima, ſummo ſibi honori duxit, cum à Sancto Viro, vt eum prandio exciperet, impetrauit, quo cum tamen accumbere non eſt auſa, ſed cibos anteà à ſe paratos menſæ appoſuit, aquam abluendis manibus ſudit, vinum miſcuit, fragmenta denique diligentius collecta regijs epulis antepoſuit. *S. Martinus conuiuio à Maximo excipitur.*

er. 65. Sed ad Hieronymum redeamus. Is ſuperiore anno Hieroſolymam ſumma hyeme cum reuertiſſet, Alexandriam indè perrexit, Didymum Cæcum inſignem doctrina Virum auditurus, qui tamen Origeni plus nimio addictus, eius quoque erroribus imbutus erat. Eo haud diù præceptore vſus *Hieronymus Didymum audit.* *roem Oſeã. em Apol. Ruff.*

Hieronymus, qui Orbem penè vniuerſum Damaſi nomine docuerat, luſtratis Ægypti Monaſterijs, Paleſtinam repetit apud Bethlehem manſurus, vbi Barrabanum Iudæum Hebraicæ linguæ interpretē magno, vt Ipſe ait precio, ac labore audiuit, nocturnum Præceptorem, quod Is Iudæorū offenſionem pertimeſceret. tunc Pauli epiſtolas interpretari aggreſſus eſt, eo ordine, quo ipſe in præfatione epiſtolæ ad Epheſios, docet. totus autem licet eſſet in hæbraica lingua addiſcenda, quam antea in Syriæ ſolitudine prægustauerat, in ſuſcipiendis tamen peregrinis, Hieſoſolymam pietatis cauſa venientibus, eiſque fouendis intentiſſimus erat; quorum gratia quod ſupererat patrimonium, miſſo in Dalmatiam Paulino Fratre, diſtraxit. hic nequaquam diſſimulandum eſt extare Nyſſeni epiſtolam, quæ eo in argumento verſatur, vt peregrinationes huiuſmodi maximè improbet, quo factum eſt, vt multi eam pro germano tanti Viri opere non agnoſcant, contra noſtri temporis Hagiomachi obuijs manibus amplectantur. Nos quicquid ſit de Authore, & Nyſſeni epiſtolam eſſe non inficiantes, illud monitum Lectorem volumus, eam ad Monachorum Præfectum, ſiue Abbatem ſcriptam, Monachorum, ac Mulierum peregrina-tio-

Hieronymus hæbream linguam addiſcit.

Peregrinos excipit.

Niſſenus quaratione peregrinationes damnet.

Baſil. ad Mo-

nach. lapsũ. Hier. ep. 13. tiones improbare, à quibus obiri cum laude vix poſſint. qua in ſententia Baſilium quoque Nyſſeni Fratrem, ac Hieronymum Ipſum, fuiſſe certum eſt.

Ex Cod. Vatic. L. 1. de his, qui Relig. cõtẽd. L. vlt. de ſep. viol. C. Th. Socr. l. 6. c. 3. Ad hunc eundem annum ſpectant Valentiniani de inſtaurando, atque amplificando Pauli Apoſtoli Templo Via Oſtienſi, ac Theodoſij aduerſus Hæreticorum Conuentus, & de non diſtrahendis Sanctorum Martyrum Reliquijs, Reſcripta. quo tempore Chryſoſtomus Sacerdotio initiatus traditur, & Cyrillus Hieroſolymitanus Epiſcopus exceſſit, Cui Ioannes non integræ Fidei Antiſtes ſubrogatur, qui Valente Principe pro Arrianis, ac Macedonianis ſtetit. *S. Chryſoſtomus Presbyter ordinatur.*

Chri. Ann. 387. *Vit. S. Ambr. Ambr. in Auxent.* Iuſtina interim Auguſta infenſo dudum in Ambroſium animo, cum occultè Illum perdere ex ſententia non ſuccederet, vi pellere adorta eſt. extorto itaque à Valentiniano Filio Reſcripto, quo Is Eccleſiam, ac Sacra vaſa Auxentio tradere iubebatur, militari Eum manu intra ipſam Eccleſiam obſidet. tantus fuit Populi in Ambroſium amor, vt multis Illum, ipſamque Eccleſiam diebus, ac noctibus, excubijs militari more agitatis, tutati ſint. mirum ſanè videri poteſt Mediolanenſem Populum, contempto Imperatore, Epiſcopo ſtuduiſſe, ſed magis adhuc mirum ipſos milites in Ambroſium immiſſos, Ipſius tutelam ſuſcepiſſe. *Populi in Ambroſiũ amor.*

Geruaſij, & Prothaſij reliquiæ inuentæ.

De impijs Valentiniani Edictis, atque illata Ambroſio vi certior Maximus factus, datis in id literis, paterna Eum quadam ſeueritate increpuit. *Tom. 1 ep. Ro. Pont. Theod. l. 5. c. 10.*

Sub idem tempus Ambroſius inuenta, Dei monitu, incorrupta Geruaſij, ac Prothaſij Martyrum Corpora, ſolemni pompa tranſtulit, decentius adſeruanda; ad illorum contactum miracula complura ſunt edita, quorum non Ambroſius modò, verum etiam Auguſtinus, cum Populo frequentiſſimo, Teſtis oculatus fuit. Sed ecce tibi qui modò Ambroſium hoſtiliter inſectati Valentinianus, ac Mater, Regum Tyrannum appellabant, ſuppliciter adire, Deo adigente, coguntur. Maximus Tyrannus Alpes iam iam tranſmittere; Italiam petere inſtructis copijs nunciatur: nullus ad Eum demulcendum Ambroſio potior habetur. in Eo igitur publicæ incolumitatis ſpes omnis repoſita cum videretur, Legatus ad Tyrannum mittitur, qui Valentiniani, ac Matris diriorem Tyrannidem expertus fuerat, quique humano more ratiocinari ſi voluiſſet, Maximi dominatum magis è re ſua eſſe ſtatuiſſet. Igitur Ambroſius Maximi animum exploraturus, proficiſcitur; profectionis tamen cauſam Valentiniani pietatem, fraternas reliquias repetentis, prudenter obtendit; ventum tamen ad futuri belli conſilia exploranda: cumque *Ambr. ep. 85. Aug. Conf. l. 9. c. 7 vit. S. Ambr.*

Ambroſij ſecūda ad Maximū legatio

Maxi-

Maximus Tyrannidem velare, iuſtaſque belli cauſas prætexere niteretur, Ambroſius Illum Sacerdotali libertate ad pacem hortari, ab iniuria absterrere, incaſſum tamen, conatus eſt; vlciſcente haud dubiè Deo Iuſtinæ impietatem Filij leuitatem. ſanè Ambroſius ea epiſtola, qua Valentinianum de rebus a ſe cum Maximo tranſactis certiorem reddit, diſertè monuit, ne Illi fideret pacis inuolucris bellum obtegenti. imprudens autem Adoleſcens oblatæ Pacis ſpe illectus, ad eam firmius ſtabiliendã, Legatum alium Domninum mittit, qui ità deceptus eſt, vt honoris, ac præſidij ſpecie Tyranni exercitus partem ſecum in Italiam duxerit, & non longe ſubſequentem Illum cum reliquis copijs non perſenſerit prius, quam Aquileiam aduentaſſe compertum eſt. turbatus improuiſo eius aduentu Valentinianus tum demum Ambroſij monita intellexit. ſpe itaque deſtitutus omni, cum Matre fugam Teſſalonicam arripuit, indeque ad Theodoſium Legatos, de Maximi iniuria expoſtulaturus mittit: quo tẽpore Maximus quoque ad Eundem Theodoſium legationem deſtinat; & Maximi quidem Legatos Theodoſius nec admiſit, nec repulit; ad Valentinianum autem cuius Sororem Gallam ſibi matrimonio iunxerat, Teſſalonicam ſe contulit, vbi de inſtruendo aduerſus

Valentiniani imprudẽtia.

Maximi in Italiã aduẽtus.

Valẽtiniani fuga.

Maximum bello deliberatum eſt. ac poſt quam Barbarorum copijs Italiæ pars magna vexata eſt, Maximus omniũ ſibi animos conciliare ſtuduit. itaque de Fide à Siricio Papa per literas interrogatus, religioſè admodũ reſpondit, catholicam ſe Religionem profiteri, cum interim, & Gentilibus adempta per Gratianum Sacra reſtituerit, & pro Iudæis quoque reſcripſerit.

ep Ro. Pont. tom. I. pag. 48. Ambr ep. 29. Socr. l. 5. c. 14

Antiochẽſes Placillæ ſtatuã deturbã.

Chri. Ann. 388.

Bellum igitur aduerſus Maximum paraturus Theodoſius, nouum Orientalibus tributum indixit. id Antiocheni ægrè ferentes, Placillæ Auguſtæ, quæ, ante biennium exceſſerat, Statuam, loco motam, cum ignominia raptarunt. Qua re Theodoſius commotus vehementius, excidium Vrbi comminatus, Iudices cum militibus Antiochiam miſit, ſupplicium de ſeditioſis Ciuibus ſumpturos. Flauiani tamen Epiſcopi legatione placatus, Vrbi pepercit, rem geſtam fusè Chryſoſtomus narrat. quæ cum ante aduentum Theodoſij in Italiam acciderint, erroris eos coarguunt, qui putarunt, legem ab eo, Ambroſij ſuaſu poſtea latam, de producendis ad triginta poſt ſententiam dies ſupplicijs, Antiochenſibus ſaluti fuiſſe.

Suid. verb. Placilla. Themiſt. orat. 4.

Theoſij clemẽtia.

Cæterum Theodoſius quanti ponderis eſſet ſuſceptum bellum probè ſentiens, diuinum ſibi in primis Numen conciliare ſtuduit. itaque præter

alia

lia pietatis opera, & vota ſumma cum Religione nũcupata, Legatos in Ægyptum mittit ad Sanctos ibidem magno numero Anachoretas in Eremis latentes, quos pro ſe precibus decertantes, præcipuos ſperauit propugnatores: quorum Sanctiſſimus Ioannes haud dubiam Ei victoriam ſpopondit.

Ferunt quoque accerſitum ab Eo Senuphium, accedere quidem Conſtantinopolim renuiſſe, miſiſſe nihilominus ſuum ipſius ſuperhumerale, ac baculum, quæ veluti inuicti roboris arma, pium Principem magna fiducia ipſo in prælio geſtaſſe ferunt.

Illud quoque interim tanquam maximum belli præſidium non neglexit, vt hæreſes, earumque Sectatores omni ope abolere contenderet: conſtat enim hoc anno multas hac de re ab eo Sanctiones fuiſſe editas. *Theodoſij leges, & Duplex Victoria.*

His ità conſtitutis, Theodoſius in hoſtem proficiſcitur, quem in Pannonia obuium ingenti prælio fudit, atque Aquileiam repetere coegit. exin' Marcellinum Maximi Fratrem, alio cum exercitu apud Petauionem agentem non ſecùs deuicit. tum, nihil cunctandum ratus, Maximum Ipſum Aquileiæ obſedit, qui haud ita multò poſt à ſuis militibus vinctus Theodoſio traditur, ab ijſque, quòd Theodoſium ad parcendum propenſum aſpexiſſent, trucidatur. Andragaſius Claſ- *Maximus obſidetur* *Theodoſio traditur.*

ſis

ſis Præfectus ſuorum conſcius facinorum, audita Maximi nece, ne, & Ipſe, Victori dederetur, fluctibus ſe Ipſum merſit. ſequuta dein' eſt Maximi Filij etiam tum pueri, paulò ante Auguſti à Patre appellati, cædes, quem Arbogaſtes, cum Matre in Gallijs relictum, confecit.

Theodoſij clementia.

Theodoſius non tam Victoria, quam Clementia clarus, duobus tantum, aut tribus Tyranni Laniſtis, vt ait Pacatus, ad belli piaculũ cæſis, reliquos omnes materno veluti ſinu complexus eſt. nullius bona publicata, nullius libertas mulctata, nullius dignitas imminuta. Ambroſius quoque ad Eum. *Inimici tui Filias reuocaſti, nutriendas apud affinem dediſti: Matri Hoſtis tui miſiſti de ærario tuo ſumptus.* *Ambr. ep. 29.* Ambroſij porrò ſuaſu, qui Aquileiæ tum erat, Theodoſium victoria ita temperanter vſum conſtat Ipſius Ambroſij teſtimonio. *S. Aug. de Ciu. Dei l. 5. c. 26 Suid. verbo Valẽtinianus* illud quoque Theodoſij virtutem commendauit maximè, quo ſummum laudis, ac gloriæ conſequutus eſt, cum Occidentale ita à ſe partum Imperium Valentiniano reſtituit, quem & in recta Fide, à qua, impia Matre ſuadente, deſciuerat, paternè inſtituit. Manſit hoc anno Theodoſius Aquileiæ, ac Mediolani; ſequenti, Romam profectus eſt.

Theodoſij magnanimitas, ac religio.

Byzãtij in-ç

Antequam memorabili victoria Theodoſius potiretur, Conſtantino- *Ambr. ep. 29.*

poli

poli Arriani, quorum è re erat, vt Ipſe potius vinceretur, falſo de Maximi Victoria nuncio euulgato, tumultu, ex eo, maximo excitato, Nectarij Epiſcopi domum incendunt, aliaque multa, vt in ſeditione, per vim patrant. mox, vero accepto nuncio, exterriti, Arcadium ſupplices adeunt, orantque enixè, vti ad Patrem pro ipſorum venia perſcribat. Morem Arcadius geſſit, Theodoſius, Filij precibus, noxam Seditioſis condonauit.

multus ab Arrianis.

Hoc item anno, Paſchali tempore, magnum Eccleſiæ columen Auguſtinus, Ambroſio miniſtrante, ſacro Baptiſmate initiatus eſt; quo ſuſcepto, in Africam reuerſurus, Romam profectus eſt, ibique tamdiù perſtitit, dum ſe mari committere tuto potuit. Romæ dum eſſet, multa, vt Ipſe teſtatur, lucubrauit de Eccleſiæ, deque Manichæorum moribus libros duos, de libero Arbitrio tres, quos tamen in Africa perfecit. Dialogum item de Anima, cum anteà in Mediolani ſeceſſu adhuc Cathecumenus multa alia perſcripſiſſet, pietatem maximè redolentia, in quibus ſoliloquia, & de Vita beata Commentarium.

S. Auguſtinus baptizatur.

Multa ſcribit.

Theodoſio interim Mediolani degente, Ambroſij apud Eum authoritas, & dicendi libertas magnopere commendatur. acceperat Auguſtus quadam in Vrbe, Epiſcopo annuente,

Vita . Ambr.

Ambroſij libertas.

te,

te, Iudæorum Synagogam incenſam; igitur Epiſcopi ſumptu inſtaurari Reſcripto præcepit. id Ambroſius indignũ Chriſtiano Principe ratus, Theodoſium, vt Reſcriptum reuocaret, priuatim primùm admonuit; cunctantem, publica in concione, Ipſo audiente, increpuit; quem tamen prudẽter egiſſe quiſque dixerit, cum conſtet idem poſteà imperaſſe Gregoriũ Magnum. Is enim Panormitano Epiſcopo, qui Synagogam Iudæorum vi abreptam in Eccleſiam conſecraſſet, pretium vt perſolueret, imperauit. ſed & aliam Synagogam, in quam violenter Crux cum Imagine Dei Genitricis illata fuiſſet, his ablatis, reddi iuſſit. denique ſæpius reſcripſit, nullum Iudæis negocium faceſſendum à Chriſtianis, ſed eos benignitate potius alliciendos ad Fidem, quàm inuitos pertrahendos. ſed hæc obiter de Gregorio dicta ſint, quem æquè, ac Ambroſium, diuino Spiritu, *qui vbi vult ſpirat*, ductum exiſtimabimus.

Ambroſij, ac Gregorij cõtrariũ iudiciũ.

Greg. l. 7. ep. 58.

Idem l. 1. ep. 34. & l. 11. ep. 15. l. 12. ep. 18.

Romæ Auguſtinus cum hyemaſſet, ad Oſtia deſcendit Tyberina, in Africam inde ſoluturus, piæ tamen Matris ægritudo ſubſiſtere Eũ aliquandiù coegit; Ea nono ægritudinis die vita functa, ac debitis ei pietatis officijs perſolutis, Auguſtinus cum Socijs Alipio, atque Euodio in Africam pergit: Carthaginem primò, dein' in Patriam Tha-

Auguſtinus Roma diſcedit. Matrẽ amittit.

Chri. Ann. 389.

Aug. Conſ. l. 9. c. 8.

Thagaſtem delatus, triennio Ruri moratus eſt, vbi librum de Magiſtro ſcripſit, duos verò contra Manichæos de Geneſi: libros quoque de Muſica anteà inchoatos abſoluit. *In Patriã defertur.*

Sub Auguſtini in Africam aduentum, menſe Maij Gregorius cognomento Theologus, Nazianzenus vulgò appellatus vitæ diem clauſit extremum, *de cuius vita ratione, rebuſque geſtis multa hìc Author addit apud eum legenda.* *Gregorij Nazianzeni mors.* *Hier. de ſcr. Eccl.*

Sequenti porrò menſe Theodoſius cum Honorio Filio Romam acceſſit, Communicatoque cum Valentiniano honore glorioſius triumphauit. cum Romanis quoque de abolendo Idolorum cultu tranſegit, ſeruatiſque inſignioris tantum artificij, ad Vrbis ornatum, illorum Statuis, reliquas confringi curauit. *Soz. l. 7. c. 14 Pacat. in Paneg. Prud. lib. 1. adu. Sym.* *Theodoſius Romæ. Eius zelus.*

Symmachus tùm, qui Maximum Panegyrica Oratione ornauerat, tempori ſeruiens, Theodoſium quoque pro ea, qua pollebat, eloquentia collaudauit. verùm quod de Ara Victoriæ, deque alijs ad profanum cultum pertinentibus apud religioſum Principem mentionem facere veritus non fuerit, Eius odium incurrit, ac centeſimo ab Vrbe lapide exulare coactus eſt. quamquam haud ita multò poſt Principis indulgentia eſt reſtitutus. *Proſp. ĩ chrõ.* *Symmacus pellitur.* *Reſtituitur.*

Paulino qui cum Flauiano, vt ſæpius

pius meminimus, Antiochenam Eccleſiam bipartitò regebat, morte ſublato, Euagrius ſublegitur. igitur cum diſcordiarum nullus finis futurus videretur; Siricius (Theodoſio ea ſuper re fruſtra interpellato) Synodum Capuæ celebrandam indicit verùm cum adeſſe Flauianus renuiſſet, alijs nonnullis eo in Conuentu decretis, Euagrij, ac Flauiani cauſa Theophilo Alexandrino Epiſcopo demandatur; ſed ne hac quidem ratione vetus diſcordia ſublata eſt.

Theod l. 5. c. 23. Socr. l. 5. c. 15 Soz. l. 7. c. 15 Ambr. ep. 79.

Templū Serapidis euersū.

Septembris appetentibus Kalendis, Theodoſius Vrbe diſcedens, Mediolanum reuertitur. quo tempore, eo iubente, celeberrimum Serapidis in Ægypto Fanum, aliaque ibidem ignobiliora paſſim Delubra, euerſa ſunt: quod, & alijs quoque in Prouincijs vſu venit.

Marcell. chron.

Theſſalonicēſium à Theodoſio clades.

Chri. Ann. 390.

Immenſam interim Theodoſij gloriam Theſſalonicenſium clades decolorauit; mox expiatio illuſtriorem reddidit. res eſt omnium ore, ac ſcriptis vulgatiſſima. occiderant Theſſalonicenſes, per ſeditionē, Militarem Præfectum re ad Theodoſium perlata, qui haud ita multò anteà Byzantij Ciuibus, Arcadio deprecante, Antiochenis, Flauiano, pepercerat, veritus, ne nimia indulgentia in perniciem cederet Reip. ſeditioſum Populum Circenſes Ludos frequentiſſimè ſpectantem,

Ruff. l. 2. c. 18 Vit. S. Ambr Aug. de Ciu. Dei l. 5. c. 25 Soz. l. 7. c. 24

Digitized by Google

tem, immiſſis inopinatò Legionibus, ſinè delectu trucidauit. cæſa ſunt Ciuium, vt perhibent, ſeptem ferè millia; in quibus haud dubiè multi innoxij. inſuetā Principis ſæuitiam omnes deteſtari, Ambroſius memorabili exēplo vindicauit; accedentem etenim ad Eccleſiam Auguſtum, aditu, mira libertate inhibuit; at Is tolerantia, ac pietate, neſcio an admirabilius, paruit, pœnamque publicè ab Ambroſio indictam perſoluit, octo ipſos menſes Templis, ac Sacris excluſus, illuſtrior pœnitentia poſt lapſum, quam ante illum innocentia. Legem quoque, eodem Ambroſio ſuadente, promulgauit, qua cauit, ne capitales ſententiæ Reorum ſupplicio ante dies XXX ratæ haberentur. extat ea Lex tum in Theodoſij, tum Iuſtiniani Codice. ſed non eſt facilè affirmare, vnde error irrepſerit, vt multos ante annos, Gratiano adhuc ſuperſtite, lata appareat. addit Theodoretus poſt latam demum Legem, ab Ambroſio in Templum admiſſum, humi ſe pronum abieciſſe, illudque ex Pſalmo multis cum lachrymis recitaſſe, *Adhæſit pauimento anima mea, viuifica me ſecundum verbum tuum.*

Theod l. 5 c. 17. Ambr. ep. 18 & in fun. Theod

Ambroſij libertas. Theodoſij tolerãtia.

L. 13. de pan. C. Th. L. 20. eod. tit. C. Iuſt.

Pſal. 108.

Conſtat hoc eodem tempore Synodum Mediolani coactam aduerſus Iouinianum, ac Sectatores, qui, Monachi cum eſſent Cœnobiorum tranſfugæ,

Hier. ad Pãmach ep. 50.

Synodus Mediolani. Iouinianus

Digitized by Google

Hier. adverſ. Iou. — Ambr. ep. 81. — Siric. ep. 2. — L. 1. de Monach. — L. 53. de Hæret. C. Th.

fugæ, Epicuri de grege, impuriſſimas leges euulgauerant. damnati itaque à Siricio Papa: Mediolani quoque eorũ cauſa diſcuſſa eſt, quò & Legati Apoſtolici, & ex Gallia quoque Epiſcopi ſe contulerant. ſcripſit poſtea aduerſus lutulentum tum ſermone, tum moribus Hæreſiarchã Hieronymus; cumque Theodoſij lege huiuſmodi Monachi in ſolitudines ſuiſſent amandati, Iouinianus tamen extra Vrbis mœnia conſiſtere, & ſuburbanos Conuentus agere non eſt veritus; proindè longo poſt tempore Honorius ad Epiſcoporum querelam, ſeruili affectum pœna in Inſulam Eum Illyrici littoris relegauit. Iouiniani propè Vrbem mora diuturnior, flagitioſiſſimos inuexit mores, cumque his infandum Sodomitarum ſcelus quod lata hoc eodem anno lege, ac Traiani in foro publicata, Theodoſius igni vindicandum decreuit.

Theodoſij in Sodomitas lex. — *L. 6. ad leg. Iul de Adult.*

Perſæ Ambroſij fama Mediolanum veniũt — *Vit. S. Ambr.*

Per idem tempus, vt, poſt traditam Theodoſij pœnitentiam, narrat Paulinus, duo potentiſſimi, ac ſapientiſſimi Perſarum Satrapæ, Ambroſij fama permoti de Ipſius ſapientia, ac probitate periculum facturi, Mediolanum cum veniſſent, multis propoſitis quæſtionibus, ab hora diei tertia, vſque ad tertiam noctis cum Eo, per Interpretem, diſputarunt. tum, vt non aliam planè ob cauſam ſe aduenisse teſtarentur; Theodoſio obiter ſaluta-

to,

to, Romam petiere, Probi clariſſimi Viri pariter ſapientiam, ac magnificentiam exploraturi. Hic eſt Ille Anicius Probus Ambroſij promotor ad Remp. capeſſendam, longa, vt tradit Marcellinus, Prætorij Præfecturæ prorogatione laſſatus. *Anicij Probi famon.*

Socr. l. 5. c. 19 Soz. l. 7. c. 16 Hoc item anno Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ Diaconus nobili cum Fœmina, quæ Diaconiſſe munere fungebatur, diutius conſueuerat, ab Eaque ditatus fuerat; igitur à Presbytero Pœnitentiario crimine per ſummum nefas euulgato, maximæ concitæ ſunt turbæ: Presbyter à Nectario Epiſcopo gradu motus eſt. tum Lex à Theodoſio promulgata, ne Diaconiſſæ munere Mulier ante ſexageſimũ ætatis annum fungeretur, neuè Vidua quouis titulo Eccleſiæ, eiuſue Miniſtris bona relinqueret. ſed de hoc pluribus actum tomo primo; cum de Sacramentali Confeſſione diſputatio inſtituta eſt. At quoniam dum vltor ſceleris Theodoſius inſurgit, diuinæ Legis terminos tranſgreditur, Eccleſiaſticæ libertatis vindice Ambroſio intercedente, Idem Auguſtus, noua edita Sanctione, priorem abrogat ea parte, qua Eccleſia, eiuſque Miniſtri, à Viduis aliquid percipere vetabantur, quaque Eccleſiaſtica libertas diſpendium paſſa videbatur. *Diaconi, & Diaconiſſæ crimẽ.* *L. 27. de Epiſc. C. Th.* *Theodoſius, Ambroſio intercedente, legẽ abrogat.*

Laudatur quoque à Victore, atque

Digitized by Google

Cōnubia inter cōſobrinos vetita. Ambroſio Theodoſij lex illa, quæ, ignis pœna propoſita, inter conſobrinos connubia vetuit, quæ quidem non extat, extat tamen perſimilis, quæ Conſtantio tribuitur. quo loco illud animaduertendum, Conſtantiū, ac Theodoſium aduerſus Gentiles huiuſmodi tuliſſe Legem, nam Chriſtiani Religionis inſtinctu, ab ipſo Chriſtiani nominis initio, ab hiſce connubijs abſtinuere. ſed & Gentilibus, non niſi recentiore iure, hoc apud Romanos permiſſum, Plutarchus Author eſt. *Aur. Vict. in Theod. Ambr. ep. 66. L. 2. de inceſt. nupt. C. Th. Plut. qq. Rom. quæſt. 6.*

Galla Auguſta moritur. Sub idem tempus moritur Conſtantinopoli Galla Auguſta, vnica relicta prole Galla Placidia; de qua poſtea ſermo erit.

Chri. Ann. 391.

Leges aduerſus Idololatras. Symmachus, quem Theodoſij iuſſu Vrbe pulſum, haud diù exulaſſe diximus, nouo appetente anno Conſulatum inijt Collega Tatiano. cæterum, ne tanto Patrono profana ſuperſtitio ſeſe attolleret, nouis ſtatim Reſcriptis ad Albinum Præfectum Prætorio, tum ad Euagrium Ægypti Auguſtalem Delubra adiri, Victimas cędi, Sacra peragi quoquo modo Theodoſius vetuit. inſuper ſi qui Chriſtianam Religionem amplexati, eam poſtea abdicaſſent, & à nemine hæredes ſcribi, & Ipſos inteſtabiles eſſe voluit; *exacturus*, vt ait, *eos procul, niſi pœna viſum fuiſſet eſſe maioris, verſari inter homines, & hominum carere ſuffragijs*, & ne vide- *Socr. l. 5. c. 14. Prud. L. 1. aduer. Symm. L. 10. & 11. de Pagan. C. Th. L. 4. de Apoſt. eod. C.*

retur

retur Auguſtus huiuſmodi Legibus errantem dumtaxat plebem voluiſſe coercere, noua edita Sanctione, in ſublimiore quoque ſtatu collocatos eiſdem ſubijci pronunciauit.

L. 5. de Apoſt. C. Th.

Socr. l. 5. c. 19

His à Theodoſio peractis, Conſtantinopolim reuertitur, vbi Diuino Chriſti Præcurſori Regio ſumptu Templo extructo, ſacrum eius Caput in eo decentiſſimè collocauit. *Theodoſius Byzantij.*

L. 20. de Hæret. C. Th.

Porrò quod Eccleſiam Orientalem omni Hæreticorum labe purgatam cuperet; iterum eorum Conuentus inhibuit.

Inter ipſos interim Nouatianos ſchiſma coortum eſt, *de quo pluribus hic Author.*

In vit. c. 2. & ſeqq. Aug. ep. 109 et 225

Hoc eodem anno, qui tertius ab Auguſtini in Africam reditu numerabatur, Ipſe à Valerio Hipponenſi Epiſcopo Presbyter conſecratus eſt, ætatis annum agens XXXVII. id Ei inuito contigit; Populo Illum nec opinantem rapiente, quod tum temporis haud rarò vſu veniſſe compertum eſt. at Ille eo in gradu conſtitutus, Monaſterium inſtituit quodam in Horto, ſaluberrimis eam in rem legibus editis, quod poſteà cum Clericis quoque, ac ſacratis Deo Virginibus egit. *S. Auguſtinus Presbyter ordinatur.*

Chri. Ann. 392. *Zoſim. 4.*

Theodoſio Conſtantinopolim profecto, Valentinianus tanto præſidio deſtitutus, haud diù ſuperſtes fuit. Arbogaſtes Francus, Eius Ducum facilè prin- *Arbogaſtis potentia*

ceps, gratia apud milites plurimum pollebat, adeò, vt Adoleſcentem Principem contemnere, iuſſa negligere, contraria inſuper iubere non dubitaret. Valentinianus hominis arrogantiam concoquere cum nequiret, Regio ſolio conſcenſo, literas Arbogaſti porrigit, quibus Ei militare imperium abrogat; his ab Eo perlectis, maiori, quā hactenus, fiducia, *nec dediſti Imperium*, ait, *nec auferre poteris*; tum diſcerptum libellum proiecit: denique militum gratia fultus, Valentinianum intra cubiculum confecit: vtque facti inuidiam declinaret, ſpontaneo Ipſum laqueo ſtrangulatum, per Seruos vulgauit. cadauer ex Gallia Mediolanum tranſlatum, Theodoſij iuſſu, ab Ambroſio curatum. illud admiratione omninò dignum, Arbogaſtem non ſibi, ſed Clienti Imperium paraſſe. Is fuit Eugenius nulla alia re clarior, quam arte Rhetorica, quæ Illum Aulæ commendauit. Eugenius igitur Auguſtus à militibus appellatus, Legatos de Pace ad Theodoſium mittit: Gentilibus Sacra, eorumque ſumptus reſtituit. qua Illum de re Ambroſius Regum Cenſor, diuino intentato iudicio, interpellare non eſt veritus. ſed & Theodoſius, qua tum potuit ratione. Tyranno profanum cultum reſtituenti obſtitit, noua hac de re, poſt tot alias, edita Sanctione.

Ambr. in fun. Valēt. Hier. ep. 3. Ruff. l. 2. c. 31

Valētiniani cædes.

Zoſ. l. 4. Ambr ep. 15.

Eugenius Imp.

Ambroſij libertas.

L. 21. de Hæret. C. Th.

Poſt

L. 21. de Hæret. C. Th. *Poſt hæc Author de Hieronymi, atque Auguſtini Lucubrationibus, tum quo quæque tempore, quoue ordine ſcripta, atque edita ab ijs fuerint diſſerit, de ipſius quoque Hieronymi, atque Epiphanij cum Ioanne Epiſcopo Hieroſolymitano contentione multa; vbi & , data occaſione, de cultu ſacrarum Imaginum plura ſubnectit; quæ paucis referri vix poſſunt.* *Hieronymi, & Auguſtini opera.*

Chri. Ann. 393. *Ruff. l. 2. c 32 Soz. l. 7. c. 20 Theod l. 5. c. 24. Euagr vit. ss. Patr. c. 1.* Theodoſius, qui aliquot ante annos Arcadium Filium natu maiorem Auguſtum dixerat, tertio demum Conſulatu Honorium quoque Auguſti nomine decorauit: tum verò aduerſus Eugenium exercitum inſtruit, implorato interim pijs vna cum Populo ſupplicationibus, ac ieiunijs diuino auxilio; tum Ioannem ſanctiſſimum Anachoretam, cuius virtutem ſuperiore, aduerſum Maximum, bello expertus fuerat, de futuro belli euentu conſulit, miſſo ad Eum Eutropio, qui poſtea ſub Arcadio rexit Imperium. Ioannes porrò non de futuro tantum belli exitu, ſed de proxima etiam Theodoſij, poſt victoriam, morte vaticinatus traditur. *Honorius Aug. Theod in Eugeniũ bellũ parat.*

At Eugenius, qui, quantumuis Chriſtianus, propenſior tamen in Gentiles videbatur, eorum votis, profaniſque Sacris, atque inanibus vaticinationibus, certam, & Ipſe, ſibi victoriam ſpopondit.

Digitized by Google

Theodoſij moderatio. Tributum in ipſo belli apparatu remittit. Bona proſcriptorũ reſtituit.

Cæterum Theodoſius, qui ad ſuperioris belli ſumptus nouum tributum indixerat, ex quo fœda, quam diximus, Antiochenſium ſeditio excitata fuerat, hoc tempore, quod maximam Ei gloriam conciliauit, non à nouo tantum onere imponendo abſtinuit, ſed nuper impoſitũ à Tatiano Prætorij Præfecto remiſit. inſuper bona Proſcriptorum, quæ in Fiſcum collata, aut alijs donata fuerant, ipſis, ſi ſupereſſent, Proſcriptis, ijs verò capitale ſupplicium paſſis, Eorum Filijs, aut Propinquis, iterato Reſcripto, reſtitui iuſſit.

L. 23. de Annon & trib. L. 12. & 13. de bon. proſcr. C. Th.

Monitio ad Principes.

Chriſtianos hìc Principes monendos putamus, vt, tanti Imperatoris exemplo; dum bellicos inſtituunt apparatus, pijs ad Deum precibus, & munificis in pauperes largitionibus potius, quam eorum luctu, & acerbioribus exactionibus, victoriam ſibi de hoſtibus parare ſtudeant.

Theodoſij reſcriptũ mirũ.

Sed non hìc ſtetit optimi Principis iuſtitia, ac moderatio. nam & militum licentiam, ne Hoſpitibus iniurioſi eſſent, optimis legibus frænauit. illud verò prudentiſſimè hoc ipſo tempore præter aliorum Principum morem, non ſine omnium admiratione ſanciuit, qui ſuum Principem in militari ſago maximè philoſophantem ſuſpicerent. libet hìc Reſcripti verba recenſere.

L. 3. de Salgã. L. 18. 19. & 20. de erog. milit. ãnon. L. 4 de metat.

Si

L. 1. ſi quis maled Imp. C.Th.

Si quis (inquit) *modeſtiæ neſcius, & pudoris ignarus, improbo, petulantique maledicto nomina noſtra crediderit laceſſenda, ac temulentia turbulentus obtrectator temporum fuerit, eum pœna nolumus ſubiugari, neque durum aliquid, nec aſperum ſuſtinere; quoniam ſi id ex leuitate proceſſerit, contemnendum eſt, ſi ex inſania, miſeratione digniſſimum, ſi ab iniuria, remittendum. vnde integris omnibus ad noſtram ſcientiam referatur; vt ex perſonis hominum dicta penſemus, & vtrum prætermitti, an exquiri debeat cenſeamus. dat. V. Id. Aug. Conſtantinop. Theod. Aug. tertium, & Abundantio V. C. Coſſ.*

In hunc planè modũ Magnus Theodoſius, & Chriſtianæ manſuetudini, & Imperatoriæ Maieſtati conſulebat: tantum enim abeſt, vt hac ratione ſeueritatis ſolueret diſciplinam, vt eam potius arctius conſtringeret. ſanè quis putet iſta ex Præcone audientem, aut in albo Prætoris legentem, non ſtatim maiore in Principem charitate affectum, aut certè grauiore metu perculſum iri, quod ſciret quæcumque in Principem obloquutus eſſet, ad eius aures peruentura. hac itaque Sanctione ita ſibi omnium animos conciliauit, vt tamen eorum, qui odium imbibiſſent, arctiore fræno audaciam coercuerit. laudatur hoc nomine

Digitized by Google

Theodoſius à Themiſtio, magni nominis tum Philoſopho, qui ab vſque Conſtantij temporibus maximè floruit, & Deo ſimillimus hac clementiæ laude appellatur.

Alipius. Hiero. cũ Auguſtino amicitiam conciliat. Hoc eodem anno Alipius, Auguſtini, in vitæ inſtituto, Collega, Hieroſolymam profectus, Hieronymum inuiſit, cui, cum multa de Auguſtini doctrina, ac moribus indicaſſet, mutuam inter eos amicitiam conciliauit. regreſſus indè in Africam, Thagaſtenſis, hoc eſt patriæ Vrbis, quæ Illi cum Auguſtino communis fuit, Epiſcopus conſecratur. *Aug. ep. 8. & 9.*

Sub idem tempus Hieronymus libellum de vita Clericorum, Ipſius rogatu, ad Nepotianum ſcripſit, qui, militia apud Theodoſium clarus, inter Clericos cooptari voluerat. eo in opere Hieronymus Nepotianum admonet, pullas vt veſtes æquè, ac albas deuitet. ex quo nos quoque admonemur Clericorum indumentum olìm atri, vt nunc eſt, coloris, nequaquam fuiſſe; colorem autem illum Monachorum fuiſſe peculiarem, paulatim verò in Clerum inuectum, cum Monachi poſtea magno numero, in Clericos, atque Epiſcopos tranſirent. porrò Clericorum proprium colorem violaceum tum fuiſſe, conijcere ex eo poſſe videmur, quòd maneat adhuc penes Epiſcopos, ac Summi Pontificis *Hier. ep. 3.* *Clericorum olim indumẽti color. Item Monachorũ.* *Hier. ep. 22.*

tificis

tificis familiares, tum penes Clericorum Collegia, quæ Seminarij nomine appellantur. Porrò ex Suetonio conſtat, Romanos pullatos ab Auguſto reprehenſos, & non niſi albatos in Theatro ſedere iuſſos. ſcimus quoque hoc ipſo tempore Nouatianos albas veſtes deferre, ſeque puros, ac mundos appellare conſueuiſſe.

Suet. in Auguſt.

Nouatiani albati

Chri. Ann. 394.

Nouus annus Auguſtis Fratribus Arcadio tertiùm, Honorio ſecundùm Coſs. aperitur, quo, imminenti prælio, non de totius tantum Romani Imperij, ſed etiam de Religionis ſumma agi videbatur. Eugenius itaque, vt primùm Theodoſium cum exercitu Conſtantinopoli digreſſum comperit, Iulias Alpes præſidio muniendas duxit. præcipui eius Duces Arbogaſtes, & Flauianus, qui Præfectum Prætorio agebat; Hic, Deorum cultui addictiſſimus, Iouis fulminei, atque Herculis Signa exercitum voluit antecedere, proque Alpium munimento ſtare, minatus Mediolani Clericis, Ambroſius namque in Thuſciam receſſerat, ſtabulum ſe ex Vrbis Baſilica effecturum, ipſoſque Clericos ſub armis probaturum.

Soz. l. 7 c. 20 Theod l. 5. c. Zoſim l. 4. Ruff l. 2. c. 33 Oroſ. l. 7. c. 35

Hoſtibus igitur Theodoſius obuiam factus, auxiliares tantum Barbarorum copias in eos immiſit, quæ obſiſtentiū vi, multis deſideratis, terga vertere coguntur; verū inſtaurato mox omni-

Theodoſij victoria.

bus cum copijs prælio, fuſis anteà ad Deum precibus, Victoria pro Theodoſio ſtetit, adducto ad Eum, reuinctis poſt terga manibus, Ipſo Tyranno. ſcribit Theodoretus antè pugnam non Theodoſio tãtum, ſed militi etiam cuidam per quietem viſos Ioannem, ac Philippum Apoſtolos, Duces ſe exercitus, & Victoriæ ſponſores præbuiſſe. rem teſtatam magis reddit numiſma aureum *ab Authore viſum, & hoc loco expreſſum*, quod Theodoſij imaginem, volumen (haud dubiè ſacrum Euangelium) dextra tenentem, ſiniſtra haſtatam Crucem geſtantem oſtẽdit, aduerſa porrò ex parte Diuos, quos diximus, Apoſtolos, volumen, ac Crucem, & Ipſos, præferentes ſacerdotali indumento, ac tonſura in coronæ formam, qua hoc etiam tempore apud nos viſuntur Cœnobitæ. diuino autem auxilio partam Victoriam argumẽto eſt, prẹlio ſtatim inito vehementiorem turbinem, atque iuſperatã procellam Hoſtium tela in ipſos retorſiſſe: quod non Chriſtiani tantũ Scriptores, ſed Claudianus etiam Ethnicus Poeta elegantiſſimè his verſibus cecinit.

Numiſmatis figura.

Theodoſij Victoria nõ ſine miraculo.

Te propter gelidis Aquilo de monte procellis.
Obruit aduerſas acies, reuolutaque tela.
Vertit in Authores, & turbine reppulit haſtas.

Claud in tertio Honorij Conſulatu.

O ni-

O nimium dilecte Deo, cui fundit ab antris.
Æolus armatas hyemes, cui militat æther,
Et coniurati veniunt ad claſſica Venti.

Illud quoque, ab alijs prætermiſſum, ab Ambroſio proditur. cum ſuos milites, atque ordines turbatos principio Auguſtus cerneret, equo deſiliens, effœtis licet viribus, Fide validiſſimus, *vbi eſt*, inquit, *Theodoſij Deus?* quo viſo, auditoque milites mirè excitati, nouis veluti reſumptis viribus, ad certam Victoriam proruperunt. Arbogaſtes, tanti motus Author, biduo poſt prælium, cum nuſpiam ſe tutum intelligeret, ſuo ſe enſe confecit. Flauianus verò Arbogaſte adhuc nocentior, in quem Theodoſij merita haud vulgaria extabant, Principis inuictæ clementiæ fidens, ſpe, licet impudenti, fruſtratus non eſt. perduelles reliqui, eorumue Filij, Victoris iram metuentes, Eius tamen Religionis conſcij, ad Templum confugientes, non modò incolumes ſeruati ſunt, ſed Principis clementiam, ac pietatem admirati, beneficijs inſuper aucti, chriſtiana Sacra, qui Gentiles anteà fuerant, ſuſceperunt. cæterum veniam His, qui ad Eccleſias confugiſſent, Ambroſium impetraſſe, Paulinus tradit: quod ſanè Theodoſij pietatis laudem, non tam minuit, quã illuſtrius

Ambr. in fun. Theod.

Arbogaſtes ſe ipsũ occidit

Theodoſius Ambr. pedibus aduoluitur. commendat, cũ præſertim conſtet, obuiam Ambroſio Aquileiæ factum, Eius pedibus aduolutum, Illius ſe precibus, meritiſque acceptam Victoriam referre, teſtatum. illud auditu iucundum, cum equites præcurſores ad diſturbandam Iouis Fulminei ſtatuam, ſolemni ritu in Alpibus, præſidio, vt diximus, collocatam, miſiſſet, aurea, quæ cum ea Tyrannus fulmina dedicauerat, eis donauit, iocantibus militibus cæteris, cupere huiuſmodi in ſe quoque fulmina intorqueri.

Militũ iocus de Iouis fulminibus.

Theodoſij pietas. Aquileiæ poſt hæc aliquandiù moratus Theodoſius, Mediolanum acceſſit, vbi conſueto pietatis inſtinctu, bello quamuis iuſto confecto, quòd tamen in eo cædes patratæ fuiſſent, à Sacrorum participatione tam diù abſtinuit, dum accerſiti ex Oriente Filij adfuere. extat Canon pœnitentialis apud Latinos, vt, qui bello cædem feciſſet, quadraginta diebus à Sacris abſtineret. apud Græcos verò Baſilij Canon cæde pollutis, toto triennio Sacris interdicit. Moyſis quoque lege huiuſmodi homines luſtratione indigebant; quod & apud Ethnicos vſu receptum conſtat; ita enim apud Virgilium Æneas.

Ambr in fun. Theod

Baſil. ad Amphiloc. c. 23.

Num. c. 31.

Aen. l. 2.

Me bello è tanto digreſſum, & cæde recenti,
Attrectare nefas, donec me flumine viuo
Abluero.

At

Plin. l.15. c. vlt. At Plinius ſuffitu lauri luſtrationem peragi teſtatur.

Pal-lad. in Lauſ. Soz. l. 8.c.17 Per idem tempus coacta Synodus Byzantij ob dedicationem Baſilicæ Principibus Apoſtolorum, à Ruffino Præfecto Prætorio Regio ſumptu excitatæ, ad quam præcipui Orientis Antiſtites conuenere; qui & Agapij, ac Gebatij cauſam diſcuſſere; vterque etenim Boſtrenſem Epiſcopatum ſibi vendicare magnoperè ſtudebat. eiuſdem celebritatis occaſione Ruffinus ſacro Baptiſmate initiari voluit, apud quem, Theodoſio præſertim abſente, totius Orientis poteſtas fuit. felix ſi intra eos terminos continere ſeſe potuiſſet. *Conciliũ Byzantij.*

Aug. in Creſcon. l. 3.c.56 Eodem ferè tempore Adrumenti in Africa Synodus alia celebratur, & Bagai apud Numidiam Donatiſtarum conciliabulum frequentiſſimum. de cuius actis multa Auguſtinus tradit: *poſt hæc Author exortam inter Auguſtinum, & Hieronymum contentionem ab ouo, vt dicitur, exorditus, ſusè admodùm refert.* *Conciliũ in Africa.*

Ambr. ep. 16. Aug. ep. 31. Quo tempore Paulinus, Vir Conſularis ætatis annum agens XL. diuenditis ampliſſimis in Aquitania latifundijs, pretioque in pauperes erogato, vna cum Theraſia Coniuge monaſticum amplexus inſtitutum, in Nolanum agrum, Roma admirante, ſeceſſit. *de cuius genere, ac Natalium ſplen-* *Paulinus ex Senatore Monachus.*

dore, deque Adoleſcentiæ, Auſonio Præceptore, inſtitutione, multa hìc apud Authorem habes.

Seueri ac Tetradij conuerſio.

Perſimile exemplum hoc eodem tempore editum cõſtat à duobus alijs Romanis Ciuibus præclariſſimis, qui in Gallijs tum agebant. Hi fuere Seuerus Sulpicius, ac Tetradius; vterque ex D. Martini Turonenſis Epiſcopi diſciplina.

Paulin. ad Seuer. ep. 1. Greg. Tur. hiſt. franc. l. 2. c. 13. Soz. l. 7. c. 25

Florebant hoc eodem tempore in Gallijs Epiſcopi ſanctiſimi, quos, ex Paulini epiſtola, quæ deſideratur, Gregorius Turonenſis enumerat. laudantur, & alij à Sozomeno, quos apud eum require.

Chri. Ann. 395.

Duo fratres Conſules.

Nouus annus nobile par Fratrum Conſules exhibet Olibrium, ac Probinum Probo V. C., de quo ſæpius meminimus, genitos, quorum faſces elegantiſſimè, ex more, Claudianus celebrat. *de Gentis nobilitate multa hìc Author ex Sanctis Patribus, ac veteribus monumentis congerit, quem tu conſule.*

Paneg in Olibr. & Prob. Conſ. Zoſim. l. 4.

Theodoſij obitus.

Geſta ante obitũ.

Haud multùm proceſſerat annus, cum, poſt Idus Ianuarias, Theodoſius Mediolani moritur, XVI. Principatus anno expleto, ætatis L. Morti proximus Chriſtianam in primis Religionem, vocato ad ſe Senatu, Chriſtianis quidem Senatoribus commendauit, Ethnicos autem ad eam amplectendam hortatus eſt; quod cum alijs Zo-

Aur. Vict. in Theod. Oroſ. l. 7. c. 36 Marcell. & Proſp. Chron.

ſimus

Ambr. in fun. Theod ſimus Ethnicus Author teſtatur. tùm Filios Ambroſij, ac Stiliconis ſub tutela reliquit; Huic Serenam Fratris Filiam in matrimonium collocauerat. Cadauer pollinctum, temporario conditum tumulo, tum Conſtantinopolim tranſlatum, quò iam Arcadius præceſſerat, paternæ mortis nuncium, ne quid turbarum interim oriretur, primus ipſe allaturus.

Tanti Principis elogia non ex Ambroſio modo, Paulino, alijſque Chriſtianis Scriptoribus peti poſſunt, verùm etiam ex Ethnicis, Victore præſertim, ac Themiſtio. vnus Zoſimus iuratus Chriſtianæ Religionis hoſtis, contra omnium ſententiam, quaſi bello tantum ſtrenuum, pace imparem, & in otio ſolutum, mendaciſſimè Eum carpere non eſt veritus.

Libri IV. finis.

Digitized by Google

ANNALES ECCLESIASTICI CAESARIS BARONII S. R. E. CARD.

A LVDOVICO AVRELIO Peruſino.

In totidem libellos breuiſſimè redacti in quot magna volumina opus ab Authore digeſtum eſt.

LIBER V.

Reſpondens quinto Authoris Tomo.

THEODOSII morte, rerum ſumma ad Filios delata eſt, quorum natu maior Arcadius vigeſimum agebat annum, Honorius decimum. *Chrĩ. Ann. 395. Zoſim. l. 5.*

Ruffinus. Ruffinus, Is, qui hactenus potentia cæteros facilè ſuperauerat, contemptum ſe, non à Theodoſio tantum Stiliconis prælatione, ſed, nouo Eudoxiæ matrimonio, etiam ab Arcadio, quem *Claud. in Ruff.*

Gene-

Generum ipſe deſtinauerat, ægerrimè ferens; occulto cum Gothis inito fœdere, alijſque Barbaris aduerſus Arcadium ſollicitatis, Rom. Imperium in maximum diſcrimen adduxit.

L. 26. et ſeqq. de Haret. & L. 10. de Pagan. C. Th. Antequam Ruffini conſilia proderentur; Arcadius, patrijs veſtigijs inſiſtens, optimis aduerſus Hæreticos, àc Gentiles legibus diuinam ſibi opem conciliauit, Reſcriptis ad Ipſum inprimis Ruffinum editis, qui Præfectum Prætorio adhuc agebat. Romanus tunc Exercitus, Stilicone militiæ Magiſtro, ſtatiua apud Italiam habebat; quo tépore illinc Hunni in Aſiam, hinc Gothi, Duce Alarico, in Europam irrumpentes, florentiſſimas Regiones populati ſunt. adfuit Stilico Romanis cum copijs funeſtam Græciæ cladem vlturus. at Ruffinus, qui, antequam Hunni Gothis iungerentur, prælio aduerſus alteros decernere è re ſua nequaquam eſſe exiſtimabat, ſequeſtrem ſe pacis ſimulans, Arcadio Author fuit, vt Stiliconem redire in Italiam compelleret, parte interim copiarum Conſtantinopolim euocata. indignè id milites tulere. iam tum itaque Hominem proditionis arguentes, infenſo in eum animo receſſere; cum Ipſe, vt ſunt inania eorum conſilia, quos cœçat ambitio, horum ſe maximè auxilio Imperium adepturum ſperaret. ita enim rem cum ſuis tranſegerat,

Arcadij leges.

Hier. ep. 3. Soz. l. 8. c. 1.

Barbari in Rom. Imp.

Digitized by Google

Ruffini conſilia. egerat, vt accedentibus Byzantium militibus (Stilicone æmulo longè agente) liberali donatiuo deuinctis, initio à paucis, iam precio corruptis, facto, Auguſtus acclamaretur. res aliter omnino ceſſit quippè obuiã exercitui cũ Arcadio factus; dum Iuuenẽ, Auguſtum, vt ſe Collegam aſſumat, intentato etiam metu, maximè vrget, quaſi Barbarorum arma auerti alia ratione haud poſſent; Militibus æquè, ac Principe rei indignitate motis, & iam palam proditionem conſpicientibus, tumultu excitato, diſcerptus, *Ruffini cædes.* malè auſpicatæ proditionis pœnas dedit. ferunt militem Ruffini dexteram circumtuliſſe, eaque porrecta, *Militis ludus.* ſtipem quæritaſſe, qua oblata, adductis mox neruis, dextræ digitis ſubindè contractis, quadam auiditatis ſpecie Hominis auaritiæ illuſiſſe.

Ruffini cæde, quamquam hac ex parte res in tutum poſitæ videri poterant; tamen haud quaquam ſummoti Barbari qui eò iam peruenerant, vt Rom. Imperij Prouincias quaſi indigenæ incolerent. *Chryſoſt. ad Vid.*

Quod ad res pertinet Occidentis, Honorius peculiari ſanctione priuilegia omnia Sacroſanctis Eccleſijs à maioribus collata rata eſſe iuſſit, præfatus temporibus ſuis augeri potius, quam minui opportere. *Honorius Ecclesijs cõſulit* *L. 29. de Epiſc. & Cler. C. Th.*

Valerius interim Hipponenſis Epiſco-

ſcopus veritus, ne Auguſtinus, cuius opera in eius Eccleſiæ adminiſtratione vtebatur, ad aliam Eccleſiam regendam raperetur; ſe adhuc ſuperſtite illum Epiſcopum conſecrari curat, Ciuibus quoque adnitentibus, qui, eadem metuentes, Eum diutius veluti ſub cuſtodia habuerant. porrò ex Auguſtini Monaſterio multos interim, tum Epiſcopos, & inferioris ordinis Sacerdotes, tum aliorum Cœnobiorum Inſtitutores prodijſſe, præter alios teſtatur Paulinus, qui haud ita pridem omnium cum admiratione ob claritudinem generis, poſt ampliſſimorum Magiſtratuum adminiſtrationem Nolam, vt diximus, ſeceſſerat.

Aug. ep. 64. Poſſid. in vit. s. Ambr. c. 8

Auguſtinus Epiſc. conſecratur

Apud Aug. ep. 35. Poſſid. in vit. s. Aug. c. 11.

S. Paulinus.

Chri. Ann. 396.

Qui ſequitur annus duorum Augg. Conſulatu notatus habetur. Honorius Mediolani adhuc agebat, qua in Vrbe conſueta edidit munera, Africanis belluis in Theatrum inductis. res tum accidit memoratu digna. Noxium quemdam, Stiliconis iuſſu, Milites ad pœnam petebant; Is ad Templum confugit, receptuſque ab Ambroſio eſt, eiuſque Clericis, &, vt fas, protectus: Illum tamen Milites nequicquam prenſantem ſacram Aram, & Ambroſij opem implorantem, adduxerunt. at enim haud ità multo poſt in Theatrum cum veniſſent, & tuto, vt videbatur, loco conſediſſent, ab immiſſis Pardis ſaltu maximo appetiti, fœ-

Paul. i vit. S. Ambr.

Mirũ de Eccl. violatoribus.

ſoedè diſcerpti, contemptæ Religionis pœnas dedere. Stilico Ipſe perterrefactus noxium, exilio tantum mulctatum, ſupplicio exemit.

Marcomãnorũ Regina. Hoc eodem tempore Fritigil Regina Marcomanorum (qui nunc Morauí dicuntur Germaniȩ Populi) Ambroſij fama permota, Legationem ad Eum inſtituit regijs cum muneribus, rogatque, Fidei ad ſe formulam mittat. Ambroſius, haud cunctatus, Epiſtolam ad Eam dat in modum Cathechiſmi, ſuadetque, vt Virum ad eandem Fidem, ac Romanorum amicitiam hortetur; quod & perfecit. ſequenti porrò anno Mediolanum Ipſa acceſſit, quo tempore Ambroſius iam obierat. *Paul. in vit.*

Byzantium terrore affectũ Iiſdem Coſs. prædictum à Sancto Viro Conſtantinopolitanæ Vrbis excidium, populi ad Deum preces, & publicè acta criminum expiatio ità auertit, vt tamen, ne quis putaret Dei Seruum, aut deceptum Ipſum, aut alios decepiſſe; prædicta die omnibus, vnà cum Arcadio Vrbe excedentibus, ignea nubes aliquandiu Vrbi imminens viſa ſit omnia concremare: terra quoque interim horribili motu concuſſa, Populo in preces effuſo inſpectante, audienteque. territi itaque Ciues, & ad meliorem frugem perducti, in Vrbem, nube diſcuſſa, remeantes, illæſam eam, Deo miſerante, repetere. rem teſtatam, præter *Marcell. & Proſp. chron.*

alios,

de exc. Vrb. c. 6. alios, fuſius D. Auguſtinus tradit.

Paul. ep. 26. Per idem tempus S. Nicetas Daciæ Epiſcopus, extra eam quoque Prouinciam Chriſti nomen longè latèque inter Barbaros propagauit; quodque mirum eſt magis, cũ ipſa Chriſti Fide Monaſticam quoque diſciplinam inuexit; quod Sanctus quoque Victricius Rothomagenſis Epiſcopus egregiè præſtitit. *S. Nicetas. S. Victricius.*

Chri. Ann. 397. Ad annum Chriſti CCCIIIC. ſpectat Melaniæ cum Ruffino ad Vrbem reditus, de quorum per Ægyptum, ac Palæſtinam peregrinatione, ac diutina Hieroſolymis mora, alibi meminimus. abſuere annos omnino XXV. Melaniæ laudes præter alios congeris *Ep. 11 ad Seuer.* Paulinus, qui illam hoc tempore in Patriam remeantem Nolano ſeceſſu hoſpitio excepit, donatuſque ab ea eſt ſacroſanctæ Chriſti Crucis fruſtulo, quo poſtea ingens patratum miraculum idem Paulinus eleganti carmine cecinit. cum enim oppleta fœno caſa conflagraret, & iam vicinum Paulini hoſpitium vorax flamma perſuaderet, Crucis ligno ab eo depromto, flammiſque veluti oſtentato, retroceſſere illæ primo, tum verò, materie adhuc ſuppetente, penitus extinctæ ſunt. *Melania redeunt. In natal. 10 S. Felic. Crucis miraculũ.*

Hier. I Ruff. & ep. 16. 66 & 71. At quis credat à Melania hæreſim in Vrbem pænè inuectam? Origenis illa errores, Ruffino Inſtitutore, in Hie- *Melania in fraudẽ*

pelle-ſta. Hieroſolymitano receſſu ita imbiberat, vt ſummam pietatem exiſtimaret his ipſis alios omnes imbuere. res Hieronymo per amicos, qui Romę erant, cognita, Ipſum mouit, vt acriter in Ruffinum inueheretur, Romanoſque fraudis admoneret. mira autem Dei diſpenſatione factũ videtur, vt à Fœmina vexillum impietatis erectum, pietatis tamen notatum charactere, à Fœmina in primis detectum deijceretur. *Marcella zelus.* Marcella ea fuit, quæ, pari nobilitate conſpicua, pietatis tamen inſtitutione præſtantior, fraudem inter primos ex his, qui Romæ erant, odorata, omnem operam adhibuit, vt venenum antequam latius ſerperet, ac in Vrbis quaſi viſcera penetraret, extingueret. Prodierat ſub ipſum Melaniæ in Vrbem aduentũ latinitate à Ruffino donatum interpretis tamẽ nomine haudquaquam prodito Origenis Opus, *Origenis errores.* περὶ ἀρχῶν, hoc eſt, *de Principijs*, erroribus refertiſſimum; multa enim in eo legebantur impia dogmata de Angelorum ruina, de Animarum lapſu, de Reſurrectione, de Mundo, ſeu Mundis Epicuri, dequè omnium reſtitutione in æqualem ſtatum, hiſque adhuc deteriora; quamquam ea, quæ de Trinitate Origenes delirauerat, latina interpretatio non habebat. Is itaque liber cum iam per omnium manus circumageretur, exſcriberetur que, atque

aui-

auidiſſimè legeretur, ad Hieronymum tranſmiſſus eſt, cuius opera, accedente etiam poſtea Anaſtaſij Papæ, qui Siricio ſucceſſit, authoritate, periculum diſcuſſum, tranquillitas reſtituta eſt.

Marcell. chron. Paulin. in vit. Hoc eodem anno pridiè Nonas Aprilis Ambroſius Mediolanenſis Antiſtes Vir eximius moritur, exactis in Epiſcopatu annis XXII ætatis LXIII. prædixerat ſe vſque ad Paſcha cum ſuis futurum; cumque ex Ipſius prædictione, ac morbi vi, Eius interitus certus iam apud omnes eſſet, Stiliconem dixiſſe ferunt, Ambroſio deficiente, Italiæ ruinam ſequuturam. non vanum autem fuiſſe Vatem, miſerandum eius Prouinciæ excidiũ comprobauit. *S. Ambroſij obitus.*

Scripſit Ambroſij Vitam Paulinus, qui Ei à cõmentarijs erat, alius tamen ab Eo, qui Nolæ hoc tempore agebat, eius poſtea Vrbis Epiſcopo. ſcripſit autem hortante Auguſtino, cui non Mediolani tantum, ſed etiam in Africa, quo ſe poſtea acceſſiſſe ſcribit, notus eſſe potuit. cæterum quod ſpectat ad huiuſmodi Paulini commentarium, ſumma fide ſcriptum nemo dubitet, multa tamen in eo deſiderari ex Ipſius Ambroſij, ac aliorum ſcriptis comprobatur. *quo factum eſt, horum vt Author Annalium multo auctiorem Ambroſij vitam ediderit, atque ipſius operibus præfixerit, quod alibi indicauimus.* *Ambroſij vita Author.*

Am-

Ambroſio Succeſſor datus eſt Simplicianus effœta iam ætate Senex; nec ita multo poſt celebratum eſt Taurinenſe Concilium ac, poſt illud, Carthaginienſe, quod tertium à Collectore appellatur, qui multa alia ante Conſtantinum ibidem coacta prætermiſit!

Cōcil. Taurinenſe, ac Carthag.

Huius ipſius anni initio Honorius optimæ indolis Adoleſcens priuilegia à Maioribus Eccleſiæ conceſſa, nouo ad Theodoſium Præf. Præt. Reſcripto roborauit. Subindè Arcadius, fraternam pietatem æmulatus, Apollinarium hæreſis Doctores Vrbe expulit: Iudæos, qui criminibus, aut æri alieno obnoxij, quo Chriſtianorum im munitate gauderent, Chriſtianos ſe eſſe ſimulabant, recipi vetuit: Magiſtratus ambientes coercuit.

Augg. leges.

L. 30. de Epi ſc. & Cler. L. 43. de Hæret. L. 2. de his qui de relig. L. 1. ad L. Iul. de ambit

Nectario interim Byzantij Epiſcopo vita functo, Ioannes Antiochenæ Eccleſiæ Presbyter, qui poſteà Chryſoſtomus dictus eſt, eo in munere ſubrogatur. quamquam Eius conſecratio non niſi ſequenti anno peracta eſt.

Ioan. Chryſoſtomus

Chri. Ann. 398.

Honorio quartùm, atque Eutichiano Coſs. Siricius moritur exacto in Pontificatu anno XIII. cui Anaſtaſius ſublectus eſt. Hic nihil prius ſibi curandum ſtatuit, quam vt reuocatos per Ruffinum Origenis errores Eccleſiaſtica cenſura notaret. Ruffinus ſanè, vbi ſe proditum animaduertit,

Siricij Papæ mors. Anaſtaſius ſuccedit.

Vrbe

Digitized by Google

Vrbe ceſſit, mentitus anteà editum à ſe Origenis librum aliorum fraude fuiſſe adulteratum: tantaque conſcientiæ vis fuit, vt damnari abſens, quam præſens coargui maluerit. Interim Donatiſtarum apud Africam furore, qui Catholicorum Templa incenderant, Clericos quoque malè mulctauerant, factum, vt Honorius Aug. in violatores ſacrarum Ædium, ac Miniſtrorum capitalem pœnam, lege lata, conſtituerit. poſt hæc Synodus Carthagine bis coacta Iunio menſe, ac Nouembri, quæ tamen præpoſterè à Collectore recenſentur. in his de ſacrorum Miniſtrorum continentia præceptum iteratum. tum vt Clerici, abſque miniſterij detrimento, Agriculturæ, alijue artificio operam dare poſſent: Epiſcopi conſecrandi Fidei profeſſionem emitterent, ſtatutum eſt: ſancituſque eſt Canon de Infantibus baptizandis. inſuper decreta ad Principes Legatio impetrandis defenſoribus, qui afflictis ditiorum potentia pauperibus ius dicerent, qua item Legatione, & illud actum, vt reliquiæ Idololatriæ in Lucis, alijſque profano cultui dicatis locis abolerentur.

Ruffinus dãnatur. *Aug. cont. lit. Petil. L. 31. de Epiſc. & Cler.* *Donatiſtarũ furor.* *Duplex Synodus.* *Clericis continentia iniũcta.* *Agricultura permiſſa.*

At Honorius XIV. ætatis annum cum iniſſet, Mariam Stiliconis Filiam Vxorem duxit: mox bellum in Gildonem mouit, qui Tyrannidem in Africa occupauerat, Eumque (quod mi-

Honorij nuptia. *Marcell. [C]hron. [C]laud. [d]e la[u]d. Stilic. l. 3.*

Digitized by Google

mirum videri poteſt) per Maſcezilem Fratrem debellauit. porrò Maſcezil, ſiue Stiliconis inuidia, ſeu, quod verius, Deo violatam paulo ante ab eo Eccleſiaſticam immunitatẽ vlciſcente, militum ſeditione occiſus eſt. Superſtes Gildoni fuit Filia Saluina, quæ Nebridio nupſit Auguſtorum affinitate clariſſimo, ſanctiſsimoque Adoleſcenti, Viroque citius orbata, Hieronymo hortante, viduitatem ſanctiſsimè cuſtodiuit, Honorius verò, qui erat pietate à teneris, vt aiunt, vnguiculis, imbutus, collatam ab Apoſtolo iudicandi, etiam inter Laicos, Epiſcopis poteſtatem, Conſtantini quoque legibus ſancitam, at neſcio quo pacto interceptam, Sanctione edita, reſtituit. Sane Auguſtinus hoc ipſo tempore id ſibi iuriſdictionis ab Apoſtolo vindicans, dirimendis ſe litibus plus nimio diſtineri queritur. Poſsidius quoque teſtatur audiendis Eum non Chriſtianorum modò, ſed cuiuſcumque Sectæ hominum controuerſijs integros ſæpè dies ieiunum inſumpſiſſe.

& de bell. Gild.

Hier. ep. 9.

Epiſcoporum iudiciaria poteſtas.

L. 7. de Epiſc. Aud. C. Iuſt.

Aug. Pſal. 118. & de op. Mõ. c. 29.

in vit. c. 19.

Chryſoſtomus.

Iam quod ad res ſpectat Orientis, Chryſoſtomus, quem Nectario ſuffectum diximus, cum ſinè Populi tumultu abduci Antiochia vix poſſet, ab Vrbis Præfecto Rheda ſublatus, quaſi animi gratia extra portã vectus, Conſtantinopolim perductus, ac omnium cum plauſu Epiſcopali in throno collocatus

Digitized by Google

locatus eſt. igitur inter prima noui muneris rudimenta ſeuerißimam aduerſus Hæreticos legem ab Arcadio ferri curauit: tum verò Clericorum mores deprauatos cernens, eorum in primis luxum, & cum ſacratis Deo Virginibus contubernia ſuſtulit; quam deteſtandam conſuetudinē apud Occidentem quoque hoc tempore viguiſſe D. Hieronymus teſtatur. Noſocomia ex ipſis Eccleſiæ redditibus inſtituit, Epiſcopalis menſæ ſumptibus imminutis.

L. 34. de Hæret. C. Th.

Hoc tempore Eutropius Eunuchus, ſummo apud Arcadium gratiæ loco conſtitutus, Aulæ Orientalis potens erat, ſæuitia, atque auaritia inſignis. huius impulſu lata lex eſt contra Eccleſiaſticam immunitatem, qua confugientes ad Templa per vim extrahi iubebantur; cui tamen, ità Deo moderante, Ipſe in primis obnoxius Eutropius fuit, quod ad ſequentis anni res geſtas referemus. Subindè alia quoque edita eſt Sanctio, qua Clericorum, ac Monachorum licentia coercita eſt. cum enim Conſtantini Magni edicto liceret Epiſcopis iniquas Præſidum ſententias irritas facere, res eò venerat, vt Clerici, Monachique, quaſi vi publica, Reos, dum in cuſtodiam, vel etiam ad ſupplicium ducerentur, abriperent. cæterum Ambroſium, Auguſtinum, alioſque Sanctos Epi-

Eutropius Eunucus.

L. 3. de his qui cōſ. ad Eccl. C. Th.

L. 16. de pœn C. Th. & L. 16. de Epiſc. aud. C. Iuſt.

Clericorum, ac Monachorum licentia.

Epiſcopos Conſtantini lege ità non abuſos nouimus, vt potius precibus apud Præſides, agere pro periclitantibus ſub gladio Reis conſueuerint.

Nono appetente anno ab Honorio Manlius Theodorus Vir natalibus, atque eruditione clarus: ab Arcadio, quem diximus, Eutropius ſeruili genere multorum inuidia, omnium odio laborans, Conſules dicuntur; quamquam, Eutropio mox gradu deiecto, proinde Faſtis quoque Conſularibus expuncto, Manlium tantum vetera monumenta Conſulem habent. Chri. Ann. 399. *Zoſim l. 5. Aug. de Ciu. Dei l. 18. c. vlt.*

Gainas. Gainas Aſiani exercitus Dux, qui Ruffini cæde potentiam auxerat, inuidia in Eutropiũ æſtuabat; nec æquo in Arcadium erat animo, quod Is Eunucho nulla re magis quam vitiorum labe conſpicuo, plus nimio videretur obnoxius. igitur inito cum Tribigildo Barbarorum Duce fœdere, Aſiam primò, tum reliquas Orientalis Imperij Prouincias ita infeſtas habere cœpit, vt Arcadium ad ſummam rerum omnium deſperationem adegerit, iniquaſque Pacis conditiones petendas; in his præcipua ea fuit, vt Eutropius dederetur. vocatus tũ ab Auguſto Eunuchus, qui hactenus rerum moderator fuerat, Conſulari dignitate exutus dimittitur, & rebus Ipſe ſuis conſulere iubetur. rei nouitate perculſus miſer, conſilij inops, ad Eccleſiam, cui immuni-

Eutropij caſus.

munitatem nuper ademerat, confugit. concurrentibus ad Illum extrahendum non tantum Militibus, ſed Populo, qui infenſo in Eum erat animo, frequentiſſimo, Chryſoſtomus, conſcenſo ſuggeſto, ita perorauit, vt furentem multitudinem non repreſſerit modò, ſed etiam ad commiſerationem inflexerit. *Chryſoſtomi dicēdi vis.* Extat Chryſoſtomi Oratio ex tēpore ea quidem habita, de more tamen, vt videtur, excepta, *quæ ab Authore hic recitatur.* ea igitur ſanctus Antiſtes effecit, vt Eutropij capiti, in quod omnes inclamabāt, parceretur, quod, ipſo Populo ſuppliciter ab Auguſto, ac rebelli exercitu expoſcente, impetratum eſt, ſatisque viſa eſt, exilij pœna, qua in Cyprum Inſulam eſt deportatus. ſed nec antea à Chryſoſtomo traditus, quàm iureiurando Magiſtratu ipſo obſtricto de ſeruanda miſero vita. quamquam, Gaina adhuc vrgente, ac extrema minitante, iuſiurandum deluſum eſt, quippè, eo veluti impleto, retractus Chalcedonem Eutropius ſecuri percuſſus eſt. *Eutropij cædes.* fuiſſe Illum à Chriſtiana Religione abhorrentem, quod ex alijs non conſtat, S. Proſper teſtatur. *De præd. p. 3. c. 38.*

Eutropij caſu opportunè vſus Chryſoſtomus, Ciuium mores ſalubriter inſtituit. in obſcœnos quoque ludos inuectus, author Arcadio fuit *Maiumæ* fœdi ſpectaculi, lege lata abrogandi. *L. 2. de Maiu. C. Th.* *Maiuma.*

Digitized by Google

Quod ad Occidentalem Eccleſiam ſpectat hoc anno Romam perlata eſt Hieronymi germana interpretatio Origenis Operis περὶ ἀρχῶν, qua vt illius errores, ita Ruffini fraus detecta eſt. Alexandriæ quoque, Theophilo indicente, coacta Synodus eſt, qua Origenis opera in diſquiſitionem vocata, Eiuſque praua dogmata Eccleſiaſtica cenſura notata, damnataque ſunt. datæ inſuper non Synodales modo, ſed & Paſchales, ex more, literæ. Eodem fere tempore quo Alexandrina in Synodo, Romæ quoquè ab Anaſtaſio Origenes damnatur. & Romæ quidem Origenis hęreſis extincta omnino eſt, apud Ægyptum verò, quod in Monachorum quorundam mentibus radices altius egiſſet, ſubinde poſtea repullulauit. *Synod. Alex. Orig. errores dãnati.*

L. 15. 16. & 17. de Pagã. C. Th. & L. 3. & 4. eod. tit. C. Iuſt.

Hoc eodem anno vtriuſque Auguſti iuſſu toto Orbe Idola proſtrata ſunt, Templa, quæ extra Vrbes eſſent, diruta, nam quæ intra moenia erant, ne Vrbes ipſæ deformarentur, ſeruata ſunt. *Hoc loco Author de Carthaginienſium Dea, quæ Cæleſtis dicebatur, eruditè multa diſſerit*. porrò diuino factum conſilio fateri cogimur, vt huiuſmodi Idololatriæ veluti lethale vulnus in ea ipſa tempora inciderit, in quibus, ex falſis Ethnicorum vaticinijs, quod D. Auguſtinus tradit, Chriſtiana Religio finem habitura diceba- *Idola, ac eorũ Tẽpla proſtrata.*

De Ciu Dei l. 18. c. vlt.

tur.

tur. Nec Gentiles tantum edictis compeſcuit, ſed etiam Iudæos, ac nefarios Manichæos: tum pro Eccleſijs, ac Clericis, eorumque immunitate Honorius reſcripſit. *L. 14. de Iu. L. 35. de Hæ.*

Poſtremus quarti à Christo nato ſæculi annus Conſules habuit Stiliconem, atque Aurelianum, quorum Conſulatui Siſinnij, ac Sociorum Martyrum Acta adſcribuntur, qui non longè à Tridentina Vrbe à Ruſticis Paganis interfecti ſunt. hiſtoriam conſcripſit Vigilius eius Vrbis Epiſcopus, qui & Ipſe poſtea lapidibus obrutus, eandem martyrij palmam adeptus eſt. *Chri. Ann. 400. Siſinnius ac ſocij mart. Vigilius Epiſc. & mart. Gennad. de Vir. illuſtr. c. 37. Vit. S. Ambr. in fin.*

Eiſdem Coſs. Honorius, & contra Donatiſtas reſcripſit, & iudicio Epiſcoporum proſpectum voluit, ſanctione edita, ne, qui in Concilio Sacerdotum damnati, aut depoſiti fuiſſent, ad ſæculare præſidium confugerent. *L. 37. de Haret. L. 35. de Epiſc. & Cler. C. Th.*

Prodiere interim à Ruffino in Hieronymum libri tres. his, quod non ſtatim vulgati, ſeriuſque ad Hieronymum perlati ſint, biennio poſt Ipſe egregia, quæ extat, Apologia prouocatus reſpondit. Scripſit tamen hoc anno Fabiolæ Epitaphium, ex quo nobiliſſimæ Matronæ vitæ ſanctitas mirè illuſtratur. illud nequaquam eſt prætereundum de alia Eum Fabiola, quæ Iunior appellanda eſt, poſt decennium meminiſſe, quæ tum viue- *Fabiola. Epiſt. 30. & 82.*

ret, cui ſe conſcriptos in Ezechielem libros nuncupaſſe tradit.

Subinde, quod ad Orientis res ſpectat, Gainas immanis Barbarus iterum Arcadio negocium faceſſit, quippè accedens Chalcedonem Auguſtum Ipſum quaſi pro imperio accerſit. Ille, viribus impar, abnuere haud quaquam eſt auſus, quodque dedecoroſum eſt magis, Clariſſimos Viros Aurelianum Conſulem, Saturninum Conſularem, ac Ioannem, qui ipſi Arcadio erat à ſecretis, Tyranno ad necem dedere coactus eſt. Hi conſtanti, æquoque animo pro Principis, ac Reip. ſalute huiuſmodi Fortunæ ludibrium ſubiere. at Fera Getica inſitam ſæuitiam ita eſt moderatus, vt deditiios ſecuri leuiter percuſſos, & tantum non exanimatos, exilio mulctare ſatis duxerit. neque hìc ſtetit Tyranni furor: Byzantium ingreſſus, Arrianus cum eſſet, Templum in Vrbe ſuæ Sectæ Hominibus expetijt; Chryſoſtomi tamen conſtantia, atque facundia factum eſt, vt ab inito conſilio recederet: receſſit verò etiam ab Vrbe exercitus parte in ea relicta, ex inſidijs poſtea, data ſuis teſſera, rediturus. ſed impij Hominis conatus ſubuertit Deus. qui enim intra Vrbem erant Gothi, cæſi à Prætorianis, ac Ciuibus ad vnum ſunt. Gainas viribus imminutus, hoſtis publicus concla-

Gaina tyrannis.

Zoſim l. 5. Socr. l. 6. c. 6. Soz. l. 8. c. 2.

Gothorũ cædes.

clamatus, Vrbem Populo frequentiſſimam tentare haudquaquam auſus, in Thraciæ Oppida reliqua ſæuitiam exercuit: miſſus ea de cauſa Legatus ad Eum Chryſoſtomus, honorificè à Barbaro exceptus eſt, effecitque, vt Is poſteà à populationibus abſtineret. tum vero Gainas copiarum partem in Aſiam iterum tranſmiſſurus, ratibus impoſuit, quæ hoſtium impetu, ac vi procellæ diſiectæ ſunt. itaque iam malè tutus retrocedere coactus, in Rom. milites incurrit, à quibus victus, cæſuſque, perfidiæ pœnas, quantumuis ſeras, dedit.

Soz. l. 8. c. 4. Theod l. 3. c. 32.

Gainæ interitus.

Contigit hoc ipſo tempore Ægypti Monachos ex Nitriæ Monaſterijs vtpote Origenis ſectatores à Theophilo pulſos, rurſumque è Paleſtina, quò confugerant, eiectos Conſtantinopolim acceſſiſſe. Hos Chryſoſtomus in Theophilum inclamantes, errorum autem nondum compertos pro inſita humanitate fouit; ex quo conflata poſteà in Chryſoſtomum inuidia, ſequutumque inde exilium ortum habuere. Conuenerant tum temporis Byzantium Epiſcopi nonnulli, inter quos Euſebius quidam Valentinianopolitanus. Is dato ad hanc rem libello, dira crimina Epheſi Epiſcopo intentauit, inter quæ & illud, quod Vxore dimiſſa, cum ea poſtmodum conſueſceret, ac Filios ex ea ſuſcepiſſet. ea

Monaci Origeniſtæ

Chryſoſtomus.

Pall. Dial. Socr l. 6. c. 10 Soz. l. 8. c. 6.

occaſione alij quoque variorum criminum poſtulati, ac comperti à Chryſoſtomo damnati, ac depoſiti ſunt. Subindè Chryſoſtomus Byzantium reuerſus, nam in Aſiam ea de cauſa profectus fuerat, Arcadio author fuit, vt Hæreticos omnes Vrbe pelleret. eo factum eſt, eorum vt ipſe odium incurreret, vtque multi, ne patria carerent, Catholicam Fidem ſimularent, & ſacra Myſteria cum Catholicis perciperent. prodigium tum accidiſſe Sozomenus tradit. Arriana Mulier Sac. Euchariſtiam cum perciperet, diuinam Hoſtiam vix labijs admouerat, cum eam lapideſcere ſenſit, horrore itaque perfuſa, Epiſcopo ſe Ipſam detulit, Eique lapidem ipſum dentium veſtigia retinentem obtulit, qui eiuſdem Sozomeni hæc tradentis tempore adhuc extabat. *Lib. 8. c. 3.* *Euchariſtiæ miraculũ.*

Chryſoſtomus interim Scythas, qui in Romanis caſtris militabant, Arrianæ hæreſi obnoxios audiens, quò illos ad rectam Fidem traduceret, multos eius linguæ peritos ſacris Ordinibus initiauit, quorum dein' ſedula vſus opera Barbaros ab Hæreſi reuocauit. *Theod. l. 5. c. 30.*

Ineuntis ſæculi annus primus Conſules habuit Vincentium, ac Frauittam, quo Anaſtaſius Rom. Pont. Ruffinum ſcriptis in Hieronymum libris petulantius oblatrantem, reum prauorum dogmatum pronunciauit. Chri. Ann. 401. *Ruffinus iterũ dãnatur.*

Car-

Carthagine hoc tempore Synodus habita eſt Aurelio eius Vrbis Epiſcopo indicente, miſſaque Romam ad Anaſtaſium, Mediolanum ad Venerium, qui Simpliciano ſucceſſerat, Legatio, qua Operarij pro Africana Eccleſia expetiti, ac impetrati. qnod verò hæc Synodus, Iunio Menſe coacta, minus frequés fuiſſet, alia poſtmodum, tres fere poſt menſes, haud paulò frequentior ibidem cogitur ex omnibus ferè eius Prouinciæ Epiſcopis, in qua, hortante Anaſtaſio, de Pace cum Donatiſtis, mittendiſque ad Eos ea ſuper re Legatis actum eſt, tum alij ſanciti Canones, *quos Author hic refert.* *Cõcil. Carthag.*

L. 36. de Epiſc. & Cler. C. Th. Marcell. chron. Hoc item anno Honorius, Mediolani cum eſſet, pro Clericorum, ac Monachorum immunitate ad Pompeianum Africæ Proconſulem reſcripſit.

Quo tempore Arcadius auctus eſt Filio, quem, ex Aui nomine, Theodoſium appellauit. *Theodoſius II. naſcitur.*

Socr. l. 6. c. 6. Soz. l. 8. c. 4. Acceſſerat haud ita pridem Byzantium Porphyrius Gazenſis Epiſcopus vnà cum Ioanne Cæſareæ eiuſdem Prouinciæ Metropolis Antiſtite. veniendi cauſa ea fuerat, vt apud Principem de Gazenſium Ethnicorum in Chriſtianos iniurijs expoſtularent, &, ſi fieri poſſet, Templorum inibi profanorum euerſionem impetrarent. res per Auguſtam acta eſt, quæ nonum iam ferè menſem vterum geſtabat.

Epiſcopi ad Eius colloquium admiſſi, tum fauſta Illi omnia precati ſunt, tum maſcula Eam prole augendam ſpoponderunt. Partu, ex Epiſcoporum vaticinio, fœliciter edito, Auguſta gratificandi ſtudio magnoperè incenſa, Illos monuit, vt Puerulo recens nato, ac Auguſto iam à Patre dicto, commodùm cum, ſacro Baptiſmate initiatus, domum ſolemni cum pompa reuerteretur, ſupplicem libellum porrigerent, ab Eo, qui Puerum geſtaret, ex Ipſius Auguſtæ monitu, recipiendum. res ex compoſito peracta: libello reſcriptum eſt Infantis nomine, ex Epiſcoporum voto, allatuſque ad Arcadium, qui, aſtu delectatus, præfatuſque nouo Auguſto refragari nefas eſſe, Epiſcopos voti compotes fecit. datum itaquè negocium Cynegio V. C. qui militari cum apparitura Gazam delatus, Idola ibidem omnia, publicas, priuataſque apud ædes euertit: Marnæ Templum celeberrimum incendit: tum, ſumptus præbente Auguſta, Eccleſias Chriſtianis Sacris obeundis excitauit; res fuſius à Marco, qui omnibus interfuit, Porphyrij Diſcipulo recenſetur. *Apud Sur. 16 Febr.*

Eudoxia cũ Chryſ. diſſidium. Hoc tum quidem Eudoxia eximiæ pietatis, ac Religionis ſpecimen dedit; fœlix niſi, Chryſoſtomo infenſior reddita, Iezabelem poſteà reddidiſſet. ſanè quemadmodum Illius cum Elia, ita Hu- *Leo Aug. in vit. Chryſ. Socr. l. 6. c. 10*

Soz. l. Huius cum Sancto Epiſcopo, ex abla-
8.c.10 ta Viduæ cuidam ſuburbana Villa, *Chryſ.*
Nice- contentiones ortum habuere. qua in *ſeueri-*
ph. l. re tanta in Chryſoſtomo primò leni *tas.*
13.c.9 tas, tum ſacerdotalis ſeueritas enituit, vt Auguſtam Templi aditu, Auguſto inſpectante, arcere non dubitauerit. cum autem ex Mulieris Satellitio quidam vim inferrè conatus eſſet, areſacta ſtatim manu, Chryſoſtomi genibus aduolutus, dexteræ ſanitatem, vſumque recepit. ad hæc alia non pauca ab Eudoxia aut per auaritiam, aut per contentionem geſta, Chryſoſtomi conſtantiam illuſtriorem reddidere. porrò Mulierem auaritiæ, ac
Lib. 5. ſupra ſexum arrogantię Zoſimus quoque inſimulat.

Chri. Secundus ſæculi annus Augg. Fra-
Ann. tribus V. Coſs. inchoatur. quo tem-
402. pore Origeniſtæ, quos diximus, Monachi à Theophilo Alexandrino, ac Epiphanio, Hieronymo quoque adnitente extorres acti, nequicquā Chryſoſtomo conciliandæ paci intercedente, libellum Arcadio aduerſus Theophilum adeo grauibus refertum criminibus porrexere, vt Illius caput in diſcrimen adduxerint. hac eadem ex cauſa haud leuia inter Chryſoſto- *Chry-*
mum, atque Epiphanium orta diſſi- *ſoſt. &*
dia. Hic etenim properè damnandos *Epi-*
à Chryſoſtomo quoque Monachos *phanij*
exiſtimans, cum per literas nihil ſe *diſſi-*
dia.

perficere animaduerteret, Bizantium acceſſit; vbi cum adhuc cunctantem aſpiceret, Illius communionem deuitans, rem acrius apud alios, qui Byzantij erant, Epiſcopos vrgere inſtituit; verùm cum Eos non eadem omnes ſentientes cerneret, &, Origenis cauſa omiſſa, ſuper intentatis Theophilo criminibus, Auguſti iuſſu, diſceptantes; conſcenſa naui, Cyprum receſſit. obijſſe Illum antequam Inſulam attingeret, ex Chryſoſtomi prædictione quidam tradunt, qui, & illud addunt, Ipſum viciſſim Chryſoſtomo exilium prædixiſſe. *ſed hæc commentitia eſſe Author demonſtrat, & Epiphanÿ laudes, libroſque ab eo editos hìc recenſet.*

Fabula de Chryſ. & Epiphan.

Socr. l. 6. c. 13. Soz. l. 8. c. 15.

Quinto Kal. Maij moritur Anaſtaſius Rom. Pont. expleto Pontificatus anno IV. cui ſublegitur Innocentius. Quo item anno Martinus Turonenſis Epiſcopus Vir laudatiſſimus deceſſit ætatis annum agens LXXXVI. Epiſcopatus alterum, ac trigeſimum. Martini res geſtas præter Seuerum, ac alios, carmine decantarunt Venantius Fortunatus libris quatuor: Paulinus ſex; ambo, quod mirum, ex oculorum morbo à Martino ſanitati reſtituti. porrò Paulinum Hunc non Nolanum Epiſcopum, ſed illo recentiorem fuiſſe, *ex his quæ Author huc affert cõprobatur.*

Anaſtaſij Papæ obitus. Innocētius ſuccedit. s. Martini obitus.

Seuer. in vit. & Dial. l. 3. Greg. Tur. l. 10. c. 31.

Sub idem tempus Mileui apud Numi-

mi-

midiam generale totius Africæ Concilium celebratur, quod tamen, Collectoris incuria, cum alio ibidem quartum decimum demum poſt annum coacto, commixtum reperitur.

Concilium Mileuitanum.

Chri. Ann. 403. Nouus annus Theodoſij Aug. & Rumoridij Conſulatui adſcribitur; quo Theophilus, Arcadij accitu, vrgentibus, quos diximus, Monachis Byzantium delatus, ſuarum partium Epiſcopis compluribus, non ante diſceſſum modo, ſed etiam ex itinere coactis, Eos aut præmiſit, aut ſecum adduxit. Is non in Monachos tantum infenſo erat animo, ſed etiam in Chryſoſtomum, qui ſtudere illis plus æquo videbatur. ſub ipſum Eius aduentum Chryſoſtomus, deſumpto ex ſacra Hiſtoria argumento, concionabundus in Iezabelem, ac Sacerdotes eius menſæ participes inuectus, Eudoxiæ, ac Theophili, aliorumque Ei ſtudentium animos ità exulcerauit, vt non anteà deſtiterint, quam Illum altiſſimo dignitatis gradu deiecerint. enimuerò prò miraculo eſt habitum, Theophilum, vt Reum vocatũ, Actoris, atque adeo triumphatoris partes egiſſe. Is igitur Eudoxiæ gratia fultus, Ipſiuſque adeo Arcadij nimis ſanè vxorij; Conciliabulum Epiſcoporum omnino XXXVI. in Ruffini Baſilica ad Chalcedonem coegit; breuiculo tum ad Chryſoſtomum miſſo, Synodi Eum nomine tamquam

Socr. l. 6. c. 14 Soz. l. 8. c. 16 Palla. Dial.

3. Reg. 16.

Chryſoſtomi libertas.

Reum arceſſit; Chryſoſtomus, & qui maiori adhuc numero pro eo erant Epiſcopi (nam XL. fuiſſe Palladius, ex His vnus, teſtatur) ad Nicænum Canonem prouocarunt, quo erat cautum, ne Alexandrinus extra Ægyptum, neue alij extra ſuam Diœceſim ius dicerent, aut Conuentus agerent. quo loco monendus eſt Lector, ſi ante hæc tempora Conſtantinopolitana iam Sedes prima poſt Romanā fuiſſet (quod ex ſuppoſititio Canone Græci autumant, vt alibi indicauimus) futurum vtique, vt, qui Chryſoſtomo ſtudebant. Epiſcopi, ad Illum potius Canonem quam ad Nicenum prouocarent. Interim Chryſoſtomus concionandi munus haud quaquā intermittens, auditores frequentes adeò habuiſſe dicitur, vt Opifices officinas, agros Ruſtici, Nautę nauigia certatim deſererent; nec interdiu modo, ſed etiam noctu pro Eius ſecuritate excubarent. *hoc loco Authorem, ex Photij Bibliotheca, calumniarum in Chryſoſtomum congeſtarum aceruum reuoluentem conſule.* ad catalogum verò huiuſmodi addit Ipſe Chryſoſtomus ad Ciriacum ſcribens, accuſatum ſe, quod non ieiunos ad ſacram Communionem reciperet. hoc Ipſe ſub imprecatione diuinæ vltionis, contra Eccleſiæ morem feciſſe ſe negat; quamuis Chriſtus Dominus poſt cęnam Apoſtolos ſacra

In Dial.

Nicenus Canon.

Chryſ. facundia.

Chryſ. Hom. de ſui expulſ. to. 5.

Calūnia in Chryſ.

Ieiuni comunionē percipiunt.

Eu-

Euchariſtia reſecerit. illud quoque à Palladio additur, crimini Chryſoſtomo fuiſſe datum, quod Populum moneret, vt à Sacra Synaxi aut aquam, aut paſtillum deguſtarent, ne contra voluntatem vna cum ſaliua, aut pituita quicquam Sacramenti excrearent. ſanè apud Occidentalem Eccleſiam antiquo receptum eſt more, vt, poſt ſumptam Euchariſtiam, vinum aqua mixtum Fideles accipiant. illud demum ex eodem Chryſoſtomo addendum eſt. cum enim audiret conſuetudinem quoque cum Muliere ſibi obiectari: *exuite me*, inquit, *& inuenietis membrorum meorum mortificationem*: cæterum Sanctus Epiſcopus quantumuis inſons, defenſionem ſe nequicquam inſtituere cum videret, damnationem æquo animo paſſus eſt; quæ ſtatim, Arcadio quoque ſubſcribente, ſubſequnta eſt; haud tamen ex Aduerſariorum ſententia, qui Eum, quaſi Maieſtatis Reum, ob iactata, vt ferebant, in Auguſtam maledicta, ad necem petebant. quippè Arcadius exilio Eum mulctare ſatis ducens; noctu, ad tumultum deuitandum, à militibus ad Nauigium deductum, in Nicomedienſis agri Emporium Prætenum appellatum relegauit. ſequuta nihilominus Populi ſeditio eſt maxima, ac Aduerſarijs, Ipſique Principi metuenda. ad hæc diuino prorſus miraculo

Potus poſt cõmunionem.

Chryſ. continẽtia.

Dãnatur.

Exilio mulctatur.

Populi ſeditio

Prodigium. raculo noctu, terræmotu excitato, *Pall. Dial.* Ipſius Auguſti, ac Coniugis cubiculum, terrore maximo, ita concuſſum, *Theod l. 5. c. 33.* vt ex parte etiam collaberetur. itaque haud cunctandum rati Sanctum Epi- *Renocatur.* ſcopum iteratis Legationibus reuocant. *Soz. l. 8. c. 18* renuentem, & quietis deſiderium cauſantem legati ideo perpulere, quod ſanctè deierarent, ni petentibus morem gereret, periculum Vrbi haud dubiè imminere. mira res: vulgato Paſtoris reditu, *Cum pompa deducitur.* nauigijs mare oppletum eſt. in littus poſtquam exſcendit à Populo inibi frequentiſſimo accenſas cæreas faces præferente excipitur, ac veluti de hoſtibus, atque adeo de inuidia triumphans deducitur. Theophilus interim, & Collegæ, nulla de Origenis erroribus diſquiſitione habita, extorres Monachos tumultuariè in Concilium admiſſos, & veniam vtcumque petentes, in communionem recipiunt. poſthæc, Populi odium metuentes, fugientibus ſimiles, Eccleſiam quiſque ſuam repetunt. tra- *c. 19.* *Mirũ de Philãmone.* dit Sozomenus, Theophilum, ex itinere, Geras, paruam Vrbem, vi tempeſtatis eiectum, Vrbis Epiſcopum Philammonem Solitarium Populi tum forte ſuffragijs electum, conſecrare voluiſſe. Vir bonus, qui in Ædicula extra Vrbem obſtructo oſtio degebat, cauſatus oneris ſibi impoſiti grauitatem, ad illud ſubeundum adigi nul-

la

la ratione poterat. inſtanti enixè Theophilo, *oremus*, inquit, *Pater, vt Dei voluntatem exploremus*. annuit Theophilus, & Ipſe in preces procumbens. verum cum Philammon orandi finem nullum facere videretur, & iam neque vocatus reſponderet; deiectis, qui portam obſtruebant, lapidibus, Illum mortuum reperere, ſepulchro itaque conſtructo, Templum quoque Ei poſteà Indigenæ excitarunt. porrò non apud Geras modo, ſed in Eccleſia vniuerſa Eius memoria publicis tabulis conſignata eſt. quo ſanè exemplo docere nos Deus viſus eſt, quam non ſit Epiſcopalis cura ambienda, vt mors potius optanda videatur. *Mors Epiſcopatu potior.*

At Chryſoſtomus, vt diximus, reſtitutus, Arcadium ſæpius obteſtatus, vt Ipſius authoritate liceret ſibi, legitima indicta Synodo, ab obiectis ſe criminibus purgare; voti compos fieri haudquaquam potuit. reſtituti quidem cum Eo ſunt Ipſius quoque partis Epiſcopi, ac Clerici, qui cum Eo pariter eiecti fuerant.

Apud Lipom. & Sur. 26. Febr. Elapſo à Gazenſis Templi, de qua diximus, euerſione anno, mira res Gazæ accidit, quam Marcus idem Porphyrij Diaconus recenſet. Acceſſerat Gazam Iulia magni nominis Fœmina Antiochena Manichæorum hæreſi addictiſſima. veniendi cauſa ea fuerat, vt Gentiles, quos ad Chriſti Fidem *Iulia manichaa facinus.*

tra-

traductos inaudierat, ad ſuam ſectam pelliceret. Fœminæ facinus indignati multi, Porphyrium, vt Eam vi pelleret, hortabantur. Is alia ratione, agendum ratus, Mulierem haudquaquam detrectantem ad publicam diſputationem inuitat; conſtituta die, cum adfuiſſet, deducto ad multas horas certamine, cum iam Sanctus Epiſcopus Fœminæ auerſaretur audaciam, blaſphemias exhorreſceret. *Deus*, inquit, *qui fecit omnia, quique in Trinitate colitur, tuam percutiat linguam, & obſtruat os tuum, ne loquatur blaſphema.* ſententiam ſequutum ſupplicium Fœmina muta, ac immobilis diutius cum permanſiſſet; denique expirauit. qui cum Ea erant, miraculo attoniti, ad Epiſcopi genua prouoluti hæreſim ſtatim abiurarunt: Gazenſes in Fide confirmati Porphyrium, ac in Eo Chriſtum Dominum ſummis laudibus extulerunt.

Iuliæ interitus.

Synodus Carthag.

Aug. l. Creſc. l. 3. c. 46. & cõt. lit. Pet. l. 2. c. 88

Iiſdem Coſs. celebrata eſt ex omnibus Africæ Prouincijs generalis apud Carthaginem Synodus, cui, cum cæteris, Auguſtinus interfuit. in ea, quod anteà non ſemel, Donatiſtarum reconciliatio fruſtra tentata. Catholici Epiſcopi qui, ex Concilij decreto, pacem huiuſmodi ſeorſim curarunt, à Donatiſtis faſtidioſè auditi: nonnulli malè etiam accepti.

Alaricus.

Interim Alaricus Gothorum Rex exer-

exercitu maximo comparato Italiam cum inuaſiſſet, apud Pollentiam Liguriæ Vrbem à Stilicone vincitur; cuius tum metu Vrbis mœnia inſtaurata fuiſſe non ex Claudiano tantum conſtat, ſed ex veteri etiam inſcriptione, quæ ſuper Portuēſem Portam adhuc viſitur. in ea quidem ipſius Stiliconis nomen, quo curante opus extructum dicitur, deletum apparet, ita tamen, vt legi adhuc vtcumque poſſit. cur autem id factum, infra erit dicendum. porrò de inſtauratis hoc tẽpore Vrbis mœnibus Paulinus quoque Nolanus Epiſcopus cecinit. tum de parta à Stilicone Victoria Prudentius; ex quibus erroris arguitur Caſſiodori Chronicon, vbi ſuperiori hæc anno contigiſſe dicuntur: tum, inuerſa ſententia, Stilico ab Alarico victus dicitur.

De 6. Honor Cõſul. — *Vrbis mœnia inſtaurãtur.* — *Ad ann. Chriſti 408. In Natal. 8. S. Fœlic. l. 2 adu. Symm*

At Stiliconis dolo factum, vt Alaricus incolumis euaderet, reſumptiſque viribus proſperè cum Romanis pugnauerit, iuſta fuit omnium eius ætatis Scriptorum querela. illud quoque magnopere in eo improbatum, Sauli Barbaro, ac Pagano Duci belli ſummam fuiſſe commiſſam.

Stiliconis nota.

Chri. Ann. 404. Nouo appetente anno Honorius VI. cum Ariſtoneto Collega Conſulatum init; &, non ſine Chriſtiani nominis nota, ſæculares ludos, ante annum ferè centeſimum à Conſtantino abro-

Claud. de 6. — *Sæculares ludi.*

Gladiatores. abrogatos, celebrat. ſanè tot Chriſtianorum Principum legibus vetita Gladiatorum munera his temporibus rurſum exhibita Prudentius in primis teſtatur. immane piaculum, quod mox Deus Romano ſanguine Gothorum gladio expiatum voluit. *Hon. Conſ. Hymn l. 2.*

Chryſ. iterū pellitur. Decimus fermè à reſtitutione menſis effluxerat, cum Chryſoſtomus iterum Vrbe pellitur, non abſimili ex cauſa. cum enim argentea Eudoxiæ Statua erigenda eſſet, ea ante Eccleſiam profano ritu, clamore, ac licentia Populi maxima, indignis Iſtrionum ſpectaculis, ac Saltatorum motibus erecta eſt: denique non ſolum inſueto Chriſtianis more, verum etiam contra præſcriptam hac de re à Theodoſio legem. cum igitur non ſinè Idololatriæ ſcelere, atque Eccleſiæ contumelia id peragi videretur; acerrimus Religionis Vindex vehementi ad Populū declamatione in huiuſmodi ſpectacula, atque adeò Eudoxiæ ambitionem inuectus eſt, quæ eò dementiæ peruenerat, vt alijs quoque in Vrbibus, ac Prouincijs Statuas non erigi modo, ſed etiam, non ſecus, ac olim Cibeles, circumferri, aut iuſſerit, aut permiſerit: quo nomine Arcadium quoque à Fratre reprehenſum conſtat literis ad Eum datis, *quas Author hic recitat*. *Marcell. cheon. Socr. l. 6. c. 16 Soz. l. 8. c. 21 Pall. Dial. L. 1. de Imag. Imp. C. Th.* *Eudoxia ambitio.* *Int. ep Rom.*

Chryſoſtomi libertatem impotens Mu- *Pont. to. 1.*

Mulier nequaquam ferens, Viro quoque indignè annuente, Epiſcopos Ei aduerſantes, Theophilum in primis accerſiri curat. Hi, haud cunctati, tumultuario Conuentu habito, exilij iterum ſententiam in Chryſoſtomum ferunt. Is igitur ipſo die Sabbati ſacræ Hebdomadæ poſtremo, non ſine maximo Populi tumultu Vrbe eijcitur: Arſacius Nectarij Frater ſublegitur, quem ita Populus eſt auerſatus, vt multi, in Eum obloquentes, carceri addicti, quæſtionibus admoti, varijſque pœnis affecti ſint. neque ex Plebe tantum, ſed etiam ex honeſtioribus, tum ex Clericis. atque adeo ex Epiſcopis. Magiſtratuum porrò ſæuitiam auxit excitatū ſtatim poſt Chryſoſtomi diſceſſum in Eccleſia incendium, ex quo, non illa tantum, ſed Senatoriæ etiam Ædes haud parum diſſitæ conflagrarunt. quæſtiones proindè acerbiſſimæ de multis habitæ; reſciri attamen certi aliquid haudquaquam potuit, vtriuſque interim factionis hominibus ſeſe inuicem inſimulantibus. Sanè multis diuinitus excitatum incendium viſum eſt; ab ipſo enim ſuggeſtu in quo Chryſoſtomus conciones habebat, in Templi medio, initium factum, quo occultè admoueri ignis in tanta Populi frequentia vix potuit. tum illud mirum, qua vi flamma ex medio, imoque Templi, ad ipſum

Arſacius Chryſoſtomo ſublegitur.

Incendium excitatum.

ſum

ſum ſtatim faſtigium peruaſerit, mox ſpatio haud modico interiacente, quas diximus, ædes corripuerit.

Pall. Dial. Soz. l. 8. c. 23

Quo tempore Chryſoſtomus cogitur exulare, Flauianus Antiochenus Epiſcopus moritur in cuius Succeſſore eligendo Antiochiæ pariter turbæ maximæ excitantur. cum enim omnium ſtudia in Conſtantium Diaconum Virum optimum propenderent, Porphyrius eiuſdem Eccleſiæ Presbyter, nequaquam Conſtantio comparandus, ambitu, ac malis artibus Epiſcopatum inuaſit, ſeque, dum Populus ad Daphnem extra Vrbem ludis publicis intereſſet, omnibus inſcijs, conſecrari curauit. id vbi reſcitum eſt, Populus Porphyrij ædibus ignem admouit. tum ille fuga ſaluti conſulens, Ducem exercitus, qui, ad Iſauros compeſcendos, Seleuciam miſſus fuerat, adit: Illumque muneribus pellectum, ab Iſauris reuocatum, Antiochiam perducit. Eius aduentu tumultus longè maximus excitatus; inermis tamen Populus loco cedere coactus eſt.

Tumultus Antiochia

L. 6. de his qui pro relig cõtend. C. Th.

Arcadius interim, à Chryſoſtomi Aduerſarijs veluti faſcinatus, edixit, vt qui Arſacio non communicarent, ſiue Hi Clerici, ſiue Epiſcopi eſſent, proſcriberentur: qui verò proſcriptos reciperent, eandem pœnam ſubirent. quo factum, vt multi ad Innocentium,

tam-

tamquam ad communem omnium Parentem Romam confugerint, quos Ille benignè admodum excepit; tum de huiuſmodi eius Eccleſiæ perturbationibus ad Conſtantinopolitanum Clerum, Ipſumque Chryſoſtomum ſcripſit.

Chryſ. ep. 8. et ſeqq. *Chryſoſtomi iter.* Sed iam Chryſoſtomum Ipſum Cucuſum, Ciliciæ, ſiuè Armeniæ Oppidum, proficiſcentem proſequamur, qui eo itinere, quamquam à Militum Præfecto, qui Eum deducebat, reuerenter habitus, à febri nihilominus, ac ſtomachi ſolutione, alijſque incommodis aſſiduè vexatus fuit. rurſum piorum hominum, quorum vbique examina habebat obuia, occurrentium ſalutationibus, ac commiſerantium lachrymis haud mediocriter recreatus eſt; Cæſareæ in primis diuerſa admodum eſt paſſus. Epiſcopo aduerſo, Ciuibus omni humanitatis genere proſequentibus. at Cucuſum poſtquam peruenit, & Epiſcopum, & Ciues beneuolos expertus eſt, & verò etiam morbum æquiorem ſenſit.

Pall. Dial. Socr. l. 6. c. 14 Soz. l. 8. c. 16 Nice. h. l. 13 *Vltio ē Chryſoſtomi Aduerſarios.* Chryſoſtomi exilium ſequutæ Aduerſariorum calamitates, quæ à Palladio, ac alijs recenſentur. Eudoxiæ in primis licet non ante biennium, quæ, vterum cum geſtaret, extincto ante partum fœtu, quatriduo parturiens, eniti illum cum nequiret, acerbiſſimis cum doloribus conflictata,

eo

Digitized by Google

eo in cruciatu animam efflauit, quam Arcadius florente adhuc ætate, haud diu ſuperſtes, ſubſequutus eſt. inuſitatæ magnitudinis grando Byzantinum vaſtauit agrum, quam calamitatem Sancti Epiſcopi eiectioni ex eo Populo nemo non tribuit. *Marcell. & Proſp. chron.*

Synod. Carthag. Noua interim Synodus Carthagine celebratur, in qua decreta eſt ad Honorium Legatio, petitumque vt Donatiſtæ, qui pacis condiciones nullas reciperent, quietè agere iuberentur. annuiſſe autem Honorium, ex Eius Reſcriptis ſequenti anno datis exploratum habemus. *Aug. ep. 80.*

Auguguſtini diſputatio. Quod rurſum ad Africanã Eccleſiam ſpectat, huic anno tribuenda eſt Auguſtini cum Fœlice Manichæo per biduum diſputatio, in qua Hic demum, licet audacia inſignis, manus dedit, ac hæreſim abiurauit. *Poſſid. in vit. c. 16.*

S. Paula obitus. Quo etiam tempore obijſſe S. Paulam Hieronymus tradit, quæ annos ipſos XX. apud Bethleem vitam egerat planè innocuam.

Noui Conſules Stilico ſecundûm, atque Anthemius fuere. tum, quod Cucuſum Latrones Iſauri infeſtum haberent, qui Chryſoſtomi cuſtodiæ impoſiti fuerant, Eum Arabiſſum Armeniæ Oppidum munitum magis, tranſtulerunt. Chri. Ann. 405. *Chryſ. ep. 131 et 135 Pall. Dial.*

Conc. Rom. Honorio Coacto interim Italiæ Antiſtitum Romæ Concilio, Honorio flagitante, ter-

tertiò Is iam ad Fratrem de cogendo Theſſalonicæ Vniuerſali Conuentu, deque Chryſoſtomi iterum cauſa diſcutienda, ſcribit. Legatorum, qui Honorij, ac Innocentij literas ferebant, Conſtantinopolim aduentum, Arſacij, quem Chryſoſtomo ſublectum diximus mors anteceſſit. *rius pro Chryſoſtomo ſollicitus*

L. 4. de ſacr. Bapt. L. 38. & 39. de Hæret. L. 2. de Relig. Sub idem tempus Honorius à Carthaginienſis Synodi Legatis de donatiſtarum furore, ac ſeditionibus certior factus, multiplici eos Reſcripto inſectatus eſt. harum porrò legum ſeueritate, magna ex Donatiſtis ad Catholicam Eccleſiam acceſſio facta eſt. qua ex cauſa Concilium Carthagine iterum cogitur, nouaque ad Honorium pro gratiarum actione Legatio deſtinatur.

Conc. To. 1. Quo etiam anno Concilium Toletanum primum coactum legitur, in quo multa ad Eccleſiaſticam diſciplinam ſpectantia decreta ſunt viginti regulis definita. *Conc. Tolet.*

Chri. Ann. 406. *Marcell. Chron. Oroſ. l. 7. c. 37* Sexto Patris Conſulatu Anicio Probo Collega, Theodoſius Quinquennalia edidit. quibus item Coſs. Radagaiſus Scytha cum ducentis amplius Barbarorum millibus Italiam inundauit tanto omnium terrore, vt ſerui armandi, ſtipendia ingenuis augenda fuerint. extant ea de re Honorij ad Prouinciales Reſcripta. nec minor interim ab ipſis Conciuibus Idololatris *Radagaiſus Italiã inundit.*

timor

timor erat, qui rebus ſuis melius conſultum exiſtimantes ſi Ethnicus Barbarus rerum potiretur, Et iam nequaquam diſſimulanter ſtudebant; quo magis Chriſti in ſuam Eccleſiam, ac pium Principem opem agnoſcamus. ſed, & ſequuta poſteà ab Alarico Vrbis, atque Italiæ direptio, diuinam prouidentiam adhuc magis commendat. Is enim, Chriſtianus cum eſſet, quamquam vaſtitatem maximam Vrbi intulit, Chriſti tamen Fidem, vt non labefactauit, ita Ethnicorum priſtinæ recuperandæ gloriæ ſpem improbam amputauit. cæterum Radagaiſus, dum barbarico planè impetu ad Vrbis excidium inconſultò properat, Feſulanis montibus à Stilicone interceptus, exercitu iam fame enecto congredi cum Romanis coactus, internecione deletus eſt. mirum planè dictu, audituque, quodque, niſi Auguſtinus tantus Author, tum ſuperſtes, teſtaretur, fidem apud poſteros inuenire vix poſſet. Cæſa ex Barbaris dicuntur ſupra centum millia, ex Romanis ne vnus quidem vulneratus, nedum deſideratus eſt. Dux Ipſe cum Filijs captus. qui ſuperfuere Barbari magno numero quaſi pecudes ſingulis aureis venundati referuntur.

L. 18. & 17. de Tyron. C. Th

Vincitur.

Mira Romanorum Victoria.

Arſacio, vt diximus vita functo, quartum fere poſt menſem, Atticus, qui, ex Monacho, in eius Eccleſiæ

Cle-

Clerum cooptatus fuerat, ſubrogatur. quo tempore Romani Legati Byzantium cum perueniſſent, Chryſoſtomi aduerſarij, Vrbis Eos ingreſſu inhibitos, Arce quadam maritima concluſerunt, vna cum His, qui è Chryſoſtomi partibus ad Innocentium antea Legati Byzantium eadem, cum Romanis, naui repetebant; & ſeorſim quidem quaſi captiuos nullo ſeruorum miniſterio, aut hoſpitij commodo attributo: tum quas deferrent literas ab eis petunt. negantibus Illis Auguſti literas alij, quam Fratri, ſe reddituros, eas cum reliquis ità per vim auferunt, vt pollicem Epiſcopo fregerint. acceſſere dein' Alij ad Legatos, ſimul vt Eos lenirent, ſimul in fraudem pellicerent. oblatis namque tribus millibus nummum, orant, vt cum Attico communicent, de Chryſoſtomi cauſa reticeant. abnuentes, & redire ad ſuos ſaltem, vt liceret flagitantes, in laceram coniecti nauim, datoque, vt vulgatũ eſt, Nauarcho, vt Eos perderet, precio, eius perfidiæ, mariſque fluctibus committuntur. diuina tamen ope, quod pro miraculo eſt habitum, ſeruati, incolumes Romam peruenere.

Pall. Dial.

Conſtantinopolitani porrò Legati, quos eandem coniectos in Arcem diximus (erant Hi Epiſcopi quatuor) in Regiones non Byzantio tantum, ſed

longè inter ſe quoque diſſitas rele- gantur. *extant ad vtroſque Chryſoſtomi literæ ab Authore hic relata.* *Chryſ. ep. 148 136.*

Epiſcopi præterea alij, quos Palladius recenſet, numero non pauci, fama non vulgares, quod à partibus Chryſoſtomi conſtanter ſtarent, quà carcere, & cruciatibus, quà exilio mulctati, perſequutionem planè tyrannicam perpeſſi ſunt. Fratris ſocordiam, ne dicam ſæuitiam, æquo animo Honorium non tuliſſe par eſt credere; infidum tamen cum iam Socerum experiretur; alijſque Reip. premeretur incommodis, diſſimulatione vtendum Ei omnino fuit.

Innocentij Papa zelus. At non perindè Innocentius tot ſcelera inulta eſſe voluit. quod enim licuit, Theophilum pariter, atque Atticum præcipuos Tyrannidis adminiſtros, anathemate perculſos piorum cœtu indignos pronunciauit.

Hieronymi ſcripta. Sed iam demum Hieronymum reuiſamus; Is hoc anno graui æquè morbo, ac diuturno vix ſuperſtes, trementibus adhuc, vt ait, digitis, Commentarios in Prophetas Zachariā, Oſeam, Ioelem, Amos, & Malachiam elaborauit. *Præf. in l. 3 ſup. Amos.* tum Vigilantium, qui ante biennium impia dogmata effutire cœperat, acriori confodit ſtylo; de Cuius ſordibus, ac delirijs Ipſum Hieronymum, *ſiue Authorem hic Illum referentem conſule.* compreſſa tum qui- *Vigilātius Hæreſiarcha.*

dem.

dem hæreſis fuit, & ad noſtra hæc ferè vſque tempora ſiluit; non Hieronymi tantum rationum pondere, verum etiam Barbarorum in Gallias, vbi maximè vigebat, incurſione, quam vna cum corruptis tum Gallorum moribus Saluianus Maſſilienſis Epiſcopus deplorat, alter ſui temporis Hieremias.

de rect. Iud. l. 6. — *Saluianus Maſſilienſis.*

At dum maximè Vigilantius Sanctorum Reliquijs cultum adimit, ampliori eas gloria Deus affecit. Arcadij etenim iuſſu Samuelis oſſa, hoc ipſo tempore, è Paleſtina Byzantium tranſlata, Templo inibi regio ſumptu excitato, collocantur.

Oroſ. l. 7. c. 38 Proſp. chron. Niceph. l. 1. c. 11. — *Samuelis Reliquiæ.*

Chri. Ann. 407.

Honorio VII. ac Theodoſio II. Augg. Coſs. nouo Hæretici Edicto proſcribuntur. Synodus Carthagine iterum cogitur. Chryſoſtomus, ærumnis confeſtus, ad cæleſtem coronam vocatur.

L. 40. de Her. C. Th. — *Synod. Carthag.* — *Chryſoſtomi obitus.*

Piſyuntem ad Euxinum Pontum haud ita pridem tranſlatum, tertiò iam Illum exilij locum mutare coegerant, non alio planè conſilio, quam vt laborioſis itineribus circumductum, quam citiſſimè conficerent: cõmercio inſuper literarum Ei interdixerant, non modico Eccleſiæ detrimento os illud aureum veluti obſtruentes, ac ſtylum gemmeum, è ſacris manibus detrahentes.

L. 4. eod. tit. C. Iuſt. Pall. Dial.

Chryſoſtomi audita morte Inno-

Arcadius ac Vxor excommunicãtur. centius Rom. Pont. dilatam diu in Arcadium, ac Coniugem Anathematis ſententiam protulit, quamquam Illa extremam iam diem obierat: tum ad Auguſtum Ipſum acriori ſtylo ſcripſit. *extant Innocentij ad Arcadium literæ, viciſſimque Arcadij ad Innocentium ab Authore huc allata omninò legenda.* *Theod. l. 5. c. 34.*

Ad hunc annum ſpectat Galliarum clades maxima. hæc Scriptorum omnium teſtimonio Stiliconis proditione accidit, qui ſequenti demum anno pœnas dedit.

Arcadij mors. *Rex Perſarũ Theodoſij Tutor.* Baſſo, ac Philippo Coſs. Arcadius Aug. Kal. Maij morbo extinguitur, trigeſimum ætatis annum haud multum excedens. quod autem ſciret Honorium Fratrẽ iure in ſe commotum; Theodoſium Filium Ildegerdis Perſarum Regis tutelæ fœlicius, quam prudentius commendauit. Is animo nequaquam barbaro Auguſtum Puerum omni deinceps ſtudio, ac ope tutatus eſt. Honorius quoque aliorum omnium immemor, officij memor, ex inſita benignitate, paternè Puerum amplexatus eſt. Chri. Ann. 408. *Marcell. & Proſp. chron.*

Fœdus Rom. cum Perſis. Cæterum cum inter Romanos, ac Perſas fœdus ad annos centum ſancitum fuiſſet non Imperij tantum ſecuritati proſpectum eſt, ſed etiam propagandæ apud Perſas Fidei ianua patefacta.

Res

Oroſ. l. 7 c. 38 Zoſim. l. 5. Marcell. Chron.

Stiliconis fraus.

Res interim Occidentalis Imperij Stiliconis fraude magnoperè perturbantur. Is enim, vt Imperium Eucherio Filio pararet, Barbaros non modo ex Gallia, atque Italia non expulit, ſed initis clam fœderibus retinuit, ac ſtipendijs auxit: Portus quoque, ac littora cuſtodijs clauſit, nè ex Oriente annona, atque ſuppetiæ haberi poſſent. Eo demum Romam accedente, atque in Senatu coram Principe ſententiam dicente, decreta ſunt Alarico pro redemptione Pacis quatuor auri librarū millia reclamantibus Lampadio, atque Olympio, alijſque nonnullis Senatoribus, eamque non tam pacis redēptionem, quam ſeruitutis indignam pactionem eſſe affirmantibus. Senatus fermè reliquus Populuſque Romanus, atque adeò Honorius Ipſe veluti proditionis ſcœna patefacta, grauiter in Stiliconem commoti, Eius partis nonnullis interfectis, Rauennam Eum aufugere coegerunt; vbi dum ſuorum quoquè Ducum, ac militum alienos à ſe animos cerneret, & iam ſe ad mortem peti animaduerteret; in Eccleſiam confugit; à qua tamen abſtrahi ſe ſpontè paſſus, à Militibus cuſtodire ſe Auguſti iuſſu, non occidere Ipſum debere affirmantibus, nouis ſtatim ab Honorio acceptis literis occiſus eſt decimo Kal. Decembris. Filio interim Eucherio fuga elapſo, edicto tum Stiliconis

Romani Pacem à Gotis redimunt.

Stiliconis fuga.

Cædes.

ſtatuæ deiectæ, abraſumque ex publicis monumentis nomen, quod adhuc non vno in marmore Romæ ſic obliteratum viſitur.

Dei Proui-dẽtia. Magna hac ipſa in re Dei eluxit prouidentia. quippè Eucherius, Paganus cum eſſet, in maximas haud dubiè difficultates Rem Chriſtianam coniecìſſet, ſi, ex paterna deſtinatione, ac perfidia, rerum potitus fuiſſet. *L. 20. de Pan*

Proſcripti quoque alij permulti perfidiæ vtcumque participes, in quos Reſcripta extant complura. *L. 20. 21. 22 de bon. proſcr.*

His ipſis Coſs. quod Donatiſtæ pariter, ac Pagani turbas iterum apud Africam concitarent, Carthagine Epiſcopi bis coacti, Legatos ad Honorium ea ſuper re decernunt, à quo nouæ in Eos leges promulgatæ ſunt. *Synod. Carthag.* *L. 1. de litt. & Itin. cuſt.* *L. 43. et ſeqq. de Her*

Sub idem tempus moritur Porphyrius, qui Antiochenam Sedem, dolo malo occupauerat. tum demum communi omnium conſenſu, electo Alexandro, diuturnum inter ipſos catholicos Schiſma ſublatum eſt, quod ab vſque Iuliani temporibus, electis hinc Meletio, illinc Paulino, initium duxiſſe diximus ante annos ſex, ac quadraginta: niſi potius ab Euſtathij eiectione illud repetamus. *L. 19. de Pag* *Schiſma Antiochia ſublatum.* *ſup. ad ann. Chri. 362.*

Vaticiniũ de Italia clade. Hoc eodem tempore Melania ex vaticinio quodam, vt ait Palladius, ante annos quadringentos edito, proximam Vrbis, ac Italiæ cladem ſentiens, *In Lauſ. c. 33.*

tiens, diſtractis ampliſſimis latiſundijs, Hieroſolymā cum Albina Nuru, eiuſque Filia item Melania, ac Piniano iunioris Melaniæ Viro proficiſcitur, vbi poſt dies non amplius quadraginta extincta eſt.

Chri. Ann. 409. Nouus annus Conſulatu Honorij octauo, Theodoſij tertio inchoatur. quo ab Alarico Gothorum Rege Vrbs obſeſſa, cum fame, alijſque incommodis premeretur huiuſmodi conditionibus auertere Illum cogitur. perſolutæ ſunt Regi Barbaro Auri libræ quinquies mille, Argenti tricies mille, ſericis cum tunicis quater millibus, coccineis pellibus tribus millibus, totidemque piperis libris. porrò quod ærarium exhauſtum, priuatorum opes tantam auri, argentique vim perficere haud poſſent, in eam ſententiam itum eſt, vt aurea, atque argentea Idolorum ſimulacra conflarentur, ornamenta Templorum reliqua auferrentur. Hìc tu diuinum conſilium Lector expende. Deo enim haud dubiè moderante factum fateri cogimur, vt quod tot Chriſtianorum Principum edicta perficere haudquaquam potuerant, Rex Barbarus præſtaret. mirum ſanè videri poteſt ſuperfuiſſe tum Romæ aurea, atque argentea Deorum Signa, Templorumque ornatus precioſos, poſt tot eorum euerſiones imperatas, ſequutaſque direptiones.

Alaricus Vrbē obſidet.

Mirū Dei cōſiliū.

Alarici perfidia. At non idcirco ex Hoſte Barbaro pax impetrata; cum enim receſſiſſet, atque Ariminum pro fœdere ſanciendo perueniſſet, inter pacis condiciones eas addidit, vt auri vis magna quotannis daretur: annona, quæ ſatis eſſet, præſtaretur: præter Dalmatiam, ac Noricum, Italiæ quoque pars non modica, quam incolerent, traderetur: obſides darentur: Rex ipſe Alaricus vtriuſque Romanæ militiæ Dux eſſet. *Roma iterũ obſeſſa* Romano Senatu haudquaquam aſſentiente, Vrbs iterum obſidetur.

Melania interim Hieroſolymam, vt diximus nauigatura, apud Africam diuerterat. placuit autem Hipponem ad Auguſtinum inuiſendum proficiſci. hìc dum eſſet cum reliquis à nobis recenſitis, Pinianus Melaniæ Iunioris Coniux, quod ſacro Miniſterio idoneus maximè videretur (vt eorum temporum mos ferebat) à Populo per vim raptus, Auguſtino Presbyter conſecrandus traditur. (id Ipſi quoque Auguſtino, vt diximus, vſu venerat) quod non Ipſe tantum Pinianus, ſed cum alijs Albina in primis Socrus indignè cum ferret, in Ipſum quoque Auguſtinum facti inuidia redundauit; quamuis Ei plurimum fuerit enitendum, vt Populo perſuaderet, ne conſecrare inuitum cogerent ſtatim haud dubiè diſceſſurum; nec

tamen

Digitized by Google

tamen ita perſuaſit, vt Eum prius dimitterent, quam ab Illo iusiurandum extorquerent, Presbyteratum alia ſe in Eccleſia, quam Hipponenſi non receptururum.

Proſp. et Caſſiod. Chr. Dum Vrbs à Gothis ſecundò, vt diximus, obſidetur, Vandali, atque Alani Pyrenei clauſtra perrumpentes, Hiſpaniam inuaſere: tum verò Prouinciam vniuerſam inter ſe partiti, eam deinceps quaſi indigenæ incoluere. *Hiſpania à Barbaris occupatur.*

Chri. Ann. 410. *Zoſim l 6. Oroſ. l. 7. c. 42 Soz. l. 8. c. 8.* Obſeſſa Vrbs Honorio Rauennæ agente, Conſulem dicere aut nequijt, aut neglexit. itaque Varane tantum apud Orientem renunciato annus inſcribitur. quamquam haud ità multo poſt Priſco Attalo tum Vrbis Præfecto Auguſti nomen inuadente, Tertullus ab Eo cum Varane Conſul creatur, cuius tamen nomen, Tyranno extincto, è Faſtis deletum eſt. *Attalus Priſcus Tyrãnus.*

Attalus ipſo in primis Alarico ſuffragante, Gentilibus qui in Vrbe erant promouentibus Auguſtus acclamatur. tum Ariminum non Romanis modo, ſed etiam Barbaris deducentibus accedit terrorem Honorio incuſſurus. & Hic quidem paratis ad fugam nauibus, ad Tyrannum tamquam ad Auguſtum Legatos mittit ſpondens ſe Illum æquo animo Collegam agniturum. tanta fuit Tyranni arrogantia, vt Legatis, Ipſoque Honorio contemptui habitis, id demum *Attali arrogãtia.*

ſe paſſurum denunciauerit, vt Honorius viueret, depoſitis tamen Auguſti nomine, atque inſignibus, aliquam ſibi Inſulam exilio optaret. rem indignam Superi, atque homines auerſati ſunt. itaque Tyranni res in deterius ſtatim labi cœperunt. Honorius ſuppetijs receptis ex Oriente confirmatur: Heraclianus, qui Africam pro Honorio adminiſtrabat, de Tyranni Ducibus victoriam refert. Alaricus Ipſe, qui Hominem euexerat, ſuperbiam pertæſus, Arimini vterque cum eſſet, extra Vrbem productum, totius in conſpectu exercitus diademate ſpoliat, Purpura exuit: denique apud ſe cum Ampelio Filio manere iuſſum, ad priuatam vitæ conditionem redigit. Imperij inſignia ad Honorium miſſa, quo cum iterum de pacis conditionibus agi cœptum. Attalus inane Auguſti ſimulacrum, qui Ethnicis ſpem certam antiquæ reſtituendæ Religionis fecerat, quique cum Occidentali, vt ſibi videbatur, iam parto, Orientale quoque Imperium ſpe improba deuorauerat, ſic depoſitus, diutius ad ludibrium circumductus, Honorio demum exhibitus, exſecta dextera, vitæ relictus eſt; hæc verò poſt annos aliquot accidere.

Attalus deponitur.

Tyranno itaque deiecto Honorius illius Sectatoribus pepercit, His verò, qui in fide permanſerant multa largitus eſt.

Con-

Conſternati planè ſunt animo Deorum Romæ cultores, cum res Attali collapſas viderunt, de quo mira ex Oraculis, ac inanibus vaticinijs mente conceperant. *Sed, humiliati, non ſunt compuncti*. itaque diuina plane vltione factum eſt, vt quos in patrocinium Barbaros aduocauerant, ſcelerum experirentur vltores.

Dum Alaricus de Pace cum Honorio ageret, Sarus Honorij Dux natione Barbarus, egregiè tamen à belli artibus inſtructus, Alarico ob veterem ſimultatem infenſus, iniri cum Eo ab Honorio fœdus indignè ferens, occaſione arrepta, in Alarici caſtra irruens, multos ex Barbaris interfecit. Alaricus tum metu ſimul, atque ira percitus, Romam iterum petit, eamque proditione ſtatim capit, ac diripit. quo factum eſt, vt Honorius, inopinato accepto nuncio, cum alia omnia par eſſet credere, de Gallo cui nomen *Roma*. dictum accepit; quod Eius ſocordiæ, plerique omnes tribuentes, in maximum Illi dedecus vertunt, ac planè exibilandum exiſtimant.

Roma ab Alarico capta. Honorij nota.

Proſp. chron. Capta Vrbs eſt IX. Kal. Septembris Attali amicorum proditione, quo factum eſt, vt ceſſione Attali potitum Vrbe Alaricum quidam ſcripſerint. *Oroſ. l. 7. c. 39* Illud memoria, ac commendatione dignum, Barbarum Regem, graui in-

Alarici in res ſa-

erat re uerentia. dicta pœna, edixiſſe, ne quis Eorum qui in ſacras Ædes, Apoſtolorum in primis Baſilicas, confugiſſent, violaretur: tum illud non ſine admiratione refertur inuentam apud quãdam Deo dicatam Virginem ſacræ ſupellectilis vim maximam, Alarici iuſſu ſolemni pompa, ad Apoſtoli Baſilicam, vnde ablata fuerat cuſtodiæ cauſa, ab ipſis Barbaris fuiſſe relatam. *Caſſiodor. Var. ep. 20. l. 12.*

Addunt quoque alij multos extra Martyrum ædes deprehenſos, Chriſti aut Sanctorum nomine vſurpato, hoſtium furorem mitigaſſe.

Gothi Vrbe excedunt. Tertia porrò die, ſiuè, vt alij tradunt, ſexta, quam ingreſſi Vrbem fuerant Barbari, ſponte diſcedunt. contra quam olim Gallos feciſſe conſtat, qui incenſæ à ſe Vrbis cineres anni fere ſpacio protriuere. quod ſane mirum; cum perquirendis, exhauriendiſque Romanis diuitijs vix triennium, ne dum triduum ſatis futurum videretur. *Oroſ. l. 7. c. 42. Marcell. chron.*

Alaricus victoria vti neſcit. Cæterum Alaricus præter ſpem omnem decedens Vrbe nullum in ea ſuorum militum præſidium reliquit; neque Honorium Ipſum aggreſſus, quo ſuperato, rerum potiri haud dubiè potuiſſet; ſed auerſo in Campaniam itinere populabũdus, Victoriæ ſibi Ipſe, ac Gloriæ curſum præcidit.

Romæ clades. Antiqua hinc Ethnicorum in Chriſtianos querela, vt cum maximè, ex audie-

audiebatur. itaque Chriſtiani Antiſti- *Chri-*
tes aduerſus illam pro concionibus *ſtianis*
diſſerere vbique coacti ſunt. Augu- *tribui-*
ſtinus præ cæteris in eo verſatus ar- *tur.*
gumento, huiuſmodi ex cauſa locu- *s. Aug.*
pletiſſimos *de Ciuitate Dei* commen- *ſcribit*
tarios elaborauit. *libros*

Aug. Dum Italia his fluctibus agitatur, *de Ci-*
ep. 122 Africanam Eccleſiam tranquilla frui *uit.*
pace Donatiſtæ, ex veteri inſtituto, *Dei.*
nequaquam ſinunt. itaque Horum
Conc. cauſa Concilium Carthagine iterum *Synod.*
Afr. cogitur, cuius non niſi præfatio, ea- *Carth.*
c. 75. que obſcura admodum extat. conſtat
ſanè miſſos à Concilio ad Honorium
L. 51. Legatos noua aduerſus turbulentos
de Har ſchiſmaticos reſcripta impetraſſe.

L. 9. *de* Hoc eodem anno Sarraceni, alij- *Sarra-*
Relig. que ex Oriente Barbari Paleſtinam, *ceni.*
C. Th. atque Ægyptum latrocinijs infeſtas
Hier. habuere. Monaſteria ab His complu-
ep 82. ra direpta, Monachi ipſi magno nu-
mero interfecti.

Hic, quod hoc ipſo tempore Syneſius, *Syne-*
ex Philoſopho Epiſcopus euaſerit, ab *ſius E-*
Illius primordijs Author multa de re- *piſc. et*
bus ab eo præclatè geſtis recenſet. *Philoſ.*

Chri. Vndecimus huius ſæculi annus nullo
Ann. Occidentalis Imperij notatur Con-
411. ſule; apud Orientem verò vbi tran-
Soz. l. quillior eſſet rerum ſtatus, Theodo-
9. *c.* 12 ſius Aug. quartum inijt conſulatum,
quo Alaricus dum traijcere in Sici- *Ala-*
liam parat, Coſentiæ repentina mor- *rici*
te *mors.*

te extinguitur. Eius Cadauer (ſi ex- *Lib.*
plorata Miſcellæ Author tradit, quem *13.*
non ſuo nomine Paulum Diaconum appellant) intra ipſum Baſentij fluminis alueum, deriuato captiuorum labore fluuio, mox reſtituto, multis cum opibus Barbari condunt; captiuis conſcijs, ne quis proderet, interfectis; tum

Athaulfus ſuccedit. Regem ſibi conſtituunt Athaulſum demortui affinem, quo cum Romam, vt quidam tradunt, reuertentes, prædæ, ſi quid reliquum fuit, abradunt.

Hic ſibi Gallam Placidiam Auguſti Sororem, magno Reip. bono, matrimonio iungit; quippè, Ea ſuadente, quantum à ſuis Barbaris Ei licuit, omni poſtmodum ope curauit, vt Romanæ Reſtitutor gloriæ diceretur.

Collatio. Carthag. Hoc tempore Carthagine Synodus diutius exoptata celebratur, quæ Collatio eſt appellata, quod ei Catholici pariter, ac Donatiſtæ interfuerint. *Eius Acta ex Auguſtino Author fusè admodum refert, quem require.*

Conſtātinus Tyrānus. Honorio Gothorum armis agitato, *Aug.*
Conſtantinus quidam in Britannia, au- *in Breuic.*
ſpicio tantum nominis, Imperium inuaſerat, dein' Gallias occupauerat. *Proſp.*
cæterum, extincto Alarico, Eius auxilio *chron.*
deſtitutus, acceptaque à Conſtantio *Soz. l.*
Honorij Duce inſigni clade, vitam *9. c. 12*
cum Imperio amiſit.

Pelagius ſe prodit. Pelagius interim apud Ægypti Mo- *Hier.*
nachos diutius commoratus, Romam *ad*

ſe

Cœſ. Aug. ep. 99.

ſe contulit vbi, quæſtionum prætextu, nouæ hæreſis veneno multos infecit, vt Hieronymo pariter, atque Auguſtino aduerſus Illum ſtylum acuere opus fuerit, tum Romano Pontifici Anathematis Eum ſententia ingulare.

Rurſum hìc Author, data occaſione, de Syneſio plura, deque Illius eruditione, ac ſcriptorum monumentis.

Chri. Ann. 412.

Aug. 1 Gaud. l. 1. c. 19. & ep. 50. L. 52. de Har. C. Th. De Imag. l. 3. in fin.

Duodecimus ſæculi annus Honorio IX. Theodoſio V. Augg. Coſs. extinctis diuina ope Tyrannis, fœliciter inchoatur. cuius initio Honorius, poſt habitam, de qua diximus, Collationem, Donatiſtarum pertinacia cognita, nouo Eos Reſcripto inſectatus eſt.

Mirũ de Theophili morte. *Cyrillus Alexãdr.*

Ijſdem Conſulibus Theophilus Alexandrinus vitæ diem clauſit extremũ, de quo hæc Damaſcenus, cum morti eſſet proximus, diutius cum anima colluctatum, agere eam non prius valuiſſe, quam, allata Chryſoſtomi imagine, quem viuentem damnauerat, eam ſupplex veneratus eſt. elapſo dein' triduo Cyrillus, Theophili ex Fratre Nepos, eadem in Sede collocatur.

Chri. Ann. 413.

L. 13. de inſt. his qua ſub Tyr.

Qui ſequitur annus Lucij tantum Conſulatu inſcribitur, quòd Lucij Collega Heraclianus apud Africam Tyrannidem occupauerit, qua de cauſa Faſtis Cõſularibus expungi meruit, Imperio poſtmodum, ac vita ſpoliatus, quod ſequenti anno cõtigit.

Demetrias

Hoc ipſo tempore Demetrias Romana-

trias manarum Virginum nobiliſſima, Spon- *Hier.*
Rom. ſo, cui iam fuerat oppignerata, abdi- *ep. 8.*
Virgo. cato, monaſticum vitæ genus amplexa *Aug.*
eſt tanta cum omnium admiratione, *ep. 179*
vt de Ea nullus eius ætatis Scriptor *Proſp.*
cum facinoris commendatione non *chron.*
meminerit.

Burgũ Burgundiones quoque per idem
diones tempus ad Chriſti Fidem traductos,
plerique omnes teſtantur.

Apud Orientem porrò Theodoſius *L. 6. &*
Eunomianos, alioſque Hæreticos ſæ- *7. ne*
pius damnatos, nouis Reſcriptis exa- *ſanct.*
gitauit. *C. Th.*

Egregiè nauata à Conſtantio Reip. *et Iuſt.*
opera in Tyrannis pariter, ac Barba- Chri.
ris depellendis, huius anni Conſula- Ann.
tum Illi, ac Conſtanti Filio peperit. 414.
At verò Athaulfus Gallia, quò con- *Ambr.*
ceſſerat, pulſus in Hiſpaniam ſeſe *moral*
cum exercitu recipit hìc dum vires *l. 41.*
ex accepta reparat clade, Barcinone,
ſuorum dolo, ſex cum Filijs interimi-
tur, dum maximè componere cum
Romanis Pacem ſtudet.

His Coſs. nouum aduerſus Dona- *L. 54.*
tiſtas Honorij Reſcriptum promulga- *de Hær*
tum legitur, quo & hæreditates ca- *C. Th.*
peſſere, & teſtari ſunt vetiti. tum Eo- *Aug.*
rum Antiſtites facultatibus exuti, de- *ep. 61.*
Dona portari iuſſi. his auditis coacto pro- *et 204*
tiſta- perè eius Sectæ Epiſcoporum Cœtu
rũ in- omnium calculo decretum eſt, de-
ſania. portationes, & ſi quæ alia à Præfectis
in-

ingruerent, morte voluntaria anticipanda.

Chri. Ann. 415. Coſs. Honorio X. ac Theodoſio VI. Stephanus Prothomartyr cum Fidelium olim plauſu humatus, ex diuina reuelatione, maxima cum lætitia exhumatus, miraculis rediuiuus apparet. *rem fuſius Lucianus, cui reuelatio facta eſt, & ex eo Author hic refert.*

S. Stephani reliquiæ. — *Marcell. chron. Niceph. l. 14 c. 9.*

Inuenta cum Stephani Reliquijs, Gamalielis quoque oſſa, ac Nicodemi. tum Zachariæ Prophetæ non longè ab Eleuteropoli, quod Sozomenus tradit; qui & illud addit Prophetæ corpus incorruptum, ac quaſi viuum repertum cum Puero Regio, qui Ioæ Filius fuiſſe dicitur, conſepulto.

Item Gamalieis, & Nicodemi. — *l. 9. c. vlt.*

Dioſpoli, quæ Vrbs olim Lidda, apud Paleſtinam, hoc ipſo tempore coacta Synodus prouincialium Epiſcoporum Pelagium, qui adfuit, praua dogmata abiurare coegerat, quo factum eſt, vt à Ioanne Hieroſolymitano Epiſcopo, aliiſque ex Synodo recedentibus, & inuentio ipſa, atque exhumatio teſtibus innumeris fieret, & ſumma cum celebritate tranſlatio.

Synod. Dioſpoli. Pelagius hæreſim abiurat. — *Aug. retr. l. 2. c. 47 Proſp. de Ingrat.*

Porrò quæ Pelagij fuerint dogmata, ab Ipſo met, ne damnaretur, damnata, ex Auguſtino, ac alijs, apud Authorem hic habes. cæterum verſutum Hominem Synodi Patres decepiſſe, ac veluti perſonatum in ſcœnam hiſtrionem prodijſſe, quæ in Eum poſteà Hieronymus

Pelagij dogmata.

Digitized by Google

mus atque Auguſtinus ſcripſerunt, demonſtrant.

Itaque, & ipſe Rom. Pont. Innocentius, nec culpare ſe teſtatus eſt Epiſcoporum iudicium, nec probare. tum Ioannes Hieroſolymitanus, quod Pelagium non in communionem modo, ſed etiam in arctiorem amicitiam recepiſſet, malè apud Occidentales audire cœpit. *Aug. de pec. orig. l. 2. c. 8*

Contigit hoc ipſo tempore Oroſium, Auguſtini miſſu, in Palæſtinam profectum, Hieronymum adiuiſſe, multaque cum Eo contuliſſe, arduaſque Ei quæſtiones ingeſſiſſe. tum in Occidentem reducem Sancti Prothomartyris Reliquias ſecum retuliſſe; quamquam reditus ad ſequentem annum ſpectat.

Iudæi Alexãdria pulſi. Tumultus inde maximus Monachorũ facinus.

Per idem tempus Iudæi, qui Alexandriæ magno numero erant, ob ſeditiones ſubindè in Chriſtianos excitatas à Cyrillo Vrbe exturbantur. rem iniquo animo cum ferret Oreſtes eius Vrbis Præfectus, quod è re publica non eſſe diceret Populi frequentiam minui, multorum odium incurrit, in primis Monachorum. quorum quingenti amplius Nitriæ Montem ſuaque inibi Monaſteria deſerentes, Alexandriam ingreſſi, Oreſti rheda circumuecto obuiam facti, quaſi Paganum contumelijs Illum inceſſunt. nec ſatis Ei fuit Chriſtianum ſe eſſe, & ab At- *Socr. l. 7. c. 13*

tico

tico baptizatum, exclamare; nam ſaxis quoque impetitus capite vulnus excepit, dilapſiſque metu Apparitoribus, extremum vitæ periculum adijt. rem indignam Populus auerſatus, in Monachos irruit, Eoſque in fugam vertit, ſubſiſtente Ammonio, qui Præfectum, cæteris audacior, vulnerat. Is igitur comprehenſus, ac quæſtionibus admotus, in ipſis cruciatibus extinguitur. neque hìc ſtetit ſeditio. erat Alexandriæ Hypatia Virgo omnium cum admiratione Philoſophiam publicè docens, ad quam audiendam ex vniuerſo ferè terrarum Orbe homines diſcendi, viſendiue cupidi confluebant, quamque eius ætatis Philoſophi ſuſpiciebant; Syneſius verò, quo de meminimus, Magiſtram, ac Dominam appellare conſueuit; Illam, quod Oreſtis eſſet familiaris, ſummaque apud omnes authoritate polleret, Viri pacis, vt videbantur, cupidi, idoneam putabant, quæ diſſidia inter Præfectum, ac Cyrillum componeret; hoc cum negligi ab Ea animaduertiſſent, efferati ad Eccleſiam curru deturbatam pertrahunt, immanique inibi conſilio miris affectam cruciatibus, ac contumelijs diſcerpunt, diſcerptam denique comburunt. quis iam Alexandrinos Ciues ſeditionibus infames à Scriptoribus vulgò appellatos, ſatis pro meritis laudatos dixerit? porrò quid

Hypatoa inſignis Virgo.

Hypatia exitus miſerabilis.

quid Theodoſius aduerſus ſeditioſos reſcripſerit, ad ſequentem annum ſpectat.

Pulcheria Auguſta dicitur. Hoc ſanè anno idem Auguſtus, nouo exemplo, Pulcheriam Sororem natu maximam annum tamen XVI. non excedentem Auguſtam appellatam, Imperij Conſortem adlegit magno Reip. bono. *Socr. l. 7. c. 22 Soz. l. 9. c. 1.*

Ataulfo, vt diximus, conſpiratione Militum interempto, Sigericus Succeſſor actutum datur; qui tamen haud diu ſuperſtes fuit, pacem etenim, & Ipſe, cum Romanis firmare ſtudens, à ſuis pariter, ſeu pacis odio, ſeu alia de cauſa perimitur. tum Vuallia ex Athaulfi Liberis ſuperſtes (quod ſanè mirum) ab ipſis Patris, ac Fratrum interfectoribus Rex creatur. Hic diuino potius iudicio, quam deceſſorum Regum caſu territus, quod popularium ſuorum duplici, in Siculo, ac Gaditano freto, naufragio pauci admodum ſuperfuiſſent, compoſita cum Honorio pace, Gallam Nouercam honorificè hactenus apud ſe habitam, Eidem reddidit. *Vuallia Gothorũ Rex.*

Vrbis direptorum exitus. Opportunè hìc Lector admonendus eſt, vt ſecum reputet, quemadmodum hoc tempore Barbari, qui Vrbem diripuerant, duplici naufragio magna ex parte periere, ità id aliàs ſæpius, ſuperiori præſertim ſæculo, poſt Borbonicam Vrbis direptionem (quod

Digitized by Google

(quod Paulus quoque Iouius animaduertit) contigiſſe.

Chri. Ann. 416. Nouo appetente anno Theodoſius Auguſtus ſeptimum init Conſulatum Collega Palladio; quo tempore tum Carthagine, tum Mileui apud Numidiam aduerſus Pelagium, qui vtrobique damnatus eſt, duplex Synodus celebrata eſt: datæque ad Innocentium Synodales literæ, ex eoque viciſſim receptæ. *tom. 1. Conc.* *tom. 1. ep. Rõ. Pont.* *Synod. Carthag. & Mileui.*

Oroſius interim Hieroſolymis redux, antequam in Hiſpaniam appelleret, apud Africam diuertit. ibi ſacrarum, quas ſecum deferebat, Reliquiarum Auguſtino, alijſque Epiſcopis, parte relicta, ſumma ſacros Antiſtites lætitia affecit, qui & Templa ijs decentius aſſeruandis excitarunt, & ſacras, ſolemni ritu, Proceſſiones instituerunt, quo tempore omnium ore, ac ſcriptis teſtata miracula per Sanctum Protomartyrem ſunt edita. *Oroſij reditus.* *Aug. ſerm. 32. 33 & ep. 103.*

Hoc pariter anno Innocentius Rom. Pont. certior factus, immeritos vulgò apud Africam ad ſacros Ordines promoueri, pro vniuerſali Eccleſiæ ſibi cura demandata, acriter ea de re ad Aurelium prouinciæ Primatem ſcripſit; acrius adhuc tamen ad Ioannem Hieroſolymitanum cuius negligentia factum audierat, vt nefarij homines ſacrarum Virginum apud Bethleem Cœnobium, in quo Euſtochium, *ep. 29. & 30.*

ac

ac Iunior Paula erant, diriperent, qua de re ad Hieronymum quoque, qui apud Eum pariter expoſtulaſſet, perſcripſit, teſtatus ſi delinquentium nomina, ac genus, remque ipſam geſtam peculiarius reſciſſet, confeſtim ſe cauſæ cognitores, ac Iudices delegaturum. diuino porrò conſilio factum videtur, vt Ioannes non huic tantum affinis culpæ, diem hoc anno claudens extremum, iuſtiſſimo Dei Tribunali ſiſteretur.

Rom. Pont. authoritas.

Auth. in append. ad hũc tom.

His Ipſis Coſs. inquit Marcellinus, Atticus Epiſcopus egregium de Fide, ac Virginitate librum ad Reginas ſcripſit. Hæ fuere Theodoſij Sorores quatuor, Pulcheria, Placilla, Arcadia, ac Marina, quæ concordibus inter ſe votis dicata Deo Virginitate, in Aula perindè, ac in Cœnobio vitam ſanctiſsimè duxerunt.

In chron.

Theodoſij Sorores Virgines.

Legitur, & hoc anno datum ab Augg. Reſcriptum aduerſus Gentiles, quo à militia pariter, ac publicis muneribus excluſi ſunt; iuſto ſanè Dei Iudicio qui iniquè Attalo Tyranno ſtudentes, ad priſtinam ſe dignitatem reſtituendos putarunt.

L. 21. de Pagan. C. Th.

Rurſum Theodoſius certior de Alexandrinorum ſeditione factus, ad eam reprimendam, atque in futurum præcauendam, opportunam, edidit ſanctionem.

L. 42. de Epiſc. coll.

Honorio XI. Conſtantio II. Coſs. Ann. Chri. 417.

nouus

Aug. de pec. orig. c. 17. & 21. & de grat. Chri. l. 1. c. 30.

Pelagij artes. *Innocentij Papæ obitus.* *Zoſimus ſuccedit.*

nouus annus aperitur, quo Pelagius cognito ſuam in palæſtina Synodo abiurationem ab Innocentio non probari, literas ad Eum fallaciæ plenas dedit: inſuper, & pro ſe ad Eum ſcribi à Ioannis Succeſſore Proylo curauit. porrò literæ Zoſimo, qui Innocentio interim ſucceſſerat, ſunt redditæ. Obijt Innocentius V. Kal. Aug. cum annos ſediſſet paulò amplius XV. cuius natalis dies Eccleſiaſticis quoque tabulis annua memoria celebratur.

Nec Pelagij tantum literæ ad nouum Pontificem peruenere, verum etiam Cæleſtius Ipſius Pelagij Anteſignanus, qui cum Magiſtro, & Ipſe, apud Africam damnatus, ad Sedem Apoſtolicam prouocauerat. Hunc Zoſimus lucrari cupiens, benignè excepit, datoque ad reſipiſcendum tempore, ad Epiſcopos interim Africæ de illius cauſa perſcripſit, vtque intra bimeſtre, qui accuſatorum partes agerent duo ſaltem Romam ex Africa accederent imperauit.

Proſp. chron. *Attalus triũphatus.*

Vndecimo hoc ſuo Conſulatu Honorius triumphali pompa Romam inijt, Attalo currum præeunte, quem Lipare poſteà exulem viuere permiſit.

Chri. Ann. 418. *Synod. Carthag.*

Tum, nouo ſubeunte anno, XII. cum Theodoſio Conſulatũ gerit, quo tempore Carthagine CCXVII. Epiſcoporum Synodo celebrata, perlatiſque ad Zoſimum Synodalibus decretis, ab

Eo-

eoque probatis, Pelagiana hæreſis profligata eſt. Epiſcoporum Iudicium ſequutum eſt Honorij Reſcriptum, *quod hic apud Authorem habes.*

Decretũ de ſacr. ordinibus. Sub idem tempus Zoſimus ad Gallos, Hiſpanos, atque Afros Decretalem epiſtolam dedit aduerſus eos, qui ad ſacerdotium confeſtim aſcendunt nulla præuia in ſingulis Ordinum gradibus miniſtratione, definiens quantum temporis in quolibet ordine quis debeat miniſtrare. quod alijs, hoc eodem anno, ad Heſychium Salonitanum datis literis repetijt. *tom. 1. ep. Rõ. Pont.*

Iudæorũ conuerſio. Accidit hoc ipſo tempore mira Iudæorum ad Chriſti Fidem conuerſio apud Minoricam, quæ altera eſt ex Balearibus. *rem fuſius Author recenſet ex prolixiori Seueri Epiſtola, qui eius Inſulæ Epiſcopus fuit.*

Zoſimi PP. obitus. Bonifacius ſuccedit. Sub anni finem Zoſimus moritur Pontificatus anno vix dum expleto. Huic Bonifacius ſublegitur, non tamen ſine Populi diſſidio, Eulalio quoque aduerſus Bonifacium electo. re ad Honorium perlata, de Epiſcoporum, quos conſuluit, ſententia, Pontificatus Bonifacio adiudicatus eſt, quod ſequenti anno contigit.

Valẽtinian. III. naſcitur. Hoc tẽpore ex Placidia Honorij ſorore, ac Cõſtantio, qui Cæſar iam fuerat appellatus, naſcitur Placidius Valẽtinianus, qui poſtea Auguſtus dictus, tertius hoc nomine appellatus eſt. *Marcell. chron. Soz. l. 9. c. 16*

Vnde-

:hri. Vndeuigeſimus ſæculi annus Coſs.
nn. habuit Monaxium, ac Plintham, Rom.
19. ſanè Eccleſiæ ob conflatum à Clero ſchiſma nequaquam lætus. qui Eulalio fuerant ſuffragati, Symmachi Præfecti patrocinio fulti, potiores erant, cuius etiam relatione, ac ſuaſu factum, vt Honorius pro Eulalio tum reſcripſerit, ſupplici poſtmodùm libello, ex his, qui Bonifacio ſtudebant, recepto, ambos Rauennam accerſit: tum Epiſcopos complures cauſæ cognitores adeſſe iubet. antequam diſſidium Epiſcoporum ſententia dirimeretur, Eulalius in ſe Ipſe ſententiam tulit. quippè Vrbem iniuſſu Principis (qui Paſchalia interim feſta per Spoletanum Epiſcopum peragi imperauerat) ingreſſus, ingenti eam tumultu miſcuit vt Ipſi adeo Magiſtratus, qui compeſcere Eum curauerant, lapidibus appetiti, furentis Populi iniuriam vix euaſerint. *rem geſtam ex Authore, hìc eam ex Actis fuſius referente pete.* ea de cauſa & deiectus Eulalius, & Bonifacius reſtitutus eſt.

Schiſma.

Tumultus Romæ.

Pelagiana interim hæreſis Hydræ inſtar, noua ſubindè capita attollebat. itaquè & Auguſtinus nouis quotidie eam libris excindere nitebatur. & Auguſtus iteratis Reſcriptis amputare. ſanè hoc anno literis ad Aurelium Epiſcopum datis, non in Pelagianos tantum pœnam conſtituit, ſed

Pelagiana hæreſis.

Aa in

in Eos quoque, qui Illos recipere, aut diſſimulanter fouere cōperti fuiſſent.

Zoſimo adhuc ſuperſtite, Cæleſtius, vt diximus, Pelagij Aſſecla apud Africam damnatus, ad Rom. Sedem appellauerat. hoc idem hand ità multo poſt Apiarius quidam Africanus Presbyter alijque nonnulli factitauerant. ea de cauſa miſſi à Zoſimo Legati fuerant. His imperioſius Legationis munus peragentibus, viſi ſunt Africani Epiſcopi aliquot Romanæ Sedis authoritatem voluiſſe conuellere. ex his, quæ tum ea occaſione geſta, aut ſcripta ſunt impij Nouatores hiſtoriam ita concinnarunt, vt dicerent tùm primum à Zoſimo Eccleſiæ primatum ſubripi tentatum, & non ſinè ſcelere quidem, Nicæno Canone falsò ſuppoſito itaquè fraude detecta, Romani Epiſcopi cauſam funditus exciſam. his Author, *enucleatius re excuſſa*, *ita occurrit*, *vt Aduerſarios mentiri impunè haudquàquam ſinat*.

Nouatorum mēdacium.

Cētur. Magd. t. 5. 1238. & Defenſ. Molinei.

Moritur hoc anno Euſtochium Virgo ſanctiſſima Paulæ Filia, qua de ſæpius meminimus, exactis in Bethleemico Cœnobio annis XXXV. Quo tempore Palæſtinæ Vrbes complures collapſæ vehementiori terræmotu dicuntur. Chriſtus verò Dominus in ipſo Olìueti Monte multis ſe viſendum exhibuit pellucenti nube circumſeptus. ad hoc aliud oſtentum proditur;

Euſtochij obitus.

Hier. ep. 27.

Marcell. chron.

Prodigia apud Paleſtinam.

Digitized by Google

tur; in recens baptizatorum veſtibus Crucem diuinitus impreſſam perſpicuè viſam. hinc factum, vt multi, ex ſacris vaticinijs extremum metuendi Iudicij adeſſe diem, & putarent Ipſi, & pro concionibus, & familiaribus vbique ſermonibus inculcarent.

Aug. ep 79. 80.

Chri. Ann. 420. Quadringenteſimum, ac vigeſimum Chriſti annum Theodoſius IX. Conſtantius III. Conſulatu auſpicati ſunt; quo Conſtantius Ipſe Auguſti nomine, atque inſignibus ab Honorio eſt auctus, cuius Reſcripto Cæleſtius iterum proſcribitur.

Constantius Aug.

Perpetuum vt videbatur, inter Romanos, ac Perſas ſancitum fœdus, ſuperiori anno reſciſſum fuerat. ergò ingens in Chriſtianos perſecutio excitata eſt; ſiuè eam Ildegerdes Ipſe, qui Theodoſij Tutor fuerat, ſiuè, quod alij tradunt, Ildegerdis Filius Bararanes inſtituerit. cruciatuum genera quibus affecti ſunt, qui Fidem conſtanter retinuere Theodoretus, non ſine horrore, enumerat legenda, aut audienda. bellum porrò fœliciter à Theodoſio geſtum, biennio peractum eſt. eo vigente cum ex Perſis ſepties ferè mille captiui apud Romanos eſſent, ſummaque alimentorum inopia laborarent, Acacius Amidæ Epiſcopus ſacra vaſa in Illorum redemptionem impendit. cuius effuſa charitas ipſis hoſtibus admirabilis, conciliandæ inter vtram-

Marcell. chron. Aug. de Ciu Dei. l. 18. c. 12. Socr. l. 7. c. 21 Theod l. 5. c. 34.

Perſequutio in Perſide.

Digitized by Google

que Gentem paci adiumento fuit.

Saraceni ad Chriſtũ conuerſi. Eiuſdem ex cauſa belli Chriſtianæ Fidei aditus apud Sarracenos patefactus. id quo pacto acciderit, quidque diuini prædicatione Verbi effectum fuerit, Cyrillus refert.

S. Hieronymi obitus. In hunc annum incidit Hieronymi eximij Eccleſiæ Doctoris exitus pridie kal. Octobris, ætatis fere octuageſimo, quod ex Ipſius ſcriptis haud dubiè colligitur. multi ſanè, ſed perperàm, ad centeſimum Eum acceſſiſſe tradunt. miſſis igitur quæ de tanto Viro leguntur elogijs, ac librorum Ipſius qui extant, catalogo prætermiſſo, eos tantum referre ſat erit, quos excidiſſe compertum eſt. hi ſunt de Hæreſibus, & de carnis reſurrectione. In Lucæ Euangelium Homiliæ XXX. in Pſalmos tractatus ſeptem. de Iudicio Salomonis. in omnes Prophetas adnotationes pro Tyronibus præter copioſiores, quæ extant, explantationes in quatuor Euangelia: denique in Apocalypſim. præter ea, quæ ex Græcis Authoribus latinitate donauit. *Porrò quæ de Hieronymo inconſultè admodum circũferuntur in Eius Vita ab imperito quopiam concinnata ſingillatim hic Author refellit, quem require.* *Inuit. S. Eu... apud Surd. 20. Iã... Proſp. chron. Hier. de ſcr. eccl. in fin. Aug. ep. 16... & de Hær. in fin. Caſſiod. inſtit. din.*

Chri. Ann. 421. Argicola, atque Euſtathio Coſs. Conſtantius in ipſo Imperij limine moritur. tradit Nicephorus, bellum

Theo-

Proſp. chron. Theodoſio inferre meditatum, quod ſuam Ipſius imaginem Conſtantinopolim ex more allatam, recipere Ille noluiſſet.

Marcell. chron. Socr. l. 7. c. 21. Theodoſius interim puber factus Athenaidem Leontij Philoſophi Filiã, liberalibus diſcliplinis apprimè excultam, Vxorem duxit, quam Baptiſmo ab Attico Epiſcopo initiatam, Eudociam in poſterum dici voluit. hæc in Viri laudem egregium de bello Perſico Poema ſcripſit, quo in argumento alios quoque verſatos tradunt. *Athenais qua & Eudocia Theodoſij Vxor. Poema ſcribit*

L. 6. de ſacr. Eccl. & L. 35. de Epiſc. & Cler At vero Theodoſius rei Eccleſiaſticæ ignarus Attici ſuaſu, doloque malo Illyrici Eccleſias Conſtantinopolitanæ ſubiecit præfatus hac in re antiquos ſe Canones reſtituere, quos commenticios Illi Atticus haud dubiè propoſuit illud inſuper addens Conſtantinopolitanam Eccleſiam Romæ Veteris prærogatiua gaudere, quod Auguſtorum ſancitum legibus, Reip. ſtatum ſpectat, non autem Eccleſiæ. Huic porrò Sanctioni Romani Pontifices, Leo in primis, numquam acquieuere, de quo infra erit dicendum.

Chri. Ann. 422. Nouus annus vtrumque Auguſtum Coſs. habuit, quo Bonifacius aduerſus Patroclum Sedis Arelatenſis Inuaſorem, cauſæ cognitionem Hilario Narbonenſi demandauit; ex quo praxim frequentibus firmatam exemplis agnoſce ſupremæ in omnes Epiſco- *Rom. Pont. Authoritas.*

 pos.

pos Romani Pontificis poteſtatis.

Bonifacius Africa Dux. Militaribus hoc tēpore copijs apud Africam præerat Bonifacius Vir æquè pius, ac ſtrenuus. Huic cum Auguſtino amicitia non vulgaris intercedebat, tum literarum commercium, *quarum nonnullas Author hic recitat.*

Hoc ſub Duce Gothi quoque ſtipendia faciebant; qui, Arriani cum eſſent, Arrianos quoque Miniſtros ſecum habebant: in His Maximinus Epiſcopus fuit, qui Auguſtinum ad diſputationem de Fide laceſſere non dubitauit; quod & Peſcentius Comes rerum Fiſcalium-Exactor, itidem Arrianus, eſt auſus. *Arriani Auguſtinū prouocāt.* *Aug. ep. 37 Poſsid in vit c. 13.*

Mariano a que Aſclepiodoro Coſs. adſcriptus annus funeſtus illuxit Honorij morte, quæ Auguſto menſe contigit. imperauit à Theodoſij Patris obitu annos fere vndetriginta, decem amplius vixit. Romæ Illum deceſſiſſe, & apud Vaticanū porphyretico conditum monumento, Paulo Diacono tributa hiſtoria teſtatur. Paucis ante obitum menſibus Gallam Sororem, cum duobus Filijs Valentiniano, atque Honorio, ob ſuſpicionem Vocatorum Hoſtium, in Orientem amandauerat; quo factum, vt cum nullus apud Occidentem eſſet qui iure cognationis Imperium ſuſciperet, Ioannes quidam, qui tum Prætorio Præfectus, antea inter Auguſti Scribas fuerat, Imperium *Honorij mors.* Chri. Ann. 423. *Marcell. & Caſs. chron. Socr. l. 7. c. 2[...]* *Ioannes Tyrānus*

perium inuaderet. Hic ſtatim Legatos ad Theodoſium mittit, per quos Illum orat, vt ſe in Collegã adſciſcat. Theodoſius, Legatis cuſtodiæ traditis, Patrui morte haudquaquam vulgata, Ardaburium, quo Duce bello Perſico fœliciter vſus fuerat, in Ioannem conſcribere exercitum iubet.

Ardaburius Theodoſij Dux.

L. 60. & 61. de har. L. 21. & 23. de Pag. L. 27. de Iud. C. Th.

At nouus Imperator inter prima Principatus rudimenta Eccleſiaſticam immunitatem omnem decreto ſuſtulit, quod quam malè conſultus fecerit, ſuo mox damno expertus eſt. Theodoſius viciſſim auitum ſectatus morem, bellum ab ipſa Hæreticorum aliorumque Chriſti hoſtium inſectatione auſpicatus, complures, quæ extant, hac de re edidit Sanctiones.

Honorium haud ita multò poſt ſequutus Bonifacius Pontifex, moritur VIII. kal. Nouembris cui ſublegitur Cæleſtinus. Huic ex Eulalij factione nonnulli quemadmodum ſeſe opponere non ſunt auſi, ita Illius communionem diutius eos vitaſſe conſtat, quod Valentiniani edita poſtmodum Reſcripta declarant.

Bonifacij Papa obitus Caleſtinus ſuccedit.

Chri. Ann. 424.

Qui ſequitur annus Caſtinum, ac Victorem Coſs. habet, quamquam Ille Conſulatu motus, conſularibus quoque Faſtis expunctus eſt.

Oppidanis quibuſdam Hipponenſis anteà Diœceſis Epiſcopum, Auguſtinus, petentibus dederat paulò iunio-

rem ſui Monaſterij Alumnum; Hunc poſteà criminum haud leuium compertum, Oppidanis certatim deferentibus, Auguſtinus depoſuerat. Is appellatione ad Apoſtolicam Sedem interpoſita, Romam perrexerat: nactuſque Cæleſtini aures faciliores, quam ſperaſſet, apud Africam accuſatoribus ſuis inſinuari curauit propediem ſe victorem Cæleſtini ſententia rediturum. vulgatum inſuper eſt non ſine ſatellitio Romani Pontificis adſuturum. hæc non Auguſtini tantum, atque Oppidanorum animos exulcerarunt, ſed alios quoque Africæ Antiſtites commouerunt adeò, vt iactare quidam auſi fuerint nefas eſſe Africæ Epiſcopos tranſmarinam opem implorare, cum præſertim haud ità pridem Zoſimi quoque Legati paulo acerbius cum Ipſis egiſſent. hinc Nouatorum, quæ diximus, mendacia, non ante Zoſimum Romanos Epiſcopos in alios omnes poteſtatem vſurpaſſe. Auguſtinus ſanè literis ad Cæleſtinum datis, quamquam animi perturbationem profeſſus ex ſui Alumni, quam metuebat, ſcelerum impunitate, ſummam haud ſecius aduerſus Cæleſtinum reuerentiam præ ſe tulit, Sedis verò authoritatē maximè agnouit, nec nuperam dixit, tantum abeſt, vt iudicium ſubterfugerit. annuiſſe porrò Cæleſtinum Auguſtino, cognoſci

Nouatorum calumnia.

ep. 161

ſci ex eo poteſt, quod mutua deinceps ſe beneuolentia complexi fuerint. tum illud æquè exploratum eſt, Africanos Epiſcopos reliquos, non tam Rom. Pontificis ſententias, quam illarum exequutiones, quæ non raro cum militari apparitura peragebantur, ægrè tuliſſe.

Ioannis Tyranni conatus. Ioannes interim copiarum parte in Africam tranſmiſſa, Prouinciam à Bonifacio militiæ inibi Præfecto repetit. Is tyrannidem ſimul, atque impietatem auerſatus, re antea cum Auguſtino collata, Illiuſque ad Deum precibus, & cauſæ bonitati fidens, armis decernere ſatius duxit, quod & feliciter præſtitit.

Ardaburius Theodoſij Dux Salonas cum exercitu delatus, dum illud Aquileiam tranſmittit, in littus vi tempeſtatis eiectus, in Tyranni poteſtatem venit, Deo ita moderante, ne humanis conſilijs fœlix belli exitus tribueretur; de quo in ſequentis anni rebus geſtis ſermo erit.

Theodoretus. Theodoretus ſuperiori anno ad Cyri Vrbis Epiſcopatum euectus cum ampliſſimam Dioeceſim (octingentas Paroecias habebat) Marcionitis refertam nactus eſſet, in illis ad rectam Fidei ſemitam pertrahendis vi maxima incubuit: quanto verò cum pietatis prouentu, Ipſemet tradit. *Ep. 81. & hiſt. de Sãct. c. 21.*

Theodoſius XI. Conſulatus Colle-

Valentinianus. III. gam aſſumit Valentinianum conſobri- Chri. Ann. 425.
num, quem hoc eodem anno poſt deiectum Tyrannum adhuc impuberem Occidentali præfecit Imperio. Tyranni porrò exitium mira Dei prouidentia contigit. Rauennam cum exercitu ſe receperat, Vrbi, qua parte palude inacceſſa putabatur, cuſtode nullo impoſito. ergo Ardaburij, quem captum à Tyranno diximus, Filius Aſpar collectis vtcumque Romanis copijs, non tam maris fluctibus quam Ducis infortunio diſiectis; dum omnia circumſpicit, vt Remp. ſimul, ac Patrem in priſtinam vindicet libertatem; Angelo, vt Socrates, alijque tradunt Paſtoris ſpecie per inacceſſam alioquin Paludem deducente, Rauennam peruenit, Vrbis portas patentes reperit, factoque impetu Tyrannum opprimit; admirabili ſanè, abſque vllo ſuorum detrimento, parta Victoria, quam vno

Theodoſij pietas. omnes ore Theodoſij pietati tribuere; quæ ſanè fuit eximia tum in rebus alijs peragendis, tum in hoc ipſo diuino munere agnoſcendo. cum enim circenſibus ludis intereſſet, inſperatæ victoriæ nuncium allatum eſt. religioſus tum Princeps ad populum, qui aderat frequentiſſimus; quin, inquit, ludis relictis, gratias Deo ſuppliciter acturi ad Eccleſiam properamus? excepta Auguſti vox eſt omnium cum admiratione, ac plauſu, neglectiſque

ſpe-

ſpectaculis, Eum omnes ſolemni veluti pompa in Templum deduxerunt. vnum de Theodoſij religione, quod
Theod. l.5. c.36. Niceph. l. 14. c. 4 Theodoretus, & alij tradunt nequaquam eſt reticendum. Vir quidam *Mirũ de Theodoſij religione.* Monaſticũ vitæ genus excolens, cum ad Eum ſæpius, rei cuiuſdam petendæ gratia, acceſſiſſet, nec Eius alloquendi poteſtatem nactus fuiſſet, per ſummam temeritatem Ei Sacris interdixit. pius Princeps re intellecta, ac Monacho diligentius conquiſito, nec reperto, ad Epiſcopum, pro impetranda abſolutione, quemdam ex domeſticis ablegauit; negante Epiſcopo abſolutione opus eſſe, cum temere Monachus eam ſibi poteſtatem tribuiſſet, haudquaquam acquieuit, teſtatuſque cibum ſe non percepturum antequam vinculo ſolueretur, Monacho iterum perquiſito, ab Eo demum facinus erubeſcente ſolutus eſt.

Socr. l. 7. c. 42 Poſt Tyranni necem Barbari, quos Ille acciuerat, in Thraciam irrumpentes, diuina & ipſi ope diſiecti ſunt. eorum quippè Dux Coylas fulminis ictu interijt: reliqui procellis, rerum *L. 5. de ſpec.* inopia, alijſque incommodis confecti, vulgari demum lue abſumpti ſunt.

L. 46. de Epiſ & Cl. L. 62. 63 64 de bar. Multæ hoc anno ab vtroque Auguſto editæ Sanctiones leguntur ad iura Eccleſiæ, ac diuinum cultum ſpectantes. ſed & literarum ſtudijs Conſtantinopoli Theodoſius noua ſancita

lege conſultum voluit, in qua Profeſſorum, numerus, & quas græcè, ac latinè profiteri Artes, ac Scientias deberent; definitur. tum alia rurſum edita Sanctione honore afficiendos Eos duxit, qui XXII. annorum curſum docendo confeciſſent. *L. 3. de ſtud. lit. L. 1. de Profeſſ.*

Immunitas publicè docentibus.

Obijt hoc anno Atticus, quem Chryſoſtomo ſuffectum diximus. *Soz. l. 7. c. 15*

Repetito Eorundem Augg Conſulatu nouus annus inchoatur, quo Siſinius Vir integerrimus Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ imponitur. Theodoſius ad Ethnicæ ſuperſtirionis reliquias abolendas, ſeueriſſimam legem promulgauit. Chri. Ann. 426. *L. vlt. de Pag.*

Auguſtinus ſucceſſorem nominat.

At verò Auguſtinus annum agens ſecundum ſupra ſeptuageſimum, imparem ſe oneri ea iam ætate ſentiens Succeſſorem ſibi, ac ſe adhuc ſuperſtite Coadiutorem, vt vocamus, dixit Neradium populo haudquaquam improbante. otium proindè vtcumque nactus, tum alia nonnulla; tum Retractationum libros ſcripſit. *Aug. ep. 113*

Bellũ Ciuile.

Eo tamen haud diu frui potuit; ſequenti quippè anno, qui Conſules Hierium, atque Ardaburium habuit, Ciuile inter Romanos Duces bellum, barbaricum mox excepit. Bonifacius, quem, ex Auguſtini conſuetudine, pietatem hauſiſſe diximus, quo magis in dies in eius Prouinciæ adminiſtratione militari laude, ac potentia Chri. Ann. 427. *Proſp. chron. Paul. Diac. l. 14.*

cre-

creſcit, eò etiam magis æmulorum in Illum inuidia ſuccreſcit. eo factum eſt, vt quaſi nouarum rerum ſtudioſus apud Theodoſium deferretur. igitur perduellionis reus actus imparem ſe hoſtibus cernens, qui Auguſtorum auſpicijs bellum adminiſtrabant, ex Hiſpania Vandalos, atque Alanos exciuit, maximo Rom. Imperij, ac Chriſtianæ Reip. detrimento, quod non ſemel deinceps erit deplorandum. *Bonifacius Vãdalos vocat.*

Chri. Ann. 428. *Procop. de bell. Vand. l. 1.* Porrò auxilio vocati Barbari Ipſi in primis Bonifacio exitio fuere. Is enim amicorum ex Vrbe literis præmia, nedum veniam à Placidia Auguſta pollicentibus, ſi barbaros quacumque demum ratione ab Africa auerteret, facti pœnitens eorum animos ingenti oblata pecunia tentauit. id vbi incaſſum agere ſe animaduertit, vi pellere adortus, manus conſerere non dubitauit. cæterum victus Hipponem munitam Vrbem ſe recipit, vbi à Genſerico, qui gentis Principatum, Gunderico maiori natu Fratre extincto, ſuſceperat, obſidetur. & hæc quidem altero à tranſmiſſo in Africam à Barbaris exercitu anno contigere Sauro, ac Fœlice Coſs. quæ deinceps eadem in Prouincia ſunt geſta, ad ſequentes annos ſpectant. *Genſericus Vand. Rex.*

Proſp. & Caſſiod. chron. Ætius interim, qui præ cæteris Bonifacium ad perfidiam, ac veſana conſilia adegerat, in Galliam cum copijs pro- *Ætius Rom. Dux.*

profectus, egregiam de Franchis, qui ad Rhenum ſubſtiterant, victoriam retulit, quo factum eſt, vt Principum, ac mortalium ferè omnium, ob perſundatam Africam, odio laborans, & meritam tum quidem pœnam euaſerit, & meliori poſt hæc fama vitam egerit.

Frãcos vincit

Neſtorius Byzantij Epiſ.

Socr. l. 7. c. 29 Proſp. chron.

Siſinio præmaturè vita functo, Neſtorius Antiochia, ob Chryſoſtomi memoriam, petitus, eadem in Sede collocatur. principio Is quidem Theodoſio author fuit Hæreticos, alioſque nefarios homines nouis legibus inſectandi. At enim homo impius, qui ex Paulo Samoſateno prognatus dicebatur Chriſto diuinitatem adimente; haud diu auitos errores diſſimulauit: quamquã Illos, veteri damnatos præiudicio, iterum obtrudere veritus, ambagibus quibuſdam, ac veluti præſtigijs inuoluit. quippè Chriſtum Hominem tantum ex Virgine natum, diuinitatem pro merito adeptum affirmabat, alia inſuper dogmata huic conſentanea effutire eſt auſus. Cyrillus ſanè Alexandrinus, quem Aduerſarium acerrimum cum Cæleſtino, ac alijs expertus eſt, quindecim Eum capitibus cum Samoſateno conſentire affirmat. Porrò Neſtorius ſua Ipſe dogmata palam tradere cum extimeſceret, impietatis adminiſtros haud ægrè inuenit, qui id præſtare non erubeſce-

Hæreticum ſe prodit.

Eius dogmata.

rent.

rent. ex His Dorotheus quidam Epiſcopus Conſtantinopoli tum degens, in ipſa ſacræ Synaxis frequentia ſuggeſtum conſcendens concionabundus clamare auſus eſt; *ſi quis Mariam Deiparam dixerit, anathema ſit*. his conſentanea cum Anaſtaſius quoque Neſtorij Presbyter, Eo nequaquam improbante, iactaret, maximus totius Populi motus ſequutus eſt, atque adeò poſtmodum totius Chriſtianæ Reip. perturbatio, de qua mox dicturi ſumus.

Chri. Ann. 429. *Proſp. chron. Bed. l. 1. c. 17* Subit annus ſæculi vndetrigeſimus, qui Conſules habuit Florentium, ac Dionyſium; quo tempore Cæleſtinus Rom. Pont. Britanniam Pelagiana infectam lue; Palladii Diaconi Legatione purgauit. Scotos eiuſdem Inſulæ Populos, vt qui maximè adhuc barbaros, ad humanitatem ſimul, ac Chriſtianam Fidem traduxit. Sunt qui Scotorum ad Chriſtum conuerſionem antiquiorem tradant; ſed cum hoc eius ſæculi Scriptoribus incompertum ſit, commentitium putamus. *porrò cum tres eodem fere tempore Palladij vixerint, Hìc de quo eſt ſermo quis eorum fuerit, Author diſquirit*. Ipſo autem ea in legatione vita functo, cum in Hiberniam quoque Euangelium intuliſſet, Patricius cœptum ab Eo opus abſoluit. De alia quoque in *Bed. l. 1. c. 17* Britanniam Legatione à Germano, ac

Palladius in Angliam.

Scoti ad fidē cōuerſi.

S. Patricius Hiberniæ Apoſt.

Lupo

Angli Britãniam occupant. Britãni in Galliam.

Lupo Epiſcopis obita Scriptores tradunt, quæ in alia incidit tempora cum Inſula domeſticis, externiſque armis agitata, ab Anglis Saxonum Gente magna ex parte ſubacta, Angliæ poſtmodum nomen adepta eſt. tum Britanni vexati ab Anglis pulſique, eam Galliæ partem quæ in Oceanũ excurrit, inſedere, ac Britanniæ illi nomen indidere.

Neſtorius hæreſim diſſeminat

Subindè impius Neſtorius propagare hæreſim cupiens, literis ad Ægypti Monachos, alioſque complures datis, inſuper & commentarijs conſcriptis, eam latè diſſeminat. magnæ hinc inter Monachos excitatæ turbæ, ad quas ſedandas Cyrillus primam ſcripſit epiſtolam. eadem quæ in Ægyptum, cum Romam quoque incerto tabellario fuiſſent perlata, Cæleſtinus ad Cyrillum ſcripſit, diligenter perquireret, an ea quæ de Neſtorio vulgabantur, à Neſtorio eſſent Authore, tum an alia inſuper idem vulgaſſet. Cæleſtini literis acceptis Cyrillus, ad Neſtorium Ipſum ſcripſit, tum alteras ad Eundem dedit, quibus Ille vehementer commotus, maxima cum arrogantia reſcripſit, ſe præ cæteris diuinæ Scripturæ ſenſum, ac ſcopum attigiſſe oſtendens. denique eò audaciæ venit, vt, Auguſtum in ſe propenſiorem nactus, reliquos totius Orbis Epiſcopos ſuam in ſententiam haud ægrè perducturum ſe ſperaret. Regia

Apud Cyrill. ep. 3. & 9.

Neſtorij arrogantia.

gia verò in Vrbe multis, qui nouæ obſtreperent doctrinæ, publicè cæſis, eò ventum eſt, nemo vt iam hiſcere auderet. Theodoſij porrò in Neſtorium hactenus procliuitas laudanda potius, quam damnanda eſt; ſciebat enim religioſus Princeps Arcadij Patris factum improbatum, cum Theophilo, alijſque externis Epiſcopis aduerſus Chryſoſtomum patrocinatus fuiſſet.

Chri. Ann. 430. Nouo appetente anno Conſulatum ambo Augg. repetunt. His Coſs. Neſtorij literæ vna cum nouæ hæreſis Commentarijs haud dubiè Theodoſij iuſſu per Antiochum Virum illuſtrem Cæleſtino redduntur. eodemque tempore à Cyrillo quoque cum literis, Commentarios aduerſus Eundem Neſtorium Cæleſtinus recipit. igitur Epiſcopis nonnullis Romam vocatis, Neſtorij dogmata, tum Neſtorium Ipſum, dato ad reſipiſcendum tempore, damnat, deque his Illum certiorem reddit. *literarum exempla hic apud Authorem habes omninò legenda*. eadem de re certiores quoque redidit Epiſcopos Antiochenum, Hieroſolymitanum, Theſſalonicenſem, ac Philippenſem. Cyrillo tamen partes ſuas delegauit, qua etiam ex cauſa (quod Theodorus tradit) Phygium Illi, hoc eſt Pallium poteſtatis ſignum tradidit, quo Cyrillum in Epheſino Concilio vſum conſtat.

tom. 1. ep. Rõ. Pont. Cyrill. ep. 16.

Cæleſtini zelus.

Theo. Balſ.

Cæ-

Cæterum receptis Rom. Pontificis literis Cyrillus Prouincialium Epiſcoporum Synodum Alexandriæ coegit. ab His quatuor ad Neſtorium Legati mittuntur, qui & Cæleſtini, & ipſius Synodi literas cum Fidei profeſſione, à Neſtorio emittenda, ſecum deferant, ***quarum exemplum cum alijs nonnullis apud Authorem hìc habes.*** at Neſtorius his receptis tantum abſuit, vt à ſua Ipſe ſententia receſſerit, vt potius Cyrillum cæteroſque, qui eadem cum Illo ſentiebant, hæreſis inſimularet. quo factum eſt, vt Theodoſius per Virum illuſtrem Petronium, Bononiæ Epiſcopũ de cogendo Epheſi generali Concilio egerit; datis interim ea de re generalibus ad Epiſcopos literis, peculiaribus autem ad Cyrillum. Auguſtinum in primis Auguſti iuſſu vocatum conſtat, cum is vitæ exitum paulo ante ſortitus eſſet, incidit Auguſtini exitus in tertium Hipponenſis obſidionis menſem; quæ ad decimum quartum perducta eſt.

Synodus Alexãdria.

Petronius poſtea Bononiæ Epiſc.

S. Auguſtini obitus.

Vit. c. 28. Gẽnad de Vir. illuſt. c. 61.

Hoc eodem anno Ioannes Caſſianus Conſtantinopolitanæ olim Eccleſiæ Diaconus, Leonis Romani Archidiaconi, poſtea Pontificis hortatu, de Incarnatione aduerſus Neſtorium ſeptem libros luculentiſſimos edidit, cum antea (quod Ipſe teſtatur) collationum libros edidiſſet.

Ioannes Caſſianus.

Accedit annus Epheſini Oecumenici

Chri. Ann. 431.

nici Concilij memoria celebris. Anicij Baſſi, ac Flauij Antiochi Conſulatu faſtis adſcriptus. Hic Ille eſt Antiochus ex Eunuco Patritius, qui non ſecus, ac Eutropius gradu, & Ipſe, motus, fortuniſque omnibus exutus, inter Clericos poſteà adſcriptus eſt.

Theod ep. 95.

Hoc tempore cum ſerui quidam genere Barbari ſæuitiam Domini metuentes in Eccleſiam armati confugiſſent, Sacriſque obeundis, quod altare ipſum tenerent impedimento eſſent, Clericos, qui dimouere Illos voluiſſent, vulneribus affecere, tum ſe Ipſos, veniam deſperantes, interfecere. ea de cauſa edita à Theodoſio lex eſt qua vniuerſus Templi ambitus, non Altare tantum tutum Reis confugium eſſe ſancitum eſt. tum arma in Templa inferri vetita, Ipſeque Auguſtus legi obſequuturus, ſui corporis Cuſtodes arma pro Templo deinceps ponere imperauit.

Socr. l. 7. c. 31 — *Seruorum facimus.* — *L. 4. de his qui ad Eccl. C. Th. & L. 3. C. Iuſt.* — *Lex de immunitate Eccleſia. Arma in Tẽpla inferri vetita*

Dum Generale Epheſi Concilium cogitur, Cæleſtinus iterum Epiſcopos complures euocat, qui totius Occidentalis Eccleſiæ nomine Synodales epiſtolas, ac Legatos decernunt, qui Epheſi præſcripto tempore eſſent ad Iunij Kalendas. eò cum ex Orbe Chriſtiano vniuerſo conueniſſent Epiſcopi fere CCC. quod Ioannes Antiochenus nondum adeſſet, dilata eſt Synodi celebratio ad X. kal. Iulij. tum de-

Synodus Romæ. — *Conc. Epheſ. edit.* — *Synodus Epheſi.*

Neſtorius dānatur. demum Ioanne fruſtra expectato, Neſtorius, qui Epheſi iam erat, ter vocatus per quatuor à Synodo Epiſcopos, accedere cum renueret, Ioannis præſertim abſentiam cauſatus, totius Concilij ſententia damnatus eſt. Quinta poſt Neſtorij damnationem die, Ioannes Epheſum demum accedit. obuiam Ei proceſſere à Concilio miſſi Epiſcopi, ac Clerici tum officij gratia, tum vt Illum de Neſtorij damnatione certiorem facerent, Eiuſque vt communionem vitaret, ſuaſuri. *Pelt. to. 4. c. 13. Euagr l. 1. c. 5*

Ioannis Antiocheni arrogantia. mirum dictu ex itinere à Ioannis Satellitio ab Eius congreſſu inhibiti: domum poſtmodum, in quam Ille venerat, ingreſſi, contumelijs, ac plagis excepti ſunt. Ioannes tum Neſtorio addictiſſimus, fœdere cum Eo impiè inito, nactique ambo Candidianum Comitem, qui cum militari apparitura Epheſi erat, ſuorum ſcelerum defenſorem, ipſo Ioannis

Neſtorij Cōciliabulū. aduentus die, in ipſo eius diuerſorio, Epiſcopis nonnullis, qui ob hæreſim, aut alia ob crimina à ſuis Eccleſijs extorres, in ſacram Synodum admiſſi non fuerant, coactis, quaſi in legitimo Concilio, damnationis, ac depoſitionis ſententiam in Cyrillum, ac Memnonem Epheſi Epiſcopum ferunt. reliquos Patres eo, quo diximus, numero, qui Neſtorij damnationi ſubſcripſerant, exocmmuni-

municatione omnes percellunt, niſi geſta retractent, Cyrilli, ac Memnonis damnationem ratam habeant.

Exindè duodecim elapſis diebus Apoſtolicæ Sedis Legati maris tempeſtate diutius iactati, Epheſum appulere, & Synodi Actis ſuum calculum addidere. potracta ad dies deindè multos Synodo, *de cuius geſtis Anthorem hìc conſule*, Synodales ad Theodoſium literæ dantur. verum hæ ab itinerum cuſtodibus Candidiani Comitis iuſſu interceptæ, Auguſto haudquaquam ſunt redditæ. cum interim quæ à Conciliabulo, Ipſoque Comite datæ fuerant, ad Illum perueniſſent. Theodoſius ex alterius partis ſilentio vera eſſe, quæ Neſtoriani ſcripſiſſent, ratus, Catholicis Epiſcopis, datis ad Eos literis, præcipit Epheſo non antè diſcedant, quam Neſtorio, ac Ioanni conſentiant. Ex his Patres fraudem odorati, Archimandritas, qui Byzantij agebant, de rerum ſtatu certiores reddere hoc pacto ſtatuunt. literas rerum ſeriem continentes arundine incluſas Mendico tradunt: Is, nemine obſiſtente, Byzantium delatus, literas Dalmatio reddit ſpectatiſſimæ Virtutis Viro, ad quem ſuo ſe Cœnobio continentem, pietatis cauſa accedere Auguſtus Ipſe identidem ſoleret. Dalmatius re intellecta, qui cæteroquin pedem Cœnobio

Synodi literæ interceptæ.

Dalmatius ſolitarius.

nobio

nobio efferre piaculum exiſtimaſſet, Auguſtum adit, rem, vti erat exponit. Theodoſius Eo audito, inſuper eodem tempore ab Iſidoro quoque Peluſiota celeberrimæ ſanctitatis Monacho eodem argumento acceptis literis, iubet à Synodo Legatos ad ſe accedere. venere igitur Byzantiũ à Synodo Epiſcopi aliquot, à Neſtorianis Irenæus Comes illorum partibus addictiſſimus: tum vero Theodoſius quorũdam ſuaſu, Acacij in primis Epiſcopi Beroenſis, qui decimum ſupra centeſimum agebat annum, quaſi æqua lance re expenſa; tum Neſtorij, tũ verò etiam Cyrilli, ac Memnonis depoſitionem ratam habendam ſtatuit. eam verò in ſententiam ire ſe idcircò paſſus eſt, quod totius Synodi decreto hos omnes damnatos crederet. miſſus itaque eſt Epheſum Ioannes, qui Principi ab Eleemoſynis erat, vulgato autem nomine, ſacrarum largitionum Comes appellatus. illuc vbi peruenit perlectis Theodoſij literis, depoſitos Epiſcopos, ne quid turbarum concirent, ſeorſim in cuſtodiam tradit. porrò cum de his Principem certiorem reddidit, illud mendaciſſimè addidit, Cyrillum quoque, ac Memnonem totius Synodi ſententia fuiſſe depoſitos, ita vt de exilij tantum loco iam quærere-tur. hoc cum reſciſſent Synodi Patres, Cyrillum verò, ac Memnonem

Epiſcopi cuſtodiæ traditi.

indi-

indignè retineri ægerrimè ferrent, ſupplici iterum libello Theodoſium rerum à Synodo geſtarum certiorem faciunt, quod & Neſtoriani pro viribus præſtant. tum verò placuit ſeptem ex vtraque parte Epiſcopos Epheſo Byzantium legari, quibus demum auditis, Pulcheria Sorore in primis adnitente, Theodoſius ex errorum tenebris, quibus Eum Comites inuoluerant, ad lucem aliquando veritatis emerſit. Ergo Neſtorianæ factionis Legati dimiſſi: Epiſcopi eidem ſtudentes ad ſuam quiſque Eccleſiam abire iuſſi. Neſtorius Antiochiæ relegatus mitiori tum quidem exilio, verum quod hæreſim docere adhuc pergeret, poſt quadriennium, Oaſena Illi relegatio omnium deterrima decreta eſt, vt ſuo loco referemus. inſuper Irenæus Comes exauctoratus; quod de Ioanne quoque Candidiano, ac Palladio traditur. porrò diuino factum conſilio fateri cogimur, vt per Virginem Auguſtam Virgo Deipara à Neſtorij blaſphemijs vindicaretur.

Cyrill. Apol. ſub fin. Euagr l. 1. c. 7

Neſtorius relegatur.

Ad hæc Neſtorio Succeſſor datur Maximianus, & à ſacræ Synodi, quos diximus, Legatis conſecratur.

…ocr. l. … c. 37 …ibe-…at. c7

Hoc tempore additamentum illud accepiſſe creditur Angelica Salutatio. *Sancta Maria Mater Dei ora pro nobis peccatoribus.*

Additamentum ad Salut. Angelicam.

Hæc dum apud Orientem peraguntur,

…rocep …1.

Paul. Diac. l. 14. tur, Genſericus apud Africam inſignem de Rom. exercitu victoriam reportauit. *Genſericus Romanos vincit.*

Iiſdem Coſs. X. kal. Iulij Paulinus Nolanus Epiſcopus moritur, de quo illud traditur memorabile, tanta illum charitate flagraſſe, vt captiuum ſe Vandalis pro Filio Viduæ redimendo traderet. *S. Paulini obitus.*

Chri. Ann. 432. Subit nouus annus Ætio apud Occidentem, Valerio apud Orientem Coſs. cuius exordio Epheſinæ Synodi Patres, ac Theodoſius Ipſe Aug. cum Maximiano, quem Neſtorio ſuſfectum diximus, Legatione inſtituta, Cæleſtinum de præclaro Catholicæ Fidei triumpho certiorem faciunt. Is verò quaſi alter Symeon, qui diu anxiè redemptionem Iſrael expectaſſet; voti demum compos factus, dimitti ſe in pace exoptauit, poſt tres non amplius menſes vitæ exitum fœliciſſimum ſortitus exacto Pontificatus anno octauo. Huic Sixtus ſublegitur huius nominis tertius. Hic nihil prius habuit, quam vt errantem ouem reduceret. ſcripſit itaque ad Neſtorium apud Monaſterium Euprepij Antiochiæ agentem, ratus Illum in Monaſtica tranquillitate reſipiſcere haud ægrè potuiſſe, qui in Populorum frequentia deſipuerat. ſed incaſſum Eius conatus cecidere. Theodoſius quoque apud Ioannem Antiochenum pro im-

Cæleſtini Papæ obitus. Sixtus III. *Gēnad. de Vir. illuſt. c. 5. 5[illegible]*

imperio egit, vt Neſtorium, quod alij fecerant damnaret, cum Cyrillo, & reliquis Orthodoxis in gratiã rediret, idque, vt alij Syriæ Epiſcopi facerent, curaret. hac ipſa de re ad magnum Illum Simeonem cognomento Stilitem ſcripſit, quem veluti Numinis interpretem ex toto Chriſtiano Orbe omnis generis mortales conſulebant. & Ioannes quidem habito Prouincialium Epiſcoporum Conuentu Epheſinæ Synodi decreta comprobauit, reique teſtes literas ad Sixtum pariter, ac Cyrillum dedit.

Euagr l. c. 1. c. 13. Theod vit. Patr. c. 26. Cyrill. ep. 38.

Simeõ Stilites.

Per idem tempus Iudæus veterator apud Cretam Moyſem mentitus Iudæos inde omnes, exſiccato mari, in terram Promiſſionis abducturum ſe ſpondens, Eos ita dementauit, vt multi mare temere ingreſſi miſerè perierint: porrò cum Seductor, ad necem quæſitus, nuſpiam inuentus fuiſſet, à multis vulgatum, non hominem illum fuiſſe, ſed Dæmonem, quo factum vt ex His multi Chriſtianam Fidem amplexi fuerint.

Socr. l. 7. c. 36 Nicep. l. 14 c. 41.

Iudæus veterator.

Quo etiam tempore Britius Turonenſium Epiſcopus Martini Alumnus, ac Succeſſor, nefariæ cum Muliere conſuetudinis inſimulatus, infantem ex Ea recens natum per Chriſtum adiurauit, vt proderet an Britius Ipſius Pater eſſet; tum Infans, *non tu*, inquit, *Pater meus es*, vrgente Populo vt, quis

Greg. Tur. de Geſt Frãc. l. 2. c. 1 & l. 10 c. 31.

S. Britius.

Infans loquitur.

nam eſſet, interrogaret, id ſe, ne noxius proderetur, facturum negauit. cum autem haud ſecius aduerſantiũ potentia pulſus eſſet, ad Rom Pont. appellauit, à quo, cauſa cognita, reſtitutus eſt.

Subindè Boniſacius ex Africa Romam delatus, militiæ Magiſter dictus non tam publicas cum Reip. hoſtibus, quam priuatas cum Ætio inimicitias exercens, prælio Illum ſuperauit, nec ità multo poſt, ſiuè morbo, ſiuè, quod alij tradunt, ex vulnere extinguitur. Ætius Dalmatiam, mox Pannoniã adit.

Bonifacij obitus.

XIV. cum Anicio Maximo Conſulatum Theodoſius inierat, cum noui apud Orientem, ex veteribus exorti fluctus, compoſitam paulò antè pacem perturbarunt. id Fidei hoſtium dolo factum, qui Cyrilli nomine vulgatis literis Illum in maximum famæ diſcrimen adduxere; mox tamen detectis dolis, ſimultates ſublatæ, tranquillitas reſtituta eſt. tum verò Vrbs Regia tridui incendio graſſantibus latè flammis fœdè abſumitur

Chri. Ann. 433.

Liberat. Breu. c. 7. Cyrill. ep. 29. & 30. Marcell. & Proſp. chron.

Byzãtij incẽdiũ.

Ioannes Caſſianus Maſſilienſis iam Eccleſiæ Presbyter, Collationum libros, quos diximus, ediderat Chriſtianæ pietati ſanè proficuos: in his Pelagiani errores deprehenſi, confutatique ſunt à S. Proſpero eo in Commentario, quem aduerſus Collatorem inſcripſit. porrò Collationum opus ipſum ab Eucherio Lugdunenſi Epi-

Ioãnes Caſsianus.

ſcopo,

ſcopo, ac Victore Afro expurgatum, ad nos vſque peruenit.

Synodus Romana. Sixtus accuſatus.

Sub anni exitum coacto Romæ à Sixto Concilio, Ipſius Sixti cauſa diſcuſſa eſt, quem Anicius Baſſus Exconſul ſtupri cum ſacrata Deo Virgine inſimulauerat. cæterum, calumnia detecta, Pontifex innocens pronunciatur, Accuſator viciſſim damnatur.

Chri. Ann. 434. *Socr. l. 7. c. 39*

Proclus Byzãtij Antiſtes.

Aſpare, atque Areobinda Coſs. Maximianus, qui pulſo Neſtorio Byzantij Epiſcopus conſecratus fuerat, moritur. dum adhuc defuncti cadauer inſepultum iacet Proclus Vir ſpectatiſſimus in Epiſcopali Sede collocatur.

Phot. Bibl. Sur. vlt. Iun.

Melania Iunior.

Sub idem tempus Melania Iunior, quæ Hieroſolymis Monaſticam agebat vitam, Conſtantinopolim Voluſiani Patrui accitu venit. Is tum Legatione ad Eudociam Auguſtam fungebatur illuc ab Vrbe, cuius Præfecturam gerebat, profectus. Virgo ſanctiſſima iter illud libenter ideo ſuſcepit, quod ſpem certam concepiſſet Patruum, Ethnicum Hominem, quod Auguſtinus fruſtra tentauerat, ad Chriſti cultum ſe perducturam, quod & diuina demum opè effecit. porrò ex Melaniæ congreſſu non Voluſianum modo, ſed Auguſtum quoque, atque Auguſtam hauſiſſe pietatem conſtat.

Vincẽtius Lirinenſis.

Tertius ab Epheſina Synodo annus agebatur; cum Vincentius, Lirinenſis, apud Galliam, Monaſterij Alumnus lu-

culentum aduerſus hæreſes commentarium elaborabat. Hìc cum ſe fluctibus ſæculi diutius agitatum dicat, antequam Monaſticę vitę portum tenuerit, in eam nos adducit ſententiam, vt putemus Eundem Hunc eſſe Vincentium Galliarum Præfectura nobilem, qui mirificè à Seuero commendatur. *Dial. c. 12.*

Qui ſequitur annus huius ſæculi quintus, ac trigeſimus, duos Augg. Theodoſium XV. Valentinianum IV. Coſs. habet, quorum edicto Neſtorij libri diligentius perquiri, ac vltricibus flammis tradi ſunt iuſſi. quo tempore Ætius, & Gundicarium Burgundionum Regem ſuperauit, & Armoricos Galliæ Populos Romanum iugum detrectantes domuit, ac Barbari Alemannorum Regis prædæ ſubiecit; quem tamen Germanus Altiſiodorẽſis Epiſcopus, pro ea, qua pollebat ſanctitatis fama, ab incepto reuocauit. *porrò de Germani laudibus, rebuſque geſtis multa hìc Author ex Conſtantio eius temporis Scriptore, qui Illius vitam edidit, recenſet.*

Chri. Ann. 435. *L. vlt. de Hær. C. Th. Proſp. chron.* *Ætij victoria.*

Hoc eodem anno XV. Kal. Martias Theodoſiani Codicis editio facta eſt. ante hunc Gregorianus, atque Hermogenianus extabant, in quibus Iuriſconſultorum reſponſa, ac Principum placita legebantur. de recentiori poſtmodum Iuſtiniani iuſſu edito ſuo loco dicturi ſumus.

Theodoſiani Codicis editio.

His

His Ipſis Coſs. Honoria Valentiniani Aug. Soror, cum ex conſuetudine cum Eugenio Procuratore vulgo male audiret, Conſtantinopolim ad Theodoſium amandatur.

lar- ll. iron. — *Honoria Valent. ſoror.*

Quintus à Neſtorij damnatione agebatur annus Iſidoro, ac Senatore Coſs. cum Is, quietis neſcius, nouo Theodoſij Reſcripto in Oaſenã Ægypti Regionem remotiſſimam deportatus: bona, Eccleſiæ, cui præfuerat, adiudicantur. tradit Euagrius toto exilij, quo ſuperfuit, tempore, multa perpeſſum, denique morti proximum, lingua prius, dein'toto corpore vermibus ſcatente, computruiſſe.

Chri. Ann. 36. Euagr l.1.c.8 Nicep. h. l. 14. c. 16. — *Neſtorius lõgius deportatur. Infœlixeius exitus.*

Moritur hoc eodẽ tempore Ioannes Antiochenus, cui Domnus Monachus ex Sorore Nepos Succeſſor datur.

Sub Conſulibus Ætio, ac Sigeſuulto Vandalica apud Africam perſequutio à Genſerico Arriano Rege graſſari cœpit. initium ab Ipſius Regis domeſticis factum, quorum quatuor Hiſpani Homines primitiæ Martyrum hoc anno fuere Horum memoria Idibus Nouembris Eccleſiaſticis tabulis proponitur recolenda. quæ in alios poſtea Rex Barbarus immania ſtatuit, ad ſequentes annos ſpectant.

Chri. Ann. 437. Marcell. & Proſp. chron. — *Perſequutio Vãdalica.*

Valentinianus interim Byzantium profectus Eudoxiam Theodoſij Filiam Vxorem duxit, exindè, Italiam repetens, Rauennam regreditur.

Socr. l. 7. c. 43 — *Valẽt. Vxorẽ ducit.*

XVI. Theodoſij Conſulatu Fauſto Collega, Chryſoſtomi Reliquiæ Cumanis Ponti Conſtantinopolim ſolemni pompa referuntur. Concionem, ex more Proclus ad populum habebat ipſa die tranſitus Chryſoſtomi anniuerſaria. ergò dum tanti Viri laudes extollit, auditores clamoribus apud Illum inſtant ſuum ſibi Paſtorem reddi flagitantes. res eò peruenit, vt Proclus ita, vt erat, è ſuggeſtu ad Auguſtum pergere Populo vrgente, ac proſequente, coactus fuerit. annuit Auguſtus Viroſque eximios, qui ſacra Pignora in Vrbem Regiam referrent, delegit; mira res, ſacrum Corpus, quod argentea in theca honorifice ſeruabatur; moueri loco nequijt certior de his factus Theodoſius, Proclo, ac alijs cõſultationi adhibitis, quid facto opus eſſet rogat; cæteris, miraculo perterritis, ſententiam ferre minimè audentibus, videri ſibi, Auguſtus ait, literas ad ſacrum Antiſtitem, quaſi viuentem, dari, quibus rogaretur, ne, ſuę olim Eccleſiæ, in ſe ſtudium deſpiceret, neuè ad eam redire, tantopere exoptatus abnueret. Auguſti ſententia, tamquam à ſumma Eius pietate profecta, cum nemini nõ placuiſſet, perſcriptæ Ipſius Auguſti nomine literæ, perlatæque à præcipuis Senatoribus ſunt: tum ſupra ſacrum Corpus depoſitæ, *quæ ex eius ætatis Scriptoribus deprompta ab Authore*

Chryſoſtomi corpus transfertur.

Mirũ de Chryſoſtomi Reliquijs.

Theodoſij pietas.

Chri. Ann. 438.

Socr. l. 7. c. 4[illegible] Niceph. l. 14. c. 45.

thore hìc recitantur omninò legenda. exindè indictis precibus, ac peruigilio, enixè omnes Deum, ac ſanctum Antiſtitem cōprecati ſunt, vt id præſtaret, quod humillimis votis religioſiſſimus Imperator, ac Byzantij Ciuitas vniverſa expoſcerent. peractis precibus res iterum tentatur, & ex voto ſacrum Corpus mobile reperitur. tollitur ſacra Sarcina humeris Sacerdotum, Clericis, ac Monachis accenſis cum facibus, magno numero, præcedentibus, ac præcinentibus, dein' Populo frequentiſſimo proſequente, Chalcedonem demum defertur, quò Theodoſius, cum Proclo Epiſcopo, ac Senatu vniuerſo obuiam proceſſerat, tum verò Regia Quinqueremi excipitur, nauigijs alijs innumeris proſequentibus. hìc iterum res accidit memoranda. ſumma erat maris tranquillitas, cum repente exorta procella naues reliquas huc illuc diſiecit, Regia, quam diximus, Quinqueremis, velis, ac funibus vi tempeſtatis abruptis, diuina veluti ducente Manu ad Viduæ agrum appellit, cuius olim cauſa Eudoxiæ odiū Vir Sanctus incurrerat, noua veluti ſententia viduæ illum adiudicans: vehementiori nauis appulſu ſaxum in mare prominens diſciſſum eſt, quod permulta dein' ſæcula rei memoriam ſeruaſſe ferunt. tranquillitas exindè reddita, ſacræ Reliquiæ in ampliſſima

 Apo-

Apoſtolorum Æde collocatæ ſunt. tradunt Theodoſium preces pro Parentibus ſumma cum pietate fudiſſe pronum, fronte ad ipſum tumulum applicata, tum ſeorſum pro Matre oraſſe, vt Eius ſepulcrum, quod triginta amplius iam annos, omnium cum terrore, identidem concutiebatur, tandem aliquando conſiſteret; votique compotem effectum.

Sacra reliquia inuenta.

Sozom l. 9. c. 2 Euagr l. 1. c. 19.

Eodem fere tempore Sanctorum XL. Martyrum, qui Sebaſte, apud Armeniam, paſſi fuerant, ſac. Reliquiæ in Byzantij Suburbio, ex reuelatione, inuentæ. Sancti quoque Ignatij Antiochiæ ex Suburbio in Fortunæ olim Templum tranſlatio facta eſt.

Eudocia Hieroſolymis.

Eius ibidem opera.

Socr. l. 7. c. 46 Euagr l. 1. c. 23.

Poſt Filiæ Nuptias Eudocia Aug. Melaniæ, vt creditum, ſuaſu, peregrinationem Hieroſolymam inſtituit ſacraque in Vrbe annum fere integrum egit: Templa, ac Monaſteria ibidem extruxit, aut inſtaurauit, ditauitque, tum ipſa Vrbis mœnia collapſa reſtituit, quo Regij Prophetę votum impletum videtur cum cecinit, *Benignè fac Domine in bona volũtate tua Sion, vt ædificentur muri Hieruſalem*. ſiquidẽ ἐν τῇ Εὐδοκίᾳ *in Eudocia* idem eſt, ac latinè *in bona voluntate*. quamquam multa ex his poſtmodum perfeciſſe par eſt credere, cum iterum poſt Viri mortem illuc profecta eſt, quod ſuo loco referemus. *Pſal. 50.*

XVII.

Digitized by Google

Chri. Ann. 439. XVII. Theodoſius vna cum Feſto Conſulatum repetit, cum Eudocia Hieroſolymis Byzantium remeans, Stephani Protomartyris Dexteram ſecum detulit. donatam inſuper Eam ferunt beatis Faſcijs, quas ſua infantia Chriſtus Dominus cõſecrauit: ad hæc duabus Catenis quibus Apoſtolorum Princeps Herodis iuſſu vinctus fuit, quarum alteram Romã ad Eudoxiam Filiam miſit, quæ adhuc viſitur coliturque, vna cum alia, quam iterum, Nerone Principe, in Mamertino geſtauit carcere, eo in Templo, quod cum Eudoxia Exquilino in Colle ædificauit. *Tẽplũ S. Petri ad Vincula.*

Nouell. Theo. tit. 3. de Iud. Theodoſius interim aduerſus Idolorum cultores, ac Iudæos dignam Chriſtiano Principe Sanctionem edidit. quo tempore Cyrillus quoque Alexandrinus Iuliani Scripta quibus Ille Chriſtianam Religionem impugnauerat, Commentarijs diſertiſſimis confutauit. *Cyrilli in Iulianũ ſcripta.*

Sed, & Theodoretus, Ethnicorum blaſphemijs excitatus, præclarũ Opus XII. libris comprehenſum elaborauit, quod de Græcarum affectionum curatione inſcripſit. porrò cum apud Occidentem quoque profanæ ſuperſtitiones reuiuiſcerent, aduerſus illas Saluianus, Chryſologus, ac Maximus Taurinenſis hoc tempore eloquentiſſimè declamarunt. *Item Theodoreti.*

Carthago à Vandalis capta. Sub huius item anni exitum Carthago à Genſerico Vandalorum Rege, quo cum induciæ pactæ fuerant, dolo capitur, ac miſerè diripitur, Sacramenti religione per ſummam perfidiam violata. tum Catholici omnes, Epiſcopi in primis, ac Clerici mirè vexati, Aris, ac Templis ſpoliati, Arrianis Horum loco Miniſtris ſubſtitutis. *Marcell. & Proſp. chron. Vict. l. 1. Proc. l. 2.*

Sixti III. obitus. Quadrageſimo eiuſdem ſæculi anno Valentiniano V. atque Anatolio Coſs. Sixtus Romanus Pont. deceſſit cum annos ſediſſet prope VIII. Vrbis verò Eccleſias donarijs ditaſſet. Contigit autem vt Eius poſtea nomine Pelagiana hæreſi adſperſi libri vulgarentur, quemadmodum eiuſdem nominis Pontifici tributũ Opus diximus, quod ob Origeniſtis conſcriptum Sixto Pitagorico rectius tribuitur. Chri. Ann. 440.

S. Leo Magnus ſuccedit. Sixtum Leo Magnus ſubſequitur; *à cuius conſecratione ſextum Annalium tomum author fœlici auſpicio reordditur; & nos eius veſtigia aſſectantes, ſextum Epitomes huiuſce librum, ex inſtituto, inchoabimus.*

Libri V. finis.

AN-

ANNALES ECCLESIASTICI CAESARIS BARONII S. R. E. CARD.

A LVDOVICO AVRELIO Peruſino.

In totidem libellos breuiſſimè redacti in quot magna volumina opus ab Authore digeſtum eſt.

LIBER VI.

Reſpondens ſexto Authoris Tomo.

Chri. Ann. 440. COEPTVM ſuperiori libro à Chriſto nato annum proſequimur quadringenteſimum, ac quadrageſimum Valentiniano Au-
Proſp. chron. guſto V. atque Anatolio Coſs. quo, ſecundo, ac quadrageſimo à Sixti obitu demum die, Leo Rom. Eccleſiæ Archidiaconus, qui poſteà Magni nomen adeptus eſt, Pontifex Maximus renunciatur.

Vādā-li Siciliam inuadunt. Genſericus, Carthagine, vt diximus, expugnata, Siciliam inuadit, à qua tamen à Caſsiodori Auo eiuſdem nominis, ſtrenuo Duce, nauiter repulſus, Carthaginem renauigat, quam Vrbem Romani olim Imperij æmulam ad maximam redegerat vaſtitatem. *Caſſ. l. 1. ep. 4.*

Cyrus Poeta Cōſul. Sequens annus Cyrum tantum apud Orientem Conſulem habuit, quem, ob poeticam facultatem, Eudocia Auguſta, eiuſdem artis ſtudioſiſſima, peritiſſimaque, ad honorum culmen per omnes dignitatum gradus euexerat, *Eius fortunæ varietas.* nam & Vrbanam, & Prætorij Præfecturam geſſit, & Patriciam dignitatem adeptus eſt. denique varijs iactatus Fortunæ fluctibus, ex Ethnico Chriſtianus factus Epiſcopus euaſit. *Chri. Ann. 441.*

Conc. Arauſicanū Eiuſdem porrò Cyri Conſulatu Concilium Arauſicanum apud Galliam celebratum legitur, in quo canones ſanciti ſunt vndeviginti.

S. Eucherius. Huic Synodo, cum alijs ſanctiſſimis Viris, Eucherius Lugdunenſis Epiſcopus interfuit, *quem præ cæteris hic Auctor commendat, eademque occa-* *nenſe Cœnobium.* *ſione Lirinenſe Cœnobium fœcundiſſimum fuiſſe ſacrorum Antiſtitum Seminarium oſtendit.*

Cæterum Theodoſius, bellum aduerſus Vandalos meditans, Areobindam, Anaxillum, atque Germanum inſtructæ eam in rem Claſſis Duces conſtituit; qui tamen diſſidijs, ac cunctationibus, *Proſp. chron.*

non

non tam Africæ ſubſidio, quam Siciliæ oneri fuere. tum vero etiam Genſericum in Catholicos, quos ſubegerat, irritatum ferunt, Africæ autem partem reliquam, quæ Romano adhuc Imperio parebat magnopere fluctuaſſe; quę res Valentinianum, ac Matrem ad inhoneſtam cum Barbaro Rege pacem compulere, quæ ſequenti demum anno ſancita eſt, quo Conſules Eudoxius, ac Dioſcorus creati ſunt.

Chri. Per idem tempus Attila, cum Bela *Attila*
Ann. Fratre Hunnis imperitabat. ergò At- *Hūno-*
442. tila gloriæ, an prædæ cupidus, Thra- *rum*
Mar- ciam, atque Illyricum inuadit, quod *Rex.*
cell. & non niſi diuinæ iræ tribuendum vide-
Proſp. tur; eo enim maximè tempore Roma-
chron. næ copiæ reuocandæ ex Sicilia fuere,
cum Genſericus ſuorum inſidijs, ac
iteratis cōſpirationibus appetitus, op-
primi facili negocio potuiſſet. his ſa- *Genſe-*
nè ille detectis ſæuiſſimam in Coniu- *rici*
ratos exercuit carnificinam. porrò cū *Tyrā-*
iam omnes ſuſpectos haberet, capita- *nis.*
le erat Epiſcopis, cæteriſque diuini Verbi Præconibus, Pharaonem, Nabucdonoſorem, Olophernē, aut alium quempiam ex ſacris Literis Tyrannum pro concionibus nominare.

His Ipſis Coſſ. Vaſenſis, ſeu po- *Cōcil.*
tius Vaſatenſis, apud Galliam Narbo- *Vaſen-*
nenſem Synodus celebratur. *ſe.*

Chri. Leo interim Pontifex detectos in *Mani-*
Ann. Vrbe Manichæos hæreſim abiurare *chæi.*
443.

pa-

palam cogit, idque vt alijs quoque in Vrbibus, in quibus deliteſcerent, fieret, author fuit, quod in Maximi, ac Paterni Conſulatum incidit. quibus item Coſs. Theodoretus, qui Antiochiæ hoc tempore agebat, in ſuſpicionem Neſtorianæ hæreſis vocatus, Theodoſij iuſſu recipere ſe in Cyprum cogitur, quod illi quanto cum animi mœrore contigerit, ex Eius hoc ipſo tempore datis epiſtolis conſtat.

Theodoretus.

Ep. 82. 90. & 92.

At ſanctus Pontifex Leo, haud ſatis ducens detectos, vt diximus, Manichæos, habitis ad Populum concionibus exagitaſſe, ac priuatis veluti iudicijs damnaſſe, duodeuigeſimo Theodoſij cum Albino Conſulatu coacta Romæ Synodo, ſacrilega Illorum dogmata, ac nefaria Sacra, publico Iudicio Eccleſiaſtica cenſura notauit. tum Synodi ipſius Acta Epiſcopis, non per Italiam modò, ſed etiam extra eam, tranſmiſit, quò Illi, cognitis Eorum ſceleribus, in Eis indagandis, ac detectis coercendis promptiores fierent. nec abſimili vſum ſtudio conſtat aduerſus Pelagianos, quod S. Proſperi in primis opera, quem Romam acciuerat, præſtitit.

Chri. Ann. 444.

Leo ep. 93. & ſerm. de ieiũ. dec. menſ.

Synodus Roma.

Gēnad c. 84.

Cyrillus interim Alexandrinus moritur, Epiſcopatus anno XXXII. *de cuius prætereà, quæ extant, ſcriptorum monumentis, hoc loco Authorem conſule.*

Cyrilli Alex. obitus.

Cy-

Dioſcorus ſuo cedit.

Cyrillo Dioſcorus ſubrogatur, qui illius memoriæ infenſior, Ipſius quoque hæredes exagitauit. Legationem ſtatim ad Leonem inſtituit, cuius munus Poſſidonio demandauit, ex quo, cum Leo non pauca in Alexandrina Eccleſia non rectè adminiſtrari cognouiſſet de his corrigendis, pro Sedis authoritate ad Dioſcorum ſcripſit.

Attila fratrē necat.

Marcell. & Proſp. chron. Amm. l.31.

Per idem tempus Attila Belam Fratrem, ac Regni Socium, exemplo haud nouo, interemit. *cæterum quod ad Hunnorum originem, ac mores ſpectat, Authorem hic multa ex Ammiano, ac alijs referentem conſule.*

Hūnorū origo, ac mores.

Chri. Ann. 445. *Marcell. chron.*

Byzātij clades.

Valentiniano ſextum, ac Nomo Coſs. Byzantium multiplici clade affectum eſt. orta etenim in Circo Populi ſeditione, ingens perijt multitudo. tum annonæ caritate, ac vulgari ſubindè lue, multi mortales abſumpti ſunt.

Nou. Val. poſt. C. Th. .it. 2. & 4.

Manichai iterū coerciti.

Apud Occidentem porrò Valentinianus Manichæis Eccleſiaſtica animaduerſione haud ſatis, vt videbatur, coercitis, aqua, & igni interdixit; tum ad Romanæ Sedis prærogatiuam firmandam, perpetua dignam memoria, Sanctionem edidit.

Chri. Ann. 446. *Paul. Diac. l.14.*

Britānia amiſſa.

Ætio, ac Symmacho Coſs. funeſtus admodum Rom. Imperio annus inchoatur; quippè, amiſſa Hiſpania, ac maiori ex parte Africa, ac Gallia, Britannia quoque, quæ erat extra Italiam reli-

reliqua, Barbarorum armis ceſsit. Hi fuere Angli Saxoniæ Populi, quos ideo Angloſaſſones quidam vocant: exin' Anglia vocari cepta, quæ Britannia antea fuerat, cum Britannorum migratione Galliæ Regioni, quæ in Oceanum peninſulæ modo excurrit, Britanniæ nomen eſt inditum.

Anglo ſaſſones. *Britãni in Galliã*

Apud Orientem quoque fame, ac peſte laboratum: inſuper terræmotu Vrbes complures collapſæ; Byzantij in primis, præter publicas, ac priuatas ædes, mœnia, & ex recenti quidem conſtructione, cũ turribus LVII. corruere: concuſsio verò, quod vix credibile, ad ſex ipſos menſes perſeuerauit nullo fere interuallo. accidit tum res maximè admirabilis. dum enim Byzantij Populus, terrore maximo perculſus, precibus ex more vacat frequentiſsimus, turbine exorto, Puer, qui tum aderat, in ſublime raptus eſt adeò, vt oculos ſuſpicientium effugerit, mox eandem remenſus viam, pennis veluti libratus, ſolum attigit, teſtatuſque eſt audiſſe ſe hæc canentium verba *Sanctus Deus, Sanctus fortis, Sanctus & immortalis miſerere noſtri*. hæc cum audiſſet Proclus Vrbis Antiſtes, eadem à Populo cani iuſsit, Theodoſius verò idem ab omnibus vbique Chriſtianis præſtari, edita ad hoc Lege, imperauit. rei porrò memoria in antiquis Græcorum Menologijs

Clades publica. *Prodigium.* *Triſagium.*

Marcell. Chr. Niceph. l. 14. c. 26. Damaſc. de fid. ort. l. 3. c. 10.

logijs deſcripta exindè recolì quotannis conſueuit. illud quoque additur, Puerum poſtquam ea, quæ audierat, retulit, actutum obijſſe, terræ autem motum quieuiſſe. Sed & illud æquè mirum traditur, hoc loco, quod in his verſetur oratio, recenſendum. Iudæus ex Chriſtiani hominis domo Chriſti Seruatoris Imaginem clam ſublatam, mucrone percuſsit, cum ſtatim, veluti ex vulnere ſanguis erupiſſet, ac Iudæi vestem adſperſiſſet, Ille ad facinus obtegendum, noctu in puteum imaginem adhuc ſanguine madentem proiecit: appetente dein die, cum ad puteum, qui publici vſus erat quidam, aquam vt haurirent, acceſſiſſent, ſanguinem ſe hauſiſſe comperiunt re ad Præfectum delata, exauſtoque puteo, imago, ita vt erat conuulnerata, extrahitur, vt dubium nullum eſſet ſanguinem ex ea profluxiſſe. Præfectus Imaginem ad Auguſtum defert, cuius iuſſu, præconis voce criminis indulgentia Ei proponitur, qui rem ſponte prodidiſſet. Iudæi Vxor indicio ex Viri timore, ac veſte ſanguine adſperſa deſumpto, illum Præfecto defert. cum verò non Is modò, ſed vxor quoque Chriſtianam ſe Religionem ſuſcepturos ex animo ſpopondiſſent, Noxius ſceleris impunitatem nactus eſt, ſacro, vna cum Vxore, Baptiſmate initiatus. rei hiſto-

Prodigium aliud.

hiſtoria kal. Septembris recoli poſtmodum in Eccleſia conſueuit.

Procli Byzantij Epiſc. obitus. *Pulcheria regimen depoſuit.* *Serius necius in fratrẽ iocus.* Contigit hoc eodem anno Procli obitus, quem Flauianus ſubſequutus eſt, cuius cauſa orta inter Pulcheriam, atque Eudociam diſſidia, quod hæc Flauiano aduerſaretur, contrà Illa Eidem ſtuderet, demum Pulcheriam ad regiminis abdicationem impulere. cuius rei ea quoque cauſa præceſſit. cum enim Virgo prudentiſſima Augusti Fratris incuriam incaſſum ſæpius arguiſſet, quod ſupplicibus libellis nequaquam perlectis, ſubſcriberet, vt Illum temerariæ imprudentiæ admoneret, libellum eiuſmodi conſcripſit, quo venditam ſibi Auguſti Coniugem diceret, ratamque haberi venditionem peteret. ſubſcripſit libello Theodoſius ex more. tum rei admonitus, haud æquo Sororis iocum animo tulit; vt ſunt Principum animi elati, nec facile repreheoſiones admittunt. cæterum Pulcheriæ conſilijs deſtitutus Theodoſius Chryſaphio Eunucho plus æquo in poſterum obnoxius, anteactæ vitæ decus peſſundedit. mox etenim noua Hunnorum irruptione territus pacem auro redimere, annuum Barbaris tributum pendere coactus eſt. *Niceph l. 14. c. 47. Menol 24. Octob.* *Theodoſij imprudẽtia.* *Tributũ Barbaris promiſſum.*

Quod ad res ſpectat Occidentales, Alipio, ſeu, vt alij vocant, Callipio, atque Ardaburio Coſs. Leo Pontifex Chri. Ann. 447.

Leo ep. tifex certior à Turibio Aſturicenſium
93. & Epiſcopo, Viro ſanctiſſimo, factus de
97. Priſcillianiſtarum apud Hiſpaniam coi- *Cõcil.*
Ambr tionibus, generale totius Prouinciæ *Hiſp.*
moral. Concilium indicit, quod tamen biſa-
l.11. riam diſtributum eſt, ea fortaſſe de
c.26. cauſa, quod Sueui, ac Gothi ſeorſim
in Hiſpania imperarent. quo loco ad- *Rom.*
miratione dignum videtur tanti apud *Pont.*
Reges barbaros, eoſque Arrianos Ro- *autho-*
mani Pontificis authoritatem fuiſſe. *ritas.*

Chri. Ruſo prætextato Poſtumiano Ro-
Ann. mæ, Conſtantinopoli Zenone Coſs.
448. renunciatis, Theodoſius in Hæreticos *Theo-*
Conc. pariter, ac Gentiles reſcripſit; gratiſ- *doſij*
Eph. ſimum Deo Sacrificium ad Rom. Imp. *reſcri-*
c.29. clades auertendas hac præcipuè ra- *pta.*
tione oblaturum ſe ratus. Irenæum
quoque Comitem, quem anteà ex-
auctoraſſet, Epiſcopum factum, quod
bigamus eſſet, deponi iuſſit. Huius
Theod conſecrationi cum Theodoretus in- *Theo-*
ep. 12. terfuiſſet, Illique eſſet peramicus, in *dore-*
16.81. hæreſis, & Ipſe, ſuſpicionem voca- *tus.*
204. tus, ſe Ipſum purgare neceſſe habuit.
In His, qui Neſtorium inſectati, præ-
cipuam laudem adepti fuerant, Eu-
tyches Conſtantinopolitanæ Eccle- *Euty-*
ſiæ Presbyter, ac Monachorum Pa- *ches.*
ter, fuit. Is dum improuidè in hoſtem
fertur, duaſque in Chriſto Perſonas,
ex catholicæ veritatis præſcripto, ne-
Conc. gat; rapido veluti curſui inijcere ha-
Chal. benas neſcius, duas itidem naturas
adi-

Digitized by Google

Cōcil. Byzā- tij. adimit. detectus ab Euſebio Dorilæi Phrygiæ Vrbis Epiſcopo, ad Flauianum Byzantij Antiſtitem, tum ad Concilium ibidem alia ex cauſa coactum defertur. Patrum itaque iuſſu ter vocatus per Chryſaphium Eunuchum ab Auguſto impetrauit, vt non niſi aulæ Comitibus, ac Satellitio ſtipatus accederet. Spadonis porrò potentia, qui Flauiano inſenſior erat, factum eſt, vt res mirè turbarentur, Epiſcopi complures Eutycheti ſtuderent, Oecumenico Concilio opus eſſet. *act. 1. Theod l. 4. in fin. Liber. c. 11.*

Aſterio, ac Prothogene Coſs. Eutyches ab Auguſto literas ad Leonem Rom. Pont. impetrauit, ad quem ſuas, & Ipſe, addidit. tum properè Epiſcopi XXX Byzantij coacti, quibus non ſine Flauiani contemptu, Theodoſius Cæſareæ Cappadociæ Epiſcopus præſideret; tantus fuit Aulicorum in Eutychetem ſtudium, vt cauſam dicere per ſuos Monachos abſens Ipſe Epiſcoporum permiſſu potuerit. porrò, quod ad Flauianum deijciendum, qui conuenerant Epiſcopi haud ſatis idonei viderentur, Chryſaphij, qui id maximè optaret, potentia effectum eſt, vt maiori Epiſcoporum numero, ac præcipuorum authoritate res ageretur. vocatus eſt igitur Auguſtorum literis Dioſcorus Alexandrinus, iuſſuſque cum alijs ſuæ Pro- Chri. Ann. 449. *S. Leo. ep. 7. & ſeq. Conc. Chal. act. 1. Nicep. l. 14. c. 47.* *Dioſcorus Alexādrinus*

Prouinciæ Epiſcopis XX. ad Auguſti kal. Epheſi eſſe.

S. Leo ep. 10. & ſeq. His de rebus certior Leo Pontifex ab eodem Theodoſio factus, cum Eum incaſſum à tantæ rei molitione dehortatus fuiſſet, Legatos Epheſum mittit Iulianum Epiſcopum, Renatum Presbyterum, & Hilarum Diaconum. adfuere cum His Epiſcopi CXXVIII. Epiſcoporum præterea Vicarij complures. tum, Leonis literis haudquaquam perlectis, quibus Ille Fidei quoque Regulam tradiderat, omnia per vim, omnia in Flauiani odium, Eutychetis gratiam agi cæpta; Dioſcoro in primis cuncta ad Spadonis libidinem dirigente. itaquè admiſſi qui venalia habebant ſuffragia, rectæ Fidei viciſſim Aſſertores excluſi. deniquè abſoluitur Eutyches Flauianus, ac Euſebius Dorilei Epiſcopus, quaſi Neſtorij Sectatores damnātur, His interim appellantibus, Legatis autem Apoſtolicis, alijſque compluribus acrius obſiſtentibus, ac Dioſcori genua prenſantibus, quò illum à præcipiti ſententia reuocarent. eo in tumultu Comites, qui Principis iuſſu præſtò erant, vocantur, ingreſſique cum vniuerſo Satellitio, atque adeò cum catenis, carcerem, exilia, ac dira His ſupplicia intentant, qui Dioſcori ſententiæ non ſubſcriberent; quò factum, vt plerique omnes, licet inuiti,

Conciliabulum Epheſi

Vis Epiſcopis infertur

uiti, manus darent. fuere Hi Epiſcopi propè centum, qui poſteà in Chalcedonenſi Concilio, quamquam vim metum que cauſati, non ſinè ignominiæ nota, ſuas Ipſorum ſubſcriptiones recitatas, rubore ſuffuſi, audiuere. Verum enimuerò in tanto Epiſcoporum naufragio Petri nauicula, vt par erat, emerſit. quippè à Leone miſſi Legati nulla vi in fraudem inducti; inſuper, duobus alijs ſubſiſtere coactis, Hilarius Diaconus, qui poſteà Pontificatum adeptus eſt, fuga elapſus Romam demum per ſumma pericula, reuertitur, deque omnibus Epheſi tyrannicè geſtis, Leonem docet. Votum poſteà Ioanni Euangeliſtæ Epheſi olim Epiſcopo, ac Patrono perſoluit, extructa, quæ adhuc extat, in Conſtantini Baptiſterio, opere muſiuo, Ædicula, huiuſmodi cum inſcriptione. *Liberatori ſuo Ioanni Euangeliſtæ Hilarius Epiſcopus famulus Chriſti.*

Chalc. Conc. act. 1. S. Leo. ep. 25. & 26.

Legati Apoſt. à ſcelere immunes

Hilarij Adicula.

Præter Flauianum, atque Euſebium alij, quoque damnati, ac Sede pulſi. at illud, portento ſimile, cum Flauianus interpoſita ad Sedem Apoſtolicam appellatione, libellum poſteà Legatis obtuliſſet, Dioſcori indignationem ità prouocauit, vt, Eo iubente, ſeruiliter cæſus, plagarum atrocitate mortem obierit, inter Martyres poſteà recenſitus. ſed & Theodoretus quaſi Hæreticus damnatus,

Euagr l. 1. c. 10. Niceph. l. 14 c. 47. Liber. c. 11. Martyrol. & Menol. 18. Febr.

Eiuſ-

Eiuſque Scripta igni ſunt tradita.

Porrò Epiſcoporum plerique omnes, paucis exceptis, poſtquam nouæ hæreſis aſſertione, eiuſque Authoris Eutychetis abſolutione, Catholicorum damnatione, quaſi tèr Chriſto abnegato, ex Pilati veluti Atrio egreſſi ſunt, reſpiciente Eos Domino, amarè cœperunt flere, quo in luctu biennio fermè Orientalis Eccleſia fuit.

Leo Ep. 22. et ſeqq. *Concilium Romæ.* Leo dein' Pontifex, coacta Romæ Synodo, Epheſini Conuentus Acta reſcidit, deque abrogatione huiuſmodi ad Theodoſium in primis, ac Pulcheriam, tum ad Archimandritas, alioſque complures ſcripſit. opportunè autem accidit, vt Romæ hoc ipſo tempore cum Vxore Eudoxia, ac Placidia Matre Valentinianus eſſet, à quibus ſeorſim literæ ad Theodoſium datæ ſunt, *quas Author hic recitat*. *Inte Conc. Chal.*

Conc. Chal. Act. 1. Liber. 12. *Dioſcorus Rom. Pontificem excommunicat.* Dioſcorus viciſſim, qui ſemel verecundiæ fines tranſiſſet, vt nauiter impudentem ſeſe oſtenderet, Alexandriam reuerſus, Ægypti Epiſcopos adeſſe iubet, ex quibus decem non amplius nactus, cæteris hominem auerſantibus, Anathematis ſententiam in Leonem ferre auſus eſt.

Chri. Ann. 450. Quinquageſimus ſæculi annus Valentiniani VII. atque Auieni Conſulatu lætior illuxit. ſanè Theodoſius, etſi ab Eutychete, ac Dioſcoro deceptus, à Chryſaphio autem veluti faſcinatus,

Fla-

Flauiani damnationem retam habuit, Anatolium, Flauiano ſuffectum, non anteà recipiendum exiſtimauit, quam ea ſuper re Leonem Pontificem conſuleret. erroris tum nube paulatim diſcuſſa, effectum eſt, vt fraudẽ agnoſceret, & fraudis deteſtaretur Authores. itaque Chryſaphium, deiectum gradu, relegauit: Pulcheriam Sororem reuocauit; Regnique iterum participem fecit: Eudociam Coniugem honeſto exilio Paleſtinam optare compulit. exin' Iudæorum Synagogam in Diuæ Matris templum vertit, pietatis, ac pœnitentiæ haud dubiè exempla alia editurus, niſi immaturus Illum exitus occupaſſet. quarto etenim kal. Auguſti, equo lapſus, interijt, cum annos XLII. imperaſſet. Alterum ac quinquageſimum agebat annum Auguſta Soror; ergò Fratris morte liberas Imperij habenas nacta, moderari eas iurè cum poſſet, ſalubre nihilo minus conſilium inijt, vt Marcianum belli, paciſque artibus clarum, coniugij titulo, nullo Virginitatis, quam Deo vouerat, diſpendio, ad Imperium aeheheret, Senatu quoque, ac militibus ſuffragantibus. Is ex infimæ condicionis milite, ad ſumma euectus, probitate, ac Religione inſignis fuit. itaque cum triduo non amplius imperaret, legem in hęreticos promulgauit. tum ad Leonem literas humanitatis,

Leo. ep. 33.

Niceph. l. 14. c. 49.

Marcell. chron.

Pulcheria reuocatur.

Theodoſij obitus.

Euagr. l. 2 sc. 1

Marcianus Imp.

L. vlt. C. de

Digitized by Google

Apoſt. ant. Conc. Chalc. tis, atque obſequii plenas dedit Epiſcopos extorres à Conciliabulo Epheſino factos, reuocauit. Flauiani quoque ſanctiſſimi Epiſcopi Reliquias Conſtantinopolim referri iuſſit. tum vero de Oecumenico Concilio celebrando agi cæptum. cæterum, dum Generale indicitur placuit Prouinciale Byzantii cogere, cui Leonis Legati, quos ad Theodoſium deſtinauerat, interfuere. *Synod. Byzantij.*

Hoc eodem anno dira fames Italiam ita vexauit, vt Patres vulgo ad neceſſaria alimenta Filios venundare coacti ſint. extat Valentiniani reſcriptum poſteà promulgatum, quo Illis diſtractos tum liberos redimere permiſſum eſt. Subindè Attila recedens ſpontè ex Oriente, copias conuertit in Occidentem. *Italia fame laborat.* *Valẽt. nouell. tit. 11. C. Th.* *Attila*

Chri. Ann. 451. *S. Leo ep. 38. et ſeqq.* Marciano Auguſto, atque Adelphio Coſs. Oecumenica Synodus Nicææ primò tum nè Princeps, qui adeſſe cupiebat, Byzantio longius recederet, Chalcedone celebranda indicitur, ad quam Leo Rom. Pont. nouam inſtituit Legationem. *Synod. Chalcedonenſis.*

Paul. Diac. l. 15. At vero Attila, qui ſeptingenta ferè armatorum millia ductabat, Gallias impunè excurrens, omnia ferro, ac flamma populatur. nec tamen viribus ſatis fidens, ſi Romanis Gothi iungerentur; aſtu ſibi agendum exiſtimauit. itaque ſimul ad Valentinianum

Digitized by Google

Legatos mittit, auxilium aduerſus Gothos qui Galliam inſederant, pollicitus, ſimul cum Gothorum Regulis agit, imperium cum His æquo animo ſe partiturum ſpondens, ſi, iunctis ſecum viribus, Romanos inuadãt. vtroſque Barbarus ità in fraudem non impulit, vt maturare potius inter ſe fœdus adegerit. Igitur Romani Ætio Duce, Gothi Theodorico, ac Toriſmundo, Attilam ad internecionem cædunt. hæc eſt pugna in campis Cathalaunicis omni æuo memoranda, qua tantum humani ſanguinis effuſum dicitur, quantum non alio in prælio Scriptores tradant. ex victoribus Theodoricus occubuit: Toriſmundus prælio ſuperſtes Fratrum inſidijs poſteà interijt. Attila, fuga elapſus, Illyricum petijt in Orientem profecturus, ſed à Marciani milite, antequam copias inſtauraret, repulſus, in Venetorum finibus, malo Aquileiæ fato, conſedit.

Theodoricus. Toriſmundus. Pugna tam memorãda. — *Greg. Tur. l. 2. Sigeb. Chr.* — *Attila fuga.*

Dum hæc apud Occidentem peraguntur, apud Orientem Chalcedonenſis Synodus ſexcentorum amplius Epiſcoporum celebratur, cui Auguſtus Ipſe, atque Auguſta interfuere, inter prima Concilij decreta illud fuit, quo, Legatis Apoſtolicis flagitantibus, Dioſcorus Alexandrinus Antiſtes, non Epiſcopatu tantum deiectus, ſed Sacerdotij quoque miniſterio priuatus eſt. exin' in Barſumam Archimandritam

Synodi Chalc. celebratio. — *Euagr l. 2. c. 3 Niceph. l. 15. c. 2 Liber. c. 13. tom. 2. Conc.*

Digitized by Google

tam qui maturandæ Flauiani necis Author fuerat, conclamatum eſt. abſoluta dein' Synodus eſt diebus XIII. totidemque Patrum Seſſionibus. quæ verò in his geſta, ac conſtituta ſint, ex Actis quæ extant, *& ab Authore hìc fuſius referuntur*, petenda ſunt.

Porrò cum ſanctiſſimis Concilij decretis profligatæ, quæ tum vigebant, hæreſes viderentur, religioſiſſimus Imperator in omnibus Chriſtianæ Reip. conſultum volens, ſuo, & ipſe, decreto quicquid reliquum Gentilitiæ
L. 7. ſuperſtitionis eſſet omnino ſuſtulit,
C. *de* ſanctione, quæ adhuc extat, promul-
Pagan gata.

Chri. Tum, nouo ſubeunte anno Coſs.
Ann. Sporatio, & Herculano, iterato edi-
452. cto, inanes de Fide contentiones inhi-
L. 4. buit. cæterum in Iuſtiniani Codice
C. *de* appoſitus huiuſmodi Edicto Ricime-
ſumm. ris Conſulatus mendosè legitur, quo
Trin. Conſule Marcianus iam obierat.

Conc. At verò Anatolius, ex Dioſcori
Chal. damnatione, opportunam ſe nactum
act. 4. occaſionem ratus, Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ primatum, poſt Romanam, vindicare inſtituit. hac de re il-
Ep. 53 lum Leo acriter increpuit, datis non
& ſeqq ad Eum tantum, ſed ad Marcianum quoque literis.

Euagr Alexandrinæ interim Eccleſiæ Pro-
l. 2. *c.* 5 terius præficitur; ægrè id tamen, qui
Liber. Dioſcoro plus æquo ſtudebant, fe-
c. 14.

 ren-

remibus, turbæ indè maximæ excitatæ ſunt, vt militari eas manu compeſcere opus fuerit.

Turba à pſeudomonacis. Maximi quoque motus, à pſeudomonachis Eutychianis exorti, Paleſtinam inceſſere. Hi Iuuenale Hieroſolymæ Antiſtite per vim pulſo, Theodoſium maleficum hominem ſubſtituunt; porrò Eudociam Aug. quæ ſacram tum Vrbem incolebat, in ſuam ſententiam pertractam, ſcelerum adiutricem aliquandiu habuere; quam tamen Euthymius Vir ſanctiſſimus ad meliorem poſteà frugem reuocauit, qui, & Anachoretarum complures mentis ſanitati reddidit. *Sur. 20. Ianuar.*

His Ipſis Coſs. Valentinianus indignam Chriſtiano Principe Sāctionem edidit qua iudiciale Epiſcoporum Tribunal abſtulit. quippè ius dicere Eos vetuit niſi in his, quæ ad Religionem pertinerent, aut niſi ſi colliticantes ex conſenſu Epiſcopum Iudicem delegiſſent. hanc poſtea legem Maioiorianus Succeſſor abrogauit, haud dubiè diuino iudicio territus. quippè haud ita multo poſt, Attila, quem profligatum diximus, reſumptis viribus Aquileia nobiliſſima Italiæ Vrbe expugnata, aliiſque multis clade maxima affectis, Romam euerſurus properabat, niſi diuina Illum virtute Leo Pontifex abſterruiſſet. igitur infœlix Auguſtus ſacri Antiſtitis auxilio indiguit, *Nouel. Valēt. tit. 12.* *Paul. Diac. l. 15.* *Attila Victoria. Romā ꝑperat à s. Leone reuocatur.*

guit; cuius imminuerat poteſtatem. Sacerdotalis hoc pacto dignitas dum à mortali deprimitur Principe, ab immortali ſupra Reges extollitur.

Hac ex Barbari Regis inuaſione, cum Venetæ Regionis Incolæ in Hadriatici Sinus paludes confugiſſent, nobiliſſimæ Venetiarum Vrbis ignobilia iecerunt fundamenta. *Venetiarũ origo.*

Chri. Ann. 453. *Marcell. Chr. Theod lect.l.1 ep.62.* Coſs. Opilione, ac Vincomalo Pulcheria Augusta moritur, ætatis anno quarto, ac quinquageſimo. *Eius Enchomium apud Authorem hic require.* *Pulcheria obitus.* Anatolij, de quo diximus, ambitu permotus Maximus Antiochenus, quò ſuæ Ipſe Eccleſiæ dignitati conſuleret, Legatos ad Leonem miſit. Is redditis ad Eum literis, quod iam cœperat, Illius ſe cauſæ non defuturum pollicetur: vtque Anatolij temeritatem infringat, nauiter pro Nicænorum firmitate Canonum agit, quibus, poſt Romanam Alexandrinæ, tum Antiochenæ, poſtremò Conſtantinopolitanæ in alias Chriſtiani Orbis Eccleſias prærogatiua tribuebatur. *Patriarchaliũ Eccleſiarũ prærogatiua.*

Ijſdem Coſs. Arelatenſe, tum Andegauenſe apud Galliam Concilia celebrantur. illi Cæſarium eiuſdem Vrbis Epiſcopum præfuiſſe conſtat, Virum doctrina, ac ſanctimonia conſpicuum, *de quo multa hic Author.* *Synod. Arelatenſis. & Andegauenſis.* Huius, hoc eſt Andegauenſis, præclara extant Decreta, *quæ pariter ab Au-*

thore hic recenſita, peti ex eo poſſunt.

Ætij cum Collega Studio Conſulatui, Ipſius Ætij funeſta Occidentali Imperio cædes adſcribitur, cuius fortunam Valentinianus ſuſpectam habens Virum bello egregium, quo publica nitebatur ſalus, interficiendum curauit; nec impunè. quippè rei inuidia apud omnes laborans, haud ità multò poſt inſidijs, & ipſe, appetitus interijt, quod ad ſequentis anni res geſtas referemus. ſunt qui tradant Ætium Ipſius Auguſti manu interemptum, vtcumque ſe res habeat, diuina vltione factum par eſt credere, ijſdem namque inſidijs perijſſe conſtat, quibus Ille olim æquè inſignem Ducem Bonifacium circumuenerat.

Ætij cædes.

Chri. Ann. 454. Marcell & Caſs. Chr. Proc. debell. Vand. l. 1. P. Diac. l. 15.

Leo interim Pontifex, vt Orientalis Eccleſiæ res componeret, ſingulare ſtudium adhibebat. complures ſanè hoc anno literas ad Marcianum dedit, effecitque, vt Is in Alexandrinos Dioſcori Sectatores reſcriberet; tũ ambitioſos Anatolij conatus compeſceret.

Ep. 69 et ſeqq. L. 8. C. de Hær. Iuſt. nouel. 131.

Attila mors.

Subindè Attila in nuptiali conuiuio, cum ſe vino oneraſſet, fœminea dextra, ſiuè, vt alij tradunt, ingenti ſanguinis profuſione, interijt.

Subit annus Occidentalis Imperij caſu funeſtiſſimus, quo Valentinianus Aug. octauo ſuo cum Collega Anthemio conſulatu, Maximi inſidijs trigeſimo Imperij anno obtruncatur. Maximus

Valẽniani cædes. Maxi-

Chri. Ann. 455. Marcell. &

Caſs. chron. Proc. de bell. Vand. l. 1. Euagr l. 2. c. 7

mus Tyrãnus,

ximus Tyrannidem inuadit. Eudoxiam Auguſtam connubio ſibi iungit inuitam. exindè inito Barbaris cum Regibus fœdere, diuturnioris ſpem tranquillitatis fecit. verùm enimuerò foris prudens, domi incautior viſus eſt. quippè nouæ Coniugi, quam deperibat, ſtultè fidens, amore Ipſius percitum, Viri exitium maturaſſe ſe, per ſummam imprudentiam, faſſus eſt. itaque bis iam offenſa Mulier, vlciſcendæ iniuriæ auida, Genſericum Vandalorom Regem accerſit ex Africa, ſua Ipſius, ac Patriæ ruina Tyrannum oppreſſura. Rex Barbarus Romam properè delatus, illam præſidio vacuam primo ſtatim aduentu capit, ac diripit, Tyranno in primis interfecto; Leonis tamen Pontificis diuina eloquentia delinitus, à Ciuium cæde, ac Templorum direptione abſtinuit; tum, præda onuſtus, Africam repetit, Eudoxiam Auguſtam captiuam, cum Eudocia, ac Placidia Filiabus abducit.

Eius imprudẽtia.

Roma à Genſerico capta.

Auitus interim, qui Prætorij, ac Galliarum Præfectus à Valentiniano, à Maximo autem Militiæ Magiſter conſtitutus fuerat, Auguſtus appellatur, Theodorico in primis adnitente, quocum fœdus Maximi nomine Orator pepigerat. verùm Maximi odio cuius Inſaniæ Vrbis direptio tribuebatur, Senatus, Populique inuidiam paſſus, deponere Imperium cogitur, octauo,

Auitus Imp.

Imperiũ deponi.

poſtquam illud inierat, menſe. Cum Imperio Conſulatum quoque Ei abrogatum conijcere ex eo licet, quod, cum poſt initum Imperiũ, Conſulem fuiſſe ex Sidonio conſtet, duo tamen alij, Ioannes, ac Varanes Conſularibus, hoc anno, Faſtis adſcribuntur. Chri. Ann. 456. *Euagr l. 2. c. 7 Nicep. l. 15. c. 11.*

Francorum Regni origo. Hac tempeſtate, Pariſijs à Childerico captis, Francorum Regnum ortum habuiſſe tradunt. *Sigeb. Chr.*

At Genſericus diram apud Africam perſecutionem in Catholicos iterum inſtituit, de qua pluribus Victor huius ætatis Scriptor, *& ex Eo hìc Author, quos require.*

Marciani obitus. Coſs. Conſtantino, ac Rufo Marcianus moritur, Principatus anno VII. Vir, etſi bello ſtrenuus, Pacis tamen ſtudioſior, probitate, ac Religione nulli Auguſtorũ ſecundus, inter optimos iure numerandus. Chri. Ann. 457. *Marcell. & Caſſ.*

Leo Imp. Marciani obitu, Leo Thrax genere, Homo Tribunicius, Senatus, ac Militum ſuffragio Imperium capeſſit, ab Anatolio autem, ſolemni ritu, inauguratur. ad Hunc gratulatorias, ex more, literas Leo Romanus Pont. dedit, enixèque hortatus Eum eſt ad catholicæ tutelam Fidei ſuſcipiendam. hoc veluti claſſico nouus Auguſtus excitatus, nihil prius habuit quam vt Sanctione ampliſſima, à Deceſſoribus Edicta aduerſus hæreticos promulgata, firmaret, quæque haud ita pri- *Chr. Nicep. l. 15 c. 15.*

pridem pro Cahlcedonenſis ſtabilitate, Synodi Marcianus ediderat, comprobaret.

Theod lect. l. 1 At verò Alexandrini, ex His, qui Dioſcoro fuerant ſuffragati, eaque ex cauſa Succeſſori erant infenſi, Proterium adorti, miſerè trucidant, Thimotheum nefarium Hominem in Sede collocant, qui eò dementiæ progreſſus eſt, vt cum Conſtantinopolitano, atque Antiocheno, Ipſum quoque Romanum Pont. atque adeò Epiſcopos omnes, cum Chalcedonenſi damnaret Concilio, vniuerſæque Eccleſiæ negocium faceſſeret.

Sub idem tempus Rauennæ Occidentalis Imperij Auguſtus dicitur Maiorianus. Hic inter prima Principatus rudimenta Vandalos, quos Campanum in litus Genſerici Claſſis effuderat, profligauit. *Maiorianus Imp. Vãdalos fugat.*

Chri. Ann. 458. Nouus annus vtroque Auguſto Coſs. aperitur. Maioriani quidem Conſulatum Panegyri illuſtrauit Sidonius Apollinaris Orator, ac Poeta illorum temporum elegantiſſimus, qui & genere clariſſimus fuit, cum Auiti Aug. Generum fuiſſe conſtet. *Sidonius Apollinaris.*

Maior nouell. tit. 3. 4 & 8. Extant inter Principum Placita Maioriani Sanctiones ſanè laudandę inter quas illa, ne Filiæ Virgines ad ſacrum Velum ſuſcipiendum adigerentur inuitæ, neuè illud ante quadrageſimum ætatis annum reciperent, & interim

integrum Illis eſſet nubere, ſi voluiſſent: quam Leonis Papæ ſuaſu tuliſſe ex eo conſtat, quod perſimilem Leo Ipſe tulit, vt ex Eius Actis habetur.

Leonis Imp. zelus. Exindè Leo Auguſtus à Romano Pont. pro componendis Orientalis Eccleſiæ rebus, Legatos expetijt, excepitque. tum qui ipſo Imperij exordio, ad catholicæ Fidei firmitatem, illius profeſſionem ab Epiſcopis celebrioris nominis requiſiuerat, eandem hoc anno à præcipuis Anachoretis, datis ad eos literis, expetijt. *Euagr l. 2. c. 12.*

Terræ motus. Eodem fere tempore terræ vbique motus vehementior Vrbes, atque adeò Regiones ipſas concuſſit: Antiochiam tamen, præ Vrbibus cæteris, deformauit.

Anatolij obitus. Gēnadius ſuccedit. Inter hæc Anatolio Byzantij Antiſtite morte ſublato, Gennadius eiuſdem Eccleſiæ Presbyter, inſignis Vir doctrinæ, ac probitatis, ea in Sede collocatur. eodemque tempore, Iuuenali Hieroſolymitano, Anaſtaſius ſubrogatur. *Theod lect. l. 1. Niceph. l. 15. c. 22.*

Sequenti anno Conſulatum Ricimer, ac Patricius iniere, quo tempore Leo Aug. ſuſceptis Apoſtolicæ Sedis Legatis, Conſtantinopoli Concilium ex vicinis Prouincijs cogi curat. adfuere Epiſcopi LXXIII. ex huius porrò Synodi Actis, vnus tantum aduerſus Simoniacos extat Canon. actum verò in ea fuiſſe de Eutychiana *Chri. Ann. 459.* *Concilitū Byzātij.*

hæreſi

Digitized by Google

hæreſi penitus abolenda, nulla poteſt eſſe dubitatio.

Peracta Synodo, celeberrima ab Epiſcopis facta eſt Baſilicæ à Marciano erectæ, quæ *Anaſtaſia* dicebatur, conſecratio.

Epiſtola Decretal. De Baptiſmo & pænitentia. Rebus alijs apud Occidentem geſtis ſilentio obrutis, Leonis tantum decretalis Epiſtola data hoc anno (*Ep.80.*) legitur ad Epiſcopos Samnij, Campaniæ, ac Piceni, de ſeruanda antiqua Eccleſiæ traditione, vt non niſi Paſchę tempore, ac Pentecoſtes, citrà neceſsitatem ſacrum Baptiſma adminiſtraretur, neuè peccatorum confeſſio niſi ſècretò perageretur.

Chri. Ann. 460. *Liber. c. 15.* Sexageſimus, ac quadringenteſimus à Chriſto nato annus Coſs. habuit Magnum, atque Apollonium, cuius initio Leo Aug. haud dubiè ex coactæ nuper Synodi Decreto, Timotheum Alexandrinæ Eccleſiæ inuaſorem deturbari Sede iuſsit, dato ad Præfectum Auguſtalem Reſcripto.

Timotheo exacto, ac Cherſonam poſteà relegato, eiuſdem nominis Succeſſor illi datur.

Cedrē ī Leon. *Simeonis Stylitæ obitus.* Hoc demum anno Simeon Stylita, Orbis miraculum, vitæ diem clauſit extremum centenario maior, poſtquam, exemplo ad poſteros memorabili, columnam octuaginta amplius annos inſediſſet. *Daniel Stylita* Hunc æmulatus Daniel, qui ab anno ætatis XII. mona-

ceps Vaſatenſe. Quo tempore Eliſei cineres, haud dubiè qui Iuliani furorem euaſiſſent, Alexandriam tranſlati dicuntur, cuius apud Sebaſtem Monumentum Eius iuſſu profanatum diximus. *Eliſei cineres.* *Sup. ad an. 362.*

Nouum annum Ruſticus, atque Olibrius auſpicantur; quibus Coſs. Euaricus Gothorum Rex Theodorico Fratre fraude ſublato, partum ſcelere Principatum init, Galliam, atque Hiſpaniam populatur. Leges Genti, quæ hactenus exlex fuerat, perſcribit; Authores licet alij Theodorico has tribuant. *Chri. Ann. 464.* *Iſid. Chr. æra 504.* *Euaricus Gothorũ Rex.* *Leges ſcribit.*

Porrò apud Orientem Leo Aug. Danielis, quem diximus, ſanctitatis, ac miraculorum fama permotus, vna cum Gennadio Antiſtite illum inuiſit, ad genua procumbit, pedes oſculatur, & tumentes eos quidem, atque vlcerosos. nec ſtatim receſſere. quippè Gennadius ſanctum Virum, quamquam renuentem, Sacris initiandum exiſtimauit. tum Ei Daniel futurum Regiæ Vrbis incendium prædixit; quod reuertente demum anno Coſs. Erminiano, ac Baſiliſco renunciatis ex ſancti Viri prædictione accidit, viguitque ad dies quatuor, ſeu, quod alij tradunt, ſex, clade maxima mortalibus æquè, ac ædificijs illata. vaſtata Vrbs eſt à Boreali parte ad Auſtralem ad Stadia quinque, ab ortu So- *Sur. 11 Decẽb.* *Leo Imp. ad Danielẽ Stylitam.* *Chri. Ann. 465.* *Euagr l. 2. c. 13.* *Byzantij incendiũ*

lis

lis ad occaſum, ad quatuordecim. huiuſmodi poſteà incendijs vt conſuleret Zeno Princeps, qui Leonem ſequutus eſt, legem promulgauit, qua edixit, vt priuata etiam ædificia ſeorſim ſingula duodecim inter ſe pedibus diſiuncta, inſularum more in poſterum extruerentur.

Lex de domibus ſeorſim extruendis.

L. 12. de priu. ædif.

Extremo hoc anno conuenerant ex more Epiſcopi L. Hilari Romæ Natalem, hoc eſt annuum Eius Conſecrationis diem célebraturi, *ex Suburbicis*; vicinioribus nempè Vrbi regionibus. ea occaſione Synodus, cuius Acta extant, celebratur.

Synodus Romæ.

Conc. to. 1.

Seuerus indè Aug. Ricimeris, à quo euectus ad Imperiū fuerat, dolo ſublatus eſt, veneno Eidem propinato. interregnum ad ſexquiannum productum eſt, Vandalis interim non Italiæ tantum, verum etiam Illyrici, Græciæ, atque Ægypti littorales oras, Inſulaſque omnes populantibus.

Seueri Imp. obitus.

Marcell. & Caſs. Chr.

Nouus annus Leonem tantum Aug. Coſ. habuit cuius initio ampliſſimum ab Eo Reſcriptum prò Eccleſiæ immunitate ad Eritræum P. P. datum legitur.

Chri. Ann. 466.

L. 6. C. de his qui cōfug. ad Eccl.

Per idem tempus Euaricus Gothorum Rex, ex Hiſpania, in Galliam profectus, Prouinciam populationibus infeſtam habebat, cum ab Ecdicio Auiti olim Aug. Filio, qui priuatis viribus exercitum comparauerat, non ſine

Ecdicius Auiti filius.

Numi-

Numinis quam Galli religioſè implorauerant, ope, vincitur.

Sub eodem Leonis Conſulatu moritur S. Proſper Regienſis apud Aquitaniam Epiſcopus maximus Catholicæ Fidei propugnator.

Chri. Ann. 467. *Sidon. in Paneg. Anthem.*

Poſt diuturnum, de quo diximus, Interregnum, Romano Senatu, ac Ricimere (cuius fere nutu res tum Occidentis gerebantur) per Legatos id poſtulantibus Anthemius Orientalis Imperij Senator Romam à Leone mittitur, ac Auguſtus appellatur Flauio Puſeo, ac Ioanne Coſs. quo tempore vulgaris per Italiam lues latè graſſabatur.

Anthemius Imp. *Peſtis in Italia.*

Sub ipſum noui Cæſaris aduentum Hilarus moritur Pontificatus anno VII. Huic Simplicius ſubrogatur, apud quem Leo Aug. (quod anteà nequicquam à Leone, ac Hilaro expetierat) ſedulo egit, vt Calcedonenſium Patrum Decretum ratum haberet, quo Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ, poſt Romanam Primatum detulerant. verum & Simplicius Leonis conatui vehementer obſtitit, vtque ab incepto deſiſteret, non per literas tantum, ſed miſſo etiam ad hoc Probo Epiſcopo Canuſiano, etiam atque etiam hortatus eſt.

Hilari obitus. *Simplicius ſuccedit.* *Gelaſ. ep. 11.*

Sidon. l. 1. ep. 6, & 9.

Hac tempeſtate Sidonius Apollinaris, Anthemij accitu, è Gallia, Romam venit.

Sidonius Rom

An-

Anthemius Aug. qui XIII. ante annum Valentiani Collega in octauo illius Conſulatu fuerat, Conſulatum hoc anno iterum auſpicatur abſque Collega, Sidonium, quem diximus, laudatorem nactus. Chri. Ann. 468. *Sidon. ep 9. & in Paneg*

Apud Orientem porrò Leo Aug. ſemel, atque iterum in Paganos reſcripſit. tum Eiſdem Coſs. ingentem aduerſus Genſericum Vandalorum Regem paratam claſſem Baſiliſci Ducis inertia, ſiue, vt alij tradunt, proditione, maximo cum Reip. damno amiſit; proſperè tamen terreſtri prælio aduerſus Hunnos pugnatum eſt, Dentice Attilæ Filio Patrem ferocia ſuperante, profligato, ac perempti capite Byzantium perlato. *L. 15. C. de Epiſc. Aud. Niceph. l. 15 c. 27. Marcell. chron.*

Denti-ces Attila filius.

Subindè Leo Princeps, Zenone Genero Conſule, cum Marciano Collega renunciato, Aſparis, ac Filiorum potentiam, in dies magis ſuſpectam habens, vi eos perdere cum nequiret, arte ſibi agendum exiſtimauit. itaque Filiorum alterum, cui Patriciolo nomen erat (cum alter Ardaburius, ex Aui nomine vocaretur) Cæſarem ſe dicturum pollicetur. hoc cum vulgatum eſſet, nec tamen Auguſti conſilium pateret, à Catholicis omnibus, Clericis in primis, ac Monachis, tumultuatum eſt, quod Arrianos homines Imperio potiri nefas ducerent. At pius Imperator probè ſciens proſpere Chri. Ann. 469. *Zon. an. 10. 3.*

Digitized by Google

ſpere ſibi cuncta ceſſura, cum purus Religionis cultus cordi eſſet conciliandæ ſummo in diſcrimine Diuinitati, ad feſtorum dierum cultum augendum, ac Simoniacam prauitatem emoliendam, leges ſanctiſſimas promulgauit.

Chri. Ann. 470. *Euagr l. 2. c. 17. Micepb. l. 15 c. 27.* Tum demum LXX. huius ſæculi anno appetente, Coſs. Iordano, ac Seuero, quem Seuerianum alij vocant, Aſparis, ac Filiorum meditatam diu necem exequitur, Zenone adminiſtro; quem hoc ipſo facinore Ariadnæ Auguſti Filiæ nuptias promeritum quidam tradunt, cum alij iam tum Leonis generum Zenonem fuiſſe teſtentur. *Zeno Leonis Gener.*

Chri. Ann. 471. Subindè quartum Collega Probiano Conſulatum Leo Auguſtus init; quo tempore Gennadius Antiſtes laudatiſſimus mortem obijt, cum annos XIII. functus ſacro Miniſterio fuiſſet. *Gennadij obitus.*

Gennadio Succeſſor datur Acacius, qui Orfanorum Collegio Præfectus erat, de quo crebrò deinceps ſermo erit. *Acacius ſuccedit.*

Theod lect. l. 1 Delectus interim Orientis Comes Zeno, Antiochiam cum proficiſceretur, Petrum quemdam, cognomento Fullonem, ſecum duxit, hominem miſcendis turbis, vt qui maximè, idoneum. Huius opera, Zenonis potentia effectum eſt, vt Martyrius Sanctiſſimus Antiochiæ Epiſcopus pelleretur, *Petrus Fullo.*

tur,

tur, ea verò Eccleſia, ac Ciuitas vniuerſa diuturniori motu agitaretur. Porrò apud Occidentem Ricimer, penes quem vires erant Imperij, Aſparis, ac Filiorum cæde, quibus cum occultò fœdus pepigerat, audita, Leoni infenſior redditus, Anthemium Socerum, vtpotè Leoni obnoxium, cuius beneficio imperabat, inſidijs appetit, his tamen detectis, Mediolanum concedit. hinc iterum inſidias circumſpiciens, Epiphanio ſanctiſſimo Ticinenſi Epiſcopo Legato ad Anthemium miſſo, ſimulatam cum eo pacem componit, quo nefaria tutius conſilia exequatur.

Ricimer Anthemio inſidiatur.

Eudocia Iunior. *Niceph. l. 15. c. 12.*

Hoc eodem anno Eudocia Iunior, quæ vna cum Matre, ac Sorore captiua in Africam ducta à Genſerico fuerat, atque Hunerico Genſerici Filio matrimonio iuncta; Arriani hominis conſuetudinem pertæſa, Hieroſolymam aufugit; haud diu tamen ſuperſtes, iuxta Eudociam Auiam ſepulta eſt.

Veſuuij incendiũ *Inchrō Caſſ. Var. l. 4. c. 50.*

Eius cineres Byzãtiũ delati.

Sub huius quoque anni Coſs. Veſuuius Campaniẹ Mons inteſtinis ignibus æſtuans, exuſta, vt ait Marcellinus, vomuit viſcera. itaque eiecti per vim cineres, Conſtantinopolim peruenere, tanto eius Vrbis terrore, vt, Procopio teſte, rei poſtmodum memoriam celebrauerit, annuiſque ad Deum ſupplicationibus, ad ſua vſque tem-

tempora placare conſueuerit.

Duo item alia hoc anno mira acci-
Lib. 15 diſſe, Nicephorus tradit. alterum de-
c. 23. Catholico Epiſcopo cum Arriano al-
tercante, cum ad catholicam firman-
dam veritatem, Ille rogum ingreſſus,
flammas innoxias expertus eſt. alte- *Mirũ*
rum de Iudæo Archiſinagogo, qui, *de Iu-*
quaſi tumultus concitator, correptus, *dæo.*
ignique traditus Sergij Martyris, mira-
raculorum fama celebris, patrocinio
implorato, Ipſoque innocentiæ ſuæ
teſte inuocato, inter flammas diutius,
omnium cum admiratione, integer
cum perſtitiſſet, Populi cōcurſu exem-
ptus eſt. tum, Baptiſmate initiatus,
aſſumpto Sergij nomine, Liberatori
Templum ex diuendito patrimonio,
ipſo in ſupplicij loco, excitauit.

Sur. Hoc eodem anno contigit Remi- *S. Re-*
13. gij, qui Galliæ Apoſtolus dici meruit, *mgiius*
Iau. Rhemenſis Epiſcopi, diuinirus facta
conſecratio, cum non niſi annum ſe-
cundum ageret ſupra vigeſimum; de
cuius eruditione, ac facundia, præter
ea que de eximia Illius ſanctitate di-
cturi deinceps ſumus præclarum ex-
Ep. 7. tat Sidonij, quem ſupra laudauimus,
teſtimonium.

Chri. Nouis Coſs. Romæ Feſto. Marcia-
Ann. no Byzantij renunciatis, Acacius Leo-
472. nem Principem paulò in ſe propenſio-
Gelaſ. rem nactus, at non æquè Simplicium,
ep. 11. veterem de primatu quæſtionem mo-
uet,

uet, vtque Alexandrinũ Antiſtitem minus ſibi aduerſantem experiatur, impiũ illum Timotheum, quem Auguſti iuſſu relegatum diximus, reſtitui curat.

Anthemij obitus. *Olibrius ſuccedit.* Iiſdem Coſs. Occidentali Imperio in dies pronius collabente, Ricimer, dira fax Reip. Anthemio Socero fraude ſublato, Olibrium imperare iubet. *Caſſ. chron.*

Per idem tempus Sidonius Apollinaris eximiæ, vt diximus, Vir doctrinæ, ac generis claritatis, Aruernenſis Epiſcopus conſecratur.

Sequenti autem anno Occidentalis Imperij rebus vehementius perturbatis, Latino Coſ. Faſti caruere; Leone tantum Aug. Byzantij dicto, quo tempore Olibrius, non dum impleto Principatus anno, occiditur, cui Glicerius Rauennæ à Gothis militibus ſubrogatur, annuus & Ipſe Imperator. quo Principe Oſtrogothi, Duce Vindemiro, Italiam inuadunt, dum alia interim ex parte Orientale Imperium prædæ ſubijcitur Theodomiri. Cæterum Vindemirus, ſub ipſum in Italiam ingreſſum, moritur, Filio cognomine hærede relicto. Hunc Glicerius, muneribus deuinctum, Italia ſponte cedere Galliam petere haud ægrè compulit. *Chri. Ann. 473.* *Caſſ. chron.* *Olibrij obitus.* *Gilcerius. ſuccedit.* *Iordã. de reb. Goth.* *Oſtrogothi. Theodomirus. Vindemiri Pater & fil.*

Hac tempeſtate S. Seuerinus, qui Noricorum Apoſtolus dictus eſt, eam Prouinciam exemplo, ac miraculis illuſtrabat. cuius res geſtas Eugippius Ab- *S. Seuerinus.*

Digitized by Google

Abbas poſteris tradidit; *ex quo multa hic apud Authorem habes*.

Marcell. & Caſſ. chron. Hoc eodem anno ex Zenone Genero, atque Ariadna Filia eiuſdem cum Auo nominis Nepos Auguſto naſcitur, atque Auguſtus appellatur. cæterum vix decimo exacto menſe morte ſublatus, nec lætari adepto, nec dolere amiſſo Imperio potuit. ex quo Eorum ſententia exploditur, qui Illum iam Adoleſcentem, & rationis compotem, in Principatus Societatem Patrem vocaſſe comminiſcuntur. *Leo Iun. Imp.*

Chri. Ann. 474. *Marcell. Chr. Euagr l. 2. c. 16.* Nouo ſubeunte anno, Iunior Auguſtus Conſulatum gerit, quo non Ipſe tantum, ſed cum Eo etiam Auus, vitæ exitum ſortitus eſt, qui, cætera laudandus, ex eo haud leuiter peccaſſe viſus eſt, quod nequiſſimis ſucceſſoribus viam ad Imperiũ muniierit. Sunt qui tradant Leonem Puerum à Zenone Patre occidi iuſſum, à Sicario (alio pro eo interfecto) ſeruatum occultèque educatum, ad Iuſtiniani vſque tempora perueniſſe. *Vtriuſque Leonis Augg. obitus.* Filio itaque, cum Socero, ſublato, Zeno, qui nec animum Imperio dignum haberet, nec ſpeciem, rerum potitur. Dum interim apud Occidentem Iulius Nepos Principatum inuadit, Glicerium deturbat, ſeruatumque priuatam agere deinceps vitam permittit. Is poſteà in Clericum attonſus, Salonitanus Epiſcopus conſecratur. *Iulius Nepos Imp. Gilcerium pellit. Glicerius Ep̃us euadit.*

No-

Nouus Princeps, è Republica id eſſe ratus, pacem illico per Legatos à Gothorum Rege Euarico petit, impetratque.

At dum ſibi ab Hoſtibus cauet, ſuorum inſidias vitare nequit, ſequenti quippè anno Zenone Coſ. abſque Collega, Oreſtes, qui militiæ Magiſter erat, ad Momilium Filium, cognomento Auguſtum, quique Auguſtulus, contemptus gratia, dictus eſt, Imperium à Militibus deferri curat. ergò qui Nepotis partes ſectabantur, quò ſe magis viribus deſtitutos ſentiunt, eò ſollicitè magis conſilia ſecum voluere, artes omnes quibus de Proditore Oreſte pœnas ſumant meditari incipiunt. quamobrem nulla imminentis ex eo Italiæ cladis ratione ducta, Herulos, Germaniæ Populos, Duce Odoacre in eam immittunt.

Chri. Ann. 475.

Oreſtes filio Auguſtulo Imperiũ parat.

Heruli in Italiã acciti.

Dum Herulorum arma comparantur, Euaricus, qui non Regnum modò, ſed Arrianam quoque perfidiam propagare omni ope laborabat, Galliæ Vrbes, atque Eccleſias inſigni clade affecit. Hoc tempore ſacrarum Rogationum vſum (in vniuerſum poſteà Chriſtianum Orbem inuectum) ex S. Mamerci Epiſcopi inſtitutione, initium apud Galliam ſumpſiſſe ferunt.

Euarici perſequutio.

Rogationũ vſus.

S. Mamercus.

Sidon. l. 3. ep. 1.

Thimoteus interim, quem Alexandrinæ Eccleſiæ inuaſorem à Leone Aug. relegatum, Acacij opera reſtitutum

tum diximus; nefariè in Catholicos debacchatur, tum Byzantium delatus, Zenone conniuente, Eutychianos ibidem complures nactus, eam quoque Eccleſiam perturbare aggreditur; vt Byzantij Clericis, ac Monachis Zenonis, atque Acacii præſidio deſtitutis, ad Rom. Pontificis patrocinium confugere, Legatione ad Eum miſſa, opus fuerit.

Chri. Ann. 476. *Marcell. & Caſs. chron.* Occidentali Imperio ad interitum properante ſequẽti anno, ambo Coſs. apud Orientem creantur Baſiliſcus, atque Armatus. quo tempore Odoacer, Oreſte acie victo, ac cum Paulo Fratre interfecto, Auguſtulum metu perculſum, Imperio exuit, atque in Campaniam relegauit. Rex ipſe Barbarus, Italia potitus, à purpura, ac Imperii titulis abſtinuit. Hoc demum pacto Romanum Imperium ab Auguſto partum, cum Auguſtulo extinguitur, cum annos ſtetiſſet paulò amplius quingentos. *Oreſtes victus, ac caſus. Rom. Imperij caſus.*

Hoc Romani imperii caſu Italia in primis concuſſa eſt, quæ tamen, poſt partam à Barbaris victoriam, tranquilliori deinceps rerum ſtatum quieuiſſe viſa eſt. quippè Rex victor, quantumuis Arrianus, annis ſanè pluribus nec rebus ſacris negocium faceſsiuit, & politicum regimen modeſtè admodum vſurpauit.

Simpl. ep. 3. et ſeqq. Simplicius interim Romanus Pont. *Simpl. zelus.*
quam

quam diximus, Legatione excepta, ad Zenonem atque Acacium, tum ad ipſos Byzantij Clericos, ac Monachos literas tanto Paſtore dignas dedit, *quæ ab Authore hic recitantur*. Verum enimuerò quid Paſtorem ex occidente clamantem Zeno audiret qui præſentem Acacium tacere iuſſerat? quid porrò imbelles Clerici, Monachiuè, ad Tyrannum ab impietate reuocandum, moliri poſſent, niſi precibus apud Deum agentes, Illum demum, vt periclitanti Orientali Eccleſiæ opē ferret, exoraſſent? ergò Dei prouidentia factum eſt, vt Baſiliſcus arma in Zenonem caperet, ac Principatu Eum deturbaret, excorris itaquè factus Zeno, eam ob calamitatem, ac Danielis Stylitæ, quem ex fuga adiuerat, hortatu, haud ægrè reſipuit, tum ex Eiuſdem ſancti Viri prædictione, vbi ad ſexquiannum, rerum omnium egens, apud Iſauriam latuiſſet, amiſſum recipit Principatum.

Baſiliſcus Zenonem pellit.

Marcell. Chr. Theod lect. l. 1

Cæterum Baſiliſcus Zenone haud dubiè deterior, rem interim Catholicam, nefaria aduerſus Chalcedonenſe Concilium Sanctione edita, adhuc grauius afflixit: vtque Tyrannidem ſtabiliret, ipſo ſtatim exordio Principatus, Marcum Filium Auguſtum appellauit.

Euagr l. 3. c. 4

Marcũ fil. Aug. dicit.

Exindè Acacius, è ſomno veluti experrectus; Tyranno ſus deque res æquè

Euagr ibid. c. 7.

Digitized by Google

Theod lect l. 1 Nice-ph. l. 16. c. 6 æquè ſacras, ac profanas miſcenti, vi maxima obſiſtere aggreſſus eſt. igitur Sanctiſſimis Anachoretis, alijſque laudatis Viris Conſtantinopolim euocatis, Danielem quoque Stylitam è Columna, quam inſederat, ad Veritatis Columnam, & collabentem Eccleſiam fulciendam, conatu maximo adhibito, pertraxit. Horum authoritate, Danielis in primis, qui multa interim mira patraſſe dicitur, maxima aduerſus Tyrannum inuidia apud Populum conflata eſt. itaque Vrbs ipſa Regia iniecto, in Eius odium, igne, miſerè eſt. deformata abſumpta eo incendio Bibliotheca inſtructiſſima Librorum millia vicena habens ſupra centena. in qua, præter alia mira Principum ſtudio, atque æmulatione illuc congeſta, Draconis inteſtinum fuiſſe dicitur cetum, ac viginti pedum longitudine, in quo Homeri Ilias, atque Odiſſea, tum rerum ab Heroibus geſtarum Hiſtoria aureis literis legebantur. alia præterea illuſtrium Artificum egregia monumenta eodem incendio periere. His permotus Tyrannus, iratos Ciues hac rationè eludere ſe poſſe ratus, rerum impiè geſtarum pœnitentiam ſimulat: Sanctionem, quam diximus, vt Simplicium, atque Acacium æquiores habeat, Decreto abrogat: Danielis pedibus aduoluitur. verum his adeò non profecit,

Byzãtij incẽdium. Bibliotheca abſumpta. Quæ in ea mira.

Baſiliſci artes.

cit, vt, ſimulatione per Danielem detecta, grauiori in dies odio apud omnes laborauerit. itaque Senatus ipſe, datis ad Zenonem literis, ad amiſſum Imperium reſumendum illum hortatur. quod, ex omnium voto, ſequenti demum anno perfectum eſt.

Iudæorũ Talmud. Dum his Orientale Imperium motibus agitaretur; præcipui Iudæorũ impoſtores Rabbi Aſſe, & Rabbi Hæmmai Babilonicum Talmud ineptijs æquè, ac blaſphemijs refertum, conſarcinarunt. tertia hæc fuit fabularum collectio: nam prima habita eſt anno CL. à poſtrema Hieroſolymorum clade Iudæi Simeonis Opus ſecunda à Rabbi Ioannam perſimili poſtmodum annorum interuallo; quæ à Sixto latius traduntur. *Sixt. l. 2.*

Genſerici mors. Inter hæc Genſericus Vandalorum apud Africam Rex, quadrageſimo fere Principatus anno, moritur, Regum, ob Romam ſimul, ac Carthaginem expugnatas celeberrimus. Eo ſublato *Hunericus fil. ſuccedit.* Hunericus Maior natu Filius Regnum capeſſit. Is ipſo Regni exordio in Catholicos æquior, Manichæos vndique conquiſitos, aut incendit, aut, nauibus impoſitos, extra Africam ablegauit.

Chri. Ann. 477.

Zeno Imperiũ recuperat. Vtriuſque Imperij ſtatu ita, vt diximus, perturbato, ſequens voluitur annus abſque Conſulibus; cum Zeno, exercitu haud ſegniter comparato, in- *Proc. de bell.*

feſto

Vand. feſto agmine Byzantium petit. at Ba-
Euagr ſiliſcus ſiuè ob ſegnitiem, ſiuè vt By-
l.3 c.8 zantij Ciues in officio contineret, ob-
Suid. uiam Ipſe procedere nequaquam au-
in Baſi ſus, Armatum Exconſulē Militiæ Ma-
liſco. giſtrum cum copijs in Zenonem mit-
tit. Is, vt primum in Illius conſpectum
venit ad Ipſum cum exercitu defecit.
proditionis accepto nūcio Baſiliſcus,
in Templum confugit, ex quo tamen,
vt impius Hæreticus, ipſarumque ſa-
crarum Ædium expoliator, Acacij *Baſili-*
iuſſu, extrahitur, ac Zenoni traditur, *ſcus ne*
à quo cum Vxore, ac liberis gladio, *cator.*
ſeu, quod alij tradunt, fame extingui-
tur. Zeno incruenta potitus victoria,
factuſque à vexatione ſapientior, &
Danielem, Columnæ redditum, ſup-
Simpl. plex adit, & ad Simplicium cum Fidei
ep.7. profeſſione ſcribit: tum verò Tem-
plum accepti à Deo beneficij monu-
mentum D. Teclæ Prothomartyri, re-
gio ſumptu, extruit. inſuper, Simpli-
cio ſuadente, Hæreticos Epiſcopos,
niſi ſi qui veniam poſtulantes, ad ca-
tholicam communionem recepti fuiſ-
ſent, exigit. hoc ipſum cum metue-
Liber. ret impius Timotheus, licet antea
c.16. apud Zenonem gratia plurimum va-
luiſſet, ex ſcelerum conſcientia, mor-
tem ſibi Ipſe conſciſcit.

Gild. Sub idem tempus Ambroſius qui- *Ambr.*
de ex- dam Aurelianus Rom. Ciuis, purpu- *Aure-*
cid. ra aſſumpta, Ducem ſe Britannis præ- *lianus.*
Brit.

buit ad Angloſaſſonum iugum, quo iam diu premebantur, excutiendum; quod cum fœliciter præſtitiſſet ſpeciem quandam Occidentalis Imperij reſtituiſſe viſus eſt.

Qui ſequitur annus vno tantum Conſule inſcribitur Illo V. C. Byzantij renunciato. id eam ob cauſam factum videtur, quod de componenda inter Odoacrem, ac Zenonem pace eo tempore ageretur. itaque nec Zeno, nec Rex ipſe Barbarus, qui Auguſti nomen renuiſſet, Occidentalis Cæſaris munus, ac iura vſurpare hac ratione voluiſſe par eſt credere. Chri. Ann. 478.

Sub huius pariter anni initium redditæ ſunt Simplicio Acacij literæ, quibus certior de Alexandrinæ Eccleſiæ ſtatu ab eo redditur, ex quibus, quanta Illius, ac Zenonis, aliorumque tum fuerit aduerſus Simplicium obſeruantia, licet cognoſcere, qui mox quadam veluti mentis vertigine eidem Pontifici maximè aduerſati ſunt, quod poſtea dicturi ſumus. *Simpl. ep. 8. & 9.*

Zenone tertiùm Coſ. Orientalis Eccleſia, quæ ab Eius reditu quietem nacta videbatur, nouis iterum turbinibus agitatur: Antiochiæ in primis, qua in Vrbe Stephanus Epiſcopus, cum alijs miniſtris compluribus, dum ſacram Synaxim ſolemni ritu peragit, ſeditione ab Eutychianis excitata, confoditur, inque Orontem Fluuium proijci- Chri. Ann. 479. *Euagr l. 3. c. 10. Martyrol. 25. April.*

ijcitur. Stephano eiuſdem nominis Succeſſor datur, &, ad vitandas turbas, præter antiquum morem Byzantii ab Acacio conſecratur; quo Is veluti quæſito iure, Primatum in poſterum ardentius expetiit, turbaſque ea de cauſa longè maximas excitauit. *Acacij conatus.*

Hoc eodem anno moritur Magnus Ille Lupus Trecenſis apud Galliam Epiſcopus, cum annos ſediſſet amplius quinquaginta. *S. Lupus Epiſc.*

Chri. Ann. 480. *Vict. l. 2.* Octuageſimo demum huius ſæculi anno Coſ. Baſilio Iuniore, Carthaginienſis Eccleſia diuturnam poſt viduitatem, Zenone per Legatos apud Hunnericum id agente, nouum recipit Sponſum Eugenium Virum laudatiſſimum.

Greg. Tur. l. 2. c. 20 Inito inter Galliæ Vrbes, quæ iugum nondum ſubierant, atque Euaricum fœdere, inter Pacis conditiones ea fuit, vt Aruernum Tyranno dederetur, quam Vrbem diu fruſtra obſidebat. *l. 7. e. 7* extat Sidonii eius Epiſcopi hac de re ad Maſſilienſem Antiſtitem querela, qui ſuorum conditionem Ciuium deplorat pace quam bello deteriorem, quorum ſeruitus precium fuiſſet ſecuritatis alienæ. *ea ſumpta occaſione Author de Aruernenſis Eccleſia laudibus nonnulla hic recenſet.* *Aruernum Galliæ Vrbs.*

Chri. Ann. 481. Placidio Conſulatum gerente, Orientale Imperium in maximum diſcrimen adductum, inopinato caſu,

Digitized by Google

periculo eximitur. irruperat in Thraciam Theodoricus, quem Triarij Filium memorant, Gothorum ſecum numerum penè innumerum ducens, iamque ad quartum Regia ab Vrbe lapidem conſtiterat extrema omnia Ciuibus æquè, ac ædificijs minitans, cum, ſuorum defectionem veritus, ſupplicium de noxijs ſumpturus, receſſit, haud multum progreſſus, equo, in quem inſilierat, ferociente, haſtæ cuſpidi latus impegit, eoque ex vulnere extinctus eſt. Alium porrò Theodoricum eiuſdem Gentis Regulum cognomento Amalum ad ſe vocatum Zeno Aug. ad ſummos dignitatum gradus euectum Filium quoque adoptauit. Hic eſt ille Theodoricus, qui Italiæ poſteà Regnum adeptus, extra eam quoque imperitauit, rerum geſtarum fama celeberrimus.

Euagr l. 3. c. 25.

Theodoricus Amalus.

Hoc anno qui excitatam iterum apud Africam in Catholicos perſequutionem biennio præceſſit, Hunnericus, quodam veluti præludio, ſæuire in domeſticos cœpit, eos in primis, quos Illi Genſericus Pater, ſacramento etiam exacto, commendauerat. tum in ſuæ, hoc eſt Arrianæ Sectæ Antiſtites, ex quibus Iucundum, quem Patriarcham appellabant, igni damnauit.

Vict. l. 2.

Hūnerici ſæuitia.

Nouo interim ſubeunte anno Seuerini Conſulatu inſcripto, Stephanus iunior

Chri. Ann. 482.

Digitized by Google

iunior Antiochiæ moritur Sedem omnium Prouincialium Epiſcoporum ſuffragijs implet Calendion, cuius ele- *Calendion.*
Simpl. ep. 14. ctionem Simplicius Rom. Pont. ratam habuit, at non perindè Acacius, *Acacij ambitio.*
qui ſui, quem animo voluebat, Primatus rationem nequaquam habitam ægerrimè tulit. itaque Calcedioni infenſior redditus, denique Eius depoſitionis author fuit.

Euagr l. 3. c. 20. Hoc tempore Marcianus Anthemio Aug. genitus, qui Leontiam Leonis Filiam natu minorē habebat Coniugem, ſeditione in Zenonem excitata, acrique intra Vrbem prælio inito, Aduerſarios in fugam vertit, Regiæ tamen occupatione in diem alterum dilata, fugam Ipſe arripere coactus eſt; tum, ſpe omni abiecta, Zenonis iuſſu, in Clericum tonderi. Leontius, ac alij nonnulli, tyrannidem occupare aggreſſi, inconſultæ pœnas temeritatis dedere. *Marcianus Anthemij fil.*

Per idem tempus Timotheus Alexandrinus diem obit extremum: Ioannes eidem Eccleſiæ præficitur. Is, Legatione ad Simplicium miſſa, ex more ſuam electionem ab Eo ratam haberi optat, nulla interim Acacij ratione habita, quo factum, vt ab eo, qui Zenonem haberet obnoxium, paria cum Calendione pateretur, ex quo multæ in Eccleſia turbæ excitatæ ſunt. *Ioãnes Alexãdrinus*

Sub eodem Seuerini Conſulatu ha-

Synod. Turonenſis. bita eſt Turoni Synodus, cui Perpetuus eius Eccleſiæ Epiſcopus, ſextus à Martino præfuit, quique Eidem ſanctiſſimo Deceſſori Templum extruxerat, de quo Sidonius meminit, Ipſiuſque Perpetui hortatu carmen ſe elegiacum (quod adhuc extat) parieti inſcribendum, ceciniſſe, ait. *Ep. 18. l. 4.*

S. Seuerini obitus. Hunc eundem in annum incidit Seuerini Noricorum Apoſtoli ex hac vita diſceſſus.

Sequentis anni Conſulatum inierat Anicius Fauſtus, cum Ioannes, Zenonis iuſſu Acacio adnitente, Sede pulſus Alexandrina, ad Simplicium Rom. Pont prouocauit. ea de cauſa Romam profectus Simplicium iam defunctum cum reperiſſet, apud Simplicii Succeſſorem Fœlicem inſtitutam Appellationis cauſam proſequitur, Petro interim Mogo Alexandrinam Eccleſiam, quam ante ſexennium iam inuaſerat, Acacii ſuffragio, permiſſu Auguſti, adminiſtrante. *Chri. Ann. 483.* *Liber. c. 18.* *Simplicij PP. obitus. Fœlix II. Petrus Mogus*

Cæterum Fœlix vbi primum Petri Cathedram aſcendit, Zenonis legem haud ita pridem promulgatam, qua Chalcedonenſi Concilio abrogato, nouum veluti Fidei Symbolum, proponebatur, vna cum his, qui Sanctioni huiuſmodi ſubſcripſiſſent Anathemate damnat: Synodum ex Italiæ Epiſcopis, ad Alexandrinæ Eccleſiæ cauſam diſquirendam cogit. inſtituitur, à *Theod lect l. 2* *Synod. Roma.*

Con-

Digitized by Google

Concilii partibus ad Zenonem Legatio, qua in Catholicæ Fidei deſertores Acacium, ac Sectatores querelæ ingererentur, rogareturque, vti Acacium Ipſum Romam proficiſci, ac Iudicium ſubire, Ioanne accuſatore, compelleret. *recitantur hic ab Authore Fœlicis ad Zenonem, atque Acacium literæ omninò legendæ, neque hæ tantum, ſed citationis itidem libellus; quo Acacius, qui Fœlicis per epiſtolam monita ſpreturus videbatur, pro Apoſtolicæ Sedis Imperio euocatur.* vt mirum videri poſſit Rom. Pontif. hoc tempore ſub Rege Barbaro, Eoque Arriano pœnè captiuum, tanta cum authoritate vniuerſali Eccleſiæ Iudicem præſidere. poſthæc etenim & Petrum cognomento Fullonem, qui Antiochenam Eccleſiam, pulſo, vt diximus Calendione inuaſerat, & cognominem Alexandrinæ itidem inuaſorem, & denique Acacium Ipſum, quod ad ſequentem annum ſpectat, exauctorauit. Porrò quod ad Alexandrinum ſpectat, cum non Eutychianum modò, ſed etiam Apollinariſtam, ac Sabellianum ſe prodidiſſet, atque adeò Paſſionem, ac Crucem non Chriſto tantum, ſed Ipſi Sacroſanctæ Trinitati tribueret, impia quoque Eius dogmata, ad quæ Orientis etiam Epiſcopi exhorruerant, eadem in Romana Synodo damnata ſunt.

Rom. Sed. authoritas.

Hũnerici perſequutio. Per idem tempus ab Hunnerico Arriano Rege Catholici apud Africam dira paſſi, ſumma cum gloria triumpharunt. *rem fuſius Author ex Victore tradit, quos require.* *Vict. l. 2.*

Theodoricus. Nouus annus vtroque Coſs. inſcribitur; Theodorico, quem à Zenone adoptatum diximus, ac Venantio. meruit Rex Barbarus, ob egregiè nauatam Zenoni operam, non adoptionem modo, ac Conſulatum, ſed ad ſpem quoque euehi Occidentalis Imperij. *Zenonis Tyrãnis.* at Zeno imbellis Ipſe Theodorici virtute audacior factus, in apertam demum tyrannidem erupit; eò quippè ſcelerum progreſſus eſt, vt, cum Religione, ius quoque Gentium violaret, Ipſis Apoſtolicæ Sedis Legatis in cuſtodiam traditis, ac diro carceri mancipatis. vim poſteà fraus ſequuta eſt; quippè Acacius, blanditijs Eos aggreſſus, ac vinculis exutos, grauiori præuaricationis catena vinxit, adeòque dementauit, vt non ſecum modo communicare, ſed Petrum quoque Alexandrinum multiplici ſcelere inquinatum, atque ob Hæreſim damnatum, vt legitimum Antiſtitem agnoſcere adegerit. Chri. Ann. 484. *Liber. c. 16. Euagr l. 3. c. 20.*

Synod. Roma. Legatorum caſu nequaquam conſternatus Fœlix Pontifex, Italiæ iterum Epiſcopos Romam euocat, qui LXXV. fuiſſe dicuntur. ab His Legati, Byzantio iam reduces, Epiſcopatu

moti,

moti, catholica inſuper Communione excluſi ſunt. tum Acacius Ipſe, Fœl. ep. 4. Liber. c. 18. Nice-ph. l. 16. c. 17. fruſtra haud ſemel monitus, eodem Anathemate, quod ſupra indicauimus, perculſus eſt. extat ipſius damnationis ſententia cum alijs ad Clericos, ac Monachos literis Byzantium tranſmiſſa. cum verò Acacius ſentētiæ exemplum ad ſe allatum, recipere abnuiſſet, inuentus eſt Monachus, qui, dum Ille, Sacris operaturus, Templū iniret, illud ex Eius Pallio ſuſpenderet. eo facinore acrius irritatus, & Monachum Ipſum, & ex Illius contubernio reliquos ad mortem vſque mulctauit; & Fœlicis nomen è ſacris Tabulis eraſit. *Monachi facinus.*

Vict. l. 2. Africana interim procella in dies magis ſæuiente, indictæ ſuperiori anno concertationis, inter Catholicos, atque Arrianos, die accedente conuenere ex Catholicis Epiſcopis complures. ergò vt quiſque Illorum ingenio pollere, præſtare authoritate Aduerſarijs viſus eſt, confictis in Eum criminibus, exilio, vinculis, atque adeo morte, dolo malo, diſputationi ſubductus eſt. at dum reliqui differendi vtcumque copiam ſibi fieri arbitrantur, edicto pluſquam tyrannico, rebus omnibus, quas ſecum attuliſſent, ſpoliati, hoſpitijs pelluntur: recipi in poſterum à quoquam vetantur: pecudum more, extra Vrbem vagi, pabulum quærere coguntur: tum cæden- *Africana perſecutio.*

dis ad naues lignis aliiſue huiuſmodi miniſteriis addicuntur. nec, dum in ſanctiſſimos Viros, qui Carthaginem Tyranni iuſſu conuenerant, quæ diximus ſæuitiæ exempla eduntur, apud Africam reliquam à pari immanitate ceſſatum eſt. illud, ex multis, quæ à Victore, ac aliis recenſentur, prætererire nefas duximus, quod, cum omnem ſuperet fidem, locupletiſſimos tamen teſtes habet. Tapienſes apud Mauritaniam Ciues, quod, Arrianum Epiſcopum deteſtantes, Vrbe, ex condicto, receſſiſſent; Tyranni iuſſu magno numero dextera, ac lingua mutilati, articulatè haud ſecius in poſterum loquuti ſunt, extraque Africam latè diſperſi, rem tantam Orbi vniuerſo teſtatam reliquere, de qua, vt alios oculatos teſtes omittamus, Iuſtinianus Imperator, qui non multos poſt annos rerum pot[illegible]us eſt, in Conſtitutione à ſe edita hæc habet. *vidimus* inquit, *venerabiles Viros, qui abſciſſis radicitus linguis, pœnas ſuas miſerabiliter loquebantur*. His permotus Fœlix Rom. Pont. Zenoni author fuit, vt legatione ad Regem Barbarum inſtituta, à tanta illum ſæuiendi libidine deterreret. at Is, vt nihil ſe à Zenone formidare oſtenderet, Vranio Ipſo Legato inſpectante, adduci vinctos, quæſtionibus admoueri, ſupplicio affici frequentius curauit. Verum enimuerò

Lib. 2. Marcell. Chr. Procop l. 1. S. Greg Dial. l. 2. c. 32.

Martyres abſque lĩgua loquuntur.

De off. Præf. Prat. Afr.

Hunnerici ſæuitia

uerò dum ſe maximè Tyrannus extollit, Deum Vindicem experitur, vltricibus intus flammis, vermibuſque, non ſecus, ac Antiochus, Herodes, ac Maximinus abſumptus. *Dira eius mors.*

Hunnerici morte Regno potitur Gundabundus, quem alij Godagiſum nominant, ex Fratre Nepos. *Gūdabūdus.*

Greg. Tur. l. 2. c. 25

Quo tempore Euaricus quoque Gothorum apud Galliam Rex, itidem Arrianus extinguitur, cui ſublegitur Alaricus. Neque His ſuperſtes diu fuit Childericus Francus, qui Pariſijs imperitabat; quo extincto, Regnum Clodoueus Filius capeſſit, quem & Ludouicum appellant. *Euaricus. Alaricus. Childericus. Clodoueus.*

Chri. Ann. 485. *Nicephl. l. 16 c. 37. Sur. 11. Iū. Nipeph. l. 16. c. 27.*

Symmacho Conſulatum gerente abſque Collega, ab Anthemio Salaminæ apud Cyprum Epiſcopo, Dei monitu, Barnabæ Apoſtoli ſacræ Reliquiæ inuentæ, cumque his ſacrum Euangelium, ab Eodem Apoſtolo, vt ex reuelatione eſt cognitum, Matthæo dictante, exceptum. *S. Barnabæ reliquiæ. Matthai Euāg.*

Per idem tempus Xenaias quidam, quem alij Philoxenum vocant, ſeruilis conditionis homo genere Perſa Iconoclaſtam primus ſe prodit. Hic, nec dum Chriſtianus, Clericum mentitus, à Petro Fullone Antiochenæ Eccleſiæ, vt diximus, inuaſore exceptus, atque ex morum ſimilitudine veluti in ſinu enutritus, ad Epiſcopatum vſque, ipſius expers Baptiſmi, pro- *Xenaias. Iconoclaſtarū Author.*

promotus fuerat. en qualem Sectæ Authorem impij Iconomachi coguntur agnoſcere.

Longinus Zenonis frater. Sequentem annum Longini, Zenonis Fratris, Conſulatus, Decio Collega, auſpicatur; de cuius inexpleta rapacitate, impuriſque moribus Suidas ſcribit. Chri. Ann. 486.

Moritur hoc eodem anno impius Fullo. nec propterea Antiochena Eccleſia legitimo frui ſponſo potuit, Palladio eiuſdem farinæ homine, Hæreticorum factione ſubrogato.

Poſt Longinum Boetius Conſulatum init, ſub cuius Magiſtratu Synodus Romæ cogitur hac præcipuè de cauſa, vt, lapſis ex Vandalica perſequutione Epiſcopis, ac reliquis ſacrorum Miniſtris, pro materna Romanæ Eccleſiæ pietate, conſuleretur. medela porrò ea ratione attemperata eſt; vt ſimul clementia vulnus leniret, ſimul ſeueritatis acrimonia putredinem abſtergeret; quod ex Synodi Actis, ac Fœlicis ad Africanos Epiſtola licet cognoſcere. *Synod. Romæ.* Chri. Ann. 487. *Fœl. ep. 6.*

Theod. à Zenone defectio. Eodem anno, Theodorici defectione, Zeno, qui Barbarum beneficijs cumulauerat in diſcrimen adductus eſt. *Marcell. & Caſs. chron.*

Odoacer Rugorum Regem vincit. Quo tempore Odoacer, qui Romam fermè, aut Rauennam poſt captam Italiam incolebat, copijs in Rugorum Regem miſſis, Illum vicit, at-

que

que in triumphum duxit; quæ homini calamitas, ante quinquennium prædicta à Seuerino fuerat.

Chri. Ann. 488. Qui ſequitur annus vtroque Conſule inſignitur, Dinamio, atque Siphidio: quo viuendi finem feciſſe dicitur Acacius Orientalis Imperij fax, de cuius inſana gloriæ cupiditate, præter ea, quæ indicata à nobis ſunt, alia multa ab Authoribus traduntur. illud in primis, omnibus fere in Templis ſui Ipſius Imagines conſecrari ità permiſiſſe, vt iuſſiſſe videri poſſet. *Acacij obitus, & ambitio.*

Niceph. l. 16. c. 18. Acacij Sedem mira arte occupat Flauita, quem & Flauianum appellant, Homo nefarius. dum etenim de eligendo Epiſcopo agitur, Zeno Aug. pietatis inſtinctu, an leuitatis, paginam, in qua nihil eſſet deſcriptum, in ſacro altari deponit addito ſupplici libello, quo Deum precabatur, vt Angeli manu futuri Epiſcopi nomen inſcribi annueret, indicto interim XL. dierum ieiunio. hoc cognito Flauita, ingenti pecunia, quam ex Argentarijs etiam ſub vſuris acceperit, Eunuchum, quem ex cubicularijs fidiſſimum, vt putabat, Zeno obſignatæ paginæ, atque Altaris cuſtodię prępoſuerat, adegit, vt reſignatæ eidem paginæ Flauitæ nomen inſcriberet, eamque iterum obſignaret. igitur ieiunij tempore iam defluxo, rêſignataque, ſumma cum religione, pagina, Flauitæ nomen apparuit. *Flauita ſuccedit. Eius dolus. Zenonis leuitias.*

ruit. Is itaque perindè, ac à Deo deſignatus, Populi concurſu raptus, ſumma cum gloria in Epiſcopali Throno collocatur. verum Homo callidus, qui ſciret crimini Acacio datam exercitam cum Rom. Pont. ſimultatem, pro Epiſcopo gerere ſe anteà noluit, quam ſuam electionem, quamquam ficto miraculo ſpecioſam, Romanus Ipſe Pontifex ratam haberet, ad quem ea de causa Legationem inſtituit. cæterum latere diutius dolum haud quaquam paſſus eſt Deus. quippè intra quartum, ab electione, menſem repentina morte nefarius Impoſtor ſublatus, tantum pecuniæ corradere vix potuit, qua dimidiam æris alieni partem diſſolueret. Eius proindè hæredes vrgeri ab Argentarijs cepti, cum ſoluendo eſſe non poſſent, Auguſto fraudem aperuere. Is rubore, vt par erat, ſuffuſus, quod ſupererat, Eunuchum egregiè vltus eſt, morti Ipſo addicto, Eius verò ſubſtantia Argentarijs tributa. palam inſuper teſtatus eſt Flauitæ nomen paginæ non à Chriſto, vt putarat, ſed à *chryſo* hoc eſt *auro*, inditum.

Flauitæ dolus detegitur

Zenonis iocus.

Hoc eodem anno, qui alter à Rugorum clade numeratur, captiui Regis Filius Fridericus, Theodorici, ad quem confugerat, ope, paternum recipit Regnum; eo tamen haud ita multo poſt ab Onoulſo Odoacris Fratre

Fridericus Rugorũ Rex

Onulſ. Odoa-

tre iterum pellitur, ac Rugorum Gens, magna ex parte, in Italiam traducitur; quo tempore S. Seuerini quoque Reliquiæ Neapolim tranſlatæ dicuntur. *cris fra ter.*

Mar- cell. & Caſſ. Chr. *Theo- dorici cõſilia*

His permotus Theodoricus, qui apud Mœſiam cum exercitu erat, ſimul inuidia quadam æſtuans, dum animo ſecum Ipſe voluit, Erulos, vix antea cognitos Populos, Italiam Prouinciarum nobiliſſimam annos iam plurimos obtinere ſuorum maiorum virtute pridem ſuperatam, Italici conſilia belli agitare cœpit: Sequenti porrò anno Coſs. Probino, atque Euſebio, viribus etiam à Zenone auctus, opere perfecit.

Chri. Ann. 489. *Euagr. l. 3. c. 23. Niceph. l. 16 c. 19.* *Euphemius Byzãtij Epiſc.*

Euphemius interim Presbiter, poſt Flauitam Byzantij Epiſcopus conſecratur; expunctoque è ſacris tabulis Petri Alexandrini nomine, Fœlicis autem Romani Pontificis reddito; ſimultates cum illo exercere ita cœpit, vt, coactis vterque Synodis, mutuò ſeſe Anathemate percellerent. ſummam porrò laudem adeptus Euphemius fuiſſet, ſi Romanæ Sedis, quam Acacij memoriæ rationem habere maluiſſet, quod enim illius nomen expungere obſtinatius renuerit, Catholicæ communione Eccleſiæ indignus eſt habitus.

Sur. 11. Decemb. *Daniel Stilita moritur.*

Sub ipſam Euphemij conſecrationem Magnus Daniel Stilita octogenarius moritur..

Ita-

Theod Odoacrē bis vincit

Coſs. chron.

Italiam Theodoricus iam attigerat, cum factus Illi obuiam ad Iſontium Odoacer, vincitur, ac in fugam vertitur. inſtaurato mox ad Veronam prælio, ad internecionem cæditur. fuga nihilominus elapſus Ipſe cum paucis, vires reſumit, ſequenti anno Fortunam non magis propitiam experturus.

Clodoueus.

Quo tempore Clodouæus quoque Syagrium Romanum, qui Sueſſionenſibus cum imperio præerat, vincit, partumquè à Patre Regnū maioribus in dies incrementis auget, ac firmat.

Perſequutio Vãdalica.

Chri. Ann. 490. Sur. I. Ian.

Sub ſequentis anni Coſs. Longino ſecundùm, ac Fauſto, Vandalica apud Africā perſequutio recrudeſcit, *quam Author ex Fulgentij Actis, vna cum ipſius rebus geſtis fuſè refert.*

Theodolus Antioch. Caſarius Arelatenſis.

Gēnad c. 86.

Moritur hoc eodem anno nobilis apud Cœleſyriam Scriptor Theodulus Presbyter Antiochenus: apud Galliam Cæſarius Arelatenſis, cuius præ cæteris laudatur conſcriptus *de Gratia* Commentarius; quo in argumento haudquaquam ſincerè Fauſtus quoquè Regienſis apud eandem Galliam Epiſcopus verſatus eſt. *quo de illius Opere, quod in diſquiſitionem tum vocatum fuerit, multa Author hic habet. vbi & illud docet, conſueuiſſe huius temporis Scriptores, non Occidentales modò, verum etiam Orientales à ſe conſcriptos Commentarios ad Romanum*

Libri ſubijciuntur cēſura

num Pontificem tranſmittere, Illiuſque cenſura ſubÿcere. *Rom. Pont.*

Per idem tempus Petrus Alexandrinus diem clauſit extremum, occupatæ per vim Sedis anno XIII. Huic Athanaſius Hæreticus pariter ab Hæreticis ſubrogatur.

Marcell. chron. Sub huius item anni Coſs. Pelagius Patricius V. C. quod pro eximia virtute, ac ſingulari apud omnes gratia, dicendi ſibi libertatem ſumens, Zenonem ſubindè argueret, in Inſulam primò deportatur, mox laqueo faucibus iniecto Tyranni iuſſu, extinguitur.

Odoacer tertiò victus. Interim Odoacer ſatis ſibi virium comparaſſe ratus, tertiò iam belli aleã ad Duram fluuium experitur, tertiò vincitur, atque ex fuga Rauennam ſe recipit, ibidemque à Theodorico Victore obſidetur.

Chri. Ann. 491. *Euagr l. 3. c. 29. Cedrē. & Zonar.* *Zeno viuens ſepelitur.* Exindè Olibrio tantum Coſ. renunciato, Zeno Aug. memorandas irato Numini pœnas dedit. nimio quippè vino, ſeu, quod alij tradunt, comitiali morbo exanimatus, Ariadnæ Vxoris iuſſu ſepulchro viuẽs illatus eſt, biduo lamentabilis Eius vox à ſatellitibus, qui ſepulchri cuſtodiæ præpoſiti fuerant, exaudita eſt. porrò cum hi roganti, vt aperirent, reſpondiſſent alium iam imperare, *nulla*, inquit, *cura Imperij: Monaſterio claudi ſat erit*. incaſſum itaque mortalibus, ac Superis imploratis, caligas, ac lacertorum carnes

nes voraſſe dicitur. Moritur Zeno cum imperaſſet annos XVII. Eo ſublato, Ariadnæ aſtu, nequicquam Longino Zenonis Fratre obnitente, Imperium Anaſtaſius capeſſit, Homo apud Dyrrhachium natus, nec dum Senator, inter Silentiarios, hoc eſt Palatij ſilentio, aut quieti impoſitos milites adſcriptus, ex quo non leuis orta ſuſpicio eſt, inhoneſtam inter Ipſum, atque Ariadnam conſuetudinem præceſſiſſe. Ex Eo ſtatim, quod famæ eſſet ambiguæ, Catholicæ Fidei profeſſionem Euphemius expetijt, ſacerdotali libertate exautorationem, ſi renuat, comminatus. paruit Ille ſiuè ex animo, ſiuè ex arte. neque id tantum, ſed & conciliandos Ciuium animos, tributorum leuatione, duxit. venales antea Magiſtratus, gratis mandauit: denique optimos Principes ipſo Imperij exordio æquauit. firmato poſtmodum dominatu, pecuniæ cupiditas, veluti ex radice haudquaquam auulſa, in diriores exactiones, atque adeò publica latrocinia, repullulauit. hæreſis quoque haud diu tecta, ſcelera detexit reliqua, timore ſublato.

Anaſtaſius Imp.

Euphemij Epiſc. libertas.

Theod lect. l. 2 Cedrē. Suid.

Anaſtaſij ſimulatio.

Nondum annum exegerat Principatus, cum (qua cauſa non proditur) Populi ſeditione Byzantij excitata, iniecto per tumultum igni, publica priuataque ædificia permulta conflagrarunt.

Byzantij incēdium.

Quo

Quo tempore Odoacer Rauennæ, vt diximus, obſeſſus, Vrbe egreſſus, nocturnoque prælio inito, iterum ſuperatur, atque intra mœnia repellitur. *Odoacer quartò victus.*

Herulorum rebus ita collabentibus, dum Rauenna diuturniori obſidione premitur, Italia reliqua in Gothorum poteſtatem venit. *Italia Gothis cedit.*

Ad hunc ipſum annum referunt Patritij Hiberniæ Apoſtoli obitum ætatis trigeſimo amplius atque centeſimo. Inſula ab Eo viuente doctrina, rebuſque geſtis illuſtrata, miraculis quoque poſt mortem editis illuſtrior deinceps eſt reddita. *S. Patritij obitus.*

Chri. Ann. 492. Anaſtaſio Aug. vna cum Ruffino Conſulatum gerente, V. Kal. Martias Fœlix. Rom. Pont. moritur, cum annos ſediſſet fere nouem. fuit Is Gregorij Magni Atauus, quod ex Ipſo Gregorio edocemur. *Martyrol. 25. Febr. Dial. 4. c. 16. & Hom. 38. in Euãg. Marcell. Chr.* *Fœlicis PP. obitus.*

Fœlici Succeſſor datur Gelaſius, cuius complures extant hoc anno datæ Epiſtolæ. *Gelaſius ſuccedit.*

Cæptum hoc eodem anno eſt bellum Iſauricum, quod quinquennio amplius geſtum eſt. ipſo belli exordio, rebus proſperè cedentibus, Anaſtaſius inſolentior factus, Catholicæ, quam emiſerat, Fidei profeſſionem, ac Euphemio tradiderat, per vim recipit; ea præcipuè de cauſa, quod pertæſus ſacrorum Antiſtitum de Fide, ac de Chalcedonenſi Concilio conten-

ten-

tentiones, eas, ſi fas, tollere percupiens, vt alterutri ſe parti nequaquam ſtudere videri voluit, ita in Epiſcōpos, cuiuſcumque Hi eſſent dogmatis, qui ſe mutuo anathemate, aut contumelijs percellerent, grauiter animaduertit. Sic, dum pacem Reipub. quærere ſe poſſe putat, Catholicis æquè, ac Hæreticis, ſilentio indicto, à recta ipſe Fide deſciuit; *Acephalorum*, ſiue *Haſitantium* ſectæ haud ſecius adſcriptus. *Leont. de ſect. Act. 5.*

Sub Albini, qui ſubijt, Conſulatu, &, vt quidam addunt Euſebii; obſeſſis Rauennæ æquè, ac obſidentibus, triennalis tædio obſidionis affectis, res inter Odoacrem, ac Theodoricum, per Rauennatem Epiſcopum, ita tranſigitur, vt æquo vterque iure Rauennæ regnarent. cæterum cum Regni ſocietas fida eſſe vix poſſit, haud ita multo poſt Theodoricus Odoacrem, epulo exceptum, opprimit; cauſatus ab Eo ſe anteà inſidijs petitum. Italia hoc pacto potitus Barbarus, diuturno fatigatus bello, tum ad nouum Regnum ſtabiliendum, Pacem, vt par erat, cupiens; eam imprimis ab Anaſtaſio per Legatos petit, nec ægrè ab Eo impetrat, qui alioquin ab hoſtibus redimere eam auro conſueuerit: tum verò difficili cum Iſauris bello implicitus, detrectare illam nulla ratione poſſet.

Chri. Ann. 493.

Marcell. & Caſſ. chron. Proc. de bell. Goth. l. 1.

Odoacer opprimitur.

Pax inter Theodoricũ & Anaſtaſium.

Caſſ. ep. 1.

Fauſto

Fauſto Legatorum alteri Gelaſius quoque Pontifex Euphemij reconciliationem demandauerat, quo tamen in munere fruſtra Eum labores impendiſſe omnes ex Gelaſij ad Illum, rurſum que Illius ad Gelaſium vltrò citròque datis literis ſatis liquet.

Pace cum Anaſtaſio firmata, Theodoricus non pacem modo, ſed affinitatem quoque cum Francorum Rege Clodouæo expetijt, votique factus eſt compos, Filia Illius Audeflenda Vxore impetrata. ambas porrò Filias, quas ex Pellice anteà ſuſtulerat, Burgundionum, ac Viſigothorum Regibus matrimonio iungit. *Theo- affinitatibus ſe munit.*

Iam verò quæ hoc ipſo tempore à peruigili Paſtore Gelaſio aduerſus Pelagianos, in Piceno, atque Dalmatia detectos, ſtatuta fuerint, ex compluribus Eius Epiſtolis, *quæ ab Authore huc afferuntur*, licet cognoſcere, *quibus immorandum haudquaquam duximus.* *Ep. 4. et ſeqq.*

Per idem tempus Michael Archangelus Templum in Gargani vertice, qui Apuliæ Mons eſt, illuſtri miraculo ſibi adſciuit, pioque poſtmodum Fidelium cultu redidit celeberrimum. *Sigeb. Chr.* *Michaëlis Tēplū in Gargano.*

Sub anni exitum Legati Byzantio cum reuertiſſent, certioremque Gelaſium de his, quæ ab Anaſtaſio acceperant, reddidiſſent, Conſulibus iam Aſterio atque Præſidio, Apolegeticam San-

Sanctus Pontifex Epiſtolam ad Eundem Auguſtum dedit, *quam integrè hic relatam habes ob rerum geſtarum cognitionem, atque argumenti dignitatem omnino legendam.* Chri. Ann. 494. *Ep. 10.*

Synod. Romana. Placuit inſuper Gelaſio indicta Synodo LXX. ad Vrbem Epiſcopos euocare, in qua delectus in primis habitus eſt Eccleſiaſticorum librorum, tum Patriarchales Sedes ordine recenſitæ, ad hæc Oecumenica Concilia adnumerata ſunt.

Porrò eadem, qua Orientali Eccleſiæ proſpexit vigilantia, Occidentali quoque adiumento fuit, datis ad complures Italiæ Epiſcopos literis, quibus Eccleſiaſticam diſciplinam egregie ſanxit.

Crotildes Clodouei Vxor. Clodoueus interim Crotildem Gundebaldi Burgundiorum Regis ex Fratre Neptem Chriſtianam Fœminam Vxorem duxit, ex qua cum recta Fide bona Illi cuncta fluxerunt.

S. Benedicti primordia. Sub idem tempus magnus Monachorum Parens Benedictus Romæ literis operam cum nauaret, Eremum petens, ſanctioris vitæ fundamenta fœliciter iecit. *S. Gre. Dial. l. 2.* ex quo erroris Eos redargues, qui, propenſiori quodam in ſuum Ordinem ſtudio, multos qui hæc tempora præceſſerunt, inter Benedicti Alumnos recenſent. Sterilibus ſanè aliena ſupponi ſoboles conſueuit. ea ſemper fuit Benedicti, ſacri-

crique Ipſius Inſtituti fœcunditas, vt
ex alienis Filijs gloriam Illi quærere
ſuperuacaneum omninò fuerit.

Chri. Qui ſequitur annus Conſulatu Fl.
Ann. Viatoris inſcribitur, cui Collegam
495. nonnulli addunt Æmilianum.

Mar- His Conſulibus, quod Euphemius
cell. & non ſolum Gelaſij monitis non acquie-
Caſs. ſceret, ſed ab Illius communione
Chr. Orientis Epiſcopos arcere omni ope *Euphe-*
eniteretur, diuino factum conſilio vi- *mius*
Theod detur, vt Sede Ipſe ab Anaſtaſio im- *ſede*
lect. l. 2 pio Principe iurè, an iniuria, pelle- *pulſus.*
tur; cui, Eiuſdem Anaſtaſij iuſſu, Ma-
cedonius, ex Gennadij diſciplina
eiuſdem Eccleſiæ Presbyter Succeſ- *Conci-*
ſor datur. Romæ interim à Gelaſio *lium*
Concilium cogitur Epiſcoporum LV. *Romæ.*

Proc. Moritur hoc eodem anno Gunda- *Gūda-*
de bell. bundus Vandalorum apud Africam *bundi*
Vand. Rex, commodùm Dei prouidentia *obitus.*
l. 1. ſublatus, dum Eugenio Carthaginienſi
Greg. Epiſcopo in Gallias relegato, bellum
Tur. in Catholicos redintegraret. qui poſt
l. 2. c. 3 Eum Regnum eſt adeptus Traſamun- *Traſa-*
dus germanus Frater, inſignis tum *mūdus*
Infra Princeps clementiæ, benè de Catho- *ſucce-*
ad an. licis mereri diutius laborauit, in Tyran- *dit.*
504. et num & Ipſe poſtmodum erupturus.
522. Huic Theodoricus Italiæ Rex Amala-
fridam Sororem deſpondit.

Chri. Ad proximè ſubeuntem annum al- *Gela-*
Ann. tero tantum Cóſule Paulo inſcriptum *ſij obi-*
496. ſpectat Gelaſij obitus Pontificatus an- *tus.*

no V. *de cuius ſcriptis multa hìc Author diſſerit, quo noſtrates Sectarios refellat, ex his ſua Ipſorum dogmata malè fulcientes.*

Anaſtaſius II. Octauo à Gelaſij obitu, non amplius, die, Succeſſor Ei datur Anaſtaſius hoc nomine II.

Anaſtaſio Aug. iterum Coſ. Legati ad Illum ab Anaſtaſio Rom. Pont. mittuntur Germanus Epiſcopus Capuanus, Creſconius Tudertinus. His Byzantium delatis, ac diutius inibi ab Auguſto moram trahere coactis, acceſſere ad Eos Alexandrinæ Eccleſiæ Apocriſarij pacis leges recepturi. horum ſanè libellus extat *ab Authore hìc relatus.* *Chri. Ann. 497.*

Antequam Legatione functi Epiſcopi Romam redirent; nouus voluitur annus Coſſ. Paulino, ac Ioanne Scytha; quo, biennio nondum exacto, Rom. Pontifex Anaſtaſius moritur. dirum indè ſchiſma in Eccleſia conflatur, Laurentio aduerſus Symmachum ſuffragiorum partem referente. res non ſine cruenta Romæ cæde transacta eſt. cum autem eò res deduceretur, vt Ciuile Bellum ſpectare videretur, non Clero tantum, ac Populo, diuerſa ſentientibus, ſed Senatu ipſo pertinacius diſſidente, vterque Pontifex Rauennam ad Theodoricum pergere compellitur. Is ſuffragiorum ratione habita, Pontificatum Symmacho

Chri. Ann. 498. *Theod. lect. l. 1 Niceph. l. 16 c. 36.*

Anaſtaſij Papæ obitus. Symmach. ſuccedit.

cho adiudicat, qui Epiſcoporum Conuentu indicto, ab His ſuam Ipſius electionem ratam haberi curat. ſed hæc non vno geſta ſunt anno.

Marcell. Chr.

Apud Orientẽ porrò Zenonis Frater Longinus, qui maximum, ac diuturnum Anaſtaſio negocium exhibuerat, à Priſco demum Comite victus, captuſque, Byzãtium perducitur: mox Nicæam ſupplicio inibi, ad Populi tumultus vitandos, afficiendus, Homo, vt diximus, probroſus abducitur.

Quo tempore Ioannes egregiæ Vir ſanctimoniæ, qui, Epiſcopatu abdicato, clam aufugerat, ſequè in S. Sabæ diſciplinam tradiderat, dum ab eo ad Presbyteratum ſuſcipiendum compellitur, Epiſcopum ſe eſſe fateri cogitur, ex quo Silentiarij nomen adeptus eſt; Epiſcopalia exindè munia, ex nouo tyrocinio iam inſtructior, obiturus.

Ioannes Silentiarius.

Chri. Ann. 499.

Altero tantum Coſ. Ioanne Gibbo nouus annus inchoatur, quo indictum à Symmacho Romæ Concilium celebratur, *acta apud Authorem, ſi libet, hic require.*

Synod. Roma.

Marcell. & Caſs. Chr. Greg. Tur. l. 2. c. 30.

Per idem tempus Bulgari, & Ipſi, ad Boream Populi magno impetu Thraciam inuadunt: Anaſtaſij copias obſiſtere conatas, cædunt, nec niſi auro, ex more, victi, recedunt.

Bulgari.

Clodouæus interim Francorum Rex diuinam aduerſus Alemannos expertus opem, Chriſtiana ſuſcipit Sacra

Aurepellun tur.

Clodoueus Chriſtianus fit. — *Sur. 13 Ian.*

Remigio Rhemenſi Antiſtite adminiſtrante, luſtralique Eum aqua abluente. exin Francorum Gens Religioſum Principem ſequuta, eandem certatim Fidem amplectitur.

Chri. Ann. 500. — *Caſſ. Chron. Anaſt. ſ Sym.* — *Theodoricus Romæ.* — *Synod. Romæ.*

Quingenteſimo Chriſti Redéptoris anno Patritio, atque Hippatio Coſs. Theodoricus Romam venit. Symmachus Aduerſariorum odio, atque inuidia, multorum criminum inſimulatus, Epiſcopis amplius centum Romæ ea de cauſa coactis, apud Hos, atque vniuerſum Rom. Clerum, obiecta ita diluit crimina, vt longè glorioſius de inuidia triumphauerit.

Chri. Ann. 501. — *Marcell. & Caſſ. Chron.* — *Anaſtaſij ſæuitia.*

Quinto iam ſæculo reuoluto, ſextum redordimur, quo ineunte, depoſitos ab Deceſſoribus faſces, Auienus, ac Pompeius ſuſcepere. His itaque Coſs. Anaſtaſius Aug. Byzantij Populum, qui Illum vti Hæreticum auerſabatur, eamque ob cauſam non dicterijs modo, ſed apertis etiam conuicijs laceſſere auſus fuerat, ſæuitia plus quam tyrannica vltus eſt. immiſſo etenim in confertos milite, dum Circenſes ſpectarent ludos, tria amplius Ciuium millia trucidauit.

Chri. Ann. 502. — *Synod. Romæ.*

Altero huius ſæculi anno Coſs. Auieno Iuniore, ac Probo; quarta à Symmacho Romæ Synodus celebratur, non ſinè Schiſmaticorum ſeditione, à quibus & lapidibus appetitus eſt.

Per idem tempus Bulgari Thraciam ite-

ite-

Mar-ſell. Chr. iterum populantes, auro iterum auertuntur. *Bulgari in Thraciam.*

Proc. de bell. Perſ. l. 1. Perſæ quoque Amidam Oppidum, validum Romanorum apud Meſopotamiam Propugnaculum, poſt ſex menſium obſidionem capiunt.

Chri. Ann. 503. Nouo appetente anno Dexecrati, ac Voluſiani Cõſulatu inſcripto; quod ſchiſmatici aduerſus ſuperioris anni Synodum oblatrarent, Epiſcopos iterum conuenire oportuit, ac Symmachum, Ipſiuſque Concilij acta à calumnijs vindicare. *Synod. Roma.*

Bibl. Sanct. to. 1. Anaſtaſius porrò Aug. Anathemate à Symmacho perculſus, cum per literas grauiter expoſtulaſſet, apologeticum ex Eo libellũ retulit, *cuius exemplum hic habes.* cæterum qui perenne Eccleſiæ bellum indixerat, pace ipſe haudquaquam fruebatur. eam ſanè hoc ipſo tempore vix dum à Perſis redemerat, cum precio item Barrhi, qui, ex condicto, Pontum inuaſerant, ex vetere inſtituto propulſandi fuere. *Imp. excommunicatur. Barbarorum incurſus.*

Chri. Ann. 504. At Bulgari, quos Thracia ceſſiſſe diximus, Illyricum peruaſerant Italiæ excidium minitantes, cum à Theodorici Ducibus inſigni prælio victi, ferociam poſuere. incidit ea Theodorici Victoria in Cathei Conſulatum, ſub quo Symmachus Pont. cum iam nullum Ei negocium ſchiſmatici faceſſerent, ſextam, quæ extat, Synodum celebraſſe putatur; in qua de Eccleſiæ *Bulgari à Theodorico victi. Synod. Roma.*

 bonis

bonis reſtituendis actum eſt, quæ multi, ex Regia quamuis munificentia, poſſidebant, & Synodi ſententiam, quod mirum videri poteſt, ita Rex Barbarus non ægrè tulit, vt ſuis quoque ea de re literis ratam habuerit, qui & ſub idem tempus in Magos inquiri iuſſit, cuius tum criminis comperti dicuntur Senatorij quoque in Vrbe Viri.

Theodorici laus. *Caſſ. l. 4. ep. 17.*

Eodem ferè tempore noua à Rege Vandalo Traſamundo apud Africam perſecutio excitata, eſt, qua ducenti amplius Epiſcopi in Sardiniam relegati ſunt: ex eo factum memorant, vt D. Auguſtini Corpus clam, vt licuit, exhumatum, eam in Inſulam deferretur. porrò inter exilio mulctatos Epiſcopos, ſanctimonia, ac doctrina clarior Fulgentius eſt habitus: *de quo hic Author præ cæteris, cum virtutis commendatione, meminit.*

Traſamundi perſequutio S. Auguſt. reliquiæ tranſlatæ. *Paul. Diac. l. 15. Sigeb. Chr.*

Quintus ſæculi annus Manlij Theodori, ac Sabiniani Conſulatum præfert. Horum prior depoſito Magiſtratu clarior quam geſto, vna cum Coniuge æquè pia, ac religioſa Fœmina, ſanctioris vitæ ſtudio, nuncium ſæculo cum remiſiſſet, admirationi, atque exemplo Orbi fuit, ad quem Fulgentij extat Epiſtola, *quam apud Authorem hic habes.*

Chri. Ann. 505.

Ep. 6.

At verò Anaſtaſius, cum tutandæ hæreſi, ac propagandæ, Catholicos Byzantij Ciues, Ipſumque adeò Re- *Theod lect. l. 2*

giæ

giæ Vrbis Antiſtitem Macedonium inſectandi finem nullum faceret, nouis ſubindè cladibus afficitur. itaque hoc anno Gothos Mundone Duce Rom. Imperij Ditiones populantes, propulſare armis, præter morem, adortus, Sabinianum Conſulem in Eos immittit. Is belli aleam ſubire haud veritus, internecione à Barbaris cæditur.

Chri. Ann. 506. Conſulibus Meſſala apud Occidentem, Areobinda apud Orientem renunciatis, Concilium Agatæ Galliæ Narbonenſis Vrbe celebratur, Alarico Viſigothorum Rege permittente. qui hoc ipſo tempore Theodoſianum Codicem viſum antea ab Epiſcopis probatumque, per Auianum edendum curauit. *Synod. Agatenſis.* *Theodoſij Codex.*

Cedrē. Porrò Anaſtaſius Ciuium odio, ob hæreſim, laborans, non alia de cauſa eorum hoc tempore ſeditionem expertus eſt; quam quod Regijs in ædibus quædam monſtra ab eccleſiaſticis Imaginibus aliena, pingi curauerit; ex quo religioſi Populi zelum admireris.

Chri. Ann. 507. Qui ſequitur annus Anaſtaſium Auguſtum, tertium Coſ. habet, cum Venantio Decio Collega. quibus Coſs. Alaricus qui XXIII. iam annum à Rodano ad Ligerim, ac Pyreneos regnabat, à Clodoueo Francorum Rege vincitur, ac cæditur, cum antea incaſſum conciliare inter eos pacem Theodoricus ſtuduiſſet. qui idcirco Franci *Alaricus à Clodoueo victus.*

Digitized by Google

Regis affinitatem Gentis ſuæ gloriæ poſthabendam ratus, ſuppetias, licet ſeras, Alarico tulit.

Geſelicus. Eo interfecto non tam Regnum, quam Regis nomen Geſelicus, ex Pellice Ipſius Filius, adeptus eſt; quem poſt quadriennium prælio à Theodorici Duce victum, *Amalaricus* Amalaricus ſequitur Alarici, ex Filia Nepos collabenti Regno ſuſtinendo, & Ipſe, impar. *Procop l. 1.*

Byzantij exindè rurſum tumultuatum à Populo eſt; tum Circus, ruina, atque incendio, deformatus.

Nouo autem appetente anno, cum oblatum ab Anaſtaſio Conſulatum Clodouæus reſpuiſſet, Conſules Celer, ac Venantius Iunior dicuntur. Chri. Ann. 508.

Theodorici interea copias, quæ ſubſidio, vt diximus, Alarico venerant, ancipiti cum Francis prælio pugnaſſe conſtat. *hìc quod eodem Bello obſidio contigerit Arelatenſis, multa de Cæſario eius Vrbis Epiſcopo Author recenſet.* *Procop l. 1.*

Romæ quoque ſequenti anno, quo Conſulatum Importunus geſſit ſine Collega, tumultus maximus ludis Circenſibus excitatus eſt. quo tempore *Alamundarus Sarracenorũ Rex.* Alamundarus Sarracenorum Rex Arabiam, ac Paleſtinam incurſans, mortales innumeros captiuos abduxit, qui tamen poſteà omnium cum admiratione Chriſtiana ſuſcepit Sacra. Chri. Ann. 509. *Theod lect. l. 2 Caſs. ep. 27. & 31. l. 1.*

Occidentalis quoque Eccleſia per idem

Greg. Tur. l.3.c.5 Sigeb. chron. idem tempus Catholico Principe auɼta eſt Burgundionum Rege Sigiſmundo, qui Alcimo Auito Viennenſe Antiſtite ſuadente, perfidiam abiecit Arrianam, vtque Ditionem ſuam eadem purgaret peſte, author Prouinciæ Epiſcopis fuit, vt Epaunenſem cogerent Synodum, in qua multa ad Eccleſiaſticam diſciplinam ſanciendam decreta ſunt. *Sigiſ. Burgund. Rex. Synod. Epaunenſis.*

Chri. Ann. 510. Sequentis anni Conſulatum, cum Eutharico, gerit Seuerinus Boetius Vir ſplendore generis, atque eruditione clarus, cui bonarum artium ſtudioſi bene precentur, Ariſtotelis in primis Sectatores; conſtat enim Eum annis ipſis duodeuiginti Athenis moratum, Philoſophi huius opera, quæcumque nanciſci potuit, latinis, quibus hactenus incōperta erant, tranſtuliſſe: multa inſuper ſuopte ingenio elucubraſſe. porrò ne Conſularibus quidem curis à philoſophicis illum ſtudijs fuiſſe abſtractum, idem Ipſe in primis teſtatur. *Boetius. Boet. de diſcipl. ſchol. c.4. In Ariſt. prædic.*

Euagr l.3.c.32. Nicephi.l.18 c.25. Hoc eodem anno Macedonij Byzantij Antiſtitis cum Auguſto contentiones mirum in modum auctæ, exilium Illi peperere. addita pœnæ calumnia, idcirco etenim damnatum vulgari iuſſit, quaſi ad Neſtorianam hæreſim adſtruendam, ſacri contextum Eloquij immutaſſet. *Macedonius relegatur.* Chri. Ann. 511. cæterum depoſitio ipſa, ac relegatio ſub Secundini, ac Fœlicis Conſulatu peraguntur tan-

Populi inde ſeditio. ta cum populi ſeditione, ac tumultu, vt fœminæ quoque, ac Pueri probra in Auguſtum liberrimè iactarent, quò factum, vt metu Ipſe perculſus nauigia ad fugam comparauerit. porrò ad Populi gratiam, qua Epiſcopo ſtudebat, minuendam, nouæ adhuc in Eum calumniæ concinnantur. *Inſignis calũnia.* prodiere Adoleſcentes quidã ſuam ipſorum turpitudinem, quo Epiſcopi famam læderent, profitentes; Hos ita Macedonius redarguit, vt genitalibus carere membris ſe palam oſtenderet; ex quo Populi in eum ſtudia, odium in Anaſtaſium mirum in modum augeri eſt cœptum. Pulſo Macedonio, Sedem Timotheus occupat, homo inconſtans, Principis gratiæ nihil non tribuens.

Theodoſius Cœnobiarcha. *hoc loco, vt de Seueri pſeudomonachi perfidia, ita viciſſim de Theodoſij Cœnobiarchæ laudibus multa apud Authorem habes.*

Paulo, ac Mutiano Coſs. excitata Chri. Byzantij, Fidei cauſa, ſeditione Anaſtaſio Principi metuenda, Conciliabulum Eiuſdem iuſſu apud Sidonem cogitur, à quo præter Macedonium Flauianus quoque Antiochenus, alijque catholici, magno numero, Antiſtites exauctorantur. hac ſanè Tyrannus ratione & rei inuidiam declinare ſe poſſe exiſtimauit, & aduerſantes ſibi Epiſcopos veluti excutere, Eorum porrò Sedes hæreticis hominibus inſidendas

Ann. 512. Marcell. Chr. Cedrē.

tra-

Chri. Ann. 513. tradere? quod ſequenti demum anno Probo, ac Clemẽtino Coſs. peractum eſt, maximo cum catholicæ rei detrimento. Antiochiæ in primis Seueri eius Eccleſiæ inuaſoris impietas debacchata eſt. *de quo, deque Elia ſanctiſſimo Hieroſolymorum Antiſtite, ac de Saba Cœnobiarcha celeberrimo multa Author huc congerit. vbi & miracula, ad catholicam veritatem aduerſus Seuerianos ſtabiliendam edita, ex Sophronio, refert.*

Chri. Ann. 524. *In Praf. et ep. 4 l. 1.* Nouus annus M. Aur. Caſſiodorum Conſulem habuit abſque Collega. per quos autem Is gradus ad hunc ſupremum aſcenderit Ipſemet tradit. rurſum quo pacto his omnibus abdicatis, illuſtrior euaſerit, ſuo loco dicturi ſumus. *Caſſiodorus Cõſul.*

Moritur hoc anno Symmachus, Pontificatus anno XVI. cui, ex omnium ſuffragijs, Succeſſor datur Hormiſda Rom. tum Eccleſiæ Diaconus, ad quem Francorũ Rex inclytus Clodouæus literas ſtatim dedit, aureamque, ac gemmis conſpicuam Pontificiam, quam Regnum vocant, Coronam miſit. Suas & Ipſe Francorum Apoſtolus Remigius addidit, ad quas Hormiſdæ extat reſponſum, quo Illi vices ſuas apud Franciam delegat. *Symmachi Papæ obitus. Hormiſda ſuccedit.* *Apud Sur. 13. Ianuar.*

Huiuſmodi munitus poteſtate Remigius frequentiſſimam indicit Synodum Rhemis celebrandam. *Synod. Rhemẽſis.*

Clodouæi obitus. At non diu ſuperſtes Clodouæus hoc ipſo anno Regnum Filijs quadripartito adminiſtrandum reliquit. Hi fuere Childebertus; Clotharius, Theodoricus, & Clodomerus, quorum res geſtas non eſt huius loci recenſere. *Greg. Tur. l. 3. c. 1 Agat. l. 1. Marcell. Chr. Euagr l. 3. c. 43.*

Vitalianus Hæc inter Vitalianus Dux, ſiue is Scytha, ſiue Thrax genere, Hunnos, ac Bulgaros magno numero adducens; inſuper Romano Equitatu ſibi conciliato, atque adiuncto, Miſiam, ac Thraciam occupauit, ſuſceptoque Fidei Catholicæ, atque extorrium Epiſcoporum patrocinio Byzantium, infeſto agmine, acceſſit, obſeditque. *Byzantiũ obſidet.* Anaſtaſius aſtu agere dudum aſſuetus, Epiſcopos ſe reuocaturum, Concilium Heracleæ Ipſo quoque Romano Pontifice euocato indicturum, ſacramento interpoſito, pollicetur. hac arte Populi in Vitalianum ſtudia conſopiuit, tum Vitalianum Ipſum ſummouit. Sed hæc in ſequentem annum producta ſunt, Anthemio, ac Florentio Coſs. quo tempore Anaſtaſius, vt fidem ſuam exoluere videretur, Patricium V. C. ad Rom. Pont. Hormiſdam legauit, literis ad Eum datis, quibus pacis Illum ſequeſtrem ſeſe optare profitetur. ad Senatum quoque Rom. alias addidit; hortatuſque eum eſt, vt conciliandæ Eccleſiæ pacis Hormiſdæ author eſſet. Ad hæc Pontifex Legatos ſe miſſurum reſpondit, *Chri. Ann. 515.* *Anaſt. & Hormiſda legationes.* *to. 1. ep. Rõ. Pont.*

quod

quod & præſtitit. His tamen illud in mandatis datum, vt explorarent, an res seriò ageretur, paratuſque Anaſtaſius eſſet Catholicam in primis Fidem profiteri, Chalcedonēſis Concilij decreta recipere, aliaqua præſtare, quæ præſcriptis Capitulis continerentur. *ea verò cum extent, ab Authore hìc, vna cum Legatorum Commonitorio, ſeu, quam vocant, Inſtructione, recitantur omnino legenda.*

Profecti itaque Legati ab Vrbe, Byzantium cum perueniſſent, honorificè ab Anaſtaſio excipiuntur, à quo & Rom. Pont. poſtulata recepta ſunt; quod hac ratione infenſum ſibi Populum, ac Milites, qui ad Vitalianum defecerant, placare ſe haud dubiè poſſe exiſtimaret. illud tamen integra Illorum, quam captabat, gratia, abnuere ſatius duxit, vt Acacij memoria aboleretur. imò hac ratione vti Legatos, ac Populum inter ſe cōmitteret enixè operā Veterator dedit. inſuper, quod moram rebus ſuis conducere animaduerteret, Legatos ad ſequentem vſque æſtatem, ſpe bona interim lactatos, Byzantij detinuit. *Anaſtaſij artes.*

Marcell. Chr. Paul. Diac. Nyceph. l. 16 c. 34.

Per idem tempus Ariadna Aug. effœta iam ætate moritur. nec diù ſuperſtes Macedonius, qui apud Armeniam, exul, Hunnis eam Prouinciam, & Cappadociam populantibus, eorum ſæuitiam effugerat. *Ariadna obitus.*

Hoc

Himeranni. Hoc eodem anno Himeranni Auſtrales ſub Perſis Populi Fidem Chriſtianam amplectuntur.

Sequentis anni Conſulatum Petro adminiſtrante abſque Collega, Apoſtolici ab Auguſto Legati Romam remittunrur. tum Seuerianus, ac Theopompus Viri Clariſs. ad Hormiſdam legantur. verum Is, qui veteratorias Auguſti artes exploratas iam haberet, nec niſi ad Vitalianum interim exarmandum, cunctatione Illum vti animaduerteret, Eius ſtatim Legatos Byzantium remittit, teſtatus *opera ſe optare, non verba*. vanum autem coniectorem non fuiſſe Hormiſdam, quæ hoc eodem anno ſequuta ſunt ſatis ſuperque docuerunt. Populo quippè, ac Militibus in dies ſegniùs agentibus, Anaſtaſius Vitalianum haud ægrè exauctorauit: Ruffino obnoxio ſibi homini militiæ Præfecturam contulit. tum verò liberas Imperij habenas nactus, iam non dolo, ac ſimulatione vti, ſed pro libidine miſcere cuncta inſtituit.

Chri. Ann. 516.

Marcell. Chr. Niceph. l. 16. c. 38.

Vitalianus exauctoratur.

Parta igitur arte, qua diximus, de Vitaliano, ac cæteris Victoria, Anaſtaſius nouo ſubeunte anno quartum init Conſulatũ Collega Agapito apud Occidentem renunciato. At non deſpondit animum Hormiſda. noua itaque Legatione inſtituta, Auguſti iterum conſilia exploranda ſibi duxit, additis

Chri. Ann. 517.

Digitized by Google

ditis ad Timotheum quoque Byzantij Antiſtitem, eiuſdemque Vrbis Clerum, ac Orientales catholicæ communionis Epiſcopos literis, *quarum omnium exempla hìc habes*. cæterum Anaſtaſius, metu, vt diximus, iam ſolutus, Legatos Byzantium delatos, in conſpectum ſuum venire haudquaquam eſt paſſus: excedere quin Vrbe iuſſos, labefactæ impoſitos naui, Græciæ Vrbes adire vetuit. Tyrãni exemplum, data veluti teſſera, Fidei hoſtes reliqui, haud cunctati, ſequuntur. Orthodoxos, Eremi in primis cultores, infandis vbique modis inſectantur. ex His, qui Syriæ ſolitudines incolebãt, à Seuero Antiochenæ Sedis Inuaſore acerbiùs vexati, legatos ad Auguſtum mittunt, hominis ſæuitiam deprecaturi, obteſtaturique, vt, quod hactenus licuiſſet, latere deinceps tutò liceret. cæterum Hi quoque inauditi dimiſſi, conuicijs inſuper affecti ſunt. vt iam omnibus conſtaret diuinam vltionem propiùs inſtare, tot Tyranni ſceleribus accerſitam. porrò ſic deſpecti ab Auguſto Monachi, quod reliquum videbatur, communem omnium Parentem Romanum Pontificem, literis ad Eum datis, interpellant. at, licet non tam opem, quam ſolatium ſperare ex Eo poſſe viderentur, mirum tamen eſt quantam in ſuprema poteſtate fiduciam collocauerint. Hos tamen

Anaſtaſij Tyrannis.

tamen ſolatus eſt Pontifex literis, quæ ſub ſequẽtis anni Coſs. datæ legũtur.

Hormiſda zelus. Interim Hormiſda, quamquam de Orientali Eccleſia ea, qua oſtendimus, ratione ſollicitus, Occidentalis curam haud quaquam abiecit. ergò qui paulo ante Alcimum Auitũ Viennenſem Epiſcopũ ſuum apud Galliam Vicarium, Remigium apud Franciam conſtituerat; hoc ipſum obire munus Ioannem Tarraconenſem in citeriori Hiſpania, Salluſtiũ Hiſpalenſem in vlteriori iuſſit.

Per idem tempus Hieroſolymitanus ager, atque adeò Paleſtina vniuerſa, quæ ab exturbato Sanctiſſimo Epiſcopo Elia quinquennio ferè aquarum indigentia incredibili laborauerat, Sabæ demum Abbatis precibus optatam recepit pluuiam, cumque ea priſtinam agrorum fœcunditatem. *S. Sabæ miraculũ.* *Cyrill. in vit.*

Chri. Ann. 518.

Duodeuigeſimus huius ſæculi annus, qui Anaſtaſij poſtremus fuit Magni, ac Florentij Conſulatu inſcriptus, ob reducem veluti poſtliminio Pacem optatiſſimus accedit. Populi apud Byzantium ſeditiones eò proceſſerant, vt Anaſtaſius ſimulandi, vt qui maximè, peritus, in Circum delatus abſque Diademate paratum ſe ad Imperium deponendum Præconis voce edixerit, dum idoneus Succeſſor preſtò eſſet. hoc veluti aucupio, Populi gratiam ex commiſeratione iterum nactus, inſigniorem quemque ex Catholi- *Euagr l. 3. c. vlt. Zon. p. 3.* *Anaſtaſij aſtus.*

tholi-

tholicis, quaſi Authores ſeditionum, ſupplicio affecit. comprehenſi Eius iuſſu cum alijs dicuntur Iuſtinus, ac *Iuſti-* Iuſtinianus, qui poſt eum imperarunt. *ni, ac* cæterum, gladio Eorum ceruicibus *Iuſti-* imminente, præter ſpem omnem, Ty- *niani* ranno, vt ferunt inter quietem, oſten *pericu* to quodam perterrefacto, exempti *lum.* ſunt. alio inſuper inſomnio territum ſub vitæ exitum memorant. horribilis *Oſten-* enim Viri ſpecies Ei oblata eſt librum *tum.* manu tenentis, ſimulque increpantis; *Zonar* *en ob tuam improbitatem, quatuorde-* *p. 3.* *cim tibi vitæ annos deleo*. his alijſque domeſticis æquè, externiſque terroribus exagitatus (nam per idem tempus terræmotus maximi extitere) coniectorem, præter cæteros, adhibuit Pro- *Pro-* clum, qui Tyranni haud dubiè exitum *clus* inſtare pronunciauit. Hic eſt Ille Pro- *Mathe* clus inſignis ea tempeſtate Mathema- *mati-* ticus, qui, Archimedis æmulator in- *cus.* clytus, æreis ſpeculis Vitaliani claſſem Byzantium obſidentis incendiſſe fertur. Eiuſdem porrò inuentum fuiſſe tradunt inſanum illud opus, quod ſibi ad mortem euitandam Anaſtaſium extruxiſſe Zonaras ſcribit. Cedrenus autem addit, cum Is oraculo fuiſſet edoctus igne ſibi pereundum fore, ciſternam Regijs in ædibus, quæ frigida eſt dicta, multis meatibus aperuit, quo- *Anaſt.* rum cuique cadus eſſet appoſitus. ſed *fulmi-* hæc illi omnia fruſtra ceſſere; fulmine *ne ex-* [illegible] quip[illegible] *[illegible]tinctus*

quippè ictus interijt XXVII. Principatus anno vix dum exacto.

Tyranni mortem Eliæ Hieroſolymæ Epiſcopo, Eius iuſſu longius exulanti, eo ipſo, quo contigit, die præmonſtratam tradunt: ſimul prædictum decem intra dies Ipſum deceſſurum, vt præmortuo Anaſtaſio, ante Dei tribunal conſtituto, adeſſe Accuſator poſſet: quod de Flauiano quoque Antiocheno exilio pariter mulctato ſcribunt. Hic verò cum impij Principis exitu, finem quoque ſextus hic liber accipiat. At nos Eo apud inferos demerſo, quaſi altero Pharaone, tranſmiſſo veluti pelago, aduerſo in littore conſiſtentes, Victoriæ Hymnum concinamus.

Eliæ reuelatio.

Cyrill. in vit. S. Sab. Sophr. Prat. ſpir. c. 35.

Libri VI. finis.

VITTORIO E

Index totius operis in fine secundæ Partis reperitur.

pag.	ver.	MENDA	EMENDA
2	17	Patruum	Patrum
3	1	Regnum	Regum
4	13	Vellius	Velleius
9	12	Genias	Gemonias
14	1	maryrio	martyrio
20	5	concinit	conciuit
22	18	arant	erant
42	24	oppoſitè	appoſitè
44	2	reliquarum	Reliquiarum
50	4	æditum	ædium
60	16	eos	os
85	27	inſtituum	inſtitutum
87	3	veſtementius	vehementius
101	10	Dominirannum	Domini annum
115	18	cedere	cædere
139	2	miſſum	miſſus
151	2	excreuit.	euexit
	26	preuigilioo,leum	preuigilio, oleum
160	34	Ægyptis	Ægiptijs
198	1	labris	latebris
210	25	momto	momento
216	18	reuertantur	reuertamur
225	5	animis	nimis
233	1	nos.	non
	17	excitatum	excitato
406	20	Cappadociæ epiſcopis	Cappadociæ ſubſiſtunt, ibi Epiſcopis
428	1	geſtas	geſtæ.
465	2	Baſilius	Baſilium
	3	Frater	Fratrem
	4	Hieronymus ipſe	Hieronymum ipſum
474	7	celebrandum	celebrandam
504	5	Nono	Nouo

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google